LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo Slovenskega lovskega društva
in Jugoslovenskega kinološkega saveza

LETNIK XXII

1935

Uredil

DR. STANKO BEVK

Ljubljana 1935

Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Sp. R 103-22-1935/1

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Inv. št. PD 70/1981

KAZALO

Članki.

Bakarčič Gvido:

XXIV. uporabnostna tekma brakov-jazbečarjev v Avstriji . . . 467

Josip Beran:

Dve, tri o zalazu 270

Ing. Ctibor Bloudek:

Kako ugotovim starost snjaka 7, 45

Ing. Martin Čokl:

Odstrel divjih svinj v Dravski banovini v l. 1934 222

Ivan Dolinar:

Ali je zajec neumen? 428

Miroslav Hanzlowsky:

Atavistična selitev divjadi . . . 310

Minko Heinrihar:

Medbalkanske strelske tekme in lovsko strelski sport pri nas . . 363

Združeno tekmovalno streljanje Strel. okr. in SLD 367

Dr. Joža Herfort:

Še o jerebih 16

Vpliv drugega spola 23

Divjad pa voda in sol 56

Sodno medicinski značaj strela . 433

Venče Jakil:

Ne omalovažujmo brakov . . . 465

Dr. Viktor Jeločnik:

Nekaj o strupih 96

Fran Justin:

Kinološka razmotrivanja 136, 183, 224

Vekoslav Keglovič:

Škoda po divjadi 215

Klobučar Dragotin:

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani 229

Dr. Leon Kocjan:

Bolezni divjadi 59

Še o pasji bolezni 180

Karel Kores:

Lovec v avgustu 320

Lovec v septembru 369

Lovec v oktobru 407

Lovec v novembru 436

Lovec v decembru 474

Janez Lomičar:

Po novem lovskem zakonu . 168, 209, 259, 300

Dr. Rudolf Marn:

Dijana 219

Dr. Fran Mišič:

Lov v pohorski jeseni 457

Anton Metarnik:

Ponesrečena srnjad 93

Dr. Avgust Munda:

Divji lov v naši bodoči zakonodaji 397

Drago Obračunč:

Uspešno je bilo 388

Adolf Schaup:

Boj divjemu lovstvu 88

Anton Schuster:

O pasji bolezni 139

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani 232

Prva svetovna razstava za pse vseh pasem v Frankfurtu n. M. 274, 313

Tretji svetovni kinološki kongres v Frankfurtu n. M. 317
Nekoliko besed o prehrani psov 361
Jesenske tekme ptičarjev . . . 439

Janko Skalé:

Luna je videla, sonce pa ne . . 41
Smola, sreča in še nekaj . . . 253

Stanko Stangl:

Nezgode med gamsi 93
Lovstvo, smučarstvo in turizem . 131

Bruno H. Staré:

Tretja mednarodna razstava psov v Zagrebu 278

Ing. Anton Šivic:

Novi lovski zakon uveljavljen v Dravski banovini 123
Lovopust 126
Lovska statistika Dravske banovine za leto 1934 340

Ing. Mirko Šušteršič:

Novo leto in lovci 3
Nekaj dlak 85
Pomlad 128
Maj 165
Odstrel 205
Lovska pravičnost 266
Klic 297
September 337
Ali lov propada? 385
Gamsi in lov 421
Škoda na gozdnem drevju po divjadi 462

Vet. Hugon Turk:

Garjavost gamsov 179
Presoja starosti pri divjačini . . 308

Uredništvo:

»Lovec« v novem letu 1935 . . 1
Združene strelske tekme v Ljubljani 437
Lovske karte za leto 1936 . . . 470

Kapetan Zvonko:

Nesreče z orožjem v l. 1934 . . . 91
Strel s šibrami 390

X:

Lovski blagor na Kočevskem . . 54

Pesmi.

Dr. Rudolf Marn:

April 133

Silvin Sardenko:

Govor v gozdu 103

Za razvedrilo.

Ivan Burger:

Nekaj kocajdrskih 88

Dr. Anton Debeljak:

Lov v Kolašinu 25

Viktor Herfort:

Petelinja zgodba 141

Dr. Fran Ogrin:

V Gmajnicah 445

Fran Rojina:

Gallétovi lovski spomini 104

Ing. Franjo Sevnik:

Červanovi spomini 236, 280, 321, 370

Ing. Mirko Šušteršič:

Nekaj jerebjih obiskov 475

Alojzij Volc:

Po medvedovi sledi 61
Lovec in lov v ljudskih očeh . . 374
Medved v ljudski presoji 447
Zajec v ljudski besedi 484

Iz lovskega oprtnika.

Afriški lov v Nemčiji. BHS . . . 415
Albini v naravi. BHS 490
Banovinska taksa na lovske karte 240
Bela lisica. BHS 196
Bela srna. BHS 414
Bela vrana 488
Beli merjasec. BHS 196
»Belo vrano« so našli. BHS . . . 416
Berač — divji lovec. BHS . . . 490
† Bernardi Drago. A. Z. 376
Bjalovice — pragozd. BHS . . . 242
Boj proti kobilicam. A. D—k . . 328
Boji v naravi. BHS 110
Braki-jazbečarji, poročilo o preizkušnji 34

Če se psi zagrizejo. BHS 489
Čuden račun za pravega lovca . . 193
Čudno ponesrečeni srnjak. BHS . 491
Divja gos med domačimi. BHS . . 78
Divje race sredi Dunaja. BHS . . 243
Divji lovci speljani na led . . . 29
Domača iznajdba 73
Dražba kožuhovine 28, 112
Društvo ostrostrelcev, občni zbor 113
Drznost divjih lovcev. —o— . . 486
Električni vodi. BHS 331
Fazan, skrben oče. BHS 490
Foksterijer, prvovrstno uporabljiv. BHS 244
Funkcija trtične žleze pri perutnini. BHS 331
Galeb in letalo. BHS 490
† Galle Adolf 73
Gamsov prsk. M. Š. 75
Gimnazijec rešil jerebico. BHS . 242
Gozdarsko-lovski muzej v Topčideru 113
Hitlerizem v službi lovstva. BHS 243
Hitlerjanci — zaščitniki psov. BHS 416
Hubertovo. A. D—k 448
Igra v naravi 30
Izkupil jo je 243
Iz pravilnika o lovskih kartah . 377
Izredno zgodnji prihod ptic selilk. —d— 191
Iz ribniških revirjev. Ivan Burger 73
Iz slovenjgraškega okraja. Juvan Fortunat 379
Jerebica in kanja. BHS 152
Jerebice selilke. BHS 452
Jesenska selitev kljunačev. BHS . 193
Jež — življenju nevaren. BHS . 153
Jubilej lov. društva »Jelenca« v Trbovljah 191
Junaški fazan 489
Kako je pižmovka škodljiva. BHS 489
Kako sem prišel do »Lovca« . . 29
Kapitalen jelen 489
Kazen za lovsko tatvino 491
Klic jereba nekaterim ušesom neslišen? —o— 489
Korajžni srnjak. BHS 244
Koristni lisjak. BHS 414
Kolera med racami. BHS 491
Koprivja bolezen. BHS 492
† Krištof Emil. S. B. 239
Lek proti komarjem. BHS . . . 328
Lep lovski uspeh 411
Lep pouk. BHS 291
Lisica in mačka. BHS . . . 413, 452
Lisica na železniški postaji. D. O. 328
Ljubezen Francozov do psa. BHS . 110
Lovačko društvo v Gospiču . . . 154
Lovna statistika v Stari Srbiji . . 30
Lovska razstava na Koroškem . . 291
Lovska tatova. Sturm Joško . . . 110
Lovski čuvaji — prijava za zavarovanje 411
Lovski in ribarski dom v Sl. Brodu 196
Lovskim čuvajem priporočamo . 486
Lovsko spominsko slavje na Tehovcu. L—t 286
Lucinova past 29
Mačka in zajček. BHS 491
94.000 mačk in psov. BHS . . . 415
† Malič Pero 191
Markiranje kitov 491
Materinsko varstvo. BHS 79
IV. mednarodna razstava vseh vrst psov v Ljubljani 33, 80, 118, 160, 199, 247
Medved v Karavankah. BHS . . 330
Merjasec samomorilec. BHS . . . 413
Merjasci so izbirčni. BHS . . . 492
Mravlje. BHS 482
Mrtvi zajci na Dravskem polju. S. A. 192
Nagrade za ubite divje svinje in volkove . . 155, 197, 292, 331, 449
Nalezljivost lišaja lisic. BHS . . 112
Namesto srnjaka podlasico. BHS . 291
Nedolžnost kanje. BHS 327
Neenaka borba. BHS 416
Nekaj zanimivosti iz prepeličjega življenja. I. Šašelj 412
Neustrašeni volk v vzhodni Prusiji 491
Nemški ovčarji. BHS 416
Nesramni skobec. BHS 152
Nesreča na fazanjem lovu. BHS . 154
Nevarni gams. BHS 416
Nezgodno zavarovanje lovcev in lovskih čuvajev 285
Nimrod in njegov rod. T. Oljšak 151
Notar Mate Hafner, 70 letnik . . 376
Nova knjiga 488
Novi lovski zakon 191
Nov poklic. BHS 111
Ob koncu zajčjega lova. M. Š. . 74

Odpornost štorkelj. BHS 244
Odstrel gamsov v Boh. Bistrici . 451
Opasni pojav. BHS 196
Opozorilo glede potrdil o izvoru divjačine 485
Opozorilo lovskim čuvajem in zapriseženim lovcem 378
Opozorilo vsem zakupnikom lovišč 286
Ornitološki observatorij v Ljubljani 112
Ornitološki zapiski. I. Šašelj . . 75
Pameten srnjak. BHS 327
Pasji lišaj — ekcem. BHS . . . 245
Pavše Matevž, 70 letnik 485
Pes barvar jo je pogodil. BHS . 153
Pes-mrhovinar. BHS 244
Peternelj Peter, lovska korenina . 448
Pik komarja. BHS 489
Pižmovka namesto race. Feliks Ciuha 327
Pižmovka nevarna. BHS 243
Pižmovka v področju mariborske podružnice SLD. S. A. 193
Plutovinasti čepki za patrone. Kapetan Zvonko 154
Podlasica in jerebica 490
Podlasica zelo opasna tudi kunam 490
† Dr. Ponebšek Janko 73
Popravek 449
Poziv lastnikom in zakupnikom lovišč 326
Pozor lovci 487
Pozor kadilci v gozdu! BHS . . . 413
Prav je tako! 79
Predrzen lisjak 29
Presenečeni volčji lovec. BHS . 244
† Preuss Albert. Dr. V. Jeločnik . 108
Prezimovanje jerebic. BHS . . . 414
Prha v naravi. BHS 489
Prijazni jazbec. BHS 451
Primer, ki vpije po točnosti . . 110
Prosti lov 111
Prsk srnjadi v Belokrajini. Satir 412
Psi rešitelji krize. BHS 491
Radikalna sodba. BHS 193
Rakarji, pozor! BHS 111
Rani zajčji zarod. BHS 196
Razmerje spolov pri srnjadi . . . 77
† Roblek Franjo 147
Ruševci v mili zimi. BHS 111
Ruševcu — strel s šibrami. BHS . 242
Schrey Jean, 80 letnik 285
Sejem za kožuhovino v Ljubljani 486
Siamski dvojčki — pri zajcih. BHS 492
Smola lisjaka. BHS 153
Smučarji kot pomočniki lovcev. BHS 414
Spomladanska lovska opazovanja v ljubljanski okolici. Z—n . . 240
Srbečica psov. BHS 152
Srečna boljševiška zemlja . . . 491
Središnja uprava — jesenji zbor 326
Sredstvo zoper kačji pik 30
Srna in motorno kolo. BHS . . 452
Srna v hlevu 29
Srnjak — rekorder. BHS 492
Stara pesem. BHS 328
»Strašilo« na Štajerskem. BHS . 153
Strelsko tekmovanje 411
† Sulič Avgust 376
Sveteče se oko. Dr. J. Herfort . 451
Svetlo oko psa. BHS 414
Še o pižmovki. V. Herfort . . . 195
Številčni pregled članstva SLD . 245
Štorklje-hitlerjanke. BHS 195
Tihotapci in lovci. BHS 416
Tiskovina za lovsko zakupne pogodbe 196
Tolmač zakona o lovu 196
Tudi srnjak se ubije 29
Učbenik »Naš lov« 73, 379
Udomačena postovka. BHS . . . 416
Udomačeni jazbec. BHS 414
Umetna poprava psov. BHS . . . 414
Uničevanje vran v območju mariborske podružnice SLD. S. A. . 289
Velikanska postrv. BHS . . . 195, 416
Veselje v Schönbrunnu. BHS . . 414
Vidra v vrši. Ing. Fr. Sevnik . . 109
V loviščih Stola, Begunjščice in Ljubela. —č 327
† Vogrinec Anton 147
Vojaštvo in policija proti divjim lovcem. BHS 330
Volkovi po snežniškem gozdu. Upr. S. 108
Volkovi tudi v območju mariborske podružnice SLD? S. A. . . 151
Vrana, rešiteljica življenja. BHS . 29
Vročinski izpuščaj pri psih. BHS 330
Vzajemna pomoč pri srnjadi. BHS 451
Vzajemnost pri pižmovkah. BHS . 243
Vzoren ptičar. BHS 242

Vztrajna gozdna jerebica. Kelih . 378
Zajec s čudnimi glodači 28
Zajev v veveričjem gnezdu. M. . . 28
Zajklja in skobec. BHS 452
Zakaj medved guli drevesa. Ing. Fr. Sevnik 412, 449
Založnik Franc, 70 letnik 147
Zamaški za patrone iz klobučevine. BHS 153
Zanimiva prošnja kmetovalcev. BHS 292
Zanimiva zadeva z risjo kožo . . 193
Zanimivo sredstvo proti glodanju dreves po zajcih. BHS 490
Zanimiv poizkus. BHS 191
Zanimiv pojav pri letošnjih srnjakih 291
Zastali porod 79
Zastopnik SLD pri upravi banov. lovskega sklada 411
Zavarovanje psov. BHS 415
Za vse lovce 326
Zeleni križ, naklonitve . . . 113, 196
Zgleden lovski čuvaj 111
Zgodnji zajčki. BHS 152
Zlati fazani S. A. 451
Z lopato nad petelina. BHS . . . 243
Zoološko društvo »Noe« v Ljubljani 113
Zver v človeški podobi. BHS . . 153
Žalostna usoda jelena. —d— . . . 411
Žalostno usoda losov v Ameriki. A. D—k 289
Živali vremenski preroki. BHS . 414

Društvene vesti.

Stran . 31, 79, 114, 156, 197, 292, 379, 331, 417, 493

Kinološke vesti.

Stran . 32, 80, 115, 158, 198, 245, 292, 332, 380, 417, 452, 492

Dražbe lovišč.

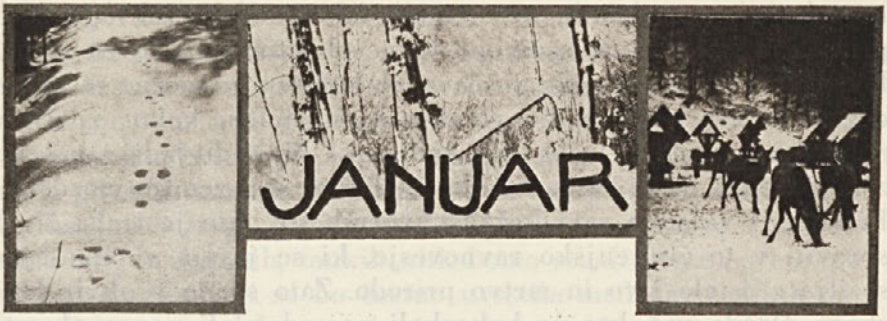
Stran 28, 114, 155, 197, 379

Vprašanja in odgovori.

Stran . 38, 82, 119, 162, 201, 249, 293, 332, 417, 453, 493

Mali oglasi.

Stran . 39, 83, 120, 162, 202, 250, 294, 334, 282, 418, 454, 494

»Lovec« v novem letu 1935

Naše lovsko glasilo je kakor velik vrt, kjer se menjajo cvetlične grede z lehami sočivja, ki jih obdaja sadno drevje in seče senčnat drevored do hladne lopice za sanjav odpočitek po trdem delu. Vsega smo nasadili v svojem vrtu: cvetja za veselje, sadežja za potrebo, vendar vrt ni poln in še je neobdelanih kotičev, ki čakajo pridnih rok. Pa tudi obdelani svet se izpreminja: tu je posekati trhlo drevo, tam dosaditi novih vrst cvetlic, ondukaj poskusiti s posebno zelenjavo ali precepiti jablan; povsod pa je treba trebiti plevel, prilivati, okopavati in obsipati pa tudi braniti pred škodljivci, treba je gojiti in ščititi.

Prav taka raznovrstnost nasadov in dela je v našem »Lovcu«. Koliko lepot je že bilo vsajenih v njegove predele, koliko življenja, lovskih dogodkov in praktičnih navodil je že pričaralo pisateljsko pero v njegovih tiskanih gredah. Res, tudi ponavlja se snov njegovega pripovedovanja, ponavlja kakor se ponavljajo letni časi in si sledita dan in noč. Toda, kakor n. pr. lanska jesen ni letošnja, tako opis srnjačjega lova na klic enega ni to, kar je opis drugega. Kakor smo sicer vsi ljudje, vendar Peter ni Pavel, tako dojema vsako bitje za sebe po svojih čutilih dogodke sicer na sličen, a ne na čisto enak način. Duh preoblikuje stvarni dojem v našo zavest in ta prenos iz snovnega sveta v miselni, duhovni svet je različen. Prav ti različki v sprejemanju in podajanju dogajanj, ki so v temelju ista, so ono, kar človeka mika in naredi, da slovstvo in življenje ne postaneta dolgočasni, pusti in prazni.

Pa kakor je vsakdo v svoji duši in srcu umetnik, ni slehernik mojster besede, ni umetnik v izražanju, v oblikovanju stavkov, v podajanju svojih notranjih doživetij. Kakor je slika slaba, ki

ne vzbuja v nas občutka resničnosti, tako je slab vsak opis žive prirode, s katerim ne zaživimo in ne občutimo. Za lovca n. pr. lev v kletki ni lev afriške puščave, ob katerem je možno resnično doživetje zveri, in mrtev jelen zanj ni jelen, kakor riba na suhem za ribiča ni riba. Pa tudi opis žive divjadi same ne zadošča. Dati ji je treba bivališče, dati zraka, zemlje, gozda... Priroda je skladna ravnotežnost tvornih sil, zato je treba žival spraviti v to življenjsko ravnovesje, ki se javlja v odnošajih sožitja z ostalo živo in mrtvo prirodo. Zato spada v okvir lovskega glasila vse, kar je kakorkoli posredno ali neposredno v zvezi z divjadjo in lovskim udejstvovanjem.

Naš »Lovec« naj bo torej tisti veliki prirodoslovni vrt, kjer ima zatočišče vsa priroda in vse ono, kar je količkaj v zvezi z lovstvom. Vsako najmanjše zrno je dragoceno, ki naj ga lovci skrbno shranijo v shrambe svojega strokovnega lista. Ni treba, da je vse obrušen kristal. Če je dobro jedro, se najde prej ali slej roka, ki izlušči iz tega biser na biser ter jih slednjič poveže v venec trajnih vrednot lovskega slovstva.

Ko prevzemam odgovorno delo, da urejam in čuvam ta naš lovski vrt, iskreno vabim vse tovariše lovce in pisatelje na sodelovanje. Urednik je pač urednik, ki ureja list in sam nič ne pomeni.

Sleherni dan doživljajo lovci in ljubitelji narave nešteto zanimivosti v prirodi. Ti dogodki so nepisana knjiga življenja, ki se izgublja na škodo lovske in prirodoslovne znanosti. Na nas vseh je, da ta dogajanja ovekovečimo, da jih zapišemo. Nič zato, če stavki niso izglajeni in je roka okorna! Za obliko poskrbi uredništvo in tudi kar jedra morda ni trenutno za tisk, ga shrani za ugodno priliko.

Mnogi pojavi v prirodi so nam tudi nerazložljivi. Naše glasilo bodi torišče za reševanje vseh lovskih in naravoslovnih vprašanj ter vir odgovorov in pojasnil. S tem bo »Lovec« postal naša duhovna vez, posrednik spoznavanja naših naziranj in stremljenj. Zato naj bi vsaka podružnica izbrala v glasilu kotiček, kjer stalno priobčuje o društvenem in družabnem življenju svoje organizacije. Vprašanja, ki jih razmotriva ena podružnica, se gotovo bolj ali manj tičejo ostalih in jih zanimajo sklepi in odločitve o tekočih zadevah.

Z vprašanji in odgovori v glasilu, s poročili o društvenem delovanju, z objavljanjem vseh prirodnih opazovanj, s priobčevanjem stvarnih razprav in izražanjem raznih nazorov, se medsebojno izobražujemo, razširjamo naše duševno obzorje in se kot lovci miselno in čuvstveno zbližujemo.

Strokovno glasilo je viden znak naše lovske zavesti, delavnosti in zmožnosti. Merilo je za našo lovsko kulturo in prosvetljenost ter mlademu rodu lovcev svetel kažipot, ki ... »pred nami plamen gre skoz noč, kot Bog pred Izraelci...«!

Stanovska zavednost lovcev nalaga nam vsem dolžnost, da vsakdo po svoji moči in okusu prispeva v ta prirodni vrt kamenček, rastlinico, žival, povest, in da smo, kadar stopimo v ta vrt, samo lovci. Iz drobnih, tankih nitk bomo stkali pestro preprogo lovskega slovstva, ki se bo častno uvrstila med one velikih narodov. Prostora za delovne roke je neizmerno in skupna ljubezen do skupne stvari bo blagoslovila naše složno delo z uspehom v čast in ponos lovcem in domovini.

Uredništvo.

Šumi

Novo leto in lovci

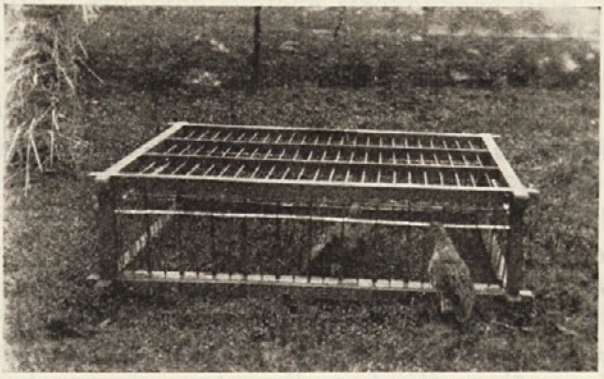
Tudi divjadi naj velja srečno novo leto, kakršnega si želimo lovci med seboj. In mir na zemlji naj zavlada prav tako v loviščih med koristno divjadjo. Samo ubogi dolgoušec ne dobi še z novim letom pokoja, kar je gotovo krivično po mrtvi črki zakona. Toda pravičen lovec mu bo dal vsaj s psi potrebni pokoj. Kar nismo torej izstrelili in postrelili v starem letu, bomo porabili še na race in hodili domov s svežimi nahodi, mokro obleko in prazno torbo za naboje.

Do novega leta je torej dobršen del naših zakonitih lovskih pravic v obliki razvedrila in zabave na koristno divjad izčrpan. Toda z vsako pravico gredo ob boku tudi dolžnosti in ravno lovec ima v času lovopusta mnogo obveznosti do težko preizkušane divjadi, ki mu je nudila zvrhano mero veselja za ceno lastne kože. V lovopustu pričenjajo za divjo žival tegobe zime z mrazom, žejo in lakoto. Tukaj pokaže lovec svojega moža in z delom reši čast imenu in poklicu. Predvsem pa potegne črto pod svojimi lovskimi računi, da vidi, koliko se krijejo številke s postavljenim načrtom odstrela, za koliko tega presegajo ali zaostajajo za njim. Pri tem gre k spovedi svoje vesti, da-li je lovsko pravično lovil in mu vest ne očita lovskih grehov. Mnogokje je odstrel mejil na izstrel in o kakem načrtu lova in odstrela ni bilo govora.

Ali ko lovec zamenja strelca z gojiteljem, ne obesi puške na klin. V lovopustu posveča večjo pažnjo roparicam in ujedam, da te ne vznemirjajo koristne divjadi in ne uničijo tega, kar je pustila puška. Tudi na roparice naj govori puška prvo besedo.

Pasti in zlasti strup naj bo zadnje in skrajno sredstvo tam, kjer strel ne more do živega. Ne zvračajmo slabega staleža enostavno na roparice, da opravičimo njihovo iztrebljenje in svojo krivdo prekomernega pobijanja.

Za lov na roparice nam sneg nudi neštete možnosti. Najlepše je brezdvomno čakanje ob vabiščih in stečinah v zimskih nočeh. S tem vršimo hkrati več dolžnosti, ki nam jih zabava čakanja osladi. Poleg kožuha uplenjene lisice n. pr. opazujemo divjad, koliko je je, kakšne so njene stiske za hrano. Srečamo se z njenimi sovražniki, kot so klateči se psi, mačke in lovski tatovi v prvi vrsti. Če smo stalno v lovišču, nam povedo sledi v snegu vse, kar se dogaja in lahko nam je storiti marsikaj v zaščito koristne divjadi.

Lucinova avtomatična past.
(Glej notico v Lovskem oprtniku.)

Neobhodno potrebna so krmišča za fazane in v trdi zimi tudi za jerebice. Suhi hrani zrnja naj bo pridejana tudi zelenjava, ki je neobhodno potrebna. Zeljnate glave, zrezan krompir, korenje.

Fazan jé vse, kar domača kokoš. Za jerebice pa ni priporočljivo žito, zlasti ne pšenica in rž, ker je zrno pretrdo in ga jerebičji želodec ne zmelje. Za jerebice je najprikladnejša piča semenje poljskega plevela, ki ostane pri čiščenju žita, zlasti trpotčevi semeniki, sesekljani med pičo, ter proso in oves. Na krmišču skrbimo tudi za droben pesek in tekočo vodo, kar oboje potrebuje kuretina za zdravje in prehrano. Kako izgledajo in se pripravijo krmišča, je »Lovec« že večkrat opisal, razen tega pa bo naš lovski učbenik, ki bo kmalu dotiskan, to podrobno obravnaval. S krmljenjem treba pričeti še za časa, ko je divjad

pri močeh in krepka, da se navadi krmišč prej, preden pritisne največja sila. Delati krmišča šele, ko je sila na višku, se pravi, po toči zvoniti.

Nič drugače ni s krmljenjem srnjadi, zlasti jelenjadi, kjer jo še imamo, in s krmljenjem zajcev. Ni dovolj, da navlečemo v lovišča sena, kostanja, ovsa, koruze itd., srnjad n. pr. ni domača žival, ki se krmi ob jaslih, in take je tudi nočemo. Skušajmo nuditi zlasti srnjadi kolikor mogoče naravno zimsko prehrano. Malinje, kopinje, bršljan, omela, razni listovci s sočnim popjem in lubjem so naravna hrana. Posekajmo nekaj topol, vrb itd. semtertja po gozdu, potegnimo bršljan raz drevje, odmedimo malinje in kopinje izpod snega itd. Če pa »moderno« gojen gozd tega nima, ker je samo skladišče lesa, treba seči po drugi hrani. Toda seno ni za srnjad, kvečjemu mlada otava, mešana na polovico z deteljami. Tej pridenemo repe, korenja, kostanja, ovsa in sličnega. Ako ne polagamo suhe hrane (otave, vejnikov) dnevno ali vsaj vsak drugi dan v majhnih kosmih raztreseno po gozdu, moramo paziti, da je krma zdrava, ni plesniva in ne gnila. To se rado zgodi, če krmišče nima dobre strehe in vlaga (dež, sneg) pokvari nakopičeno krmo. Če pokladamo oves, želod ali kostanj, moramo to tako prirediti, da divjad korita ne onesnaži. Želod in kostanj je najbolje potresti okrog krmišča, da ga žival s svojim vohom išče in izbrska iz snega in zemlje. Pri tem se obenem giblje, kar je za divjad, zlasti ob hudem mrazu, neobhodno potrebno. Slabo je, če divjad dobi na krmiščih nakopičeno hrano kakor v hlevu, pa polega tam vse dni in tedne, dokler je ob polnem želodcu neprebavljene suhe krme ne vzameta mraz in obolenje na prebavilih. Za prebavo treba divjadi gibanja, ki ji daje obenem potrebno toploto. Krmišče mora imeti v bližini tekočo vodo. Mnogo poginule divjadi gre na rovaš žeje. Pa se čudijo lovci, če dobe ob krmiščih mrtvo srnjad, zadovoljivo rejeno in s polnim želodcem suhe krme. Pomanjkanje vode jo je pogubilo, ker skoraj nobena žival ne jé snega za uteho žeje. Ako ima divjad dovolj sveže hrane (repe, korenja, omelja, vejevja) na izbiro, laže pogreša vodo. Sploh je krmljenje divjadi kočljiva zadeva, ki nima namena, da divjad opitamo. Namen krmljenja je, da pomoremo živalim čez najhujše. To ne sme postati v naših normalnih razmerah življenjska potreba divjadi, ker bi bil to znak pomehkuženja. Lovec si želi krepke divjadi in ne udomačenih, razvajenih srnic.

Vse priprave za krmljenje in krmljenje samo oskrbi lovec pravočasno, ne tedaj, ko je lakota prisilila zajca, da je oglodal sadno drevje. Do smrti sestradani divjadi polne jasli niti ne

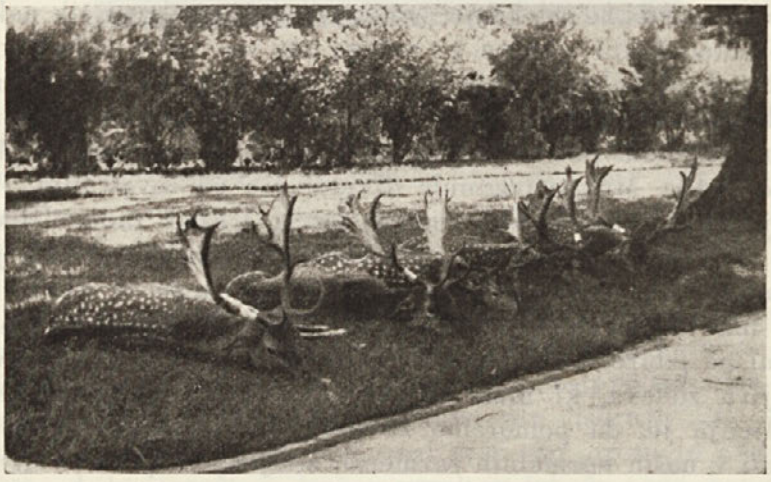
morejo več pomagati in koristiti. Nismo storili svoje lovske dolžnosti, če smo navalili v gozd in na polje gore hrane. Naša dolžnost je v tem oziru storjena šele tedaj, če smo divjadi položili hrano tako, da jo tudi vzame, da se z njo v stiski okoristi in da ji to na zdravju ne škoduje. Dobro premislimo, kako, kdaj, kaj in koliko!

Oslabele divjadi, ki smo jo morda ujeli, ne silimo s hrano. Žival navadno boleha na prebavilih, pa ji nudimo predvsem ne premrzle vode proti žeji. Dobro je mešati vodo z mlekom, pa poskrbeti, da se žival dobro iztrebi, če ima pa drisko, da se ta zaustavi. Denimo jo v zavetne, nekurjene prostore s toplim ležiščem, kjer se odpočije in umiri. Ko se ji prebava uredi, bo vzela že sama pripravljeno hrano.

Tudi prezimovanje poljske kuretine, fazanov in zlasti jerebic ni lahka stvar. Kdor nima za to potrebnih prostorov in trdne volje, naj se ne loti tega, ker bo perjad samo uničil. »Lovec« je to že dobro opisal.

Lovopust in novo leto ne pomenita torej za lovca počitka, nego šele začetek resnega in odgovornega dela, da si pošteno odsluži veselje in zabavo, ki mu jo je nudil lov v preteklem letu.

Lovski čuvaji morajo biti budni in na nogah noč in dan!

Damjaki, zadnji plen † kralja Aleksandra v Bolgariji.

Inž. C. Bloudek

Kako ugotovim starost srnjaka

(Po češkem izvirniku dr. J. Kománka.)

Pravi lovec ne strelja svojih srnjakov kar po vrsti, temveč svojo srnjad v prvi vrsti goji. Tudi tedaj, če ni lastnik lovišča, ampak samo gost ali sosed, bi moral postopati tako, kakor da je v svojem lastnem lovišču. Čeprav se srnjad ne strelja samo zaradi mesa in izkupička, vendar je danes mnogo takih, ki jo love iz nelovskih nagibov. Srnjak naj se strelja zaradi trofeje, katero nudi močno, lepo razvito rogovje, kajti ta idealna stran lova srnjakov je za lastnike lovišč (n. pr. za občine) več vredna in pogosto bolj donosna, kakor cena divjačine same, in sicer v obliki višjih najemnin ali prodaje odstrela (lastniki lovišč, veleposestva). Zato mora tako lastnik lovišča kakor tudi najemnik, gost in v prvi vrsti poklicni lovec stremiti za tem, da imajo njegovi lovni srnjaki kar najmočnejše rogovje in torej lovsko najdragocenejše.

Žal, so nazori o teh trofejah zelo različni. Mnogo lovcev smatra vsakega srnjaka šesteraka za lovnega. Prevelik odstrel ima za posledico, da se v začetku odstrelé močni in zreli srnjaki, nakar pride vrsta na vse srnjake, ki so šesteraki, in ko teh zmanjka, se odstreli vsak močnejši vihar in zlasti t. zv. »stari« ali »zakrneli« šilarji.

Vzrok, da se s prevelikim odstrelom kvari kvaliteta rogovja in telesne teže, leži v umetni in slabi izbiri, ki jo lovec v svojem lovišču izvaja. Vsak gojitelj domačih živali ali kožuharjev ve, da je za dosego lepega plemena neobhodno potrebno, da se močne živali parijo v kar najboljši dobi svojega življenja, torej niti ne premladi, niti ne prestari, še tem manje pa, če so že od prirode pohabljeni. Če pa v lovišču odstrelimo v nekaj letih vse močne, najlepše razvite srnjake (slabih namreč nihče streljati noče), prepustimo skrb za nadaljnje potomstvo bodisi srnjačkom, ki so jedva razviti, ali pa srnjakom, ki zaradi slabega rogovja niso bili odstreljeni. Na ta način lahko v kratkem času pokvarimo najlepše pleme. Tem huje je, če tako postopamo cela desetletja.

Zavedati se moramo, da tudi za srnjad veljajo zakoni o dednosti, kakor jih poznamo pri domačih živalih (n. pr. psih), tako da se razen drugega podeduje tudi oblika in moč rogovja. Po izkušnjah sodeč se zdi, da se rast dobrega rogovja podeduje naravnost od očeta na sina, ne pa šele od hčere na vnuka. Če torej prepustimo oplojevanje samo telesno slabim srnjakom ali

srnjakom s slabim rogovjem, kvarimo prirodno izbero in vzgajamo kvalitetno slabo srnjad.

Če hočemo za bodočnost to neugodno razmerje popraviti, se moramo ravnati po enakih načelih kakor pri plemenitvi domačih živali. To pomeni, da moramo skrbeti za to, da pridejo v prsk resnično najboljši srnjaki v polni življenjski moči. Šele potem, ko vemo, da si je tak močan srnjak z lepim rogovjem ustvaril več potomcev, ga lahko z mirno vestjo odstrelimo. Z drugimi besedami: počakati moramo nekaj let, da damo takemu srnjaku priliko za izboljšanje kvalitete srnjadi v lovišču.

V to svrho je pa potrebno, da si lovec prisvoji močno lovsko disciplino, da je v streljanju bolj skromen, zato pa tem bolj zmožen v pravilnem ocenjevanju rogovja svojih srnjakov. Čim previdneje in čim manj bom streljal, tem večje plačilo mi bodo dale lepe trofeje. Mislim, da ima vsak lovec večje veselje nad eno res lepo trofejo kakor nad desetimi podpovprečnimi.

Zato je glavna dolžnost lovca, da kar najbolje spozna stanje srnjadi svojega lovišča. Če opazujemo srnjake leto za letom, lahko dobro ocenimo posamezne kose, da-li se je ta ali oni izboljšal ali pa naj se od nadaljnje gojitve izloči. Prvo naše načelo naj torej bo: streljati samo stare srnjake, zlasti pa take, ki so po večletnem opazovanju kazali vedno le slabo rogovje.

Tu se znajdemo pred vprašanjem: Kako ugotovim srnjakovo starost? Takoj moram pripomniti, da vlada med našimi lovci, v kolikor se tiče ugotovitve starosti srnjakov, več zakoreninjenih in načelno pogrešenih nazorov. Eden izmed teh je prepričanje, da se star srnjak lahko spozna vselej po obliki in moči rogovja in zlasti po dolžini in moči čelnih nastavkov. Žal, moram izrečno poudariti, da med drugim in desetim letom absolutno ni mogoče po teh znakih ugotoviti starosti srnjaka. Nič ni tako podrejeno spremembi, kakor oblika in višina rogovja ter čelnih nastavkov. So lahko stari srnjaki z visokimi čelnimi nastavki in slabimi venci, kakor so tudi prav mladi, ki imajo čelne nastavke kratke pa močne in vence povešene. Je sicer resnica, da postajajo z naraščajočo starostjo navadno spodnji deli stebel močni, toda to dejstvo ni splošen in zanesljiv pojav. Oblika rogovja se prirodi in ohrani za vse življenje neke značilne poteze. Srnjak z ozko postavljenimi, ravnimi stebli ne nastavi nikdar široke krone, enako kakor se kozlovsko navzad upognjeni rogovi nikdar ne spremene v ravna stebla. Toda ne samo osnovna oblika rogovja se ne spreminja, ampak celo nekatere podrobnosti na steblih ostanejo v bistvu enake. So posebni tipi srnjakov, ki nikdar, niti v svoji najvišji starosti

ne nastavijo močnih vencev, v tem ko imajo drugi močne, zarasle vence že od svojega tretjega leta. Pojavlja se tudi tak tip srnjakov, ki ima do najvišje starosti visoke in razmeroma slabe čelne nastavke, v tem ko imajo drugi že s tretjim letom kratke in močne. Oblika srnjakovih rogov se torej rodi in samo grobi mehanični vnanji vplivi, slabi življenjski pogoji ali bolezenski notranji vzroki morejo povzročiti osnovno spremembo oblike rogovja. Taki vzroki so n. pr. poškodba čelnega nastavka ali rastočega mladega stebla, slaba prehrana, vrtoglavica, strongiloza, nosni obad, defekti na notranjih organih, kojih funkcija je v zvezi s krvnim obtokom ali kostotvornimi dogajanji v rastočih steblih.

Kakor ostaneta linija in vzajemni položaj stebel v glavnih črtah vse življenje nespremenjena, podlegajo odrastki (parožki) zelo pogosto spremembam tako glede dolžine kakor glede konic. Če primerjamo odvrženo rogovje enega in istega srnjaka vrsto let, opazimo, da njegova dolžina, pogosto pa tudi število parožkov ni vsako leto enako. Isto velja o bodencih (jagodah), zlasti o velikih, parožkastih bodencih. Kako leto ostanejo parožki kratki, drugo leto pa njihova dolžina naraste. Ta okolnost nas torej ne sme motiti pri presojanju srnjakove starosti. Odločilno vlogo imajo pri tem življenjski pogoji, pod katerimi je žival prezimovala, in to zlasti v času nastavitve novih stebel.

Pravkar smo rekli, da se glavne karakteristične poteze srnjakovih rogov rode. Izkušeni lovci dobro vedo, da se v določenih gozdnatih krajih ponavlja isti tip rogov pri celi vrsti različno starih srnjakov. Znani so primeri, da so se ponekod ohranili srnjaki s posebnim nepravilnim rogovjem, n. pr. lopatastim, a različne oblike. Taki praktično opažani pojavi so znaki dednosti, kar pomeni, da se oblika rogovja v večini primerov tudi podeduje, vsaj v glavnih potezah. Čeprav ta pojav ni zanesljivo dokazan, ga navajam zato, ker lahko pri presoji srnjakov po rogovju zamenjamo očeta s sinom ali vnukom.

Ta popolna negotovost pri presoji starosti srnjakov po rogovju, in to zlasti pri živih kosih, je že davno znana lovskim strokovnjakom in je bilo o tem predmetu napisano mnogo razprav. Kljub temu se do sedaj ni posrečilo o tem prepričati najširše lovske kroge.

Drugo podobno, splošno ukoreninjeno načelo je trditev, da mora vsak star srnjak imeti sivo glavo in da se z naraščajočo starostjo belina glave stopnjuje. Tudi ta pojav se pogosto — kakor moč rogovja — ujema z resnico, toda ne sme nikakor veljati za nevarljivo pravilo. Siva dlaka na glavi je značilna

za srnjaka sploh in se pojavlja pri nekaterih v večji, pri drugih v manjši meri. Vsakdo ve iz izkušnje, da poletna rjava barva srnjadi nima vedno enakega odtenka pri vseh kosih. So kosi zelo temne barve, so pa zopet taki, ki se s svetlo barvo dlake bližajo odtenku tekočega barvanja srne. In ravno tako se včasih še mladi srnjaki odlikujejo in razlikujejo po barvi glave. Nekateri ima že v mladosti sivo glavo in to izjemo, ki ni redka, plača s svojim življenjem. Videl sem dosti ustreljenih »sivih starcev«, ki so imeli šele 3 ali 4 leta. Veliko vlogo pri presoji sivosti glave ima tudi slučajna osvetljava, zlasti v gozdu.

Pogosto slišimo, da se presoja starost po telesni moči kakega kosa. Ne zanašajmo se nikdar na splošno telesno moč. Kakor pri drugih živalih (n. pr. pri jelenih), so tudi pri srnjadi nekateri kosi bolj šibke rasti. Tudi krajevna razlika vpliva lahko na telesno moč srnjadi. Toda zapomnimo si, da telesna moč ni s starostjo in rogovjem v nikakem odnošaju. Šibek srnjak ima včasih močno, njegov krepki sodrug pa trajno slabo rogovje. Vsa navedena načela, po katerih se večina lovcev ravna pri ugotavljanju starosti srnjaka, bodisi živega ali uplenjenega, so nezanesljivi, tem manj jih zato smemo smatrati za pravilo.

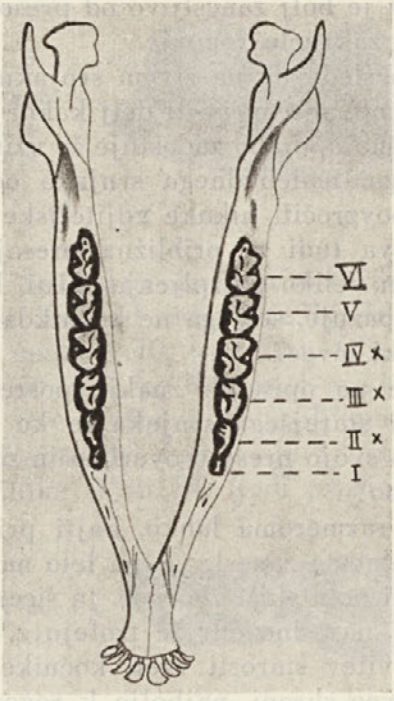
Medtem ko je ugotovitev starosti ustreljenega srnjaka po navodilu, ki ga v nadaljnjem podajam, v splošnem lahka in zelo zanesljiva, ostaja ugotovitev starosti na živem srnjaku vedno težavna.

Za bolj ali manj zanesljivo presojo — toda le presojo — starosti mladega ali dovolj starega srnjaka je merodajna le o b l i k a telesa, p o g l e d a n a od strani. Odločilni znaki so oblika glave in vratu in njihova rast pri vratu. Mlad srnjak do tretjega leta ima vrat vedno razmeroma dolg, tako da spominja na vitkost vratu in glave močne srne, če si odmislimo rogovje. Glava je sicer tudi pri njem že zavaljena, toda nima še one tope, trikotne oblike kakor pri starem srnjaku. Kot, ki ga oklepa pri nosu črta čela s črto spodnje čeljusti, je pri pogledu s strani še dovolj oster in spominja na srno. Pri starem srnjaku je ta kot mnogo večji in zaradi tega nastaja vtis mnogo krajše, topo trikotne glave. Ta izrazita razlika med vitko glavo mladega srnjaka in kratko, topo ter široko glavo starega srnjaka ni mogoče samo navidezna, ampak je anatomično utemeljena. Spodnja čeljust srnjaka postaja namreč tam, kjer so v njo vklinjeni kočniki, z naraščajočo starostjo močnejša in raste na spodnji strani v širino.

Z njo istočasno raste in se povečava mišičevje, ki je na spodnji čeljusti. S tem pridobiva srnjak vedno večji podbradek

in zlasti mu popolnoma izgine zareza v licu. K temu pride še okolnost, da se spodnja čeljust z naraščajočo starostjo izboči še bolj navzdol, tako da prvotni kot glave še bolj otopi.

Obenem se navidezno krajša vrat. V resnici seveda temu ni tako. Zaradi stalnega drgnjenja rogov se srnjaku krepijo vratne mišice in to tem bolj, čim bolj se stara. Tudi mišice, ki vežejo prsni koš in pleče, se krepe, tako da postaja prehod vratu v prsi čim bolj miren. Z razširjenjem vratu in zlasti s

Spodnja čeljust srnjaka, pogledana od zgoraj.

široko priključitvijo na podbradek glave ter prsni koš, nastaja vtis mnogo krajšega, široko zavaljenega vratu. Vnanja oblika to potrjuje.

Pravkar navedeni znaki na živem srnjaku nas ne morejo nikdar prevariti, kajti njihova osnova so normalne anatomične spremembe, ki se dogajajo na vsakem srnjaku. Izjemo tvorijo le bolni, okrevajoči kosi ali pa hiralci.

Ako je srnjak prestar, tako da gre njegova življenjska moč že navzdol, dobiva nadaljnje znake tudi še v izrazu glave. Te znake je na večjo razdaljo v praksi spoznati skoraj nemogoče. S tem, da se je obrabila gmota kočnikov do dlesne, nastaja v njeni višini na vnanji, lični strani od ust dalje, podolgasta zareza,

guba, ki ni vedno dobro vidna. Obenem začne zaradi znižanih ploskev obrušenih kočnjakov izstopati zagib lica, kar napravi vtis, da glava hujša. Topa, trobočna glava dobiva nekak »hud« izraz, ki nastaja zaradi slabega ogibanja v nosnem delu (Ramsesov nos). Značilnosti vratu in prs stopajo potem tembolj v ospredje. Za uporabljivost teh znakov ne jamčim, kajti ne vem, da-li se pojavljajo praviloma pri vseh starih kosih; tudi zahtevajo zelo dobro oko, mnogo prakse in ne v zadnji meri poseben talent, da proporcije starega srnjaka obdržimo stalno v spominu. V vsakem primeru je bolj zanesljivo od presoje na oko, da ima srnjak od starosti zakrnelo rogovje.

Iz navedenega sledi, da na živem srnjaku, katerega v rasti nismo zasledovali, ne moremo priti delj kakor samo do približne presoje. Za praktično uporabo zadostuje že užitek, da se naučimo razlikovati mladega, nadebudnega srnjaka od zrelega, kojega odstrel ne more povzročiti nikake gojiteljske škode. V vsakem primeru pa zahteva tudi ta približna presoja bogato prakso, oster daljnogled in veliko potrpljenja. Tisti, ki samo strelja in živali vestno ne opazuje, se tega ne bo nikdar naučil in ostane vedno le »nedeljski lovec«.

Če se nam je po opisanih znakih posrečilo ugotoviti, da imamo pred seboj starejšega srnjaka in ko smo ga odstrelili, kako naj na plenu svojo presojo overimo in se temeljito o svoji ocenitvi prepričamo?

Naše delo je razmeroma lahko, kajti pri mrtvem srnjaku starost lahko popolnoma zanesljivo, na leto natančno ugotovimo. Za določilo starosti nam služi zobovje, in sicer oblika kočnikov. Ker večina lovcev navadno odreže trofejo z delom lobanje, je najbolje za ugotovitev starosti vzeti kočnike spodnje čeljusti, ki naj jo vsak lovec shrani, najbolje k rogovju pritrjeno.

Srnjak ima kot prežvekovalec sekavce samo v spodnji čeljusti, ki jih uporablja pri paši. Žvekalno delovanje samo je omejeno na kočnike, katerih je na vsaki strani zgoraj in spodaj po 6, skupno torej v spodnji in zgornji čeljusti 24. Od teh kočnikov so najmlajši tisti, ki ležijo najbolj globoko v ustih in ki mladiču deloma še manjkajo (pri osemmesečnem manjka zadnji kočnjak). Stalni kočniki v polnem številu zrastejo s prvim rogovjem (šilar) spomladi, torej pri 12 mesečnem srnjaku. Kočniki se v teku življenja ne obnavljajo in več ne rastejo. Zobovje, katero je enoletni šilar dobil, mu mora izdržati do konca življenja. Kot vsi prežvekovalci, se hrani tudi srnjak z rastlinsko hrano, katero pase gredoč, nakar se vleže in počiva; ležeč hrano vrača v usta in jo s kočniki prežvekuje. Zaradi tega

neprestanega mletja hrane se kočniki na prostem koncu obrabljajo. Ker se paša in prežvekovanje vršita pri vseh kosih na enak način, je tudi mera obrabe kočnjakovih kron pri vseh srnjakih enaka. Vsako leto obrusi del zoba na prostem koncu, tako da postaja zob vedno krajši in se zareze ter ploskvice na vrhu krone vedno bolj izglajajo.

Na vsaki strani spodnje čeljusti sedi 6 kočnikov, izmed katerih imenujemo prve 3 predmeljake ali praemolare. Ti se nekoliko razlikujejo od zadnjih 3 kočnikov, ki jim pravimo

Slika 1.
Drugi, tretji in četrti kočnik leve polovice spodnje čeljusti: pogled od vnanje strani.

meljaki ali molari. Sprednji 3 kočniki so ožji in ostrejši v kroni, zadnji 3 pa so širši. Vsak od zadnjih je dvodelen in ima sprednji in zadnji oddelek enako velik (slika str. 11.). Na notranji strani imajo zadnji trije kočniki po dve ostri, v višino moleči konici, na vnanji pa po dve trobočni, bolj ali manj ravni ploskvici (Slika 1. in 2.). Najmanjši kočnik je I. predmeljak, ali prvi kočnik sploh. Kočnika II. in III. (tudi predmeljaka) se v kroni

Slika 2.
Drugi, tretji in četrti kočnik leve polovice spodnje čeljusti: pogled od zgoraj.

iztekata v pravilne zareze z ostrimi robovi, ki imajo pri vsakem srnjaku vedno popolnoma enako obliko. Zaradi obrušenja nastajajo na površini krone iz zarez in konic črte prav karakteristične oblike. Zadnja trojica kočnikov (IV, V in VI — meljaki) ima med notranjo konico in vnanjo trobočno ploskvico globoko, podolgasto zarezo, ki se s postopno rabo krone vedno bolj oži, dokler popolnoma ne izgine.

Vsak kočnik je glede oblike in gmote enako sestavljen. S korenino tiči v votlini spodnje čeljusti in raste navzgor s prostim koncem, ki ga imenujemo krono. Med čeljustno kostjo in prosto krono ovija kočnik meso, tako da štrle pri šilarju srednji kočniki (II, III, IV) približno za ¾ cm iz dlesne.

Iz česa je zgrajen kočnik? Vsa krona je pokrita z dovolj močno (1 mm debelo) plastjo mlečno bele steklovine (emajl), ki pa ohrani to belo barvo samo na brušenih robovih. Drugod, kakor na vnanji in notranji strani krone in v zarezah, je steklovina na površini črna ali temnorjavkasta. Steklovina preneha ob dlesni. Odtod navzdol je zob pokrit z rumenkastim cementom. Meja med obema plastema se vleče na brezmesni čeljusti kot vidna črta, nad katero so stene krone na ravnokar opisani način počrnele. Pravo gmoto zoba tvori zobovina ali dentin, ki je sivorjave barve. Čim se odbrusi steklovina, zagledamo takoj rjavo zobovino. Na onih mestih, kjer se obrusijo kočnikovi robovi, začne med belo steklovino takoj prosevati rjavi dentin.

Na najmlajših kočnikih, kakor jih imajo šilarji, se vidi zobovina šele pri kočnikih št. IV, V, VI. Kočniki I, II in III imajo dotlej na stranicah svoje krone samo belo steklovino (primeri sliko I., II. in III.). Toda tudi pri teh zadnjih kočnikih je plast bele steklovine širša, kakor rjavi dentin. S postopnim obruševanjem kron se robovi vedno bolj obrabljajo, postajajo ploski, in rjava zobovina se kaže čim dalje bolj, tako da končno prevladuje nad obrobno, tanko plastjo bele steklovine. Končno pri zelo starih srnjakih izgine steklovina skoraj popolnoma in cela ploskev kočnika-žvekalca je sama rjava zobovina. Najlepše je ta postopek razviden na naših slikah, kjer je vnanja stena steklovine označena črno, stranice belo in notranjost, tam kjer že prihaja zobovina na površje, sivo z belimi pikcami.

Rekli smo, da so kočniki v popolni obliki razviti samo pri srnjaku v prvem letu, ko je dobil stalno zobovje. Šilar (enoletni srnjak) ima torej najpopolnejše razvito zobovje, kajti njegovi kočniki niso še obrušeni in pokvarjeni. Zato gledajo kočniki do ¾ cm iz dlesne in njihove krone imajo ostre robove in konice. Tudi če je srnjak brez rogov, lahko s prstom otipljemo, če so njegovi zobje še ostri in je kos mlad, ali so zobje že obrušeni in brez ostrih konic, kar nam pove, da je to starejši srnjak.

S postopnim obruševanjem kron se leto za letom krajša zob, tako da se končno pri srnjakih, starejših od deset let, skoraj cela krona odbrusi in se zob popolnoma izravna z mesom dlesni.

Ako opazujemo lobanjo srnjaka, vidimo, da tvorita obe čeljusti navzdol upognjen lok. Spodnja je lokasto vbočena, zgornja pa je izbočena. Na mestih, kjer se najbolj ogiba, je prežvekovanje najbolj intenzivno in na tem mestu se kočniki najbolj obrabijo. Če štejemo od spredaj, je na II., III. in IV. kočniku stopnja obrabe najobčutnejša. Mnogo manjše in v sploš-

nem neenako obruševanje nastaja na I. kočniku in na zadnjih dveh, V. in VI. Zaradi največjega obruševanja na označenih treh kočnikih (t. j. II., III. in IV.), ki imajo na sliki zvezdico, so razlike vsakoletne obrabe krone najbolj vidne. Na slikah so torej narisani samo II., III. in IV. kočnik, in sicer z leve strani spodnje čeljusti s pogledom od zgoraj. Slike začenjajo s stanjem enoletnega šilarja, t. j. 13 mesecev starega srnjaka: ostale skice predstavljajo razdobja enega leta in segajo do desetletnega srnjaka. Številke posameznih risb soglašajo s številom let vsakokratnega srnjaka, oziroma z njegovo starostjo, računano od dobe rojstva v maju mesecu. Starost srnjakov ni torej računana po koledarskih letih, ampak po številu preteklih 12 letnih mesecev. N. pr. starost enoletnega srnjaka se računa od dobe rojstva, t. j. meseca maja prvega leta do maja prihodnjega leta, starost dvoletnega po preteku dveh majev od leta, ko se je rodil itd., desetletnega po preteku 10 majev od leta rojstva.

Risbe, ki predstavljajo obliko kron, so shematične, kajti s tem so mnogo bolje izražene razlike v robih in ploskvicah krone. Zunanje strani vsakega zoba in zareze kron, kakor tudi poznejše vdolbine v zobu so označene črno tako, kakor so večinoma v naravnem stanju. Robovi kron, v kolikor so še pokriti z belo steklovino (šilarjevi II. in III. kočnik), so beli. Kakor hitro začne prosevati zobovina, ki je naravno rjava, je na risbah njena gmota naznačena belo pikčasto. Na starejših kočnikih je rjav dentin obkoljen z belo steklovino in samo zunanjost zoba, oziroma krone in vdolbine ali zareze so črne.

(Nadaljevanje.)

Jereb se fotografira.

Med. Jože Herfort

Še o jerebih

Prispevki in debate o jerebu, njegovem petju in obnašanju so že dokaj obširne in so napolnile že marsikako stran našega »Lovca«. Spominjam le na članke v letniku 1933. in 1934., kjer so se vrstili članki z naslovi: Vpliv vremena na jerebje petje, Zakaj prihaja jereb na klic, O klicanju jerebov, Zakaj prihaja jereb na klic, Vpliv vremena na jerebje petje, Jereb prihaja na klic, ker je petelin, To in ono o jerebih. Žal je večina teh prispevkov brez imena pisca, kar deloma krije kraj opazovanja, deloma jasnost namena debate.

V svoji razpravi »Zakaj prihaja jereb na klic« smo samostojno postavili dvomnevo o vplivih krvnih žlez. V članku »Jereb prihaja na klic, ker je petelin« pa trdi pisec, da so hormonalno hipotezo postavili drugi že pred leti. Nam je le žal, da članka v našem glasilu ni tega že prej obelodanil, kajti lovci vedno radi kaj novega čujemo, in bili bi piscu hvaležni, če bi nas opozoril na tako razpravo. Ker smo hoteli — kolikor se pač z eksperimentom da — priti stvari do dna, nam je prišlo kakor nalašč v roke dvoje ponesrečenih jerebjih gnezd, iz katerih enega smo dobili 5 jajc (17. maja 1934), iz drugega pa 3 že izvaljenih piščkov (5. junija). Od vseh nam je končno ostala ena samica in trije samci. Jajca so bila iz gnezda takoj prenešena (z motornim vozilom v 3 urah in 20 minut) v valilnik in bila med potjo ves čas na toplem. Pri vseh mladih jerebih nam je šlo v prvi vrsti za eksperimente glede vpliva endokrinih žlez (žlez z notranjo izločbo) na petje, oziroma spolni gon in njegovo diferencijacijo (razločevanje), dalje na prehrano, ponašanje med petjem, odnosno pred njim in po njem, vse to ob različni hrani, prostoru in času ter raznih vremenskih prilikah.

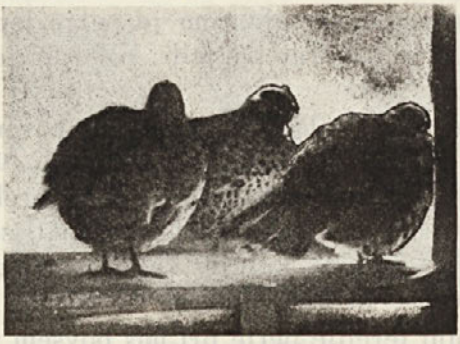
Razvoj mladičev od piščkov do petja.

Dne 21. maja smo dobili iz valilnika 3 kebčkov, ki prvih 24 ur niso vzeli nikake hrane. Potem pa so se tri tedne hranili samo s svežimi mravljinčjimi bubami. To je bila doba tako zvane stroge prehrane, t. j. brez zelenja in semenske ali sadežne hrane. V tem času smo prejeli tudi drugih 3 piščkov, ki so bili izvaljeni na prostem. Po preteku dobe s strogo prehrano so jeli dobivati poleg običajne piče še druge žuželke v večjih količinah, nato pa tudi sveže zelenje in razne jagode. Vseh deset jerebčkov se je nemoteno razvijalo do prve golitve. Z golitvijo, ki je

nastopila po 6. tednu življenja, torej v začetku julija, pa se je pričela za naše gojence kritična doba.

Prvi znaki ustrojnih sprememb so se javljali v zaspanosti, nerazpoloženju in v času od 15.—18. julija so poginili trije jerebčki. Anatomsko-histološka preiskava mrtvih trupelc je izpadla popolnoma negativno, to se pravi vzroka smrti ni bilo mogoče dognati. V kratki bolezenski dobi jerebčki niso prav nič shujšali. Kmalu so oboleli še trije, in tu smo pričeli z našimi poizkusi.

Jerebe smo oddelili zdrave od bolnih, obojim pa pričeli dajati za hrano žleze z notranjimi izločki. Žleze smo vzeli od popolnoma zdravih domačih živali. Deloma smo krmili kar žleze, deloma pa le njihove izločke. To smo pomešali med običajno

Naši jerebi počivajo.

hrano. Vsi jerebi, razen enega od bolnih, so to krmo prijeli radi, da, jedli so jo naravnost požrešno. Dne 3. avgusta je eden od treh bolnih jerebov poginil, popolnoma shujšan, nezmožen prehrane.

Ostali jerebi so se bujno razvijali in dosegli telesno težo, kakršne ne vidimo v naravi niti enega ne med sto primeri. Prebivali so v prostoru s pavilijonsko temperaturo zooloških vrtov. To je bilo potrebno v dobi goljenja, da smo ščitili jerebji organizem, ki kot ptičji v dobi goljenja neprimerno več trpi, kakor si to navadno mislimo.

S takim postopkom smo si pridobili dragoceno izkušnjo, kako prebroditi kritično dobo za goljenje. V tej dobi sta torej prišla v poštev in sta se docela obnesla organoterapija, t. j. zdravljenje, odnosno krmljenje z organi (njihovimi izvlečki), katerih telesu nedostaja, in pa ozir na primerno temperaturo. Tu je torej prvi dokaz o silnem vplivu endokrinih žlez na organizem.

Jerebi pojo — doma.

Vseh šest jerebov je bilo čez dan prostih. Hodili so mirno po svojem prostoru, ki je meril okoli 20 m². Klicali so se po načinu vseh piščancev, torej nekako piv, piv ali civ, civ. Zvečer so hodili spat v velik zaboj, v katerem je bilo seno. Tu so se tiščali drug ob drugem. Perje jim je doraščalo, vendar nismo še mogli na katerikoli način ugotoviti spola. Ko je postajalo perje popolnejše, pa glave še niso bile pregoljene, smo spoznali, da je 5 samcev in 1 samica. V deževnih avgustovih dneh sta nam poginila še dva jerebčka, in sicer za pljučnico, kakor je pokazala mikroskopska preiskava pljuč. Ostali so nam še 3 samci in 1 samica. Dva samca in samica so bili od onih, ki so se zlegli v valilniku, ostali samec pa od onih mladičev, ki smo jih dobili že izvaljene v gnezdu. Ta ni bil nikdar tako zaupljiv kakor oni iz valilnika. Vsem štirim gojencem je perje lepo doraščalo, vsi so bili rejeni in so se izborno počutili; kokoška je ostala nekoliko manjša od petelinčkov.

Dne 14. julija je bila huda nevihta, barometer je močno padel. Okoli 16. ure pa se je začel dvigati, ob 19. uri je posijalo solnce in ob 20. uri 10 min. je eden naših jerebov prvič zapel. Vsi so bili že v zaboju, kamor so hodili spat, zato nismo mogli ugotoviti, kateri je zapel. Pel je, kakor pojo mladiči v gozdu, njegova pesemca še ni bila čista in vrstica še ne popolna.

Odslej je bilo jerebje petje pri nas povsem vsakdanja stvar. Pel je vedno eden in isti, pesem se je izpopolnjevala, postajala je od dne do dne čistejša in jačja.

Jerebi so tedaj že menjavali perje na glavi in podbradek jim je postajal črn. Peli so ob vsakem vremenu in ob vsakem času. Od treh samcev sta zlasti dva rada pela, tretji se je pa v celem le nekajkrat oglasil. V začetku se niso odzivali klicu tovariša na nikak način.

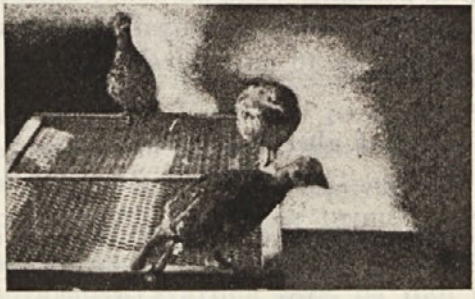
Kmalu se je eden od njih navadil na kaj čuden način petja. Sredi sobe, kjer smo jih imeli, je bila velika kletka s hrano. Šel je v to kletko, nekam samozavestno druge spodil ven, sedel na prečko in se našopiril ter nekaj časa klavrno sedel. Nato se je otresel in pričel peti. Pel je navadno z napol zaprtimi očmi. To je bila posebnost tega jereba. Ostala dva, zlasti oni, ki smo ga dobili že izvaljenega iz gnezda (samica je bila ubita pri napravljanju drv), sta najrajši sedala na okno in tamkaj pela.

Peli so najrajši pri razmeroma visokem zračnem tlaku, ob spremembah vremena posebno radi, v začetku oktobra pa tudi pri slabem vremenu. Če jim je prijalo, so zapeli tudi po štiri-

desetkrat ali še večkrat na dan. Posebno vnet pevec je bil prej imenovani jereb, ki smo ga vzgojili iz kebčka, v gozdu izvaljenega. Karakteristična je tudi menja petja pri zračnih depresijah, ki imajo na petje velik, včasih celo nasprotujoč se vpliv. (Ob takih prilikah pojo doma, tudi zunaj, a le neradi prihajajo.)

Na piščal so izprva (avgusta) reagirali, pozneje so se nanjo menda navadili. Konec septembra pa so na klic burno odgovarjali. Običajno so na piščal hrupno vzletavali in se glasno kregali z značilnim čžž... So pa bili dnevi, ko jih je piščal tako razdražila, da so se zaleteli v noge ali v vrata, ako smo piskali v drugi sobi.

Njihova melodija se je ujemala do potankosti tako v višini glasu kakor v kitici z ono, ki je z njo klical moj brat. Med njihovimi klici ni bilo najmanjšega razločka. Iz tega sledi, da se

Jerebi se sončijo.

jerebi po klicu med seboj ne morejo poznati, kakor to nekateri trdijo. Saj bi sicer jereb poznal vsaj piščal, s katero smo ga klicali doma. Morebiti je pa bil v tem primeru spolni gon tako močan in razdražen, da je jereb odgovarjal. Ob tej priliki pripominjam: Imeli smo na razpolago tri samce in eno samico, pa so vsi samci burno odgovarjali, čeprav se niso bali za samico, ki se sploh ni brigala zanje. Jereb torej ne prihaja na klic, ker ima že izbrano samico, pač pa domnevam z veliko verjetnostjo, da zaradi tega, ker mu je že jeseni spolni gon primeroma razvit.

Omenil sem, da so spali jerebi do drugega meseca svoje dobe skupno. Potem so skupno »spalnico« zapustili in se razkropili, pa spali vsak zase, vsak na svojem stalnem mestu. Če je bilo to mesto slučajno zasedeno, se niso pretepali, pač pa plašno s preletavanjem iskali drugo primerno nočišče.

Tujcev so se vedno bali, bali so se tudi vseh aparatov. Fotografirati ali filmati so se pustili na razdaljo 2 metrov, to pa vedno brez stojala, kar je za fotografijo pri optiki f. 4.5 dokaj

težko. S filmom je šlo lažje, vendar mi je šum kamere pokvaril nekaj metrov filma, ker je opozoril jerebe na kamero in so se držali trdo kot izklesani. Le kadar je bila poleg bratova soproga, je bila stvar mnogo lažja, ker se potem name sploh niso ozirali. Mirno so hodili po sobi, jemali hrano iz roke, se izpreletavali ali izprehajali in tekali, sploh se obnašali kot da so sami. Posebno samica je bila izredno krotka. Vedno je hodila okoli nas, zletela v naročje ali na rob naslanjača, tako da smo morali vedno paziti na oči, ker je rada kljuvala svetle predmete. Samci so bili običajno čisto mirni, niti se niso razburjali, če je eden od njih zapel. Toda, če so bili razpoloženi, so na petje drugega takoj nasršili perje, dvignili čopo, zleteli z glasnim čžž... na tla in z dvignjenim repom (v kotu kakih 30°) in povešenimi perotmi pričeli preganjati pevca. Redko sta reagirala na klic dva naenkrat, običajno le posamič. Toda po nekaj minutah preganjanja so bili spet prijatelji. Bilo pa je bojnih poz jako malo in sem na film ujel komaj ½ m 16 milimetrskega filma, t. j. za ca. 10 do 12″.

Naš glavni eksperiment.

(Vpliv endokrinih žlez na petje.)

Lahko bi dejali, da je imel Valentinitsch le slučajno živega jereba, kajti krmil je jereba in ga vzgajal pač kot se mu je zdelo. Da pa smo jih vzredili, oz. vzgojili mi, ni slučaj, ker smo jih smotrno vzgajali in hranili na podlagi organoterapije. Čeprav je tu govor o raznih eksperimentih, ni bilo nikakega mučenja, saj ni treba, da bi se z vsakim biološkim poizkusom žival mučila. Smo pa uverjeni, da bodo na podlagi naših letošnjih izkušenj peli pri nas na vrtu še divji petelini in ruševci, le če bodo prilike za prevoz jajc iz inozemstva vsaj tako ugodne, kot so bile letos, ko smo o tej stvari poizvedovali.

Zdaj pa k vprašanju, zakaj jereb poje! Sicer je bilo o tem vprašanju že precej pisanega, a žal, malo objasnjenega. Dejali so, da jereb poje, odnosno prihaja na klic, ker je petelin. Zakaj pa poje petelin? Čujte zgodbico, ki se je pripetila lani med predavanjem iz biologije. Lep majski večer je bil. Profesor je razlagal slovita Mendljeva pravila o dednosti. Kar se je s Kongresnega trga razlegel prešeren vrisk. Fantje so imeli nabor. Profesor se je nasmehnil in dejal: »Fantje vriskajo — sekundarni spolni znak!« Fantje vriskajo, ker gredo k dekletu v vas, pa spet vriskajo, ko gredo na pretep, vojno i. p.

Petje pri tetraonih in vseh pticah je drugotni spolni znak. Sekundarni spolni znaki so značilni za samca, oz. samico in se

razlikuje po njih spol od spola. Nihče ne bo odrekal petja sekundarnim spolnim znakom, niti ne bo trdil, da je spolnost v vseh letnih časih enako razvita. Brez pomena in igračkanja z izrazi je, če obračamo besede in dejstva, ki jih je kdo že zapisal, prav posebno brez smisla pa je neznanstvena polemika z razpravo znanstvenega obeležja.

Zanimiva je drža jerebov pri spanju. Navadno se drže mirno, z repom malo nad vodoravno lego. Čim jereb zaspi, dvigne rep skoro v kotu 45° nad vodoravno lego, če spi namreč na ozki podlogi, kakor na veji ali slično. Mislili smo dolgo, da je to le odziv če smo prižgali luč. Ko so se pa hip nato prebudili, so repke povesili. Da je drža repa pri sključenem, oz. privitem vratu res tipična, smo videli tudi v mesečini, ko so jerebi mirno spali.

Jerebji glasovi razen petja.

Mirno trdimo, da jih dober jerebar pozna komaj četrtino, povprečen komaj desetino. Praktično je nemogoče podati fonetsko ali grafično vso obilico glasov. Brat in njegova soproga sedaj gotovo poznata vsaj 80% vseh jerebjih glasov in si jih tudi večino pravilno razlagata. Samo par primerov vam bom podal.

Znano je n. pr., da dá samica pomladi, ko ima mladiče, če je družina v nevarnosti, svarilen glas, pa tudi pri vseh pticah ga najdemo, to velja za dobo valjenja enako kot za vse primere strahu, iznenadenja in nevarnosti.

Zanimiv je le-ta pojav pri jerebih. Poizkušali in preizkušali smo razne glasove in odziv jerebov nanje. Nehote smo napravili s šušljo dolg cii. Kot bi udarila strela med nje! Razkropili so se na vse strani in dva sta se pri tem blaznem begu občutno poškodovala. Poslej smo se tega glasu skrbno izogibali, vendar smo ga od jerebov še enkrat slišali. Prišel sem z brakom jazbečarjem k jerebom v sobo, — en sam cii . . ., ozek, dolg in zategnjen klic, in ni jih bilo več. Poskrili so se po raznih temnih kotih, od koder so prišli čez par minut počasi, previdno in s tesno pritisnjenim perjem ter visoko dvignjeno čopo, oglašaje se s tipičnim pi, pi, pi . . .

Omenimo naj še, da so se skoro na vsako hrano, ki je bila zanje nova (n. pr. grozdje), oglašali oz. klicali z drugačnim glasom.

Klicali so se do zadnjega, tudi ko so že peli, s tipičnim piv, piv, ali civ, civ, kot prej v mladosti.

Različen je bil klic, če je prišel kdo v sobo, če smo jim prinesli hrano, če so se podajali spat, če so se zbirali ali skli-

cavali. Ponovno poudarjam, da je nemogoče podati vso to pestrost glasov. Prav tako ima jereb v jezi silno različne glasove, katere si v naravi komaj moremo razložiti.

Obnašanje naših jerebov.

Bili so neprimerno krotki, da ne rečem naravnost domači. Primerjali bi jih lahko domačim grlicam, ki sedajo na ramo, se nam dobrikajo in gruleč priklanjajo.

V ponazoritev vseh pestrosti v obnašanju, sem posnel s Cine-Kodak-aparaturo na 16 mm filma serijo drž in kretenj, v katerih so se jerebi najbolj tipično držali. Žal, mi je bilo nemogoče posneti ves potek bojne poze, to pa zaradi svetlobnih prilik.

Jerebi so se silno radi sončili. Na soncu so se razkošatili in našopirili, da so bili videti mnogo večji.

Naši jerebi so peli, vendar neradi peli. Sedaj smo hoteli napraviti z njimi ono, kar napravijo ptičarji o božiču s prepelico, da prične peti. Hranijo jo s svežimi mravljinčjimi bubami, za katere je dokazano in znano, da vsebujejo dražila za endokrine žleze in le-te povzročajo predčasno zoritev sekundarnih spolnih znakov.

Čudno, jerebi na mravljinčje bube niso reagirali. Nismo obupali zavedajoč se, da bomo smoter dosegli. Krmili smo druge žuželčje bube, in glej, jerebi so začeli peti in peli, da je bilo veselje. Potreben je bil še dokaz, da je res ta ličinka dražiteljica endokrinih žlez. (Brez pomena je za širši forum vrsta ličinke.) Deset minut po tej hrani je jereb zapel. Drugi, ki je istočasno jedel, a ni dobil ličink, ni pel. Dokaz je uspel. Več ni potrebno, razen če hočete še, da Vam razložim delovanje priščnjakov na človeški organizem...

Doma je jereb zapel 14. julija. Tedaj se je torej pričela uveljavljati spolna zrelost in z njo sekundarni spolni znaki: črn podbradek, petje, boj. Jerebi so se kmalu nato razkropili. Vse to lahko prenesemo v naravo — popolnoma tako je tam.

Eksperiment z ličinkami, torej s svojevrstno hrano je pokazal, da imajo krvne žleze na petje zares vpliv in da smo imeli — prav!

Z današnjo razpravo je za nas jerebje poglavje zaključeno. Če bi želel o tem razmotrivati kak znanstvenik, smo mu rade volje na razpolago tako s svojimi izkušnjami in opazovanji, kakor s poskusnimi izsledki, filmom, fotografijami in histološkimi preparati.

Med. Jože Herfort

Vpliv drugega spola

Dne 18. novembra 1934 je ustrelil na Bobnu v lovišču lovske družbe »Medvode« naš član g. Lenart Zupan srnjaka z gobastim rogovjem (glej sliko!) Rogovje je močno razvito (šesterak), dovolj trdo in pri vrhu lepo jagodičasto, kar se lahko otipa skozi dlako, ki prerašča s kožico vse rogovje. Gobasti izrastki se povešajo spredaj tik nad oči, zadaj pa do ušes. Srnjak je bil močno razvit in je tehtal 32 kg. Po izjavi g. Zupana in ostalih lovcev je imel srnjak moda zakrnjena, komaj tolika kot dva fižola; zunanje spolovilo

Srnjak z gobastim rogovjem, ki ga je ustrelil g. Zupan Lenart.
(Prep. V. Herfort, dv. preparator.)

je bilo komaj otipno. Drugih sprememb nismo mogli ugotoviti, ker je prišel ta izredno zanimiv srnjak v Ljubljano že iztrebljen. V bodoče prosimo vse lovce, da nam kakršnokoli pomembnost pri živalih pošljejo, da jo lahko znanstveno preiščemo.

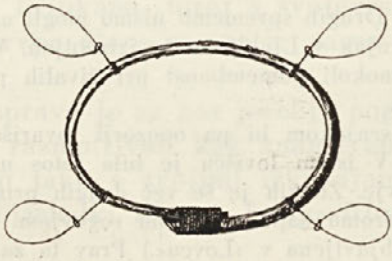
Obenem s tem srnjakom bi pa opozoril tovariše lovce še na nekaj zanimivih primerov. V istem lovišču je bila letos ustreljena srna, ki je imela nakazano rogovje. Znanih je še več drugih primerov, da so ustrelili srne z nakazanim, oziroma napol gobastim rogovjem. (Ena taka fotografija je bila pred časom objavljena v »Lovcu«.) Prav ta zanimiva skupnost med gobastim rogovjem tega srnjaka in srnami z nakazanim gobastim rogovjem nam marsikaj pove.

Gobasto rogovje srnjaka kaže prehod enega spola na drugi spol, torej od srnjaka na srno, gobasto rogovje srne pa nasprotno, namreč prehajanje ženskega spola v moški spol. So torej, kakor pri srnjaku z gobastim rogovjem, tako tudi pri srni z nakazanim gobastim rogovjem na delu žleze, ki odločajo o zunanjem izgledu dotičnega poedinca.

K temu je treba nekoliko pojasnila. Sesavci in ptice so zastavljeni v zarodku kot dvospolna bitja. Šele primeroma pozno zakrne en spol in z njim njegovi znaki ter stopi v premoč drugi spol, ki se popolnoma razvije s svojimi znaki. To je običajna, normalna pot razvitka pri živalih, ki imajo ločen spol, medtem ko se pri dvospolnikih, kakor so mnoge nižje živali, n. pr. polži, razvijeta oba spolna organa. No, včasih se pa primeri, da se uveljavljanje spola tudi pri enospolnikih zavleče ali pa obnovi, in sicer največkrat zaradi tega, ker je razviti spolni organ postal slab zaradi izrabe, poškodbe ali bil že iz početka slabo razvit. Vzemimo sedaj naš primer srnjaka z gobastim rogovjem. Njegov spolni organ je bil manj vreden ali nerazvit. Ker ni deloval, je stopil v ozadje in pričelo se je uveljavljati v mladosti zakrnjeno žensko spolovilo. Na to kaže gobasto rogovje, pa tudi izredna debelost, zalojenost. Mogoče je imel ta srnjak razvite tudi mlečne žleze, kajti znano je, da pričnо stari srnjaki, ki jim je moški spolni aparat oslabel, izločati mleko.

Ozrimo se sedaj na naš drugi primer, na srno z nakazanim gobastim rogovjem. Za srnjake je dokazano, da šele primeroma v jako visoki starosti izločajo njih žleze mleko. Srni šele v visoki starosti, ko ji spolni aparat odpove, torej ko postane jalova, zraste nakazano gobasto rogovje, spet le zaradi tega, ker je spolni organ odpovedal svoje delo; zato stopa v delno akcijo v mladosti zakrnjeni moški spolni aparat. Torej zrcalna slika prejšnjega primera, ki pa obenem kaže, da se res nahajajo tudi srne-jalovke; seveda so znatno redkejše, kot marsikdo misli. Vzniknenje zakrnelega drugega spola najdemo v mnogo številnejših primerih pri pticah. Tako vemo, da zraste stari domači kuri greben, dobi bleščeče perje in začne kikirikati. Pri divjih petelinih poznamo kokoši s petelinjim perjem. Prav tako se najde pri divjih petelinih semintja barva kokošjega perja, zlasti pri mladičih, ko se še ni spol dokončno uveljavil, ali pa v starosti, ko jenja mogočni vpliv moškega spola. Slično najdemo pri divjih racah, da dobe samice na starost krivce in kovinsko svetle zelene glave. Neredko se opaža tak pojav popetelinjenja, odnosno pokokošenja pri starih fazankah in fazanih.

Nazor, ki velja med lovci, da je vrok gobastemu rogovju poškodba spolovil, z našo razpravico ni omajan ali ovržen, pač pa le podprt in razložen; to bo spoznal vsakdo, ki je pazno prečital gornja izvajanja.

Tenetva. (Primerjaj članek na str. 25.)

Dr. A. Debeljak

Lov v Kolašinu

Sredi avgusta 1934. leta sem pešačil s tovarišem drjem J. Rusom iz mesta Kolašina, kamor sem bil šel spotoma obiskat pesnika Radovića, lani zaposlenega na poljanski gimnaziji v Ljubljani, po istoimenskem ozemlju vzdolž reke Tare. Ta del Kolašina ima ostro podnebje, manjši del ob reki Morači pa milejše. V nahrbtniku sem nosil novo knjigo, ki mi jo je nekaj dni prej poklonil v Beogradu g. Mitar S. Vlahović, direktor Etnografskega muzeja. Medtem ko je moj drug ob jutrih dreto vlekel, sem jaz čital zabavno knjižico »Лов у Колашину« (Lov u Kolašinu), o kateri naj tu nanizam nekaj podrobnosti.

Po tej brdoviti, gozdnati pokrajini, koder gore dosegajo 2500 m, je bilo dolgo časa obilo divjačine, kajti pogoji so bili ugodni za to.

Mnogo ljudi se bavi z lovom kakor s postranskim poslom, a to niso pravi lovci. Poglavarji so bili večidel dobri lovci, saj so imeli časa in sredstev za to. Obilo znajo pripovedovati, tupatam prav fantistično. Ljudstvo veruje, da nadnaravna bitja kot vile, duhovi, vragi itd. lovce mučijo ali včasi ščitijo.

Njega dni so pobijali zverjad s starinskimi pihalniki, rekli so jim »kremenjača« in »štuca«, v novejši dobi služijo v to »sisteme« in »moskovke«. Vendar so nekdaj veliko več divjačine podrli drugače ko s strelom. Naj omenim tale način zoper medveda: Od suhe drenovine se izdela šiljak, t. j. na obeh koncih priostren klin. Z levico ga primeš tako, da oba prišiljena konca molita iz pesti. Potem se ta roka omota s širokim pasom, v desni pa je pripravljena sekira ali velik nož. Tako oborožen počaka lovec medveda ali ga draži, rekoč: »Čik mejo, čik dođi!« (ná medved, če si upaš, pa pridi). Kadar zverina zine, ji spretni lovec potisne levico s šiljakom v gobec in kolikor more vrti šiljak, da bi mu ga čim globlje zabodel. Medtem pa mrcino bije še z desnico. Namesto lesenega šiljka so nekateri rabili na obeh koncih zaostren železni nož.

Volk se po najstarejšem načinu lovi v jamo, izkopano v obliki valja, 2 m globoko in nad 1 m široko. Na dnu pustijo jagnje, da z vreščanjem primami grabežljivca. Ta skoči v rupo, da bi požrl plen, a brž ko se zave, da ne bo mogel zopet ven, se oplaši in ne stori janjčku nič hudega.

Ker se marsikatera divjad ni dala pokončati ali pregnati ne s strelom ne s pastmí, so si ljudje v obrambo izmislili razna plašila, strašila, ki jih je g. Vlahović ponazoril s slikami.

Da bo več sreče na lovu, lovci niso trpinčili divjadi in — čeprav jim to ni bilo zabranjeno — niso ob vsakem letnem času preganjali užitnih živali ali kožuharjev. Mnogo živali pa je greh loviti, n. pr. kukavico, ker večno kuka; ali pa lastavico, hišno prijateljico; žerjave, kadar se selijo, ker takrat jih štejejo za popotnike; mnogi ne lovijo gavranov in kavk, ker so to črne in »žalostne« ptice, niti golobov, ker jih je Bog ustvaril in so blagorodne ptice. Ker smo že pri vražah, naj prikličem v spomin to, da narod nobene živali toliko ne spoštuje, ko »nevestico« (podlasico, granosljek): njeni nazivi pri tujih narodih pričajo tudi o tem, frc. belette (lepotica) ali v narečju »poulido«, isto v danščini »den kjœnne«, v bavarščini »schoentierlein«, stari angleščini »fairy«, ital. »donnola« (gospodična) itd. Stare Črnogorke niti nočejo govoriti o podlasici, ker se boje, da je ne bi kaj užalile.

»Užica« (slepič, slepovož) se po narodnem verovanju ne sme ubiti, ker uničuje kače. Podobno je z gožem (zmija pokućara), ki velja za hišnega prijatelja.

Kadar srna zabrede zaradi lakote ali slabega vremena, jo je grehota ubiti, saj takrat je ko potnik, ki je zgrešil pot itd., itd. O zvereh znajo ljudje marsikaj povedati, n. pr. o volku, da se kedaj pa kedaj navadi klati samo eno vrsto ovac, recimo črne. Potem kako se pogosto prikrade skozi ozek otvor v suhoto, nato pa presit ne more več ven. Takemu požeruhu priveže pastir zvonec za vrat in ga izpusti v gozd. V Rovcih se je krava pod bukvo otelila. Volk ji požre tele. Razjarjena rogačka pritisne roparja na drevo in ga tišči do jutra, ko so prišli pastirji. (Enako pripovedujejo v mojem rojstnem kraju, da je vol tiščal vso noč »sivega tatu« na debelo steno in so ga le s težavo odgnali od mrtvega sovraga). Pri vsej svoji krvoločnosti se volk udomači. Tako pravi neka pripovedka: Pastir je imel krotkega volka, ki je poleg njega čuval ovce kakor najboljši ovčarski pes. Nekoč se ovce brez pastirja zamračijo v gozdu in z njimi udomačeni volk. Ponoči pridejo volcje in pokoljejo vse ovce, a naposled napadejo še udomačenega volka. Ta je premagal enega napadalca za drugim. Ko je vse poklal, jih zvleče na gomilo, povrhu pa poklane ovce, a sam počene poleg kupa mrtvakov. Ko je prišel ovčar in videl poklano drobnico, je zvalil krivdo na volka in ga ubil. Komaj pa je razmetal kopico podavljenih ovac, je spoznal položaj, toda prepozno.

Volkova bistrost se zrcali iz te-le storije: Volk je srečal psa in ga vprašal: »Kdo si ti?« — »Jaz sem volk,« se odreže pes, da bi sobesednika v strah prijel. Volk pa nadaljuje: »Kdaj ti je najbolj mraz?« — »O svetem Savi,« odvrne pes. Po tem je volk spoznal psa in mu rekel: »Mene pa od sončnega zatopa pa do zore.« Nato zgrabi psa in ga požre.

Če imajo Arabci 200 izrazov za leva, se ne bomo čudili, da Črnogorci volka na razne načine imenujejo: vuk, kurjak, vujo, divina, ne(s)pomenik, (s)kamenjak, krvolok, čubrile (kar znači po drugod jarca), dugorep. Da jim ne bi delal kvare, ga nazivajo: kume. Ponoči in poleg živine, ga omenjajo z olepšico: kami mu u zube, ali: kami mu u vilice (kamenje mu v čeljusti), ali: zubi mu se skamenili. Tako se veli: »Došao je kami mu u vilice i poklao ovce«. Lovci in pastirji razlikujejo štiri vrste: mrki vuk, vuk požmirep ali pošušnjar (potuhnjenec, zaplotnik), čučavac (počepin) in osobénjak (čudak).

Kači pravijo: zmija, guja, nepomenica, poganulja, poganica, nesprimnica ali nesprijemnica. Ta naziv velja tisti, ki je pičila človeka in ki zato po ljudski vraži preko zime ne more v zemljo, temveč se po snegu muči.

Postovka, t. j. pustolovka, se pri Kolašincih imenuje: vjetromuša, tresigaća, broja. Zadnji naziv izvira iz babje vere, češ, da človeku leta šteje, medtem ko v zraku nepremično stoji (ali po Župančiču »nebeški strop ometa«). V takem trenutku ji veliš: »Broj mi, brojo, godine« in šteješ, dokler se ne premakne.

Lovski psi so prej imeli pristna domača imena: baljov, ćeno, garov, lisov, šapov, žutov itd. Danes jih izpodriva tujka bizin ali ker.

Kadar se vrne lovec domov s plenom, pregrnejo otrokom glavo, da se ne bi čudili, saj drugače ne bi bilo več lovske sreče. Mnogi ukradejo tovarišu puško ali del lovine, da bi se jih bolje držal lovski blagor. Iz enakega nagiba prekrade v Loškem potoku sosed sosedu n. pr. krompir.

Novorojenčka pretaknejo skozi volčje žrelo, da bo bolje uspeval.

Naj zadoščajo ti izvlečki, v prvi vrsti narodopisni. Poklicnega lovca bodo zanimali strokovni opisi raznoterih lovskih priprav in nastav. Tudi jezikoslovec bo vesel marsikatere starine, n. pr. tonot za lovljenje golobov (ednina: tonota); ob tem izrazu sem se spomnil Pleteršnikovih besed: tenet, tenetva (lovnica), tenetvo.

Iz lovskega oprtnika

Opozorilo vsem lovcem!

Dražba kožuhovine od divjadi vseh vrst bo dne 28. januarja 1935 v Ljubljani na velesejmu. Lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki prireja to dražbo, vabi vse lovce, da ji poverijo svoj lovski plen v prodajo, kajti ona bo kot vedno tudi tokrat znala najbolje varovati koristi naših lovcev. Vsakdo naj svoje blago čimprej pošlje, vendar pa morajo biti kože dobro pripravljene. Kože pošljite na naslov: »Divja koža«, Ljubljana — Velesejem.

Dražba občinskega lovišča Zidani most bo dne 28. februarja 1935 ob 8. uri pri sreskem načelstvu v Laškem, soba št. 5. Lovišče, ki obsega 5225 ha, se bo dalo v zakup za dobo od 1. aprila 1935. do 31. marca 1940. Izklicna cena je 2000 Din, varščina pa tudi 2000 Din. Dražbeni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu v Laškem ob torkih in petkih.

★

Zajec v veveričjem gnezdu. Ni bil zajec! Ali sicer bi noben lovec tega ne bral. Samo njega boljši del, to je glavo — namreč zajčjo — je našel lovec v gnezdu.

Pa ni stikal pozimi za mladimi vevericami, le zajce je čakal na planini pod sivim Stolom, kjer se gode zanimive stvari za tiste, ki jim skrbi za lovske druge mirno spati ne puste.

Iz črne noči se je naenkrat izvilo nekaj repatega in lovec je — morda v silobranu — prezgodaj sprožil. Ko je jutro pregnalo strahove teme, je strelec spoznal, da je obstrelil lepo kuno, ki je nosila moderen in dragocen kožuh.

Življenje je upanje, zlasti lovčevo, pa je sklical širno sosesko in četa treh je presledovala ranjeni kožuh v belem snegu. Po velikem trudu je ostalo zadnje in edino upanje: veveričje gnezdo v gosti smreki. Takoj je bil zasledovalec na nji in takoj obstal z odprtimi ustmi, ko je vtaknil radovedno oko skozi luknjo v gnezdo. Skoraj bi bil pal mesto kune z veje, ko se mu je vljudno zasmejala v obraz zajčja glava, polna neustrašene svežosti. Ves osupel je zdrknil na tla pred svoja zaveznika in ugotovil čudežno izpremembo kune v zajčjo glavo. To je škrat, ki je ponoči trapil lovca in sedaj zasledovalca!

Posebno razočaran se je vrnil s tega zasleda tretji, ki je bila tretja — brez upanja na svileno krzno okrog belega vratu.

Ko je lovec ob naslednjem ščipu čakal zajca in mislil na tisto glavo, se mu je posvetilo: Kuna je nekaj dni pred srečanjem z lovcem večerjala zajca, njegovo modro glavo s slastnimi možgani pa shranila v gnezdo! Pa je od veselja nad tem dognanjem ponevedoma pritisnil za napeto sprožilo, da je za tisto noč pok preplašil vso zverino.

Če je kdo drugi pozabil glavo v veveričjem gnezdu, naj se oglasi, ker naš lovec je svojo našel. Zgubil jo je bil namreč to pozno jesen, ko je videl, kako sta srnjaka, močna šesteraka gonila po ravno tisti planini srno, kakor v prsku. Tako ga je navdalo, da bi bil vskočil kot tretji, da je mlajši in da bi nosil rogovile kakor ona dva. M.

Zajec s čudnimi glodači. G. Simon Holler iz Partinja v Slov. goricah nam je poslal zajčjo glavo z izredno dolgimi zobmi glodači. Zgornja glodača sta srpasto nazaj zakrivljena, spodnja pa štrlita lokasto iz gobca. Zobje so dolgi po 26—27 mm, torej so več kakor dvakrat daljši od normalnih. Preiskava je dognala, da ima zajec poškodovan levi sklep spodnje čeljusti z lobanjo, kar je povzročilo, da so se spodnji glodači izmaknili zgornjim in

se torej zobje niso mogli obrabljati drug ob drugem, odnosno pri glodanju. Zato so rasli naprej in zajec — bil je mladič — bi gotovo poginil, ker bi ne mogel več ust zapirati in tudi s kočnjaki ne več hrane drobiti. Kakor piše g. Holler, je bil zajec jako mršav, kar kaže, da se je le še s težavo prehranjeval. — Primeri tako zraslih glodačev niso ravno jako redki, vendar so zanimivi, zlasti če se ugotovi vzrok.

Predrzen lisjak. Blizu Jesenic je imel kmetovalec ograjen prostor za kure. Neko noč mu je zginilo dvoje piščancev in kmalu nato še tri kure. Šel je k bližnjemu poklicnemu lovcu in mu to povedal. Ta se je takoj odpravil na lice mesta in zagradil prostor z žico. Le majhno luknjo je pustil v njej odprto. Postavil se je na prežo. Ni bila še dobro osem ura zvečer, ko je zapazil temno liso, ki šviga okoli ograje. Par trenutkov in bila je pri luknji hoteč naskočiti perjad. Strel je pogodil lepega predrzneža — starega lisjaka. B. H. S.

Iz zagorskega kota smo prejeli od našega člana nekaj drobnih prispevkov s prošnjo, da jih objavimo v »Lovcu«. Tej želji ustrezamo tem rajši, ker kaže pisava na okorno roko, ki si vseprej nego s peresom služi vsakdanji kruh. Veseli nas, da prodira zanimanje za naše glasilo v vse plasti in želimo si več takih dopisnikov.

I. **Kako sem prišel do »Lovca«.** Ko sem si nabavil prvo lovsko karto, sem dobil zraven še en list, na katerem je stalo: Izdalo Slovensko lovsko društvo v Ljubljani. Seveda, prej nisem niti slišal kaj o »Lovcu«, tem lepem listu zelene bratovščine. Ko sem pa imel naslov društva, sem si mislil, da gotovo izdaja svoj list. Kar takoj sem si ga naročil in ga odtlej vsak mesec težko pričakujem, saj prinaša vedno veliko novega in zanimivega za nas lovce.

II. **Srna v hlevu.** V poletnem času je šel znani posestnik v gozd, kjer je prodal nekaj drv. Spremljal ga je njegov pes. Ta je našel srno s pokvarjeno nogo. Pred psom srna ni bežala naprej v gozd, ampak se je zatekla v bližnji hlev. Posestnik je poslal po lovca, da jo je rešil nadaljnjih muk. Srna je bila precej mršava, ker je gotovo le težko prihajala do hrane. — Lovci, paziti moramo, da ne zahajajo v naša lovišča razni nepridipravi, ki včasih uničujejo našo lepo srnjad.

III. **Tudi srnjak se ubije.** Spomladi lanskega leta sta padla pri nas dva srnjaka preko kamnoloma v dolino in sta bila takoj mrtva. Kaj je bilo vzrok, da sta strmoglavila v prepad, se ni moglo dognati. Srnjaka je vzel zakupnik lovišča.

IV. **Divji lovci speljani na led.** Neki lovec, veleposestnik, je priredil velik lov. Na ta lov je povabil vse, kar je imelo puško. Pred lovom pa je že naročil orožnikom, naj pridejo lovce glede listin kontrolirat. Orožnika res prideta in glej, nekateri »lovci« še orožnih listov niso imeli. Tako je prišlo nekaj pušk iz nepravih rok na varno. Ta prebrisani najemnik je torej divje lovce prav dobro ujel v past in od njih očistil svoje lovišče. A. L.

Vrana rešiteljica življenja. V zapadni steni Pic d'Olana se je 22. sept. ponesrečila znamenita angleška plezalka mis Woolverton. Rešilne kolone je niso mogle najti. Slučajno pa je neki gorski vodnik opazil nekam čudno obnašanje vrane, ki je krožila nad globokim breznom. Opozoril je rešilno ekspedicijo na to in res so tamkaj našli in rešili Angležinjo, ki je bila težko poškodovana. B. H. S.

Domača iznajdba. Past za lovljenje jerebic je izkonstruiral na jako spreten način g. Valentin Lucin iz Ljubljane po svojih mnogoletnih zadevnih izkušnjah. Past, ki smo si jo ogledali je 1 m dolga in 70 cm široka. Okvir ima lesen, sicer pa je sestavljena iz pocinkanih paličic. Vratic ima past na vsaki strani nekaj. Napravljena so ta-

ko, da gre ptica lahko v past, a za njo se vratca skoraj neslišno zapro na način, da ne more ptica iz pasti. Past je lahko prenosljiva, in so izkušnje z njo pokazale, da gredo vanjo ne samo jerebice in fazani, ampak tudi lovu škodljive ptice, kot vrane in srake. Ujeli so se že celo mački. Past se izdela seveda lahko v poljubni velikosti. Naročila sprejema tvrdka T. Korn, kleparstvo, Ljubljana, Poljanska c. 8.

Igra v naravi. Neki nemški lovec poroča, da je na visokem čakališču čakal na jelena. Naenkrat sta se priklatila pod njega dva mlada mrjasca. Kmalu nato pa sta stopili iz goščave košuta z mladico. Mladica jo je takoj ubrala k mrjascema in pričela veselo poskakovati, mrjasca pa za njo. In tako so plesali otročji ples dokaj časa. Stara košuta, prvotno vznemirjena, se je začela pasti in je nekajkrat pozvala mladico. Končno je pa imela te igre dovolj in je teličko precej nemilo odvela v goščavo. Mlada mrjasca sta nekam žalostno še nekaj časa zrla za njo in nato počasi odšla. Bilo jima je res prelepo v tej dekliški družbi!

B. H. S.

»Lovački glasnik« opozarja na članek dr. Egela v »Wild und Hund« o izbornem in enostavnem sredstvu zoper kačji pik. To sredstvo, ki je kalijev permanganat, so preizkusili angleški zdravniki v Indiji, kjer je umrlo letno zaradi kačjega ugriza preko 20 tisoč ljudi. Tudi dr. Egel sam je zdravil s tem zdravilom ugriznjence v Vzhodni Afriki. — Znani kalijev permanganat (kalium hypermanganicum) v temnordečih kristalih je dobro razkužilo in se dobiva v vseh lekarnah in drogerijah. Od strupenice ujedenemu se vbrizga pod kožo raztopina permanganata za kavno žličko v ¼ l vode; ta raztopina se v dobro zaprti steklenici dlje časa drži. Če raztopine ni pri roki in se mudi, velja tudi, da kristalčke zdrobimo v prah in ga vtremo v rano, ki smo jo nekoliko povečali.

Beogradski »Lovac« prinaša v eni lanskih številk statistiko v Stari Srbiji uplenjene divjadi v sezoni 1933/34. Ta preglednica je prav zanimiva in jo zato objavljamo.

Škodljiva divjad	komadov
Medvedov	9
Volkov	340
Divjih prašičev	93
Jazbecev	1.421
Lisic	4.431
Kun	434
Podlasic	344
Dehorjev	1.532
Vider	199
Divjih mačk	468
Veveric	9.474
Orlov	745
Sokolov	1.963
Vran	16.006
Srak	4.312
Drugih ujed	5.680

Koristna divjad	komadov
Zajcev	86.536
Ruševcev	2
Vel. petelinov	58
Jerebov	655
Kotorn	8.043
Jerebic	33.674
Prepelic	16.465
Kljunačev	1.585
Gosi	10.111
Rac	26.145
Lisk	987
Golobov	10.646
Grlic	362
Dropljic	138

K statistiki dostavlja poročevalec, da nekatera lovska društva niso pravočasno poslala izkazov o uplenjeni divjadi, zato se gorenja števila ne ujemajo z resničnim odstrelom. Mnogo divjadi, ki tudi ni izkazana, so polovili neopravičeni lovci, ki jih je kljub energičnemu zavzemanju od strani savezne uprave, da se jim lov onemogoči, še vedno znatno število. — Torej je tam v tem pogledu precej tako kakor pri nas!

Društvene vesti

Občni zbor Osrednje uprave zvez lovskih združenj. Dne 1. decembra l. l. je imela Osrednja uprava zvez lovskih združenj kraljevine Jugoslavije v Vinkovcih svoj redni jesenski občni zbor. Kot delegati SLD so se občnega zbora udeležili gg. predsednik dr. Iv. Lovrenčič, blag. ravn. Zupan in načelnik fin. odseka dr. F. Orel.

Zborovanje je otvoril podpredsednik ing. Vojko Koprivnik, po poročilih tajnika in blagajnika pa je izročil predsedstvo med tem došlemu predsedniku dr. Milanu Stojadinoviću.

Od podanih referatov sta nas lovce zlasti zanimala referat ravn. Zupana o obligatornem zavarovanju vseh lovcev, včlanjenih v SU, in poročilo, ki ga je podal ing. Koprivnik o monopolu na lovsko municijo. Sklenilo se je, da se obligatorno zavarovanje izvede. Uprava smodnišnice v Obilićevem kaže popolno razumevanje za težnje lovcev in skuša njihovim željam glede kakovosti smodnika ugoditi. S proizvajalci stročnic in šiber se vodijo še pogajanja zaradi participiranja osrednje uprave na čistem dobičku.

Živahna je bila razprava o izpremembi novega zakona o lovu. Ta točka je prišla na dnevni red na predlog beograjske zveze in tu sta trčili skupaj naziranji med zastopniki zakupnega in regalnega sistema. Z delegati beograjske zveze so potegnili delegati iz Bosne in celo oni iz Dalmacije. Ker so imeli delegati beograjske zveze pooblastilo za zastopanje novo ustanovljene Zveze lovskih društev iz Zetske banovine, ki je bila na tem občnem zboru sprejeta za rednega člana Osrednje uprave, so ostali zagovorniki zakupnega sistema v manjšini. Iz te situacije se je po daljšem in živahnem razpravljanju kot nekak kompromis izcimila resolucija, s katero Osrednja uprava naproša banske svete v banovinah z regalnim sistemom, da naj v uredbah, ki jih morajo sprejeti po določilu letošnjega finančnega zakona in ki se z njimi uveljavi lovski zakon, pridrže za čim daljšo dobo sedanji regalni sistem. S to resolucijo so se koncem koncev morali soglasiti tudi zagovorniki zakupnega sistema, čeprav so želeli in želijo, da bi se v vsej državi oddajala lovišča v zakup, ker je pač nesporno, da se dá le pri zakupnem sistemu stanje divjadi dvigniti in lov pravilno izvrševati.

Pri volitvah je bila izvoljena stara uprava pod predsedstvom sedanjega finančnega ministra dr. Milana Stojadinovića. Na željo delegatov iz Beograda se je na novo ustanovilo mesto še tretjega podpredsednika, na katero je bil izvoljen zastopnik beograjske zveze dr. Stojić.

Iz zapisnika o seji širšega glavnega odbora SLD z dne 14. decembra 1934. Seje, ki jo je vodil predsednik dr. Ivan Lovrenčič, se je udeležilo 26 odbornikov in delegatov, ki so zastopali 11 podružnic. — Predsednik je v svojem poročilu najprej predočil zborovalcem veliko izgubo, ki je zadela nas lovce s smrtjo Najvišjega pokrovitelja, Jugoslavijo z modrim vladarjem in ves civilizirani svet z apostolom miru, s smrtjo Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Zbor je izrazil svojo vdano hvaležnost blagopokojniku s trikratnim klicem »Slava« in dal izraza svoje ljubezni in zvestobe do Njegovega naslednika Vel. kralja Petra II. s prisrčnimi klici »Živio«. Odposlal je vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., kralj. namestniku knezu Pavlu in kraljici-materi Mariji s prošnjo, da blagovoli tudi po smrti Svojega soproga še nadalje ostati pokroviteljica SLD. — Nadalje je poročal predsednik, kako je bilo SLD zastopano pri kraljevem pogrebu v Beogradu, kjer sicer lovska četa ni dobila take oblike zastopstva, kakor bi bilo želeti, pa je vendar mogla položiti venec na katafalk svojega Najvišjega pokrovitelja in iz vidnega mesta v špalirju obsuti Njegovo krsto s smrekovimi vršički v zadnji lovski

pozdrav. — Končno je orisal predsednik potek zborovanja Središnje uprave lovskih udruženj, ki je bilo dne 1.—2. decembra 1934 v Vinkovcih. Glavna razprava se je tikala uvedbe zakupnega sistema lovišč po vsej državi, toda večina savezov se je izrekla za regalni sistem, vendar v tem smislu, da ostane zakupni sistem še nadalje v pokrajinah, kjer je že uveljavljen.

Nato so poročali tajnik, blagajnik in računski preglednik. — Vsa poročila so zborovalci odobrili z dostavkom predsednika, naj delujejo vsi lovci na to, da bi društvo rastlo tudi po številu članov ter ob zaključku svoje 25 letnice doseglo število 5000. Strogo nadzorstvo nad onimi, ki morda love še brez lovske karte, zlasti pa, če bi se dosegla v pravilniku k izdajanju lovskih kart določba, da se karte izdajajo praviloma le članom lovskih društev, bi moglo število članov SLD izdatno povečati.

Nadaljnja točka dnevnega reda je bila oddaja tiska »Lovca« za l. 1935. Načelnik finančnega odseka je poročal o došlih ponudbah. Izrekel se je za najcenejšo ponudnico: Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani, kateri predlog so si zborovalci osvojili soglasno.

Potem se je razpravljalo o razpisanih službah urednika »Lovca« in tajnika SLD. Obveljal je predlog, naj se obe funkciji združita v rokah ene osebe. Zborovalci so se soglasno izrekli za to, naj prevzame ta posel dr. Stanko Bevk, ki je nato podal pritrdilno izjavo. — Tudi soglasno se je preuredilo službeno razmerje tajnikove pomočnice gdčne. Kunavarjeve, da je odslej pisarniška uradnica SLD.

Pri slučajnostih so se rešile nekatere prošnje in vloge; določil se je skrajni rok za vrnitev predlogov o novih pravilih za lovska društva in zvezo, in sicer do konca januarja 1935; pri prispevkih odborom za postavitev spomenika Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Zedinitelju naj postopajo vse podružnice enako, in sicer naj votirajo po 1 Din od člana; članarina za l. 1935. naj se do občnega zbora pobira v dosedanji višini, to je 80 + 2.50 Din; Lovski zadrugi naj lovci posvečajo več pozornosti, tako s pristopom kakor zlasti s tem, da pri njej kupujejo živo divjad ter le po njenem oddelku »Divji koži« vnovčujejo kožuhovino.

Člani ljubljanske podružnice SLD, ki niso plačali članarine za l. 1934., se obveščajo, da se jim je nadaljnje pošiljanje »Lovca« ustavilo, dokler članarine ne poravnajo. Kdor namerava z l. 1935. izstopiti iz SLD, naj to takoj sporoči pisarni, kdor pa mu ostane zvest, naj čimprej pošlje članarino po položnici, ki mu je bila poslana po pošti.

Podružnica SLD v Ribnici bo imela svoj redni občni zbor 20. januarja t. l. ob 3 popoldne v gostilni »Pri Miklovih« v Ribnici z običajnim dnevnim sporedom. Odbor naproša članstvo za točno udeležitev.

Vsem podružnicam SLD sporoča predsedstvo na stavljeno vprašanje, da traja žalovanje po pokojnem Viteškem kralju Aleksandru I. Zedinitelju do 9. aprila 1935. in torej letos do tega roka odpadejo vse prireditve, ki bi imele značaj veselice.

Kinološke vesti

Našim kinologom.

Pod pokroviteljstvom mednarodne kinološke zveze FCI v Bruslju se bo vršil v Frankfurtu a/M v dneh 22. do 25. aprila 1935 III. svetovni kinološki kongres, od 26.—28. istega meseca dalje pa I. svetovna razstava vseh vrst psov istotam.

Za predsednike teh prireditev so bili določeni in povabljeni sledeči funkcijonarji:

Snov I. — Oddelek 1., gospod Hermann Diesler, Basel; oddelek 2., gospod Henry Larsen, Genf; oddelek 3., gospod dr. Nüschler, Basel; oddelek 4.,

gospod major a. D. de la Fontaine, Mainz.

Snov II. — Gospod H. J. M. van den Berkhof, Hoek van Holland.

Za glavne poročevalce kongresa so bili določeni:

Snov I. — Oddelek 1., gospod profesor dr. Hensler, München; oddelek 2., gospod Comm. prof. A. Pirocchi, Mailand; oddelek 3., gospod dr. Méry, Paris; oddelek 4., gospod major a. D. Konrad Most, Berlin.

Oddelek II. — Gospod O. Breen, Bruselj.

Program za ta kongres bo izšel meseca januarja 1935. Kongresa se lahko udeleži vsakdo, ki je član R. D. H. ali v F. C. I. včlanjenih kinoloških organizacij, dalje znanstveniki, ki so v stiku z R. D. H. ali F. C. I. ali sploh edinic teh skupin. Program bo izšel v treh jezikih, v nemškem, francoskem in angleškem in bo o podrobnostih še dodatno poročal.

Kogres bo otvorjen v »Starem Römerju« v Frankfurtu a/M., razprave pa se bodo vršile v Zoološkem vrtu v Frankfurtu a/M. Vprašanja snovi II., oddelek 4. se bodo predvajale točke o pseh grmarjih, fermačih in policijsko-varnostnih pseh. Prostor za to je že zagotovljen.

Vsa nadaljnja zadevna pojasnila sledijo naknadno.

Pred kongresom bo glavna redna skupščina F. C. I., in sicer dne 21. aprila 1935.

Nemška vlada posveča prireditvi kot prvi te vrste na svetu veliko pozornost.

Varnostna — karantenska — zapora na Švedskem in Danskem bo za časa te svetovne razstave s posebnimi odloki ukinjena. Zanimanje za te prireditve je vsepovsod zelo živahno. Predvsem je na programu od R. D. H. razdelitev priznanj in naziva:

Prvak svetovne razstave
Frankfurt a/M. 1935

za vse vrste psov in psic; v zvezi s tem se bodo podeljevala odlikovanja, spominske kolajne z diplomo. Poleg tega pa bo mogoče doseči čin pričakovalca na mednarodni šampionat v lepoti (CACIB). Z ozirom na razdelitev in sestavo sodnikov za razdelitev priznanj in nagrad veljajo posebna pravila: Pse angleških pasem bodo presojali angleški, nemških nemški, švicarskih švicarski, švedskih švedski, madžarskih madžarski, belgijskih belgijski sodniki itd.

Na ta način bo nosila prvič na svetu ta prireditev značaj svetovne razstave, na kateri bodo zastopane pasme psov vsega sveta.

O podrobnostih bomo še poročali, natančnejši program izide v zgoraj navedenih treh jezikih meseca februarja 1935.

Za vodstvo razstave: Fr. Bazille s. r., Stuttgart, W. Rotenwaldstrasse 83a.

★

Da bo mogoče čimprej ugotoviti udeležbo številčno, bodisi glede oseb, kakor tudi tipičnih predstavnikov psov za razstavo, so na razpolago posebne prijavnice, s katerimi je mogoče vnaprej označiti udeležbo.

Za vsako izvirno pasmo psov je posebna prijavnica, ki jo je dobiti pri središnji upravi, ki posluje za dotično državo na kinološkem polju. V naši državi je to Jugoslovenski kinološki savez v Ljubljani.

Poleg psov bodo razstavljena tudi literarna dela o kinologiji, kipi, slike in risbe, vzrejne in rodovne knjige, ki predočujejo postanek in razvoj, vzrejo, vzgojo, dresuro in uporabo psov.

Nemška vlada je že pristala na to, da bo za udeležence na tem svetovnem kongresu in razstavi voznina tako za ljudi kakor za pse in drugo na drž. železnicah znižana do 70%. V teku pa so tudi že pogajanja, da bi tudi vse druge države, ki bodo zastopane na teh prireditvah, sledile temu primeru.

Poročilo o preizkušnji brakov-jazbečarjev,

ki je bila dne 11. novembra 1934 v Grosupljah. — Preizkušnja se je že pričela z neugodnim izgledom, kajti v pretekli noči je močno deževalo, zlasti proti jutru. Sledovi so bili zato zabrisani in psi so zaradi tega kaj težko našli divjad. Zajcev je bilo v lovišču bore malo, na kar se je moglo že pred preizkušnjo sklepati, kajti sodniki niso mogli najti ne zajčjih iztrebkov ne sledov, dasi so jih iskali v gozdu in ob sosednjih njivah z ozimino. Preizkušnja se je vršila po večjem v močnem dežju.

To pot so se prvikrat uporabili novi dostavki k izpitnemu redu. Od 7 prijavljenih in pripeljanih psov sta tekmovala samo dva v popolni porabnosti, pet pa samo v brakirski.

Najprej so se psi preizkusili v gonji zdrave divjadi. Vsak pes je imel pol ure časa za iskanje, pa samo psici Dinji (št. 3) se je posrečilo najti zajca, ki je bil pa takoj ustreljen, tako da do prave glasne gonje ni prišlo. Vsi psi brez izjeme so iskali prav pridno in z vnemo ter poslušno sledili vodnikom, čim so morali prenehati z iskanjem. Ker se je mudilo, so sodniki prekinili preizkušnjo v gonji in preizkusili pse v delu z roparicami ter oba k uporabnostni preizkušnji pripeljana psa tudi v delu po rdeči sledi, nakar je sledila preizkušnja iz predmetov ubogljivosti. Proti koncu prireditve se je v sosednjem delu lovišča ponudila prilika za iskanje in od 4 izpuščenih psov so 3 našli zajce, tako da se je vsaj še pri dveh pseh mogla zanesljivo presoditi gonja zdrave divjadi.

Izid preizkušnje je bil v posameznem tale:

1. **Dolly,** DVR 310/j, JRBj 183, * 9. VII. 1933 iz Ulle-Grbin DVR 198/j po Königu-Arlhau KZR 973/c, V., l. in vodnik Josip Hornitzky, Mirna. Ocena: prav dobro. Ni našla prilike za glasno gonjo. Napade mačko, ki pobegne na drevo, kjer jo psica potem oblajava. Prosto odložena ostane po strelu mirna, pa se pozneje vendar nekoliko oddalji od svojega mesta.

2. **Bela-Šentjanška,** DVR 251/j, * 19. V. 1932 iz Sonje-Gamsburg KZR 1108/ö po Armannu-Filbling KZR 1086/ö, V. Venče Jakil, Krmelj, l. ing. Fric Burger, Hrastnik, vodnik revirni lovec Josip Plasnik, Hrastnik. Ocena: dobro. Tudi ni našla prilike za glasno gonjo. Za mačko se ne zmeni. Zapusti predčasno preizkušnjo.

3. **Dinja,** DVR 311/j, sicer kakor št. 1. L. in vodnik revirni lovec Alojzij Bračko. Ocena: dobro. Najde, kakor omenjeno, po daljšem iskanju zajca in se oglasi. Zajec je bil takoj ustreljen. Takoj nato, ko je zagnala zajca, dvigne kljunača, ki vpade pri sodnikih, kjer ga psica, ki je udarila za njim, zopet spodi. Ustreljenega zajca nekoliko poskube. Mačko lajajoč obkroža in jo zaustavi. Odložena na jermenu se vede brezprikorno. Dobi oceno »zadostno«, srebrno plaketo od JKS. njen vodnik pa 100 Din in dolgi jermen.

4. **Cigan,** DVR 312/j, * 6. VI. 1933 iz Nore-Sapotske DVR 162/j po Stopku-Hrastnik DVR 187/j, V., l. in vodnik Friderik Čebin, Trbovlje. Ocena: prav dobro. Ni prišel do divjadi. Zaustavi in oblaja mačko dobro. Vodljivost na jermenu bi mogla biti boljša. Zapusti preizkušnjo predčasno.

5. **Ulla-Grbin,** DVR 198/j, JRBj 182, GHKR 132, * 15. IV. 1931 iz Hexe (Hornitzky) KZR 1316/ö po Fidu-Hrastnik KZR 1101/ö, V. Josip Strzelba, Grbin, l. in vodnik Josip Hornitzky, Mirna. Ocena: odlično. Išče s strastjo. Najde

popoldne zajca, ki ga glasno goni prav pridno. Po strelu, ki je bil zajec z njim zgrešen, goni psica zajca še precej časa. Delo po rdeči sledi: Dobila je sled C, ki je bila, kakor se je pozneje izkazalo, izpočetka od sveže srnje krvi, v drugi polovici pa od konservirane. Sled dobro povzame, izdela prvi del lepo, drugo polovico pa očividno z manjšim zanimanjem in večkrat zaide. Izpuščena na zadnji tretjini tira grmari in ne najde divjadi. Pozneje je bila dejana na tir A, ki je bil že 4—5 ur star in izpran. Počasi, ko večkrat izgubi, pa zopet najde sled, pride do položene divjadi, kjer je njeno vedenje brez napake. Glasno lajajoč obkroža mačko, ki končno pobegne v zaraslo njivo, kjer jo zadavi ne čisto brez pomoči vodnika. Prosto odložena se vede po strelu brezprikorno, zapusti pa čez čas svoj prostor in gre proti svojemu vodniku. Ponovna odložitev je izpadla povsem korektno. Ulla je lahko vodljiva in zelo poslušna psica. Prejme IIa darilo, srebrno svetinjo Kluba Brak-jazbečar, njen vodnik pa bronasto kaseto za smotke.

6. **Jason-Ortnek,** DVR 58/j, JRBj 58, * 27. VI. 1929 iz Celly-Ortnek KZR 1161/ö po Flitu-Lom KZR 1157/ö; V. in l. Oskar Kosler, Ortnek, vodnik revirni lovec Anton Škulj, Ortnek. Ocena: dobro. Dopoldne ne najde nič, popoldne goni zdržno in lepo glasno zajca, ki kmalu pade. Po rdeči sledi dela na tiru B, ki ga v začetku dobro drži, pozneje pa izgubi. Ponovno postavljen na tir, ga dobro izdeluje. Izpuščen v zadnji tretjini tira zadene na sled pobegle mačke, ki ga potem popolnoma zaposli. Odpoklican pokaže ubogljivost. Ob ustreljenem kosu se vede brezugovorno. Starega, velikega mačka zaustavi s strastjo; maček uide na drevo; ko je bil pognan z drevesa, se s psom napadata in ko se hoče maček zopet pognati na drevo, ga pes potegne z debla in ob majhni pomoči vodnika zadavi. Na jermenu odložen se obnaša korektno. Prejme IIb darilo, srebrno svetinjo Kluba Brak-jazbečar, njegov vodnik pa 200 Din in lovski nož.

7. **Solo-Hrastnik,** DVR 186/j, * 11. IV. 1931 iz Ute (Confidenti) DVR 145/j po Königu-Arlhau KZR 973/c. V. in l. inž. Fric Burger, Hrastnik; vodnik revirni lovec Josip Plasnik, Hrastnik. Ocena: prav dobro. Nima prilike za glasno gonjo. Mačke ne pogleda. Zapusti predčasno preizkušnjo.

Samo trije psi so se — žal — mogli preizkusiti iz vseh predmetov in prejeti darilo, oziroma dobiti oceno. Ostalim štirim psom se je priznala kot utešilo bronasta plaketa JKS.

V Kočevski Reki-Ortneku, 20. novembra 1934.

Sodnika: Göderer, s. r., Fürer, s. r.

IV. Mednarodna razstava vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934 v Ljubljani.

Opisi in ocene psov.

(Sodnika gg: Vil. pl. Fürer in baron Lazarini Henrik.)

II. Braki:

1. Istrski braki:

Gladke dlake:

Psi:

Kat. št. 33 izostal.

Kat. št. 34. **Agič,** pol. 4. IV. 1932 iz Drage-Podgorske JRB 171 po Dečku JRB 182. Vzr. in l. Marko Rudež, Ribnica. V vsakem oziru lep pes, s tipično glavo, pravilnimi odznaki, lepo zgrajen trup, noge strumne. Grajati bi bilo edino to, da šape preveč sličijo zajčjim, vzrok pa tiči v tem, da je bil pes preveč držan v psarni. Ocena: odlično.

Kat. št. 35. **Azor,** brat prejšnjega iz istega legla, istega vzreditelja in lastnika. Pes je dobro zgrajen, vendar glava naj bi bila v čelu nekaj ožja. Barva odznakov bi bila želeti malo bolj živa,

prsti nekoliko bolj sklenjeni in križec malo manj strm. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 36. **Dečko,** pol. 27. IV. 1927, JRB 182, iz Dijane JRB 183, po Iztoku-Podgorskem JRB 120. Vzr. Alojzij Gnidica, l. Adolf Ivanc, oba v Sodražici (pes je bil odlikovan na razstavi psov v Ljubljani l. 1930.). Močan, tipičen in zelo mišičast pes, strumnega trupla. Grajati bi bilo edino, da so vsled 7 letne starosti postale sprednje šape nekoliko mehke. Ocena: odlično.

Kat. št. 37. **Boro,** pol. 28. III. 1928 iz Ege JRB 86, po Perunu. Vzr. J. Mercina, Stari trg pri Ložu, l. Adolf Ivanc, Sodražica. Ta pes je v trupu, dlaki in barvi prav dober, le glava je v licu nekoliko široka in telo odnosno hrbet v razmerju napram višini nekoliko prekratek. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 38. **Jago,** brat iz istega legla kot št. 34 in 35, vzreditelj isti, l. Adolf Ivanc, Sodražica. V vseh ozirih brezhiben pes, edino šape naj bi bile malo bolj sklenjene. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije, Ljubljana 1934 in pričakovalec CACIB.

Kat. št. 39. **Bell,** pol. 6. IV. 1932 iz Žive-Podgorske JRB 160, po Ričku. Vzr. in l. Zupančič Leopold, Ljubljana. Ta pes ima 1. zaradi premočnih ličnih kosti nelepo glavo, 2. nepravilno predpisano barvo odznakov in 3. je zadaj nižji nego spredaj. Ocena: dobro.

Kat. št. 40 in 41. Se ne ocenita, ker sta še premlada.

Kat. št. 42. **Boško,** pol. 1931, importiran iz Istre. L. Fran Kete, lov. čuv., Vrhnika. V splošnem napravi ta pes prav dober vtis, le oko naj bi bilo temnejše in barva odznakov naj bi prehajala namesto v rjavo, bolj v oranžno. Rep je prenizko nastavljen. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 43. **Favor,** pol. 1930 iz Save JRB 165. L. Vesel Jože, lov. čuvaj, Zamostec, p. Sodražica. Splošen vtis psa ni slab, ima pa preveč razvite ščitne žleze-grline in zelo strm križec. Ocena: povoljno.

Psice:

Kat. št. 44 in 45 sta izostali.

Kat. št. 46. **Draga-Podgorska,** JRB 171, pol. 9. IX. 1928 iz Jasne-Podgorske JRB 6, po Itu-Podgorskem JRB 159. Vzr. psarna Podgora, l. Marko Rudež, Ribnica. Ta psica ima sedlast hrbet, ki se pogosto pojavlja tudi pri potomcih. Odznaki naj bi bili bolj živi in šape bolj sklenjene. Ocena: dobro.

Kat. št. 47. **Asta,** sestra iz istega legla kot št. 34, 35 in 38, vzr. in l. Marko Rudež, Ribnica. Splošen vtis psice je prav zadovoljiv, le uhlji so preveč zadaj nastavljeni in zavihani. Barva odznakov je presvetla, tudi ta psica ima sprednje in zadnje šape preveč razprte. Ocena: dobro.

Kat. št. 48. **Sava,** pol. 13. IV. 1929. JRB 165, iz Vere, po Aljošu-Podgorskem JRB 107. Vzr. Janez Zakrajšek, Podhojni Hrib, p. Rob. L. Adolf Ivanc, Sodražica. Psica je brez odznakov, ima nekoliko sedlast hrbet, zelo strm križec in izredno mehke šape, posebno na sprednjih nogah. V celoti pa je psica prav tipična. Ocena: dobro.

Kat. št. 49. **Bistra,** pol. 6. IV. 1932 iz Žive-Podgorske JRB 160, po Ričku. Vzr. in l. Leopold Zupančič, Ljubljana. Šibko zgrajena psica, ki se jo zaradi tega ne more više oceniti, ima povečano ščitno žlezo-grlino in je zadaj nekoliko prezidana, posebno pa so šape zadnjih nog izrazito zajčje. Ocena: zadostno.

Kat. št. 50 je bila umaknjena pred oceno.

Kat. št. 51. **Pika,** pol. 1926 iz Pike, po Zorinu. Vzr. in l. psarna »Lepi Dob«, g. dr. A. Kobala, Ljubljana. Brezhibna psica, ki zasluži vsestransko oceno: odlično.

2. Francoski nizki braki:

Vandeški baseti:

Psi:

Kat. št. 52. **Hajduk-Podgorski,** JRB 208, pol. 14. V. 1932 iz Flave JRB 204, po Dare-Dare JRB 201. Vzr. psarna

»Podgora«, l. Zora dr. Lovrenčičeva, Ljubljana. 45 cm visok pes s tipično primerno dolgo glavo, zatilčna kost je dobro razvita, uhlji v očesni višini nastavljeni in vise pravilno zavihani in primerno dolgi v smislu predpisanih pasemskih znakov. Brezhibni so vrat, oprsje, hrbet in ledja, dober križec, rep pravilno nastavljen in nošen. Noge brezhibne z dobro sklenjenimi šapami, dlaka pravilna. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije, Ljubljana 1934 in pričakovalec CACIB.

Kat. št. 53. **Hajkač-Podgorski,** JRB 209, brat prejšnjega, vzreditelj in lastnik isti. 46 cm visok pes, čigar glava in uhlji so brezhibni, posebno slednji so pravilno nastavljeni in dolgi. Dolžina trupa je napram višini primerna. Noge ravne z dobro sklenjenimi šapami. Rep nosi pravilno, dlaka pasmi primerna, hoja izredno gibčna. Ocena: odlično.

Kat. št. 54. **Grelot,** JRB 225, pol. 12. V. 1932 iz Uselle po Ronflotu, JRB 224. Vzr. Avgust Gaborit, Challans. L. ga. Zora dr. Lovrenčičeva, Ljubljana. Pes je 40 cm visok, dolžina trupa sorazmerna. Oblika glave v splošnem dobra, le gobec naj bi bil bolj uravnan. Kar se tiče dolžine uhlja, je prava kakor tudi pravilno nastavljen. Hrbet je nekoliko vsedlan, spredaj stoji nekoliko razpetno, dlaka nekoliko mehka. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 55. **Fango,** JRB 202, pol. 1. IV. 1930 iz Bellone, po Aristosu. Vzr. H. Courraud, St. Gervais, Vendée. L. ga. Zora dr. Lovrenčičeva, Ljubljana. Pes je bil odlikovan na III. mednarodni razstavi psov 1932 v Ljubljani, je 39 cm visok, kar odgovarja pravilno dolžini trupa. Noge pravilne, stoja dobra, šape pravilne, dlaka izvrstna, toda glava ni videti plemenita, kar povzročajo previsoko nastavljeni in vidno kratki uhlji, ki niso tako pravilno zavihani, kot bi bilo želeti. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 56. **Hetman-Podgorski,** JRB 210, brat in iz istega legla kot št. 52 in 53, vzreditelj in lastnik isti. Tipičen, 40 cm visok pes, dobre oblike, mišičast in pravilen v dlaki. Stoji strumno, pleča dobra, kotje zadnje noge pravilno. Glavo kazi premalo razvita zatilnica, sicer pa ni grajati drugega niti na glavi niti na celem psu. Ocena: odlično.

Kat. št. 57. **Adon-Turjaški,** VRB 6. pol. 10. VI. 1933 iz Folette, JRB 205, po Hetman-Podgorskem JRB 210. Vzr. psarna »Turjak«. L. Ivan Kucler, lovec, Velika Ligojna, p. Vrhnika. Pes je 34 cm visok in nesorazmerno zgrajen. Uhlji previsoko nastavljeni. Hrbet naj bi bil bolj raven, stoji spredaj nepravilno in je desna sprednja noga bolj upognjena kot leva, pohvalna pa je dlaka. Ocena: dobro.

Kat. št. 58. **Miga,** pol. marca 1933 iz Fride po Feroksu. Vzr. Fran Rebernik, Ljubljana. L. Ivan Dolničar, Kamna gorica. Ta pes spada prav za prav med resaste istrske brake, ne pa med basete. Splošen vtis pravilen, glava dobro oblikovana, vendar pa so uhlji preveč bledi. Dlaka mehka, šape naj bi bile bolj sklenjene. Ocena: dobro.

Psice:

Kat. št. 59. **Holka-Podgorska,** JRB 213, pol. 14. V. 1932 iz Flave JRB 204, po Dare-Dare JRB 201. Vzr. psarna »Podgora«, l. ga. Zora dr. Lovrenčičeva, Ljubljana. Tipična, 42 cm visoka psica, zelo lepo ospredje, izvrstna dlaka, lepo, živahno oko. Uhlji pravilno nastavljeni in nošeni, vendar bi bili lahko malo daljši. Ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije, Ljubljana 1934, pričakovalka CACIB.

Kat. št. 60. **Glorija-Podgorska,** JRB 206, pol. 1. XI. 1931 iz Folette JRB 205, po Dare-Dare JRB 201. Vzreditelj in lastnik prejšnji. Psica je visoka 40 cm, v popolnoma pravilnem sorazmerju, dolgo stegnjena, hrbet raven. Sprednja noga čvrsta in stoji dobro. Zadaj pa stoji nekaj strmo. Glava in uhlji pravilni, zatilnica dobro razvita. Ocena: odlično.

Kat. št. 61. **Hajka-Podgorska,** JRB 214, pol. 14. V. 1932 iz Flave JRB 204, po Dare-Dare JRB 201. Vzr. psarna »Podgora«. L. Fran Zalaznik, lovec, Vrzdenec, p. Horjul. Psica je v dobrem sorazmerju, dolžina napram višini, ki meri 36 cm. Glava dobra, sicer nekoliko ozka, uhlji pravilno zavihani, zadaj nekoliko strma, dlaka še za silo. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 62. **Flava,** JRB 204, pol. 1. IV. 1930 iz Bellonne, po Aristosu. Vzr. H. Courraud, St. Gervais, Vendée. L. ga. Zora dr. Lovrenčičeva, Ljubljana. Psica je bila odlikovana na III. mednarodni razstavi psov 1932 v Ljubljani, je visoka 37 cm. Je zelo tipična, glava lepa, sicer kratki, toda pravilno zavihani uhlji. Sprednji nogi nekoliko vzvinuti, vendar pa stoji spredaj in zadaj dobro. Dlaka gosta, v sorazmerju dolga, sicer pa dobra. Hrbet nekoliko vsedlan. Ocena: dobro.

Kat. št. 63. Izostala.

Kat. št. 241. **Mandi,** pes, istrski brak, prijavljen še pred zaključkom razstavnega kataloga, je bil poležen l. 1930. iz Pike JRB 191, po Dinu JRB 176. Vzr. in l. psarna »Lepi Dob«, g. dr. Kobal A., Ljubljana. V splošnem izredno tipičen pes, ki pa ga kazi edinole presvetlo oko in preploski del temena glave, in da šape na zadnjih nogah niso popolnoma sklenjene. Ocena: prav dobro.

Pripomba: Ker so bili opisi in ocene psov brakov-jazbečarjev objavljeni že v oktobrski številki »Lovca« 1934, tedaj tovrstno nadaljevanje odpade in sledijo objave dveh najmočnejših skupin, zastopanih na tej razstavi, t. j. sportnih psov in psov vseh vrst jamarjev, s katerimi bo to poročilo zaključeno. (Nadaljevanje sledi.)

Vprašanja in odgovori

G. V. K. v L. — **Odstrel medveda** po sedaj veljavnih zakonih ni prepovedan, vendar je priporočati, da se ne strelja. Zlasti velja za nelovsko streljati mladiče in vodeče medvedke. Ker je medved postal že redek, je vreden vse zaščite od strani lovcev. Načrt uredbe k novemu lovskemu zakonu predvideva za neke sreze popolno zaščito medveda. Mi pozdravljamo to namero in le želimo, da bi jo g. ban odobril.

G. A. M. v C. — Razen »Lovca« izhajajo v naši kraljevini še tale **lovska glasila:** Lovačko ribarski vjesnik (v latinici), Zagreb, Gajeva ulica 46 (100 Din letno), Lovački glasnik (deloma v latinici, deloma v cirilici), Novi Sad, Bulevar Kraljice Marije 17 (70 Din letno) in Lovac (v cirilici), Beograd, Kneginje Ljubice u. 6 (24 Din letno).

G. J. B. v K. — **Lovopust** je določen s § 17. novega lovskega zakona za vso državo enako, vendar pravi § 18. takole: Ban se pooblašča, da po zaslišanju Zveze lovskih društev (to je še SLD) podaljša ali skrajša lovopust, naveden v § 17., kakor tudi, da za nove vrste divjadi uvede lovopust za vso banovino ali za poedine sreze. — Ako bi se ugotovilo, da je katera vrsta divjadi postala redka, prepove ban po zaslišanju Zveze lovskih društev lov te divjadi za izvesten čas in za določeno ozemlje. Minister za šume in rudnike more po zaslišanju Osrednje zveze lovskih društev odrediti tudi splošno prepoved lova.

G. F. K. v G. v. — **Bolniško zavarovanje** lovskih čuvajev. — Od OUZD v Ljubljani smo dobili na zadevno vprašanje tale odgovor: »Lovski čuvaji, ki so sicer posestniki ali obrtniki, niso zavezani zavarovanju, kadar je to (namreč posestnik, obrtnik itd.) njihov glavni poklic in izvira glavni vir dohodkov iz posestva ali pa iz obrti. Če bi se pa v pretežni večini preživljali iz dohodkov, ki jih prejemajo kot lovski čuvaji, bi bili zavezani zavarovanju. — Poklicni lovski čuvaji pa so zavezani zavarovanju v vsakem primeru«. — Vašega lovskega čuvaja, ki je posestnik in mlinar, torej ni treba

prijaviti bolniški blagajni. Seveda potem tudi nima ne on ne kakšen član njegove rodbine pravice do brezplačnega zdravljenja. S članarino SLD je lovski čuvaj zavarovan samo za nezgode (poškodbe), in sicer pri zavarovalnici »Dunav« v Ljubljani.

G. A. M. na T. — **Kolikšno starost** dosegajo posamezne vrste divjadi, je težko povedati, kajti prosto živeče živali je v tem pogledu težko opazovati, ujete pa žive v spremenjenih odnošajih, ki gotovo vplivajo na dolgost življenja. Povprečno veljajo te-le številke let: jelen 35, srna 15, gams 25, divji prašič 30, medved 30, zajec 7, volk 15, jazbec 12, vidra 15, lisica 15, kuna 10, orli, sokoli, uharica 100, krokar 80, čaplja 50 itd.

Mali oglasi

Kupim pointerja z rodovnikom, poleženega v decembru 1934. ali januarju 1935. Naslov v upravi »Lovca«.

Službo gozdnega in lovskega čuvaja išče v teh poslih dobro izvežban, vojaščine prost, 28 let star samec. Naslov: Franc Permoser, Drenov grič pri Vrhniki.

Gozdni čuvaj, ne preko 40 let star, z izpitom, poročen, dobi mesto pri Meščanski korporaciji v Kamniku, kamor je nasloviti lastnoročno pisane ponudbe z navedbo dosedanje službe, do konca februarja 1935. Plača po dogovoru.

»Lovca« veže solidno, lično, v originalne platnice za ceno 22 Din knjigoveznica »Mariborske tiskarne« v Mariboru.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Zaloga lovskih pušk raznih tvornic, lovska municija znamke »Obiličevac« ter vse lovske potrebščine se nahajajo pri tvrdki F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo: Hamerles trocevka kal 16/8 2700 Din; trocevka sulska petelinka kal. 16/9.3 2200 Din; dvocevka risanica kal. 16/9.3 1200 Din; dvocevka risanica kal. 16/9.3 1000 Din; Hamerles dvocevka »Peterlongo« kal. 12 1600 Din; Mauser repetirka 8 mm 1200 Din; repetirka kal. 6.5 600 Din; browning, skoraj nov, kal. 16 2200 Din.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Kubany - jev Mate čaj je boljši in zdravilnejši kot ruski čaj. Hrani živce in mišice ter regulira delovanje srca, ledvic in želodca. Telo postane odporno in z lahkoto premaga vse napore. Kdor ga vedno uživa, se mu ni bati ne gihta ne revme. V vseh lekarnah 1 orig. zavoj 15 Din ali pa pri zastopniku: Lekarna Mr. M. Leustek, Ljubljana, Resljeva cesta št. 1. Vaše termos-steklenice naj bodo vedno napolnjene z Mate-čajem, poleti s hladnim, pozimi s toplim.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje, se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti,

ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«. — Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 1, pri Zmajskem mostu.

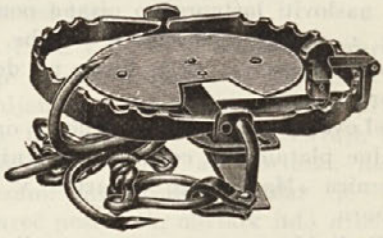
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Janko Skale

Luna je videla, sonce pa ne . . .

Marsikaj je prikrito soncu in marsikatera tajna je zaupana luni, ne samo od ljudi, ampak tudi od živali. Nepopisno lepa je narava, kadar se koplje v sončnih žarkih, tajinstvena in skrivnostna pa je v mrzli, zeleni lunini svetlobi. Ko sonce zaide in za mrakom zavije svet temà, ko po selih poležejo utrujeni ljudje in nastane tišina, tedaj se počasi izza gričev zvedavo prikaže zardela, debeloglava luna, pogleda s svojim dobrodušnim obrazom na zemeljska lovišča in se veseli vseh dogodivščin, ki jim bo nocoj nema priča. Kmalu se neslišno odpro vrata prirode in prične se revija ponočnih gostov. V gozdu nastane tajnostno šušljanje, kakor da je suho listje oživelo in si išče novega prostorčka. Vse to zaznava le uho, oči pa iščejo napeto povzročitelje šuma, a le temne, pošastne sence so vidne. Ali vendar opazi bistro oko senco, ki je prvotno ni bilo. Previdno se pomika črna meglica skozi grmičevje, na robu gozda se ustavi, nepremično strmi po planoti, naposled pa huškne v lunino svetlobo. Roparski sanitejec je šel na pohod. Kmalu so vse četveronožne živali, kar jih premore gozd, na nogah in vsaka se kreta po svoji naravi in si išče živeža.

Ko zamede sneg prirodo, se vidi tem lepše ta ponočna revija živali, jutro pa pokaže potem vsa pota, kjer se je kretala divjad pred zarjo. Z zadovoljstvom opazuje lovec različne sledi in v duhu vidi ves dirindaj, ki se je dogajal ponoči. Lovsko srce mu tolče od strasti in za trdno se nameni, da si ogleda ta življ v zimski, mesečni noči . . .

Tam po Sv. Treh kraljih je bilo, ko sem šel, da si zopet pogledam nočno parado. V kozelcih je bilo še polno repnega perja, slastna paša v zimi za zajca, ko le težko dobi kaj boljšega pod zobe. Upanja sem imel veliko, kajti čuvaj mi je sporočil, da je zajcev »nič koliko« in da se tudi lisic dosti sledi.

Globoko pod ničlo je stalo živo srebro, ko sem jo mahal dobro opremljen iz meglenega mesta v lovišče. Pod okovanci je neusmiljeno škripal sneg. Mraz je rezal v ušesa, pa kaj za to! Kmalu bo bolje, kmalu bom v lovišču, daleč od vsakdanjosti in umazanih cest, zlasti pa daleč tudi od dolgočasne pisarne, kjer dan za dnem premetavam suhoparne številke liki »štokglajzarji« na kolodvoru premog. Kmalu je bilo vse to pozabljeno, kajti že sem hodil po lastnem lovišču in od zadovoljstva sem kar za pedenj zrasel in hodil ponosno kakor princ po svoji deželi. Vriskal bi od veselja: pod menoj megla, nad menoj pa vedro sinje nebo, ožarjeno na zapadu od zahajajočega sonca.

Kamor sem pogledal, je bilo veselje, nekaj lepega, nekaj, kar mi je dalo up za dober uspeh današnjega načrta. Res, zajcev, zajčjih sledov »nič koliko«; na vsak korak skoraj je bila sled na vse strani in tudi tiri srnjadi so pričali, da je ta divjad dobro zastopana. In že sem se znašel v mislih na zalazu ob zelenih, duhtečih travnikih. Pa ledena burja me je neusmiljeno uščipnila v ušesa rekoč: »Še imaš čas celih pet mesecev premišljevati o tem; sedaj kraljujem jaz in za mojega kraljevanja ne sanjaj o zalazu.« »Pa naj bo tako, tetka,« sem se uklonil ledenim besedam, »vendar tudi pod tvojim kraljevanjem bom našel užitka, morebiti še nocoj, ko se pripelje debelolična luna na svileni nebesni svod.«

V nepopisni lepi razsvetljavi sem dospel k lovcu. Kaj so vse besede, pesmi o lepoti, kaj so vsi umetniki platna in pastelov? Revčki so napram temu umetniku, ki meša božje barve in jih čudovito lepo preliva po zemeljskih stvorih. Take so bile moje misli, ko me pred hišo pozdravi čuvaj z glasnim »Bog daj dober večer« in me s hvalo in slavo o bogastvu divjadi ves vesel vodi v svoj stan. Tudi »mama« so me veselo pozdravili, saj vsaj za nekaj časa ne bo dolgčas in scvrli mi bodo moj običajni jajčnik, rumen kot laški cekin in masten, da bo kar sam zdrknil v lačni želodček.

Ko sva se z lovcem do dobra zmenila o vsem, se je dan prelomil in svinčeno siva svetloba se je razlila po prirodi. Že barva sama je zazebla, tako mrzla je bila, kaj šele burja, ki je tu gori doma in zavija okrog voglov v vseh mogočih višinah. Kazalec ure se je pomaknil do sedme številke in čas je bil, da sem zlezel v dolg kožuh, noge vtaknil v klobučevinaste škornje, pregledal

trocevko, vzel stolček in hajdi v noč, da preizkusim lovsko srečo. Sapa mi je zastala od mraza, ko sem prestopil prag in burja mi je prinesla leden pozdrav od lune, ki je baš lezla izza dolenjskega gričevja in metala v dolgih pramenih čarobno svetlobo. Kmalu sem bil izven vasi in le tu pa tam je bilo še videti rdeče zastrto, razsvetljeno okno. Dobro mi je bila znana pot in natanko sem vedel za vse kozelce. Moj načrt je namreč bil, da počakam na zajca pri kozelcu. Seveda, tam, kjer so zajci, so rade tudi lisice, in tako sem na tihem gojil celó malo upanja, da se morebiti vidiva tudi s kakšno dolgorepko. Izbral sem si po mo-

jem mnenju najboljši kozelec, poln repnega perja, in tudi nekaj suhe detelje je še viselo nizko v njem. Kozelec je stal na ravnici nad globoko in široko, gosto zaraslo dolino. Na desno je ravnica prehajala v valovito gričevje, poraslo z grmovjem tja do temnega lesa, na levo, proti burji, pa je svet polagoma padal v grmičav dol, pravcato domovje zajčkov in njihovih prijateljic, zvitih lisičk. Kar moč udobno se zasidram pod kozelec, si napravim v repnem perju strelno lino, zavarujem hrbet in si vse tako uredim, da za primer obiska ne bom presenečen. Bal se tega sicer nisem, kajti sneg je bil trdo zmrznjen, sluh imam pa tudi jako oster, tako da mi ne uide kmalu kakšen sumljiv šum, značilno škrtanje, kadar teče zajec po zmrzlem snegu.

Ura je odbila devet in dolgo, dolgo je trpelo, da je udarila še enkrat in potem še dvakrat. Tedaj se tam od gričevja privali

temna krogla. Srce se skrči, pa ah in oh, v preveliki razdalji priskače mimo kozelca prvi zajček. Šel je! Bog zna, kam se je namenil v gostijo. Mraz je postajal silnejši, strupeno je vlekla burja in igrala po kozelčevih latah zategnjene napeve, se mi zarila pod kožuh in skušala priti do živega. Pa previdnost je mati pameti, in zato sem oblekel kar dvoje toplih spodnjih hlač ter tako uspešno odbil ledeni napad. Postajalo mi je dolgčas. Vse mogoče stvari sem jel premišljati, različne zamisli so mi rojile po glavi; štel sem utrinke zvezd in si ob vsakem želel sreče, pa zdravja in denarja, držeč se pri tem za gumb na kožuhu, da se vse želje tem bolj gotovo izpolnijo. Neznansko se mi je zahotelo kaditi, pa preden sem se udal tej strasti, zagledam skozi strelno lino temno liso, ki je prej ni bilo. Cp-cp-cpcp začujem narahlo vedno bliže. Zopet je začelo bunkati pod telovnikom, puška zleze previdno k licu, pogledam drobno po cevi in že ukrivim premrli prst. Pook v noč... Pa glej ga šmenta! Zajec se vrti kar v krogu, kakor da se hoče ugrizniti v repek. Brzo skočim k njemu, ga pograbim za zadnji šapi in sirota neznansko milo zaplaka. V tem trenutku me prešine pametna misel: »Vrzi ga v sneg, zajec veka in na vekanje kaj rada pride lisica.« Zajca stresem še enkrat, da močno zaveka, potem pa ga rešim trpljenja in položim na tla. Hitro se zmuznem pod kozelec in pričakujem s precej dvomljivim občutkom nadaljnjih dogodkov. Nisem se mogel več zdržati, prižgem si cigareto in slastno požiram dim. »Naj bo, kar hoče,« si mislim in vlečem in piham naprej, vendar tanko prisluškujem. Na mah krčevito stisnem puško, ogorek mi pade iz ust. Iz grmovja se vleče čudno dolga stvar naravnost proti mojemu kozelcu. V trenutku se je ta stvor razdelil v senco in — kraljico noči, košatorepo lisico, in že je bila ob zajcu. Nepremično je stala kot kip. Natanko sem videl koničaste uhlje, vitko lepi trup in košati rep. Z gorečo molitvico sem se spomnil zaščitnice boginje Diane, proseč jo za milost, naj pridrži lisico vsaj za toliko ob zajcu, da pomolim svoj pihalnik skozi repno perje. In Diana me je imela rada, prikovala je lisico tako, da se ni tudi za prst premaknila ves čas, kar sem manevriral — seveda silno previdno — s svojo puško. Drugi pok se je razlegel v noč, v meni pa je vse zavriskalo. Kot da sem na vzmetéh me je vrglo s stola k lisici. Ni mi bilo mar burje, ki je že prodrla kožo in se pripravljala, da mi ogloda kosti. — Enajst udarcev iz zvonika se pomeša s pišem vetra. Dosti je! Zato puško na ramo, v levo zajca, v desno lisico in hajdi k lovcu v zatišje! Stolček naj ostane pod kozelcem do belega dne, pa naj se na njem odpočije burja, če ji je sila.

Še danes se zasmejam, kadar se spomnim tega povratka v lovčev stan. Zagledal sem se v luno, položil svoj plen na sneg, snel kučmo z glave in se priklonil bledi luni rekoč: »Boginja Diana, hvala tebi stokrat, da si me danes pogledala skozi veliko okno in mi pripeljala lisico pred cev na zajčji vek!« Glasna je bila ta zahvala in čudno se je slišala beseda v nočni temini. Danes se tej molitvici smejim, takrat pa sem jo resno izgovoril. In menda ne zaman! Diana si je zapomnila mojo hvaležnost in mi je od takrat še večkrat odprla nebeško okence...

Pobral sem plen pa jo zadovoljen mahal domov. Od veselja nisem mogel biti čisto tih, zato sem si polglasno pel domače pesmice, najprej tisto: Lunca je videla, sonček pa ne...

Inž. C. Bloudek

Kako ugotovim starost srnjaka

(Po češkem izvirniku dr. J. Kománka.)

(Konec.)

Krona vsakega kočnika se izteka na svojem prostem koncu v ostre robove, špice ali pločice, med katerimi nastajajo globoke vdolbine in zareze. Te zareze, pločice in vdolbine imajo pri vsakem kočniku sicer svoj lasten, toda vedno enak izraz. Tako je n. pr. II. kočnik pri vseh šilarjih vedno enak in vzajemno enake so vse krone ostalih kočnikov pri enoletnih srnjakih. Zato je oblika zobovja pri enako starih srnjakih vedno skoraj popolnoma enaka. Ako imamo kot vzor bodisi čeljust ali sliko kočnikov, n. pr. triletnega srnjaka, bo vsaka druga enaka čeljust, ki ima enako obliko kočnikov, pripadala zopet samo triletnemu srnjaku. Vzrok, zakaj je oblika zobovja pri enako starih srnjakih vedno enaka, tiči v enakem obruševanju robov in ploskvic od prežvekovanja. Potek prežvekovanja je pri normalnem zdravem srnjaku v neki starosti popolnoma enak, tako da napreduje obraba zobovja s popolnoma pravilno, pri vsakem srnjaku enako brzino. Majhne razlike nastajajo samo tam, kjer je čeljustni lok drugače ukrivljen. Vse te različice so v splošnem tako neznatne, da povzročijo pri računanju starosti napako kvečjemu za eno leto. Tako majhna napaka v praksi ne pride v poštev. Velike napake pa nikdar ne moremo narediti, kajti pri omenjenih nepravilnostih, ki v ostalem niso številne, je razlika v kronah med štiriletnim in šestletnim srnjakom tako bistvena, da se za več kot eno leto ni mogoče zmotiti. Potem je pač vse-

eno, ako določim štiriletnega srnjaka za petletnega, ali osemletnega za sedemletnega.

Prav tipično se razlikuje zobovje popolnoma mladega (do okoli 3 let) srnjaka, od obrušenih kočnikov resnično starega. Za približno presojo bi zadostovala tudi ta razlika, toda bolje je seveda, če lahko izvedem ugotovitev točno.

Priključene shematične slike levostranskih spodnjih kočnikov št. II, III in IV predočujejo čitatelju vsakoletno obliko kron od enoletnega pa do desetletnega srnjaka. Vsi kočniki so risani v dobi, ko se srnjak največ strelja, t. j. v poletnih mesecih, približno od druge polovice junija do prve polovice avgusta.

Začetek tvorijo kočniki št. II, III in IV enoletnega šilarja, ki je dosegel 14 mesečno starost od svojega rojstva in ima že definitivno in popolno zobovje (glej sliko 1. v februarski številki »Lovca«.)

Enoletni srnjak je v svojem prsku nadomestil že vse mlečne zobe s stalnimi in njegovi kočniki II, III in IV so popolnoma mladi in ohranjeni. To opazimo razločno na II. in III. kočniku, kjer so vsi robovi in konice še pokriti z belim zobnim emajlom, tako, da rjavi* dentin sploh ne presvita. Obenem vidimo na obeh kočnikih definitivno razvrstitev vseh zarez v kronah. IV. kočnik je dvodelen, ima simetrično sprednjo in zadnjo polovico, ki sta razdeljeni z globoko zarezo z vnanje strani. Vsaka teh polovic ima podolžno globoko zarezo (na sliki 1. črno označeno), katera zopet deli vsako polovico na vnanji in notranji del (v notranjost ust obrnjen). Notranji del tvori visoka ostra konica, ki je pa na sliki 1. označena perspektivno kot ozek krožec. Vnanji del predstavlja troboka ploskvica, obrnjena z ostjo navzven. V resnici je to ravna pločica, koje robovi so obdani z belo steklovino. Iz njene sredine pa izstopa zobovina kot viden rjav trikotnik. Tudi na notranji konici je videti rjavo zobovino kot tenak pas med ostrimi konicami bele steklovine. Obe sliki sta na prednji in zadnji polovici IV. kočnika skoraj enaki (sl. 1.)

Dvoletni srnjak (12 + 12 mesecev star) nima zobovja več tako ohranjenega. Pri II. in III. kočniku je bila na robovih in konicah obrušena sovisla plast belega emajla tako, da začenja med belim emajlom že pronicati zobovina kot rjava črta. Na IV. kočniku se oblikovno ni mnogo spremenilo, samo njegova dentinova vsebina se je pod vplivom večjega obrušenja povečala. Zlasti obe notranji konici sta se obrusili, tako da rjava zobovina tvori vidne podolgaste četverokotnike (glej sliko 2.)

* Dentin je na slikah belo pikčasto označen.

Triletni srnjak (12 + 12 + 12 mesecev od rojstva) ima na II. in III. kočniku obrušene večinoma vse robove, tako, da se rjavi dentin kaže kot viden, sklenjen pas, obdan od bele plastice steklovine na vseh obrabljenih robovih. Ker se je z obrušenjem znižala višina krone, postajajo vdolbene zareze sredi obeh kočnikov plitve. Pri IV. kočniku so se dentinove plasti še bolj razširile in na zunanji strani zoba med obema polovicama se pojavlja kot okrogla pika obrušen konec stebrička (glej sl. 3.)

V tej starosti se odstrelita skoraj dve tretjini srnjakov.

Štiriletni srnjak (4 krat 12 mesecev od rojstva) dozoreva v svojo polno moč. Obraba kočnikov je napredovala še bolj. Na III. kočniku je prekinjena črta zareze v levo stran (gl. sl. 4.), tako da nastane na sprednji strani krone podolgasta, od zobovine

Slika 1.
Kočniki 1 letnega srnjaka.

II. III. IV.

Slika 2.
Kočniki 2 letnega srnjaka.

II. III. IV.

in steklovine obdana, črna špranja; ta del podolžne zareze je izgubil zvezo s srednjo prečno zarezo. Ta pojav ni vedno pravilen in tu ravno prihaja do veljave učinek raznega zakrivljenja čeljusti. Pogosto ostaneta obe zarezi združeni še v petem letu, kakor razvidno iz tu nalašč naslikane izjeme na sliki 5. Večinoma pa izgubljajo te zareze svojo zvezo že v četrtem letu. Ploskev III. krone se izravnava in rjavi dentin začenja prevladovati nad širino bele steklovine. Zato se IV. kočnik oblikovno ni mnogo spremenil, le njegove podolžne zareze so postale tanke in plitve. Bistvena razlika je pa nastala v njegovi višini nad mesom. Če primerjamo višino IV. kočnika pri šilarju z istim kočnikom pri našem štiriletniku, vidimo, da se je višina zmanjšala za polovico. To primerjavo izvedemo seveda lahko le od strani. Celokupno sliko vseh 3 kočnikov v tej starosti nam daje slika 4.

V četrtem letu mora srnjak v razvoju svojega rogovja pokazati, kaj zmore. To je odločilno leto za presojo kvalitete vsakega posameznika, pa tudi cele rase dotične srnjadi. Dober

srnjak izborne rase pokaže svojo kvaliteto v rogovju navadno že eno leto prej, torej v svojem tretjem letu, včasih celo že v drugem.

Petletni srnjak (5 krat 12 mesecev od rojstva) je na višku svoje moči. V tem letu se pojavljajo prve vidne spremembe na IV. kočniku. Na njegovem sprednjem delu je sedaj vsa teža prežvekovanja in prečna sprednja zareza, ki je delila notranjo konico od trobočne zunanje ploskvice v sprednji polovici tega kočnika, se začenja izgubljati in ostaja od nje samo majhen črn otočič v obliki okrogle vdolbine, obdane z belo steklovino kot obroček (sl. 5.) To pomeni, da je bil zob obrušen do dna te zareze. Podolžna simetrična zareza v zadnji polovici dvodelnega IV. kočnika je še v svoji celi dolžini dobro vidna. Na III. in II. kočniku je obrušenje sicer dovolj znižalo višino krone nad mesom in razširilo rjavo vsebino zoba, toda oblikovne spremembe v položaju zarez niso nastale.

Petletni srnjak je zrel; ker pa je z ozirom na plemenitev v najboljši dobi, ga razumen lovec ne strelja. Izboljša s tem stanje srnjadi in glede na trofejo ne more nič pokvariti. Nasprotno, kajti s prehodom v 6. in 7. leto srnjak svoje rogovje navadno še izboljša.

Šestletni srnjak (6 krat 12 mesecev od rojstva) je sicer še vedno na vrhuncu svoje moči in glede rogovja še lahko napreduje, toda na zobovju se začenjajo pojavljati prvi znaki starosti. Na IV. kočniku je izbrušena zadnja sled podolžne zareze v sprednji polovici in podolžna simetrična zareza v zadnji polovici je že tudi do dna obrušena, tako da je izgubila zvezo z robom zoba. Kočnik izgublja počasi krono in njena površina postaja ravna. Notranje konice tvorijo samo še tanke in nizke črepinjice na notranjem robu in ostanek se je z bivšimi trobočnimi ploskvicami izravnal v eno, nekoliko vbočeno ravnino. Površina tega kočnika je vsa napolnjena z rjavo zobovino, okoli katere se vleče emajl samo še kot tenak pas na obodu krone. Le včasih ostane iz sprednje podolžne zareze majhen otočič, večinoma pa le gričck. Vidna pa je do sedaj še dvodelnost tega kočnika, kajti med sprednjo in zadnjo kolovico se poglablja še zunanja zareza s svojim, močno obrušenim stolpičem (glej sliko 6.) Kroni II. in III. kočnika sta že skoraj ravni in pri III. je prekinitev sprednje podolžne zareze z robom zoba in s srednjo prečno zarezo pravilna. Obenem pa izgublja tudi druga prečna zareza, ležeča v zadnjem, notranjem delu krone, svojo zvezo z notranjim robom krone. Temnorjava zobovina pokriva v vsej širini površino krone.

Slika 3.
Kočniki 3 letnega srnjaka.

Slika 4.
Kočniki 4 letnega srnjaka.

Slika 5.
Kočniki 5 letnega srnjaka.

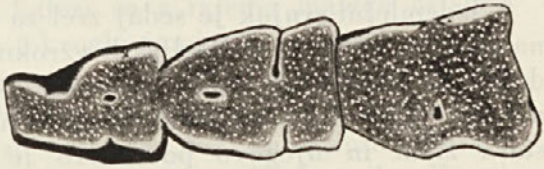
Slika 6.
Kočniki 6 letnega srnjaka.

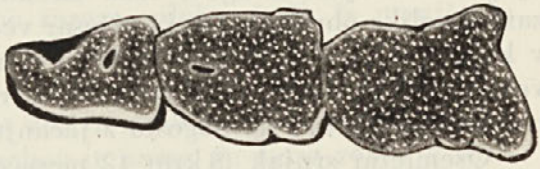
Slika 7.
Kočniki 7 letnega srnjaka.

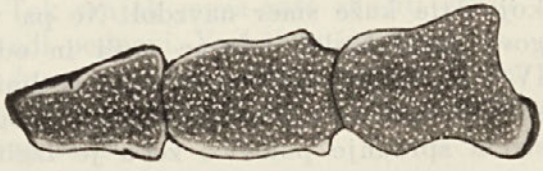
Slika 8.
Kočniki 8 letnega srnjaka.

Slika 9.
Kočniki 9 letnega srnjaka.

Slika 10.
Kočniki 10 letnega srnjaka.

Močen ali kapitalen srnjak v šestem letu je še vedno v idealni starosti za oploditev; njegov odstrel pa prenesemo že z lažjim srcem. Toda dober lovec in gojitelj še vedno čaka.

Sedemletni srnjak (7 krat 12 mesecev od rojstva) prestopa s svojo starostjo mlado moško dobo in črta njegovega razvoja se je ustavila. Napredujoče obruševanje je iz bivše ostrorobne krone IV. kočnika ustvarilo malo posodico, na kateri je edini ostanek zareze, ki je svoječasno na zunanji strani delila obe simetrični polovici, t. j. sprednjo in zadnjo trobočno ploskev. Ta ostanek zareze se vleče kot prečna, tanka in črna črta od zunanjega roba v notranjost zoba (primeri sliko 7.) Krona tega zoba je sedaj obrušena do tretjine bivše višine šilarja, tako da se komaj vidno vzdiguje iz dlesne. Na III. kočniku se polagoma popolnoma obrusijo vse zareze in to kot sprednja podolžna, tako obe zadnji prečni. Njene votline so že čisto plitve in sprednja podolžna zareza je s širokim mostom zobovine oddeljena od srednje prečne zareze. Bela steklovina tvori tenko črto okoli široke ploskve rjavega dentina. Na II. kočniku je zadnja prečna zareza zgubila zvezo z notranjim robom zoba in je nastala črna jamica, okrog in okrog obkoljena z rjavim dentinom. Na tem kočniku se pojavljajo včasih nepravilnosti v postopku brušenja s tem, da se opisano stanje obrabe izvrši že v šestem letu, tako da v sedmem letu niti srednja prečna zareza ni več združena z notranjim robom zoba.

In ne samo naslikani kočniki, temveč tudi zadnji molari (V in VI) so že dovolj obrabljeni in njihovi robovi ter zareze samo neznatno mole iz mesa čeljusti.

Sedemletni srnjak je sedaj zrel za odstrel, to pa le z ozirom na trofejo, ne pa iz gojiteljskih vzrokov. Če imamo poleg njega dobre in nadebudne mlajše srnjake (štiri- do šestletne), lahko njegov vpliv na potomstvo pogrešamo. Sedemletni srnjak ni stara žival in njegovo potomstvo je enakovredno potomstvu njegovih mlajših drugov, toda za kakovost rogovja ne more zaradi velike obrabe zobovja ničesar več storiti. Njegovo rogovje v kakovosti, t. j. v dolžini in v številu parožkov, ne napreduje več, da, celo lahko pri neugodnih razmerah nazaduje. Zato nadomešča vse to zelo pogosto z jačanjem spodnjih delov stebel.

Osemletni srnjak (8 krat 12 mesecev) se nahaja na stopnji, koje črta kaže smer navzdol. Ne pa vedno. To zavisi od njegove individualne telesne moči in od zunanjih okoliščin. Na IV. kočniku je ostala samo mala votlinica po zarezi, ki je delila sprednjo in zadnjo polovico zoba (poglej sliko 8.) Na zunanji strani sprednje polovice zoba je izginila bela črta steklovine

kot znak, da je obrušenje zoba dospelo že do cementa. Na površini III. kočnika je ostala mala guba ali votlinica po sprednji podolžni zarezi. Zadnja prečna zareza je večinoma popolnoma izginila in samo v sredini krone gresta z vsake strani dve prečni plitvi zarezi k sredini zoba. Te označujejo bivšo, prej slabo vidno dvodelnost krone. Ploskev II. kočnika je tudi že precej izdolbena, vendar pa se nahajajo tu še stopinje po zarezah v obliki črne, izolirane jamice ali slabega ostanka srednje zareze. Ta kočnik ni pri vsakem kosu tako enakomerno obrušen kot ostali kočniki.

Na vsej površini prevladuje rjav dentin in bela steklovina tvori samo tanke kolobarje, kakor se vidi na sliki 8. Višina kron nad vratom zoba se je znižala na 3—2 mm, tako da krona iz mesa sploh več ne gleda.

Osemletni srnjak je le včasih samotar in pogosto se druži z oprezno srno in se rad potepa. Na njegovem rogovju se večinoma znaki starosti še ne pojavljajo.

Devetletni srnjak (9 krat 12 mesecev) pa postaja že star srnjak, pri katerem kaže tudi rogovje vidne znake starosti. Pa tudi ta pojav ni vedno pravilen. Nazaznavnejši in najzanesljivejši znaki staranja živali so na zobovju. Krona IV. kočnika je popolnoma izglajena in posodičasto izdolbena, tako da so od nje ostali samo mali ostanki na zadnjem robu zoba, ki nosijo zadnje znake steklovine. Na prednjem robu je dosegla obraba vrat zoba, tako da žival grize le na zgornjih koncih korenine. To mesto leži najnižje od cele kočnikove ravnine spodnje čeljusti in se nahaja nižje kot meso dlesni. Tudi krona III. kočnika je do ploskve obrabljena, na kateri so z izjemo malega ostanka po sprednji podolžni zarezi (okrogla jamica) vse ostale stopinje zarez izglajene. Bela zobovina je ostala le na stranskih robovih. Na kroni II. kočnika je obrušenje napredovalo tako daleč, da je doseglo dno vseh zarez, ki so večinoma tudi že izginile. Obraba tega kočnika ni tako pravilna kot ona III. in IV. kočnika. Včasih je večja in potem se izgube zareze sploh, včasih je manjša in ostane samo še mala guba po srednji prečni zarezi.

V naših krajih doseže srnjak devetletno starost le redkokdaj. Obraba zobovja močno vpliva na delovanje prežvekovanja, kajti zaradi pomanjkanja robov in zarez ne more zobovje rastlinske hrane dobro zmleti. Tak srnjak mora zato zaužiti večjo množino hrane pa se pase tudi podnevi. Vsak izkušen lovec ve, da star srnjak po svojem dopoldanskem počitku vstane in se v poldanskih urah pase na skritih posekah ali starih potih v bližini svojega priljubljenega ležišča.

Lahko si predstavljamo, da ima slabo prežvekovanje gotovo kak vpliv na tvorjenje rogovja, zlasti pri trdi paši pozimi, ko poganja novo rogovje. Trditi pa tega ne moremo. Enako je mogoče, da od starosti peša delovanje t. zv. »notranje sekrecije« spolnih žlez, ki ima, kakor znano, izrazit vpliv na tvorjenje rogov. Rogovje srnjaka se smatra za t. zv. drugi spolni znak, kojega nastanek sovisi s spolnimi organi. Zato more starost izzvati neko pešanje v delovanju in izločevanju spolnih žlez in se na ta način izraža zakrnjevanje rogovja. To »staranje« rogovja se pojavlja v krajšanju stebel in zlasti odrastkov pri izraziti moči spodnjega dela stebel. Jačanje spodnjega dela stebel je omejeno le na stebla, ne pa na rože, tako, da gmota stebla od zgoraj zavali rožo. Kaka pravilnost v tem pojavu ne obstoja, nasprotno lahko pri skrbnem opazovanju ugotovimo, da ni nič tako nezanesljivega kakor omenjeni domnevni pojavi zakrnelega rogovja. Nepobitno je, da se začenši z devetim letom rogovje srnjaka nikdar ne izboljša (v prirodi), temveč večinoma poslabša, toda ne vedno.

Pešanje (zakrnjevanje) rogovja je torej zanesljiv znak, da se je fiziologično stanje spolnih organov tudi postaralo in da torej 9 letni srnjak z vzrejnega stališča nima več vrednosti. Tukaj lovec lahko da in mora dati duška svoji lovski strasti in uveljaviti svoje znanje, da takega, večinoma zelo opreznega srnjaka še pred prskom odstreli.

Desetletni srnjak (10 krat 12 mesecev) kaže znake starosti še bolj vidno. Srednji kočniki so do majhnih obrobnih črepinjic izgubili popolnoma svoje s steklovino pokrite krone. Niti ena nima sledu po zarezah ali robovih. Zobje so posodičasto globoko obrušeni, steklovina je odstopila prostor rjavemu dentinu in se omejila na male koščke tu in tam na okrajih zob (primeri sl. 10.) Četrti kočnik je vpadel popolnoma v meso in žival grize samo še na korenini. Tudi III. in II. kočniku so zmanjkale krone, od katerih so ostali ostanki steklovine na zunanjih in notranjih okrajih. Tudi ti so večinoma že v mesu skriti. Popolna obraba je dohitela tudi V. kočnik in se pojavlja močno tudi na zadnjem, VI. kočniku, kjer izginjajo robovi.

Ker so z desetim letom izginile vse one izrazite zareze, po katerih smo zasledovali staranje srnjaka, postaja določevanje nadaljnjih let zelo težavno, celo nemogoče. Z desetim letom nastaja tudi pravilno staranje rogovja. Vidno in pravilno upadanje rogovja je priča, da so spolni organi podlegli tudi senescentnim (starostnim) pojavom in nadaljnje oplojevanje desetletnega srnjaka je bolj škodljivo kot koristno. Odstrel take

starine je nujno potreben. Večinoma priroda sama izvrši regulacijo s tem, da zaradi upadanja rogovja srnjak pri prsku ne izvojuje zmage in ostaja ob strani potisnjen od mlajših, močnejših drugov. Včasih seveda, če se zaradi zakrnelosti pretvori v t. zv. »starega šilarja«, postaja zelo nevaren pretepač, ki lahko prebode tako svojega tekmeca, kakor tudi srno.

Nesporno je, da deseto leto ni še starostna meja, katero bi srnjak ne mogel preživeti. Srnjak doseže, v kolikor se je lahko opazovalo na hromih ali beličnih kosih, še višjo starost, toda v splošnem se lahko reče, da je v prirodi skrajna meja 15 let, katero srnjak lahko dočaka. So znani primeri še višje starosti (18 let), kot izjeme. Toda večinoma pogine srnjad v starosti okoli 15 let pri prvi neugodni zimi ali pomladi.

Srnjaka nad deset let starega je po zobovju zelo težko določevati. Kočniki so že tako obrušeni, da se izrazite razlike skoraj ne morejo več razločevati. Poleg tega nastane pogosto izpadanje zob, zlasti sprednjih kočnikov. S stališča racionalnega lovstva je to vprašanje v celem malo pomembno, kajti po desetih letih se zakrnelost pojavlja pravilno in ker je že devetletni srnjak popolnoma goden za odstrel. V praksi, z izjemo gorskih, težko pristopnih lovišč ali širokih gozdov, se zgodi le redkokdaj, da doseže srnjak mejo svojega življenja in da pogine naravne smrti.

Iz navedenih razlogov sem se odločil svojo ugotovitveno tabelo končati z desetim letom. Gojiti in prizanašati namenoma srnjaku nad deset let starosti smatram za enako škodljivo in nelovsko, kot odstreljevati popolnoma mlade srnjake.

Lani je prezimil v Rogaški Slatini, spomladi pa dobil svobodo na Boču. Foto Koritnik.

Lovski blagor na Kočevskem

Generalni major v p. Wolfgang Waldherr je po rojstvu Ljubljančan in rodna dežela mu je tako prirastla k srcu, da ga vedno in vedno vleče v njena divna lovišča. Lani, dne 21. aprila mu je bila lovska sreča izredno naklonjena, da je uplenil pri Kočevski reki 5 letnega medveda samca.

Z neizčrpno vztrajnostjo in potrpljenjem, ki pravega lovca ojeklenita, da se ne naveliča neskončnosti čakanja, je srečni strelec pošteno zaslužil svoj plen.

Saj je z malimi izjemami polne tri tedne sedel noč za nočjo ob mrhovišču, dokler mu slednjič ni bil usojen uspeh.

Od novembra meseca prejšnjega leta je vsak dan težko pričakoval iz Kočevja brzojavke, ki mu je šele na veliki četrtek prinesla kratko vest: »medved je na mrhovišču«. Na veliki petek zvečer je gen. major Waldheer že prvič sedel ob mrhovišču.

Že prvo noč čakanja je medved napravil svoj poset. Ali na žalost se je jasno četrtkovo nebo v petek tako pooblačilo, da zaradi teme na strel ni bilo niti misliti, čeprav je pratika kazala ščip.

Tako je potekala noč za nočjo do mlaja in naprej do noči ozkega srpa prve mesečeve četrti, v kateri se je odločila usoda strička medveda.

Medved je domala vsako noč v neposredni bližini obkrožal mrhovišče in se v teku treh tednov tudi večkrat spravil na mrhovino. Toda zaradi izredno slabe in nezadostne svetlobe ni bilo ves čas mogoče pomeriti za gotov strel.

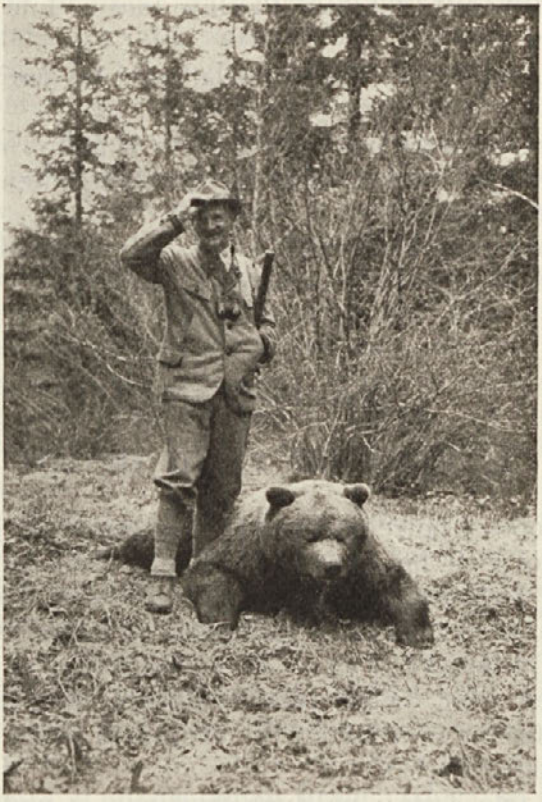
Strelni daljnogled, čeprav z močno povečavo, je že drugo noč ostal doma, ker se je izkazalo, da je za tako slabo razsvetljavo popolnoma neporaben. Nasprotno pa je v temi, ko ni bilo od puškinih cevi nič videti, prav dobro služila polovica belega fižola, nasajena na muho in ki je kot neznatna svetla pičica vendar le kazala približno strelno smer.

Gen. major Waldherr se je tudi kmalu prepričal, da pri stalnem pomanjkanju svetlobe ne more računati z možnostjo, da bi oddal točno opredeljen in namerjen strel. Razen tega je znašala strelna daljava le 25—30 korakov, kar ga je napotilo, da se je odločil za strel mesto s kroglo svoje trocevke, za okrogel »breneke« izstrelek iz cevi za šibre, za kar je bila puška posebej pristreljena.

Ta odločitev naj bi se torej do dobra obnesla. Dne 21. aprila, točno tri tedne po prvi noči čakanja, je medved zopet enkrat prišel k mrhovini. Temna gmota njegovega telesa se je jedva

odražala od okolice in ko se je zdelo, da je pokazal stran na široko, ga je zadela težka svinčenka. Toda medved se je bil moral v tem trenutku obrniti, da bi odšel — kar je strelec v mraku prve četrti mesečevega srpa prezrl — ker je »breneke« svinčenka prijela poševno od zadaj visoko v mehko.

Ne da bi se bil kaj oglasil, je zbežal v kratkih skokih, nakar so ga pustili preko noči v popolnem miru. Drugo dopoldne so ga

General Waldherr z uplenjenim medvedom.

našli po zaslugi izvrstnega učinka težke svinčenke ždečega s povešeno glavo, že mrtvega, 200 korakov od nastrela.

Kakor se je pri odiranju izkazalo, je svinčenka medveda poševno predrla in na drugi strani obtičala tik pod kožo.

V mnogih nočeh čakanja, ki jih je gen. major Waldherr posvetil temu medvedu, je imel priliko, da se je čudil izredni tenkočutnosti te plemenite zveri. Najmanjši šum, ki je prišel medvedu do ušes, ga je prepodil z njegove nepremične preže, v kateri je časih vztrajal po več ur v največji bližini, da se je

največkrat neslišno oddaljil. Da je dvakrat odskočil od mrhovine v polnem begu, je zadostovalo previdno, neslišno odpiranje puške. Iz teh vzrokov in da bi medved postal zopet zaupljivejši, je bilo treba mrhovišče dvakrat prenesti in šele na tretjem prostoru se je izpolnila usoda nad kraljem gozdov.

Po oceni je bil krepak srednji medved in je tehtal navzlic zimskemu postu, od katerega si še ni opomogel in po delnem odvzetju črevesja, ki je izstopilo pri vstrelni rani, 132 kg, tehtan na enostavni občinski tehtnici. Prednje tace so bile široke 17 cm, zadnje 12 cm.

Koža, ki se je nekoliko uskočila, meri od smrčka do konca repa 175 cm.

Barva prekrasnega kožuha se preliva iz polne, tople, nasičeno temnorjave dolge hrbtne dlake preko vseh odtenkov iz rjave v blestečo srebrnosivo.

Pravi, pravcati kraljevski plašč, ki se spodobi vladarju gorskih gozdov njegove pravekovite domovine.

Med. Jože Herfort

Divjad pa voda in sol

Za svoj obstoj potrebuje žival poleg hrane, ki jo sestavljajo tolšče, sladkorji in beljakovine v raznih oblikah, tudi v o d o. Brez nje ni življenja, kajti življenje celic, iz katerih sestaja živalsko telo, je vezano na beljakovino, ta pa na vodo in v njej raztopljene rudninske s o l i, ki so po telesu različno razporejene. Razen tolšč, beljakovin, sladkorja, soli in vode so za življenje potrebni še vitamini, ki urejujejo prebavna in druga življenjska opravila.

Živalsko telo sestoji po dveh tretjinah iz vode, mlado telo še neprimerno več. Večina vode je vezane na celice, na njihovo živ, protoplazmo. Če odtegnemo telesu vodo, občuti žejo; pri tem se celice zgubajo in ves kemični obrat telesa se ustavi: telo postane uvelo. Voda je na organizem vezana, ni pa njemu lastna, to se pravi, da pronica v telo in iz telesa. Ta menja vode s starostjo pojenjuje, zato je staro telo uvelo, koža nagubana. Tako telo, ki trpi stalno na pomanjkanju vode, se ne more več dobro prehranjati; zato hira, kar opažamo lahko pri živalih, kjer ne morejo do zadostne vode. Organizem občuti žejo, kadar celice v tkivih ali krvi izgube del vode, ki naj se s pitjem nadomesti, da se zabrani uvelost, zgoščenje krvi in druge kvare.

Potrebno vlago pa mora v takem primeru dobiti telo polagoma, ne naenkrat nazaj, ker bi se sicer ne dosegel pravi učinek: voda bi namreč udrla kar hitro skozi ledice v mehur in iz telesa, ne bi se pa prošírila po vseh organih, da napoji celice.

Kaj pa soli? Če telo ne dobiva dovolj soli (razne kislinske spojine s kovinami), to se pravi, v pravilnem, določenem razmerju, se pojavi splošna lakota. K u h i n j s k a s o l (natrijev klorid) je za telo neobhodno potrebna, kajti drži vodo organizma v ravnotežju, to se pravi, da zadržuje prevelik odtok vode iz celic in prav tako prevelik dotok vanje. Obratno pa drži tudi voda sol v ravnotežju, da se je ne nakopiči preveč. Telo mora imeti zaradi potrebnega ravnovesja povsod enako množino natrijevega klorida, ker bi se sicer stanje vode in z njo napetost celic krajevno izpremenila telesu v kvar. Ker telo kuhinjsko sol oddaja s sečjo, je mora prihajati s hrano vanje vedno nova količina. — Kuhinjska sol je potrebna tudi za želodčni sok, ki se neha izcejati, če je nedostaja. Če pa se ta sok več ne izceja, nima žival (tudi človek seveda) več teka in telo hira, oziroma odmre. Ta posledica nastane zato, ker se je porušilo ravnovesje med natrijem in kalijem, ki se oba nahajata v telesu v obliki svojih soli. Iz povedanega se spozna v a ž n o s t s o l n i c zlasti za one kraje, kjer bi sicer v živalsko telo ne prišlo s hrano dovolj soli.

A p n e n e (kalcijeve) s o l i. Živalsko telo je na apnenih soleh razmeroma jako bogato, vendar pa nastopajo apnene soli stalno v zvezi z magnezijevimi in fosfornimi solmi. Kalcij se nahaja v kosteh kot nevtralni kalcijev fosfat [$Ca_3(Po_4)_2$] in kot nevtralni kalcijev karbonat [$CaCO_3$, apnenec], v krvi in tekočinah pa kot kisli kalcijev karbonat [$Ca(HCO_3)_2$]. Živalsko telo izloča kalcij s sečjo in blatom. Vendar se pa v nasprotju z natrijem izločanje kalcija ne ustavi, če organizem ne nadomešča izločenega kalcija z novim potom hrane. Izloča se kar naprej, v glavnem na račun kosti, ki postanejo krhke. Kalcijeve soli namreč ogljikov dvokis, ki kot produkt presnavljanja kroži po telesu, nekako izpira iz kosti, zato postanejo krhke.

Kalcij ima pa še drug znamenit pomen. Važen je za plodnost. Na kalciju bogata hrana plodnost povečava.

Fosfor je važen sestavni del kosti in živčevja. Zlasti pri razvoju kosti ima znaten vpliv: mlade kosti hitreje rastejo in postanejo močnejše, zato naj fosforjevih soli ne manjka v solnicah.

Soli, zlasti kuhinjska sol, drže v ravnovesju vodo, da so celice in z njimi organi sočni. Ker so sluznice sapnika in pljuč

tudi iz celic in ker se baš tu največ nabirajo razni zajedalci, je važno, da ima žival dovolj soli, da so celice dovolj vlažne in da lahko več izločajo. Te izločke pa živali izkašljajo in z njimi tudi zajedalce. Baš zadnja leta se opažajo pri srnjadi neverjetne množine zajedalcev v sapniku in pljučih, kar bi gotovo ne bilo ali vsaj ne v tolikšni meri, da je imela srnjad dovolj soli. Kar pa je pozno, še ni prepozno, zato: kdor še nima solnic, naj jih napravi čimprej.

Solnice je treba pravilno prirediti. Sicer je o tem naš »Lovec« že pisal, vendar menim, da ne bo odveč, če v kratkem to ponovim in morebiti nekaj iz svojih izkušenj povem.

Solnice naj bodo na primernih, zlasti na mirnih zimskih mestih.

Če prostor ni premoker, pomešajmo sol z ilovico. Najboljša je seveda kamena sol. To je ena vrsta solnic, ki so pa uporabne le na suhih, pokritih mestih. (Solnice s streho!)

Druga vrsta solnic je ta, da zataknemo kos kamene soli v kak precep, v podnožju pa mora biti spet ilovica. Tu potem vidimo dobro, koliko divjadi imamo v lovišču, in če morebiti ne hodijo k solnicam — ovce.

Najboljše in najtrajnejše so pa one solnice, ki so napravljene v napol živih drevesih oziroma štorih. Drevo, najbolje gaber, ki je trdoživ, požagamo v višini enega metra, ga s primerno debelim svedrom zavrtamo v sredini in napravimo s tem umetno duplo, spodaj pa zavrtamo več vodoravnih, manjših lukenj, da segajo v osrednjo odprtino. Po teh luknjicah se potem cedi slanica na ilnato podnožje solnice. Osrednje duplo napolnimo s soljo, najbolje s tole zmesjo: Na 10 kg kuhinjske (kamene) soli se doda ½—1 kg klajnega apna in 20—30 dkg ortofosforne kisline. Za mešanje — če je potrebno — se vzame ilovica, ki pa se mora izkopati, ker na površju so dostikrat zarodki zajedalcev. — Če je drevo, ki smo ga navrtali, živo, bodo korenine soli privajale dovolj vode, da se bo sol topila in cedila iz vodoravnih luknjic, zato pokrijemo štor z desko ali pločevino. Ako pa smo navrtali kako sušico, ne smemo luknje tako zadelati, da ne bi prišlo nič dežja vanjo.

Z razpravico smo hoteli pokazati, kako važne so solnice in kako potrebno je, da nudimo divjadi potrebnih soli, zlasti v zimskih in posebej še v pomladanskih mesecih, ko preide srnjad od suhe zimske hrane na svežo pomladansko. Sol služi v tem primeru za obrambno sredstvo proti marsikakemu obolenju.

Dr. L. Kocjan

Bolezni divjačine

1.

Stafilomikoza je poznana bolezen pri divjačini. En primer stafilomikoze je bil ugotovljen tudi na drž. veterinarskem bakterijološkem zavodu v Ljubljani v mesecu oktobru l. l. G. R. je dostavil v preiskavo dele kože in ledvic ustreljenega zajca. Na nekaterih mestih kože so se nahajale kot lešnik velike ali pa manjše bule. Na pritisk se je iz prerezanih bul pocedil rumenkast, kašast, gost gnoj. V gnoju sem z bakterijološko preiskavo ugotovil kal staphylococcus pyogenes albus v čisti kulturi. Ista kal je v velikem številu bila ugotovljena tudi v ledvicah, ki so bile na površini brez vidnih sprememb. Povzročitelj stafilomikoze se je v tem primeru nahajal verjetno (ker ni bil dostavljen cel kadaver) po vsem krvnem obtoku.

Potek stafilomikoze je kratkotrajen ali dolgotrajen. V nekaterih revirjih drugod se je pojavila že večkrat kužno in so poginili skoraj vsi zajci okuženih revirjev. V slučajih, kadar je potek bolezni kratkotrajen in zelo nagel, ugotovimo na zajcu, ki je poginil, pordečenje želodčnih in črevesnih sluznic, krvavitve na prsni preponi in nateklost vranice, ki je črnordeča in kašaste konzistence. V zastrupljeni krvi zajca z navedenimi spremembami najdemo pod drobnogledom brezštevilno kali, povzročiteljev opisanih sprememb. V nekaterih primerih se napravijo v raznih organih številni meta-

statični gnojni procesi. V zgoraj navedenem primeru sem ugotovil tudi v ledvicah metastaze, katerih na površini ledvic ni bilo opaziti.

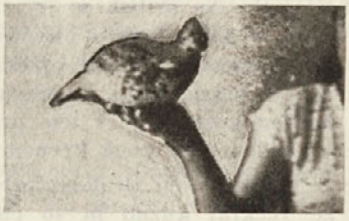
Meso zajcev, ki so bili bolni na zastrupljenju s stafilokoki, je brez vsakega dvoma neužitno in le v primerih, kadar je vranica popolnoma nespremenjena in žival očevidno ni suha, glede užitnosti ne bi bilo pomislekov. Ker lahko bolezen včasih zajec preboli, strokovnjaki ne priporočajo zatiranja te bolezni s splošnim odstrelom vseh zajcev v okuženem revirju.

2.

Acantosis nigricans. Kožna obolenja divjačine tudi v naših revirjih verjetno niso osamljen pojav in so ta obolenja omembe vredna zato, ker je koža obolele divjačine skoraj brez vsake vrednosti. En primer kožnega obolenja je ugotovljen na delih kože zajca, katero je dostavil g. H. v mesecu januarju t. l. drž. veterinarskemu bakterijološkemu zavodu v Ljubljani v preiskavo. Dostavljeni deli kože so bili brez dlake (acantosis), koža pa je bila precej debela, trda in deloma črne barve.

Obolenje je poznano tudi pod imenom keratosis nigricans. Z istimi imeni nazivamo tudi obolenja kože pri ljudeh, toda ta obolenja so le podobna, kajti tu obolé drugi sloji kože kot pri živalih. Pri živalih je prvi opisal to bolezen Schindelka in so nato na Dunajski kliniki za pse to bolezen v desetih letih ugotovili v sedmih primerih. Bolezen se pojavlja pretežno pri mladih živalih iz neznanega vzroka. Spremembe obstajajo v tem, da se povečajo tkzv. papilarna telesca v koži in se pomnoži pigment (barvilo) v nekaterih slojih kože, in sicer v roženem sloju (stratum corneum) in v tvornem sloju (stratum germinativum). Te spremembe se najrajši napravijo na koži prstov, mošnje, spodnji strani repa, pod trebuhom, v okolici ust in oči. Koža sčasoma nateče, postane mehka in dlaka na teh spremenjenih mestih izpade. Na površini kože se opazijo zareze in je taka koža podobna koži morskega psa. Pozneje postane koža bolj trda. Te spremembe povzročajo živali srbečico.

Posamezni avtorji poročajo, da so te vrste obolenja kože zdravili pri psih s salicilnim špiritom, naftolovim in salicilnim mazilom in drugimi zdravili ter dosegli večinoma popoln, toda ne v vseh primerih trajen uspeh.

Jereb se vsede na roko.

Volc Al.

Po medvedovi sledi

Koliko je članov naše zelene bratovščine, ki bi bili srečali medveda v revirju? Lovcev, ki bi poznali to mogočno zver táko, kakor je v prosti naravi? Gorenjskim in štajerskim mlajšim lovcem je medved v gozdu domala neznan. Število notranjskih revirjev, kjer še hlačajo posamezni kosmatinci, se je po vojski skrčilo skoraj na nič. Pravi medvedji revirji so danes le še po Dolenjski, in sicer po kočevskih in ribniških hribih. Toda medvedje tudi po teh edinih preostalih revirjih nagloma izginjajo. Njih stalež od Kolpe do Krke so zadnja leta cenili na okroglo 25 komadov. Lovski izvedenec, ki ima v oskrbi glavno zatočišče medvedov v kočevskih pragozdih, mi je zatrdil, da je v letu 1933, ki bo ostalo za vedno č r n o m e d v e d o v o l e t o, padlo pri nas 15—17 medvedov, starejši pod cevjo, mlajši pod sekiro. To je porazna medvedja bilanca! Ko je bil namreč gozdni urad kneza Auersperga v Kočevju prisiljen izločiti nekaj izrazito medvedjih revirjev iz svoje oskrbe, je bil ondotni medved izročen lovcem in nelovcem na milost in nemilost. Brez sentimentalnosti lahko rečem, da bo ob taki lovski pravici po dolenjskih revirjih kmalu blodil zadnji potomec medvedji in brezuspešno iskal tovarišice sebi enake, pa se izpehan presedal s štora na štor in brundal:

Iskal sem te v gmajni,
v gozdu, v temi —
te ni, te ni...
Na steze samotne,
na križe temotne
zdaj le še tiho
globoko sneži... Alf. Gspan.

Kmalu bo poslednja medvedka, osamela in vznemirjena hitela iz praznih dolenjskih revirjev po ženinovi sledi gor v Karavanke in tarnala po ondotnih debrih in rebrih:

Imela preveč
snubačev sem prej,
oh, da bi prišepal
le eden še zdej! Vilhar.

Medved izumira! — Kako hlastno bodo nekoč lovci-zanamci prebirali sleherno črtico o medvedih, ki so kdaj lomastili po naših gorah! Naj jim v spomin tudi jaz nekaj napišem. Prvič zato, ker me na medveda vežejo otroški spomini. Ko sem gori pod Kórenskim sedlom pogledal zjutraj izpod odeje, se mi je v jutrnjem svitu ožarjena posmejala s črnozelenimi brinami porastla Mucna gora. Stari Govedar in večni mladenič Jurnov Andrej sta mi pripovedovala, da je bila ta gora nekoč domovje risov in divjih mačk. Dasi sta zatrjevala, da se le še redko divja mačka pokaže v smrinju, sem se vendar v otroškem nezaupanju strahoma oziral proti rateški strani, kjer stoji Mucna gora. Nekam bolj drzno mi je splavalo oko proti kranjskogorski strani, kjer leže Srnjaki, pokriti s planinskimi senôžetmi, med katerimi kraljuje Šercov Srnjak za 60 senosekov. Srnjaki so bili vredni svojega imena, ker so hranili na sončnih pobočjih številno srnjad, ki je prehajala s kranjske na koroško stran in obratno. Toda ni me zanimala ne Mucna gora ne Srnjaki ne Ponca in Vitranec, ne drugi gologlavi vršaci, ki obkrožujejo kranjskogorsko kotlino — otroško srce je hrepenelo po Medvêjeku, hribu tik nad državno cesto, ki se vzpenja iz Podkórena čez sedlo na Koroško. Še takrat je bil Medvêjek redkokdaj brez medveda. Napeto sem poslušal pripovedovanja lovcev, ki so se vračali z medvedjih pogonov. Sedečemu v srajčki na peči, so mi ob teh pogovorih, ne vem ali od mraza ali od groze, šklefetali zobje. Ponoči in podnevi sem sanjal o medvedih. Nadvse srečen pa je bil dan, ko so lovci po strmcu za hišo na saneh vlekli ustreljenega kosmatinca, ki se je prevešal čez sani spredaj in zadaj in kazal strašne zobe. Še dolgo sem visel na kamrinem oknu, ko se je ta medvedji sprevod vil doli do Čošeljnove gostilne, kjer so lovci pozno v noč napivali svojemu in medvedjemu zdravju. To je bilo moje prvo srečanje z medvedom.

Kako pa je bilo v drugo?

Ko sem kot dvajsetletni mladenič pobiral prve lovske stopinje okrog Velikih poljan nad Ribnico, sem gori za sv. Tomažem zagledal medveda, ki se je v gabrovi hosti trudil, da bi razkopal in razmetal preperelo štorovje. Mislil sem sprva, da nekdo napravlja drva. Šel sem pogledat, kdo je. Toda ko sem opazil na trideset korakov ugledno medvedovo postavo, njegova kocinasta stegna in pleča, njegovo sajasto obličje in slišal njegovo votlo rohnenje, ne vem, kdaj je tako naglo minula precej dolga pot čez hrib proti domu. Na gladki in ravni cesti ne bi imel tako lahkih in urnih petâ, kakor sem jih imel po tem valovitem in napornem terenu.

Ko sem se pripodil domov, sem ves prepehan opisoval staremu grajskemu logarju Novaku svoje srečanje z medvedom. In Novak, ki je za klobukom redno nosil konček lisjakovega repa in je z njim posebno vpričo lovcev-novincev junaško pozvanjal, mi je z obrazom strogega lovskega izvedenca in izkušenega medvedarja na vsa usta dopovedoval, da je medvedov tam okoli nič koliko in da so pri samotni cerkvici sv. Tomaža že kar domači. Nekatero noč da zapoje zvonček v starem zvoniku cerkvice sv. Tomaža, ker pripelje medvedka svoje mladiče ob snežnih viharjih vedrit pod zvonik. Tedaj se pač norčavi medvedki igrajo in obešajo na zvonovo vrv, da jim ponoči ni dolgčas. Kakor si jazbec domišljuje, da je kmet posadil koruzo zaradi njega, tako da si tudi medvedki razlagajo vrv pod zvonikom. — »I kaj si mislijo!« je še gorostasil medvedar Novak in skrivaj zagovarjal rdeče rožice na svojem nosu, »nej čüdno, de sem v nus ves ozjebu! Pretetu ne buodi, külku mraza in bürje sem pa uživ, ko sem cjele noči čakav na medvjede in jih adganjov izpod zguna cerkuce sv. Tomaža, de nejso ponoče z zgunejnem ljüdem ljübega spanja kratüli!«

Pešívica je pa ona gora, ki deli žužemberško dolino od topliške usedline in ki z enim očesom pomežikuje Triglavu in osivelim gorenjskim skalnim očancem, z drugim očesom pa zre na pohlevne vrhove Gorjancev. Ona je torej posredovalka med ponosnimi gorenjskimi nebotičniki in ponižnim dolenjskim hribovjem. Proti jugu je čez počasno Krko soseda na dolgo in na široko zleknjenemu Rogu, proti severu pa zvezana z nizkim Trebanjskim gričevjem. Čez sicer močno obrastlo Pešivico se prepenja od vzhoda proti zahodu ozek pas košenic. Na tej gori sva se srečala z medvedom tretjič in bržčas zadnjič. Iz hvaležnosti do njegove plemenitosti opišem ta lovski dožitek.

»V odljudni goščavi sam zase živiš,« poje Prešeren. Če je resnica, da najde človek samega sebe na nemirnem potovanju, je tembolj res, da najdeš samega sebe na mirnem potovanju po gozdu, posebno če po neskaljeni gozdni tihoti pohajaš sam. Tu si najhitreje zaceliš rane, ki jih zadaja življenje živcem in srcu. Mlademu lovcu srčne rane spati ne puste, staremu pa živčni pretresi segajo do srca in ga ženo v samijo in v tiho gozdno lekarno. Ali ne meri na to lovsko zdravljenje pesnik, ki piše:

V les globoko skrije
ranjen jelen se pred žgočim soncem:
da v samoti rane si pozdravi,
ali samcat tam pogine.

Pokoja željan sem sredi trde zime zalezel na samotno Pešivico. Bilo je kmalu po svetovni vojni. Mlado jutro si je ravnokar mencalo zaspane oči. S Pešivice je sicer lep razgled čez Fužino na Žužemberk, kamor po Levstikovih besedah pelje »cesta v rajde delana«. Toda tistega jutra je ležala gosta megla po dolini. Kakor bela žena je vstajala, se leno vzdigovala in se betežno poprijemala po vinogradniškem kolju pod Vinkovim vrhom. Na tem vrhu ležeča cerkvica sv. Pavla, kakor tudi mogočna cerkev sv. Mohorja in Fortunata na žužemberškem griču sta se ob jutrnjem svitu komaj vidno odražali iz sneženega obeležja nad meglenim dolinskim jezerom. Dalje in dalje, proti zahodu in proti severu, ista slika za sliko, prav gor do triglavskih sten in do Grintovca belih vrhov, katerih obrisi so se polagoma zaznavali na meji obzorja. Neviden tovorni avto je brnel po dolini in kot podmornica rezal megleno vodovje. Že davno so odpeli zvonovi jutrnjico Marijino, le cerkvenik na Selih se je zapoznil. Drobni zvonček cerkvice na ajdovškem pokopališču je kot zaostali otročiček pošiljal svoje srebrne vzklike proti Pešivici. — V spremstvu pasjega gonjača Graba sem stopil skozi Cerovje v ozko dolinico, ki leži tik pod vrhom Pešivice in ki se imenuje Flikčovka.

Ta dolinica je bila znana že Rimljanom. Nekje med Fužino in Sotesko je morala priti rimska cesta v Krško dolino, ker je prekoračila Krko pri Soteski. Rimski velikaši so obljudili vso višino vzhodno od Žužemberka, kjer so imeli razvito železno obrt. Na hribih severno od Fužine in Soteske se še danes nahaja žlindra, sled in ostanek rimskih topilnic in fužin. Tudi Flikčovka je z žlindro posuta.

Nekdaj prometno križišče Rimljanov je ta dolinica danes tiho križišče divjadi. Sem čez Krko hodijo iz mrzlega Roga uživat zadnje jesenske sadeže in prve pomladne žarke vsi njegovi divji najemniki, med njimi ščetinasti merjasci in kocinasti medvedje. Tudi ostareli srnjaki, ki se ne morejo več ogreti v hladu kočevskih gozdov, radi preplavajo Krko in si hodijo zdravit svoje izčrpane ude na prisojno Pešivico. Dokaz temu je dejstvo, da sem nekoč na tej gori ustrelil srnjaka, ki je imel zadnjo nogo gladko odstreljeno v binclju in zopet docela zazdravljeno in zarastlo. Gori nad Grmadarjem mi ga je pes vzdignil. Kar grmela sta dol po gručáti globeli preko ceste v Krko, jo preplavala, se lovila nekaj časa okoli razvalin Stare Soteske in Krko zopet preplavala nazaj, tako da mi je srnjak-invalid prišel pred cev. Bržčas je ob pogonih vlekel to dobro premišljeno špano čez Krko že večkrat in si podaljšal borno

življenje. V zimskem času vidiš torej po Fličkovki poleg premetenih ovinkov lisjaka in predrznih skokov srnjaka tudi koritaste gazove divjih svinj. Tu je vsakojake divjadi prehod in stečina, ki drži iz temnega Roga na valovito Trebanjsko gričevje in v prostrano Brezovo reber. To vedo mnogi divji lovci, ki od vseh strani tihotapijo v to dolinico in uganjajo tod svoje krivolovstvo. V mesečnih nočeh tupatam zagrmi strel na Pešivici in se odziva od bregov Sv. Petra in Pêčk, znamenje, da je plaha srna na nočni paši padla od šiber tatinskega lovača.

Tega jutra je ležal na Pešivici dober pedanj visok sneg. Hosta je še dremala v sanjavi temačnosti, gora pa se je že oblivala z zorno bleščavo. Od daleč opazim med redkim hrastovjem nad dolinico, da je sneg ves razrit in zmendran od podolgovatih sledov. Mislil sem si: Je že kak domačin klestil odlomljene hrastove veje. Da ga ni zeblo v noge, si je kot običajno ovil čevlje s staro vrečo. Grab je na tej sledi osupel obstal, ni pa kazal veselja, da bi šel dalje po sledi. Ko pridem do prebrbranega snega in natančnejše pogledam sledove, vidim, kako so koncem stopinj vdrti v sneg močni kremplji. Takoj mi je bilo jasno, da sem na sledi medveda, ki je kakor vsako leto prišel tudi letos iz Roga čez Krko, da si izpod snežne odeje nakoplje grenkega želoda. Pešivica je bogata na želodu, sosednja Brezova reber pa na drobnicah. Drobnica in želod sta medvedu najljubša hrana. Poleg medu se medved z nobeno jedjo tako ne posladká kakor z drobnicami. Seveda niso Brezovčanje in Lipovčanje, sosedje revirja Brezova reber, nič kaj zadovoljni, da jim pride medved vsako leto otresat drobnice. Saj pridelajo iz drobnic dober mošt, iz njihovih tropin pa kuhajo okusno žganje. Ali naj kmet mogočnega medveda podi z drobnice, rekoč: »Kume gori, kume doli, ti le pojdi z moje hruške doli?« Tam gori pri Rdečem kamnu je Kočevar natresel drobnic in jih nasul polno vrečo. Vrečo je pustil pod drobnico in šel iskat drugih po gozdu. Ko se vrne, je nekdo drmastil po drobnici nad vrečo. Nejevoljen, da si upa kdo drugi posegati po osvojeni drobnici, zakliče: »Kaj pa delaš na moji drobnici?« Odgovor je bil presekano srdito rohnenje. Zagledal je medveda sedeti na drobnici. Preplašen zavpije: »O, ti pa le gori ostani!«, pusti vrečo na mestu in beži proti domu. — Človek more uživati zagatne drobnice šele takrat, ko odpadejo in se zmehčajo, medvedu pa se zde sladke, ko še vise na drevescu.

Kadar se medvedu prinaje mrhovina, hajdi na želod! Z želodom se medvedje najbolj stolstijo in pripravijo na zimski post. Letos je malo želoda, pomeni za medvedjo družino slabo

letino. Saj je vesela želodova bratev njih vinska trgatev in želod njihov zimski kruh. Ko so že davno oblomili koruzo, ko so že odpadle in med listjem pognile drobnice in lesnike, ostane želod še pod snegom dobro ohranjen in užiten. Pod hrasti-želodarji je zato medvedova najljubša senca. Ko želod obrodi, imajo medvedje vsak dan praznik.

Medved je torej tisto noč razmetaval sneg pod hrastovjem nad Flikčovko, da se je nahovsal želoda. Toda sicer krvoločni Grab je bil slep za medvedjo sled in gluh za moj klic. Kmalu je vrh Pešivice nekaj vzdignil. Po njegovem glasu sem poznal, da goni lisico, in sicer čez Mostni del na Girov vrh. Iz lastne izkušnje in iz pripovedovanja starih lovcev vem, da braki ne gonijo ne medveda ne merjasca. Nimajo pa strahu pred njima oni mali krivonogi psički, navidezno neokretni jazbečarji. Velja torej, kar trdi nemški rek: Najmanjši pobič razbija po največjem bobnu.

Ostal sem torej sam na medvedovi sledi. Vedel sem, da Grab ne bo zlepa pustil lisice in da jo bo preganjal po lipovških Dulah najmanj eno uro. Medvedova sled me je spravila nekako iz ravnovesja. Nisem dolgo pomišljal. Dan sem imel prost. Kaj velja, če grem po sledi tako daleč, da pridem do medvedjega brloga? Sklepal sem: Sredi zime smo, ko medved po navadi spi zimsko spanje. Gotovo ga je dvignila iz brloga lakota, da je prišel na želod. Daleč proč njegov brlog biti ne more. Začnem torej obkrožati medvedov nočni delokrog, da vidim, kje je po nočnem kosilu zapustil hrastovje in v katero smer se je majal. Saj medvedje majavo hodijo in z zadnjico osevajo. Kmalu sem ugotovil, da pelje sled po Pešivici navzgor. Mahnem jo po sledi. S seboj nisem imel krogle, ampak le šibre za zajce in lisice. Znano mi je bilo, da se medved za svinčeno grašico malo zmeni in da bi bil vsak spoprijem z njim nesmiseln. Toda moja radovednost je bila hujša kot razsodnost. Brez glave storjeno je pa rado skaženo. Vendar, kako rad bi bil videl, kje in kako medved zimuje. Grem torej po medvedovi sledi iz hrastovja čez Rutovo in Adamčkovo košenico. Na Požlepovi senôžeti vrh Pešivice se je obrnila kosmatinova sled v Reber, to je v južno strmino Pešivice. Da je medved odpompljal v ta gosto zarastli gorski previs, mi ni bilo posebno všeč. Toda kar sem začel, sem hotel dovršiti. Spustim se po Rebri navzdol, rijem par sto metrov skozi šikaro in goščo trudoma naprej in pridem do podrtega drevesa. Tu vidim, da se je medved obrnil v Rebri zopet tja, odkoder je bil prišel, ker je njegova sled peljala čez podrto deblo v zahodno smer. Videti je bilo, da je

medved dobro razpoložen. Na snegu, ki je pokrival ležeče deblo, sem opazil, da se je po njem sprehajal gor in dol. Vsak, kdor prihaja ob jutrih domov, rad poskusi, kako je z ravnotežjem. Sveža sled mi je kazala pot še kakih sto korakov ob Rebri povprek. Nato je medved napravil okljuko in kocnjal po Rebri navzgor. Torej bi moral priti zopet na košenice. Ni mi šlo v glavo, kam jo je udaril, ko gredoč po senožetih navzgor nisem videl razen ene nobene druge medvedje sledi. Postanem in si skušam razvozlati uganko, ki mi jo je zastavila zagonetna medvedova sled. Kar zahrešči kakih dvajset korakov nad menoj

krhko dračje. Ko se ozrem navzgor, vidim, kako se poleg krivenčastega cera neka črna gmota giblje in polagoma dviguje in že je vzbobnel pokonci in stal na zadnjih nogah — pravi resnični medved, katerega sem iskal. To ni bil medved one vrste, kakršne vlačijo cigani po cestah, jih kažejo ljudem in jih mučijo s tem, da sestradane vodijo na verižici, ki je pritrjena na obroček v medvedovem smrčku in ki morajo do onemoglosti leto in dan plesati na ciganovo povelje:

Pleši, pleši moj Martine,
za dolare in cekine!

Teh izmučenih medvedov je sama kost in koža. Ciganski medvedje niso medvedje, ampak le okostja medvedov. Ta pa, ki je stal v Rebri nad menoj, ni bil samo do strahote velik, ampak ga je bilo tudi strahota pogledati. Ta istina je bila v

resnici gorjupa. V strmem bregu se mi je silni kocinar izkazoval v vsej svoji diki in nediki od podplatov do temena. Strahovita moč je plala po njem. Kot dren je bil čvrst in zatepen po životu; kitast in stegnat in v plečih tako raznešen, da mu tudi peklenik ne bi bil kos. Njegove sovražne oči so se lovile po meni in se mu preteče vžigale, kakor da se bliska za Kumom. Sram ga še malo ni bilo, dasi je kazal vse, kar sicer zakriva beli dan. — Ali naj se hvalim, da me ob tem prizoru ni strah izpreletel? Saj to ni bil oni strah, ki je v sredi votel, okoli ga pa nič ni. Tega strahu je bilo dovolj po sredi, ob krajih ga pa tudi ni nič manjkalo. Ali mi ni šlo za živo glavó? Zdelo se mi je, da je prišlo ono trenotje, ko naj se mi strneta čas in večnost in ko mi bo morda treba za vedno položiti žlico na polico. Moral bi imeti srce kot svinjski lonec, da bi ga tak doživljaj ne razburkal. Srce mi je burno utripalo. Zdelo se mi je, da mi budilka tolče v prsih. Nisem pa čutil, če so se mi tresle tudi hlače, tako me je zamamil nepričakovani prizor. Stiska me je pritisnila ob debelo bukev, ki je stala v Rebri. Od groze ves trd sem se zavedal, kako sem neznansko majhen v primeri s kosmatim stricem tam gori, z divjim orjakom, ki je hropel od togote. V prah bi me strahotni galijot lahko poteptal! S široko razpetimi očmi sem požiral njegovo veličje in vdano čakal, kaj bo ukrenil. Še dihati sem skoraj pozabil. V koprivo ne trešči, sem se tolažil, dasi nisem bil gotov, če bom celo kožo odnesel. V vednem živem spominu mi bo ostalo, kakšen je bil najin spogled in nič mi ni treba jemati izpod pazduhe, ko opisujem najino sovražno soočbo. Okorno je stal kožuhar na zadnjih kosmatih krivinah kakor mesnat steber. Bilo ga je v hlačah precej. Dolge kocine so mu ohlapno visele in plapolale ob rebrih in stegnih. V prednji taci ga je bilo toliko, da ni vedel kam z njima. Nerodno je krilil s tema mesnatima lopatama po zraku, kakor da se pripravlja na krepak objem. Ker tudi jaz nisem bogvekako vitke linije, je v prvi zmedenosti morda domneval, da ga je prišla budit kaka mlada medvedka. Iz rokavov so mu gledali ostri črnikasti kremplji. Moj poset ga je močno vznemiril. Dlaka vrh glave mu je sršela kakor tistim, ki so gledali, kako je od mrtvih obujeni Lazar na Zveličarjev poziv lezel iz groba. Tudi moji lasje so pomalem začeli privzdigovati klobuk. Vsiljevala se mi je misel: Kdo me bo obvaroval pred njegovim napadom in kdo mi bo prišel v sili na pomoč? Strmela sva drug v drugega, vsak z drugačnimi občutki. Tam jeza in srd, v meni ponižnost in vdanost cestninarja v templju. Pošastno je krempljar bulil v me z napol črnimi in napol belimi očmi,

ki so odsvitale v sovražnem siju in katerih kar ni mogel pobrati z mene. Togotno me je pogledoval in pogled zopet odmikal, ko da bi se hotel nad menoj zahudičati in reči: Kje si se izlegel pa ti? Mogočno se je vihtel nad menoj in visoko se je vznašal, kakor da hoče pohoditi ves svet. Računal je brž̌čas s tem, da se bo zopet ves božji dan zleceval in pretegaval na soncu. Zato mu prezgodnja jutrnja vzbuda ni bila po volji. — Koliko naj bi bil star ta ogromni kosmač, sem bežno premislil. Vprašati ga pa nisem upal, ker niti na konjskem semnju ne vprašujejo po starosti. Še manj bi seveda upal kaj takega storiti, če bi bila pred menoj medvedka. — Iz napol odprtega medvedovega žrela so blesteli njegovi dolgi beli zobje. Ta bela pregraja zobovja v medvedjih čeljustih pa ni tako ljubka in mikavna kakor ona, o kateri čuvstvuje Vodnik:

Sladkó zgovorna stajica,
pa v nji so bela jagnjeta.

Čudovito, da imajo vsa naravna bitja tako lepe zobe. Tudi človek, ki živi v naravi in naravno, ima zdravo zobovje. Ko sem šel v Strmole na lov, mi je prišla nasproti Ančka izpod klančka, cvetoča ko črešnja v maju. Ko se je posmejala, ji je izpod naravno rdečih ustnic kakor iz malinja zablestel venec biserno belih zobkov. Nehote sem ji zastavil vprašanje: »S čim vendar snažiš zobe, da imaš tako lepe?« — »Ob delavnikih z jabolki, ob nedeljah s pepelom,« mi je kratko dovrgla, se zvonko zasmejala in odbrzela.

Medvedu se je gotovo na zobe obesilo, ker sem ga motil v spanju. Zato mi je pokazal zobe prav na široko. Razdražen je klestil z zobmi, da so se mu stepale goste pene med čeljustmi. Že rimski lovci so poznali ta nevarni medvedji nasmeh. Rekli so ironično: Albis arridere dentibus, z belimi se nasmejati zobmi. Hoteli so reči: Ne veseli se vselej ta, ki se smeje.

Je že res: Pamet je boljša ko žamet. Toda kaj naj je bila v tej moji stiski pred medvedom pamet in kaj žamet? Nekaj časa sem vegal, ali je boljši dober beg od boja slabega? Beg in boj, oba bi bila tvegana. Če bi jo bil jaz pocedil po strmovini navzdol, ali se ne bi razkačeni medved zakadil za menoj? Tedaj medvedu ne bi ušel. Sprejeti boj s šibrami v puški, bi bilo ravnati po malo modri obrambi: Kdor v jamo leti, se maha lovi.

Le ena misel mi je dajala pogum, namreč ta, da medved ni napadalec, ako ga namenoma ne dražiš. Gotovo bi se bil tudi ta mirno umaknil pred menoj, da ga ni vznemirjal Grab, ki je poprej stikal okoli njegovega ležišča. Ko sem prišel še jaz, je

bil medved prepričan, da ima dva zakleta sovražnika pred seboj, proti katerima mora varovati svoje dostojanstvo. — Logar, ki je imel dolgo vrsto let stalne medvede v svojem revirju, me je učil, da medved le vrača napad, da pa sam ne napada. To vedo povedati tudi naši vozniki, ki so tako rekoč noč in dan v Rogu. Bivam že četrt stoletja v bližini Roga, pa je v tem času samo enemu vozniku, ki se je vračal iz Podhoste na Komolec domov, v gozdu zastavila pot medvedka, ki je vodila dva mladiča. Moral je ustaviti konja in počakati, da ga je dohitel drugi voznik. Tedaj sta oba voznika zagnala velik krik in hitela s sekirama proti medvedki, ki se je le počasi umikala. Vendar tudi medvedka v spremstvu mladičev in v materinski zaskrbljenosti ne napada in se rajši umakne, če ne vidi človekove zlonamernosti. — Logarjeva sestra je na poti proti domu, komaj deset minut od Deleč vrha, zaslišala pokati dračje. Obstala je in zagledala v neposredni bliži na poti medvedko z dvema mladičema. Od strahu je ostrmela in čakala, kaj bo. Skrbna medvedka je najprvo mladička s svarilnim glasom: »Mi-im, mi-im!« spravila na drevo in se nato vrgla proti dekletu, tako da je prišla prav blizu. Ko je pa kocinka spoznala, da se dekle ne gane in da ni nevarna mladičem, je pustila dekle in odšvapljala nazaj k mladičema, ju poklicala z drevesa in vsi trije so izginili v gošči.

Tako je storil tudi moj medved. Kaj je sam sebi godrnjal, nisem razumel. In če bi ga bil tudi razumel, mu ne bi bil odgovarjal, sicer bi se bil prepir z debelim koncem končal. Ko se je medved nad menoj dovolj nabrundal in videl, da mu manjka za prepir še enega, je napravil nagel zaokret in se obrnil od mene. Dasi je Pešivica tamkaj strma ko streha, je čudni silak s svojimi jeklenimi mišicami lahkotno in strumno poganjal orjaški svoj trup po strmcu navzgor. Na begu se je še enkrat hipno okrenil, se krčevito povzpel, svoji kosmati ustni potresel in ju malce privzdignil, da se je ostro zabliskal zobni belež. Za slovo me je izpod kape kosmate še enkrat z divjim pogledom oplazil. Še par hlastnih skokov, še par treskov suhljadi in — medveda ni bilo več! Kako mi je ugodil ta njegov dobri domislek! Če namreč črni robavs ne bi bil premagal samega sebe in mi prizanesel, bi ne bilo rože na vrti, da bi me bila obvar'vala smrti.

Šel sem pogledat m e d v e d o v o l e ž i š č e. Star logar-medvedar mi je iz lastnega dolgoletnega opazovanja povedal, da medved leži v goščavi, v nepokritem zaklonu, najrajši vrh kakega hribčka med skalami. V ta zakotek nanosi listja, dračja in kladja. Torej ne spi na tej drmljagi kakor gospod, ampak bolj po beraško. Na tako železno ležišče spada pač bronasto

meso. Pričakoval sem, da bom našel medveda na Pešivici sredi zime v gorkem, zasopljenem in zatohlem brlogu. Pa kaj sem videl? Poldrugi meter na dolgost in en meter v širjavo, na prebrbranem snegu — kdor spi na srebrni postelji, ima zlate sanje — ob grintavem ceru se je hladil in počival. Vendar zeblo ga ni. Saj nosi s seboj pernico, ki ga tudi na taki mrzli postelji greje, v obliki gostega in obilnega kožuha, ki mu zakriva vso površino telesa. S pešiviške postelje je imel lep razgled po topliški dolini, na Gorjance in čez in čez na kočevske gozdove. Na prisojni rebri mu je ves dan — ponoči se itak okoli drvajsa — sonce pod palec sijalo. Medvedje ležišče je torej kaj prosto in zračno. Medvedka, nežna in mehkobna, si pa poišče zavetrn brlog.

Ob premišljevanju špartanskega medvedjega ležišča pridrvi po moji sledi Grab, ves upehan od lisičje gonje. Pokažem mu sveže medvedje ležišče in glej: Topot je začutil v sebi poklic medvedjega gonjača. Razburjen se je vrgel po sledi. Tudi mene je potegnilo za njim. Kmalu sem bil na košenicah vrhu Pešivice.

Prepodeni medved je na begu preko 20—30 metrov širokega travniškega pasu pokazal moč svojih krempljev. Sled je pričala, da je v par dolgih skokih planil preko senožeti. Pri tem je zasajal kremplje skozi dober pedenj visoko snežno odejo tako srdito, da je črna plast letela po več metrov po zasneženi ravnici nazaj in počrnila njegovo sled. Pokazal je vnovič svojo moč in razburjenost. Ex ungue leonem — po kremplju leva, pa tudi medveda spoznaš.

S Košenice je bušil osati mogočnik skozi nasad mladega smrečja, potem pa drvil skozi Cerovje, ki se razprostira na severnem pobočju Pešivice v pragozd, kjer stoje bukve, ki jih trije ne morejo obseči, in odvihral po strmcu navzdol proti lipovškim Dulam. Ker so pa Dule presekane z odprtimi travniki, se je zagnal po nepretrganem gozdu, ki se strmikasto dviga proti Prelogam. Grab se je vračal in zopet odhajal za medvedom. Opazil sem pa, da tečeta vzporedni sledi medveda in psa tri metre vsaksebi, znak, da je medved spotoma v psa neprijazno brdavsal; če se mu je pa pes približal na nedovoljeno krajšo razdaljo, tedaj se je medved obrnil in ga nahrulil tako, da se je pes preplašen vrnil k meni. Goste rumenkaste kaplje na posameznih mestih Grabove sledi so razodevale manj časten dogodek, da je psu tupatam od groze zaklopka pri mehurju odnehala.

Zapustivši pešiviške gozdove je medved presekal pot, ki pelje iz Soteske na Lipovec, in krivenčil v obsežni revir Brezova reber. V dolinici pod križiščem ondotnih gozdnih potov

je lipovški posestnik Pavliček nakladal drva na voz, vprežen z voli. Nič ni čutil ne on, ne živina, da je medved lomastil komaj za streljaj nad njimi. Poklical sem moža in ga vprašal, če je kaj videl onega, ki je šel ravnokar mimo. Ko je odvrnil, da ni nikogar opazil, sem ga povabil k sebi in mu pokazal medvedovo sled. Uplašen me je pogledal sicer čvrsti možak. »Sveti križ božji!« je zastrmel in pognal vola proti varnemu domu. Kaj bi namreč bilo, je previdno računal, če bi se medved vrnil vole kupovat? — Opustil sem nadaljnje zasledovanje medveda. Za dragoceno lovsko doživetje bogatejši sem se vrnil po bližnjici čez Preloge domov.

Po vojni je dosti junakov. Morebiti bo ta ali oni ugibal, če bi se ne bil moral pred medvedovim neizprosnim obličjem obnašati malo srčneje. Če se mu zdi, da je bila moja vloga pred medvedom premalo junaška, naj gre in bolje napravi. Jaz sem bil vesel, da sem gledal tej izumirajoči, vsega lovskega spoštovanja vredni zverini iz oči v oči. Pred to veličino naših gozdov sem se vedel ponižno in lovsko pravično, zato je bil do mene pravičen in plemenit tudi medved. Zadovoljil sem se z užitkom srečanja z medvedom. Še bolj pa, da sem doumel modrost reka, ki pravi: Žrtvujmo bradó, da otmeno glavó!

Iz lovskega oprtnika

Opozorilo vsem lovcem!

Lovski učbenik »Naš lov« je izšel. Zelo lično opremljena knjiga ima 408 strani in je lepo ilustrirana. Obsega vsa poglavja iz lovstva in važnejše stvari iz psoslovja. Pisana je poljudno, vsakomur razumljivo. Potrebna je vsakemu lovcu, zato sezite vsi po njej. V angleško platno vezana stane za člane SLD 51 Din, broširana 39 Din, sicer pa 68 Din, odnosno 52 Din. Knjiga se dobiva po članski ceni samo v Mohorjevi tiskarni v Celju in pri njeni podružnici v Ljubljani na Miklošičevi cesti.

★

† **Dr. Janko Ponebšek.** Dne 13. januarja t. l. je umrl v Ljubljani naš dolgoletni član, sotrudnik »Lovca« in njegov bivši urednik dr. Janko Ponebšek, višji finančni svetnik in vodja Ornitološkega observatorija. Pokojnik je bil v mlajših letih vnet lovec, potem pa se je z vso vnemo in njemu lastno vztrajnostjo posvetil študiju ptic. Postal je eden najboljših poznavalcev domače avifavne in priobčil o njej nešteto daljših in krajših člankov v strokovnih časopisih doma in v inozemstvu. Njegovo daljše delo so »Naše ujede«, kojih prvi del je že izšel, drugi del pa je pripravljen v rokopisu. Prav tako je skoraj že dovršena zbirka slovenskih ptičjih imen, za katero je zlasti v zadnjih letih žrtvoval mnogo časa in truda. Ornitološki observatorij v Ljubljani je njegova zamisel in po večjem tudi uspeh njegovega prizadevanja za ustanovitev. Po njem je zaslovela naša ožja domovina kot važno križišče ptičjih selilnih potov po širnem svetu med ptičelovci, ki je bil pokojnik z njimi v stalni zvezi. Celo z japonskimi strokovnjaki je imel zveze. Za študij ptičje selitve si je stekel dr. Ponebšek mnogo zaslug zlasti z obročanjem ptic in dosegel z njim znatne uspehe, tako da se more ljubljanska opazovalnica meriti v tem pogledu z marsikatero inozemsko, ki so jim vse večja denarna sredstva na razpolago. Pregled takih uspehov bo objavljen v posebnem poročilu ornitološkega observatorija, ki ga je pokojnik še uredil za tisk, pa njegovega izida — žal — ni dočakal. Dr. Ponebšek je bil velik prijatelj prirode in zlasti njen zaščitnik. Kot član vseh prirodopisnih društev in ljubiteljev živali je iz zakladnice svojega bogatega znanja dajal vsepovsod upoštevane nasvete in pobudo za sklepe, zlasti prirodovarstvenega značaja. Kot človek je bil dr. Ponebšek zlata duša, kot prijatelj in tovariš ne medén, zato pa jeklén in iskren. — Kakor v drugih organizacijah, ostane dr. Ponebšku tudi v Slovenskem lovskem društvu kot znanstveniku, sobojevniku in tovarišu svetel in časten spomin.

† **Adolf Gallé,** naš ustanovni član, širom naše zemlje znani starosta lovcev, veleposestnik v Zg. Šiški, je dne 12. januarja t. l. za vedno zatisnil svoje trudne oči. Ko je pred petimi leti slavil še zdrav in čil 80 letnico svojega rojstva, mu je za njegove osebne vrline, zlasti kot lovec, in za njegove zasluge za lovstvo — bil je učenik lovskemu naraščaju, da malo takih — naše glasilo posvetilo daljši članek (1930). Poleg teh vrlin so dičile pokojnika še druge odlične lastnosti. Bil je vzor poljedelca in umnega gospodarja, zato so ga Šišenčani izvolili za župana in jim je županoval celih 22 let. — Blagemu pokojniku, ki ga je spoštoval vsak, ki ga je poznal, ohranimo lovci trajen, hvaležen spomin.

Iz ribniških revirjev. — Lovske razmere leta 1934 niso bile baš najsijajnejše. Konec zime je pospešil zlasti pri mladi srnjadi drisko, za katero je poginilo mnogo kosov. Enako je ne-

prijazna pomlad primorala zajce, da so se pasli ob močvirju, dobili pri tem jetrne metljaje in zelo poginjali, kakor je bil tak primer pred kakimi 30 leti. Sme se reči, da je bil zajčji lov precej slab.

Jelenjad se je precej razširila ter se začela pomikati v nižje revirje zlasti zaradi volkov, ki so zopet začeli mesariti po naših gozdovih. Lani sta bila ubita dva jelena ter nekaj košut. Na žalost sta bila ustreljena tudi dva medveda, in sicer eden novembra v danskem revirju, drugi januarja v prejšnji občini Mala gora. Ker veleposestva ne hranijo več medvedov, si išče ta pradivjad že v zgodnji jeseni kraja, kjer bi mogla načinu svojega življenja primerno prezimiti, in pride na strel. Ker sta bila lani ujeta tudi dva mlada medveda v območju občine Draga, imamo v svojem področju samo še kakih 8 medvedov od 30, kolikor jih je bilo še pred dvema letoma. Skrajni čas bi že bil, da se ta ostanek pradobe, nedolžni kosmatinec očuva tudi našim zanamcem na način, da se namreč medved za daljšo dobo popolnoma zaščiti.

Divji prašiči so se v srezu precej razširili in groze že obrobnim poljem. Ker pa so za pokončavanje razpisane precejšnje nagrade, je bilo tudi lani dovolj ubitih. Poljskim jerebicam so škodile pomladanske poplave, da so morale gnezditi drugič v deteljah, kjer pa je mnogo samic poginilo od kose. Pač pa je mnogo gozdnih jerebov ter prilično dosti divjih petelinov.

Naša podružnica je v svesti svoje naloge naročila nekaj družin živih jerebic ter večje število divjih zajcev, ki jih je porazdeljene na lovske zakupnike spustila za osveženje krvi. Žal, da njene gmotne razmere niso take, da bi to mogla delati v izdatnejši meri. Zato bi bilo želeti, da bi sresko načelstvo našlo kak fond v ta namen ali pa priporočilo občinam, da si iz lovskih zakupnin preko podružnic SLD nabavijo svežo kri divjadi. Lovstvo velja danes v vseh kulturnih državah, h katerim štejemo s ponosom tudi našo, za važno vejo narodnega gospodarstva, zato je treba lovišča negovati in ohraniti zdravo divjad; to pa dosežemo zlasti z osveženjem krvi.

Naši lovci goje v pretežni večini svojo divjad z ljubeznijo, ki odlikuje vsakega ljubitelja divjadi. Da krmijo pozimi jelenom, srnjadi in zajcem, je znano. Enako pa se tudi lovsko pravično izvaja lov na te živali.

Naša podružnica je napela lansko leto vse svoje sile, da bi dosegla v razlaščenem veleposestvu Auersperg prirodni park, kakor jih ustanavlja naše ministrstvo za šume in rude. Ker je prenehala pravica lova za prejšnjega lastnika, občine pa niso dobile še svojih deležev, ne bi bil zaradi tega nihče oškodovan, pač pa bi si pridobili velik rezervar divjadi, ki bi sam od sebe osveževal vse sosednje revirje. Tega velevažnega pomena ni uvidela komisija razlaščenih veleposestev.

Današnja gospodarska kriza je zadela predvsem nižje sloje. Ker priprostejše ljudstvo lovske kraje ne smatra za greh in ima baš zaradi krize dovolj časa, se je krivolovstvo zadnje čase jako razpaslo. Dasiravno izdajajo kompetentna oblastva stroge odredbe podrejenim organom, se še premalo zatira divje lovstvo, ki grozi uničiti še tisto, česar ni vzela zima ter so si z velikimi žrtvami ohranili gojitelji. Pa tudi, ako lovski čuvaj z nevarnostjo za lastno življenje prime divjega lovca in ga žene pred sodnijo, dobi krivolovec minimalno kazen in še to navadno pogojno. Ivan Burger.

Ob koncu zajčjega lova. Skoraj od povsod so se čule pritožbe, da je letos malo zajcev, zlasti v obližju Ljubljane. Vzrok temu so bile najbrže ponovne spomladanske povodnji. Mnogo ustreljenih zajcev se je izkazalo, da so bolni. Pri nekaj primerih, ki so mi prišli v roke, sem mogel ugotoviti metljavico.

Srnji prsk se je zadnje poletje zgodaj začel, kakor je bila zgodnja vsa rast prejšnjega leta. Ali čeprav so srnjaki prve dni avgusta v Karavankah precej gonili, na klic niso pristajali. Drugi teden avgusta je potekel nekam mirno in prsk, se zdi, je nekako zastal. V tretjem tednu so pa srnjaki na klic izredno dobro pristajali, kar je v Karavankah, koder je mnogo srn, redek pojav. Odzivali so se zlasti na javkanje močni, stari šesteraki. Zopet se mi je izkazal klic javkanja na zelen list kot najboljši. Kakor so bili prej srnjaki gluhi za vsa vabljenja, tako se mi je zdelo, da je v tem tednu listov glas imel neodoljivo privlačno silo. Prsk se je pa pojemajoč zavlekel prav do roba avgusta. Če nam pozna zima ne bo vrnila milo za drago, nam je upati na krepak zarod. M. Š.

Gamsov prsk se je pretekle jeseni izvršil docela v kopnem, tako da so razgreti kozli zaman iskali snega, kjer bi hladili svojo vročo kri. Zlasti Karavanke so bile kakor v poletju in novembrsko sonce se je krepko upiralo v zelena rebra strmih pobočij, kjer se je lovec lahko grel in dremal v višinskih žarkih. Prsk se je pričel zgodaj, tako da so tropi kazali že v začetku novembra svatovsko razpoloženje. Ob toplem vremenu so jim bili črni kožuhi kar odveč in morda svatovske igre daleč v drugo polovico novembra vprav zato niso bile tako živahne, kakor navadno v tem času, ko jih hladi sneg.

To jesen je bilo lovcem prihranjeno mnogo truda, ker je bil zalaz v kopnem prava igrača nasproti siceršnjim naporom v snegu in marsikak slabejši hodec je prišel lahko do gamsovega čopa. Sicer se pa zdi, da gamsova dlaka zaradi trajne toplote ni bila tako razvita, kakor bi si jo lovci želeli in kakršno naredi zimski mraz.

Razen lovcev pa gamsovega prska ni skoro nihče motil, ker zaradi kopnine smučarjev v gorah ni bilo. Lovci bi si take jeseni gotovo vedno želeli, ne pa kozli sami, ki so jim smučarji manj opasni za golo življenje. Tudi v tem oziru vreme ni moglo vsem ustreči. M. Š.

Race in divje gosi. Vsi jih pričakujemo — a ni jih. Šele pričetkom januarja v tej blagi zimi so pričele krožiti nad našimi vodami. Drugače pa v Potendorfu pri Dunaju, kjer jih je bilo drugega in tretjega decembra na tisoče, tako da so daleč naokoli pokrile vsa polja in travnike. A le dvanajst ur, nato so odletele drugam. Pojav, za katerega do danes lovci še nimajo prave razlage. B. H. S.

Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1934.

Dne 5. januarja sem videl na drevju pod Malo Loko 3 kaline. Ti ptiči se pojavijo pri nas prav redkokdaj, zato jih tudi naši ljudje ne poznajo. Pač pa jih opazujejo, kakor sem slišal, večkrat na Zaplazu v hosti pod cerkvijo.

Izmed ptic selilk so opazili letos prve divje golobe, in sicer navadne 22. februarja nad Malo Loko. Potem pa sem jih opazil večkrat med letom, toda le posamezne, kvečjemu po 2—3 in samo enkrat, 22. junija, nad Muhobranom 4 skupaj, ko je bilo nekdaj pri nas prav veliko navadnih divjih golobov, kar po cele jate, in to še pred malo leti, a dandanes jih skoraj ni več videti, kar so tudi navadni ljudje opazili, ko jih je bilo nekdaj po njihovih njivah kar cele trume.

Velike golobe smo videli 21. februarja nad Dolgo njivo; 10. julija sta letela 2 in 28. julija 1 proti Martinji vasi; 28. julija in 8. avgusta pa sem jih videl kakih 10 na njivi pod Muhobranom. Tudi ti so pri nas zadnja leta silno redki.

Prve škorce so opazili pri nas 26. februarja, in sicer na Veliki Loki 6 in 1 v Martinji vasi. Zadnje pa sem videl 21. oktobra, in sicer kakih 10 do 12.

Dne 12. marca sem videl prvo p a s t a r i č i c o nad Vel. Vidmom.

Dne 12. marca sem slišal na poti proti Zaplazu, in sicer v hosti nad Vel. Vidmom d r o z g a in isti dan tudi še v gozdu pod Zaplazom in Čatežem. Dne 20. marca pa sem ga slišal v hosti pod Kukenbergom in 30. marca pod Martinjo vasjo. Tudi teh ptičev, ki so nekdaj spomladi tako oživljali naše hoste, se sliši dandanes pri nas prav malo.

Dne 20. marca in 23. septembra je letela po 1 š t o r k l j a nad Št. Lovrencem proti Vel. Gabru.

Prve p o s t o v k e so se pojavile pri nas dne 21. marca, in sicer 3 nad gradom na Mali Loki. Jaz sem videl prve 29. marca nad Martinjo vasjo. Potem pa sem jih videl velikokrat, navadno tudi po več skupaj, tudi po 10—15, ker so se pri nas te tako koristne ptice zadnja leta močno namnožile in so gnezdile na mnogih krajih, zlasti po zvonikih in cerkvah, kakor v Martinji vasi, na Korenitki 4—5 parov, v Stehanji vasi 4 pari. Zadnjo sem opazil pri nas 28. julija, v okolici Št. Vida pa 2. avgusta 3. Zanimivo je, da so videli zadnje postovke v Fari na Blokah, kakor mi je sporočil g. Jože Modec, še 21. avgusta, in sicer zvečer pred mrakom še čez 20 skupaj.

Prvo l a s t o v k o sem opazil 8. aprila, ki je letala nad Temenico. Potem pa nisem videl nobene več do 16. aprila, ko sem zagledal zopet eno v Stehanji vasi. Letos so se vrnile k nam precej kasno, ko se vračajo druga leta navadno že 24. marca ali pa še kake dni prej. Da so se letos tako zakasnile, bo vzrok najbrž v tem, ker smo imeli prvi teden aprila jako neugodno in mrzlo vreme, saj je kazal toplomer dne 3. aprila zjutraj ob 5 — 3·5° C, 4. in 5. pa celo — 3° C. Držala pa je tudi mrzla burja, da je bilo prav hladno in 3. aprila je celo večkrat snežilo. Lastovk drugod ni bilo videti. Dne 9. aprila sem se vozil z vlakom v Ljubljano in 10. zopet nazaj. Nalašč sem opazoval oba dneva iz vlaka, bom li opazil kako lastovko, pa je nisem, ravno tako tudi ne v Ljubljani v dneh 9. in 10. aprila. Pač pa sem slišal, da so opazili menda 3. aprila 3 pri Sv. Jakobu ob Savi. (Gl. moj spis v »Slovencu« z dne 17. maja št. 111: Kje so ostale letos lastavice?) Pa tudi med letom sem opazil letos prav malo lastavk, navadno le po malo skupaj, ali pa tudi le posamezne. Le 4. julija sem jih videl vendarle kakih 12 skupaj, ki so letale ob deževnem vremenu nad Vel. Gabrom. Pozneje, dne 2. avgusta, sem jih videl v Stiškem samostanu kakih 70—80 skupaj, kjer so imele letos, zlasti v samostanu več parov gnezd. Tudi nekoliko več sem jih opazil proti jeseni, tako 11. avgusta kakih 40—50, 28. avgusta okoli 40, ki so letale nad razlito Temenico. Pa kakor so se letos lastovke spomladi pozno vrnile k nam, tako so se tudi v jeseni kasno poslovile iz naših krajev. Tako je pisal »Slovenec« z dne 23. septembra št. 216: V soboto 22. septembra proti večeru smo ob vožnji iz Št. Vida proti Ljubljani videli prav mnogo lastavk. Živahno so se spreletavale; najbrž se vežbajo za daljni polet na jug. Dne 8. oktobra jih je videl nekdo na Ponikvah pri Trebnjem še kakih 17. In »Slovenec« z dne 17. oktobra št. 236 pa je poročal o njih še: Letos so se lastavice zelo pozno, celo oktobra selile v tople južne kraje.

Prvo k u k a v i c o so slišali pri nas dne 10. aprila, in sicer na Medvedjeku, kjer se navadno vsako leto najprvo oglasi. Že 23. junija pa sem jo slišal zadnjič, a drugi so jo slišali še 1. julija. Letos se je izselila od nas prej kakor navadno druga leta.

Dne 11. aprila sem videl letos prvo p e n i c o v grmu pod Malo Loko in ravno tam slišal prvo k o n o p l j e n k o, ter opazil prvih 6 liščkov. Prvega grilčka sem zaslišal dne 12. aprila na Korenitki.

Dne 15. aprila sem videl v grmu nad cesto proti Martinji vasi m o d r o t a -

ščico, 17. maja pa sem videl 2 in 22. in 28. maja po 1 na Zaplazu; ravno tam sem videl zopet 3 dne 11. julija in 6. avgusta 1; 29. oktobra sem videl 2 v Št. Lovrencu.

Prvič sem slišal kobilarja dne 30. aprila, in sicer v hosti nad Št. Lovrencem.

Dne 27. marca je letelo kakih 20 do 25 divjih rac od Vel. Gabra proti Vel. Loki, 25. julija sta leteli 2 nad Št. Lovrencem, 29. avgusta pa sem videl 3 na Vel. Loki. Rac se vidi v naši okolici vsako leto manj.

Poljske jerebice sem opazil 2. aprila 2 na njivi pod Muhobranom, 4. aprila 1 na njivi pod Martinjo vasjo, 5. avgusta pa so priletele popoldne v Št. Lovrenc prav sredi vasi 3 in so sedle v travo med šolo in župniščem, kjer so se skrile; 15. oktobra sem videl eno v hosti pod Št. Lovrencem. Tudi jerebic je bilo letos pri nas malo.

Pač pa sem slišal letos obilokrat prepelice. Prvo sem slišal 4. maja na njivi pod Martinjo vasjo. Potem pa sem jo slišal maja meseca še 13 krat po različnih njivah in vaseh, meseca junija pa 11 krat in julija še 4 krat. Zadnjič sem jo slišal 7. julija. Tudi drugi so slišali letos velikokrat prepelice, kakor so pravili, posebno okoli Male Loke.

Muharjev sem videl 4. julija kakih 8, ki so posedali na brzojavnih žicah pod Vrhovim in prežali na muhe; 21. avgusta sem videl 1 v Praprečah.

Naj omenim še kovačke. Dne 25. maja sem videl 4 pod Martinjo vasjo, 8. junija ravno tam 2, 1. julija pod Kačjim vrhom 3, 3. julija na njivah pod Muhobranom 7—8, ki so posedali po kolih in letali po njivah in brali žužke; 21. julija sem videl 2 pod Vrhovim.

15. novembra sem videl pod Muhobranom 12 brinjevk, ki se opažajo pri nas silno redkokdaj, ker v tukajšnji okolici ni nikjer več brinja, samo okoli Stehanje vasi se vidijo še kaki grmi.

Naj omenim k sklepu še, da letos nisem opazil v tukajšnji okolici nobenega kačarja, ne mišarja, pa tudi ne sive čaplje, katerih ptičev je bilo pri nas še pred malo leti precej, pa tudi vodomcev ob Temenici ni več.

I. Šašelj.

Razmerje spolov pri srnjadi. Lovski časopis »Deutsche Jagd« je prinesel v številki 41. od 6. januarja 1933 članek, ki ga v izvlečku objavljamo. »Stremljenje in smoter naše lovske zakonodaje je vsekako, da se okrepi stalež naše divjadi, toda ne samo številčno — to pač le tam, kjer je treba —, ampak tudi telesno. Vsekako je treba, da izvajamo vsa navodila merodajnih oblasti v pogledu gojitve divjačine, ker bi sicer bilo vse to delo brez koristi. Važno je zato, da vsak zakupnik, ki je z loviščem prevzel tudi odgovornost za divjad, resno preudari in zasnuje, kako bo ta navodila izvrševal, da mu gojitev prinese zaželjeni uspeh. K tem točkam spada seveda tudi obnova in povzdig staleža srnjadi. Poglejmo najprej, kako je z razmerjem spolov v prosti prirodi, kajti kar in kakor priroda uredi, je vselej modro urejeno. Le človek je tisti, ki šušmari in kvari ter razdira ravnotežje. Pričnimo z mladiči. Kaj najdemo glede na spol? Ugotovili bomo, da je razmerje med srnjački in srnicami 1 : 1.5, največ 1 : 2, to se pravi, da pride na deset srnjačkov petnajst do dvajset srnic. Boljšega migljaja skoraj ni treba. Če ne bi človek posegal v to razmerje, bi pač razmerje ostalo táko, kajti zveri, bolezni in druge nezgode na razmerju gotovo nič ne izpremenć. Reči torej smemo, da je razmerje 1 : 1.5 do 2 naravno, po volji prirode.

Tako stanje se je dolgo časa držalo in ga še dandanes nahajamo v pragozdih Azije. Šele, ko se je začelo loviti zaradi trofej (rogovja), se je pri nas razmerje predrugačilo. Takrat se je polagala važnost samo na kapitalno rogovje, srne pa je streljalo samo čuvajsko osebje, pa tudi teh le toliko,

kolikor jih je bilo treba za kuhinjo. S tem pa, da so odstrelili najboljše srnjake še pred prskom, je začelo v splošnem rogovje polagoma pešati. Ker so ostajali samo srnjaki slabiči, se je slabo rogovje podedovalo in poslabšal se je ves stalež srnjadi. Pešalo ni samo rogovje, ampak tudi telesna teža. Obenem so seveda srne številčno vedno bolj presegale srnjake in po vojni je ponekod postalo razmerje celo 1 : 10.

Takrat, ko je bilo mnogo denarja in preveč novih »lovcev«, se je pobijala srnjad precej vse od kraja. Vendar je padlo še več srnjakov nego srn, kajti srnjak ima skoraj dva in polkrat daljšo odstrelno dobo kakor pa srne in lažje ga je ločiti od mladiča nego srno samico. Seveda so padali najboljši kosi, kolikor jih je še bilo, ne samo od srnjakov, nego tudi od srn, saj je šlo tem »lovcem« največkrat za meso. Tako je ostalo samo slabičje in obstreljenci. Kakšen je bil potem zarod, lahko vsakdo sam preudari. Tak je bil stalež srnjadi v letih po vojni in temu so rekli, da je naraven!

Temeljne spremembe je prinesel novi lovski zakon (v Nemčiji), in dolžnost vsakega zakupnika ali lovca sploh je, delati z vsemi sredstvi na to, da se doseže prirodno razmerje 1 : 1 do 2. Večkrat se čuje ugovor, češ, kaj pa pri domačih živalih. Saj n. pr. oven mrkač uspešno oplodi 30—40 ovac. Da, to je res in lepo, toda ali nam je mogoče pri srnjadi urediti tako, da bo izbrani najboljši srnjak sam oplajal srne in da se ne pritakne noben slabič k srnam? Razen tega lahko skrbimo mrkaču za dobro hrano in vse drugo, kar je potrebno, da ostane v moči, česar pri srnjaku ne moremo storiti.

Le opazujmo srnjad v prsku! Če je razmerje med spoli neugodno, torej da je mnogo več srn v revirju kakor srnjakov, ne morejo močni srnjaki odganjati slabičev od vseh srn, zato pridejo tudi ti do zaskoka in njihove slabe lastnosti se podedujejo. Drugačna pa je stvar, če pride na srnjaka le ena srna ali dve. Priroda je tudi tukaj modro ukrenila, da niso vse srne ob enem času pojave. Tako se more srnjak držati svoje srne, po njej morebiti še ene in ima pri tem časa dovolj, da odganja slabiče ter tako prepreči slab zarod.«

Članka nismo priobčili z namenom, da bi z njim zagovarjali odstrel srn in na ta način v naših loviščih dosegli razmerje 1 : 2. Ne tako. Kajti naša lovišča še iz daleka nimajo takega staleža srnjadi, da bi s povečanim odstrelom srn regulirali razmerje spolov. Pač pa želimo, naj se to zgodi na ta način, da se omeji odstrel srnjakov, zlasti dobrih plemenjakov, in se na ta način postopoma približujemo naravnemu razmerju spolov, ki je: na vsaki dve srni naj pride v lovišču vsaj po en srnjak.

Divja gos med domačimi. Ob Dunavu je neki pastir javil svojemu gospodarju, da se je krdelu domačih gosi, ki jih je pasel, pridružila divja gos. Gospodar se je takoj opremil z lovsko puško in se veselil dobre pečenke. Ker se je mračilo, je pastir odvedel domače gosi domov. V največje začudenje jih je divja gos spremila do domače ograje in nato odletela. Gospodarja je to tako dirnilo, da je ni hotel streljati. In glej! Drugo jutro jih je čakala, se jim zopet pridružila za pašo in jih zvečer spremila domov. Svoje svobode ni hotela žrtvovati za njih veselo družbo. Cela rodbina, gotovo dobrega lovskega srca, se veseli tega dogodka in opazuje z zadovoljstvom to pobratimstvo, ki bo mogoče trajalo do — hude zime.

B. H. S.

Kragulj in divja raca. V nedeljo, dne 13. januarja t. l., sta lovila dva znana ljubljanska lovca na race. Prišedši s čolnom izza ovinka, zagledata daleč v polju, da se nekaj temnega valja po snegu. Hitro pristaneta in ta, ki je imel daljše noge, jo ubere proti zagonetnem prekucavanju. Kmalu spozna, da obdeluje kragulj raco. Seveda,

kragulj ni čakal na strelno razdaljo, ampak se rad ali nerad pravočasno poslovil od slastnega obeda. Na kakih 200 m od race sede v grm, da bi počakal odhod nevšečnega motilca, kar plane iz grma zajec in prepodi kragulja, da se je izgubil v daljini. Raca — bil je racak — je bila še nekoliko živa in samo po vratu oskubljena. Romala je k družicam v čoln, krivčki pa k onim, ki jih zbirata za podglavne blazine.

Zastali porod. Dne 13. oktobra 1934 so ustrelili v lovišču Lissendorfu srno s popolnoma razvitim zarodkom v telesu. Mladiček je bil popolnoma iznošen, pa mrtev. Izgleda povsem, da srna zaradi kake napake v spolovilih spomladi ni mogla poleči, pa je ostal zarodek v njej. Ob takih prilikah, ki so sicer prav redke, se dogaja dvojno: ali da se zarodek v materinem telesu zasuši (mumificira) ali pa razpade. V prvem primeru ostane cel in lahko leži dolgo časa v materi, v drugem pa gre po kosih v presledkih od nje. Pri tem razpadanju pa se skoraj vedno vname maternica, kar navadno povzroči smrt.

Prav je tako! Porotno sodišče v Desavi je obsodilo nekega Stollberga na leto dni zapora. Ta brezsrčnež je imel mlado sovo, privezano na vrvici, ščuval nanjo psa in jo odmikal, da je pes ni pokončal. Nato ji je z gorečo cigareto izpalil oči. Pravična kazen za takega pokvarjenca!

Materinsko varstvo. Lovec H. J. je dobro zakrit čakal ob pravem vetru na srnjaka. Ni preteklo pol ure, ko je zagledal od daleč pasočo se srno, ki se je kmalu izgubila v grmovju. Kmalu nato je priskakljala mlada srnica in se pričela prav blizu čakališča pasti. Prelep je bil pogled nanjo. Občudovanje je prekinil zajec, ki je nato nekam strahotno preskakoval livado. Udaril je z nogami jezno ob tla, kar se prikaže velik lisjak. Ni preteklo mnogo trenutkov in že je naskočil nedolžno srnico in jo davil za grlo. Strel ni bil mogoč, ker sta se oba zvalila v jarek. Srnica je milo plakala in nad vse glasno zaupila. V tem trenutku pridrvi kot vihra njena mati, stara srna, ne meneč se za lovca, in prične s prednjimi nogami neustrašno tolči po tem razbojniku. Lisjak je sicer še poskušal zagristi se ponovno v grlo srnice, a njegov trud ni uspel, tako da je moral bojišče osramočen zapustiti. Stara srna je nato mladico previdno odpeljala vstran, ji izlizala rano in v največje veselje opazovalca pričela srnico dojiti. Prizadeta rana ni bila smrtno nevarna. Ginjen nad toliko materinsko ljubavjo je lovec kot okovan stal na mestu, dokler nista obe zginili v goščavi. Ko se je ozrl, je v svoje zaprepaščenje zopet v daljavi kakih 90 metrov zagledal tolovaja — lisjaka. Ker je kot pravi lovec z risanico čakal na srnjaka, mu je bil strel s kroglo na to daljavo — ravno v glavo — mogoč. Lisjak se je zvalil na mah, izdahnivši svojo grešno dušo v blagor mlade neizkušene divjadi. B. H. S.

Društvene vesti

Ljubljanska podružnica SLD ima svoj redni občni zbor z običajnim sporedom v ponedeljek, dne 18. februarja t. l. ob 20 v kletni dvorani hotela Metropol (Miklič) na Masarykovi cesti. Odbor prosi za točno in obilno udeležbo.

V pobudo in posnemanje navajamo nekaj sklepov iz sejnih zapisnikov odbora neke agilne podružnice SLD. — Zaupnik v N. je prijavil 20 oseb svojega okoliša, ki love brez lovske karte. Imena teh »lovcev« se odstopijo orožniškemu poveljstvu. — Sreskemu načelstvu se naznanijo trije »lovci« iz N., ki nimajo lovske karte. — Proti trem osebam iz R. se napravi ovadba zaradi lovske tatvine. — Sreskemu načelstvu se naznani N. N., ki je ustrelil letošnjo srnico. — Podružnica piše vsem prizadetim lovozakupnikom, naj ome-

jijo odstrel v zadnjem zakupnem letu. — Vsem zakupnikom in lastnikom lovišč se pošlje razpis sreskega načelstva o uničevanju vran s pozivom, naj ga dosledno izvajajo.

Vsem podružnicam razpošlje v nekaj dneh tajništvo SLD spisek zakupnikov (sozakupnikov, podzakupnikov) ter lastnikov lovišč. Podružnice naj skušajo one, ki morebiti še niso naši člani, pridobiti za vstop v SLD.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev priredi dne 22. februarja 1935 ob 20 v posebni sobi gostilne »Činkole« v Ljubljani svoj redni letni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in vodje rodovne knjige. 2. Poročilo revizorjev. 3. Volitev odbora. 4. Slučajnosti. — Ob tej priliki se bo vršila tudi proslava petnajstletnice obstoja D. L. P. — Gg. člani in prijatelji društva se vabijo, da se udeleže te prireditve.

IV. Mednarodna razstava vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934 v Ljubljani.

Opisi in ocene psov.

(Sodniki: gg. dr. K. Witzelhuber, Fr. Nejezschleb in R. Pewalek.)

IV. Sportni psi:

1. Ilirski ovčarji:

Psi:

Predsednik avstrijskega Kynologenverbanda, prof. dr. Karl Witzelhuber piše v svojem strokovnem poročilu uvodoma:

»Kakor vse prireditve v Ljubljani, je bila tudi ta razstava psov pravo kinološko slavje, na katero se človek vedno z veseljem spomni. Res razveseljivo je sportno navdušenje, ki preveva ljubitelje psov v tem mestu. K sreči pogrešamo oni pretirani ponos in neumestno tekmovalno zavest, ki — žal — še v mnogih drugih krajih prevladuje. Predvsem pa moramo opozoriti na veliki napredek, ki se stopnjuje od razstave do razstave, in ga opažamo posebno na kakovosti razstavljenih živali.

Ilirski ovčarji: Razveseljivo je, da je ta zanimiva pasma zastopana po 17 predstavnikih. Ne glede na potankosti, so ti psi po tipičnosti, zgraditvi in velikosti že precej izenačeni, četudi bo poteklo še nekaj let, preden bo ta pasma vzrejno trajno ustaljena. Nadejati se je, da kedaj ne postane žrtev pretirane sportnosti, ki stremi za napačnim doseganjem velevzreje, ki ugonablja pristni naravni izvor in izgublja prvotni čar. V izberi vzreje naj bi se predvsem gledalo na enoten izraz, enotnost oblike glave in posameznosti, dalje na odlakanost in ostale značilnosti. Izogibati se bo treba strogo zaploditvi tujih primesi (nem. ovčarja, leonbergerja itd.)! Tudi oblika uhljev še ni popolnoma ustaljena; prirezovanje se mi zdi kruta pregreška, ki kvari prvotni tip, ko se vendar morejo z lahkoto doseči uhlji v obliki »V«, ki jo izpričuje že mnogo primerov te vrste psov.«

Kat. št. 85. **Beg-Golovški,** VRSp 183 (IO 18), pol. 31. VII. 1933 iz Drzne-Podgorske JRSp 53 (IO 5) po Karamašu JRSp 58 (IO 10). Vzr. in l. psarna »Golovec«, Ljubljana. Ml. r. — Nekoliko lahek, toda zelo tipičen pes; oko temno, dobro uho, močno, pravilno zobovje, lepa vrhnja linija, dobra postava in kotje, nekoliko kravja stoja. Ocena: odlično.

Kat. št. 86. **Bojan-Golovški,** JRSp 154 (IO 19), brat prejšnjega iz istega legla in vzreditelj isti. L. ga. Grošel Ljubo-

sava, Ljubljana. Ml. r. — Pozornost vzbujajo top, lep gobec in dober izraz, lepo ospredje, dobro oplečje, močne kosti in temno oko. Ocena: odlično.

Kat. št. 87. **Riko-Golovški,** VRSp 221 (IO 25), pol. 1. IV. 1931 iz Drzne-Podgorske JRSp 33 (IO 3) po Karamašu JRSp 58 (IO 10) Vzr. psarna »Golovec«. L. Sever Leopold, Ljubljana. Spl. r. — Svetel v barvi, izvrstno zgrajen, zelo tipična glava in gobec, prav dobri uhlji, izvrstna dlaka, dobra postava, oko nekoliko razprto. Ocena: odlično.

Kat. št. 88 in 89 nista bila predvedena.

Kat. št. 90. **Dečko-Mirnski,** VRSp 108 (IO 5), pol. 3. III. 1932 iz Cure JRSp 65 (IO 13) po Karamašu JRSp 59 (IO 11). Vzr. psarna »Mirna«, Fr. Bulc, Mirna. L. Šink Stevo, Škofja Loka. Spl. r. — Pes ima od vseh najlepšo glavo, zelo temno oko, dobre kosti, lepe šape, lepo vrhnjo linijo, košati rep nosi izvrstno. Ocena: odlično. Prvak Jugoslavije — Ljubljana 1934 in pričakovalec na CACIB.

Kat. št. 91. **Hrust-Mirnski,** VRSp 179 (IO 18), pol. 20. V. 1933 iz Cure JRSp 65 (IO 13) po Haramašu JRSp 59 (IO 11). Vzr. psarna »Mirna«. L. psarna »Golovec«. Mr. r. — V barvi bolj svetel, uhljev ne nosi pravilno, glava in izraz odlična, istotako noge, trup in dlaka. Zadaj je nekoliko kobalast. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 92. **Div-Podgorski,** JRSp 58 (IO 8), pol. 19. III. 1928 iz Sive po Mirkotu JRSp 29 (IO 1). Vzr. in l. psarna »Podgora«. Spl. r. — Vzoren gobec, črepinja in izraz, oko temno, izvrstne noge in šape, uho dobro, vzorna velikost, rep nosi preveč preko hrbtišča. Ocena: odlično.

Kat. št. 93. **Hud-Podgorski,** VRSp 251 (IO 33), pol. 21. X. 1932 iz Dere-Podgorske VRSp 250 (IO 32) po Bundašu. Vzr. psarna »Podgora«. L. Mesec Ivan, Vrhnika. Spl. r. — Pes je prelahek, sliči nemškemu ovčarju. Ocena: dobro.

Kat. št. 94. **Ilir-Podgorski,** VRSp 252 (IO 34), pol. 19. V. 1933 iz Dere-Podgorske VRSp 250 (IO 32) po Karamašu JRSp 58 (IO 10). Vzr. psarna »Podgora«. L. Sparhakel Karl, župnik, Lom. Ml. r. — Nevšečna barva (žemljasta), smrček ni v celotnem pigmentu, pregib in zgradba dobra. Ocena: dobro.

Kat. št. 95. **Ister-Podgorski,** VRSp 253 (IO 35), brat prejšnjega iz istega legla in vzreditelj isti, tudi l. je psarna »Podgora«. Ml. r. — Pes je prelahek in ima predolg gobec. Ocena: dobro.

Kat. št. 96. **Davor,** VRSp 208 (IO 21), pol. 13. II. 1934 iz Amite JRSp 139 (IO 17) po Sarotu JRSp 143 (IO 18). Vzr. Grošel Ljubosava, Ljubljana. L. Simončič Slava, Vič, p. Ljubljana. Ml. r. Barva neprikladno črna, srednje velik pes, dobro zgrajen ravno tako v stoji kakor kotju. Neprikladna oblika glave. Ocena: dobro.

Kat. št. 97. **Hasan,** VRSp 89, pol. 1. IV. 1931 iz Divne-Golovške VRSp 33 po Karamašu JRSp 58 (IO 10). Vzr. Zajc Franc, Ljubljana. L. Turk Alojzij, Ljubljana. Spl. r. — Zelo tipičen pes, dobro uho in oko, v licu naj bi bil gobec polnejši, sicer brez napake. Ocena: odlično.

Psice:

Kat. št. 98. **Baba-Golovška** (Ibra), VRSp 185 (IO 20), pol. 31. VII. 1933 iz Drzne-Podgorske JRSp 33 (IO 3) po Karamašu JRSp 58 (IO 10). Vzr. psarna »Golovec«, l. psarna »Podgora«. Ml. r. — Zelo tipična psica, oko črno, uhelj in rep nosi prav dobro. Ocena: odlično.

Kat. št. 99. **Dera-Podgorska,** VRSp 250 (IO 32), pol. 18. VIII. 1928 iz Same po Mrkotu JRSp 29 (IO 1). Vzr. in l. psarna »Podgora«. Spl. r. — Izvrstno izrazita, majhna pasemska psica; oko temno, uhelj dober, rep drži previsoko. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 100. **Žika,** VRSp 141 (IO 11), pol. 3. VII. 1932 iz Aste-Golovške VRSp 66 po Karamašu JRSp 58 (IO 10). Vzr. Novak Anton, Ljubljana. L. psarna »Golovec«. Spl. r. — V barvi nekoliko svetla, glava in uhelj dobra, prsi ši-

roke, oko naj bi bilo malo bolj temno. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 101. **Živa**, VRSp 139 (IO 9), sestra prejšnje iz istega legla in vzreditelj isti. L. Šink Stevo, Škofja Loka. Spl. r. — Dosedaj najboljša psica te vrste; tip in izraz kakor po želji, barva temno-železno-siva; stasita; rep nosi brezhibno, brezhibna stoja in kotje. Ocena: odlično. Prvakinja Jugoslavije — Ljubljana 1934 in pričakovalka na CACIB.

Kat. št. 102. **Živka**, VRSp 222 (IO 26), sestra prejšnjih. L. Bregar Marija, Ljubljana. Spl. r. — Psica je zelo podobna svoji prejšnji sestri, le v trupu je nekoliko lažja in malo svetlejša v barvi. Ocena: odlično.

Kat. št. 103. **Dika**, VRSp 211 (IO 24), pol. 13. II. 1934 iz Amite JRSp 139 (IO 17) po Šarotu JRSp 143 (IO 18). Vzr. Grošel Ljuboslava, Ljubljana VII. Ml. r. — Črna psica, koje izraz je tudi tuj. Ocena: dobro.

(Nadaljevanje sledi.)

Vprašanja in odgovori

G. F. M. v L. — **Podočnjakov** v zgornji čeljusti (prodnik, grandl) srnjaki navadno nimajo, kakor jih imajo jeleni, vendar se včasih le dobi srnjak s prodniki. Statistika pravi, da na stotino eden. Naši lovci po večini ne pregledujejo uplenjenemu srnjaku zobovja, kar pa ni prav. Že zaradi ugotovitve starosti naj bi si vsakdo natanko ogledal zobovje, kar mu bo odslej olajšano, ko prinaša današnja številka »Lovca« dobre slike dotičnih zob, po katerih se starost ugotavlja. Pri tem bi ne bil odveč pogled še v zgornjo čeljust po prodniku.

G. A. L. v C. — **Z malokalibrsko** municijo streljati srnjad ni lovsko, dasi učinek pri dobrem zadetku ni slab. Patroni 22 long rifle nesejo do 1200 m daleč, torej je pri streljanju tudi s to municijo treba največje previdnosti. Lansko leto je bil v Rengersdorfu po nesreči ustreljen umivalec oken na 380 m skozi šipo v vrat in je zaradi strela umrl. Tudi nam je znanih več smrtnih primerov z navadno flobertovo patrono 6 mm.

G. S. B. v R. — **Naboji s kroglo** v puškinem kopitu, kakor so večkrat zanje prirejene shrambice pri risanicah, se včasih res vnamejo sami od sebe. To se najrajše dogaja pri patronah, ki so doma polnjene, in sicer zaradi tega, ker se vnetilna snov v drobcih odkruši iz kapice in se potem tak drobec zaradi pretresa pri streljanju vname. Doslej so take eksplozije znane samo pri črnem smodniku.

G. J. R. v Š. L. — Seveda, tudi pri strelu s kroglo je treba pomeriti pred žival, če teče mimo nas. Krogla rabi tudi nekaj časa, da pride do živali, ki se v tem času premakne za nekoliko naprej. Povprečno bi lahko rekli, da se mora držati na bežečega srnjaka na 70 korakov za pol metra naprej. Natančno tabelo takih mer za kroglo in šibre je napisal v priročni žepni obliki naš sotrudnik general Waldherr. (Merkblatt über die Vorhaltemasse beim Schrott- und Kugelschuß. — Verlag J. Neumann in Neudamm.) Cena 50 pfenigov.

G. J. K. v L. — **Lovski čuvaj za dve lovišči.** — Vi ste sozakupnik dveh sosednjih lovišč in ste vzeli za svoja dela le enega lovskega čuvaja. Sresko načelstvo je pa v lovski karti Vašega čuvaja zabeležilo samo eno občinsko lovišče. Vprašate, če mora čuvaj imeti za drugo lovišče posebe lovsko karto ali pa če sme z izdano lovsko karto opravljati svojo službo tudi v drugem lovišču? — Ne eno, ne drugo, ampak prijavite čuvaja pri sreskem načelstvu za obe lovišči in prosite, da se v karto vneseta obe lovišči kot službeni okoliš Vašega čuvaja. V veljavnih predpisih ni nikjer rečeno, da ne bi smela ena oseba biti lovski čuvaj v dveh loviščih, tudi če bi bili krajevno oddaljeni drugo od drugega, seveda, če njihova razsežnost (površina) ne zahteva nastavitev dveh čuvajev.

Mali oglasi

Glavna direkcija drž. posestva Belje proda okoli 100 kg jelenjega rogovja, primernega zlasti za okras lovskih sob. Rogovje je dvojne vrste, namreč z lobanjo in odvrženo. Proda se na pismene ponudbe na podlagi osnovnih cen, ki so: Za 1 kg odvrženega rogovja do teže 2 kg 10 Din, 2—4 kg 15 Din, 4—6 kg 20 Din in 6—8 kg 25 Din. — Za 1 kg rogovja z lobanjo do teže 2 kg 15 Din, 2—4 kg 20 Din, 4—6 kg 25 Din in 6—8 kg 30 Din. — Ponudbe se sprejemajo do 15. februarja 1935. Oddajo se tudi manjše množine. Cene veljajo za franko vagon Beli Manastir. Potrebna pojasnila daje tudi direkcija šum v Ljubljani.

»Lovca« letnik 1921 kupim. Kdor bi ga prodal, naj sporoči svoj naslov tajništvu SLD, Ljubljana, Komenskega ulica 19.

Dve veliki uharici, samec in samica, uvežbani za lov na ujede, sta naprodaj po 400 Din. Naslov: Duhm Franjo, šumar, Foča na Drini, Zetska banovina.

Mladi psi jazbečarji, čistokrvni, so naprodaj. Informacije daje Klub jamarjev v Ljubljani, Aleksandrova c. 5.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Gozdni in lovski čuvaj z mnogoletno lesno prakso išče takojšnje službe. Naslov: Jože Janežič, Prelesje, pošta Št. Rupert na Dolenjskem.

Gozdni čuvaj, ne preko 40 let star, z izpitom, poročen, dobi mesto pri Meščanski korporaciji v Kamniku, kamor je nasloviti svojeročno pisane ponudbe z navedbo dosedanje službe do konca februarja 1935. Plača po dogovoru.

Zaloga lovskih pušk raznih tvornic, lovska municija znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine se nahajajo pri tvrdki F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9. — V komisijski prodaji se nudijo: Trocevka sulska petelinka kal. 16/9.3 2200 Din; dvocevka risanica kal. 16/9.3 1200 Din; Hammerles dvocevka »Peterlongo« kal. 12 1600 Din; Mauser repetirka kal. 8 mm 1200 Din; repetirka kal. 6.5 mm 600 Din; Browning, skoraj nov, kal. 16 2200 Din; malokalibrski Walter kal. 6 mm 1200 Din; Winchester enocevka kal. 12 500 Din; dvocevka petelinka kal. 16 450 Din.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Kubany - jev Mate čaj je boljši in zdravilnejši kot ruski čaj. Hrani živce in mišice ter regulira delovanje srca, ledvic in želodca. Telo postane odporno in z lahkoto premaga vse napore. Kdor ga vedno uživa, se mu ni bati ne gihta ne revme. V vseh lekarnah 1 orig. zavoj 15 Din ali pa pri zastopniku: Lekarna Mr. M. Leustek, Ljubljana, Resljeva cesta št. 1. Vaše termos-steklenice naj bodo vedno napolnjene z Mate-čajem, poleti s hladnim, pozimi s toplim.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje, se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti, ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«. — Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 1, pri Zmajskem mostu.

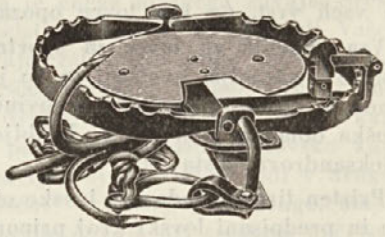
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Mirko Šušteršič

Nekaj dlak

Iz razsula povojnih let se je naše lovstvo razveseljivo hitro dvignilo. Začeli smo graditi na svojem in tudi po svoje ter jeli uvajati lastne nazore in lastno miselnost. Razvoj lovstva zadnjih 15 let je bil pa tako hiter, da mu nismo utegnili dati prave znanstvene podlage, da lovska društva niso zmogla toka, ki je prestopil svoje naravne in pravilne meje. Neka vznesena opojnost je zajela ves lovski in nelovski svet, ki se je obrnil zlasti h krilaticama lovske pravičnosti in gojitve, ko so bila namreč prva leta politične svobode in lovske razbrzdanosti za nami. Ko smo namreč ukrotili v sebi zver, ki jo je svetovno klanje spustilo z verige, nas je postalo sram greha nad divjadjo, pa smo prešli od krvoločnosti v človekoljubnost, iz ene skrajnosti v drugo. Celo oblast (ne samo pri nas) je zapadla tej lovski spreobrnitvi in odredila po pojmu »lovsko-pravične« gojitve popolno zaščito srnjadi ženskega spola. Smoter tega je bil gotovo dober, namreč dvigniti zdesetkovani, skoro uničeni stalež srnjadi. To je tembolj utrdilo naše, po največ nestrokovnjaško pojmovanje o gojitvi odnosno o lovski pravičnosti, da smo obsojali vsakogar, ki je vršil še po dvigu popolne zaščite srn gojitveni odstrel tudi med drugim spolom. Ko je tudi ta val malo splahnil in so lovska društva polagoma obvladovala položaj, smo jeli kritičneje motriti naše početje. Seme našega strokovnega slovstva je jelo kaliti v znanstvenih puščavah lovskih duhov in na strokovnem in prosvetnem lovskem nebu kaže, da bodo... »mil'še zvezde kakor zdaj sijale...« Dohiteli smo do mala tudi duhovni razvoj naših lovskih razmer in sedaj prihaja čas, da storimo nov korak v svet modernega lovstva.

Po dolgih ovinkih in zmotah se je lovska veda vrnila k naravi, modrici vse človeške znanosti. Med tem je gospodarski in družabni razvoj v kulturnih deželah že zdavnaj izločil lov iz navadne obrti za preživljanje širših ljudskih plasti in človeška družba ga je pritegnila v krog plemenitejšega udejstvovanja, s katerim je neposredno zvezana želja po užitku proste narave in razvedrila. Z drugo besedo, lov v glavnem ni več sredstvo za pridobivanje mesa. S tem je postala za lov važna k v a l i t e t a in ne kvantiteta divjadi. In za tem stremi vse sodobno lovstvo, to je za moderno znanstveno utemeljeno kvalitetno gojitvijo divjadi.

Sodobni lovec noče imeti za svoje trofeje števila, nego kakovost plena. Ako hoče to doseči, mora pri gojitvi posnemati primere v naravi. Predvsem gre za veliko divjad, za parkljarje in pri nas za srnjad. Pogoj za krepko, odporno in lepo razvito srnjad so pravilne naravne življenjske razmere, ki najbolj ustrezajo tej divjadi. Kjer teh v zadostni meri več ni, tam srnjad propada, ako umetno ne ustvarimo, kar manjka. To je pa možno le v toliko, v kolikor zadeva prehrano in pravilno razmerje spolov. Ali tudi prehrane ne moremo docela nadomestiti umetnim potem, ne da bi divjad ne utrpela na kaki svoji odlični naravni lastnosti.

V našem območju je docela samo uravnavanje razmerja spolov z odstrelom, in to je, kar nas mora pri našem koraku v moderno lovstvo posebno in pred vsem zanimati.

Kakor hitro se odločimo za kvaliteto — in lovske razmere v naši banovini nas k temu silijo — spoznamo, da so naša zakonito ustaljena načela gojitve napačna. Napačna je tudi miselnost večjega dela našega lovskega sveta, ki daje prekomerno in zato protinaravno zaščito ženskim živalim parkljarjev, pri nas zlasti srnjadi. Naš sedanji sistem podpira kvantiteto, ne kvalitete. Stremljenje naših dosedanjih odredb gre za čim številnejšo divjadjo, za čim večjim staležem, brez ozira na kakovost, medtem ko nenaravno razmerje med spoloma podpira in pravilno razmerje praktično skoro onemogoča.

Dandanes je dognana stvar, da je iz lovskega stališča za kvalitetno gojitev srnjadi potrebno spolno razmerje ♂ : ♀,* ki se idealnemu in naravnemu 1 : 1 približa vsaj na 1 : 3, bolje 1 : 2. Dognano je tudi, da je v vsakem oziru najbolj gospodarsko odstreliti za regulacijo staleža mlado, za ploditev še negodno divjad, v tem primeru torej mlado srnjad do drugega leta starosti. To

* ♂ = znak za moški spol, ♀ = znak za ženski spol.

se pravi, ne odstrelimo načelno srn-mater, nego mladiče, srnice, če hočemo zmanjšati odstotek ženskih živali. Škoda je namreč plemenske živali, ki jo vidimo, da je lepo razvita, ki rodi, medtem ko za mladiče ne vemo, če se bodo z gotovostjo razvili v ustrezajoče plemenske živali in če bodo brez nesreče sploh dorastli. Kar je tu in vidimo, je gotovost, česar pa še ni in moremo nanje le sklepati iz okoliščin, je negotovost. In s to negotovostjo računajo naši sedanji predpisi o lovopustu. Ako vidim pred seboj lepega šesteraka, je to dejstvo, ki se pri ploditvi ugodno uveljavlja. Srnjaček s prvimi krni bo moral prebroditi še nešteto nevarnosti, preden bo goden in nikjer nimamo gotovosti, da bo tako krepak plemenjak kakor ta, ki ga vidimo. Tozadevno je torej naš predpis o lovopustu mladičev v opreki z racionelnim principom gojitve. Druga hiba po sodobnem nazoru bi bila v tem, da ima srnjak mnogo manj zaščite kot srna. Vsak lovec ve, da je gojitveni odstrel najlepše mogoč v zimskih mesecih, in na škodo razmerja spolov bi gotovo ne bilo, da bi žensko srnjad, zlasti mladiče, smeli odstreliti še v decembru ali tudi še v januarju naslednjega leta. Za srnjaka bi moralo veljati načelo, da ga streljamo le, dokler je rdeč, odnosno nosi rogovje. Da pripada srnjadi le krogla, nočem izgubljati nobene besede.

V opredelitev lovopustov za srnjad se nočem zaenkrat niti spuščati, ker je to zadeva podrobne izvedbe misli, ki sem jo tu samo nakazal.

Mislim, da smo dospeli v razvoju naših lovskih razmer in lovstva do meje, ko bo o tem treba resno razpravljati, če nočemo, da jutri zaostanemo v tem, kar smo včeraj dohiteli.

Vsega tega pa lovci po svoji organizaciji ne morejo izpeljati. Dovolj je, da so pripravili tla za take reforme, da so zorali ledino lovske prosvete in da brazde čakajo sejalca novih, modernih odredb, ki naj pride v obliki upravne oblasti naše banovine. Ako novi lovski zakon, ki naj bi bil okvirni zakon, ne daje te možnosti, potem ne ustreza svojemu namenu.

Ako naj za bodoče uresničimo zgoraj samo v bistvu naznačena načela, smo dospeli tudi do razdobja, ko pasivno bdenje in čuvanje nad lovskimi predpisi ne zadostuje, temveč treba, da upravna oblast aktivno in inicijativno poseže v lovsko politiko. Izmed mnogih nalog, ki jo čakajo na tem polju v bodočnosti, je prva, da za posamezna lovišča določi letni odstrel za parkljato koristno divjad in da izvrševanje tega, kakor tudi lovljenje sploh dejansko nadzoruje in daje spočetka tudi potrebna navodila. Ob takem dejanskem aktivnem in inicijativnem nadzorovanju vsega lovskega življenja, kar bi lahko imenovali aktivno lovsko poli-

tiko, se odpira široko polje udejstvovanja upravne oblasti, oprte na društvo organiziranih lovcev. To bi bil korak od starega v novo, ki bi nas usposobil, da korakamo ob boku drugih kulturnih narodov in svetli znak, da »... zlati vek zdaj muzam lovskim pride ...«

A. S.

Boj proti divjemu lovstvu

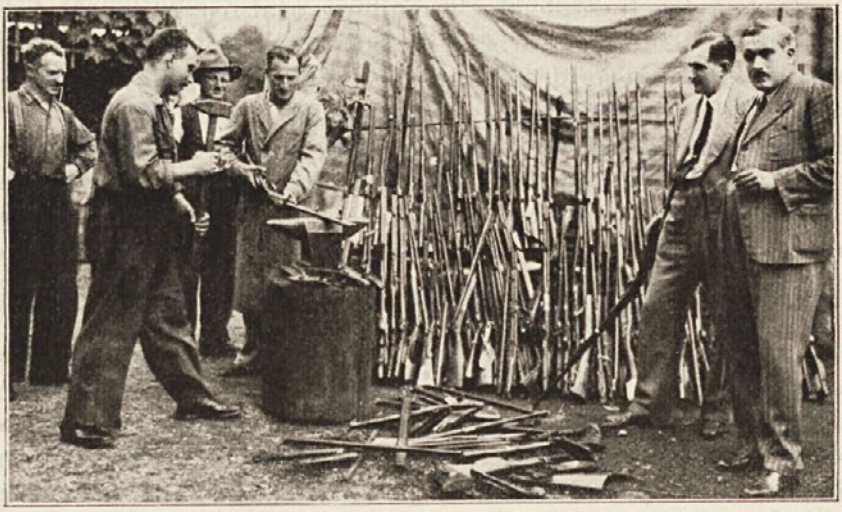
Divje lovstvo je pojav, ki ga srečujemo povsod od tistega trenotka dalje, ko si je posameznik pridobil pravico do izvrševanja lova na odmerjeni površini zemlje in je bilo s tem udejstvovanje v lovišču prepovedano vsem drugim, ki so dotlej prosto lovili. Razumljivo je, da se od tedaj pa do današnjega dne vrši med upravičencem in neupravičenci srdit boj, ki zavzema marsikdaj prav različne oblike.

Ne kaže, da bi se tu dotikali vseh teh oblik, preveč jih je in so v splošnem posameznikom znane, ugotoviti pa je vsekakor, da so vsa zakonita sredstva, s katerimi razpolaga lovski zakupnik ali lastnik lovišča, žal le v zelo redkih primerih zadovoljivo učinkovita, tudi če se vestno in primerno uporabljajo.

Lovovarstveno službo opravljajo pri nas osebe, katerih glavni poklic je navadno drug, n. pr. kmetovalstvo, obrtništvo, in sicer iz razumljivega vzroka: dohodki iz lovovarstvene službe le redko preživljajo moža, ki mora prav mnogokrat skrbeti razen za sebe tudi še za mnogobrojno družino. Posledica tega je, da se lovovarstvena služba opravlja časovno omejeno in jako pogostoma z manjšo brigo in vnemo, kakor bi jo morala terjati ta služba v prid lovišča. Še bolj razumljiva pa postane pomanjkljivost v izvrševanju te službe, ako si predočimo dejstvo, da je mnogokrat postavljen in zaprisežen za lovskega čuvaja mož, ki ni v nobenem oziru za to službo usposobljen in ki ga zakupnik nastavi le zato, ker zahteva zakon za vsako lovišče lovskega paznika. Tako pride do legitimacije lovskega paznika mnogokrat kar najožji sorodnik lovskega upravičenca, ki za izvrševanje svoje službe ne prejema nikakih dohodkov in radi tega vrši svojo službo le tedaj, kadar sam ali v družbi lovi, sicer pa prepušča lovišče tatinskim lovcem, ki preobilico prilik izrabljajo prav vestno v svoje namene. Pač, eno ugodnost uživa tak lovski paznik: lovsko karto dobiva po znižani ceni in če upošteva in ceni zaščito, ki mu jo nudi članstvo SLD, odrine tudi v ta namen tiste dinarčke, za katere dobiva vrh vsega še »Lovca«

za polovično ceno. Da take razmere lovstvu niso v prid in da pomenja tako ravnanje z lovišči naravnost potuho tatinskim lovcem, leži na dlani. Prav tako je razumljivo, da bo razmeroma dobro plačan, vesten in oster lovski čuvaj, ki ima svoje oči povsod v lovišču, njegov izvrsten branilec in skrbnik, da se divje lovstvo ne razpase.

Nič manjši škodljivec celokupnega lovstva ni zakupnik, ki si izdraži lovišče iz osebne ambicije ali le zato, ker hrani njegova listnica nekaj stotakov odveč, — pa ima pri tem obenem namero, da lovišče izkorišča —, ne da bi imel dovolj časa in tudi ne dovolj nagnjenja in ljubezni do izvrševanja lova. Pa se

mu zdi le škoda izplačane zakupnine in tedaj zbobna za en ali dva glavna lova, »havptjag« imenovana, vse kar leze ino grede, mlado in staro, samo da ima kak pihalnik, brez ozira na to, ima li dotičnik orožni list in lovsko karto ali ne.

Cvet »ravbšicarstva« je zbran in mesarjenje in mrharjenje slavita svoje orgije, če je sploh še kaj v lovišču, in niso divji lovci, svoj čas nepovabljeni, že prej, v teku sezone, lovišča dodobra očistili. Tudi tak zakupnik daje divjemu lovstvu kar najlepšo potuho.

Pripomniti bi seveda bilo, da niso povsod razmere v našem lovstvu tako obupne, res je pa tudi, da niso naravnost redke izjeme v področju SLD.

Orožnik, ta najkrepkejša bramba lovišča pred divjimi lovci, ne more biti povsod. Stanice so razmeroma redke po pokrajini in dandanes ima orožnik obilo drugega dela, ki mu ne daje časa,

da bi se ure in ure podil po goščah ali stal v koruzah in prežal na tatinsko drhal. Kljub temu so uspehi orožništva pri zatiranju divjega lovstva naravnost sijajni. Puške, ki jih kaže naša slika, so bile zaplenjene v območju dveh sreskih načelstev v razmeroma kratki dobi. Slični uspehi morajo končno voditi do blagodejnega vpliva na lovišča in je to delovanje orožništva v prav mnogih predelih območja našega društva naravnost krvavo potrebno. Dokaz temu je dejstvo: zakupnik je poslal neki podružnici imenik dvajsetih oseb, bivajočih v razmeroma zelo malo razsežni občini. Razen treh oseb nima nobena orožnega lista, niti ena nima lovske karte, lovijo pa vse! Ta primer govori dovolj jasno in glasno besedo.

Predstavlja li zaplemba orožja po orožništvu dovolj trdno jamstvo, da se dotično orožje ne bo več uporabljalo v tatinske namene? To vprašanje se mora žal zanikati. Lovski tat ima pač soseda, ki je morda ravno tako lovski tat, a ga orožništvo še ni zasledilo pri nečednem poslu, je torej neoporečen, ima orožni list in morda celó lovsko karto. Tega pač naprosi, naj si dobi dovoljenje, da sme puške dražiti pri javni licitaciji pri srezkem načelstvu in da naj izdraži njegovo zaplenjeno puško. Obljubi mu povrnitev dražnine in morda še kovača povrhu, pa še liter vina o priliki. Namera se seveda posreči, lovski tat odsedi z veseljem 24 ur v zaporu, se pri tem malo odpočije ter je za majhen izdatek zopet v posesti svojega goreče ljubljenega in češčenega pihalnika. Že naslednjega jutra se odpravi zopet na svoje pohode v tuja lovišča in se smeje v pest. Marsikatera puška, ki je na sliki, bi znala povedati, da se je »kača petkrat in še večkrat v lastni rep ugriznila«, da je bila namreč puška ponovno zaplenjena in da se je ponovno vrnila v iste zločinske roke. Lovski zakupnik naj potem ovaja lovske tatove, orožnik naj jih lovi, posluje naj sodišče in jetnišnica, prav tako sresko načelstvo, ki naj ima svoje brige z akti in protokoli in licitacijami — vse pljusk v vodo, pri čemer se lovski tat samo posmehuje orožništvu in upravnim ter sodnim oblastvom. V posebno tolažbo mu je vrh vsega misel, da je bil kaznovan zaradi odstrela enega zajčka, kjer ga je zajela roka pravice, da pa ni bil kaznovan zaradi odstrela 99 zajčkov, kjer ga roka pravice ni prijela.

Ali ni zdravila proti temu zlu? Je! Naša slika nam priča o tem. Podružnica pokupi pri javnih dražbah na srezkih načelstvih svojega področja vse zaplenjene puške ter jih da v navzočnosti dveh odbornikov uničiti. Seveda sega tako postopanje prav neugodno v podružnične finance, res je pa tudi, da bi bilo enkrat v področju SLD vendarle konec prav lepemu številu tatinskih

pušk, ako bi vse podružnice dosledno šle isto pot. Upravna oblastva naj bi šla v lastnem interesu, v interesu sodišč in orožništva kakor tudi v interesu lovstva podružnicam pri tem postopanju kar najbolj na roko. Poudariti je treba namreč še dejstvo, da slični strelni instrumenti često ne streljajo samo lukenj v živalsko kožo, ampak da so tudi povod številnim ubojem, pobojem in umorom.

Marsikdo bo morebiti zmajeval z glavo, češ, uničevanje pušk znači uničevanje narodnega imetja. Temu bodi povedano, da so puške, ki pridejo na licitacijo, z malimi izjemami v takem stanju, da jih pošten lovec ne more vzeti v roko. Tiste izjeme pa lahko podružnica odda svojim zanesljivim članom, da tako vsaj deloma krije razmeroma visoke izdatke pri dražbah.

Koliko gorja in krutosti in zločinstva bi razkrile stare prednjače, pa tudi novejše puške od zaplenjenega orožja, ki nam jih kaže slika, če bi mogle govoriti v kresni noči, kakor bajé govori domača živina! Zanimive zadeve bi prišle na dan, ki pa bodo ostale ponajveč neodkrite do sodnega dne.

Nezgode in nesreče med lovci in divjadjo

Kapetan Zvonko: Nesreče z orožjem v letu 1934.

Da vsaj približno ugotovim nesreče, ki se zgode v naši državi v teku enega leta, sem vodil točen razvid takih dogodkov. Vse leto sem si delal beležke o teh nesrečah, ki sem jih posnel iz slovenskih, hrvatskih in srbskih časopisov, v kolikor so mi bili na razpolago. Po svojih zapiskih lahko ugotovim, da se je lani (1934) od 1. I. pa do 31. XII. primerilo 165 nesreč, od katerih je bilo 93 smrtnih, ostale pa so bile lažje ali težje poškodbe. V svojih zapiskih nisem zabeležil nikake nesreče, ki je le malo dišala po samomoru ali uboju.

1. Zaradi neprevidnega ravnanja oziroma nepoznanja orožja in njegovega ustroja, zaradi neprevidnega ravnanja pri polnjenju orožja ter razstavljanju nepoznanega orožja, pri razkazovanju in igranju z orožjem se je zgodilo 32 nesreč, katere so povzročile 16 smrtnih primerov in 12 težjih ali lažjih poškodb.

2. Staro, zarjavelo orožje, zlasti stare pištole, potem zarjavelo, neočiščeno orožje je povzročilo 16 nesreč, od katerih je bilo 5 smrtnih, 8 s težkimi in 3 z lažjimi ranami. »Politika« z dne 27. VIII. beleži sledeči primer: Bosanski svinjar, 18 letni mladenič, je streljal iz stare zarjavele kubure. Pri strelu se je

cev razletela, drobci cevi so ranili lažje in težje 7 otrok, ki so bili pri streljanju.

3. Na lovu se je vsled padca lovca sprožila puška 11 krat in zahtevala 8 smrtnih in 3 težko ranjene žrtve.

4. Zaradi neprevidnosti strelcev na lovu in zaradi tega, ker so streljali slepo, ne da bi se prej prepričali, kaj imajo pred seboj, se je zgodilo 19 nesreč; od teh 13 s smrtnim izidom in 6 s težkimi poškodbami. Mnogo takih nesreč ne pride v javnost, ker se »lovci« in gonjači radi pobotajo med seboj in na tihem.

5. 24 nesreč, med temi 19 smrtnih in 6 težjih poškodb se je zgodilo zaradi tega, ker lovci po lovu ne izpraznijo pušk, imajo nabite puške doma, lahkomiselno puščajo puške in orožje na krajih, ki so dostopni nepoklicanim osebam in se vobče ne brigajo za svoje orožje. Tu navedem primer, ki ga je prinesla »Politika« dne 15. XII. 1934. Vatira, učitelj v Vrščcu, je dal nalog dvema učencema, naj mu očistita lovske puške. Učenca sta v sobi učitelja snela puške in v šali je eden od učencev pomeril na služkinjo. Pri tem poči strel in dekla, v glavo zadeta, se je mrtva zgrudila. Pač vsega obsojanja vredna lahkomiselnost učitelja!

6. Pri svatbah, pijančevanju, na veselicah in slavah naj se opusti vsako streljanje za razveseljevanje gostov oziroma povečavanje slavnosti, ker se baš tu prav pogosto pripetijo nesreče. Lani je bilo pri takih prilikah 13 nesreč; od teh je bilo 6 smrtnih, 7 pa z manj ali bolj težkimi ranitvami.

7. Lahkomiselno streljanje v nezavarovanih krajih in preizkuševanje strelnega orožja v krajih, kjer ni zemljišče zavarovano, povzroča često težke nesreče, ki jih napravijo zablodle šibre in krogle. Lani smo imeli 11 takih primerov, ki so zahtevali 7 smrti in 4 težko ranjene žrtve.

8. Neprevidno in lahkomiselno ravnanje s smodnikom, kapicami, patronami, razdiranje polnih patron je povzročilo lani 14 nesreč, od katerih je bilo 5 smrtnih in 19 z večjimi ali manjšimi ranami. Pri eni taki nesreči (»Politika« 7. VI. 1934) so bili na mestu usmrčeni oče, mati in dve hčerki. Iz dopisa se ne vidi, ali je to nesrečo povzročila stara granata ali kakšno drugo razstrelivo. Pri neki drugi nesreči (»Politika« 5. I. 1934) je bilo 7 ljudi težje in lažje ranjenih. V tem primeru se je zaradi neprevidnosti — kajenja — vnel smodnik.

9. Običaj, da naši lovci še vedno radi pobijajo nastreljeno divjačino s kopitom puške, je zahteval tudi eno smrtno žrtev. »Politika« z dne 17. I. 1934 poroča iz Vršca, da je lovec obstrelil na lovu lisico pa jo je hotel s kopitom ubiti. Pri tem se je

puška sprožila in izstrelek ga je težko ranil v levo ramo; na posledicah je lovec umrl v bolnišnici.

10. Otroci, katerim je prišlo orožje v roke, ter zlasti z »nedolžnimi« flobertovkami so povzročili lansko leto 24 nesreč; od teh je bilo 14 smrtnih, 3 težke in 7 lažjih poškodb.

Mislim, da našteti primeri dovolj glasno govore in opozarjajo ter da bi bila zato vsaka nadaljnja beseda odveč.

Stangl Stanko: Nezgode med gamsi.

Mnogo smo že čitali v lovskih listih in knjigah o raznih nezgodah, ki se pripetijo brhkemu gamsu, ki z neverjetno spretnostjo beži po svojem skalnatem domovju, ki se ne prestraši nobenega prepada, ki najde v še tako nedostopni steni svojo »gamsovo stezo«. Če človek opazuje ob času prska močnejšega samca, ki zasleduje ženitovanjskega tekmeca ali čredo preplašenih gamsov, ki se ne morejo drugače umakniti zasledovalcu kot čez prisilni prelaz, potem se pač ne čudi, da se tu in tam pripeti poedincu take plezalne družbe nesreča, da strmoglavi raz steno. Vendar so ti primeri jako redki.

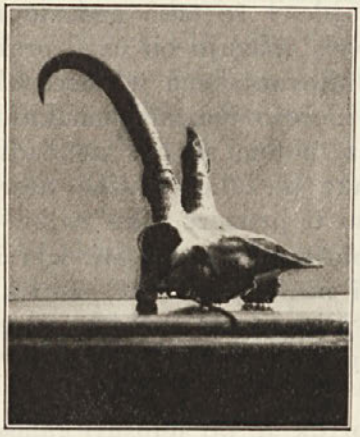
Nočem na tem mestu v splošnem ugotavljati, kje in kdaj se lahko gams na ta ali drugi način ponesreči, ampak hočem opisati dva primera, ki sta se pripetila v revirjih veleposestva grofa Thurna, in sicer oba v gamsovih revirjih Uršlji gori in Pogorevcu.

Zaradi slabih vremenskih prilik je bil letošnji gamsov prsk na Uršlji gori jako klavrn. Ni bilo nič snega in pravega mraza, vedno deževje pa je s svojimi temnimi oblaki oviralo še opazovanje te, letos dolgočasne svatbe. Med čredami se nahajajo v tem ženitovanjskem času mogočni samci, ki se sicer klatijo sami brez vsake družbe v niže ležečih predelih revirja, poraslih z gostim bukovjem in smrekovjem, med katerim štrlijo tu in tam kot razgledni stolpi posamezne skalnate skupine. Večkrat je bilo opaziti takšnega starega gospoda iz neposredne bližine, ko se je kar nato pognal čez skalnati rob in izginil v megli. Tako se je vedelo ob letošnjem prsku, da živita med gamsi na Uršlji gori dva prav stara samca.

Nekega dne pa prinese sin najemnika h gozdarstvu močnega gamsa, rekoč: »Tam gori nad našo hišo sem ga ujel živega in ga nato z nožem usmrtil.« Bil je to jako močan samec, z lepo gamsovo dlako in izredno močnimi roglji, od katerih pa je bil odbit levi rog. Gams je imel izklano desno oko, na katerem pa se ni dal dognati vzrok poškodbe. Očesna votlina je bila

prazna, kot bi jo izkljuvale vrane. Nastavek odbitega roglja pa je bil že zarasel in prelomljeni del ni bil več svež. Gamsa je ulovil fant v nizkem delu revirja, kjer se sicer gamsi ne zadržujejo. Tekel je za gamsom, ki je taval sem ter tja in se zaletaval zaradi slepega očesa v drevesa, ga ujel in usmrtil z žepnim nožem. Prva slika nam kaže, kako izredno močan je bil ta gams.

Na gamsu ni bilo opaziti nikake poškodbe, ki bi kazala, da je bil žrtev slabega strela, vkljub temu, da je nadloga divjih lovcev, preden je zapadel sneg in se zaradi tega niso mogli zasledovati, dosegla v teh varstveno težkih terenih svoj rekord. Gamsi so bili videti vedno prestrašeni in so se boječe vsakemu

Slika 1.

Slika 2.

srečanju umikali. Ker se je to zgodilo ob času prska, je verjetno, da ga je njegov močnejši tekmec potisnil v skalnati prepad, kjer si je pri padcu odlomil rog. Ko je pozabil na bolečine na nastavku odbitega roga, se je pridružil zopet svatbeni družbi, tam pa mu je tekmec ob ponovnem srečanju izpahnil oko. Tako poškodovan se je umaknil, kakor vsaka ranjena divjad, v jarek in srečno naključje, da ga je ujel fant, ga je rešilo velikih muk.

Drugi dokaz, da gamsi ne živijo življenja brez nevarnosti, nam podaja druga slika.

Je to rogovje močne gamsove koze, katero je ustrelil gozdar v Pogorevcu. Koza je hodila s polomljeno prednjo levo nogo, tako da je imela tako rekoč stopalo na prednji polomljeni nogi dolgo od parkljev do kolena. Na nogi ni bilo videti nobene rane, zlomljena kost je bila že povsem zarasla, tako da se je koza

pokvarjene noge že navadila. Kako si je gamsova samica pokvarila nogo, se ne more dognati, saj obstoja za navedeno nesrečo med divjadjo naših gora toliko možnosti. Zaradi neokretnosti noge pa je koza sigurno padla preko skalovja in si pri tem ranila rogovje na način, ki ga kaže slika. Mogoče je seveda tudi, da je kozo vzel snežni plaz ter ji pokvaril nogo in rogovje, kajti tudi rogovje je bilo popolnoma že zaraslo v pokvarjeno obliko. Znano je, da so plazovi velika propast za gamse, zlasti kadar zapade suh sneg, ki ne obleži na strmih, z vresjem poraslih tleh, ampak se kot lava vali s pobočja. Večkrat smo že našli ob vznožju drč Uršlje gore okostja gamsov, ki jih je prinesel snežni plaz s skalovja gore in ki so v njem našli mrzli grob.

Stvar lovca je, da čuva nad svojim revirjem in goji s puško pravo razmerje med divjadjo. S tem veliko pripomore do močnega naraščaja, ki lažje kljubuje hudim zimam. In ko se bo po hudi zimi spomladi vračal čez goro z ruševcem na nahrbtniku, bo gredoč z veseljem opazoval na skalnatem obronku brhko družbo gamsov že v njihovi rjavi obleki.

Anton Metarnik: Ponesrečena srnjad.

V letošnji januarski številki »Lovca« piše dopisnik v članku »Tudi srnjak se ubije« sledeče: Spomladi lanskega leta sta padla dva srnjaka preko kamnoloma v dolino in sta bila takoj mrtva. Vzrok se ni mogel dognati. —

Na mestu se mi zdi, da se razmotriva o vzrokih, ker mislim, da pogine na enak način mnogo več srnjadi, kakor se splošno domneva. Vzroka, da se srnjad v naših planinah pobije, bo iskati prvič v terenu in drugič v vremenskih neprilikah. Znano je vsakemu planinskemu lovcu, da gre srnjad v poletnem času v planinah za pašo v vedno višje in višje lege, ker postane v nižinah trava trda, v tem ko je paša v višjih legah še meseca avgusta in pričetkom septembra za srnjad dobro užitna. Zaradi tega zaide srnjad v precejšnje višine in jo dobiš v višini 2000 m in več, kjer se nahaja često skupno z gamsi in se z njimi dobro prenaša. Tako ostane srnjad v visokih legah do pozne jeseni in jo najde tam mraz in tudi prvi sneg. Često zaide srnjad zaradi paše v strmejše skalovje, ki je pokrito s srežem ali pa le na majhno s snegom. Ker pa srnjad nima tako odpornih in prožnih parkljev kakor gams, ji na teh zmrzlih in zelo gladkih pečinah spodrsne, da strmoglavi v prepad in tam v velikih mukah pogine.

Navesti hočem le dva primera: Bilo je pred leti meseca novembra. Ko je zapadel prvi sneg, sem našel srnjaka, ki je strmoglavil čez približno 20 m visoko skalo, se zavlekel od tega mesta kakih 30 korakov navzdol in tam še živ obležal. Srnjak je imel zlomljeno hrbtenico. Rešil sem ga s pravilnim vbodom z lovskim nožem nadaljnjih muk.

Drugi tak primer je bil prav tako v pozni jeseni. Na revirnem pohodu sem našel v zijalki, katere obojestranske stene so do 35 m visoke, srno, ki je istotako padla s skale v ta prepad in obležala tam mrtva. Pri natančnejšem pregledu sem ugotovil, da je imela srna zlomljeno hrbtenico in nogo. Kakor zmika turista lepo planinsko cvetje, da zaide v skalovje, tako gre srnjad za pašo na nevarna mesta; naprej pride primeroma lahko, a težko se okrene in pride srečno nazaj.

Ker se dogajajo slični primeri največ v težko dostopnem terenu, je umevno, da se dosti tako ponesrečene srnjadi ne najde in se pride k nji le slučajno na lovu ali revirnem pohodu.

Gotovo bi bil stalež srnjadi znatno boljši, ako bi ji ne pretile slične nevarnosti v naših lepih Karavankah.

Dr. Viktor Jeločnik

Nekaj o strupih

Živalstvo ima v prirodi dokaj protivnikov, in sicer med živalimi samimi, pa tudi med rastlinami, toda najopasnejši nasprotnik mu je vendarle človek. Naša razpravica naj nam v omejenem okviru pokaže, če so ti škodljivci živalstva namerni ali le slučajni.

Bistvo škodljivega vpliva ene ali druge snovi se izraža v tem, da že razmeroma majhne količine slabo učinkujejo na organizem in povzročajo resna poškodovanja, v primeru pa, da se neka mera prekorači, tudi — smrt.

Navadili smo se, da imenujemo takšne škodljive snovi s t r u p e.

Kar se tiče delovanja strupov napram živalstvu in, kar nas lovce najbolj zanima, napram divjačini, je umestno, da razdelimo strupene snovi približno v te-le skupine:

Strupi, ki jih zaužije žival (domača živina ali divjačina) naravnim potem s pašo ali krmo.

Strupi, ki jih človek namerno uporablja, da uniči ali upleni posebne vrste živali, bilo, da se jih iznebi, ker so mu škodljive,

bilo, da se hoče polastiti njihovega bolj ali manj dragocenega kožuha (perja itd.).

Strupi, ki vplivajo slučajno na živali, ker se upotrebljavajo za pokončavanje živalskih ali rastlinskih škodljivcev pri poljedelstvu, vinogradništvu, gozdarstvu ali splošnem gospodarstvu. To se dogaja pri pokončavanju različnih sesalcev (miši, podgan, voluharjev), ptic (vran, šoj, srak) in rastlinskih škodljivcev (plesni, gliv) in končno raznim panogam obdelovanja zemlje škodljivih žuželk (hroščev, metuljev, vešč, bramorjev in njih zalege: jajčec, gosenic, bub).

Tudi ne smemo izgubiti iz vida še industrijskih strupov, ki v gotovih primerih neposredno lahko težko oškodujejo živalstvo, v prvi vrsti v v o d a h (ribe).

Končno omenjam še strupe, ki sicer v komaj resni meri škodujejo živalstvu, zlasti divjačini, namreč strupe kač strupenjač in pikajočih insektov.

*

Največ prilike ima pač divjačina, da pride v dotik s strupenimi rastlinami in rastlinskimi strupi na paši.

Vendar se je divjačina in tudi pitovna živina v teku stoletij iz podedovane izkušnje ali prilagoditve navadila na točno izbiro, oziroma je dobila veliko odpornost napram strupenkam svojega življenjskega okoliša.

Vendar ti dve svojstvi nista enako razdeljeni, in to niti v vrstah ožjega živalskega plemena ali rodu.

Že naravna zaščita večine strupenih rastlin, ki obstoja v tem, da imajo zunanja obrambna sredstva, kakor ostre bodice, trne, žgočo dlako ali skorjo, svari živali, da se jih ne lotijo (velikonočnica, kosmatinec in dr.).

Druge rastline imajo neprijeten pereč ali grenek okus, izločajo žgoče sokove ali nabirajo v listih, steblih ali plodovih strupene snovi, ki pripadajo večinoma skupini tako zvanih a l k a l o i d o v. Nekatere rastline se varujejo tudi z živalim nevšečnim vonjem, ki ga oddajajo hlapljive snovi (eterična olja, kafre, terpeni), ki živalskemu okusu ne ugajajo ali pa učinkujejo naravnost škodljivo, zlasti na sluznice v ustih, grlu, požiralniku in prebavnih organih.

Naj omenim samo nekaj družin, ki imajo skoraj v vsaki svoji vrsti eno ali drugo teh obrambnih sredstev.

Mnogoštevilni rod z l a t i č n i c (ranunculaceae), ki je skoraj docela zavarovan pred popašo s perečim, ostrim okusom in pri nekaterih vrstah (telohi) z neprijetnim vonjem. Živina in divjačina se zlatičnic na paši ogiba, ne moremo pa preprečiti, da ne

bi s poklajo, senom, použila tudi gotovo količino teh strupenk, zlasti travniških. Seveda so v krmi zlatičnice tako rekoč razredčene med ostale travnice in zelišča v taki meri, da ne vplivajo več škodljivo, in razen tega izgleda, da v posušenem stanju izgube z izhlapevanjem strupenih snovi (kafrasti anemonin) večino škodljivih lastnosti.

Na slabem glasu so vsled ostrega in perečega okusa, ki je v vseh delih (skorji, korenini, plodu) dotičnih vrst, tudi v o l č i n i (daphne), h katerim spada tudi naša slavna i g a l k a (kraljevska roža, daphne Blagayana). V istočni Srbiji (Zlatibor, Tara), kjer

je vprav glavno nahajališče te krasne, pri nas pa žal od strani izletniških divjakov skoraj uničene rastline, so mi pripovedovali čobani (pastirji), ki pasejo tam številno drobnico, da se ovce in celo požrešne koze ne lotijo »jaglika«, ki vsled tega nikakor ni v číslih pri tamošnjem ljudstvu.

Ker smo pa ravno pri ovcah in kozah, teh zanikarnih uničevalcih skoraj da vsega, kar raste in zeleni, so dognala opazovanja — tudi moja lastna — da se nekatere vrste mlečnikov (euphorbia) kljub ostremu mlečnatemu soku, ki ga izločajo pri pregrizu stebla, ne morejo ubraniti popaše, dočim se drobnica drugih vrst, na primer g l a d k e g a m l e č k a (euphorbia Myrsinites), tipične južnosrbske mlečnice, skrbno izogiba, tako da je v predelih, kjer se je pasla mnogoštevilna drobnica, ta rastlina edino zelenje,

ki konec poletja še životari po pustih bregovih Macedonije in Šumadije »brez šum«.

O divji ovci muflonu, ki živi na Korsiki, pa jo uspešno goje tudi že v številnih srednjeevropskih revirjih, je pa znano, da se hrani v svoji prvotni domovini skoraj izključno z različnima mlečniki (euphorbia corsicana, australis itd.).

Naš najpogostnejši volčin, ki v zgodnjih pomladanskih dneh razvija svoje močno vonjave, škrlataste cvete, preden se olista, navadni volčin (daphne mezereum), ima pa za svoje živordeče jagodaste plodove kljub strupenosti ljubitelja — gozdnega jereba! Že več jerebov sem uplenil, ki so imeli v golši plodove tega volčina. V Blatniku pod Sv. Goro nad Litijo se je privoščil jereb, ki sem ga ustrelil »na klic«, nabito polno golšo teh jagod.

Družina razhudnic, kateri pripadajo znane strupenke: pasje zelišče, grenkoslad (solanum), kristavec (datura), zobnik (hyoscyamus) in volčja črešnja ali norica (atropa), imajo jako strupene plodove odnosno semena, ki pa ne učinkujejo na vse živali enako. Divji petelin, kos in drozgi zobljejo brez škode volčjo črešnjo; isto velja tudi o fazanu, ki pobira tudi seme pasjega zelišča in kristavca.

V odpadkih ruševca sem večkrat ugotovil plodove gornika (arctostaphylos uva ursi), o katerem se ve, da je za sesalce precej strupen. Precej učinkoviti strupi v kocinah nekaterih gosenic kukavici prav nič ne škodujejo, dasi povzročajo drugim živalim huda obolenja.

Grenkoba listja, lubja itd. tudi ni vedno popolnoma zanesljiva obramba proti popaši od strani divjadi. Znano je, da se jelenjad in srnjad — pač le v zimski sili — kaj rada poslužuje bršljana (hedera helix) in pa tudi božjega drevca (ilex aquifolium), ki jima tekneta, dasi sta obe rastlini pravi »grenčici«.

V Sočki, srez celjski, zlasti na Stenici in Kisovci, med Vitanjem in mariborsko cesto, raste še precej pogosto tisa (taxus baccata), dasi večinoma le kot odganjek iz parobkov davno posekanih debel. Vsi deli tise razen ploda vsebujejo zelo strupeno snov taksin, tako da je živina in drobnica običajno ne objedajo. Srnjad pa tisovino, zlasti igle, v vsaki zimi in, kolikor sem utegnil ugotoviti, brez vsake škode uživa. Tu gre na vsak način za prilagoditev v teku let, saj je znano, da se živalski organizem v zelo obsežni meri prilagodi škodljivim snovem. Najboljši dokaz za to je človek sam: raznih mamil (morfija, kokaina) in poživil

(alkohola, nikotina) — se je njegov organizem do neke meje brez posebne škode privadil.

Od druge skupine strupov, ki utegnejo škodovati divjačini, sta najvažnejša strihnin in cijanin,* ki se uporabljata za zastrupljevanje roparic, ki pa v gotovih primerih lahko povzročita škodo tudi divjačini, kateri nista bila namenjena.

V eni hudih zim je v Sedmograški pred vojno postal strihnin, nastavljen volkovom, usodepoln in porazen za veliko število medvedov in divjih prašičev.

Znana je velika odpornost perjadi napram strihninu. S poskusi sem dognal, da navadna kokoš prenese 10—12 krat večjo

količino strihnina kakor sesalec (n. pr. domači zajec) iste telesne težine.

Tam, kjer polagajo proti poljskim škodljivcem (mišim, voluharjem, hrčkom) s strihninom ali arzenikom zastrupljeno zrnje (koruzo, žito), se je že često, zlasti pozimi, pripetilo, da so poginili fazani in jerebice, ki so pobirali to hrano.

V nekaterih revirjih (Nemčija), kjer se uporabljajo umetna gnojila, zlasti čilski soliter, se pojavljajo od časa do časa obolenja srnjadi in zajcev v obliki težkih črevesnih katarjev in vnetja sluznic nosne in ustne votline.

---

* Pri tej priliki naj opozorim na popolnoma napačno trditev v lanskem »Lovcu«, da sta strihnin in cijanin (cijanovodik) škodljiva samo v želodcu. Taka trditev je brezvestna in more povzročiti strašno nesrečo, če ji bralec verjame. Če bi bil pisec, preden je to napisal, vzel samo »poln nos« cijanovega izhlapa ali natresel v rano (pod kožo) malo strihnina, bi te svoje »učenosti« ne mogel več napisati.

Tam, kjer sejejo volčji bob (lupinus luteus) iz rodu metuljčnic (papilionaceae), za popašo, klajo ali zaradi zboljšanja zemlje, je večkrat — a ne vsako leto — opazovati posebno pri srnjadi epidemično nastopanje lupinoze; bolezen napade divjad, pa tudi pitovno živino, zlasti ovce in povzroča razen splošnega obolenja prebavil še zlatenčico (rmenico, icterus) jeter in je v večini primerov smrtonosna. Seme in stebla rastline imajo v sebi lupinotoksin, ki se mora pred poklajo odstraniti na poseben način (razgrenčevanje lupine). Tudi zastrupljenja (perjadi) s semenom nagnoja (cytisus) niso redka, zlasti pri domači kuretini ne.

V novejšem času se na veliko in zelo uspešno (pri nas sicer še ne) uporabljajo različni strupi, ponajveč arzenove spojine proti poljskim, vrtnim in gozdnim škodljivcem, in sicer na različne načine. Sipa se prašek ali raztopina na ogroženo ozemlje (celo iz letal!) ali se z izgorevanjem različnih strupenih zmesi umetno zamegli gozd, zlasti v boju proti lubadarju in borovemu prelcu.

Če ta način zaščite kultur škoduje tudi divjačini, ni še ugotovljeno, toda je verjetno.

S tem preidemo k industrijskim strupom, ki ogrožavajo živalstvo. Največ skrbi in škode imajo v tem pogledu pač tovariši ribiči. Iz lastne žalostne izkušnje so nam znani pogromi, ki so uničili v obsežnih vodotočih skoraj docela vse ribe, ker so industrijska podjetja po nemarnosti ali pa iz štednje spustila strupene snovi v vodo.

Najpogostejši sovražnik v tem pogledu je klorovo apno, ki se ga na ta zločinski način iznebijo posebno papirnice, tkalnice ali kemične tovarne.

Druga opasnost za ribji in vodni živelj so tako zvane generatorske vode, ki jih spuščajo od generatorskih peči različne tvornice brez predhodnega očiščenja v vodo. Te odpadle vode, oziroma katran, ki je raztopljen v njih, vsebujejo za vodno živalstvo silno opasne, že v majhni količini pogubonosne snovi: fenole (karbolovo kislino), cijanide, žveplene in amonijakove spojine, vode iz tvornic za kemikalije, smodnik, razstreliva itd. pa največkrat solno, solitrno in žvepleno kislino, ki v prvi vrsti škodujejo — kakor premogovni prah — s tem, da uničujejo plankton, to je najnižja rastlinska in živalska vodna bitja, ki služijo najnežnejšemu ribjemu zarodu za živež. V okolišu obsežnih plavžarskih in topilniških podjetij, zlasti kjer se predeluje svinčena ruda, se je ugotovilo, da v prvi vrsti

srnjad telesno nazaduje in nastavlja krŽljavo in zanikarno rogovje, ki je svedrasto zvito, tako zvane »čepovlake«.

Majhne količine arzena pa živalstvu ne škodujejo; saj je znano, da dajejo konjski mešetarji konjem dalj časa pred prodajo »mišnice« (arzenika), ki vpliva na dlako in iskrost konj zelo ugodno.

Pred leti je priporočal izkušen nemški upravnik velikih jelenjih in srnjih lovišč, da naj se dodaja solnicam majhna količina arzena in bakra, najbolje v spojini, znani z nazivom »Schweinfurtsko zelenilo«, češ da ugodno vpliva proti črevesnim in kožnim zajedalcem, zlasti pa da poviša odpornost proti nosnemu obadu pri srnjadi.

•

Končno še nekaj besed o živalskih strupih samih. V poštev prideta — za naše kraje naši edini strupenjači modras in gad.

Koristna divjačina pride pač redko v položaj, da bi jo pičil eden od teh. Po izkustvih, ki jih imamo pri domači živini, tudi ni zelo verjetno, da bi močnejša divjad od tega poginila. Pač pa je znanih več primerov, kakor sem ga žal doživel tudi sam, da je zvesti pomagač pes bil žrtev kačjega ugriza pri izvrševanju lova. Manjše živalstvo, zlasti miši in drobne ptice, ki služi strupenjačama za prehrano, je zapisano neizprosni usodi, če jih doseže smrtonosni pik teh plazilcev.

Jež, ta ponočni poštenjak, velja kot docela odporen (imun) proti kačjemu strupu; do kraja dognana pa ta stvar do danes še ni.

Silvin Sardenko

Govor v gozdu

Slonokosteno zimskih sanj svetišče,
kot svete sohe sanjajo drevesa,
neviden duh jih z biseri potresa,
le malokdo jih v mrzlih dneh obišče.

Sedaj je, mislim, pravi čas obiska:
odšel je v pókoj strogi stari logar
in od nikoder več ne bo nikogar,
ni treba bati strele se, ne bliska.

Poslušaj, šuma! Tudi jaz sem lovec.
Ne divji lovec ali divji strelec;
moj cilj in plen je živi gozdni vrelec:
resnice iščem kakor bogoslovec.

Ni morda v zimskem gozdu s plašnim begom
iskal tolažbe božji pevec David?
V nedolžno šumo šel je dušo zdravit:
»Umij me, da se bom pomeril s snegom!«

Pomisli, gozd, da vsak bogoiskatelj
spotika v šumi bridke se usode
ob koreninah zmote in zablode,
in dvom in strah je veren mu prijatelj.

Smo bliže grobu, bliže smo modrosti,
smo bliže grudi, bliže smo resnici;
oboje najde v šumi tolažnici,
srce, ki v njeni se krepi skrivnosti.

Vsak pravi lovec je prijatelj zémlje.
Ne misli, šuma: lovec plemeniti
ne nosi smrti v puški bleskoviti;
življenje čuva, ko življenje jémlje.

Fr. Rojina

Gallétovi lovski spomini

Za osemdesetletnico gospoda Adolfa Galléta, ki jo je obhajal dne 25. maja 1930. leta, sem priobčil v junijski številki »Lovca« istega leta nekaj črtic iz njegovega življenja. Omenil sem tudi, kako rad je na svoje stare dni zahajal k meni, da sva zlasti v dolgih zimskih večerih v moji, sicer skromni, a vedno prijetno topli izbici kramljala o časih, ki so bili. Imel je čudovito dober, naravnost fenomenalen spomin. Pomnil je večino letnic in celo dneve smrti svojih neštetih lovskih prijateljev, lovskih čuvajev, brakirjev in najboljših gonjačev, posebno tistih pogumnih in predrznih, ki so v triglavskih čereh še v njegovem času gonili gamse. Kadar sva prišla na pogovor o psih, kar je bilo prav često, tedaj je bil v svojem elementu; ves je oživel in o vrlinah najboljših ni pripovedoval samo z besedo, temveč tudi z rokami in z živahno mimiko. Dokler je bil družabnik pri raznih loviščih, je imel navadno po dvanajst brakov, rajši kakšno skopčo več kot manj, in vendar je še po letih in letih vedel za vsakega, kako mu je bilo ime, ga je li priredil doma ali kje ga je kupil in koliko je dal zanj; katerega je moral ustreliti, ker ni bil dober, in kako je po velikih brakadah hodil iskat izgubljence, od katerih, navadno najboljših, ni videl nikdar več. Imel je vedno tudi ptičarja, kajpada!

V teku poldevetih let, odkar sem se vrnil v domačo vas, in me je g. Gallé jel obiskovati, mi je kakšno stvar povedal tudi po večkrat, ali vedno popolnoma enako, torej brez lovske latinščine, zakaj kdor se poslužuje te, govori vedno drugače. Posebne zanimivosti njegovih pripovedovanj sem si beležil sproti in ko sem zdaj, ko sestavljam njegove spomine, urejeval te beležke in primerjal one, ki se ponavljajo, drugo z drugo, sem se moral čuditi, kako natančno se ujemajo. Spomin mu je ostal bister prav do njegove smrti.

Njegova današnja slika, ki jo je dal napraviti g. Mirko Stepič o priliki brakade na Medanskem hribu, ga prikazuje v njegovem 82. letu. Takrat je bil za svojo visoko starost še čvrst in je brakiral še prav na vseh Stepičevih lovih. Na sliki je videti tudi njegova istrska resavka »Bistra« iz psarne g. dr. Lovrenčiča, ki je bila vedno Gallétov največji ponos. Lani je doslužila, in ko

mi je prišel povedat, da je ni več, so mu polzele po čestitljivi bradi solze. »Mura« in »Dijanca«, ki jih ima na skopči še svojega rajnega očeta, sta potomki nekdaj zelo slovitih Blagajevih brakov; slednja, krajna, je izvrstna za vsako divjad, kot lisičarka pa non plus ultra.

Preteklo jesen ni mogel več na lov; pešati je jel kar vidoma. Odpovedavati se mu začele najprej noge, potem sluh, naposled pa še vid. K meni ga je pač še vodil stari hlapec Jernej, ali ko sta nekoč domov grede padla oba, se ni upal več iz graščine, kljub temu pa se je zanimal za lov še neznansko. Da ga nekoliko

razvedrim, sem mu hodil sproti poročat o vsakem lovu Stepičeve lovske družine. Kadar sem prišel, me je takoj, še preden sem ga mogel dostojno pozdraviti, vprašal: »No, kakšna je bila kaj včerajšnja jaga?« Kakor kakšen prav natančen preiskovalni sodnik je hotel vedeti vse ponatankosti. Ni mu zadostovalo, če sem mu povedal, kje da smo lovili in kakšen je bil uspeh, temveč me je vprašal: koliko nas je bilo lovcev in kateri; koliko brakirjev in gonjačev; če je bilo kaj tujih psov, koliko in čigavih; kje smo zastavili dopoldne, kje popoldne; kdo je streljal in pogodil, kdo zgrešil, kako smo se imeli po lovu in celo to, kdaj sem prišel domov. Preden sem mu mogel na vsa ta in taka vprašanja izčrpno odgovoriti, je minila cela ura ali tudi dve. V tem času je pozabil na vse svoje križe in težave in šele potem, ko sva bila obravnala lov od konca do kraja, mi je jel tožiti o svoji betežnosti. Začetkom novembra mi je dejal, da me vidi v sivi megli, koncem novembra samo še v obrisih, sredi decembra me pa že ni videl več, dasi sem sedel tako blizu njega, da me je lahko otipal. O njegovi popolni oslepelosti sem se prepričal na starega leta dan, ko je vprašal kuharico, če bo že treba luči, a mu je šestdesetsvečna žarnica že pol ure v polno obsevala obraz.

Poslednje mesece je tudi splošno zelo oslabel, zato sem mu svetoval, naj si, čeprav strog abstinent, vsaj zdaj privošči kakšno kapljo Stepičevega pikrčana ali rulandca, saj je za starega človeka kozarček dobrega vinčka prav to, kar je za otroka mleko. »Gospod Rojina« — je dejal s povzdignjenim glasom — »rajši umrem! Povedal sem vam že, da mi je bilo še pred rojstvom usojeno, da v vsem svojem življenju ne bom pil vina in ga tudi res nisem. Ker ga pa nisem do zdaj, ga tudi v prihodnje ne bom, čeprav bi mi utegnilo storiti dobro.« Res mi je nekoč že pravil o tajinstvenem vzroku svoje popolne vzdržnosti napram vsem alkoholnim pijačam. Odkrila ga mu je neka ciganka, ko je služboval še kot rekrut pri »Janezih« v Bocnu. Brala mu je iz črt njegove leve roke poleg skrivnosti, za katere je menil, da ve zanje samo on, tudi to, da se njegovi tovariši norčujejo iz njega, ker nikoli ne pije vina. »Pa veste, mladi gospod« — pravi ciganka — »zakaj ga ne pijete in ga tudi nikoli ne boste? Tale kriva črta in ta počez razodevata popolnoma jasno, da je prišla vaša mati, ko je bila z vami v blagoslovljenem stanju, na obisk k neki družini, kjer so pili vino, pa so ga, preden je vstopila, hitro skrili, da ga jim ni bilo treba ponuditi tudi njej. S tem vam je bilo narejeno za vse življenje, da ga ne boste pili tudi vi.« Za to razodetje, ki se mu je čudom čudil, je plačal premeteni sleparici »šestico«. Pil pa ni tudi nobene žgane pijače. Niti čaja z rumom

bi za vsenič ne pokusil, zato je na Stepičevih lovih dobival vsakokrat termovko takega z limono.

Zadnjikrat sem ga obiskal dne 7. januarja. Bilo je na ponedeljek in sem mu povedal, da je bil prejšnji dan še zadnji lov na lisice v Percah, da se ga pa jaz zavoljo napovedanega obiska z Gorenjskega nisem mogel udeležiti. Tako ga je imela radovednost, kako se je lovilo, da ni mogel vztrajati pri nobenem predmetu pogovora, ker so mu misli vedno uhajale v Perce. »Naj pa skočim k Mirkotu« — mu pravim — »pa bova kmalu vedela kako in kaj.« Nisem slutil, da je bila to zadnja usluga, ki sem mu jo mogel napraviti, zakaj ko sem se bil vrnil in mu povedal, da sta bili v gonji pač dve lisici, ki pa nista prišli do strela, sva si segla v roko zadnjič, dne 12. januarja je pa umrl ta preizkušeni in prav do poslednjih dni za lov tako navdušeni veteran zelene garde.

Te vrstice naj veljajo za posmrtnico in spomin na spoštovanega pokojnika in obenem kot uvod k njegovim lovskim spominom, katerih nameravam vprihodnje nekaj navesti z željo, da bi se zdeli »Lovčevim« čitateljem zanimivi, kakor so bili zanimivi meni, ko mi jih je pripovedoval veliki Nimrod gospod Gallé.

Iz lovskega oprtnika

Albert Preuss * 29. I. 1864 † 19. XII. 1934. Tik pred božičem 1934 je preminul v kopališču Saarow, blizu jezera Röth in svetovnoznane lovsko-orožarske preizkuševalnice Neumannswalde, starosta lovske balistike in ustanovitelj modernega preizkuševanja lovskega orožja — Albert Preuss. Že v mladih letih se je bavil po končanih temeljitih študijah tehnične stroke s posebno vnemo z vprašanji lovsko-orožarske tehnike in proučavanjem strelskih problemov.

Ko je založnik znane »Deutsche Jägerzeitung« Neumann v Neudammu ustanovil lovsko-orožarsko preizkuševališče, je Preuss prevzel vodstvo tega zavoda. Obenem je v »Neudammerci« dal stalno mesto oddelku »Das Schiesswesen« (strelstvo), kjer je priobčeval svoje poskuse in izkušnje na polju lovske balistike, ki je bila tedaj tudi v Nemčiji še skoraj ledina. Posebno se je poglobil v proučevanje težkega problema strela s šibrami in je bil prvi, ki je doprinesel znanstveno in praktično utemeljeno razlago tako zvane »zadrgnjene cevi« (Choke bore), o kateri vladajo še danes celò med puškarji in »strokovnjaki« čisto zmedeni pojmi. Sam je bil izboren strelec in dolgo vrsto let nosilec prvenstva v streljanju na glinaste golobe in bežečega merjasca.

Kot vodja preizkuševališča je z redko nadarjenostjo in iznajdljivostjo konstruiral célo vrsto pomožnih naprav, ki so mu služile za preizkuševanje orožja in municije; zlasti mu je uspela naprava za najtočnejše pristreljevanje risanih cevi in merjenje višine poleta izstrelka.

Za streljanje na lovu je izumil izstrelek z deljenim jedrom (Teilkerngeschoss), ki se v ravninskih loviščih po zadetku ali pa čim udari v zemljo, razleti na majhne komade in ne more ogražati zaledja. Orožarski tehniki je z navodili o mehanični spojitvi in mehkega varjenja cevi omogočil izkoriščanje specijalnih vrst jekla, ki se s trdim varjenjem le kvarijo in izgube najdragocenejše lastnosti (prožnost, žilavost itd.).

V reviji »Schuss und Waffe« (Strel in orožje) je od leta 1907—1916 priobčeval najvažnejše uspehe iz preizkuševališča Neumannswalde in neštevilno razprav in člankov o lovsko-strelski in orožarski praksi.

Književnost je obogatil razen tega z večjimi deli, od katerih naj omenimo samo »Lehrbuch des Flintenschiessens«, »Jagdwaffen« in »Schiessstandanlagen«, ki veljajo še danes za vzorna.

Bil je priznan in svetovno cenjen izvedenec za vsa vprašanja lovske balistike in orožarstva. Njegove izjave so bile klasično temeljite in utemeljene. Napram šušmarstvu pa je nastopal z neizprosno ironijo in sarkazmom.

Naš prvi lovski smodnik »Obilićevo«, na katerem gotovi nergači niso našli dobre dlake, je Preuss natančno preizkusil in ugotovil, da je istovreden z najboljšim nemškim smodnikom »Rottweil«.

Da stoji lovsko strelstvo in orožarstvo v Nemčiji danes na tako ugledni svetski višini, je brez dvoma v veliki meri zasluga neumornega in genijalnega mojstra, ki mu bo lovstvo in orožarska industrija ohranila časten in hvaležen spomin!

Zopet volkovi po snežniškem gozdu! Po daljšem presledku so se letos zopet pojavili volkovi v loviščih princa Hermanna pl. Schönburg-Waldenburga na Notranjskem. Že pred božičem je ugotovil graščinski lovec Franc Martinčič iz Grajšovke, da je volk raztrgal mlado košuto blizu krmišča pri Pirči jami; od takrat naprej so se vsi snežniški lovci potrudili, da bi dobili volka ali vsaj ugotovili, kje se drži. Ker ni bilo snega, so pregledali vse mlake, vendar

brez uspeha. Takoj po prvem tako težko pričakovanem snegu so potrdili, da se drži en volk na jugoslovanski strani posestva, na tako imenovani Skalnici, in da sta še dva druga volka včasih tukaj, včasih v Italiji. Dne 10. januarja so prišli naši lovci volku na sled v bližini italijanske meje. Po dolgem, mučnem zasledovanju jim je ta volk ušel v Italijo. Dne 12. januarja so zopet ugotovili dva volka v revirju. Zasledovanje je trajalo od zjutraj do mraka. Ugotovili so, da sta to dva psa klateža, katera sta lovila srnjad in se končno vrnila domov v domačo vas. Sneg je bil tako suh in prhek, da se ni dalo ločiti volčjega sledu od pasjega. Izmučeni lovci so jo pobrali razočarani domov. Vendar niso popustili in zasledovanje nadaljevali.

V nedeljo dne 20. januarja javi zopet Martinčič iz Grajšovke, da je volk v revirju. Takoj so zastavili vsi snežniški lovci italijansko mejo in zaprli vse prelaze s krpami, da ne bi volk zopet ušel v Italijo. Martinčič je šel za volkom po sledu. Neusmiljeno je pihala burja s Krasa pri —15°, tako da so se lovcem tresle roke od mraza. Po dolgem čakanju začujejo lovci strel na Skalnici. Volk je po strelu pobegnil in ni krvavel, vendar so ga našli po dolgem iskanju pod skalo mrtvega. Bil je star samec in je tehtal 34 kg.

Dobili smo še sporočilo, da so naši logarji na italijanskem delu posestva tudi ustrelili volka pri Leskovem grmu. — Dne 13. februarja t. l. se je posrečilo našim logarjem na italijanskem delu posestva po dolgem in mučnem zasledovanju ubiti volčico kot zadnjega člana te roparske tolpe. Prišla je nazaj na isto mesto, kjer je bil pred mesecem dni ubit njen tovariš, kar je bilo zanjo usodno. Ubili so jo 200 m proč od onega kraja na Leskovem grmu, kjer so ubili volka.

Zanimivo je, da se je od zadnjega lova že privadila krpicam tako, da se jih ni več bala in so morali loviti brez krpic.

Upamo, da se posreči pokončati tudi oba psa klateža. — Z lovskim pozdravom! Upr. S.

Vidra v vrši. Reka Krka na Dolenjskem je bila v prejšnjih časih bogatejša na vsakovrstnih ribah kot je dandanašnji, čeprav se prišteva še vedno k bogatim ribjim vodam. Pravijo, da je bilo svoječasno tudi več vider v Krki. Pa še danes jih je precej, saj imajo v neštetih skalnih razpokah in luknjah v bregovih, terenu kraškega značaja, izvrstna skrivališča.

Log pod Sotesko je poplavno področje Krke. Redno ob vsakem dolgotrajnem jesenskem deževju, spomladi, ko se tali sneg, in včasih tudi poleti prestopi voda bregove in se razlije čez travnike tja do gozda, da izgledajo nižave kot jezero. Za hitro odtekanje vode so prepreženi travniki z jarki. Ko začne voda odtekati, se vračajo ribe, ki so splavale ob povodnji na travnike, po teh jarkih nazaj v reko. To priliko pa izrabijo včasih spomladi graščinski ribiči, da nastavijo v jarke vrše za ščuke in belice.

Spomladi leta 1934 je nastavljal v teh jarkih graščinski logar Dular vrše. Ko pride nekega dne logar pogledat, najde v eni vrši spredaj pri vhodu zapleteno srednje veliko vidro, notri pa je bilo ulovljenih več ščuk in belic. Vidra je najbrže gonila pred sabo po jarku ribe in se pognala za njimi, ne da bi opazila mrežo. Hotela je do rib, toda ob vhodu se je zapletla v vrvice in ni mogla več nazaj. Vidra je bila še živa, toda tako zapletena v vrvice, da se niti ganiti ni mogla več. Posebno zamotan je bil rep, tako da je moral logar prerezati vrvice, da je vidro osvobodil. Na glavi in tacah je bila na nekaterih mestih odrgnjena do kosti. Leseni obroč je ves zgrizla, vrvic pa ni mogla pregristi, da bi se osvobodila.

Logar Dular je pri svojem štiridesetletnem službovanju ujel in ustrelil čez 50 vider, ta slučaj pa je bil edini, da je ujel vidro v vršo.

Ing. Fr. Sevnik.

Primer, ki vpije po točnosti! V območju mariborske podružnice službujoči lovski paznik J. M. je pri izvrševanju svoje službe ponesrečil. Obstrelil si je levico pod pazduho in vsa roka do ramena je postala žrtev kirurškega noža. Mož je invalid. Zavarovalnine, ki bi znašala v tem slučaju Din 12.500, ni bil deležen, ker je zavarovalno premijo plačal nekaj dni po nezgodi. Gotovo bi mu ne služil ta znesek kot popolno nadomestilo za izgubljeno roko, res je pa, da bi bil mogel s tem zneskom kaj pričeti, kar bi mu bilo morda pripomoglo do znosnega skromnega življenja. Poravnaj torej pravočasno svoje obveznosti, posebno tedaj, ako so tako važne za dobrobit tvojega življenja!

Mariborska podružnica SLD je nesrečniku poklonila iz svojih skromnih sredstev v zmislu sejnega sklepa z dne 17. jan. 1933 za prvo pomoč Din 1000 (en tisoč).

Vse lovske čuvaje, odnosno njih gospodarje, opozarjamo, naj čimprej poravnajo članarino, kajti zavarovanje proti nezgodam teče šele od takrat, ko je članarina poravnana. Zamujeno se ne da več popraviti!

Ljubezen Francozov do psa. Ni na svetu naroda, ki bi tolikanj ljubil živali kot francoski. V Parizu in drugih mestih se vidijo na raznih promenadah najlepši, dragoceni psi, ki jih lastniki brižljivo vodijo na vrvicah. Na nekem otoku reke Seine — Ille des Recettes — v predmestju Pariza, imenovanem Asniere, je celo prekrasno urejeno pokopališče za pse, miljence svojih gospodarjev. Nedavno pa si je vzel profesor pariške univerze čas, da je opazoval skoro dva tisoč psov. Ugotovil je in objavil v časopisih, da so pariški psi najinteligentnejši na svetu. V dokaz je navedel, da psi, v kolikor prosto letajo okoli, v najkrajšem času uporabljajo s kovinastimi žeblji naznačene prehode preko cest, na katerih vrvi nepregleden promet tisočerih vozil. Le majhno je število povoženih psov in zaostaja zelo za številom mačk. Psi so celo tako previdni, da kratko ne slede na vrvi gospodarju, ki bi hotel prekoračiti cesto izven zaznamovane barijere. Ugotovil je ta profesor še, da psi gledajo na redarja, ki v znak prostega prehoda dviga belo palico in takoj nato nategnejo vrv, ki jo drži gospodar. B. H. S.

Boji v naravi. Brodolastnik Adolf Teslaf je v Osterrode na jezeru zapazil krožečega orla, kako se je nenadoma zagnal za veliko ščuko v vodi. Zagrabil jo je in skušal izvleči iz vode. A ščuka se je krepko postavila v bran in skušala orla potegniti v vodo. Po daljšem, strašnem borenju ji je to tudi uspelo in oba sta zginila v valovih. Uro nato sta se pa oba mrtva pojavila na površini. — Sličen slučaj se je dogodil g. Kreschmarju v Sangerhausenu v Nemčiji, kjer je njegov mali foksterier skočil za podgano v vodo. Takoj nato sta ga prijeli dve ščuki in ga skušali potegniti v globino. Le skupnemu naporu njega in pričujočih oseb se je posrečilo potegniti milo cvilečega psa iz vode in ga rešiti precej poškodovanega gotove smrti. B. H. S.

Lovski čuvaj iz Sesterž nam piše: Ko sem zadnjič hodil po lovišču, zapazim dva fanta, da sta po zasneženem sadonosniku imela sumljiv opravek. Prinesla sta koš senenega droba in ga po snegu razstlala. Potem sta šla v dolino z lopatami in sta napravila od njive, kamor so hodile jerebice običajno na pašo, pa do tja, kjer sta potresla seneni drob, v snegu gaz in tudi po tej natresla senenega droba, da bi lažje jerebice zvabila v sadonosnik. Jaz sem to početje z drugega hriba opazoval z daljnogledom. Ko sta imela vse gotovo, steče večji fant v gospodarsko poslopje in se vrne z dvema železnima pastema, na katerih je bila pritrjena koruza. Ko sta pasti nastavila, sta jih z drobom lepo zagrnila, da se ni drugega videlo kakor koruzna zrna. Nato sta jo popihala v hišo, da bi oprezovala. Jaz se takoj napotim na lice me-

sta ter vse pregledam, poberem pasti v svoj nahrbtnik in naslednji dan jih oddam orožnikom.

Tovariši čuvaji, bodite zdaj na straži pri kozelcih in takih kmetijah, ki stoje bolj na samem! Že večkrat sem našel po takih krajih pasti in tudi zanke, v desko pritrjene. — Z lovskim pozdravom: Jožko Sturm.

Zgleden lovski čuvaj. V bogatem lovišču pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju nastavljeni lovski paznik Ivan Požar je v eni lovski sezoni ugonobil 3 podlasice, 32 potepajočih se psov in mačk, 183 vran in srak ter 10 kraguljev in manjših škodljivih ujed. Kratek in enostaven račun mora vsakogar prepričati, da je slično delo jako plodonosno in torej posnemanja vredno. Ako se vzame, da bi se bilo vsaki teh ugonobljenih živali posrečilo pokončati samo po en komad divjadi, oziroma uničiti le po eno jerebičje ali fazanje jajce, bi postalo lovišče revnejše za celih 228 glav. Da pa niso mačke, podlasice, psi in kragulji tako skromni pri uničevanju divjadi, je pač vsakemu lovcu dodobra znano. Izdatki za postreljene naboje se v tem primeru gotovo lepo obrestujejo.

Prosti lov ima lahko tudi za l o v c e zle posledice. V »Jutru« z dne 15. februarja 1935 čitamo, da sta se v Perkovcu pri Valjevu zaradi prilastitve zajca, na katerega sta oba streljala, sprla lovca Kovačević in Ignjatović. Spor je šel tako daleč, da je Ignjatović ustrelil Kovačevića, nato pa se je iz obupa nad tem dejanjem obesil. — Kjer velja zakupni sistem, do kaj takega ne more priti, kajti zajec je brez dvoma last najemnika, naj ga strelja ali ustreli kdorkoli. — Kakšne posledice pa ima prosti lov za d i v j a d, nam prav nazorno kaže notica iz »Politike«, z dne 17. februarja 1935. Zaradi dolge zime in velikega snega je divjad v velikih stiskah in jo je prav lahko upleniti. Mnogi »lovci« so to izrabili, pozabivši prepovedi lova v sedanjem času in z divjačino skoraj preplavili beograjske trge. Končno je vendar nastopila policija in zaplenila 240 jerebic, 96 fazanov in 1 srno. Ta plen je potem prodala na Jovanovem trgu, in sicer so šle jerebice po 3 Din, fazani po 8 Din, srno so pa razkosano prodali. — Če so brumne »lovce« izsledili, tega »Politika« ne pove. Morebiti se drže modrega izreka nekega lovca iz srečnih krajev prostega lova, ki je ob neki slični priliki dejal: »Morda so jih polovili seljaki, ki love na zanke, s t r e l j a j o pa ne!«

Rakarji pozor! Kmalu pride čas za lov na rake. Vsak previden lovec bo samice vrgel zopet v vodo. Dokler nosijo taiste jajca pod repom, so pač lahko spoznati. Težja je pa razlika med samcem in samico, ko jajca odpadejo. Najlažje in najvidneje se razločijo po tem, da pod repom nosijo plavalne nožice, ki so pri samicah slabše razvite, posebno prvi par nožic je skoro nerazvit. Pri rakih-samcih pa sta baš prvi in drugi par močno razvita in žlebasta. B. H. S.

Ruševci v mili zimi. V Šleziji je lovec W. Kreisel meseca decembra ob sončnem svitu začul naenkrat petje ruševcev. Priplazil se je na sto korakov in opazoval nekaj kokoši in okrog teh pet plešočih ruševcev. Čudovito lep pogled, nenavaden v zimi. Prezgodnjo ženitovanjsko pesem je sedaj prekinil do maja sneg, ki je končno tudi tamkaj zapadel. B. H. S.

Nov poklic. V vseh kulturnih državah, posebno pa v Avstriji, je stremljenje, imeti psa čiste pasme, opremljenega z rodovnikom od pristojnega kluba. Rodovnik dobi le pes, ki je najmanj dobro ocenjen od sodnikov in zato je cena takega psa umevno višja. To dejstvo so izrabili podjetni brezvestneži na Dunaju, v okraju Ottakringu, kjer so ustanovili ne le pisarno za ponarejanje rodovnikov, temveč tudi salon za pripremanje psov. Operirali so jih, mazali z raznimi mazili in barvami, tako da so te

pomilovanja vredne živali končno vendar zgledale vsaj za dobo prodaje kot dragoceni primeri svoje pasme. Oblasti so prišle tem lopovom na sled in je sedaj dosti teh »umetnikov« prav občutno kaznovanih z zaporno kaznijo. Svarimo vsakogar, ljubitelja kot lovca, da naj pred nakupom dobro presmotri tako psa kot njegove listine. Najbolje je, da vpraša klub, če je vse v redu. Drage volje bo dobil potrebne, zaželene informacije. B. H. S.

Nalezljivost lišaja lisic. »Der oesterr. Tierarzt«, strokovni list za živinozdravnike, prinaša poročilo, da je lisičji lišaj zelo nalezljiv. Ugotovili so to pri štirih psih jamarjih, ki so prišli drug za drugim v dotiko z bolno lisico. Kmalu nato so dobili izpuščaje, hudo srbečico in dlaka jim je izpadala. Povzročiteljica te bolezni je bila v vseh teh primerih pršica (acarus vulpis). Ustreljeno lisico so odrli in s kožo odeli še enega psa; tudi ta je takoj nato nalezel garje. Pes, ki je prišel z njim v dotiko, je tudi obolel. S tem je prenosljivost dokazana. Z vtiranjem alkohola so ozdravili vse pse, razen enega, ki je istodobno dobil še pasjo bolezen in prav za prav na tej poginil. Kako lepo bi bilo, če bi nam uspelo dobiti živinozdravniško bolnišnico, da bi mogli v nji pomagati ubogim bolnim živalim! B. H. S.

XI. redni občni zbor Lovske zadruge r. z. z o. z. se bo vršil dne 29. marca 1935 ob 18 v pisarni g. dr. Iv. Lovrenčiča, Tavčarjeva ulica 12, Ljubljana.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva (načelnika, tajnika in blagajnika).
2. Poročilo nadzorstva (§ 31. z. p. točke 4, 11 in 12).
3. Volitev načelstva (§ 14. z. p.).
4. Slučajnosti.

Poročilo o dražbah krzna, ki so se vršile v Ljubljani 28. in 29. januarja ter 25. in 26. februarja t. l. Neugodne vremenske prilike, pozni ali sploh ne zapadli sneg so jako neugodno vplivali na kakovost našega krzna, ki je bilo mnogo slabše od onega prejšnjih let. Seveda so te okoliščine oblikovale tudi ceno, ki je napram lanski padla. Inozemski kupci so navajeni, da najdejo pri nas le dobro blago, ki je poznano daleč preko mej naše države. Sploh pa je letošnja kupčija s krznom zelo medla tudi na inozemskih tržiščih. Naše glavno krzno — lisica — že nekaj let ni v modi in zato so preostale od prejšnjih let velike zaloge, ki leže neprodane v Londonu in Leipzigu. Zanimanja za te kože torej ni bilo mnogo, zato je bila pri prvi dražbi prodana komaj polovica lisic. Vodstvo dražbe je potegnilo blago rajši nazaj, ki je potem pri drugi dražbi bilo po večini prodano. Kot običajno, pa je bilo mnogo zanimanja za kune zlatice in belice, dehorje in zajce.

Zanimanje kupcev je bilo, kot rečeno, medlo. Prišli so iz naše države, pa tudi iz Avstrije, Italije, Nemčije, Francije in Grčije.

Na dražbi so bile dosežene sledeče cene, ki veljajo za prvovrstno blago: Lisice poljske do 120 Din; lisice gorske od 124 do 150 Din; lisice gorske, posebni komadi 180 Din; kune zlatice, svetle 500 Din; kune zlatice, temne do 620 Din; kune belice 450 do 520 Din; dehorji od 60 do 90 Din; veverice, letne brez vrednosti; divji zajci, zimski 3.85 Din; divji zajci, jesenski 1 Din; jazbeci 58 do 61 Din; vidre 380 Din; jeleni po 13 Din za kg; srne povprečno po 10 Din.

Za domače zajce, domače in divje mačke, polhe, krte, rjave podlasice, volkove in merjasce ni bilo zanimanja.

Ornitološki observatorij v Ljubljani je izdal tiskano izvestje, ki vsebuje zanimive članke zlasti za ljubitelje ptic. Pregledno so razvrščeni dosedanji uspehi obročanja in ujetih obročenih ptic. V posebnem članku so našteti vsi gnezdilci Slovenije z opisi jajec in gnezditvenim časom. Brošuro, ki stane samo 10 Din, priporočamo ljubiteljem prirode.

V Ljubljani obstoja zoološko društvo »Noe«, ki ima namen, da v doglednem času da Sloveniji dostojen zoološki vrt. Dokler pa ne bo zbranih dovolj gmotnih sredstev in zasiguran prostor za stalno namestitev živali, prireja društvo samo sezonske razstave, ki naj dvignejo med občinstvom zanimanje in smisel za zoološki vrt.

Društvo prosi vse lovce kot čuvarje in ljubitelje narave, da se včlanijo v to društvo, saj je članarina malenkostna, samo 2 Din na mesec in 5 Din vpisnina; članarina se poleg tega lahko plačuje v polletnih obrokih.

Pišite zool. društvu »Noe«, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10-II, da Vam pošlje pristopnico.

Vse lovce, ki imajo kake živali žive, pa so pripravljeni nam iste posoditi oz. dati za razstavo, naj to takoj javijo društvu, da prejmejo točna navodila, kdaj in kam naj žival pošljejo.

Gozdarsko-lovski muzej v Topčideru se obrača potom Direkcije šum v Ljubljani (Bleiweisova cesta) na vse lovce za prispevke lovskih predmetov za svoje zbirke. Kdor more, naj odstopi take predmete temu državnemu muzeju, kjer bodo predmeti strokovno pravilno shranjeni in ohranjeni z imenom darovalca. — Predmetne stvari bi bilo poslati naravnost muzeju ali oddati v to svrho pri šumski direkciji v Ljubljani.

Letošnji redni občni zbor Društva ostrostrelcev starega strelišča Pod Rožnikom se bo vršil dne 15. marca 1935 ob 20. uri v hotelu »Metropol« — Miklič z običajnim dnevnim redom. Udeležba čim večja!

Na svoji zadnji seji je poklonil strelski svet 500 Din kot prispevek za postavitev spomenika in humanitarnih ustanov v spomin blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Letošnje strelske vaje in tekme se bodo vršile na starem društvenem strelišču Pod Rožnikom v dneh: 14. in 28. aprila ter 5. maja. Ta tekmovalna streljanja bodo celodnevna, dopoldne na letečega goloba in bežečega zajca, popoldne pa na tarče raznih vrst s kroglo.

Dne 23. junija pa bo celodnevno slavnostno streljanje v proslavo 80-letnice častnega člana in viš. strelskega glavarja g. Jeana Schreya. Zadevni natančnejši spored se pozneje objavi.

Strelski svet.

Zelenemu križu je naklonila lovska družba »Lovci« v Laškem iz svoje lovske prireditve dne 19. januarja t. l. znesek 250 Din. — Iskrena hvala!

Meseca marca dne 21. ob 14 se prične astronomska pomlad.

Dne	Sonce	
	vzhaja	zahaja
1.	6.43	17.47
5.	6.35	17.52
10.	6.26	17.59
15.	6.16	18.06
20.	6.07	18.13
25.	5.57	18.19
30.	5.47	18.26

Dne 5. ob 3.40 mlaj.
Dne 12. ob 1.30 prvi krajec.
Dne 20. ob 6.31 polna luna.
Dne 27. ob 21.51 zadnji krajec.

Listnica uredništva.

Marčeva številka »Lovca« se je zakasnila, ker je uredništvo s pripravljenim člankom o novem lovskem zakonu čakalo na objavo banovinske uredbe k temu zakonu, ki je bila sprejeta na seji banovinskega sveta dne 14. februarja 1935. Ker pa se je medtem pokazalo, da ta uredba ne bo še tako prócej izšla v Službenih novinah, novi lovski zakon pa šele po tej objavi dobi obvezno moč, je uredništvo preložilo omenjeni članek za aprilovo številko »Lovca«, da čitateljem na marčevo številko ne bi bilo treba predolgo čakati.

Uredništvo.

Dražbe lovišč

Dne 7. marca 1935 ob pol 10 bo pri sreskem načelstvu v Litiji dražba lovišča občine Trebeljevo za dobo od 1. aprila 1935 do 31. marca 1938. Lovišče meri 7017 ha; izklicna cena je 2400 Din, varščina tudi 2400 Din. Ako ta dražba ne bi uspela, se vrši ponovna dražba po 8 dneh, event. tudi pod izklicno ceno.

Dne 1. aprila 1935 se bo vršila v občinskem uradu v Breznu oddaja občinskega lovišča Brezno (bivše občine Brezno, Remšnik in Kapla) za dobo 6 let. Lovišče meri 6400 ha, izklicna cena je 6000 Din.

Dne 1. aprila 1935 ob 16 se bo v občinskem uradu na Muti potom javne dražbe oddalo v zakup za dobo 2 let lovišče bivših občin Gortina in Sv. Primož nad Muto. Lovišče meri 3426 ha, izklicna cena je 3000 Din.

Pri sreskem načelstvu v Kamniku se bodo dne 13. marca 1935 ob 9 oddala v zakup za dobo od 1. aprila 1935 do 31. marca 1938 tale lovišča:

1. Občina Domžale, 804 ha; izklicna cena 2000 Din.
2. Občina Moste, 401 ha; izklicna cena 600 Din.
3. Občina Paloviče, 413 ha; izklicna cena 750 Din.
4. Občina Tunjice, 702 ha, izklicna cena 650 Din.
5. Občina Zlato polje, 1114; izklicna cena 1000 Din.

Varščina je enaka izklicni ceni. — Ako katera dražba ne bi uspela, bo ponovna dražba dne 20. marca 1935 in se bo lovišče oddalo tudi pod izklicno ceno.

Občinski odbor v Dobrovniku, srez dolnjelendavski, odda na javni dražbi dne 14. aprila 1935 s pričetkom ob 13 v zakup za dobo od 1. IV. 1935 do 31. III. 1938 lovišče krajev Dobrovnik in Kobilje. Izklicna cena je 500, odnosno 300 Din, skupna izmera 2750 ha.

Društvene vesti

Podružnica Maribor za spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Na zadevni poziv »Odbora za počastitev spomina blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Mariboru« je poklonila mariborska podružnica v omenjene svrhe po 1 Din za vsakega člana, skupno Din 902 (devet sto dva).

Občni zbor ljubljanske podružnice SLD dne 18. febr. t. l. je bil jako dobro obiskan in temu primerno živahen. Spomin na mučeniško smrt svojega Najvišjega pokrovitelja Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja so zborovalci počastili z odrejenim molkom in s klicem »Slava velikemu vladarju kralju Aleksandru I.!«. — Poročila društvenih funkcijonarjev so bila brez debate in soglasno odobrena, prav tako je bil sprejet predlog na odrešnico z zahvalo. — Volitve treh izpadlih članov odbora so bile burnejše, ker sta dve struji postavili svoje kandidate. Izid je bil ta, da je prišel g. Lenček, odvetniški pripravnik, na novo v odbor. Tudi za volitev članov in namestnikov v centralni odbor sta bila dva različna predloga. Večino glasov so dobili tile kandidati: kot člani dr. Novak, dr. Orel, ing. Šušteršič, ravnatelj Zupan, dr. Eberl in Per; kot namestniki: Turk V., Nussdorfer, mr. Bakarčič, Sila, Justin in dr. Krejči.

Glede delegatov za glavno skupščino SLD so se zedinili zborovalci, naj jih v smislu podružničnih pravil imenuje odbor.

Kot samostojni predlog se je soglasno sprejela obširno utemeljena resolucija odbornika s. a. s. dr. Eberla glede nove banovinske davščine na orožje, ki naj se ukine ali vsaj v toliko ublaži, da se ne bo računala od vsakega komada orožja, ampak od orožnega lista.

Pri slučajnostih se je govorilo o neumestnosti članka v »Lovcu«, ki obravnava odstrel medveda na Kočevskem, o zaščiti medveda, lovskih tatovih in njihovih zagovornikih pri sodišču in

o novem lovskem zakonu ter banovinski uredbi k temu zakonu.

Občni zbor podružnice SLD v Ribnici je bil dne 20. januarja t. l. Predsedoval mu je Ivan Klun, veleindustrijalec iz Ribnice. Osrednji odbor je zastopal inspektor kr. banske uprave Justin Feliks. Predsednik se je spominjal smrti društvenega pokrovitelja blagopokojn. Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in med letom umrlih članov Asmana, Šilca ter Jelovška. Nato je podal nekaj smernic za delo društva v bodoče in opozoril članstvo na nevarnost glede zajca, ki bi ga nasprotniki radi imeli prostega. To se mora na vsak način preprečiti. — Izčrpno poročilo tajnika g. Ivana Burgerja kakor tudi jako pregledno sestavljeno poročilo blagajnika je vzel zbor brez debate odobruje na znanje. Blagajniški preostanek se porabi deloma za nabavo žive divjačine za osveženje krvi. Na predlog preglednikov računov in poslovanja so zborovalci soglasno priznali blagajniku in vsemu odboru odrešnico. Po volitvah so bili z vzklikom zopet izvoljeni odborniki, ki bi imeli po društvenih pravilih izstopiti iz odbora. Za preglednike računov se izvolita g. Franc Picek in dr. Maks Michelitsch. — Za delegate na občni zbor centrale se izvolijo: Burger Ivan, Klun Ivan, Bižal Drago, Štiglic Franjo in Ivanc Adolf.

Zasavska podružnica SLD ima svoj redni občni zbor v nedeljo 10. marca ob 10. uri dopoldne pri Forteju v Trbovljah. Poleg običajnega dnevnega reda se bo izvršila reorganizacija društva v smislu novega lovskega zakona, o katerem nam bo na občnem zboru predaval urednik »Lovca« g. dr. Stanko Bevk. Prosimo za obilno udeležbo.

Iz zapisnikov odborovih sej podružnic SLD. — Kranj: Da se lov z uharico, ki nudi lep lovski užitek in je za lovišča zaradi uničevanja vran in drugih škodljivcev tudi potreben, razširi, sklene podružnica podpreti nabavo uharic (10) svojim članom s podporo po 300 Din za kos. — Podružnica je izdala lepe žepne koledarčke s potrebnimi podatki iz lovopustnih predpisov in iz lovskega živaloslovja. — Onemoglemu lovskemu čuvaju Polajnarju se da podpora 300 Din. — Vsi zakupniki se pozovejo, da sporočijo odboru, koliko srn samic nameravajo v l. 1935. odstreliti, da se bo potem določil sorazmeren odstrel.

Kinološke vesti

X. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo dne 27. marca t. l. ob 20 v restavraciji hotela »Metropol« v Ljubljani. Dnevni red običajni. — Odbor JKS.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je imelo svoj XV. redni občni zbor dne 22. februarja 1935 v gostilni Činkole in je obenem praznovalo petnajstletnico svojega obstoja.

Predsednik g. F. Urbanc je otvoril ob 20.30 občni zbor, pozdravil navzoče, zlasti gg. dr. I. Lovrenčiča kot predsednika SLD in JKS, dr. Bevka kot predsednika ljubljanske podružnice SLD in KLB, Dermoto kot delegata KLSp, Koslerja kot predsednika DBJ, Drenika kot delegata KLJ in g. direktorja Klobučarja kot delegata podružnice DLP v Mariboru.

Vsi delegati so čestitali društvu k 15 letnici in mu želeli mnogo uspeha na polju lovske kinologije.

S toplimi besedami se je predsednik spomnil blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, katerega spomin so navzoči počastili z enominutnim molkom in vzklikom »Slava mu«. Z dvigom s sedežev so navzoči počastili tudi spomin v letu 1934. preminulega člana g. G. Šetine.

Predsednik je izrazil zahvalo podpirateljem društva, predvsem g. insp. ing. Šivicu, kr. banski upravi, SLD in JKS.

V nadaljnjem govoru je izvajal gosp. predsednik o pomenu ptičarja za lovca, poudarjajoč, da nam edino naš četveronožni prijatelj, ki je zmožen dela po sledu obstreljene divjadi, omogoča izvrševati lov lovsko pravično.

Nato je povzel besedo g. dr. Lovrenčič in poudaril ter hvalil neumorno delovanje društva in njegovega predsednika g. Urbanca. Želel je društvu, da bi mu še 15 in še 15 let predsedoval g. Urbanc in da bi društvo bilo še naprej s svojim delovanjem zgled vsem drugim edinicam kinološkega saveza.

Direktor Klobučar je prinesel pozdrave mariborske podružnice DLP.

Tajnik, banski načelnik dr. Pfeifer, je podal nato tajniško poročilo za preteklo leto, ki je bilo zelo izčrpno in pestro. Poročilo se je z odobravanjem vzelo soglasno na znanje.

Iz poročila strokovnega poročevalca in gospodarja g. A. Schusterja je bilo razvideti, da si je društvo nabavilo več nemških strokovnih knjig o dresuri in vzreji psov, ki so članom na razpolago. Društvo je za svoje člane importiralo v letu 1934. sedem nemških kratkodlakarjev, ki predstavljajo najboljšo nemško kri. Glavno zaslugo za to ima g. dr. V. Pfeifer. Prijavljenih je bilo 6 legel, in sicer 16 nemških kratkodlakarjev, 6 poenterjev, 13 angl. setrov in 6 irskih setrov, skupaj 41 psov. V znak priznanja zaslug, ki si jih je pridobil predsednik v teku 15 let za društvo, je izročil gospodar g. Schuster predsedniku g. Urbancu krasno opremljeno knjigo »Kronika društva ljubiteljev ptičarjev«, ki jo je sestavil neumorni in požrtvovalni gospodar sam.

Blagajnik društva g. Nagy poroča o stanju društvenega premoženja. Predlaga, da ostane članarina za leto 1935. ista, t. j. 30 Din. Sprejeto soglasno, brez debate.

Revizorja gg. direktor ing. Božič in dr. Luckmann sta našla knjige in račune v najlepšem redu. Temeljem te izjave se dosedanjim gg. funkcionarjem društva izreče absolutorij z zahvalo.

Sledile so volitve, pri katerih je bil z vzklikom izvoljen za predsednika g. Franc Urbanc, v odbor pa sledeči gg.: insp. Justin, načelnik dr. Pfeifer, Nagy, Schuster, dr. Eberl, ing. Weinberger, dr. Tavčar, pravobranilec dr. Souvan in na mesto vsled prezaposlenosti odstopivšega odbornika dr. Krejčija kot tajnik akad. B. Sežun.

Za revizorja sta bila izvoljena gg. dir. ing. Božič in dr. Luckmann, za delegata za JKS pa dr. Eberl in ing. Weinberger z namestnikoma gg. insp. Justinom in Schusterjem.

Pri slučajnostih predlaga g. Kosler, naj društvo določi svoje avtorizirane dreserje, da ne bodo člani nasedali slabim in neveščim.

Torej, dreserji naj se javijo društvu!

Odboru za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju pokloni društvo po svojih skromnih močeh 600 Din v obliki 3 knjižic Ljublj. kreditne banke.

Za uspehe na tekmah bo društvo izdalo nagrajencem diplome. Osnutke za iste bosta predložila društvu gg. dr. Pfeifer in Sežun.

Občnemu zboru se je predložil v odobritev pravilnik o podelitvi znaka »Vodnik«, ki se glasi:

Čl. 1. Temeljem sklepa občnega zbora DLP z dne 22. februarja 1935 uvaja DLP posebni častni znak z napisom »Vodnik«.

Čl. 2. Znak »Vodnik« je zlata ali srebrna hrastova vejica z želodom, ki ima spodaj napis »Vodnik«. Imejitelj nosi ta znak v gumbnici suknje ali na klobuku.

Čl. 3. DLP podeljuje srebrni častni znak onemu vodniku psa-ptičarja, ki si je pridobil na tekmah, p r i r e j e n i h po DLP:

1. prvo, drugo ali tretjo nagrado pri uporabnostni tekmi psov-ptičarjev ali

2. prvo nagrado pri jesenski vzrejni ali pa pri širši poljski tekmi ali

3. pri dveh poljskih tekmah prvo nagrado ali

4. pri treh poljskih tekmah enkrat prvo in dvakrat drugo nagrado.

Čl. 4. Zlati znak »Vodnik« podeljuje DLP onemu vodniku, ki je dobil pri treh uporabnostnih tekmah prvo, drugo ali tretjo nagrado, in pa onemu vodniku, ki je prejel pri treh jesenskih vzrejnih tekmah ali pri treh širših poljskih tekmah prvo nagrado. Zlati znak dobi tudi oni vodnik, ki je n. pr. pri eni jesenski vzrejni tekmi in pri dveh širših poljskih tekmah prejel vselej (skupno trikrat) prvo nagrado ali obratno pri dveh jesenskih vzrejnih in pri eni širši poljski tekmi (skupno trikrat) vselej prvo nagrado.

Čl. 5. O dodelitvi srebrnega odnosno zlatega znaka »Vodnik« sklepa odbor DLP in izdaja vodnikom o dodelitvi tega znaka pismen odlok.

Čl. 6. Častni srebrni ali zlati znak se podeljuje brezplačno, in sicer le enkrat.

Čl. 7. Znak »Vodnik« se more podeliti tudi nečlanom društva, ako so izpolnili pogoje, podane v čl. 3. in 4.

Čl. 8. Ta pravilnik stopi v veljavo po objavi v »Lovcu«.

Soglasno je bilo sprejeto, da se podeli prvi častni znak »Vodnik« g. predsedniku Urbancu, ki je edini, kateri bi ta znak že itak dobil, če bi bil že prej vpeljan, n. pr. l. 1910.

Kot pripravnik za tekme ptičarjev se prijavi g. Edi Hartinger.

Ob 23. uri zaključi predsednik lepo uspeli občni zbor.

Tajnik društva je g. Bogdan Sežun, akad., Ljubljana, Ilirska ulica 20.

Pomladansko vzrejno tekmo za ptičarje vseh pasem priredi Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani dne 14. aprila 1935 v revirju Ježica pri Ljubljani.

Sestanek točno ob 7 na vrtu hotela »Metropol« (g. Miklič) v Ljubljani. Odhod v lovišče ob pol 8 zjutraj z avtobusom. Prijave za tekmo je vposlati do najkasneje 4. aprila t. l. na naslov vodje rodovne knjige g. Antona Schusterja, trgovca v Ljubljani, Mestni trg. Prijavi je priložiti rodovnik psa v originalu ali v overovljenem prepisu. Pri tej tekmi morejo tekmovati le psi, poleženi v letu 1934. Prijavnina za vsakega psa znaša: za člane društva 25 Din, za nečlane 100 Din; poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, so oproščeni plačila prijavnine. Prijavnino je plačati pred tekmo.

Vodnike psov opozarjamo, da so predmeti preizkušnje pri pomladanski vzrejni tekmi sledeči: Nos, iskanje, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, ubogljivost, strelomirnost in delo po sledi.

Pri poslednjem predmetu opozarjamo, da mora pes samostojno ali pa na povelje vodnika svežo zajčjo sled — ne da bi videl bežečega zajca — z vnemo zasledovati. Ako pes pri tem zasledovanju laja, se to delo ocenjuje z opombo »glasnosleden«. Tiho zasledovanje sledi ali zajca se označuje pri oceni »tihosleden«. Če pes glasno ali pa tiho goni, to nikakor ne vpliva na oceno pri predmetu »delo po sledi«, pač pa je neobhodno potrebno, da pes pokaže vsaj zadosten učinek pri delu po sledi. Pes, ki sicer glasno goni zajca, ki ga vidi bežati, ki pa odpove pri delu po sledi, dobi oceno »nezadostno, glasnosleden«. Važno in potrebno je torej le delo po sledi zajca, ki ga pes ni videl.

Klub ljubiteljev jamarjev. V ponedeljek, dne 11. februarja se je vršil številno obiskan občni zbor Kluba ljubiteljev jamarjev v hotelu Miklič.

Dosedanji odbor je dobil soglasno razrešnico in se je izrekla zahvala za društveno sodelovanje gg. Medenu, dr. Lovrenčiču, ravn. Staretu in Sekuli.

Novemu odboru stoji na čelu kot predsednik g. direktor Bruno Hugo Starè, kot podpredsednik pa g. Ivan Bahovec, tajnik je g. kap. T. Drenig. — Klub si je nadel nalogo, pospeševati gojitev čistokrvnih jazbečarjev in terrierjev ter je s strokovno literaturo in vsemi nasveti vsakemu interesentu drage volje na razpolago.

Pismenim vprašanjem je priložiti znamko za odgovor. Klubov lokal je na Aleksandrovi cesti 3, Ljubljana, telefon 38-84.

Občni zbor društva Brak-jazbečar se bo vršil dne 8. marca 1935 ob 20. uri v gostilni Činkole v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabi odbor.

IV. Mednarodna razstava vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934 v Ljubljani.

Opisi in ocene psov.

(Sodniki: gg. dr. K. Witzelhuber, Fr. Nejezchleb in R. Pawelek.)

IV. Sportni psi:

2. Hrti:

Angleški hrti (Grey hound):

Psi:

Kat. št. 104. **Flyp-Soški,** čempijon, JRSp 90 (GH 3), pol. 18. II. 1928 iz Shimme-Šari JRSp 28 (GH 1) po Flypu of the Conquerror's home OeHStB (76). Vzr. dr. Cepuder Josip, l. Polc Karel, oba v Ljubljani. Spl. r. — Večkrat vpisan prekrasen pes, prav dobro ohranjen za svojo starost. Ocena odlično, prvak Jugoslavije-Ljubljana 1934, z nadejo na CACIB.

Kat. št. 105. **Borut,** JRSp 141 (GH 6), pol. 7. II. 1932 iz Lie JRSp 95 (GH 5) po Flypu-Soškem JRSp 90 (GH 3). Vzr. Loeser Mina, l. Polc Marija, obe v Ljubljani. Spl. r. — Lepo ospredje, zelo globoka prsa, šape zaobrnjene nekoliko na ven, glava ne posebno plemenita, dovolj temno oko, ledje vzbočeno. Ocena: prav dobro.

Psice:

Kat. št. 106 izostala.

Kat. št. 107. **Boja,** VzKLSp (GH 4), pol. 7. II. 1932 sestra Boruta. Vzr. Loeser Mina, l. Petelin Erna, obe v Ljubljani. Spl. r. — Veleplemenita; glava mična z najboljšim izrazom, zadnji del prav dobro mišičast, visok in dolg viher, prav dobre kretnje. Ocena: odlično.

Whippet:

Psi:

Kat. št. 108. **Boj,** VzKLSp 104 (Wh 1), pol. 7. V. 1932 iz Aide-Grey JRSp 102 (Wh 2) OeHStB (Wh 29) po Reality'su Ahatem OeHStB (Wh 37). Vzr. prof. Meriot-Tresari Ch. Weidling, Avstrija, l. Raška Oton, Ljubljana. Spl. r. — Zelo velik: glava ni baš plemenita, lepa prsa, dobre kretnje; lepo mišičasti zadnji del bi imel lahko boljše kotje. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 109. **Branko,** VzKLSp 105 (Wh 2), brat iz istega legla kot kat. št. 108. L. Thaler Ela, Škofja Loka. Spl. r. — Tudi velik, zelo dobrega mišičevja, zadnji del izvrsten, dolg in visok viher, zelo trupast, zadaj ozkohoden, lepe bledo-rumene barve. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 110. **Goetz von Miramonte,** OeHZB (Wh 93), pol. 6. VIII. 1932 iz Violante Grey OeHStB (Wh 43) po Snapu von der Hallerhüde DWZB

2688. Vzr. Deutsch Emanuel, Wien, l. Rajčević Ružica, Zagreb. Spl. r. — V vsakem oziru izvrsten, nekoliko velik: ospredje in zadnji del brezhibna. Prekrasen viher. Ocena: odlično.

Perzijski hrti (Saluki):

Psi:

Kat. št. 111. **Harun äs Kasr i Chudaján,** OeWHZB (PW 10), pol. 6. VI. 1932 iz Farasse el Saluk OeWZB (PW 3), DWZB V/100 po Hatimu el Saluk OeWZB (PW 2), DWZB 74. Vzr. in l. Casati de Casate Emmy Wohlfahrt, Graz-Ragnitz. Spl. r. — Vsa postava veleplemenita, izredno globokih prs, močnih kosti, glava bi bila lahko nekoliko bolj suha, je pa v pravilnem razmerju s trupom, zadnji del ima izvrstno mišičevje, lepa prsna in trebušna črta. Ocena: odlično.

Kat. 112. **Hasret äs Kasr i Chudaján,** OeWZB (PW 11), brat prejšnjega iz istega legla, istega vzreditelja, l. Marx Hansi, Korneuburg, Avstrija. Spl. r. — Prekaša prejšnjega v plemenitosti, zlasti kar se tiče izraza, izvrstno zgrajen, prekrasnih kretenj. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije-Ljubljana 1934 z nadejo na CACIB.

Psica:

Kat. št. 113. **Prinzessin Gülnare äs Kasr i Chudaján,** OeWZB (PW 13), sestra prejšnjega iz istega legla. Vzr. in l. kakor št. 111. Spl. r. — Že večkrat vpisana psica, ki sijajno prikazuje vse svoje prednosti. Ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije-Ljubljana 1934 z nadejo na CACIB.

Afganski hrt:

Psica:

Kat. št. 114. **Cheeta Westmill,** engl. KCB 13313/31, OeWZB Afg 1, pol. 28. VI. 1930 iz Sirfrede po Kymnu. Vzr. Mrs. Sqitt E. M., l. Casati de Casate Emmy Wohlfahrt, Graz-Ragnitz. Spl. r. — Jako tipična celotna postava, dobra glava, temno oko, lepo ospredje, dobre šape, prsa so dovolj globoka, lahno vzbočeno ledje, dlaka zaenkrat ni obilna, dasi bi bilo to pričakovati. Ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije-Ljubljana 1934 z nadejo na CACIB.

Ruski hrti (Barzoi):

Psice:

Kat. št. 115. **Diussi von Nikolajev-Aleschki,** JRSp 149 (RH 2) OeHStB Ba 179, OeWZB 84, pol. 16. VII. 1929 iz Wynge von Columbia OeHStB Ba 96 po Ajaxu von Hohenzollern, OeHSt Ba 64. Vzr. Englhofer Linda, Graz, l. Zamgger Annemarie, Celje. Spl. r. — Zadovoljivo velik, zelo plemenit tako glede glave kakor celotne postave; temno oko, lepo ospredje; ima zelo dobre šape, dovolj globoka prsa; ledje je lahno vzbočeno, ustrezala bi večja moč, dlaka slabotna. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 116. **Durak-Celeja,** VzKlSp 229. Se ne oceni, ker je še premlad.

Kat. št. 117. **Kitti,** OeHZB Ba 290, pol. 21. XI. 1933 iz Neve OeHStB 293 po Atamanu-Nadjakovskem OeHStB 126. Vzr. Richawy Toni, Maribor, l. Kunej-Majdič Ruša, Celje Ml. r. — Prekratka ter slabo odlakana, velika in močnih kosti, trup pa še ni dovršen, vzbočeno ledje, širok hrbet; ima dobre krake in šape. Ocena: prav dodobro.

Kat. št. 237. **Daisy,** OeHZB 289, pol. 24. IV. 1933, sestra prejšnje. Vzr. Wondrak, Osijek, l. Živanović Nada, Osijek. Spl. r. — Prejšnji jako podobna, oko še ravno dosti temno. Ocena: prav dobro.

(Nadaljevanje sledi.)

Vprašanja in odgovori

G. A. L. v C. **Pižmovka, ondatra** (Bisamratte, fiber zibethicus), do 30 cm dolg glodavec s prav tako dolgim repom, je doma v Severni Ameriki. Zaradi krzna (bizam) so pižmovko l. 1906 naselili pri Pragi, odkoder se je neverjetno hitro razmnožila na vse strani in povzroča ogromno škodo. Krzno te

naseljenke pa je le malo vredno. Ponesrečen poskus kakor z več drugimi krznaši. V Nemčiji so ugotovili že nekaj primerov križanja srebrnih lisic, skoro gotovo pobeglih iz farm, z navadno lisico.

G. S. M. v K. — **Ali je dlaka od zajca ali od kunca,** se da dognati le, če je na razpolago nekaj daljših dlak (nadlanke), iz same volne pa se to ne da ugotoviti. Ugotovitev ni lahka in se da izvršiti samo mikroskopsko.

G. dr. I. B. v Lj. Staro lovsko pravilo za **strme strele,** ki pravi, da streljaj navzgor više, navzdol niže, ne drži. Z računi in poskusi so dognali, da do kota 30° in razdalje 60 m zadene krogla prav tako, kakor če streljamo vodoravno. Na večjo razdaljo dobimo nekoliko zvišan strel, to se pravi, da moramo tako pri streljanju navzgor kakor navzdol malo niže pomeriti. To velja za streljanje v tarčo. Za streljanje divjadi, kjer ne gre za površinski zadetek, ampak za to, da razbijemo živali važne življenjske organe (srce), je treba stvar drugače premisliti. Da n. pr. srnjaku v dolini pod seboj zadenemo srce, moramo pomeriti malo više kakor običajno, da prodre krogla poševno navzdol v srce, nasprotno pa v hrib nekaj niže. Če si predstavljamo srnjaka prav nad seboj ali pod seboj, nam bo précej umljivo, da je tako prav. Če je razdalja za strmi strel jako velika, n. pr. na gamsa, moramo seveda poleg tega upoštevati še zvišani strel zaradi razdalje.

G. F. S. v M. — **Vrane zastrupljevati** je najbolje s 5%nim fosforom, kajti strihnin je prenevarna reč, dasi moramo tudi s fosforom ravnati jako previdno. Fosforov strup si pripravljamo na dva načina. Če ga hočemo rabiti s krvjo ali mesom ali drobom, ga (25 g) raztopimo v glicerinu (250 g) in pridenemo toliko belega bolusa, da dobimo redko kašnato zmes. Ako pa hočemo zastrupiti jajca, da jih nastavimo vranam, raztopimo fosfor (25 g) v olju (500 g), ne v glicerinu in ne dodenemo nič drugega. Bolje je seveda, da strupa ne pripravljamo sami, ampak ga kupimo že narejenega. Kašnato strupilo zmešamo s krvjo (na 1 l krvi 2 žlici strupila) ali z drobno sesekljanim mesom ali napolnimo z njim čreva, želodec itd. Oljnato strupilo vbrizgamo v jajca, ki smo jim s trivoglatim šilom izvrtali luknjico, z injekcijsko brizgljico. Odprtinico v jajcu moramo potem zadelati z voskom ali parafinom. — Tvrdka »Venator« Martin Balling, trgovina z orožjem in municijo v Vinkovcih, je izdala brošurico »Trovanje vrana«, ki jo je spisal znani strokovnjak in lovski pisatelj ing. Ivo Čeović v Zagrebu. Knjižica vsebuje vse, kar je treba vedeti o zastrupljevanju vran, srak in šoj.

Mali oglasi

V vzrejališču »Woodland« Guštanj je na razpolago za oplemenitev vpisanih psic resasti foksterijer »Laurus von Sonnenwinkel«, zmagovalec na razstavah. Cena po dogovoru. Istotam se dobe tudi mladi resasti foksterijerji.

Topinambur (papeževa repica), semenski, najboljša krma za divjad, se dobi pri oskrbništvu graščine Neukloster, Sv. Peter v Savinjski dolini pri Celju.

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Kamniško lovsko društvo v Kamniku odda v podzakup lovišče bivše občine Podhruška za 3 leta, počenši od 1. aprila 1933. Lovišče meri 1313 ha in je dobro držano. Lovcu nudi obilo spremembe. Poleg srnjadi, zajcev in lisic sta v lovišču tudi gams in petelin. Vsa pojasnila daje odbor.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Zaloga lovskih pušk raznih tvornic, lovska municija znamke »Fazan« ter vse lovske potrebščine se nahajajo pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. — V komisijski prodaji se nudijo: Trocevka sulska petelinka kal. 16/9.3 2200 Din; dvocevka risanica kal. 16/9.3 1200 Din; Hammerles dvocevka »Peterlongo« kal. 12 1600 Din; Browning, skoraj nov, kalibra 16 2200 Din; malokalibrski Walter kal. 6 1200 Din; Winchester enocevka kal. 12 500 Din; dvocevka petelinka kal. 16 450 Din; dvocevka petelinka »Bayard« kal. 16 1200 Din; dvocevka petelinka kal. 16 850 Din; malokalibrski Hammerles kal. 6 500 Din; Simson flobert kal. 6 350 Din; Mauser puška z daljnogledom kal. 7.2 2500 Din.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montažo daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje, se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti,

ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«. — Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 1, pri Zmajskem mostu.

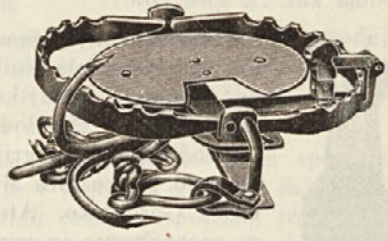
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. A. Š.

Novi lovski zakon uveljavljen v Dravski banovini

Doslej smo imeli v naši kraljevini raznovrstne lovske zakone in predpise. Na ozemlju predvojne Srbije so imeli tako zvani regalni sistem, t. j. državni lov s potrebnimi dovolilnicami za lovce, v Dalmaciji pa prost lov z nekaterimi lovskopolicijskimi in drugimi omejitvami glede izvrševanja lova. Drugod pa je bil v veljavi večinoma tako zvani zakupni sistem lova. Pri nas, v območju Dravske banovine, velja zakupni lovski sistem že od leta 1849.

Čeprav smo imeli v Dravski banovini vsepovsod zakupni lovski sistem, vendar nismo imeli enotnega lovskega zakona, razen posameznih predpisov, ki nam jih je takoj po ujedinjenju izenačila takratna »deželna vlada za Slovenijo«. Takrat so bili izenačeni predpisi o lovopustu, o lovskih kartah, o varstvu redkih živali, o lovskem zakladu itd., torej o zadevah, ki je jasno, da so se morale izenačiti. Glede ostalega pa smo imeli v banovini za ozemlje delov bivše Kranjske, Koroške, Štajerske, v Prekmurju in v občinah Štrigova ter Radatoviči posebne pokrajinske lovske zakone. V poslednje imenovanih dveh občinah je veljal lovski zakon za bivšo Hrvatsko in Slavonijo iz l. 1893. — Imeli smo torej samo v naši banovini p e t e r o lovskih zakonov. Razen zakonov samih so bile v veljavi še različne naredbe k tem zakonom in razni, z okrožnicami izdani oblastveni predpisi.[1]

[1] Lovske zakonite predpise za posamezne predele Dravske banovine je zbral ing. Anton Šivic in jih naštel za dobo do 15. maja 1931 v brošuri »Predpisi o lovu in ribolovu v Dravski banovini«. Ta brošura je izšla meseca maja 1931 v založbi Slov. lovskega društva v Ljubljani.

Po 15. maju 1931 izdane odredbe (okrožnice) je imenovani naštel v »Lovcu«, v štev. 2., 5. in 9. letnika 1934. Urednik.

Z upravno razdelitvijo države in pozneje v Dravski banovini izvršeno komasacijo občin je postalo izenačenje lovskih zakonitih predpisov še bolj potrebno, kakor je bilo dotlej, kajti treba je bilo poslovati ne samo v posameznih srezih, temveč celò v posameznih spojenih občinah kar po dveh lovskih zakonih.

Izenačenje lovskih predpisov je omogočil novi državni lovski zakon, tako pri nas, kakor tudi v krajih, koder imajo uvodoma omenjeni regalni lovski sistem. V teh krajih odločijo banovinski sveti o tem, kdaj in na kakšen način preidejo k zakupnemu sistemu lova po posebnih predhodnih odredbah. (Glej §§ 96. do vklj. 106. zakona o lovu.)

Novi lovski zakon je bil izdan dne 5. decembra 1931, objavljen pa v »Službenih Novinah« dne 6. decembra 1931, odnosno v »Službenem listu kralj. banske uprave Dravske banovine« dne 27. januarja 1932, št. 84/7. Zakon pa ni stopil v veljavo po objavljenju, marveč je bilo uveljavljenje v posameznih banovinah pridržano po § 112. z. o l. uredbam, ki so jih imeli izdati banovinski sveti po čl. 90. ustave. Ker takih svetov še nimamo, je finanski zakon za leto 1934/35 v § 76. pooblastil tačasne banske svete, da izdajo tako uredbo.

Za Dravsko banovino je bila banovinska uredba k novemu lovskemu zakonu sprejeta v zasedanju banskega sveta letos dne 14. februarja. Uredba je bila objavljena dne 13. marca t. l. v »Službenih Novinah«. Z dnevom objave, torej dne 13. marca 1935 je dobil novi lovski zakon v Dravski banovini obvezno moč.

Lovski zakon ureja glavna lovska načela v splošnem in podrobnem. Ta načela so v besedilu grupirana v osem poglavij. Posamezna poglavja obravnavajo tole snov:

I. poglavje vsebuje predpise glede izvrševanja lovske pravice, deli divjad v zaščiteno z lovopustom, v nezaščiteno in v zverjad; ima določbe o lastnih in občinskih loviščih, o dajanju lovišč v zakup, predpisuje lovski kataster i. p.

II. poglavje govori o lovsko-policijskih odredbah, ki se tičejo lovopusta, zaščite koristnih ptic, nedovoljenega načina lova, prodajanja divjačine in potrdil o izvoru, o izdajanju lovskih kart, prekomerni razmnožitvi škodljive divjadi, odreja posebne predpise glede psov v loviščih i. dr.

III. poglavje se tiče nadzorstva in zaščite lova in ima posebna določila o lovskih čuvajih;

IV. poglavje navaja določbe o povračilu škode po lovu in škode po divjačini, o odškodninskem razsodišču in postopku pred tem sodiščem;

V. poglavje govori o pospeševanju lovstva (lovskih društvih, lovski statistiki in lovskem skladu);

VI. poglavje obsega kazenske odredbe;

VII. poglavje prehodne odredbe;

VIII. poglavje odreja, da dobi zakon obvezno moč, ko izide banovinska uredba k temu zakonu.

Zakon prepušča ureditev posebnih, konkretno naštetih podrobnih predpisov banskim svetom, drugih banu in tretjih ministru za šume in rudnike.

Banski sveti imajo urediti v §§ 3., 8., 11., 17., 22., 24., 37., 39., 73., 84., 89., 92., 96. in 108. pridržane jim uredbe, ki so:

1. Proglasitev krajev, ogroženih po zvereh in divjih svinjah.
2. Odredbe za vršitev dražbe lovišč.
3. Omejitev števila zakupnikov in podzakupnikov.
4. Zaščita ptic pevk in onih, ki so koristne poljem in gozdom.
5. Predpisi o zastrupljanju nezaščitene divjadi in zverjadi.
6. Predpisi o hladilnicah.
7. Gonje na divje svinje in zverjad in nagrade za pokončavanje teh živali.
8. Predpisi za pastirske pse.
9. Način cenitve škode po lovu in po divjačini.
10. Uprava banovinskega lovskega sklada.
11. Znižanje ali zvišanje denarnih kazni.
12. Cenik za živo divjačino.
13. Čas in način uveljavljenja zakupnega lova tam, koder je pripadala lovska pravica državi.
14. Odkup rezervatov.

Z banovinsko uredbo Dravske banovine so bile vse zgoraj naštete zadeve urejene, izvzemši one po § 96. (13), kajti ta se nanaša na regalni sistem lova, ki ga pa pri nas ni.

Banu samemu je po zakonu pridržana ureditev sledečih zadev: obrazec o dražbi lovišč in za zakupno pogodbo (§ 10.), naredba o izpremembi lovopusta in o zaščiti redke divjačine (§§ 17. in 18.). Ban Dravske banovine je po objavi banovinske lovske uredbe izdal te predpise in je v »Službenem listu« z dne 16. marca 1935, kos 22., objavil pravilnik o obrazcu za zakupno pogodbo in naredbo o izpremembi lovopusta ter o zaščiti redke divjačine.

Poleg tega je ban za olajšanje poslovanja odškodninskih razsodišč izdal zadevne pripomočke, ki so objavljeni v isti številki »Službenega lista«. (Tiskovine ima v zalogi tiskarna Merkur v Ljubljani.)

Da bo postopek glede v zakonu predvidene razdelitve lovišč zaradi poprave mej, združenja lovišč, glede enklav in polenklav (§§ 5. in 7.) enoten in smotren, je izdala banska uprava občeupravnim oblastvom I. stopnje primerna navodila. Vsebino teh navodil objavljamo na drugem mestu.

Ministru za šume in rudnike je po zakonu pridržana ureditev sledečih zadev, ki jih uredi s svojimi pravilniki:

Oddaja v zakup na dražbi ali pa režijsko upravljanje državnih lovišč in lovišč krajiških imovinskih občin, izločenih po § 4. z. o l. (§ 16.); predpisi o obliki, vsebini in načinu izdajanja lovskih kart (§ 27.); ravnanje z lovskim orožjem (§ 28., t. 10.); nošenje orožja, legitimacije o opravljeni prisegi in službeni znaki za lovske čuvaje (§ 43.); obrazci za prijave in postopke glede odvzetega orožja, pribora, divjačine i. t. d. (§ 48.); obrazci in odredbe za lovsko statistiko (§ 82.) in prodaja zaseženih predmetov (§ 95.).

Vsem lovcem svetujemo, da se čimprej in točno seznanijo z vsemi predpisi zakona o lovu, banovinske uredbe, banovih naredb in ministrovih pravilnikov, ker se vsi ti predpisi medsebojno dopolnjujejo in omogočajo pravilno izvrševanje lova ob upoštevanju posameznih zakonitih določb.

Ako je komu kaj nejasnega, smo pripravljeni, da mu to pojasnimo. Sicer pa se bodo posebna in kompletna pojasnila (komentar) objavila, čim bodo le čas in razmere dopuščali.

Ing. A. Š.

Lovopust

veljaven za območje Dravske banovine od dne 16. marca 1935 naprej z upoštevanjem § 17. zakona o lovu z dne 6. decembra 1931 in banove naredbe, izdane po § 18. tega zakona v »Službenem listu« z dne 16. marca 1935, kos 22.*

Ne smejo se niti streljati niti loviti niti pobijati:

kozorogi brez razlike spola in starosti vse leto;

jeleni (samci) od 1. januarja do 31. julija, košute od 16. januarja do 31. oktobra;

srnjaki (samci) od 1. januarja do 31. maja, srne (samice) od 1. januarja do 30. septembra;

* Ker lovopust ni natisnjen na lovskih kartah, smo priložili »Lovcu« poseben listič z lovopustom, ki naj ga lovci nosijo s seboj pri lovski karti.

gamsi (kozli) od 1. januarja do 31. julija, koze od 1. januarja do 31. avgusta;

zajci (poljski in planinski) od 1. februarja do 31. avgusta;

divji petelini (veliki) samci od 1. junija do 31. marca, kokoši vse leto;

ruševci (petelini) od 16. junija do 15. aprila, kokoši vse leto;

gozdni jerebi (petelinčki) od 1. decembra do 14. avgusta, gozdne jerebice (kokoške) vse leto;

fazani in fazanke od 1. januarja do 31. avgusta;

poljske jerebice od 1. decembra do 14. avgusta;

kotorne in bele jerebice (belke) od 1. januarja do 30. septembra;

prepelice in kosci od 16. novembra do 14. avgusta;

droplje (velike in male) od 16. januarja do 31. avgusta;

golobi in grlice od 1. aprila do 15. junija;

sloke (kljunači) od 16. aprila do 31. avgusta;

velike divje race od 1. marca do 30. junija;

druge divje race, divje gosi, močvirni in povodni ptiči vseh vrst od 16. aprila do 30. junija.

(Op. Odstrel srnjadi in gamsov za posamezna lovišča določi številčno v zakupni pogodbi srezko načelstvo po zaslišanju banovinske zveze lovskih društev.)

Mladiče jelenjadi, srnjadi in gamsov — brez razlike spola — je prepovedano streljati, loviti ali ubijati v letu, v katerem so bili povrženi, v naslednjem letu pa dovoljeno šele v drugi polovici, torej v času, ki je določen za lov na odraslo divjačino te vrste.

Prvi in zadnji dan gori označenih časov štejeta v lovopust.

Z braki loviti je prepovedano v času od 15. januarja do 30. septembra.

Loviti divjačino je prepovedano: po oranicah, izvzemši okopavine, od 1. februarja, dokler se ne pobero pridelki; po travnikih od 1. aprila pa dokler se ne spravi seno in otava; po vinogradih od 1. februarja pa dokler se ne obero.

Od lovnih živali so z banovo naredbo, razen kozoroga, ki je trajno zaščiten, zaščitene do konca leta 1940. še sledeče redke živali, ki se ne smejo ne streljati ne loviti ali pobijati, ne prodajati in ne kupovati:

Planinski orel, ribji orel, orel belorepec, orel sršenar, orel kačar, ruski orel, krokar, velika in mala bela čaplja; dalje medved (v srezih Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec, Ljub-

ljana) in velika uharica ali vir (v vsej Dravski banovini, izvzemši sreze Kočevje, Črnomelj, Logatec, Novo mesto).

Naštetim pticam je tudi prepovedano razdirati gnezda in prodajati njihova jajca.

Po zakonu z dne 22. februarja 1922, Ur. l. št. 377/115 ostanejo zaščiteni še nadalje orehar, bobnarica in kvakač. — Zaščitene redke živali loviti dovoljuje izjemoma ban po zaslišanju banovinske zveze lovskih društev in Prirodoslovnega društva v Ljubljani.

Ing. Mirko Šušteršič

Pomlad

Zimske brige, mraz in pomanjkanje v loviščih so za nami. Divjad se oddaljuje od človeških naselij, krmišča ostajajo zapuščena in prazna. Svatovsko nastrojenje trepeče v vsakem solnčnem žarku, v vsaki sapici, v vsakem glasu in utripu srca. Velika noč, simbol vstajenja in novega življenja gre čez polje in gozd! Lovec se smeje v zlato sveže jutro, ko opazuje svoje varovance. Niti sedaj ne miruje, ker nikoli ne praznuje in noče in ne sme počivati. Divjad se je pretolkla skozi zimo, a rešena še ni. Tudi žival občuti na sebi težave, ki jih povzroča prehod iz mraza v toploto, iz mraka v solnce. Obenem se menja prehrana, ko prehajajo rastlinojede živali od suhe zopet na zeleno pašo. Kakor je človek spomladi ves vrtoglav, poln tegob in napasti, tako tudi živalsko telo, oslabljeno po zimskih težavah, težko odoleva hitrim spremembam. Zato naši parkljarji, zlasti srnjad spomladi mnogo trpe na obolenju prebavil, ki traja tje do meseca maja. Težko je lovcu pri srcu, ki je svojo divjad pretolkel do pomladi, ko vidi često medle postave srnjadi vse umazane od redkih iztrebkov ali ko najde sredi cvetja in svežega zelenja ravnokar poginulega srnjaka z dobro razvitim rogovjem. In mesto, da je za divjad april ali majnik čas vstajenja v novo življenje, ji pomlad prinese smrt. Zato se lovec podviza, da pripravi solnice, ki obvarujejo mnogo srnjadi pred obolenjem. Pri takih pohodih pa prešteva in ocenjuje stalež, da ve ravnati za bodoči lovni čas. Zato ne more počivati, ker mora skrbeti, da popravi morda spomladi, kar je preko leta zamudil pri odstrelu ujed, vran in »domačih« roparic.

Najuspešnejše je ujede odstreliti spomladi in nemara najlažje, ko imajo opravka z gnezdi in se kličejo za parjenje. Na teh pohodih pazljivi lovec sreča tudi domače mačke-potepuške, ki se zopet selijo v oživele bližnje gozde, in vaške

pse, ki stikajo za mladimi zajčki in gonijo težko breje srne. Pripravljena puška v spretnih rokah je najboljši varuh teh nebogljenčkov, ki žde v svojih kotiščih brez obrambe. Tak vaški štirinogati brakir se ne zmeni za predpise lovopusta in ne spoštuje ne posta ne praznika. Čuvaj ima torej dela dovolj na vse strani.

A lov tudi spomladi ne miruje. Komaj so si v pozni zimi oddahnile race, je prhnila čez večerno nebo ptičja senca, ki vzburi lovčevo srce. Dolgokljuni samotar se seli zopet v svoja vlažna gnezdišča. Zopet je lovec ves v ognju. Ali kakšna raz-

lika v naravi v nastrojenju. Jeseni je stikal s psom ptičarjem po vlažnem mokrem grmovju in krog in krog sama težka siva praznota. V gostem, težkem mraku je stal ob robu gozda in iz gozda so jokali zvonovi vernih duš. Sama smrt je hodila preko polja in celo lovčevo srce je postajalo sivo in čemerno. Tak je jesenski lov na rjavega, čudaškega samotarja, ki se utrne iz megle, se zamotovili med drevjem in utone v mrak, še preden je puška pri licu. Pred psom se pa dviga z brenčečim vzletom in prhne v goščo, strel pa mimo v nedolžne veje. Če se pa zvečer, iščoč paše, tiho priziblje čez jaso, kakor od vetra gnan list, ga nepazljivi strelec zamudi, kaj šele kadar v polnem letu šine senca kakor blisk čez svetlo razpoko neba.

Ves drugačen je spomladanski sprelet. Nebo je kakor kristal, ugašajoča zarja svatovska, zvonček iz vasi kar vriska Zdravo

Marijo. Misli so sproščene, kakor je sproščena narava ledenih okov. Že od daleč javlja kljunač svoj let z zamolklim »kvorkvor«, ko kliče nevesto, ki navadno žđi v kakem grmu in zapeljivo vabi ženina z živahnim »pificanjem«. Pa se primota čez modro jasnino čudaški ptič in še drugi, včasih še tretji, pa kolobari in motovili skozi mehki mrak. Spomlad je podžgala tudi dolgokljunega puščavnika, da se je spremenil v živahnega ponočnjaka, ki rogovili pod večer in fantuje.

Največ so to samci, ki iščejo samice in slede drug drugemu v borbi in nevoščljivosti za nevesto. Zato lov na spomladanskem spreletu ni tako pogubonosen za kljunačev zarod kot pa spomladansko grmarjenje, ki ni lovsko pravično in ga je opuščati docela. Sicer spomladanski lov traja mnogo manj časa, ker se kljunačem mudi v svoja gnezdišča in se selitev hitreje izvrši. Uvideven lovec bo spomladi privoščil tudi kljunačem neskaljeno ženitovanjsko potovanje in srečo.

Tudi veliki petelin že škriplje ob tem času svojo ljubezensko pesem. Zaslišuj in poslušaj ga, dragi lovski tovariš, uživaj ob drhtenju te mogočne ptice, a ne ukrivi prsta — ako že mora biti — preden ni češnja od cvetja bela! Preveč grešimo proti temu ptiču. Dovolj je lovcu-petelinarju, da dobi enega ali dva starca, čeprav jih ima na rastiščih še deset. Po čemu ti bo kup črnega mrtvega perja poleg slabe vesti?! Ne izgovarjaj se, da odstreliš samo obmejne peteline radi ljubega miru. Skleni rajši prijateljski mir na mejah z lovcem sosedom. Ne pozabljaj, da se na dobra prazna rastišča sele petelini iz sredine tvojega lovišča in si s tem več škoduješ, ko koristiš. Samo iskreno in pravično mejaštvo je poroštvo za ohranitev črne kuretine, ki zadnja desetletja v staležu strahotno nazaduje. Na to naj pomisli vsak lovec in čuvar prirode, preden ukrivi prst na drugega petelina!

S pomladjo smo lovci pozdravili tudi novi zakon o lovu, ki ga nam je prinesla baš pomlad. Naj bo to simboličen znak za krepkejše in plodonosnejše lovsko življenje. Morda določbe niso v vsem take, kakršnih si moderen in prosvetljen lovec želi. Zakon, se zdi, pušča premalo gibljivosti pokrajinskim zakonodajam, ki bi vrline novih predpisov mogle razmeram ustrezajoče temeljito izkoristiti. Zato niso morda na višku temeljna načela o gojitvi, kar se zrcali n. pr. v banovinski uredbi glede lovopustov.

Ali to so malenkosti, težave porajajočega se mladostnega življenja spričo važnosti in zdravih temeljev novega zakona o lovu.

Ko se bo letos petelinje petje stapljalo s petjem velikonočnih zvonov, bo za nas lovce petje toliko veličastnejše in vabljivejše, ker bo oznanjalo vstajenje nove dobe vsega našega lovstva. In temu zvonjenju veljaj to pomlad — lovski pozdrav!

Stangl Stanko

Lovstvo, smučarstvo in turizem

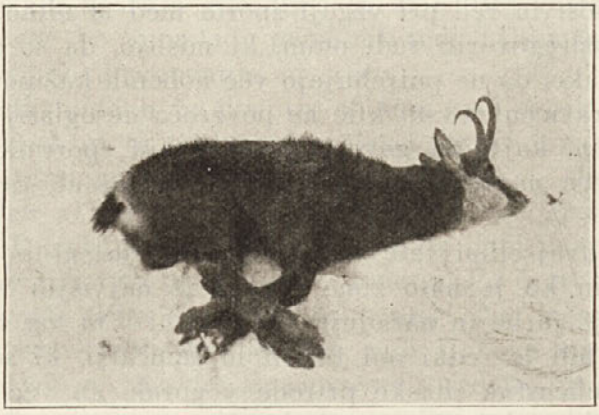
V današnjih dneh, ko se razvija sport tako hitro in v tolikšnih dimenzijah, zlasti kar se tiče smučarstva in turistike, je potrebno, da rečemo lovci besedo onim, ki danes odgovarjajo za pravilnost in red pri vzgoji sporta med mladino. Besedo pa moramo izpregovoriti tudi onim, ki mislijo, da so sportno naobraženi tako, da ne potrebujejo več nobenih kažipotov. Vendar naj ta upravičeni lovski klic ne povzroča nesoglasij med sportnim svetom, kajti mi govorimo tukaj kot sportnik sportniku, saj se lovec navadno tudi udejstvuje v tej ali drugi sportni panogi.

Pred dvajsetimi leti, ko so v pozni jeseni počele padati snežinke in ko je nato zima romala iz najvišjih vrhov naših Alp v nižje jarke in nazadnje odela še hrib in log s svojo belo odejo, so bili le redki oni turisti in smučarji, ki so vedeli za zaklade veličastne zimske prirode v gorah. Za večino turistov je pomenila tedaj zima počitek, da ne govorim o meščanih, katerim je zametla zima pot v goro sploh. Le gozdarji in lovci v svojih višinskih revirjih so tedaj pohajkovali po loviščih, skrbeli za hrano divjačini in so za ta obhod svojih revirjev uporabaljali po večini krplje, nekateri so smučali in orali z eno palico. Po vrhovih naših Alp pa je kraljevala povsem osamljena zima. To je bil smučarski sport v naših krajih pred dvajsetimi leti.

Divjačina se je tedaj umaknila zimi po svoji mili volji. Srnjad je zapustila mrzle in senčnate severne predele loviščin se je vsa združevala na solnčnih legah, kjer je bolje preživela vso zimo pri krmiščih in si izkopavala izpod snega za prigrizek zeleno ostrogovino. Iz teh solnčnih leg se srnjadi ni bilo treba umikati nikamor, saj je tedaj v njenih prezimiščih nihče ni motil.

Prav tako se je godilo gamsom, ki so se po prsku združevali v varnem ruševju ali se zavarovali pred zimo v skalnatih kotlinah naših višjih gora.

Minulo je dvajset let. Vrste smučarjev so se pomnožile in se množe v armado. Smučanje je postalo ljudski sport. Mlado in staro nestrpno pričakuje prvega snega in ko se zgodnjezimskega jutra belo zasvetijo vrhovi planin v jutranji zarji, se poraja veselje v vseh smučarskih srcih. Signal smučarja »Ho-juhe« se oglasi tako v mestu kakor v zadnji gorski vasi in že zavlada zimsko veselje po hribih in gorah. Kot prava prometna mreža se vrste in križajo smučine po vsem okolišu. Sportnike veselih in razgretih obrazov srečavaš vsepovsod in veselje je gledati zdravo, krepko mladino, ki si išče razvedrila v lepi naravi, si utrjuje svoje telo in duha na strminah med visokim macesnovjem in ponižnim ruševjem naših planin.

Kakor pa pri napredovanju vsake sportne panoge izrastejo iz dobrih vrst sportnikov tudi neprimerni izrastki, tako se tudi pri razvoju smučanja pojavljajo nepravilnosti in nekateri taki smučarji grešijo napram lovstvu in ugledu smučarskega kadra sploh. Govoriti hočem tukaj o grehih, ki jih store smučarji v naših loviščih.

So to odpadniki smučarstva, ki pridejo v planine in mislijo, da vse podeželje komaj čaka na nje in da so planine ustvarjene samo za nje. Ne hodijo po markiranih potih, nasprotno hočejo prebresti vsako drčo, iztakniti vsako lovsko stezo, češ, saj mi nismo navadni smučarji, ki lepo hodijo po izpeljanih planinskih potih, ampak smo »pravi planinci«, ki zmorejo vsak dohod na goro in raz njo. Pri teh rekordnih ekspedicijah ne pozabijo kričati svojih signalnih napevov, ki jih je toliko vrst, da bi človek lahko sestavil pravo pesmarico. Ko pa se bližajo planinski koči, se morajo s podvojenim kričanjem javljati, morda v mnenju, da jih bo gospodar koče sprejel z večjim veseljem kot prave

sportne junake. V resnici pa so smučarji te vrste za oskrbnike koč prava pokora.

Ko se vračajo raz goro, morajo voziti seveda drugo progo, da potem zaidejo, tavajo v srcih loviščih in držijo med sabo s kričanjem »zvezo«. Nato utrujeni počivajo, puščajo na počivališčih ostanke jestvin, papir, lupine oranž in limon, škatle od sardin in vse mogoče stvari, tako da se najdejo v revirju prostori, kjer bi človek mislil, da so taborili cigani.

Morda takšni smučarji ne vedo ali pa ne pomislijo, kolikšno škodo povzročajo s svojimi izleti v loviščih. Uboga divjad se mora umikati pred kričači iz svojih prezimovališč preko zasneženih jarkov. Plaha mlada srna si pri begu preko zaledenele snežne skorje z udiranjem rani svoje šibke noge, zaide v snežne zamete in tam mučno pogine. Če divjad vedno in vedno preganjajo iz njenih zimskih staj, postane do njih nezaupljiva, začne begati po lovišču, trpi na pomanjkanju hrane, se razkropi iz zaščitenih in nadzorovanih revirjev po okolici in postane plen divjih lovcev.

Ko nastopi pomlad po dolinah in se drži sneg samo še po višjih planinah, se zbirajo smučarji po planinskih kočah naših gorá, prirejajo tam smučarske tečaje in tekme. Toda tudi tod ne manjka sportnih odpadnikov. Komaj se zdani, ko v jutranji zarji ruševec gruli svoji nevesti ljubezen, že mora to ljubimkanje prekiniti krik brezobzirneža. Koliko več bi imel takšen človek od svojega bivanja na gorah, če bi pustil prirodo v miru in užival pristno naravno sliko pomladanskega jutra na planini.

Plaha divjad mora trpeti, ker se ne more braniti brezobzirnosti človeka. Pravega zimskega sportnika kot častilca zimske prirode mora zaradi takšne skrunitve boleti srce!

Ko pa se razcvete spomladi za telohom po nižinskih loviščih podlesna vetrnica in ko višje v revirjih po globačah v bukovju pomoli iz mokre zemlje zvonček svojo belo glavico, pričenja planinska pesem za turista.

Kako lepo so nam naši predniki izbrali planinske steze, s kolikim trudom je planinsko društvo vklesalo steze v skalnate stene in napeljalo ob stezi žičnate vrvi, da lahko udobno zavzamemo naše najvišje vrhove. Koliko dela so stale markacije in kažipota! Vse to delo si je društvo stavilo v nalogo samo zato, da bi nam omogočilo pot v kraljestvo planin, da tam preživimo nekaj brezskrbnih dni in se odpočijemo v veličastvu narave. Ni pa planinsko društvo ustvarilo vsega tega za one razgrajače, ki brezvestno lazijo po planinah, kričijo, kvarijo ugled turizma, valijo kamenje in s tem ne ogražajo samo divjadi, ampak tudi

življenjsko varnost človeka. Meni se je zgodilo na poti z Okreš-lja na Kamniško sedlo, kjer steza prečka steno, da sem komaj ušel kamnu, ki sta ga nad menoj sprožila dva dijaka, ki sta z dopadenjem brcala grušč v prepad.

Hvalevredni so napisi, ki jih je razobesilo planinsko društvo po svojih kočah: »Ne kriči in ne plaši divjačine, ker s tem delaš škodo lovcu, ki je ravno tako ljubitelj narave kot ti.« Temu enaki napisi so pritrjeni ponekod tudi ob markiranih stezah, ki vodijo skozi lovišča.

Najdejo pa se brezobzirneži, katerim so vse te prošnje bob ob steno. V lastnem revirju sem se mogel o tem prepričati, ko sem zaustavil dva izletnika, ki sta kljub opominskim napisom kričala skozi lovišče, kot bi bila za to najeta. Pa sta se hudovala, češ, da ju nimam pravice zaustavljati in utihnila sta šele, ko sem enemu s krepko zaušnico doprinesel dokaz resnice. Enakih primerov lahko človek najde vsepovsod, ko turisti hodijo v gručah in z vpitjem preizkušajo razdaljo med posameznimi skupinami.

Da navedena dejstva povzročajo divjačini mnogo škode in in trpljenja, je neizpodbitno. Pomislimo samo na čas, ko divjad dobiva mlade in potrebuje mir, tako mati kakor tudi mladiči.

Nisem nasprotnik turistu ali smučarju, ki na vrhu Kamniških, Julijskih ali drugih Alp zavriska in da duška svojemu veselju, vendar je do skrajnosti brezobzirno kričanje po revirjih pod skalnatimi skupinami in želel bi vsakemu kričaču ono jezo, ki jo kuha pravi lovec, ko sliši kričanje v svojem lovišču. Primerjajmo le stališče smučarja ali turista napram lovcu, če bi mogel lovec smučarju pripravljati takšno škodo, kot jo doživlja lovec od strani odpadnikov teh sportnikov. Sigurno bi nas ne prijemali z rokavicami, kakor se lovec tu izkazuje uvidevnega.

Stvar sportnih organizacij je, da na občnih zborih, tekmah in pri drugih prilikah opozarjajo svoje članstvo na te pregrehe. Naloga šol in starešinstva skavtov in drugih organizacij, kjer se zbira mladina, pa je, da mladino o tem pouče in na izletih gledajo na pravilno vedenje. Kajti, ako zraste še dvajset prihodnjih let v razmerju z razvojem sporta tudi njegovo odpadništvo, bomo morali po prihodnjih dvajsetih letih lovci zagraditi lovišča s kitajskim zidom, ako bomo hoteli obvarovati svojo divjad.

Sicer pa mi lovci radostno pozdravljamo pravi mladinski pokret, ki zapušča zatohle mestne kavarne in ničvredne podeželske gostilne in išče užitka in razvedrila na prostranih gorskih grebenih, kjer se človek vadi samostojnosti, telesne in duševne.

R. Marn

April

Spomladi, ko petelin se glasi,
ljubezen svojo v mirni dol drobi,
po tihi šumi se mu približuješ,
zdrhtiš vesel, ko spev njegov začuješ.
Koraka dva, korake tri —
in obstojiš, ko pevca vzró oči.
Zamaknjen gledaš, ko se v petju klanja
svetlobi vzhoda, ki že noč preganja.
In čim nebó od solnca zažari,
ožarjen se ti tudi pevec zdi.
Da zdaj moriš, — da pevec zlati
utihnil mrtev bi, srce ne dá ti.
A poči strel; — ne ti, le lovska strast
vplenila pevca je in — lovska čast!

F. Justin

Kinološka razmotrivanja

Če motrimo lovske razmere mnogih podeželskih lovišč, opažamo, da se važnosti uporabnega lovskega psa za lov daleč ne posveča tista pažnja, ki mu gre in ki je za lovskopravično izvajanje lova eden temeljnih pogojev.

Vsak pravi lovec stremi za tem, da upleni divjačino na najbolj primeren in zanesljiv način; strelja jo le na razdalje, ki dopuščajo zanesljiv uspeh, opušča pa vsak strel, ki je dvomljiv, bodisi zaradi negotovosti cilja, ki ga povzroča neugodna stoja ali položaj odnosno nenadni gib divjačine, neprimerna razsvetljava itd.

In vendar se najopreznejšemu lovcu pripeti, da zastreli divjad, ki je zanj največkrat izgubljena, če nima dobrega uporabnega psa s seboj. Koliko obstreljene parkljaste in druge dlakaste divjačine ter perjadi pogine vsako leto v loviščih zaradi pomanjkanja primernega psa in koliko škode je s tem povzročene, si vsak lovec lahko predstavlja.

Uporaben lovski pes je opora lovcu pri vseh vrstah lova, ki jih izvaja, brez dvoma pa mu najbolj služi pri iskanju obstreljene divjačine, s čimer jo reši premnogokrat dolgotrajnega trpljenja, mučnega hiranja in pogina.

Nemški lovski zakon, ki je brezdvomno vzoren, stremi za tem, da ima vsako večje lovišče uporabnega lovskega psa in se tako omeji mrharstvo v tem pogledu, da se obstreljena divjačina prepusti žalostnemu in mučnemu poginu. To naziranje bi se moralo uveljaviti tudi povsod pri nas, pa danes imamo le malo lovišč, kjer je tem načelom zadoščeno.

Ako je lovišče majhno, srnjad le redka ali prehodna divjačina, bi bilo potrebno, da je zakupnik takega lovišča vedno v stiku s sosedom, ki mu more v potrebi dati na razpolago v delu po sledi izurjenega psa. Koliko razočaranja, nevolje, jeze in škode bi se s tem prihranilo vestnim lovcem! Saj občuti vedno vsak lovec nekako posebno olajšanje in zadoščenje, če se mu po dolgotrajnem mučnem iskanju — brez psa — posreči najti slabo zadeto divjačino. Žal, da le premnogokrat to zamudno iskanje ni uspešno, v vročem poletnem času pa je tudi uspeh dvomljive vrednosti, ker se je med tem poginula divjačina že napela in usmradila.

Dober lovski pes je gotovo najboljši tovariš in pomočnik lovca; že opazovanje njegovega smotrenega dela je užitek. Meni

je bil v lovu vzoren, ubogljiv pes vedno ljubši tovariš kot pa gost, kateremu je bilo le za plen in streljanje.

Nekaj nemogočega je n. pr. poljski lov brez psa, — tudi tak lov sem imel že priliko videti. Vsa obstreljena divjačina, zlasti perjad je izgubljena in izročena pogubi. O lovski pravičnosti tu pač ne more biti govora, prej o čem drugem. Nepojmljiv, čuden vtis napravi na opazovalca lovec, ki lovi in išče na polju jerebice sam, brez psa, kar na slepo srečo. Dvomljiv je tak lovski užitek in menda vodi lovca pri tem šarjenju pred vsem le želja po mesu.

Moderna kinologija je osredotočila vse stremljenje na dvig dobrote in plemenitosti lovskega pasjega vzrejnega materijala. V tem pogledu prednačijo Angleži in Nemci, ki se morejo v tem pogledu ponašati z uspehom in napredkom, ki je vreden občudovanja.

Dočim so pred leti kinologi pri psu polagali važnost v glavnem na dober nos in na živahno poljsko delo, se danes posveča vsa pozornost uspešnemu delu po sledi, iskanju in najdenju obstreljene divjačine, kar je naravno v tesni zvezi z dobrim nosom. Zahteva se danes od dobrega lovskega psa vse več kot nekdaj. Uporaben mora biti v vseh panogah lova, v poljskem, gozdnem in vodnem delu; biti mora oster, neustrašen sovražnik roparic, najti in nakazati ali pa prinesti mora tudi obstreljeno divjačino.

To so glavne smernice, ki vodijo današnje vodilne lovske kinologe v prizadevanju uspešne vzgojitve čim boljšega, plemenitega materijala. Danes dobivamo iz Nemčije pse najboljšega pokolenja, plemenite krvi, ki se prenaša iz roda v rod v lovskih krogih daleč preko Nemčije znanih prvovrstnih legel.

Skrbna sistematična vzreja nam nudi danes prvovrstne pse, katerih podedovane odlične lastnosti se pokažejo že v zgodnji mladosti. Delo in zasnova teh mladih začetnikov sta mnogokrat presenetljiva, sta pa plod dolgoletne smotrene vzreje.

Mladiči iz takih legel so seveda dražji kot iz drugih manj znanih, vendar cena navadno ni pretirana. Sijajne lastnosti in delo teh pravilno vzgojenih psov bogato odtehtajo vse izdatke.

Od katerega mladiča pa moremo pričakovati ali domnevati, da bo upravičil nade, ki jih stavimo nanj, kot na dobrega uporabnega psa? Brezdvomno le od ostrega psa, ki kaže vnemo in zanimanje za divjačino in lov. Tega menda ni treba še posebej poudariti, ker je ta lastnost pri vseh pasmah psov nekak pogoj za uspešno dresuro in njihovo odlično uporabnost na lovu.

Kaj mi n. pr. koristi jamar ali brak, če ni oster? Ta zasnova se pokaže že v izredni živahnosti mladega psa. Treba ga je le na vrvici voditi po lovišču in ga opazovati, kako ga vse zanima. Povsod ima oči, na vse strani vleče vodnika, tako da ga je kar težko krotiti. Ako mi je dana možnost izbire, izberem takega in se za ostale ne bom zanimal. Če so pa mladiči še mlajši, bom izbral iz legla onega, ki se do korita ali matere prekoplje preko vseh drugih in jih renčaje odriva.

Res je, da zahteva dresura takega mladiča več truda kot mehkega, občutljivega in manj živahnega, toda mehak pes pa v nekaterih panogah lova nikdar ne bo pokazal take zasnove in takega uspeha kot njegov ostri tovariš. Oster, temperamenten pes n. pr. obstreljenega srnjaka brez premišljevanja potegne k tlom in ga uduši, brezobzirno napade in zdela roparico, dočim mehak pes večkrat zelo okleva, preden se loti roparice.

Prej sem rabil izraz »brez premišljevanja«. Glede vprašanja ali pes misli ali ne, se je že pred več leti pojavil spor med lovci in znanstveniki. To razmotrivanje še danes ni končano. Dočim so znanstveniki mnenja, da pes z ozirom na ustroj njegovega organizma ne more misliti in dela le z instinktom ali po nagonu, trdijo lovci, ki so se mnogo bavili z vzrejo in dresuro lovskih psov, baš nasprotno in navajajo za podkrepitev svojega prepričanja doživljaje, ki dokazujejo pravilnost njihovega nazora.

Po mojih mislih to naziranje drži in vsak lovec, ki je veliko lovil s svojim pasjim pomočnikom, mi bo v tem pritrdil. Imel sem pred leti odlično uporabnega ptičarja. Če je stal pred divjačino na polju, jaz pa sem kje zaostal, se je čez čas silno počasi in previdno ozrl nazaj in ravno tako počasi zopet obrnil glavo proti divjačini. Ako sem na lovu opoldne napravil odmor in delj časa obsedel pri mizi, se je nekajkrat približal in me pričel z glavo dregati v komolec, češ pojdiva že vendar! Nekoč — dolgo je že tega, bili smo mladi, razpoloženi — smo zvečer prišedši v mesto zavili v krčmo, da se še nekoliko pogovorimo, seveda. Pa me je čez več časa začel drezati v komolec, nazadnje se je naveličal in jo sam pobral domov. Bil je to že starejši, umerjen pes. (Nadaljevanje.)

A. Schuster

O pasji bolezni

O pasji bolezni ali pasji kugi (Staupe) je na svetovnem kinološkem kongresu v Monte Carlo l. 1934 predaval dr. Roesebek po nalogu državne zveze za kinologijo v Nemčiji (RDH). Dasi je o tem predmetu dokaj izčrpno pisal dr. Janko Lokar v svoji knjigi Ptičarji, morebiti vendar ni odveč, če podamo iz omenjenega poročila najvažnejše odstavke.

Pasja bolezen je brez dvoma bolezen, ki je pri psih najbolj razširjena ter najbolj pogosto ogroža zdravje in življenje naših lovskih pomočnikov. Rejci in ljubitelji psov se te bolezni najbolj boje, kajti ne le da ovira telesni razvoj psa, ampak — če psa ne pobere — zapušča zle posledice v zmanjšanju telesnih in duševnih vrlin, ki psa seveda razvredijo, često tako, da je za lov neporaben. Desetletja si že prizadevajo raziskovalci, da bi našli odpomoč proti tej bolezni, toda doslej še nimamo zanesljivega zdravila zoper pasjo bolezen. Zdravimo jo pač le simptomatično, torej prav za prav le povzročke bolezni, ki se kažejo v obolelosti 1. kože, 2. oči (sluznice in roženice), 3. dihal, 4. prebavil, 5. živčevja in končno v splošnem mrzličnem obolenju, ki spremlja ta obolenja.

Vedno in v vsakem primeru ne nastopajo vsi ti pojavi, često izostane ta ali oni, pa tudi vrstni red ni vedno tak, kakor smo ga navedli. Vendar v splošnem se potek bolezni sklada z navedenim, kar priznava večina opazovalcev, toda glede vzroka bolezni so mnenja strokovnjakov različna. V tem, ko smatrajo nekateri pasjo bolezen za nalezljivo (infekcijsko), torej tako, ki jo povzročajo od zunaj v telo zanesene kali, zanikujejo drugi to trditev in se ne boje zdravih psov pustiti v družbi z bolnimi. Tudi pripisujejo nekateri vzrok obolelosti vplivu vremena ali trde, da obole psi na pasji bolezni zaradi izpremembe v prehrani.

Različnost teh nazorov nam postane umljiva, če vemo, da je pravo pasjo bolezen težko razločevati od nekaterih drugih bolezni, ki so tej po znakih včasih jako podobne, kakor n. pr. pasji legar, angina, kužni katar in obolenje po zajedalcih ali stradanju. Če si torej o vzrokih pasje bolezni kakor tudi o načinu zdravljenja psorejci niso edini, je vzrok temu to, da so si svoje izkušnje, ki jih poslej zagovarjajo, pridobili ob opazovanju in zdravljenju različnih bolezni, ki so potekale podobno kakor prava pasja bolezen. Po novejših opazovanjih je pasja

bolezen sama na sebi precej nedolžna bolezen, nevarna pa so obolenja, ki nastanejo zaradi nje. Cepljenje (vbrizgavanje), ki se z njim zdravi ali hoče zabraniti pasja bolezen, bi moglo biti zanesljivo le tedaj, če bi pripravili pravo cepivo. To pa dandanes še ni mogoče, kajti kljub vsem naporom se še ni posrečilo najti povzročitelja (bacila) pasje bolezni. Vsako novo cepivo, ki pride na trg, ljubitelji in rejci psov radostno pozdravljajo, toda po preizkušnjah se izkaže, da v mnogih primerih ne pomaga nič. Doslej se ni še nobeno cepivo moglo uveljaviti niti kot zanesljivo zdravilo niti ne kot sigurno odvračilo. Zares dobrega, uspešnega cepiva danes še nimamo in tudi ni verjetno, da bi ga mogli dobiti. Ni namreč verjetno, da bi cepivo, ki bi prvotno, osnovno obliko pasje bolezni sicer zatrlo, moglo obenem ozdraviti tudi njena nevarna posledična obolenja. Moglo bi imeti uspeh kvečjemu pri polovici bolezenskih primerov, toliko ozdravljenj pa doseže tudi dosedanje simptomatično zdravljenje.

Vse vprašanje zdravljenja pasje bolezni se mora usmeriti v to, da se točno in zanesljivo določi ta bolezen in dožene njena ugotovitev. Le na tej podlagi se more potem dalje delati in priti do uspehov. Cela vrsta vzrokov je, ki morejo povzročiti bolezni, po poteku in pojavih podobnih pasji kugi. V preteklih 30 letih so to bolezen preiskovali skoraj samo z vidika bakteriologije, vendar je nedvomno treba tudi sodelovanja klinikov, parasitologov, fiziologov in patologov. To delo bi se zmoglo le s skupnim načrtom in delom vseh naštetih strokovnjakov ter potrebno bi bilo, da se izvede predlog profesorja dr. Hinza iz Berlina, ki je na mednarodnem kongresu za živinozdravništvo v Londonu dejal: Osnuje naj se mednarodna komisija za raziskavanje pasje bolezni, v kateri naj se strokovnjaki za posamezne panoge roko v roki po določenem načrtu poprimejo vprašanja pasje bolezni, da pridemo do zaželenega uspeha.

V. Herfort

Petelinja zgodba

To je zgodba preteklih časov, lepih sončnih dni, polnih lepote in pravega prijateljstva, ki je doma menda samo med lovci v gorah. Bila je to visoka pesem Stvarnice in prijateljstva, čustvena in blagoglasna, ki pa so jo spremenili v pocestno kričanje oni, ki jim je bog denar, ki jim je lov podjetje, ki jim je veličastna petelinja pesem vir denarja.

Vse je prešlo; prijatelji so pomrli in z njo iskrenost. Kje je že Drejc, kje je Janez, kje so ona lepa jutra v Dolomitih! Od vsega je ostal spomin, zdaj lep in sladek, zdaj grenek in trpek.

* * *

Dih pomladi je segal že precej visoko v gore, ko smo se odločili trije, da gremo na petelina. Ker je bilo lovišče precej oddaljeno in poleg tega v precejšnji višini, smo imeli to prijetno zavest, da nas bo Drejc potegnil s svojo »smrdečo škatlo« (tako je pri dobri volji imenoval svoj avtomobil) do vznožja gora, do našega revirja.

V soboto popoldne je vreme obetalo dobro. Natrpali smo svoje nahrbtnike, zložili puške in daljnoglede v avto in oddrdrali. Med potjo se je spomnil Drejc, da je pozabil doma zdravila za »upehane lovce«, no pa smo to napako med potjo temljito popravili. Bilo pa je to čisto odveč, zakaj, ko smo izlagali po precej srečno prestani vožnji po svežem gruščU iz voza nahrbtnike in drugo ropotijo, je našel Drejc pod sedežem še dve zelenki »božje kapljice«.

Dobiti smo morali nosača, zložiti iz vseh treh nahrbtnikov v enega. Stopil sem do starega Matevža, ki je bil za take in podobne ekspedicije vedno pri roki, da ponese z nami dobro naloženi nahrbtnik.

Drejc in Janez sta jo mahnila naprej, jaz pa z Matevžem, malo za druščino, malo iz previdnosti, ker sem le predobro poznal Matevževe muhe. Če je nosil takole težak nahrbtnik, je rad malo »poduškal« in zaostal. Potem »se« je pa rado kaj zlilo ali ubilo, namreč kar samo od sebe... Torej sem mu delal družbo in mu tudi pomagal, če je bilo treba, samo da ga ni premotila tista presneta skušnjava.

Ko smo jo srečno primahali do »Peskov«, do katerih je pot strma in je izstisnila marsikako kapljo znoja, smo malo »poduškali«. Raz »Peske« je bil krasen razgled na dva svetova: v ravnini vse v zelenju in cvetju, gore za teboj pa še vse gole in deloma še pokrite s snegom.

Pod »Peski« je zadnja kmetija in tam okrog se je pasel trop domačih kokoši. Vodil jih je krasen petelin z zelenimi peresi. Janez, muhast, kot je bil vedno, je stopil k meni in domenila sva se, da kupiva petelina, če je naprodaj. Stopil je malo nižje do plečate kmetice in kupil petelina za celih deset kron ter naročil, naj ga zapro zvečer v prazni svinjak, da ga vzamemo jutri, ko se vrnemo v dolino. »Veš,« mi je pošepnil, »če divjega ne dobimo, imamo vsaj lepega domačega. Petelin je pa le. Previdnost je mati modrosti, zato smo si zagotovili tegale petelina.«

Počasi smo korakali po zložni stezi naprej, da smo se malo ohladili. Kmalu smo bili pri lovski koči, od koder nas je že na daleč pozdravljal naš sotrpin, prijatelj Korlek.

»No, sedaj smo pa štirje lovci! Ali si vohal, da pridemo, da si tudi ti prinesel svoj težki »koš« do bajte?«

Malo smo počili in si privezali duše, potem sta pa šla Drejc in Korlek v kuhinjo, Janez in jaz pa nekaj sto metrov višje oprezovat za petelinom. Lovski čuvaj nam ga ni zaslišal, vedel sem pa sam dobro, kje poje; če nikjer drugje, na »Presedljeju« ali tam okrog gotovo.

Janez je šel višje, jaz pa za »Presedljej«, kjer je najlepše rastišče. Sedel sem pod nizek borovec, pripravil daljnogled in čakal, uživajoč krasote pomladnega večera in zahajočega sonca. Približal se je čas, ko prileti petelin na gred. Dvignil sem daljnogled in opazoval pod seboj stoječe smreke, borovje z bukvami mešano, podrto drevje in skalovje, pravi pragozd. Take kraje ljubi naš trubadur... Kar sem ob strani zapazil sliko, da sem popolnoma otrdel in si nisem upal odmakniti daljnogleda od oči, le še bolj sem jih priprl. Komaj dva metra od mene je iz plitve globeli pristopical petelin, klepajoč in vozeč kočijo. No, lepa reč, sem si mislil in sedel pod borovcem kot kup nesreče. Najrajši bi zlezel v zemljo. Škilil sem izza daljnogleda čakajoč, kaj bo napravil petelin. Prav nič se ni zame zmenil, miren sem bil in podoben štoru. Prišel je do kake tri metre visokega borovca in kot papiga, pomagajoč si s kljunom in z nogami, splezal po vejah na vrh in pričel peti. Čez čas se je spustil z glasnim ropotom meni za hrbtom na tla in peljal, kot sem pokukal nazaj, kočijo proti vrhu griča. Ko mi je zginil za majhen robček, sem skočil, kot bi me pičil gad, k nižje stoječi

smreki in se skril za nizdol viseče veje. Medtem je bil že izza roba, pa me ni opazil. Še je vozil kočijo, potem zaklepal in se pognal od tal na bukev, ki je stala prav na samem, in nadaljeval koncert. Čakal sem, kdaj se bo spet prestavil, da bi vedel za prihodnje jutro, kam peljati Drejca, zakaj njemu je bil namenjen. Petelin se ni hotel prestaviti. Na nebu so zažarele že prve zvezde, ko je petelin še vedno pel in jaz še vedno čakal. Končno je prenehal peti in se pripravljal, da bi na bukvi zaspal. Nagajal pa mu je veter, ki mu je pihal od zadaj, tako da je petelin venomer lovil ravnotežje z repom. Naposled se je obrnil proti vetru in mirno čepel. Z daljnogledom sem razločil le še temno gmoto na goli bukvi. Čudno, da se ni prestavil.

* * *

»No, ga imaš?« to je bil Janezov pozdrav, ko sem prišel v kočo.

»Imam, samo ne vem, če ostane tam, kjer sem ga pustil. Spi na samotni bukvi kot na brzojavnem drogu,« sem odvrnil.

»Veš, petelin čuti lepo vreme, zato je šel spat na tako odprt prostor.«

»Mogoče, bomo videli zjutraj.«

Drejc je kuhal večerjo, Korlek mu je pa pomagal.

Lepi so večeri v lovskih kočah, kdo jih ne pozna? Po tečni večerji smo srknili tudi malo dobre kapljice s svežo, zdravo studenčnico, za katero trdi Korlek, da ima podobno zdravilno moč kot rogaška slatina. Koliko ve vsak povedati takole zvečer v lovski koči o sebi in tovariših, resničnih in verjetnih...

Ko je Korlek skuhal še črno kavo, sem jih moral poditi spat, spat za par ur, zakaj kazalec se je pomaknil že na pozno uro.

Korlek je prelil še precejšnjo količino božje kapljice v drugo steklenico, da bi jo spravil za slabše čase... Ko jo je dvignil z mize, je ostalo dno zelenke na mizi.

»O, ježeš, ali ni škoda, da je miza poplavljena...« je klavrno zajavkal naš vedno šegavi Lojz. Drejc pa je že spal, Janez je vneto mižal in le od časa do časa zinil kako pametno. Preden je zaspal, sta se s Korlekom pogodila za malega janjčka, ki jih je imel Korlek nekaj pri bajti, da ga vzame prihodnje jutro s seboj v mesto.

* * *

»Alo, fantje, ura je dve!« Korlek jo je žagal naprej, mi pa smo se okomatali. Prižgal sem svetilko in stopili smo v jasno, mrzlo noč, ki nas je hitro osvežila in povsem zdramila. Počasi smo stopali po strmi poti, da se ne bi oznojili, časa smo pa imeli

tudi dovolj. Pod »Presedljejem« sem ugasnil luč, Janez je šel višje proti vrhu, midva z Drejcem pa sva lezla po ravnem do bukovega gozdiča. To je bil že moj načrt, napravljen zvečer pri petelinu: do bukovega gozdiča, potem do treh smrek in od tam ga bo streljal...

Jaz sem obračal, petelin je pa obrnil. Ko sva prišla z Drejcem v bukov gozdič, so še sijale zvezde. Malo sva postala, razložil sem mu svoj načrt, potem sva stopila nekaj korakov dalje.

»Ti počakaj tu, jaz grem pa malo dalje poslušat, če že kleplje,« sem tiho dejal. Napravil sem nekaj korakov, nehote pogledal proti nebu, v bukvi nad seboj sem zapazil črno kroglo — petelina! Urno dva koraka nazaj.

»Poglej v bukev,« sem šepnil Drejcu.

»O, hudiča,« je siknil, petelin pa se je klopotaje izmotal in odjadral. Ponoči se je moral prestaviti iz samotne bukve v višje stoječi bukov gozdič in mi prekrižal načrt.

Časa je bilo še dovolj.

»Sedaj pa oprezovat za njim,« sem dejal Drejcu. »Ti pojdi po robu do »Presedljeja«, jaz grem pa na staro, običajno rastišče. Če bo tam ali če ga ne bo, pridem k tebi na »Presedljej«.«

Poslušal sem levo, desno — nič! Tudi z nasprotnega »Slemena« bi ga moral slišati, pa tudi vse tiho.

Medtem se je pričelo svitati. Ko pridem precej spehan do »Presedljeja«, začujem petelina. Slišal ga je tudi že Drejc. Toda petelin je pel na precej veliki planinski senožeti na tleh! Stisnil sem se k majhni smreki in čakal, kaj bo. Kar je priletela kokoš in sedla v smreko, meni nad glavo. Drejc je zalezoval in oprezoval ob senožeti, petelin pa pel in odskakoval po dva metra visoko med brušenjem in frfotal in plesal svoj ljubezenski ples. Želel sem, da bi petelin priplesal Drejcu pred puško, toda le oddaljeval se je. Naenkrat močno frfotanje in ropot peroti — in vse je utihnilo.

Kam je šel petelin, sva se oba naenkrat vprašala?

»Drejc, počakaj, jaz bom stekel naprej, mogoče ga bom čul ob koncu »Dolge doline«, ali iz nasprotnega »Sovja«.«

Spet sem prisopihal nazaj — nikjer nič! Mogoče je na »Slemenu«? Medtem se je naredil že velik dan.

»Težko bo kaj, ptiči že pojo, sonce je vzšlo,« je tiho govoril Drejc.

Čez »Presedljej« jo udariva urnih nog na »Sleme« in že sva ga čula. Spet je dobro in nepretrgoma pel. Vrh smreke je pel in kar lesketal se je v soncu! Nobenega skoka nisva smela več zamuditi.

»Ves sem že poten in truden,« je vzdihoval Drejc.

»Kar hitro naprej! Samo še par skokov!«

»Ah, kar ti ga daj s kroglo.«

»Kar naprej, le korajžo!«

Kš, kš, kšš se je začela glasiti šoja, petelin je utihnil. Po, po, po, po sss — pop in petelin je bil v drugem vrhu. Takoj nato tilip, tilip...

»Nikamor več ne grem!« je vzkliknil Drejc in sedel v razcvelo resje. Klobukovi krajci so se mu obupno povesili, sam si je potisnil klobuk na oči — sonce je pa tako lepo sijalo.

»Kaj res ne greš?«

»Ne, ne grem nikamor več. Dovolj imam te dirke. Zdaj pojdi ti za njim, zakaj ga pa nisi streljal prej s kroglo?«

»Saj si prišel ti na petelina k nam!«

»Že, pa imam dovolj; videl sem ga, slišal tudi, zdaj pojdi ti za njim, počakam te tu.«

Poznal sem ga, zato sem odjenjal.

Pognal sem se kar po robu navzdol čez dolino v nasproten vrh. Petelin je še vedno pel. Hitro sem ga naskakoval in že sem ga zapazil na borovcu z odlomljenim vrhom. Zgledalo je, kot da poje v košari...

Postal sem za majhnim borovcem, da se mi je poleglo divje utripanje srca, zmučen sem že bil, prislonil puško na borovec in ko se je srebrna muha ustavila malo pod belo liso na petelinu, se je dotaknil prst prožila. Petelin je omahnil in se prikotalil skoro do mene. Ko sem ga prijel, me je še pogledal z ugašajočimi očmi...

Spet je bil izluščen iz krone Stvarnice prelep dragulj...

Medtem se je tudi Drejc potolažil in jo primahal za menoj, tako da sva hkrati prišla s petelinom slavnostno v kočo.

V koči je bilo malo zajtrka in prav malo počitka, pa že smo se pripravili za odhod. Korlek je še ostal v koči, mi trije smo se pa odpravili. Nosač Matevž je odšel že zvečer v dolino, njegov posel pa je prevzel naš šegavi Lojz. On je dejal, da bo za prenos naše robe koš še najpripravnejši. Najprej je dal v koš Janezovega janjčka, okrog njega pa ja naložil že precej ohlapne nahrbtnike, zunaj na koš smo pa obesili petelina. Karavana se je počasi pomikala čez »Peske«, potem smo vzeli še domačega petelina, ki ga je prešnji večer kupil Janez. Tudi ta je romal v koš, petelin namreč, ne Janez. Lojz je imel že precej težko breme, zakaj dejal je:

»Alament, kar težek je ratov koš!«

Janjček se je oglasil včasih s svojim be-e-e. Mogoče mu ni bil všeč kokodajs, ki je ležal na njem. Lojz je spet malo duškal, pogledal v koš, pa osuplo in žalostno dejal:

»Gspud, kaštrun zja, mrde je žejn!«

Ker je bilo baš ob potoku, je dejal Janez:

»Pa ga vzemi ven, mogoče bo pil!«

Ko je jemal Lojz iz koša janjčka, kar naenkrat frr, frr, in naš domači petelin je zdivjal frfotaje v hosto.

»Daj ga, streljaj!« je klical Janez. Od smeha nisem mogel prav nič, niti nabojev nisem mogel najti. Topot je bil pa Drejc bolj uren in je prišel na svoj račun — do strela na petelina. Pa še ni bil mrtev, ujeli so ga otroci, ki so šli od maše, domačega petelina so ujeli, lepega, z dolgimi zelenimi peresi in jaz sem ga — z nožem rešil nadaljnjih muk.

V procesiji smo šli skozi vas: Drejc je snel Lojzu divjega petelina s koša in ga ponosno nesel skozi vas, Janez se je šopiril z domačim kokotom, sam sem pa nosil šop rož, kot stara zarjavela devica, dasi sem imel dvoje petelinovih življenj na vesti, namreč to jutro.

Skobacali smo se v avto, rrr... in peljali smo se. Prav nič pa nismo rabili troblje, zakaj janjček je med potjo vneto rabil svoje mlado grlo, pa je šlo bee, e, e, e — ee proti Ljubljani...

Iz lovskega oprtnika

† **Franjo Roblek.** V nedeljo, dne 24. marca smo položili na pokopališču sv. Kancijana v Žalcu k večnemu počitku v sedemdesetem letu starosti g. Franja Robleka, uglednega veleposestnika in odličnega narodnega ter gospodarskega delavca Savinjske doline. Leta 1907. je bil kot kandidat narodne stranke izvoljen za državnega poslanca v dunajski parlament, kjer se je do leta 1911. z veliko odločnostjo boril za narodne pravice Slovencev ter dosegel lepe uspehe za gospodarsko povzdigo Savinjske doline. Kljub vsestranski zaposlenosti pa je bil blagopokojni Roblek velik ljubitelj narave ter vedno v prvih vrstah naše zelene bratovščine. Že izza mladih nog je pravilno pojmoval naloge in dolžnosti pravega lovca. V tem smislu je deloval mnoga leta kot odbornik in podpredsednik celjske podružnice SLD. Predsedoval je nadalje Lovski družbi v Žalcu, ki ga je zaradi velikih zaslug izvolila za svojega dosmrtnega častnega predsednika. Lovski družbi je dal več kakor svoje prijateljstvo, daroval je svoje ljubeče srce. Odlikoval se je pri mnogih prilikah kot izvrsten strelec. V prostem času je rad posečal Savinjske planine ter iskal v prosti gorski naravi po vsakdanjem naporu in skrbeh leka in razvedrila. Kdor pa ljubi naravo, ta ima tudi blago srce in smisla dovolj za bedo bližnjega. Pokojni Roblek je bil v vsakem oziru markantna oseba; žal, da nam ravno te vrste ljudje prezgodaj izumirajo.

Kako spoštovan in priljubljen je bil rajni Roblek daleč naokrog, je pokazal veličastni pogreb. Tako množice ljudstva in toliko odličnih predstavnikov oblasti Savinjska dolina že dolgo ni videla. Kr. bansko upravo je zastopal g. pomočnik bana dr. Pirkmajer. Ob odprtem grobu je med mnogimi govorniki spregovoril v imenu zelene bratovščine v zadnje slovo predsednik celjske podružnice SLD, gimn. direktor Mravljak. Turobno so odjeknili poki lovskih pušk in oglasil se je lovski rog. Nato so položili tovariši lovci zelene vejice na krsto, da so izrazili s tem iskreno hvaležnost in prijateljstvo do pokojnega, ki bo segalo tudi preko groba.

Vzornega lovca Savinjske doline bodo ohranili Slovensko lovsko društvo ter številni prijatelji in znanci v najlepšem in najsvetlejšem spominu.

† **Vogrinec Anton.** — Dne 11. marca t. l. je odšel v večna lovišča g. Vogrinec Anton, šolski upravitelj v p. pri Sv. Antonu v Slov. goricah. Pokojnik je bil že iz mladih let vnet ljubitelj prirode in navdušen lovec ter ves čas član SLD. Priljubljenega tovariša zelene bratovščine so prenesli na kraj miru njegovi zvesti lovci, ki so na lovski način počastili njegov spomin. Vrlega pokojnika ohranijo lovci v lepem in častnem spominu.

Franc Založnik, lovski in gozdni čuvaj veleposestva Mislinje, 70-letnik. Ko bo letos zaklepal in zabrusil v »Skrivnem hribu« veliki trubadur v prebujajočem se pomladanskem jutru in bodo po planjavah »Planinke« in »Ostružce« pihali in grulili ruševci, tedaj bo njihov varuh, ki jih malone celo svoje življenje očetovsko skrbno čuva in s pravo lovsko ljubeznijo neguje in opazuje, naš lovec Franc dosegel svojih 7 križev!

Prava »pohorska korenina« je vsem ljubiteljem zapadnega dela lepega, zelenega Pohorja dobro znan, ko je marsikateremu planincu, ki je v ondotnih globokih šumah zašel, ljubeznivo pomagal najti pravo pot. Zlasti pri srcu pa je jubilant vsem lovcem, ki so imeli priliko, da jih je spremljal po svojih v varstvo mu izročenih, prekrasnih revirjih na lovske pohode.

Saj se je rodil sredi najlepšega revirja v »Križevem grabnu« in ga je tako rekoč že v zibelki zabavalo lajanje srnjadi in piskanje gamsov, ki prihajajo v tem odlično gojenem lovišču prav blizu oglarske bajte, v kateri je preživel naš jubilar prvo mladost.

Ni čuda, da je naš lovec Franc že izza mladih nog vzljubil svoj poklic in ga vsa dolga leta z veliko vnemo in veseljem, z vestnostjo in s požrtvovanjem izvršuje. Po svojem markantnem značaju, pravem lovskem srcu, po svoji vestnosti v težki službi, je lovski čuvaj Franc svital vzor mlajši generaciji.

Zato mu kličejo vsi njegovi znanci iz kroga zelene bratovščine ob tem lepem življenjskem jubileju, da naj ostane še mnoga leta čil in zdrav, prav tako kot njegovi varovanci, divji kozli na planini! St.

★

Novi lovski zakon. — Kralj. banska uprava je izdala zaradi enotnega in smotrenega postopka pri razdelitvi lovišč, odnosno njih spojitvi, potem pri popravi mej in združenju lovišč ter glede samolastnih lovišč občeupravnim oblastvom I. stopnje navodila, od katerih objavljamo najvažnejše.

1. Občinska lovišča nad 3.000 ha; razdelitev. Po § 5 zakona o lovu je dopustno, da se ozemlje občine, ki ima več kot 3.000 ha, razdeli na dve ali več lovišč, ako to dopuščajo interesi lovstva, vendar tako razdeljena lovišča ne smejo imeti manj kot 2.000 ha površine. Za razdelitev takih lovišč je pristojno obče upravno oblastvo I. stopnje, ki zasliši prizadeto občino in banovinsko zvezo lovskih društev.

Razdelitev lovišča je mogoča šele takrat, ko mu poteče zakupna doba. Zadevno postopanje je torej vzeti v pretres preden se da lovišče po poteku zakupa na dražbo, odnosno preden se zakup podaljša.

Pri tej priliki se je treba ozirati tudi na določbo § 7. zakona o lovu glede eventuelne izločitve enklav in polenklav iz občinskega lovišča na korist lastnemu lovišču. Ravno tako tudi ni prezreti eventuelnega povečanja lovišč s tem, da jim je pripadlo kako lovišče, ki je izgubilo značaj lastnega lovišča (§§ 4 in 110 zakona o lovu).

Razdelitev naj se izvrši tako, da poznejše arondacije po odstavku 4 §-a 5. zakona o lovu ne bodo potrebne.

2. Občinska lovišča pod 500 ha; priključitev. Po predpisih § 5. zakona o lovu občinsko lovišče ne sme biti manjše od 500 ha. Ako so sedanja občinska področja (komasirane občine) manjša, jih priključi obče upravno oblastvo I. stopnje lovišču one sosedne občine, s katerim tvorijo najnaravnejšo lovsko enoto. Ta priključitev je mogoča šele tedaj, ko poteče zakupna doba lova posamezne občine, ki nima 500 ha površine.

Mogoči so primeri, da je treba priključiti dvoje ali več malih občinskih lovišč večji občini ob istem ali ob različnem času.

Zakupna doba prvikrat priključenih lovišč naj se odredi do roka, do katerega velja lovski zakup one občine, kateri je bilo manjše lovišče priključeno.

Zakupnik občinskega lovišča, kateremu se je priključil lov občine z manj nego 500 ha, mora prevzeti povečano lovišče in plačati za priklopljeni lov na hektar zakupnino, ne oziraje se na to, ali je bila zakupnina priklopljenega lovišča na hektar večja ali manjša nego njegovega, dosedanjega lovišča (§ 7. odst. 2. zakona o lovu).

Zakupnina priklopljenega lovišča ostane, kakor poprej, zemljiškim lastnikom po § 1. odst. 2. zakona o lovu, odnosno občini po § 76, točka 3. finančnega zakona za leto 1934-35, in se vplačuje občini, v katere območju so dotična zemljišča.

Ako poteče zakupna doba za veliko lovišče prej, nego za ona mala, ki nimajo 500 ha površine, bi bilo ob priliki dražbanja ponudnike o tem primerno opozoriti. (Glej točko 6. dražbenih pogojev v obrazcu k § 10. zakona o lovu.)

Ob priliki, ko se kako malo lovišče pod 500 ha priklopi večjemu, je omogočiti poprej eventuelno izločitev enklav in polenklav v korist lastnim loviščem.

3. Arondacija lovišč zaradi poprave mej. Po določbah § 5. zakona o lovu smejo obča upravna oblastva I. stopnje popraviti meje lovišč radi arondacije. Te arondacije morejo imenovana oblastva izvršiti ali po službeni dolžnosti ali na zahtevo ene ali več občin, zakupnika občinskega lovišča ali pa lastnika izločenega lastnega lovišča. Zadevno je zaslišati banovinsko zvezo lovskih društev.

Iz zakona o lovu ni posneti, da bi se mogle popraviti meje občinskih lovišč tako, da bi se od lastnega lovišča smelo kaj odvzeti. Ne bilo bi pa protivno zakonu, če na to lastnik izločenega lastnega lovišča pristane, kateremu bi navzlic temu še vedno ostalo nad 200 ha zemljišča.

Stremeti je za tem, da se arondacije izvršijo še pred razpisom dražbe občinskih lovišč. Ako se izvrši poprava mej lovišč med zakupno dobo na zahtevo interesentov, nosijo ti eventuelne stroške postopanja.

Arondirani del postane sestavni del občinskega lovišča, s katerim je združen. Vsled tega se mora oddajati v zakup to lovišče obenem s priključenim delom.

Če se je arondacija izvršila med zakupno dobo, ima zakupnik onega občinskega lovišča, kateremu se je priključil del lovišča iz sosednega občinskega lovišča, plačevati za ta priključeni del sorazmerno zakupnino, ki jo plačuje zakupnik dotičnega sosednega lovišča, iz katerega se je izločil komasirani del. Ako pa poteče omenjena zakupna doba sosednega lovišča prej, mora zakupnik lovišča od poteka zakupne dobe sosednega lovišča plačevati za priključeni del zakupnino, ki je sorazmerna njegovemu občinskemu lovišču.

Zakupnina zemljišča, ki je predmet arondacije, ostane zemljiškemu lastniku in jo je plačevati dotični občini, v katere območje spada po zemljiškem katastru.

4. Združenje lovišč. Ban sme po § 5. z. o l. več občin, brez ozira na razsežnost njihovega ozemlja združiti v eno lovišče, ki pa ne sme presegati 5.000 ha. To more storiti po predhodnem zaslišanju banovinske zveze lovskih društev ali po službeni dolžnosti ali na zahtevo ene ali več občin, zakupnika občinskega ali pa lastnega lovišča.

Ban se bo posluževal pooblastila po §-u 5. odst. 5. le od slučaja do slučaja. V potrebnem primeru bo odredil združitev ali postopoma, ko potečejo zakupne dobe posameznih lovišč, ali pa šele tedaj, ko poteče zakupna doba že vsem dotičnim loviščem.

5. Enklave in polenklave. Po § 7. zakona o lovu pripadajo v lastnem lovišču enklavirana zemljišča občinskega lova proti sorazmerni odškodnini lastnemu lovu.

Polenklave sme obče upravno oblastvo I. stopnje priključiti lastnemu lovišču, če to zahtevajo interesi gojenja divjačine, istotako proti sorazmerni odškodnini. O priključitvi polenklav se ima zaslišati banovinska zveza lovskih društev.

O priznanju polenklav naj se redoma odloča istočasno s priznanjem lastnega (izločenega) lova, torej ob poteku zakupne dobe občinskega lovišča (§ 110 zakona o lovu). Med zakupno dobo občinskega lovišča pa se smejo polenklave prideliti samo s pristankom dotične občine in lovskega zakupnika. Slednjemu se zakupnina sorazmerno zniža.

Pod sorazmerno odškodnino je razumeti na 1 ha odpadajočo zakupnino občinskega lovišča.

Odškodnina za enklave in polenklave se plačuje občini za zemljiške lastnike v rokih po § 13. zakona o lovu.

6. Lastna lovišča; priključenje občinskim loviščem — izjeme. Lovsko pravico na svojem posestvu sme izvrševati le oni lastnik zemljišča, ki mu površina znaša vsaj 200 ha nepretrganega zemljišča, in mu je ta pravica do izločenega lastnega lovišča priznana s pravomočno odločbo občega upravnega oblastva (§§ 4. in 6. z. o l.).

Če se obseg izločenega lastnega lovišča zmanjša na površino pod 200 ha, ga mora obče upravno oblastvo I. stopnje po službeni dolžnosti brez odloga priključiti občinskemu lovišču proti sorazmerno povišani zakupnini (§ 6., odstav. tretji).

Z dnem, ko dobi novi lovski zakon obvezno moč, izgube značaj lastnega lovišča vsa ona dosedanja lastna lovišča, ki imajo izpod 200 ha nepretrganega zemljišča. Obča upravna oblastva I. stopnje morajo takšna lovišča brez odloga priključiti občinskim loviščem v smislu § 6. odst. tretjega tega zakona (§ 110., odst. drugi).

V Dravski banovini so dopuščali doslej veljavni lovski zakoni pravico do lastnega lova na onih nepretrganih zemljiščih, katerih površina obsega 115 ha.

Vsa takšna lastna lovišča, če nimajo najmanj 200 ha nepretrganega zemljišča, izgube po gori navedenih predpisih značaj lastnega lova. Takšnih malih lastnih lovišč je v Dravski banovini okoli 280.

Je pa ta čas tudi nekaj takšnih lastnih lovišč, ki imajo že oblastveno priznane površine nad 200 ha, vendar pa lastniku še ni izročeno izvrševanje lovske pravice na površini najmanj 200 ha. (Taka povečana lastna lovišča so nastala večinoma po dokupu sosednega zemljišča.) Po rešenju ministra za šume in rudnike br. 20.558/4 z dne 11. septembra 1934 pa lastniki teh izločenih lovišč ne izgube svoje lovske pravice, čeprav z dnem, ko je dobil novi lovski zakon obvezno moč, še ne morejo izvrševati lovske pravice na površini najmanj 200 ha.

Z ozirom na prednje cit. ministrsko rešenje se na osnovi § 38/IV zakona o banski upravi in § 40. v zvezi s §§ 5. odst. zadnji, 6. in 20. zakona o lovu izdajajo nastopna načelna pojasnila in odredbe:

1. Lastna lovišča s površino pod 200 ha, ki so se z dokupom ali na drug način povečala na površino najmanj 200 ha nepretrganega zemljišča, obdrže tudi po novem lovskem zakonu značaj lastnega lova, če je bila na tem novo prirastlem (dokupljenem) zemljišču priznana lastniku lovska pravica po doslej veljavnih lovskih zakonih s pravomočno odločbo upravnih oblastev še pred dnem, ko dobi novi lovski zakon obvezno moč. Za takšna lovišča ne velja določba odst. drugega § 110. z. o l., če tudi na novem (dokupljenem) zemljišču lastnik še ne sme izvrševati lovske pravice (zakupna doba občinskega lova še ni potekla).

1. a) Lastnikom pod točko 1. navedenih lastnih lovišč se navzlic predpisu § 6., odst. prvega, vrsta zadnja dopusti tudi v naprej lov na vso divjačino (koristno in škodljivo) na onem zemljišču, na katerem je imel to pravico (lasten lov) že po dosedaj veljavnih lovskih zakonih.

2. Vsa ostala dosedanja lastna lovišča, ki imajo manj kot 200 ha nepretrganega zemljišča, pa se morajo takoj v smislu § 6 tega zakona priključiti občinskim loviščem. Zadevno določbo (§ 106 z. u. p.) je treba dostaviti dosedanjemu upravičencu do lastnega lova in prizadetim občinam.

3. Glede lovišč po §-u 107 z. o l., v kolikor imajo zdržema nad 200 ha površine, se bodo izdala naknadno dodatna navodila.

Nimrod in njegov rod.

Ni ga lovca, ki bi se v mehkih urah lovskega razpoloženja ne imenoval rad in s ponosom sina ali potomca Nimrodovega. Ta simbolična označba za člana zelene bratovščine je pri vseh narodih tako splošna, da so ljudje že po večini pozabili, od kod izvira. Zato bi bilo morda zanimivo poklicati si v spomin njen izvor.

Ta izvor je prastar in oddaljen, saj sega ime lovskega praočeta — to je namreč Nimrod bil — v najtemnejše čase stare zaveze. V eni izmed prvih Mozesovih knjig namreč beremo o sinovih očaka Noeta: o Semu, Kamu, Jafetu, po katerih se je razvila antropološka delitev človeškega rodu v tri glavna plemena. Od Kama izvira črni, barvani del človeškega rodu, torej tisti, ki se še dandanes preživlja po ogromni večini docela naravno, t. j. z lovom, s pastirstvom in s primitivnim poljedelstvom. Kamovi sinovi so bili Kus, Fut in Kanaan. Kus pa je med številnimi svojimi nasledniki imel, ali kakor pravi sv. pismo, rodil tudi Nimroda. Kakor so knjige stare zaveze skope v podrobnejšem označevanju posameznih očaških karakterjev in store kaj takega le pri najpomembnejših ljudeh ter voditeljih svoje dobe, moramo iz opazke, ki sledi Nimrodovemu imenu, sklepati, da je moral biti ta očak po svojem udejstvovanju nekaj posebnega. Rečeno je namreč o njem, da je bil »velik lovec pred Gospodom«, kar pomeni za poznavalca svetopisemskega sloga veliko odliko. In Nimrod, legendarni praoče vsega lovskega rodu, tako odliko tudi zasluži.

Nimrod je po legendi ustanovil Babilon in babilonsko svetovno carstvo. Izmed vseh svetopisemskih osebnosti sega Nimrod najbolj vidno in znatno tudi v pogansko bajeslovje starih Babiloncev in je o njem v klinopisnih spomenikih zabeleženih veliko legend in pripovedi, ki gredo v dobršni meri gotovo tudi na račun njegove lovske strasti in spretnosti, katero potrjuje celo svetopisemski vir. Poganske legende spravljajo Nimroda v direktno zvezo z nebesi; dvigajo ga na stopnjo polboga. Njegova žena je bila boginja Ištar, feničanska in sploh hamitska Astarta, v kateri so vsi ti narodi častili poosebljenje življenjskega principa. Ištar, boginja svetlobe, pomladi, luči, je šla v podzemlje, da bi Smrti iztrgala svojega moža Nimroda. A Smrt jo je pridržala in je ni pustila nazaj; na zemlji ni bilo več življenja, ne svetlobe, dokler se niso zemljanov in njihovih žena, ki so konec zime hodile z žalostnim petjem klicat boginjo pomladi, usmilili bogovi in Smrt je lepo Ištaro morala vsako pomlad izpustiti na povelje bogov na zemljo. Legenda je praočeta vseh lovcev združila z boginjo ognja in pomladi in ga tako ovekovečila na čudovit način.

Naše poimenovanje ima svoj izvor seveda v sv. pismu in to iz časa, ko so po prvem krščanstvu navdušeni Evropci iskali imen in vzorov in simbolov za vse svoje dejanje in nehanje v bibliji.

O Nimrodu je zadnje čase — kar omenjam za literarno zavzete Nimrodove sinove — napisal tri knjige pesmi francoski lirik Raymond Schwab. V njih je zbral vse mitološke ostanke in legende o prvem velikem lovcu sveta.

T. Oljšak.

Volkovi tudi v območju mariborske podružnice? Gotovo se čitateljem »Lovca« ni zdela ravno čudna vest, da strašijo po snežniških loviščih zopet volkovi, saj jih tam menda ni nikoli popolnoma zmanjkalo, bodisi da so »domače reje«, ali pa da se priklatijo v hudih zimah z jugovzhoda. Preseneča vsekakor povsem potrjena vest, da se nahajajo volkovi na območju mariborske podružnice, in sicer na Boču in v sosednem gorovju. Goste šume na

Boču so zaslovele v zadnjem času po razmeroma številnih divjih svinjah, ki jih ondotni lovci sedaj uspešno iztrebljajo, ni se pa čulo že dolga leta, da bi se bili volkovi prikazali v ondotnih gozdovih, ki so bogati na plemeniti srninski divjadi.

Gospod Matija Hajšek, posestnik iz Makol, je v pozni pomladi lanskega leta v svojem lovišču nastavil zastrupljeno meso in našel dne 10. majnika blizu mesta, kjer se je to nahajalo, težkega volka mrtvega. Kot posebnost je žival zapeljal v Makole, jo razstavil v neki dvorani in so si zver ogledali tudi šolski otroci pod vodstvom učiteljstva, kakor tudi drugi ljudje, o kojih ni dvoma, da znajo razlikovati volka od podivjanega psa ovčjaka, med njimi n. pr. g. sreski šolski nadzornik v p. Ljudevit Černej, priznano dober lovec in dolgoleten član SLD. Ker je bilo ob tem času vreme toplo, je dal g. Hajšek zver zakopati, glavo pa je položil v mravljišče, da bi si jo pozneje očiščeno shranil za trofejo. S tem pa ni imel sreče, ker je glava izginila; izkopal in odnesel jo je nemara pes ali lisica. Po poročilu omenjenega g. nadzornika Černeja pa ni bil ta volk posamezen pritepenec, ker so v ondotnem okolišu tudi v letošnji zimi zasledili in videli ljudje volkove. Tako je videl g. Vetrih Andrej dva volka, ko se je vračal iz Makol v Rove. Tudi g. Jakob Kovačič, p. d. Cajzekov Jakič je trdil, da je srečal ponoči čudno tulečo žival, ki jo je spoznal za volka in ki se ji je, ker je bil neoborožen, previdno umaknil. G. nadzornik končuje svoje poročilo z zagotovilom, da ne bi dal ničesar na dotične govorice, ako ne bi za njihovo verodostojnost govorilo dejstvo, da je v letošnji zimi izginilo brez sledu v okolici večje število psov, o katerih meni, da so jih raztrgali volkovi. A. S.

Zgodnji zajčki. Dne 2. marca sem na polju ugotovil pet vran, ki so si dale opravka nad nečem. Z daljnogledom nisem mogel pravega ugotoviti. Ko sem prišel na streljaj blizu, so se takoj vzdignile in videl sem, da je ena nekaj nosila ter po par metrih izpustila to na zemljo. Ko sem prišel na mesto, sem našel zajčka, morda 14 dni starega, kateremu je manjkala glava. — Če premislimo ta dogodek, vidimo, kako nelovsko in kvarno je v januarju streljati zajce, ker se s strelom lahko pogodi zajklo in z njo uniči 3 do 4 mladiče. Še škodljivejše pa je, puščati pri miru vrane, ki delajo ogromno škodo baš pri zarodu.

B. H. S.

Nesramni skobec. V St. Mihaelu je imel kavarnar Woelfer na oknu gajbico z lepim rumenim kanarčkom. Nenadno je začul pok na zunanjem steklu okna, ki je gledalo na cesto. Šel je pogledat, kaj se je zgodilo, in v svoje nemalo začudenje je našel med stekli okna razmesarjenega, že mrtvega skobca. Na steklu, ki ga je v svoji grabežljivosti prezrl in gladko prebil, si je prerezal vrat na svojem roparskem pohodu. Pač redek primer roparske predrznosti sredi mesta.

B. H. S.

Jerebica in kanja. Zadnjič sva v družbi poklicnega lovca pregledovala na polju morebitno škodo, ki jo je napravila zima našim živalim. Baš sva šla čez velik in zelo dolg travnik, kar zasliši lovec preplašen krik jerebice. Ko sva se obrnila, sva videla bežečo jerebico, za njo pa kanjo. Obstala sva kot ukopana, ne vedoč, kako pomagati ubogi zasledovani jerebički, ki gotovo po prebiti zimi ni imela prave moči v perotih. In glej, jerebica nas zagleda in se tik nas zarije v travo. Kanja si ni upala bliže in jo je odkurila. Ko je bila že dokaj daleč, je jerebičica tudi odletela, vsa srečna, da si je rešila življenje. Še srečnejši smo bili mi, ki smo ji bili zaslon pred roparico.

B. H. S.

Srbečica psov. Zlasti spomladi se psi radi praskajo in grizejo po dlaki. Vzrok srbečice je lahko notranja bolezen prebave, ledvic ali pa črvi. Vse-

kakor naj se najprej ugotovi vzrok in nato zdravi. Če se takoj ob pojavu da psa pregledati od veterinarja, bo zdravljenje lahko, hitro in uspešno. Zanemarjena pa vsaka bolezen povzroča dovolj preglavice in nepotrebnih stroškov. B. H. S.

Zamaški za patrone iz klobučevine, četudi dokaj namazani, niso kar sami uporabljivi za naboje. Treba je previdno staviti nad nje in pod nje okroglo papirno podlago, ker se sicer prime na nje ali smodnik ali pa celo šibre. V opozorilo vsem lovcem, ki si izdelujejo naboje sami. B. H. S.

Pes barvar jo je pogodil. Lovski paznik Bereiter Hans je v Schwarzachu zopet enkrat čul strel. Ves trud zaslediti lovskega tatu je bil zaman. Ker pa je sumil, kdo se klati po lovišču in dela škodo, je zaprosil žandarmerijo za asistenco in se podal na posest nekega J. Klinga v sosedno vas. Pri hišni preiskavi niso mogli ničesar dognati in videti je bilo že, da bo zopet ves trud zaman. Tu opazi poklicni lovec nekam čudno vedenje svojega psa barvarja, ki jih je vodil takoj nato v skedenj in tam začel riti v kup sena. Razmetali so kup in ugotovili nekaj novih desk. Pes je krčevito silil proti deskam, nakar so odkrili malo zarezo, dvignili deske in našli svežega srnjaka šesteraka. Vklenjenega lovskega tatu so odgnali na sodišče, kjer ga čaka zaslužena kazen, psa pa cela občina čisla in miluje. Pač dobri ljudje, ki so posnemanja vredni, posnemanja vredno pa je tudi dejstvo, da je dober pes najbolji pomagač skrbnemu čuvaju. B. H. S.

Zver v človeški podobi. V občini Bezau je lovski paznik zasledil sled jelena in za njo izvoženo smučino. S točno preiskavo je dognal, da je neki divji lovec zasledoval jelena v visokem snegu. Od stradanja oslabela žival je kmalu v meter visokem snegu onemogla, nakar jo je začel kruti zasledovalec z smuškimi palicami tolči in bosti. Nazadnje ji je zadal z nožem več ran, tako da se je težko ranjena gotovo dolgo mučila. Končno jo je usmrtil in začel grozno razsekavanje, pri čemer je izgubil nož. S plenom se je podal v dolino, poprej je pa vlomil še v eno planinsko kočo, kjer je zaman iskal drug nož. V dolini je meso prodal in se nato zopet na smučih podal po ostanek nesrečne jelenjadi. Tam ga je zasačila roka pravice: lovski paznik in gozdar, ki sta prežala nanj. Surovi brezsrčnež, kakor tudi kupec mesa, sedita sedaj v zaporu in čakata ostre kazni tako radi divjega lovenja, mučenja živali, kraje in ostudne krutosti. Ječa jima ne odide. B. H. S.

Jež — življenju nevaren. V bližini mesta Asti v Gornji Italiji je povozil avto na cesti ježa. Voznik je izgubil oblast nad vozom, ki ga je vrglo preko obcestnega jarka. Voznik in gospa ob njegovi strani sta bila lahko poškodovana, tretja oseba, neki odvetnik, pa je podlegel poškodbam. Tako ima mali jež človeško življenje na vesti. B. H. S.

Smola lisjaka. Pri Gmuendu na Koroškem so ljudje zapazili na peščenem obrežju potoka Malte lisjaka, ki se prekucuje, kakor da bi bil v pasti ujet. Poklicali so lovskega čuvaja, ki je kaj kmalu ugotovil, da lisjak ne more zbežati. Njegov rep je primrznil v pesku, ko je lisjak ponoči prežal na plen. Strel ga je rešil vseh muk. B. H. S.

»Strašilo« na Štajerskem. V Grafenbachu sta rano zjutraj lovska paznika zapazila mrcinasto večjo žival, kako jo je potuhnjeno pred njima ubrala, na mestu pa pustila raztrganega fazana. Vse zasledovanje je bilo zaman. Naslednje jutro sta se opremila z risanko in po dolgem iskanju sta žival res zopet zasledila. V nekem jarku je ravno trgala zajca. Eden lovcev se je skušal približati, a že na sto korakov jo je zver odkurila. Drugi, ki je čakal na koncu jarka, je tvegal v daljavo strel in pogodil. Veliko pa

je bilo presenečenje, zver je bila velik, mršav pes, dolge dlake. Pri raztelesenju so našli v njegovem želodcu zajca, ki ga je pogoltnil z dlako vred. Opozarjamo s tem vse lovce na pse potepine in priporočamo vso pažnjo lovskim čuvajem ter zakupnikom, da se ne bo pojavil sličen »Bauernschreck« tudi v naših krajih. B. H. S

Nesreča na fazanjem lovu. Pri Weizu na Avstrijskem sta lovila na produ dva kmetska posestnika fazane. Ivan Lieb, oče šestih otrok, je šel naprej, sledil pa je drug Fran K. V vejah se mu je puška, katere ni imel zavarovane, zapletla in sproženi strel je na mestu usmrtil g. Lieba. V brezmejni žalosti se je nesrečni lovec takoj javil žandarmeriji. Kazen ne bo olajšala njegovih duševnih muk. Zato lovci pozor pri buširanju in zlasti pri vseh lovih, kjer se lovi po gošči in drug drugega ne vidi! Bolje si odreči strel, kakor pa povzročiti z malomarnostjo nesrečo. B. H. S.

Lovačko društvo u Gospiću je v svrho zaščite zajcev in fazanov sklenilo, da mora vsak član pokončati najmanj 10 ujed do prihodnje odborove seje. Kdor bi s kljuni ne dokazal, da je ta sklep izvršil, plača v društveno blagajno 100 Din globe.

Plutovinasti čepki za patrone. Na razna vprašanja svojih lovskih prijateljev o vrednosti plutovinastih čepov, tako zvanih »Korklewy«, napram mastnim klobučevinastim čepkom pri strelu, nisem hotel odgovoriti iz razloga, da bi se mi ne očitala pristranost, ker sem tudi jaz zaposlen pri tvrdki, ki izdeluje razne vrste čepkov, tako iz papirja kot tudi iz klobučevine. Pred nedavnim pa sem zopet dobil tako vprašanje od druge strani, zato danes sledeče odgovarjam:

Sredi leta 1931. je bila naši tvrdki ponudena večja količina Korklewy plutovinastih čepkov, in sicer po zelo zasoljeni ceni. Poslane vzorce Korklewy čepkov smo uporabili za razne preizkušnje, ki pa so dale zelo nezadovoljive uspehe. Da bi se pa le prepričali, če smo samo mi imeli tako slabe uspehe s temi plutovinastimi čepki, smo nekaj teh Korklewy čepkov poslali v nemško preizkuševalnico Berlin-Wannsee s prošnjo, da jih preizkusijo ter nam o uspehu poročajo.

Dne 31. avg. 1931. smo dobili sledeči izvid:

»Poslane čepke iz plutovine, neki ameriški fabrikat, smo že pred leti preizkusili iz raznih pušk za šibre, vendar pa niso pokazali nikakih prednosti pred dobrimi mastnimi klobučevinastimi čepki. Nasprotno, enakomernost strela je bila skoraj pri vseh puškah celó slabša. Za cenene patrone pa se le lahko uporabljajo ti čepki.«

Po tem izvidu, ki se je popolnoma strinjal z našimi poizkusi, smo seveda opustili vsak nakup. Pripomnil bi še, da bi se taki plutovinasti čepki prav lahko izdelovali v naši ožji domovini, in sicer veliko ceneje, kot pa se sedaj prodajajo. (Mislim, da stane 1 kg plutovinastih čepkov 120 Din.) Da te vrste čepkov še ne izdelujejo pri nas, je vzrok pač ta, ker ne morejo ustrezati zahtevam, ki jih stavimo na dobre čepke iz papirja in klobučevine.

Kapetan Zvonko.

Lovski učbenik »Naš lov« je izšel. Zelo lično opremljena knjiga ima 408 strani in je lepo ilustrirana. Obsega vsa poglavja iz lovstva in važnejše stvari iz psoslovja. Pisana je poljudno, vsakomur razumljivo. Potrebna je vsakemu lovcu, zato sezite vsi po njej. V angleško platno vezana stane za člane SLD 51 Din, broširana 39 Din, sicer pa 68 Din, odnosno 52 Din. Knjiga se dobiva po članski ceni samo v Mohorjevi tiskarni v Celju in pri njeni podružnici v Ljubljani na Miklošičevi cesti. — Opozarjamo na svoječasni sklep širšega centralnega odbora, po katerem so lastniki in zakupniki lovišč dolžni nabaviti svojim lovskim čuvajem po en izvod »Našega lova«.

Kr. banska uprava je priznala za pokončevanje volkov in divjih svinj sledeče nagrade: 1. Ganselmayerju Robertu v Kočevju 200 Din za dne 3. januarja 1935 v lovišču Želnje ubito divjo svinjo. 2. Tschinklu Ferdinandu v Kočevju 200 Din za dne 21. novembra 1934 v lovišču Polom ubitega divjega prašiča. 3. Martinčiču Francu v Grajšovki 400 Din za dne 21. januarja 1935 v lovišču Skalnica ubitega volka. 4. Slomšku Antonu iz Modraž 200 Din za dne 21. novembra 1934 v lovišču Magdalenski vrh ubito divjo svinjo. 5. Laknerju Ivanu v Špeharjih, obč. Vinica, 400 Din za divji svinji, ubiti dne 11. in 21. januarja 1935 v lovišču Boršt, oziroma Čedinj. 6. Parthe Ivanu v Rogu pri Črmošnjicah 500 Din za štiri dne 12. in 19. januarja 1935 v Črmošnjicah ubite svinje. 7. Frice Pavlu, lovskemu čuvaju iz Podgore, občina Stari trg, 300 Din za dne 1. februarja 1935 v lovišču Podgora ubiti divji svinji. 8. Schaffer Ignaciju, lovskemu čuvaju iz Golobinjeka, občina Koprivnik, 200 Din za dne 21. januarja 1935 v lovišču razlaščenih gozdov Auersperga ubitega divjega merjasca. 9. Ing. Samide Josipu, gozdarju v Podstenicah pri Toplicah na Dolenjskem, 100 Din za dne 24. januarja 1935 v lovišču razlaščenih gozdov Auersperga ubitega divjega merjasca. 10. Bauer Jožefu, lovskemu čuvaju iz Knežje lipe, 300 Din za dve, dne 17. februarja 1935 v lovišču Knežji lipi ubiti divji svinji. 11. Perz Rikardu z Male gore 400 Din za dne 1. februarja in dne 5. februarja v lovišču Mali gori ubitega merjasca in svinjo. 12. Turk Josipu iz Grintovca, občina Stari log, 400 Din za dve dne 17. februarja 1935 v Mali gori ubiti divji svinji. 13. Ganselmajer Robertu iz Kočevja, 200 Din za dne 10. marca 1935 v Mali gori ubito divjo svinjo. 14. Gabrijan Jožetu, lov. čuvaju iz Adlešičev, 200 Din za dne 10. februarja 1935 v lovišču Ladinjaku ubito divjo svinjo. 15. Smrkolj Matiji, delavcu iz Ušenišč, občina Moravče, 200 Din za dne 3. januarja 1935 v lovišču Drtiji ubito divjo svinjo. 16. Valand Matevž, logarju iz Pilstajna, 200 Din za dne 13. januarja 1935 v lovišču graščine Podčetrtek ubitega divjega prašiča.

Sonce in Luna vzhajata in zahajata v mesecu aprilu in maju:

Dne	Sonce		Luna	
	vzhaja	zahaja	vzhaja	zahaja
31. III.	5.47	18.27	3.58	14.52
7. IV.	5.33	18.37	7.26	23.48
14. IV.	5.20	18.46	14.31	3.17
21. IV.	5.07	18.55	22.11	6.03
28. IV.	4.56	19.04	2.23	13.54
5. V.	4.45	19.13	6.03	22.32
12. V.	4.35	19.22	13.19	1.42
19. V.	4.27	19.30	21.03	4.45
26. V.	4.21	19.37	0.50	13.00

Mlaj dne 3. IV. ob 13.11, prvi krajec dne 10. IV. ob 18.42, ščip dne 18. IV. ob 22.10, zadnji krajec dne 26. IV. ob 5.21.

Mlaj dne 2. V. ob 22.36, prvi krajec dne 10. V. ob 12.54, ščip dne 18. V. ob 10.57, zadnji krajec dne 25. V. ob 10.44.

Dražbe lovišč

Odbor občine Šalovci odda potom javne dražbe dne 14. aprila 1935 v zakup na dobo dveh let občinsko lovišče Šalovci, ki meri 615 ha; izklicna cena 210 Din. Dražba se bo vršila v občinskih uradnih prostorih ob 14. uri.

Sresko načelstvo Maribor, des. breg, razpisuje dražbe teh-le občinskih lovišč: Dne 11. aprila 1935 s pričetkom ob 8. uri v sobi št. 25: 1. Studenci in Radvanje, površina 1136 ha, izklicna cena 1000 Din; 2. Tezno in Pobrežje, 725 ha, 450 Din; 3. Zrkovci in Dogoše, 1239 ha, 1200 Din; 4. Bistrica, Laznice, Limbuš, Pekre, Vrhov dol in Hrastje, 2324 ha, 2000 Din; 5. Bistrica pri Rušah in Ruše, 803 ha, 800 Din; 6. Lobnica in Smolnik, 1605 ha, 1100 Din; 7. Ješenca, Morje in Fram, 1429 ha, 1000 Din; 8. Loka, Koprivnik, Planica, Ran-

če, Polana in Slivniško Pohorje, 2588 ha, 1100 Din; 9. Gorice, Podova in Rače, 1966 ha, 2000 Din; 10. Skoke, Orehova vas, Hotinja vas, Slivnica, Črета in Radizel, 2161 ha, 2200 Din; 11. Sv. Marjeta in Prepolje, 1545 ha, 3000 Din; 12. Pivola, Pohorje, Razvanje in Zg. Hoče, 2183 ha, 1500 Din; 13. Sp. Hoče, Bohova, Rogoza in Sv. Miklavž, 1845 ha, 2500 Din.

Dne 12. aprila 1935 v pisarni občine Sv. Lovrenc na Pohorju ob 8. uri: 1. Činžat, Ruta in Kumen, 3001 ha, 1500 Din; 2. Recenjak, Sv. Lovrenc in Rdeči breg, 2534 ha, 1000 Din.

Dne 12. aprila 1935 v pisarni občine Podvelka ob 15. uri: Leben in Rdeči breg, 1847 ha, 500 Din.

Ako katera teh dražb ne uspe, se bo vršila ponovna dražba 8 dni pozneje na istem kraju in ob isti uri ter ob istih pogojih z event. pridržkom zmanjšanja izklicne cene.

Sresko načelstvo v Celju bo oddalo potom javne dražbe v zakup za dobo 12 let in sicer za čas od 31. marca 1935 pa do 31. marca 1947, naslednja občinska lovišča:

Dne 10. aprila 1935 ob 8. uri Dramlje, 2941 ha, izklicna cena Din 700.—; ob 9. uri Dobrna, 3170 ha, Din 900.—; ob 10. uri Vojnik-okolica, 4199, Din 1600.—; ob 11. uri Gotovlje, 909 ha, Din 400.—.

Dne 11. aprila 1935: ob 8. uri Griže, 2149 ha, izklicna cena Din 1400.—; ob 9. uri Sv. Jurij trg in okolica, 6516 ha, Din 2500.—; ob 10. uri Sv. Peter v Sav. dolini, 1357 ha, Din 1300.—; ob 11. uri Teharje, 4123 ha, Din 1810.—.

Dne 12. aprila 1935: ob 8. uri Vel. Pirešica, 4695 ha, izklicna cena Din 700.—; ob 9. uri Žalec-trg, 742 ha, Din 350.—; ob 10. uri Tabor, 3691 ha, Din 1000.—; ob 11. uri Vransko 1393 ha, Din 250.—.

Ako katera teh dražb ne bi uspela, se bo vršila ponovna dražba brez posebnega oklica 8 dni pozneje, torej 17., 18. in 19. aprila 1935 po istem vrstnem redu, eventuelno tudi pod izklicno ceno.

Društvene vesti

Podružnica SLD za Notranjsko v Starem trgu ima svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 14. aprila 1935 v Cerknici ob 15. uri v hotelu g. Žumra. — Odbor prosi vse članstvo, da se tega zborovanja polnoštevilno in točno udeleži.

Celjska podružnica SLD je imela svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 24. aprila t. l. v hotelu »Hubertus«. Ker je bil predsednik g. direktor Mravljak kot zastopnik kralj. banske uprave na drugem zborovanju, je zborovanje celjskih in okoliških lovcev vodil podpredsednik g. ravnatelj Kralj. Zaradi bolezni je bil odsoten tudi tajnik podružnice, zato je predsedujoči podpredsednik svojemu izčrpnemu poročilu dodal tudi tajniško poročilo. V svojem govoru se je najprej spominjal dogodka, ki je pretresel ves civilizirani svet in ki je z največjo žalostjo napolnil srca vseh lovcev, smrti vladarja in pobornika miru, pokrovitelja jugoslovanskih lovcev, viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Zborovalci so z odrejenim enominutnim molkom in klicem »Slava velikemu vladarju« počastili njegov spomin. Prav tako so počastili spomin v pretekli poslovni dobi umrlih članov Kusa, Grajžlja in bivšega podpredsednika Robleka, kojega pogreb se je vršil na dan občnega zbora popoldne.

V nadaljnjem govoru je predsednik zbora omenjal najvažnejše sklepe sej osrednjega odbora, ki se jih je podružnica redno udeleževala po svojih zastopnikih ter odborovih sej podružnice, ki jih je bilo sedem v preteklem letu. Opozoril je na novi lovski zakon, ki je stopil 13. marca t. l. v veljavo ter na banovinsko uredbo k temu zakonu, ki velja že od 16. marca t. l. Za spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru je podružnica votirala znesek Din 2000.—.

Poročilo predsednika s tajniškim poročilom je bilo brez debate soglasno

odobreno. Prav tako je občni zbor z aplavzom odobril vzorno in točno sestavljeno poročilo blagajnika in nato soglasno sprejel predlog pregledovalcev računov na razrešnico odboru s pohvalo blagajniku.

Knjižničar je poročal o stanju knjižnice, ki se je pomnožila v teku leta za 14 knjig. Knjižnica si je nabavila novo omaro ter posluje prav zadovoljivo. Tudi to poročilo je občni zbor soglasno odobril.

Po teh poročilih je sporočil navzoči delegat g. dr. Bevk pozdrave osrednjega odbora in predsednika SLD g. dr. Lovrenčiča z željo k nadaljnjemu prospehu celjske podružnice v delu za našo lovsko stvar.

Pri volitvah, ki so se vršile vse z vzklikom, je bil za predsednika zopet izvoljen g. direktor Mravljak, v odbor pa stari odborniki, ki bi po pravilih letos imeli izstopiti. Prav tako sta bila zopet izvoljena dosedanja preglednika računov ter njihova namestnika. Tudi za člane osrednjega odbora so bili zopet izvoljeni dosedanji člani, za določitev delegatov na glavno skupščino pa so zborovalci pooblastili odbor.

Zaradi preosnove podružnice v samostojno lovsko društvo je naročil občni zbor podružničnemu odboru, naj oskrbi nova pravila, njihovo potrditev od pristojnega oblastva ter naj potem skliče izredni občni zbor, ki bo sklenil razid podružnice ter obenem ustanovitev društva v smislu novega lovskega zakona.

Samostojnih predlogov ni bilo, pač pa se je pri slučajnostih sklenilo: 1. Nagrada za uničevanje večjih škodljivih ujed (kraguljev) naj se zviša na 6 točk. Nagrade dobivajo samo člani podružnice, oziroma poznejšega lovskega društva. — 2. Novi lovski zakon z banovinsko uredbo naj izide v »Lovcu«, ev. kot priloga. — 3. Izposluje naj se, da bodo lovske karte dobili samo oni lovci, ki se izkažejo, da so zakupniki (sozakupniki, podzakupniki) ali lastniki lovišč ali da imajo od teh dovoljenje loviti po njihovem lovišču. — 4. Nagrade za prijem in ugotovitev lovskih tatov naj ostanejo, prav tako nakupovanje in uničevanje zaplenjenega orožja. — 5. Skuša naj se doseči, da bo imela srnjad v decembru lovopust.

Po občnem zboru je predaval g. dr. Bevk o novem lovskem zakonu in banovinski naredbi. Navajal je zlasti ono, v čemer se novi lovski zakon razločuje od dosedanjih zakonov in predpisov ter opozarjal na važnejše določbe naredbe, kakor na lovopust, dražbe lovišč, zakupne pogoje, maksimiranje odstrela srnjadi in gamsov, določbe o škodi po lovu in divjačini, razsodišča, cenik za živo divjačino, zaščiti koristnih in redkih živali itd.

Po končanem predavanju se je predsednik občnega zbora zahvalil predavatelju za uspelo predavanje in navzočima novinarjema za podporo, ki jo je imela podružnica SLD pri časopisih, ter nato zaključil zborovanje, ki je poteklo v najlepši slogi ter polnem zaupanju do odbora.

Občni zbor Zasavske podružnice se je vršil ob jako veliki udeležbi dne 10. marca 1935 v veliki dvorani g. Forte v Trbovljah. Občni zbor je vodil podružnični predsednik g. ravnatelj ing. Fr. Loskot. V svojem poročilu je predsednik najprej predočil veliko izgubo, ki je lovce zadela s smrtjo Najvišjega pokrovitelja, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Zborovalci so svojo vdanost in hvaležnost izrazili s klicem »Slava« in dali izraza zvestobe nasledniku mlademu kralju Petru II. s prisrčnimi klici »Živio!« — Kraljevega pogreba v Beogradu se je podružnica udeležila po svojem zastopniku tajniku g. Šuligoju. — Nadalje je poročal predsednik o važnejših lovskih dogodkih v preteklem letu, zlasti o novem lovskem zakonu, banovinski uredbi ter o potrebi novih pravil, po katerih se bo morala podružnica reorganizirati po določilih novega lovskega zakona.

Tajniško poročilo je obsegalo poslovanje podružnice v l. 1934; koncem leta 1934 je štela podružnica 327, do občnega zbora pa se je število društvenikov že zvišalo na 353; priporoča se nabava knjige »Naš lov«; nameravana lovska prireditev v korist »gamsovega fonda« se je zaradi žalovanja po blagopokojnem kralju preložila.

Blagajniško poročilo izkazuje preko 6000 Din gotovine in 3000 Din vredni inventar; poleg tega je v »gamsovem fondu« nabranega 830 Din. Predlog računskih preglednikov za razrešnico blagajniku in vsemu odboru je bil soglasno sprejet.

Nato je pozdravil delegat osrednjega odbora g. ravnatelj Zupan zborovalce, želeč podružnici nadaljnjih uspehov ter podal kratko poročilo o delu centrale, zlasti glede obveznega zavarovanja in za uveljavljenje novega lovskega zakona. V tem pogledu gre razen neumornemu predsedniku SLD g. dr. Lovrenčiču posebna zahvala tudi banskima svetnikoma iz Zasavja, g. dr. Fr. Rošu iz Laškega ter g. Gv. Birolli iz Zagorja.

Soglasno je bil sprejet predlog g. Letnika, da občni zbor odpošlje vsem tem gospodom zahvalno brzojavko.

Pri volitvah so bili izvoljeni za izpadlo tretjino odbornikov gg. dr. Karel Matko, zdravnik v Radečah, Burnik Rafael, okr. gozdar v Litiji, in Premerstein Robert, okr. gozdar v Radečah. Za pregledovalca računov sta bila izvoljena dosedanja.

Za imenovanje članov osrednjega odbora ter delegatov na glavno skupščino SLD je občni zbor pooblastil podružnični odbor.

Kot zaupnika se delegirata v odbor gg. Knaflič iz Šmartnega in Adamič iz Laškega.

Pri slučajnostih prosi tajnik, naj zamudniki čimprej vpošljejo izkaze o roparicah in lovskih tatvinah, da se morejo razdeliti nagrade. — G. Premerstein prosi, naj se mu pošljejo vplenjene ptice, ki bi imele na nogah obročke. — G. ing. Puschmann izrazi željo, naj se takoj poroča podružnici, če se zasači lovski tat. — G. dr. Matko poroča o ustreljenem lovskem psu; zadeva se odstopi v rešitev odboru. — Nadalje se je obravnavalo vprašanje nagrad lovskim čuvajem ter o nabavi žive divjadi. — Končno se je soglasno sklenilo, naj sedanji odbor brez sklicanja posebnega občnega zbora preuredi podružnico v smislu novega lovskega zakona v Zasavsko lovsko društvo.

Po občnem zboru je delegat SLD g. ravn. Zupan predaval o važnejših določbah novega lovskega zakona, na kar se je razvila živahna diskusija o mnogih lovskih vprašanjih.

G. predsednik se zahvali g. predavatelju in vsem udeležencem občnega zbora in zaključi lepo uspelo zborovanje Zasavskih lovcev.

Kinološke vesti

Od 22. do 25. aprila t. l. bo tretji svetovni kinološki kongres, od 26. do 28. aprila t. l. pa prva svetovna razstava vseh vrst psov v Frankfurtu a./Main.

Zastopanih bo na teh svetovnih kinoloških prireditvah nad 30 držav iz vseh delov sveta.

Na dnevnem redu kongresa bo:

1. Snov: Dedičnost v vzreji pasme psov (die Vererbung in der Rassenhundezucht).

2. snov: O dajanju neoplojene psice za rejo (Verleihung oder Vermietung einer nicht belegten Hündin zu Zuchtzwecken).

Razstava bo dostopna za vse pasme psov; vsako pasmo bodo sodili sodniki iz države, od koder izvira dotična pasma. Na tej razstavi psov se bo podeljeval naslov: Prvak svetovne razstave Frankfurt a./M. 1935 in upravičenost za mednarodni čempijonat v lepoti (C. A. C. I. B.). Na zadnji seji je

načelstvo sklenilo, naj se tudi naša država teh prireditev primerno udeleži kot članica mednarodne kinološke federacije (F. C. I.). JKS pošlje v ta namen tja dva delegata.

Za udeležence, ki se mudé v Nemčiji vsaj 3 dni, je znižana voznina na nemških železnicah za 60 %, na avstrijskih pa za 25%. Brzovlak tja in nazaj 2. razred stane 1295 Din, 3. razred pa 785 Din. — Prijave do 5. aprila t. l.

Avstrijski Kynologenverband priredi svojo 12. mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 4. in 5. maja t. l. na Dunaju (Wien). Za vse vrste psov so razpisana priznanja C. A. C. I. B. Prvak Wien 1935 in Mladinski prednjak Wien 1935. Istočasno se vrši mednarodno zborovanje raziskovalne sekcije avstrijskega Kynologenverbanda, katerega se lahko udeleži vsak razstavljalec brez posebnih stroškov.

Avstrijska železnica nudi znižano voznino v 3. razredu za 25%, v višjih pa 33⅓%. Pri 7-dnevnem bivanju v Avstriji, dan prihoda in odhoda vračunjena, nudi se 60% popusta.

Programi in prijavnice za Frankfurt a./M. in Dunaj so na razpolago pri tajništvu JKS, Cesta v Rožno dolino 36.

Društvo ljubiteljev ptičarjev ponovno opozarja na pomladansko vzrejno tekmo za ptičarje vseh pasem, ki bo dne 14. aprila 1935 v lovišču Ježica pri Ljubljani.

Sestanek točno ob 7. uri na vrtu hotela Metropol-Miklič v Ljubljani. — Odhod v lovišče pol ure pozneje z avtobusom. — Prijave za tekmo do 4. aprila t. l. na naslov g. A. Schusterja v Ljubljani, Mestni trg. — Prijavnina za članovega psa 25 Din, sicer 100 Din. Poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, so prijavnine oproščeni. Prijavnina se mora plačati pred tekmo.

Društvo Brak-jazbečar je imelo svoj redni občni zbor dne 8. marca 1935 v gostilni Činkole v Ljubljani.

Predsednik Oskar Kosler je ugotovivši sklepčnost ob 21. uri otvoril občni zbor in pozdravil navzoče člane ter g. dr. E. Eberla kot zastopnika SLD in DLP in g. T. Dreniga kot zastopnika JKS, KLjsp in KLJ. Nato je počastil spomin na blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja in se spomnil umrlih članov v letu 1934.

Poročila predsednika, tajnika, blagajnika in vodje rodovne knjige ter vodje društvenega registra so se vzela na znanje. Odbor je dobil soglasno razrešnico. Občni zbor je tudi vzel na znanje, da je g. Bernetich Ernest odložil mesto tajnika zaradi prezaposlenosti, vodil bo pa tudi še vnaprej društveni vzrejni register. Izrečena mu je bila posebna zahvala.

Izžrebani odborniki gg. Göderer Ivan, Herfort Viktor in Perles Pavel so bili na predlog g. Lauterja zopet izvoljeni v odbor; na novo je bil izvoljen cand. iur. Bakarčič Gvido, ki je tudi prevzel posle tajnika. Za stalna delegata za JKS sta bila izvoljena gg. mag. pharm. Bakarčič Gvido in Herfort Viktor, za namestnika pa cand. iur. Bakarčič Gvido in Šifrer Albin, poleg teh še za občni zbor JKS gg. šumski direktor ing. Božič Cvetko in baron Henrik Lazarini.

Predlog, da ostane članarina za leto 1935. ista, t. j. 30 Din, je bil soglasno sprejet. (Članarina za poklicne lovce znaša 15 Din.) Ob 22. uri po izčrpanem dnevnem redu je zaključil predsednik občni zbor. Naslov tajnika društva je: cand. iur. Bakarčič Gvido, Ljubljana, Resljeva cesta 1.

Klub ljubiteljev jamarjev je imel dne 11. februarja t. l. v hotelu Metropol svoj redni občni zbor. Dosedanji odbor je dobil soglasno odrešnico in se je izrekla zahvala za društveno sodelovanje gg. Medenu, dr. Lovrenčiču, dir. Staretu in Sekuli. Soglasno je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Bruno Hugo Stare, direktor, Erjavčeva cesta 16; podpredsednik: Ivan Bahovec, trgovec, Stari trg 20; tajnik: Teodor T. Drenig, art. kap. v p., Cesta v Rožno dolino 36; blagajnik: Teodor Korn, instalater, Poljanska 8; strokovni poročevalec: dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik, Tavčarjeva 12; njegov namestnik: Teodor T. Drenik; gospodar: Valentin Kopač, glavnikar, Zgornja Šiška 92. — Odborniki: Stane Gale, Rožna dolina C. V./38; Ivan Kenda, trgovec, Mestni trg; Miro Jankole, bančni ravnatelj, Palača Viktorija; Viktor Meden, veletržec, Celovška 10; Fili Miličević, Bleiweisova 16; Alojzij Sekula, član opere, Zgornja Šiška 41 in Viktor Vrenjak, krojaški mojster, Rožna dolina C. VII./22. — Klubov lokal je na Aleksandrovi cesti 5, telefon št. 38-84. — Revizorja: Karel Miklič, hotelir, Masarykova cesta in Anton Schuster, trgovec, Mestni trg. Namestnik: ing. Vladimir Candolini, Pred Škofijo 1/III.

IV. Mednarodna razstava vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934 v Ljubljani.

Opisi in ocene psov.

IV. Sportni psi:

3. Nemški ovčarji:

Psi:

Kat. št. 118. **Tigi-Sulyok,** MET 10.279, pol. 18. I. 1927 iz Luxe Vilmos MET 7532 po Harrasu a. d. Satanhölle MET 5511. Vzr. Sulyok Ilonka, Budapest, l. dr. Benkovič Ivo, odvetnik, Ljubljana. Spl. r. — Nevšečna dolžina, premalo kotja, prav dobro trupast, močnih kosti, previsno nosi rep. Ocena: povoljno.

Kat. št. 119. **Baron,** JRSp 147 (NO 30), pol. 24. IV. 1928 iz Core-Pišecke SZ 343.490 po Pigu v. Allhange JRSp 132 (NO 28) 335.931 PH. Vzr. Guštin Ante, Ljubljana, l. Kunc Reinhold, Grosuplje. Spl. r. — Dobro zgrajen, plemenit, toda nekoliko visokokrak, ploščatih šap, dobro kotje. Ocena: dobro.

Kat. št. 120: izostal.

Kat. št. 121. **Bes-Rheingold** JRSp 126 (26), SZ 407.879, pol. 31. XII. 1929 iz Hexe v. Jahnpark, JRSp 76 (NO 16), SZ 316.832 HGH po Arminu v. Fuchshagen SZ 349.294 PH. Vzr. Meisner L. Bayreuth, Nemčija, l. Goriup Franc, žand. narednik, Celje. Spl. r. — Močnih kosti, globokih prsi, prav dober trup, dobra gornja črta, lahka in izdatna hoja, silen po postavi. Ocena: prav dobro.

Kat. št 122. **Cuno v. d. Coersklause,** SZ 436.143, pol. 1. III. 1932 iz Freie v. Partenstein SZ 359.453 ZPr po Tollu a. d. Rabenklamm, PH MH SZ 98.495. Vzr. in l. ing. Coers Otto, Rudersdorf bei Graz, Avstrija. Spl. r. Dovolj dolge in zelo globoke prsi, močnih kosti, odličen kar se tiče gibčnosti nog, dolg in visok viher; dasi jako močan, vendar plemenit. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije-Ljubljana 1934, z nadejo na CACIB.

Kat. št. 123: izostal.

Kat. št. 124. **Dan**, VzKLSp 134, pol. 12. III. 1933 iz Volge-Pišecke JRSp 130 (NO 31) SZ 413.171 po Branku-Rheingold VzKLSp 46, SZ 407.882. Vzr. Tušek Anton, pošt. urad., Podčetrtek, l. Dobovičnik Franc, veletrgovec, Celje. Spl. r. Prestrm zadnji del, kotje trupa še ni popolno, prav lepi kraki in šape, široko in krepko ledje, kolesni hrbet. Ocena: d o b r o.

Kat. št. 125. **Dimež**, VzKLSp 136, brat iz istega legla kot kat. št. 124. L. Bukovic Anton, upravnik, Ljubljana. Spl. r. — Dobro zgrajen, lepa hoja, globokih prsi; šape naj bi bile bolj izbočene, križna kost pa ravnejša. Ocena: d o b r o.

Kat. št. 126. **Harras v. d. Moggauhöhe.** VzKLSp 246 SZ 449.136, pol. 21. 2. 1933 iz Fricke v. Kollerberg SZ 301.800 po Brunu v. d. Hagenreute SZ 415.876. Vzr. Resch Fritz, Lassnitzhöhe bei Graz, l. Sagadin Aleksander, Ljubljana. Spl. r. — Dobro kotje, izdatna hoja, globoke prsi, v bistvu ni dovolj trden. Ocena: d o b r o.

Kat. št. 127. **Ado-Piry**, VzKLSP 186, pol. 26. 8. 1933 iz Hede v. Lurloch, prvakinje Jugoslavije — Zagreb 1933, JRSp 140 (No 29) SZ 404347 po Tollu a. d. Rabenklamm SZ 398495 PH MH. Vzr. Pirich Thea, Maribor. Psarna Piry, l. Wolf Walter, Maribor. Ml. r. — Lepa celotna postava, pravilna velikost, globoke prsi, lep viher, v zadnjem delu preveliko kotje. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 128. **Aldo-Piry**, VzKLSp 188, brat istega legla kot kat. št. 127. L. Cesar Julij, major v p. Ljubljana. Ml. r. — Prejšnjemu zelo podoben, ima iste vrline, zadnji del je boljši. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 129. **Mitoš**, VzKLSp 129, pol. 28. 5. 1932 iz Cite JRSp (No 24) po Chlodwigu-Pišeckem JRSp 130 (No 27). Vzr. Pušnik Tina, l. dr. Kandare Albin, oba v Ljubljani. Spl. r. — Premalo kotja, v ostalem prav dobro. Ocena: dobro.

P s i c e :

Kat. št. 130. **Heda v. Lurloch**, prvakinja Jugoslavije 1933, JRSp 140 (No 29) SZ 404347, pol. 8. 3. 1930 iz Norne v. Blasienberg, SZ 276680 HGH po Ossianu v. Oberklamm SZ 354835 SchH. Vzr. Jettnar Paula, St. Peter b. Graz, l. Pirich Thea, Maribor. Spl. r. — Zelo tipična, ima prav dobro kotje, izvrstno gornjo črto in zadnji del, zelo temno oko, hoja izdatna, zdi se, da je hrbet zato sedlast, ker je imela večkrat mlade. Ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije — Ljubljana 1934 z nadejo na C. A. C. I. B.

Kat. št. 131. **Afra-Piry**, VzKLSp 190, sestra istega legla kot brata kat. št. 127 in 128. L. Pirich Thea, Maribor. Ml. r. — Zelo ugodna celotna postava, brezhibna gibljivost v nogah, izdatna hoja, lahno, prožno gibanje, jako močan hrbet, dobro predprsje, enako dobro držanje in kotje. Ocena: odlično.

Kat. št. 132. **Cora v. d. Coersklause**, SZ 436144, sestra iz istega legla. Vzr. in lastnik isti kot kat. št. 122. Spl. r. — Prav čedna psica s podolžno razmero, tipična glava in s srednjo hojo. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 133. **Drina-Rožniška**, JRSp 96 (No 21) pol. 24. 12. 1930 iz Hexe v. Jahnpark JRSp 76 (No 16) SZ 316832 HGH po Arminu v. Hasenpark SZ 313846 SchH. Vzr. in l. Drenik T. Teodor, art. kapt. v. p. Ljubljana. Spl. r. — Po zunanji obliki sodeč prav dobra pl menska psica, zelo trupasta, lepa hoja, oko temno, dolg in širok hrbet, dober viher. Ocena: predvedena izven tekmovanja.

Kat. št. 134. **Gorka-Rožniška**, VzKLSp 123, pol. 3. 9. 1932 iz Hexe v. Jahnpark JRSp 76 (No 16) SZ 316832 HGH po Tollu a. d. Rabenklamm SZ 398495 PH MH. Vzr. in l. Drenik T. Teodor, art. kapt. v. p. Ljubljana. Spl. r. — Dobra celotna postava, lahna hoja, dobro držanje in kotje, mnogo predprsja. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 135. **Draga v. Kärnten**, VzKLSp 247, SZ 448085, pol. 18. 4. 1933

iz Gunde v. Wildfeld SZ 333832 PH po Oginu Almegg SZ 336022 ZPr. Vzr. Fillafer Josef, carinski urad. Dravograd—Meža, I. Podobnik Ivan, policij. urad. Ljubljana. Ml. r. — Črno sedlo, vrhu tega obledela barva, zelo temno oko, lepo prsje, dobra zgornja črta, gibljivost v nogah dobra. Ocena: prav dobro. (Nadaljevanje sledi.)

Vprašanja in odgovori

G. J. P. v L. — **Žagarice** (mergus, der Säger), ki so se doslej štele med divje race in so imele lovopust, po novem lovskem zakonu nimajo več lovopusta, ker jih zakon šteje k nezaščiteni pernati divjačini. Od rac jih najlaže razpoznamo po kljunu, ki je ozek in ima robe izpiljene v nazaj obrnjene zobe kakor pri žagi. Poglejte v knjigi »Naš lov« str. 85 in 87.

G. A. L. v M. — **Na članek v »Kmetovalcu«** odnosno v »Sadjarju in vrtnarju« o novem lovskem zakonu »Lovec« ne bo odgovarjal, dasi bi se dala marsikakšna trditev v tem članku z lahkoto ovreči. Imate pa čisto prav, ko pravite, da skrbe za »razredčenje« zajca v zadostni meri lovski tatovi in mrharji ter da bi ne bilo treba v ta namen krčiti zajcu lovopusta.

G. F. K. v R. — **Pri poizkusnih strelih** zadene tarčo zato več šiber kakor pa bežečo žival, ker šibre iz puškine cevi ne lete vse v eni ravnini, ampak tudi druga za drugo in se zadnjim žival pri teku že umakne. Tak »roj« šiber si lahko približno predočite, če vržete pest drobnih kamenčkov ali peska. O strelu s šibrami prinese »Lovec« v eni prihodnjih številk daljši članek s slikami.

G. A. R. v C. — **Če je past za vidro** nastavljena v vodi, je ni treba zadelati, da ne bi bila vidna. V tem primeru je tudi najbolje, da privežemo na past primerno težak kamen ali utež, ki ujeto vidro potegne pod vodo, da se utopi. Kakor smo že prilično povedali, je vidra vedno lovčeva, to se pravi last zakupnika, odnosno lastnika lovišča, v katerem je bila uplenjena (tretji odstavek § 3. zakona o lovu).

G. A. P. na V. — **Četrti odstavek § 6.** novega lovskega zakona izrečno določa, da se z združitvijo (komasacijo) dveh ali več posestev raznih lastnikov ne more ustvariti pravica do izločenega lastnega lovišča. Torej ne preostaja drugega, kakor da dokupite sveta do 200 ha, odnosno s primerno zamenjavo zvežete svoj svet tako, da imate 200 ha nepretrganega zemljišča, in sicer tako, da se lahko pride po celem zemljišču z enega dela na drugega, ne da bi se šlo čez tuje zemljišče. Poti, železnice in z njimi vezani objekti ne prekinjajo zemljišč. Otoki veljajo za združenje z bregom. Ne morejo se smatrati za lastna lovišča zemljišča istega lastnika, če so razdeljena v več delov in so zvezana samo po vodah ali potih, ki vodijo med temi deli po zemljišču drugega lastnika.

Mali oglasi

Odstrel velikih petelinov, skupno ali posamezno se odda. Pojasnila se dobe pri Fr. Barbiču, preparatorju v Ljubljani, Igriška ulica 10.

Živo srno, popolnoma udomačeno, proda za 250 Din Ivan Černe, tovarnar pohištva, Št. Vid nad Ljubljano.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Zanesljiv, v vseh panogah lovstva izvežban lovski čuvaj išče službo. Naslov: Jože Janežič, Pralesje št. 8, pošta Št. Rupert na Dolenjskem.

Račko Jakob, gozdni čuvaj v Petrovčah pri Celju, oženjen, brez otrok, želi službo gozdnega čuvaja kjerkoli. Izkušen je v vseh panogah gozdarstva, je vesten, zanesljiv in trezen; govori slovenski, nemški in madžarski.

Zaloga lovskih pušk raznih tvornic, lovska municija znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine se nahajajo pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo: Trocevka petelinka kal. 20+20/8 mm 2200 Din; dvocevka risanica kal. kal. 16/9·3 1200 Din; Hamerles dvocevka »Peterlongo« kal. 12 1600 Din; malokaliberski Walter kal. 6 1200 Din; Winchester enocevka kal. 12 500 Din; dvocevka petelinka kal. 16 450 Din; dvocevka petelinka »Bayard« kal. 16 1200 Din; dvocevka petelinka kal. 16 850 Din; malokaliberski Hamerles kal. 6 500 Din; Mauser puška z daljnogledom kal. 7·2 2.500 Din.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montažo daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Kriegghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

»Heveax«, strokovno sestavljena mast za čevlje, se je po večletni uporabi izkazala za brezdvomno najboljše sredstvo te vrste. Lovci in turisti,

ki jo stalno uporabljajo, trdijo, da ne poznajo drugega preparata, ki bi napravil čevlje tako zanesljivo nepremočljive in obenem usnje mehko, kot »Heveax«. — Dobi se v lekarni Mr. M. Leustek v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 1, pri Zmajskem mostu.

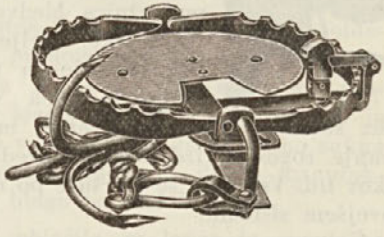
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Inž. Mirko Šušteršič

Maj

»... krasni maj, konec zime je tedaj ...!«

Pesniki evropskega podnebja mu očitajo, da je simbol vseh lepot in sladkosti revnega človeškega življenja. Podtikajo mu, da tedaj zore najdebelejša in najslastnejša rajska jabolka in zato so vanj zaverovane vse srpanske device. Po ustnem izročilu je baje nekje v prastarem zraku zapisano, da je Adam v maju jedel to sadje. Ali poleg Adama so druge rajske zverine, kakor beremo iz starodavnega zraka, hrustale jabolka iz naročja svojih Ev tudi v drugih mesecih, kakor delajo še dandanes. Pri nas tarejo divjad v maju bolj skrbi za njihove lačne družine in marsikateri mamici poka srce od bridkosti, ko vidi, da ji ropa človek ali druga zverina gnezdo in mladiče in jih brez srca ubija. Navzlic temu pa je vendarle zime konec, čeprav stoletna pratika kaže dokaj slabo vreme in ima naslikane ledene može prav sredi cvetja. In kar cvete, je mlado. Mladost je pa lepa kakor raj, je ljubezen sama, in vse skupaj sladka norost. Zato pesniški tesarji radi vežejo maj na raj in mladost na norost ali narobe. V tem raju pa zore jabolka v maju in »... trije fantje špilajo... ... zavoljo juhuhuhu ...!«

Kdo zna tako gosti in plesati kakor naši spomladanski svatje s krivci na dva kraja?! Črn praznični žamet so oblekli, da se bliska v solncu, izpod suknjiča pogleduje krajec kakor sneg bele platnene srajce, srpasta korajža vihra v vetru in na glavi rdita kakor kri dva venca nageljnov. Kje so se vzeli ti godci? Ponoči so dali mir. Komaj pa je počila prva zora in od ponočevanja pijane sove še ukajo na poti domov, so pritisnili na svoje čiške mehove, da je zapihalo po pobočju in je mrak plašno pobegnil v dolino. Črni godec je privršal in obstal na otoku snega kakor

vaški fant, ki si viha rokave, da vzame tekmecu krivce in dekle. Pa je pritisnil drugi na svoj meh na drugem koncu in tretji nasproti, da je zašumelo po zraku in so se godcem napeli vratovi. Privzdignili so suknjiče, razpeli krivce in zagodli. Zraven so se pa vrteli, poskakovali in rajali, kot bi jim sviral sam peklenšček. Ni ga na fari, ki bi znal tako poskočiti in udariti kakor ti žametni svatje, ki so godci in plesači hkrati. Neprestano piha, žvrglja in gruli čiški meh in kliče na ples, na korajžo, na tepež. Plesači poskakujejo, prhajo s prazničnimi suknjiči po zraku in izzivajo drug drugega. Vedno ognjevitejša postaja godba, ki razžarja vrtinec v pijanost in strast. Sunkoma pa prestane prvi godec, kot bi mu počil meh ter privrši zviška nad tekmeca. Kot bi trenil, se zamotata v hrupeč črn klobčič pretepavajočih se in vihrajočih teles. Topot in tlesk udarcev podžge tretjega, ki se vrže v boj gluh in slep za vse na okrog, samo da bi udarjal, ugonabljal in zmagoval. Neusmiljen je boj treh svatov, treh plesačev, treh godcev, treh fantov na gorski trati »... zavoljo juhu-huhu ...!«

Pod planino v koči se je sunkoma zbudil lovec. To so bile sanje, njegovo hrepenenje ... V dolini se je z vzdihom zdramilo dekle iz sanj o rajskem jabolku, ki ga je ponujalo Adamu, njenemu hrepenenju ... Taka je majska noč in maj je raj za lovca in za dekle.

Šele prva ura čez polnoč, pa je že »jelen lizal« lovca, da se je prebudil in so mu ušle lepe sanje. Sinoči je za njim kmalu zaspal tudi ogenj na ognjišču, pa se je zgodaj ukradel mraz skozi trhla rebra bajte. To je jelen, ki liže in nezmotljivo kliče k ranemu vstajanju. Dober znanec je vsem lovcem in pri petelinjem lovu pride sam, če ga želimo ali ne.

Mrzla noč, ki je sprejela lovca v svoje varstvo, ga je šele docela osvestila od sanj, kajti na planini še ni bil maj, ki ga kaže pratika. Na gori je bil še komaj marec in »brezen ima rep zavit«. Ledeni veter se je zagnal v lovca, da ga je spreletel srh in hitro si je zapel poslednji gumb na volneni suknji. Ura hoje v strmino ga je šele ogrela, da je utegnil postati in se ozreti v zvezdnato nebo. Krog in krog sama mrzla tišina, brez znaka pomladi in maja! Ko je tako zrl migotajoče zlato zvezdo, so mu sinočne sanje razgrnile po nebu sliko tistih treh godcev na snegu in noga je kar sama stopila dalje ...

Kristali slane so šumeli pod koraki, ko je stopal po usehli, potlačeni travi proti zaklonu v ruševem grmu. Pod zaklonom na položni trati se je belil otok snega — kakor v sanjah. Minute so bile kakor večnost, ki ne izpusti noči, da bi odšla. Gluha tišina zavija vse na okrog v spanje, le veter s svojimi ledenimi prsti

tiplje po lovčevem hrbtu. V molčečih dolinah se utrinjajo lučice, kot da je palo nočno nebo na zemljo. Vendar se srpu lune že pozna, da za gorami vstaja nov dan, ki s prvo zoro neopazno briše temo in zvezde raz nebo. Zdi se, kot bi veter z vsakim sunkom odnašal nekaj mraku s pobočja, da vsak hip ujame oko v sivi praznini nekaj novih oblik, ki jih prej ni bilo. Prvi svit polagoma čara iz sanj resnico v novo jutro.

Tik ob lovcu zažvrgoli v grmu ptiček, ki se ni niti dobro prebudil, in sredi pesmice zopet zadremlje. Ali nekaj dihov kesneje zagostoli znova, ker nemirno srčece čuti bližajoči se dan, pa mu ne da spati.

Mraz se je lovcu zagrizel že prav do kože in ga slekel do golega, da podrhteva vsaka mišica. Tedaj zadrka v skalovju belka. Za hip prestane drget, kajti belka naznanja čas, ko vstaja krivorepi godec. Nekje v ruševju je zacvilil komatar. Čez jaso snega pridrema planinski zajec, malo siv, malo bel, ker slači zimski kožuh. Za dih prestane veter, da oblije lovca val gorkote. Baš tedaj zapiha nedoločno, daleč nekje. Kakor iskra prešine ta rahli piš lovčevo roko, da sama zgrabi puško, ki mrzla počiva na kolenih. Srce se vzburi in krepko udari, da zdrevi kri v premrle ude in prežene drget. Mraz se iz žil umakne prijetni rahli grozici, ki zajame lovca. Ruševec se je zbudil, godec iz nočnih sanj se odpravlja na svatovanje! Privršal je pod lovca na sneg. Nekje je zapihal drugi. Črni škrat stoji na snegu. To je tisti fant in godec, ki ne da spati lovcu, to je potepuh in veseljak, ki krade rajska jabolka, kjer le more. Krepko zapiha in poskoči, zafrfota po

zraku in znova zapiha. Še malo postoji, potem razčeperi perje, razpne krivce in napihne vrat. Čiški meh zažvrglja in žametni svat, narahlo se zibajoč, vriska v majsko jutro. Krčevito stiska roka puško in oko je zapičeno skozi mrak v ruševca, kot bi hotelo požreti odvišno razdaljo. Po žilah drevi kri. Pa se izpod ruševega grma ob zaklonu izmota ruševka, prhne z ropotom nizdol preko godca, glasno ga kličoč in vabeč: »pojd, pojd, pojd!« Ta si ne da dvakrat reči in naslednji hip že strmi lovec v prazno belino snega... Mesto ruševca sede na kamen ob sneg komatar, ki žvižgajoč oponaša lovcu: »ali te je, ali te je« — potegnil ruševec!

Že je dan in prvi žarek vžge vrh v jutrnjem zlatu. Iz grma potegne lovec svoje premrle ude. Dekle si je pomelo zaspane oči v beli postelji, sanje so minile... Za lovcem pa kriči drozg raz macesen: »pa ga biv, pa ga biv« — potepuha! Da, potepuh... »Ko šel je mimo okna, zavriskal je na glas — zavriskal fantič mladi in šel k sosedi v vas...« V dolini so se oglasili nedeljski zvonovi in vabijo v cvetoče jutro. To je maj, to je mladost, to so godci, juhu-huhu...

Lomičar Janez

Po novem lovskem zakonu

I. Divjačina

Vse one živali, ki spadajo v lov, imenujemo lovne živali. Kdor je vzel v zakup neko lovišče, si je s tem pridobil pravico prisvajanja vseh lovnih živali v tem lovišču. Enako pravico ima tudi lastnik izločenega lastnega lovišča.

Novi lovski zakon, ki je stopil v Dravski banovini v veljavo dne 13. marca 1935, razločuje lovne živali v divjačino in zverjad, in sicer takole:

A. v divjačino, ki uživa lovopust (zaščitena divjačina),

B. v divjačino brez lovopusta (nezaščitena divjačina) in

C. v zverjad.

A. K divjačini, zaščiteni z lovopustom se prištevajo:

a) od dlakaste divjačine jelen, damjak, srna, kozorog, gams, muflon in zajci;

b) od pernate divjačine divji petelin, ruševec, fazani, jereb, belka, jerebica, kotorna, prepelica, kosec, sadža[1], divji golobi, grlice, droplje, labudi, žerjavi, vodne putke, kljunači, pribe, divje race in divje gosi.

[1] Sadža ali stepna kokoška: glej knjigo Naš lov, str. 80.

Vse te živali se smejo loviti samo v času, kakor ga določa zakon o lovu, oziroma banova naredba z dne 15. marca 1935. III/7 No. 1640/9.[2]

Pa tudi v dovoljenem času se sme ta divjad loviti samo s puško,[3] na konju ali s sokolom, s psom ali brez njega. Z braki loviti je za sedaj dovoljeno samo v času od 1. oktobra do 14. januarja, s hrti pa sploh nikoli ne. Nadalje je prepovedano lovljenje zaščitenih ptičev in zaščitene dlakaste divjačine z zankami, pastmi, skopci, omotno hrano, z limanicami, mrežami in vsemi ostalimi sličnimi sredstvi. Prav tako je prepovedana vsakemu zasebniku, razen registrovanim trgovcem, lovskim upravičencem in njihovemu osebju že sama hramba takih naprav za lovljenje zaščitene divjačine. Ob času velikih zametov, snegov in poplav se divjačina ne sme loviti ali preganjati, prav tako se tudi ne smejo loviti jerebice, fazani in zajci z vozov, avtomobilov, sank ali z uporabo reflektorjev. Prepovedano je poškodovanje in uničevanje legel ter gnezd in pobiranje jajec ali mladih ptičev. Jajca smejo pobirati samo lovski upravičenci in še ti samo za gojitev divjačine. V tak namen sme lovski upravičenec uporabljati tudi mreže in druge lovne priprave, ki so sicer prepovedane. Za gojenje divjačine ter za naučne namene sme ban dovoliti izjeme.[4]

Kakor doslej je tudi po novem zakonu o lovu[5] prepovedano mladiče jelenjadi, srnjadi in gamsov loviti v letu poleženja in v naslednjem letu, dokler traja lovopust za dotično vrsto divjadi. — Parkljasta divjad se sme streljati le s kroglo; izvzeta je samo srnjad v času od 1. oktobra do konca decembra.

B. K d i v j a č i n i b r e z l o v o p u s t a šteje zakon o lovu:

a) o d d l a k a s t e d i v j a č i n e divjo svinjo, lisico, jazbeca, šakala, kuno zlatico in belico, dehorja, kepena, podlasico, vidro, norko[6], medvedjico[7], kunca, veverico, polha, tekunico[8] in hrčka;

b) o d p e r n a t e d i v j a č i n e orle, sokole, kanje, škarnike, jastrebe, skobce in kragulje, lunje, sove, krokarja, vrane, čaplje, štorklje, žagarice, pelikane, kormorane, čigre, galebe in potapljalce (pondirke, slapnike).

Veverica in polh sta torej odslej lovni živali, žagarice pa nimajo več lovopusta. Poljska škodljivca tekunica in hrček sta pač po nepotrebnem zašla med lovne živali.

---

[2] Lovopusti so bili objavljeni v »Lovčevi« številki za mesec april 1935 na str. 126—127. Tej številki priloženi pregled lovopustov je v toliko izpopolniti, da so jerebi in poljske jerebice, potem prepelice in kosci zaprti samo do vključenega 14. avgusta, ne pa do 15., kakor bi bilo sklepati iz grafikona.

[3] § 21. zakona o lovu. — [4] § 19. zakona o lovu. — [5] § 17. predzadnji odstavek. — [6 7 8] Glej knjigo Naš lov, str. 66 in 61.

Od teh živali, ki se smejo sicer vse leto loviti, izvzemata banovinska uredba[9] in banova naredba[10] k zakonu o lovu velikega skovika, navadno postovko, južno postovko in rdečenogo postovko, potem do konca leta 1940. veliko uharico,[11] orle, krokarja ter veliko in malo belo čapljo. Po zakonu od 28. februarja 1922 pa so pod popolnim varstvom tudi še kvakač, bobnarica in orehar.

Od divjačine, naštete pod B, torej te, ki z lovopustom ni zaščitena, sme divje svinje lastnik ali užitnik (najemnik) na področju svojega posestva ujeti in ubiti, vso drugo nezaščiteno divjačino pa samo v svoji o g r a j e n i naselbi ali na o g r a j e n e m dvorišču. Streljati pa jih ne sme. Divjo svinjo, jazbeca, dehorja in hrčka si sme pridržati, lisico, kuno, kepena, podlasico, vidro, veverico, polha itd. pa mo oddati lovskemu upravičencu.[12] Vidra je torej odslej, naj jo ujame kdorkoli, last lovskega upravičenca.

Da se obvarujejo polja in vinogradi škode po lovu, je prepovedano loviti divjačino: 1. po oranicah izvzemši okopavine in po vinogradih: od 1. februarja dotlej, da se ne pobero pridelki, odnosno trte ne obero; 2. po travnikih: od 1. aprila pa dokler se ne spravi z njih seno in otava; 3. po vrtovih ter zelenjavnah (in tobačnih nasadih), dokler niso pridelki pobrani.

C. K z v e r j a d i š t e j e zakon o lovu: medveda, risa, divjo mačko in volka.

Zverjad sme na svojem posestvu vsakdo uničevati, toda ne s strelnim orožjem.[13] Risa, divjo mačko in volka si sme obdržati, medveda pa mora odrajtati lovskemu upravičencu. Sicer pa je medved do konca leta 1940. pod delnim varstvom in se ne sme pokončavati v srezih Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana.

Za lov nezaščitene divjadi (B) ter zverjadi (C) veljajo še te-le določbe:

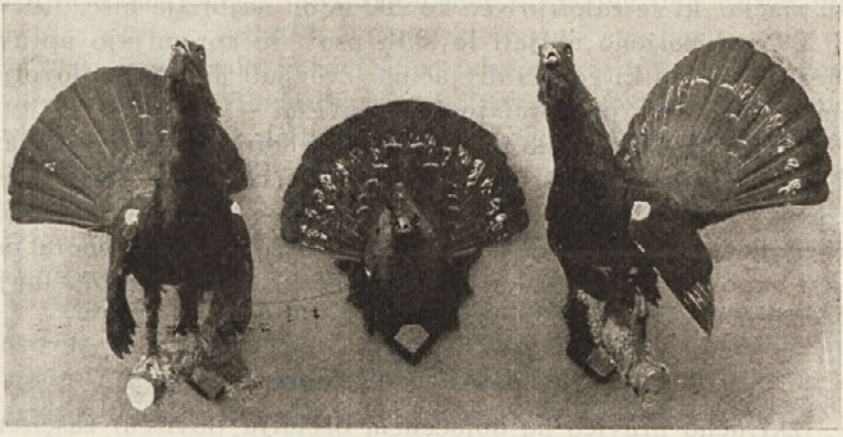
1. Z a s t r u p l j e n j e se dovoljuje samo lovskim upravičencem. Kdor namerava zastrupljati nezaščiteno divjačino ali zverjad, mora prositi občno upravno oblastvo I. stopnje za dovoljenje. V prošnji[14] mora navesti: svoje ime in svoje lovišče, katero vrsto divjačine, odnosno zverjadi namerava zastrupiti, kakšen strup in koliko ga bo uporabil ter točno opisati, kje po-

[9] z dne 20. febr. 1935, III/7 No. 1639/5. — [10] z dne 15. marca 1935, III/7 No. 1640/9. — [11] Velika uharica ni zaščitena v srezih Kočevje, Črnomelj, Logatec in Novo mesto. — [12] § 3. zakona o lovu.

[13] Streljati bi se smela zverjad samo v krajih, ki bi jih banovinska uredba proglasila za ogrožene v smislu § 3. z. o l. in še takrat le tista vrsta, katero bi uredba navedla. Doslej pa se v Dravski banovini ni proglasil noben kraj kot ogrožen po zverjadi ali divjih svinjah (čl. 1. ban. uredbe z dne 20. febr. 1935, III/7 No. 1639/5). — [14] Čl. 15.—18. ban. uredbe III/7 No. 1639/5.

vsod namerja strup položiti. — Vabo mora lovski upravičenec sam nastavljati ali pa nastavljanje vsaj osebno nadzorovati. Nastavljati se ne sme manj kot 400 m daleč od hiš in 250 m daleč od javnih potov. Če je v kraju večji promet, je postopati sporazumno s pristojno občino. — Vsi prostori, kjer se je položila zastrupljena vaba, se morajo na krajevno običajni način tako zaznamovati, da znamenja vsakdo lahko opazi. Pri pobiranju vabe se morajo zbrati vsi zastrupljeni predmeti in na primernem mestu globoko zakopati ali sicer zanesljivo uničiti.

2. Ako se prekomerno razmnože v katerem lovišču divje svinje, lisice, jazbeci, dehorji in hrčki ali pa zverjad (risi,

Zadnji petelini blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.
Prep. & fot. Herfort.

medvedi, divje mačke, volkovi) mora lovski upravičenec število teh živali na poziv občnega upravnega oblastva I. stopnje v določenem roku znižati, sicer se uradoma odrede gonje na te živali.[15] V Dravski banovini se bodo take gonje prirejale samo na divje svinje in zverjad. Ubita žival pripade onemu, ki jo ubije. Če lovski upravičenec dovoli, se smejo na teh gonjah ubijati tudi lisice, jazbeci, dehorji in hrčki, toda te živali pripadejo potem lovskemu upravičencu.[16] Gonje na volkove in lisice sme odrediti srezko oblastvo tudi tedaj, če je razširjena med njimi steklina.[17]

3. Kdor se izkaže, da je na dopusten način ujel in ubil divjo svinjo ali volka, prejme, če za to pravočasno prosi, nagrado iz banovinskega lovskega sklada, in sicer: za divjo svinjo brez

[15] § 36. zakona o lovu. — [16] Čl. 33. ban. uredbe z dne 20. febr. 1935; III/7 No. 1639/5. — [17] Čl. 56. zakona o zatiranju živalskih kužnih bolezni od 14. junija 1928.

razlike spola 150 Din, če tehta nad 80 kg, sicer 100 Din, za mladiča pri sescu pa 50 Din; za volkuljo 500 Din, za volka samca 400 Din, za mladiča iz legla pa 150 Din.[18]

Nagrada se ne prizna za divje svinje in volkove, ki so bili ujeti, ustreljeni ali ubiti pri gonjah, ki jih je odredilo oblastvo. Pač pa se lahko med udeležence gonje razdeli nagrada, ki bi se sicer izplačala posamezniku. Tega pa niso deležni oni, ki jim je pripadla ubita žival.

Glede psov in pohajaških mačk določata zakon o lovu[19] in banovinska uredba z dne 20. febr. 1935[20] za sedaj to-le:

1. Lovski lastniki in zakupniki ter lovsko osebje imajo pravico v svojem lovišču ubijati pse, ki pohajajo po lovišču, kakor tudi mačke, ki se zalotijo več ko 200 m od najbližje hiše.

2. Ni dovoljeno ubijati lovskih psov, ki spremljajo upravičenega lovca ali ki goneči divjačino (zverjad) na lovu v dovoljenem lovnem času prekoračijo meje lovišča.

3. Prepovedano je po tujem lovišču voditi pse, razen po javnih potih. Izjemoma je dovoljeno pastirjem večjih čred voditi pastirske pse. Ti psi pa morajo imeti, če so v plečih 40 cm visoki ali višji, na vratu lesene kline (betiče). Takšen klin mora psu viseti neposredno pod kolena sprednjih nog in ne sme biti tanjši od 3 cm in ne krajši od 25 cm.[21]

II. Lovski upravičenec.

Izključno pravico na določenem ozemlju (lovišču) zaščiteno divjačino (I. A) zasledovati, loviti, ubijati, potem prisvajati si njene odpadle uporabljive dele (rogovje, jajca itd.) ter jo gojiti in do neke mere razmnoževati si pridobi, kdor si je dal izločiti svoje dovolj obsežno posestvo kot lastno lovišče ali pa vzel v zakup tako ali občinsko lovišče. Razen zaščitene divjačine sme tak lovski upravičenec loviti, streljati ali sicer pokončavati tudi nezaščiteno divjačino in zverjad. Vendar do te nima izključne pravice, kajti na svojem posestvu sme vsakdo pokončavati divje svinje in zverjad,[1] v svoji ograjeni naselbi in na svojem ograjenem dvorišču pa tudi vso nezaščiteno divjad (divjad brez lovopusta, I. B).[1]

Poleg lovskega upravičenca ima torej tudi še vsak posestnik (užitnik, najemnik) v lovišču pravico ubijati nekatere živali, vendar s strelnim orožjem ne. Nekatere od teh si sme celo pri-

[18] Čl. 34.—37. uredbe kakor [16]. — [19] §§ 38. in 39. — [20] Čl. 38.

[21] Ban. uredba z dne 20. februarja 1935, III/7 No. 1639/5, čl. 38.

[1] Glej odstavek v I. poglavju glede živali, ki so pod varstvom in se ne smejo pokončavati!

svojiti (namreč divjo mačko, risa, volka, jazbeca, dehorja in hrčka), druge živali pa mora oddati lovskemu upravičencu.

Lovski upravičenec se mora držati določenih lovopustov in sme loviti samo na načine, ki jih dovoljuje zakon o lovu.[2] Onim lastnikom izločenih lovišč ali zakupnikom občinskih lovišč, ki se bavijo z umetnim gojenjem divjačine, sme ban po zaslišanju Zveze lovskih društev dovoliti ujeti živo divjačino v določenem številu in času in to divjačino uporabiti za gojenje in prodajo ali jo razpošiljati. Izvor te divjačine se dokaže pri pošiljatvi s potrdilom občnega upravnega oblastva prve stopnje.

Za naučne namene kakor tudi za zbirke prosvetnih zavodov sme ban ob pristanku lovskega upravičenca dovoliti lovljenje in ujetje omejenega števila določene divjačine tudi za čas lovopusta.[3]

Dasi ima lovski upravičenec pravico gojiti in razmnoževati z lovopustom zaščiteno divjačino v svojem lovišču, tega vendar ne sme v taki meri, da bi bilo to na škodo poljedelstvu in gozdarstvu. Občno upravno oblastvo prve stopnje ima v tem pogledu dolžnost, da pazi na to, in kjer bi ugotovilo prevelik prirast divjačine, mora naročiti lovskemu upravičencu, da število divjačine v odrejenem roku zniža.[4]

Če lovski upravičenece tudi po ponovnem pozivu ne bi izvršil odstrela v zadostni meri, izvrši občno upravno oblastvo prve stopnje odstrel s pomočjo upravičenih lovcev na stroške in nevarnost lovskih upravičencev[4] (zakupnika, lastnika lovišča).

V ta namen kakor tudi zaradi potrebne gojitve divjačine (reguliranje razmerja spolov itd.) sme ban izjemoma dovoliti odstrel izvestne vrste divjačine tudi v lovopustu, to pa zmerom ob točni označbi števila kakor tudi roka, v katerem se mora odstrel izvršiti.[4]

Če lovski upravičenec opazi, da je divjačina obolela za boleznijo, ki se mora v smislu zakona z dne 14. junija 1928[5] prijaviti, mora to nemudoma javiti občini. Od bolezni, ki so v tem zakonu naštete, bi prišle za lovca kot obvezno prijavne v poštev: parkljevka (aphtae epizooticae), hemoragične septikemije (septicaemia haemorrhagica), garjavost (scabies), svinjska kuga (pestis suum), vranični prisad (anthrax) ter perutninska kolera in kokošja kuga (cholera gallinarum, pestis avium).

Seveda je dolžan lovec javiti tudi steklino (lyssa); če se pojavi primer te bolezni pri njegovih psih ali je sum okužbe

[2] Glej I. poglavje tega članka, odd. A, predzadnji in zadnji odstavek. — [3] § 19. z. o l. — [4] § 20. z. o l.

[5] Uradni list št. 287/80 iz leta 1928.

opravičen, mora dotične pse pobiti ali jih tako izločiti, da je nevarnost okuženja (dotike z drugimi živalmi) popolnoma izključena.

Lastnik izločenega lovišča kakor tudi zakupnik občinskega lovišča sme dovoliti tudi drugim osebam (gostom), da love po njegovem lovišču[6]. Zakupniki lovišč pa ne smejo brez dovoljenja občnega upravnega oblastva prve stopnje izdajati splošnih lovnih dovoljenj za denar ali za kakšno drugo odškodnino. Le posamezen odstrel jelenov, gamsov, srnjakov in divjih petelinov se sme oddati za odškodnino.

Prav tako se ne sme dati lovišče ali del lovišča v podzakup ali zakupna pravica odstopiti (cesija) brez odobrenja občnega upravnega oblastva prve stopnje.[7]

Lovišče more vzeti v zakup ena ali več fizičnih oseb, vendar mora biti število zakupnikov razmerno z velikostjo lovišča[8], in sicer tako, da pridejo na prvih 500 ha največ trije, na vsakih nadaljnjih polnih 500 ha lovne površine pa kvečjemu še po en družabnik; vendar taka družba v nobenem primeru ne sme prekoračiti števila 12 družabnikov. Morebitni podzakupniki se morajo všteti v to dovoljeno število.[9]

Ako se ugotovi, da je zakupnik brez odobritve občnega upravnega oblastva dal lovišče v podzakup ali da je za denar ali kakšno drugo odškodnino izdajal lovna dovoljenja in če je bil zakupnik že enkrat kaznovan zaradi tega dejanja, proglasi občno upravno oblastvo prve stopnje brez odloga njegovo zakupno pravico za ukinjeno in odda lovišče na stroške in nevarnost zakupnika na dražbi v ponovni zakup za 12 let.[10] Te dražbe se dosedanji zakupnik ne sme udeležiti, vendar pa odgovarja za morebitno razliko v zakupnini za vso dobo, katero bi morala trajati ukinjena zakupna pogodba.[11] Ako med več zakupniki samo nekateri kršijo gornji predpis, se izključijo ti od pravice izvrševanja lova tako, da se v ničemer ne oproste obvez, ki izvirajo iz zakupne pogodbe.[10]

Prav tako gre banu pravica, da razveljavi zakupno pogodbo, če zakupnik lovišče pustoši, in da odredi novo dražbo.[12]

Kadar lovski upravičenec lovi, mora imeti seboj lovsko karto ter jo na zahtevo pokazati nadzornim organom; povedati mora svoj priimek in ime, poklic, rojstno leto in bivališče. Taki nadzorni organi so občna upravna oblastva, organi javne varnosti in šumarski uslužbenci (zapriseženi gozdni čuvaji).[13]

---

[6] § 3. z. o l. — [7] § 14. z. o l. — [8] § 11. z. o l.

[9] Čl. 12. ban. uredbe od 20. febr. 1935. — [10] § 14. z. o l. — [11] § 13. z. o l. — [12] § 12. z. o l. — [13] § 47. z. o l.

Po tujem lovišču hoditi s puško je razen po javnih potih prepovedano.[14] Tudi ranjene divjačine ne sme nihče zasledovati v tuje lovišče. Ranjena ali poginula divjačina je last lovskega upravičenca, kjer se je našla, in si je ne sme nihče drugi prisvojiti.[15]

Na dvoriščih, v vrtovih in na zemljiščih, ki so trajno tako ograjena, da so pristopna dlakasti divjačini samo skozi vrata, ne sme loviti niti lovski upravičenec, niti zemljiški posestnik, razen da sta se oba dogovorila.[16] Izjemo tvorijo samo zverinjaki, ki so izrečno določeni za gojenje divjačine. V teh sme lastnik izvrševati lovsko pravico.[17]

Ako se v lovišču zverjad ali pa divje svinje, lisice, jazbeci, dehorji, hrčki tako razmnože, da je občno upravno oblastvo prve stopnje ukazalo znižanje števila te divjačine, mora lovski upravičenec v odrejenem roku ustreči tej zahtevi, sicer odredi to oblastvo gonje na divje svinje in zverjad in izda druge potrebne ukrepe, da se zmanjša število prekomerno razmnožene navedene divjačine.[18]

V Dravski banovini se od zverjadi zatirajo volkovi in divje mačke, od nezaščitene škodljive divjačine pa divje svinje, nadalje tudi lisice, jazbeci in dehorji tam, kjer bi se te živali prekomerno razmnožile. Gonje (hajke) se oblastveno odrejajo praviloma samo na divje svinje in volkove. H gonjam se pozove na sodelovanje tudi zakupnik ali podzakupnik, odnosno lastnik lovišča, kjer se bo pogon vršil. Potrebno število lovcev (strelcev) in gonjačev mora dati občina. Strelci morajo imeti orožni list, lovska karta pa se za te oblastveno odrejene gonje ne zahteva.[19]

V svojem lovišču mora lastnik ali zakupnik nastaviti na svoje stroške in na svojo odgovornost lovske čuvaje in jih prijaviti pristojnemu občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje. Lovski čuvaji morajo biti nameščeni najkasneje do 31. junija 1935[20], odnosno tri mesece po odobritvi dražbe lovišča (domaknjenju).

Ako lastnik ali zakupnik lovišča ne nastavi čuvajev v določenem roku, jih po pismenem opominu nastavi občno upravno oblastvo prve stopnje na njegove stroške in nevarnost.

Lastniki in zakupniki lovišč so dolžni, da zaradi zbiranja podatkov za lovsko statistiko predlagajo v dveh izvodih točen spisek vsakršne na njihovem lovišču v prejšnjem koledarskem letu ubite ali ujete divjačine kakor tudi druge predpisane statistične podatke. Ti podatki se predlagajo vsako leto najdalj do konca februarja

[14] § 33. z. o l. — [15] § 34. z. o l. — [16] § 35. z. o l. — [17] § 4. z. o l. — [18] § 36. z. o l. — [19] Čl. 28., 29. in 31. ban. uredbe z dne 20. febr. 1935.

[20] § 41. z. o l.: »tri mesece potem, ko stopi ta zakon v veljavo.

občini, na katere ozemlju je njihovo lovišče.[21] Na strup dobljena divjačina se mora posebej navesti po številu in vrsti.[22]

Nadalje je lovski upravičenec dolžan povrniti škodo zemljiškim posestnikom svojega lovišča, in sicer:

1. škodo po lovu, to je škodo, ki jo z lovom store on sam, njegovi čuvaji, pomočniki, sluge in njegove lovski gostje, kakor tudi vso škodo, povzročeno po njihovih lovskih pseh;

2. praviloma škodo po divjačini, to je škodo, ki jo v njegovem lovišču stori z lovopustom zaščitena divjačina na zemljiščih in pridelkih, ki so na teh zemljiščih;[23]

3. škodo po divjih svinjah, za kar veljajo posebni predpisi.[24]

Določbe o povračilu škode, njene višine, o načinu ugotovitve škode, dalje o škodi po divjih svinjah ter o odškodninskem razsodišču bomo navedli v posebnem poglavju.

III. Lovski čuvaji.

Za lovske čuvaje se smejo postaviti samo izučeni lovci ali vsaj takšne osebe, ki poznajo potrebne predpise in ki jim oblastvo priznava sposobnost za ta poklic.[1]

Čuvaj ne more postati, kdor:

1. ne zna pisati in brati;
2. ni star nad 18 let;
3. je pod skrbstvom;
4. je bil sodnijsko obsojen vobče zaradi zločina ali zaradi prestopka, napravljenega iz koristoljubja, dokler trajajo posledice kazni;
5. je bil obsojen na izgubo častnih pravic, dokler ta kazen traja;
6. je slaboumen ali notorni pijanec;
7. je bil kaznovan za pregrešek po §§ 14., 17. in 88. zakona o lovu, za dobo šestih let;
8. je zaradi pustošenja lovišča dal povod za razveljavljenje zakupne pogodbe, za dobo treh let;
9. je bil kaznovan za pregrešek po § 85., točka 3., in § 87. zakona o lovu, za dobo dveh let.

V točkah 7. in 9. navedeni §§ zakona o lovu prepovedujejo: dajati lovišče v podzakup ali odstopiti lovišče drugi osebi brez oblastne odobritve; izdajati lovna dovoljenja (§ 14.); loviti v lovopustu ali koristne in redke živali (§ 17.); loviti po tujem lovišču

[21] § 82. z. o l. — [22] Čl. 19. ban. uredbe z dne 20. febr. 1935. — [23] § 30. z. o l. — [24] § 31. z. o l.

[1] § 41. z. o l.

(lovska tatvina), se pri tem maskirati, lovskemu nadzornemu organu zatajiti ime ali navesti napačno, se mu upreti ali groziti (§ 88.); voditi zaradi lova psa v tuje lovišče in loviti s psi v prepovedanem času (§ 85., t. 3.); loviti v lovopustu ali na prepovedanem ozemlju ali pomagati pri takem lovu, loviti z zankami, mrežami, pastmi ali na druge prepovedane načine; izdati neresnično potrdilo o izvoru uplenjene divjačine; omejevati svobodno udeležbo pri dražbah lovišč (§ 87.).

Število lovskih čuvajev mora ustrezati površini lovišča in krajevnim prilikam. O tem odloča občno upravno oblastvo prve stopnje.[2]

Lovski čuvaji nosijo v službi puško, legitimacijo o opravljeni zaprisegi in posebni službeni znak lovskega čuvaja.[3] Zaprisego opravijo pred upravnim oblastvom prve stopnje, ki se še prej prepriča, ali dotična oseba pozna predpise o posesti in nošenju orožja, o uporabljanju orožja in o lovu. Zapriseženi lovski čuvaji uživajo zaščito javnih organov po § 76. zakona o notranji upravi,[4] ki določa, da morajo občna upravna oblastva ščititi ugled javnih organov, da mora vsakdo z javnimi organi, če so v službi, spodobno občevati, ker ga sicer sme upravno oblastvo kaznovati, pa tudi, da se morajo javni organi vesti v službi vljudno in dostojno, svoji službi pristojno.

Po zaprisegi se izda lovskim čuvajem potrdilo, ki jim služi obenem za legitimacijo in dovolilnico za posest in nošenje orožja. Obrazec prisege z lastnoročnim podpisom, s fotografijo, potrjeno od upravnega oblastva, kakor tudi s podpisom gospodarjevim, mora lovski čuvaj v službi imeti vedno s seboj.

Lovski čuvaji smejo loviti nezaščiteno divjačino (in zverjad), zaščiteno divjačino pa samo v prisotnosti svojega gospodarja; v tem primeru morajo imeti lovsko karto,[5] sicer jim lovske karte ni treba imeti.

Lovski čuvaji imajo dolžnost vršiti nadzorstvo nad lovom, prijavljati kužne bolezni[6] in ravnati po določbah zakona o lovu ter odredbah upravnih oblasti. Njihove pravice so te-le:

Od vsake osebe, ki jo zalotijo na lovu, imajo pravico zahtevati na vpogled lovsko karto, a od oseb, ki nosijo ali prodajajo divjačino, potrdilo o izvoru divjačine.[7] Prav tako imajo pravico,

[2] § 42. z. o l. — [3] § 43. z. o l.

[4] § 44. z. o l. — [5] § 43. z. o l. — [6] Več o tem je v II. pogl. — [7] V potrdilu o izvoru divjačine mora biti navedeno: 1. ime lovskega upravičenca in točna navedba, iz katerega lovišča je divjačina; 2. število in vrsta divjačine, pri parkljarjih še spol in težina; 3. katerega dne in meseca je bila divjačina ulovljena; 4. katerega dne in meseca je bilo izdano potrdilo; 5. lastnoročni

da te osebe vprašajo za priimek in ime, poklic, rojstno leto in odkod so. Ako bi se dotičnik ne mogel pravilno legitimirati ali ako obstoji sum, da je lovska karta ponarejena, se mu mora odvzeti lovska karta, lovsko orožje in pribor kakor tudi divjačina, ako se najde pri njem. O tem sestavijo lovski nadzorni organi prijavo in jo izroče obenem z odvzetim orožjem in lovskim priborom najkesneje v 48 urah občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, krajevnemu policijskemu oblastvu ali orožniški postaji.[8]

Ako zalotena oseba zataji svoje ime ali ako se z grožnjo ali silo upre službenemu poslovanju, jo lovski nadzorni organ lahko prime in izroči najbližjemu krajevnemu policijskemu oblastvu, orožniški postaji ali občini.[9] (Nadaljevanje.)

---

podpis lovskega upravičenca; 6. podpis in pečat občine, ki potrjuje pristnost podpisa lovskega upravičenca (§ 26. z. o l.). — [8] § 48. z. o l.

[9] § 49. z. o l.

Garjava glava mladega gamsa.
(K članku o garjavosti gamsov.)

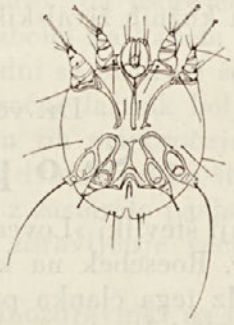
Vet. insp. Hugon Turk

Garjavost gamsov

Nekateri predeli evropskih Alp, pred vsem naše sosede Visoke in Nizke Ture, so že od nekdaj zakuženi po garjavosti raznih domačih in divjih živali, tako tudi po garjavosti gamsov.

Povzročitelji vsake garjavosti, grintavosti ali sraba so neki zajedalci, pršice, ali grinte, z imenom s r b c i (sarcoptes, dermacoptes in dermatophagus), ki v velikem številu žive v koži obolele živali.

Najnevarnejši so srbci vrste s a r c o p t e s, tako za človeka kakor za živali. Teh srbcev poznajo 14 zvrsti in še več. Med njimi je tudi povzročitelj g a m s o v e g a r j a v o s t i (sarcoptes rupicaprae), ki povzroča lovcem in gojiteljem te plemenite divjačine

Samec srbčeve vrste, ki povzroča garjavost gamsov (močno povečan).

vsepovsod hude skrbi, če se kje vgnezdi v prostih loviščih. Nevidna pršica lahko povzroči, da poginejo okuženi gamsi v prav znatnem številu. Vrhu tega se bolezen ne da skoraj nikoli popolnoma zatreti, tudi z najostrejšimi postopki ne, n. pr. s popolnim odstrelom vseh gamsov okuženega revirja, ker nikoli ni gotovo, do kod in kam sega garjavost.

Srbci gamsove garjavosti so silno majhne živalce, vidne le pod drobnogledom. Živalce so dvojnega spola; samice so za spoznanje večje od samcev in bolj podolgaste, v tem ko so samci precej krožnate oblike. Slika nam predočuje samca, seveda jako povečanega, kajti v resnici meri le 21 stotink milimetra v dolžino in 16 stotink milimetra v širino.

Gamsov srbec je v najbližjem sorodstvu s srbcem, ki povzroča garjavost domačih koz, zato že od nekdaj domnevajo, da se prenašajo ti zajedalci koz na gamse in obratno. Iz tega razloga je treba vedno največje pozornosti na garjavost domačih koz v krajih, kjer so naseljeni gamsi.

Značilni bolezenski znaki gamsove garjavosti ali grintavosti (sraba) so ti-le:

1. Na glavi, okoli zgornje ustnice, ob straneh nosa, na licih, očesnih vekah, v okolici oči in na zunanjih delih ušes, pozneje tudi na vratu in drugod po koži, se napravi otrobom podoben prhaj, ki se sčasoma sprime v kraste in grinte.

2. Okužene živali muči huda srbečica, ki je pri drugih kožnih boleznih ni ali pa je le neznatna.

3. V teku bolezni shirajo bolni gamsi navadno tako, da zaradi onemoglosti poginejo in šele takrat je mogoče z vso zanesljivostjo ugotoviti bolezen, kajti opazovanje žive živali v prosti naravi je težko in večinoma celo nemogoče.

Gamsovo garjavost nam prav dobro predočuje pridejana slika po fotografiji, ki jo je l. 1911. priobčil univ. profesor dr. Josip Fiebiger na Dunaju.

Garjavost gamsov spada med bolezni, ki se morajo po zakonu o zatiranju kužnih živalskih bolezni prijaviti oblastvom.

Dr. vet. Leon Kocjan

Še o pasji bolezni

V zadnji številki »Lovca« je izšel posnetek po referatu, ki ga je imel dr. Roesebek na kinološkem kongresu v Monte Carlu leta 1934. Iz tega članka predvsem začetnik v psoreji ali sicer nepoučeni čitatelj ni mogel dobiti navodil, kako naj postopa s psom, ki je obolel na pasji bolezni, pač pa je iz referata razvidno, da bo treba še mnogo preiskovanj in poizkusov, pri katerih ne bi smeli sodelovati samo bakteriologi, preden bomo dobili dobro in uspešno cepivo zoper pasjo bolezen.

S pričujočimi vrsticami hočem tudi o zdravljenju pasje bolezni navesti nekoliko novejših izkušenj domačih in inozemskih kliničarjev — praktičnih živinozdravnikov, ker je to za čitatelja »Lovca« prav tako zanimivo kakor znanstveno razmotrivanje o pasji bolezni, za lovca pa poleg zanimivosti še praktične vrednosti.

Četudi zoper jetiko (tuberkulozo) ne poznamo še zanesljivega zdravilnega cepiva, jo vendar skušamo zdraviti. Čitamo vedno nova navodila in jo zatiramo po dognanih najboljših metodah, čeprav vemo, da ti načini zdravljenja niso še najpopolnejši. Podobno je tudi z zdravljenjem pasje bolezni.

Pasja bolezen je zelo nalezljiva bolezen mladih psov z jako različnimi znaki in je njen potek tak, da obole hkratu ali postopoma lokalno razni organi in organski sistemi. Povzročitelj

pasje bolezni je virus, kužna tvar, še manjša od bakterij, katere ni mogoče videti niti z najboljšimi drobnogledi. To je tudi deloma vzrok, da zanesljivega cepiva še nimamo in so do nedavnega časa zdravili na pasji bolezni obolele pse v glavnem lokalno, to je, da so zdravili organe, ki so bili bolni.

O zdravljenju pasje bolezni piše l. 1931. dr. Wirth, naš rojak, dolgoletni predstojnik veterinarske klinike in večkratni rektor univerze na Dunaju: Pri zdravljenju pasje bolezni je živinozdravnik tako rekoč brez moči; zdravljenje v splošnem ne zadovolji ne lastnika ne živinozdravnika. Če je temu dejstvu vzrok to, da je pacijent pripeljan v pravilno oskrbo zaradi zdravljenja šele, ko so se pojavili težki simptomi (znaki) bolezni (sekundarne mešane infekcije), naj bo za sedaj še odprto vprašanje.

Pogosto so začetni znaki pasje bolezni tako neznatni, dasi ima pes že več dni zvišano temperaturo[1], da psorejec običajno ničesar ne ukrene, misleč, da je pes zbolel na kakem navadnem črevesnem prehladu. Toda čez nekaj dni se pridruži še obolenje oči, nosa, kože ali pljuč in tedaj se začne lastnik bolj zanimati ter poskuša z raznimi zdravili, ki mu jih priporočajo izkušeni psorejci. Tako pride tudi pri nas brez dvoma veliko število psov do zdravljenja po živinozdravniku že z zastarelo pasjo boleznijo ter raznimi komplikacijami, zato je zdravljenje večkrat brezuspešno.

V novejšem času so praktični živinozdravniki na pasjih bolnišnicah pa tudi pri nas ozdravili več težjih primerov pasje bolezni s cepljenjem omnadina, ki se uporablja tudi v humani medicini. V Jugosl. veter. glasniku je l. 1929. vet. Kapus navedel nekoliko primerov zdravljenja z omnadinom na veterinarski bolnišnici v Belgradu, ki jih zaradi zanimivosti v prevodu navajam.

1. Angleški resastodlaki foksterier, 9 mesecev, samec, last g. dir. E. Ž., Beograd. Temperatura 40,7° C, dihanje 110, puls 146. Iz obeh očes gnojni izcedek. Sluznice oči intenzivno rdeče barve. Iz obeh nosnic gnojni izcedek. Pes kašlja. S perkusijo in avskultacijo je ugotovljena na obeh straneh pneumonia (pljučnica). Pes ne je, bljuje in ima drisko. Na koži okoli spolnega organa se nahaja tipični kožni izpuščaj pasje bolezni. Prvega dne je dobil injekcijo 2 ccm »omnadina« intramuskularno. Poleg tega je bil

[1] Normalno imajo psi sledeče telesne temperature: Velike rase, preko 1 leto stari psi 37,4°—38,3° C; velike rase, do 1 leta stari psi 38,2°—39,0° C; srednje rase, preko 1 leto stari psi 38,0°—38,6° C; srednje rase do 1 leta stari psi 38,3°—39,1° C; male rase, preko 1 leto stari psi 38,5°—39,0°; male rase, do 1 leta stari psi 38,6°—39,3° C.

simptomatično zdravljen. Po treh dneh pri ponovnem pregledu je bilo stanje sledeče: Temperatura 39,2° C, frekvenca dihanja in puls normalna. Po pripovedovanju lastnika je pes že drugi dan po injekciji začel po malem jesti. Gnojni katar očesnih sluznic je popustil. Izvid v pljučih zadovoljiv. Pes je dobil ponovno 2 ccm omnadina v mišičevje. Pri pregledu psa po petih dneh sem mogel ugotoviti samo to, da je pes zdrav.

2. Doberman pinčer, 11 mesecev star, dobro rejen. T. 40,4° C, D 76, P 120. Pes ne je, bljuje, kašlja, gnojni katar očesnih sluznic, driska. Po prvi injekciji omnadina 2 ccm, temperatura in ostali simptomi niso popustili. Drugi dan, 24 ur po injekciji, ponovna injekcija omnadina. Četrti dan je znašala T 38,4° C, D 60, P 80. Celokupni izvid psa je bil zadovoljiv.

3. Irski seter, 12 mesecev star, dobro rejen, ne je, bljuje, gnojni katar očesnih sluznic, izpuščaj na koži okoli spolnega organa. Po dveh injekcijah omnadina v teku 5 dni se je stanje psa znatno poboljšalo in po 10 dneh je pes popolnoma ozdravel.

Skupno sem omnadin uporabil pri 50 pacijentih, bolnih na pasji bolezni (febris catarrhalis et nervosa canum). Rečem lahko to, da sem imel dobre uspehe. Zapazil sem v nekaterih primerih, da je po prvi injekciji temperatura padla in da so vsi simptomi začeli popuščati (izginevati). Pacijenti postanejo mnogo bolj živahni. Celo pri popolnoma razviti pljučnici omnadin v večini primerov zelo dobro deluje. Seveda sem razen terapije (zdravljenja) z omnadinom vršil tudi predpisano simptomatično zdravljenje (lokalno zdravljenje posameznih obolelih organov).

Edino v treh primerih, kjer je potek pasje bolezni zavzel večji obseg in je pacijent kazal karakteristične znake nervozne oblike, sem zapazil, da niti omnadin niti drugi zelo reklamirani preparati niso imeli nobenega vpliva na živčno obliko pasje bolezni. Ne morem trditi, da je omnadin specifično sredstvo proti pasji bolezni, ali vsekakor smo lahko zadovoljni, ker lahko, kakor je iz zgoraj navedenega razvidno, z mnogo večjo sigurnostjo na uspeh s pravočasno aplikacijo omnadina zadostno vplivamo na potek bolezni, a včasih tako rekoč bolezen kupiramo.

Velikega pomena tako za pacijenta kakor za lastnika je to, da injekcija ne izzove nobene lokalne in splošne reakcije. Omnadin se lahko tudi vsak dan injicira brez strahu na kakšno reakcijo ali iznenadenje. Važno je omeniti tudi to, da do danes, četudi je od časa zdravljenja prešlo že več mesecev, nisem imel prilike, da bi mi kateri od lastnikov zdravljenih psov tožil, da je pasja bolezen, zdravljena z omnadinom, pustila kake posledice, kar se je dogajalo pri zdravljenju z drugimi sredstvi večkrat.

Smatral sem za dolžnost, da zgornje vrstice iznesem pred javnost, ker je »pasja bolezen« pri ljubiteljih psov že precej poznana in s katero ima vsakdo največ skrbi.

Tako g. vet. Jože Kapus, priznani praktični živinozdravnik. Dodajam samo to, da kolikor mi je znano, tudi pri nas mnogo živinozdravnikov v novejšem času pri zdravljenju pasje bolezni uporablja omnadin v mnogih primerih z dobrimi uspehi, le žal, da tudi najsiromašnejšim psorejcem v okuženih krajih in središčih zaradi oddaljenosti živinozdravnika, razmeroma dragega cepiva (2 ccm omnadina ca. 20 Din), drugih zdravil in zdravilnih stroškov ni mogoče zdraviti obolelih psov in da splošno za izvajanje raznih veterinarskih ukrepov in pobijanja kužnih bolezni, ki niso navedene v zakonu za zatiranje kužnih bolezni, ni nikjer na razpolago nobenih javnih sredstev niti ambulant, kakor imajo to na razpolago psorejci v mnogih drugih državah.

F. Justin

Kinološka razmotrivanja

Kdor je komoden ali pa nima časa, smisla, pravega veselja ali zmožnosti psa izučiti, ima pa dovolj denarnih sredstev, si bo nabavil odraslega, izučenega in vpeljanega psa. Prihrani si s tem sicer ves trud dresure, in ne tvega pogina po pasji bolezni, proti kateri niso vsi mladiči enako odporni itd., ne bo pa imel onega prijetnega zadoščenja, ki ga lovcu nudi s svojim lepim delom mladič, če ga je sam, često s trudom izučil in katerega šibkosti in vrline so mu zato v vseh podrobnostih znane. In to je važno: poznata se v tem primeru oba, kaj hoče eden, kaj mora drugi ali česa mu nedostaja. Lahko je takega psa voditi, zlasti če se mnogo bavim z njim, kar je pogoj, če naj njegovo delo v vsem obsegu povračuje trud skrbne dresure.

Nabava dresiranega psa iz inozemstva je največkrat tvegana stvar, če se ne izvrši pod določenimi pogoji, ki nudijo dovoljno jamstvo za vse naštete vrline in odlične lastnosti v nakup ponujenega psa.

Čudovite stvari se čitajo v neštetih ponudbah, ki jih prinašajo inozemski lovski listi, le, če bi bilo vse to vedno tudi res! Navajajo se neverjetne vrline in odlične lastnosti, ki naj, če bi jih pes res imel, menda le zakrijejo hibe, o katerih ponudba previdno molči. Nekateri prodajalci opisujejo često lastnosti psa s pretiravanjem, ki učinkuje smešno. Tako sem pred nedavnim

čital v nemškem lovskem listu ponudbo, v kateri so navedene vse vrline, ki jih mora imeti prvovrsten ptičar, navaja pa med drugim tudi, da je ta šestletni pes snažen v stanovanju, ljubezniv do otrok itd.

Tudi pri nas je že mnogo lovcev nasedlo sličnim ponudbam, potem pa je prišlo razočaranje in nevolja. Vsi vemo, da je ideal vseh lovcev brezhiben uporabnosten pes, ki naj bo odličen v vsaki panogi lova, telesno brez napak itd., vemo pa tudi, da takega idealnega psa ni ter da tudi najboljši pes ni vzorno popoln in ima svoje telesne ali vzgojne šibkosti. Vendar v ponudbah nikoli ne bi smele biti zamolčane napake, zaradi katerih mogoče lastnik psa oddaja ali pa ki kupcu temeljito spridijo veselje do psa.

Kdor se hoče pri nakupu odraslega, izučenega psa izogniti vsem morebitnim razočaranjem, ima v tem pogledu dvoje možnosti: preizkušnjo ali pa dokumentarično doprinesen dokaz ocene in uspešnega dela na tekmah.

Za preizkušnjo psa v lovnem času in v lovišču z dovoljnim številom divjadi naravno ne zadostuje en dan, ker ni mogoče v tako kratkem času psa preizkusiti v vseh panogah lova. Pri tem so n. pr. glede ocene kakovosti nosu važne vremenske prilike, ki niso vselej enako ugodne itd. Čim delj morem psa preizkušati, tem bolje je, ker si bom le pri ponovnem delu ob različnih prilikah in okoliščinah mogel ustvariti pravo sodbo o vseh dobrih in slabih lastnostih psa. Kratka preizkušnja ne pove mnogo. Moj lovski tovariš se je pred leti odločil, da kupi v inozemstvu že dresiranega ptičarja. Sprejel je ponudbo pod pogojem, da ga preizkusi — mimogrede — sam o priliki nekega poslovnega potovanja v tistih krajih. Časa in divjadi je bilo malo, vreme pa izredno ugodno. Vodnik, kateremu se je mudilo, je izvrstno izrabil rahel, komaj občuten vetrič. Pes je prav lepo natezal in stal pred divjadjo. Kupec je bil prepričan, da ima pes prav dober nos in ker je bil tudi zelo ubogljiv, je bil uverjen, da je dober tudi v ostalem delu, glede katerega ga zaradi pomanjkanja časa ni bilo mogoče povsem preizkusiti. Naravno, da mu je vse to zatrjeval tudi prodajalec, ki je psa potem tudi srečno oddal. Pozneje, pri prvi manj ugodni vremenski priliki pa je pokazal pes zelo kratek nos in druge različne hibe pomanjkljive dresure, kar je kupca zelo iznenadilo in razočaralo.

Druga možnost, ki mi daje zanesljivo jamstvo za resničnost podatkov o zasnovi, lastnostih, delu in dresuri ponujenega psa, so tekme. Kakšen vzgojni, pa tudi gospodarski pomen imajo tekme, ki v svojem namenu bodrijo lovce v stremljenju k uspešni vzreji in čim popolnejši vzgoji prvovrstnega pasjega materijala,

je pač nepotrebno poudarjati. Tekme so pa za oceno psa in njegovega dela temeljne važnosti. Kdor še dvomi o tem, naj samo primerja prodajne cene na tekmah odlikovanih psov s cenami onih, ki niso nikdar tekmovali. Opazil bo tudi, da je razmeroma malo bivših tekmovalcev na prodaj oglašenih — naravno — saj se za na tekmah preizkušene pse lovci trgajo in jih zato navadno ni potreba potom oglasov ponujati. Če se pa to le zgodi, je povod k temu kaj drugega, kar sili lastnika k neodložljivi prodaji svojega zvestega lovskega spremljevalca in pomočnika.

Čim več tekem je pes z uspehom prestal, tem bolj gotovo je dober in — tem dražji bo. Uspeh ene same tekme pove prav malo, zlasti če tak kandidat zaradi pomanjkanja divjadi, neugodnih vremenskih prilik itd. ni imel priložnosti, da bi se pokazal v pravi luči, ali pa nasprotno, da je imel veliko sreče.

Katera pasma se pri nas najbolj uporablja in upošteva? Pri tem očividno največ odloča okus in simpatija do posameznih pasem. Nekateri prisegajo na angleške pse, drugi na nemške kratkodlakarje, katerih je še največ pri nas, itd. Nemci favorizirajo zadnja leta s svojo, njim lastno doslednostjo žimavce in so vzredili s skrbnim sistematičnim križanjem prvovrsten materijal te še mlade pasme. Danes dominirata v Nemčiji žimavec ter najboljša in najplemenitejša kri nemških kratkodlakarjev, plod dolgoletne, najskrbnejše vzreje. Vse druge pasme so jedva zastopane in je zanimivo, da so nekdaj tako upoštevani resavci že prišli bolj med zadnje.

Nekaj splošnih misli o dresuri in naših poklicnih dreserjih. Če si mislim nabaviti mladiča, ga bom izbral iz kakega znanega legla prvovrstnih staršev, ker morem potem računati na podedovano odlično zasnovo in izvrsten nos. Tega načela bi se morali držati brez izjeme vsi, ki si omislijo mladiča, potem ne bi bilo to samo njim v lovsko in materijelno korist, ampak bi bilo tudi za našo splošno vzrejo dobrih lovskih psov velikega pomena. Zanimanje za našo psorejo bi postalo tudi v državi večje, mladiči bi se lahko in dobro oddajali, pri vsem tem bi se pa zanimanje naših lovskih krogov za vzorno psorejo brezdvomno dvignilo.

Ni vsak lovec rojen dreser in kako redki so, ki se morejo ponašati z odličnimi uspehi dresure. Kdor je razburljiv, nagle jeze, nepotrpežljiv in se ne zna premagovati ter mu končno manjka odločne vztrajnosti, naj prepusti dresuro mladega lovskega psa drugim! Prej bi ga pokvaril, kot pa primerno izučil. Z ljubeznijo, potrpljenjem in železno doslednostjo je treba psa učiti, potem bo delo uspešno, hvaležno, učenec bo pa z veseljem, zanimanjem in vso zvestobo sledil poveljem gospodarja-prijatelja. Saj vzgoja

psa ni tako težka stvar, če se je človek poprime z ljubeznijo do živali in se zna premagovati, kadar je treba.

Marsikdo si domišlja, da zna psa dresirati; če ne pojde zlepa, mu bo pa z gorjačo vtepel svoje nauke. Kako silno pogrešeno je tako naziranje! Brezdvomno je potrebno, da se mlademu učencu doprinese, da je gospodarja treba brezpogojno ubogati. Pri temperamentnih psih je to treba katerikrat poudariti s trdo roko in neizprosno doslednostjo. Če bom pa psa pretepal zato, ker mu ne razume, je to blazno početjanje! Zdi se mi to prav tako, kakor če bi ta, ki je nesposoben, da bi šolarčku dopovedal, koliko je 1 in 1, skušal to s šibo vbiti v glavo. Pes napravi vse, kar zahtevaš od njega, če mu s primerno potrpežljivostjo in ljubeznijo znaš doprinesti svojo voljo, vendar ne v enem dnevu. Od psa, ki ga za vsako pogreško in malenkost biješ in kaznuješ, ne smeš pričakovati brezmejne hvaležnosti, privrženosti in pa veselja do lova! Z nepravilnim, pretrdim ravnanjem se mu je to vzelo in taki reveži capljajo potem za gospodarjem na lovu ali pa na tekmah in si ne upajo nikamor ganiti.

Moti se, kdor misli, da je vse mladiče učiti po isti šabloni, kajti psi so različni; nekateri so mehki, občutljivi, drugi trdi, živahni, nekateri izredno inteligentni, drugi manj dovzetni. Zato je tudi dresura včasih jako lahka, včasih pa zahteva veliko truda in mnogokrat neznanskega potrpljenja. Pes naj dela iz veselja, ne pa iz strahu pred bičem, ki mu gotovo ne vnema strasti in volje do lova. Le opazuj, kakšno veselje navdaja mladega psa, če je izvršil dano mu povelje in če ga za to pohvalimo! Zato naj pohvale nikoli ne manjka. Lovec ne sme nikdar od psa zahtevati, da vsako povelje tako hitro pojmi kot on sam.

Po drugi strani pa je psu doprinesti, da mora dano povelje brezpogojno, brez vsakega oklevanja izvršiti, pa ne zato, ker ga povelje slučajno zabava. Vprav v tem leži umetnost dresure, da mu to vcepim, ne da bi mu pri tem pokvaril vnemo in veselje do dela. Tu je mirnost, absolutna vztrajnost, neomahljiva volja in zlasti velika potrpežljivost pogoj za uspeh.

Včasih je pozabil tak buteljček, ki ga že vsaka malenkost, vsaka krpica papirja, ki jo veter obrača po tleh, neznansko zanima, trenotno na me in na vse drugo. Če ga nisem imel na vrvici, mi je ob taki priliki, pri prvih vajah donašanja, delal neverjetne neumnosti. Če je prišel mimo še sovrstnik njegove starosti, jo je ucvrl za njim kot norec, in začelo se je premetavanje, skakanje in prevračanje, da se je vse vrtilo in kadilo okoli njih. Če bi ga za to pretepal, bi pač pokazal, da nisem sposoben učitelj. Mnogokrat sem se pričel tresti od jeze, pa sem se obvladal, prekinil vajo,

kot da bi nič ne bilo, pozneje pa začel iznova, spočetka, in šlo je. Vsaka uporaba sile pri dresuri in pri psih, ki nimajo prirojene zasnove, n. pr. za donašanje, je nevarna in popolnoma pogrešena zadeva.

Kako hitro je mehak, občutljiv pes pokvarjen in kako nehvaležno in trudapolno je navadno delo korekture, katero mora načeloma izvesti kdo drugi! Nisem zastonj poudarjal, da se mora dreser neprestano baviti s svojim učencem. Ne zadostuje, da ga vsak dan uči četrt ure, potem ga pa priveže k hišici in se ne zmeni več zanj. Postati morata eno, prijatelja; pes mu mora biti spremljevalec na vseh potih lovišča in če ga bo gospodar do dobra spoznal, bo šola enostavna. Dolga pa bo ta šola, preden bo pes vse znal, kar zahtevamo danes od dobrega uporabnostnega psa. Kdor je veliko lovil s svojim zvestim spremljevalcem, ve, koliko se pes v teku let sam nauči in kako neverjetno se izpopolnjuje v lovu in delu. Prav dobro označuje nemški kinolog Eisenhardt v svoji knjigi o gozdno-uporabnostnem psu vse to, ko nekako pravi: gospodar in pes sta enota, neločljivo zvezana v vseh doživetjih v lovišču in je pes lovsko povsem dozorel šele, ko mu je prva slana obelila glavo okoli smrčka.

Če so bili starši izvrstnega nosu, potem se more kar z gotovostjo računati, da so to lastnost podedovali mladiči. Dober nos in pa absolutna ubogljivost sta pa temelj vsake dresure.

(Nadaljevanje.)

Za razvedrilo

Ivan Burger

Nekaj kocajdrskih,

žalostnih in veselih, ki so pa vse resnične.

Prvi sneg pada v rahlih kosmičih in pogrinja utrujeno pramater naravo za zimsko spanje... Tudi Primožev Jože se je šel razgledat malo po revirju... Ko lazi tako za »Podstenskim bregom«, mu pade izza nahrbtnika suknjič, katerega pa kmalu pogreši in najde. Obrača vse žepe; lovske karte in orožnega lista ni, pa ni! Vse na okoli prevrne z nogo, sneg in listje. Ves zmešan je, nič ne najde. Odloči se, da gre do prijatelja Korleta. Oba se oborožita z grabljami, jo mahneta nazaj ter preobračata sneg po rebri. Mimoidoča potovka, videč to, se prekriža in zbeži. Lovskih pravic ni ne pod snegom, ne v listju. »Jih bomo pa spomladi našli,« tolaži Korle prijatelja. Ves nesrečen gre Jože domov. Komaj pa odpre vrata, že zagleda, kako se igrajo otroci z njegovimi pravicami.

Precej korpulenten gospod vzame s seboj na travo svojega lovca. Želeč pogledati na neki strmini, kaj je kopal jazbec, se poprime za suho vejo, ki se mu utrga. Pri padcu podere za seboj še lovca; oba se v lepi slogi valita v dolino, kjer si odpočivata debele ude. Ker se mrači, kreneta za bližnjo vasjo po košenicah domov. Spremljajoči lovec zapazi v obližju 3 kose srnjadi, med njimi šesteraka, ki ima kosmato rogovje, torej nesposobnega za obstoj in razplod, ki se ponuja radi ugodnega vetra in somračja na par korakov. »Nak, tjabe pa že ne buom, če se m' še toku ponujaš; b' biu spjet špotan, de nejsm ta prauga ubu.«

Lovcu, ki čuti ljubezen do narave, pripomore Diana, da upleni, ko gre v razdobju treh tednov na dva oddaljena kraja že prvi dan vsakokrat petelina. »Veš, dragi prijatelj, to pa ni lovsko, da si ubil v enem letu dva petelina.« Lansko leto pa je isti gospod čestital imovitejšemu lovcu, ko je nekega jutra napravil dubleto na peteline.

»Vi ste šintarji! Nič živali nimate, ker vse pobijete. Srnjaku krogla, strelja se samo šestak.« Gospod, ki je imel navado govoriti te besede, gre in ubije nebogljenega špičnika. Opominjan na njegove lastne besede, je odgovoril: »Saj ta lov ni

Vaš, prijatelj. Kaj boste Vi meni komandirali? Z Vami ne sedim več skupaj.«

Razkoračeni Tonček »Krucafuks« vodi nekega Zagrebčana ob prsku na srnjad. Prikliče mu lepega srnjaka, ki ga gospod zgreši. Čez nekaj časa mu ga zopet prikliče kakih 100 korakov vstran, ali Zagrebčan ga zopet zgreši. »Ja, gasput, kaj mislite, da se bo vlegel in čakal, da ga enkrat pogodite? Na, pa sem ob napitnino.« »Napitnino Vam bom vseeno dal, nič se ne bojte!« »A, brava, pa ne bom nič povedal našemu gospodu, da ste falili.«

»Kaj ste ustrelili zadnjič na lovu?« »Dva zajca, eno psico in župana. Psica se je že izlizala, župan pa še ne, ker nima tako dolgega jezika.«

Nadležni divji prašiči prete uničiti obrobnim kmetom ves pridelek dozorevajoče koruze. Parkrat so že šli najemniki lova vso božjo noč čakat prašiče na napadene njive. Tudi oni gospod s špičnikom želi ubraniti pridelek ubogega kmetovalca, vzame seboj lovskega čuvaja in oba presedita noč ob koruzi. Seve, lovska usoda je nanesla kakor navadno, da prašičev ni bilo. Ob jutrnjem svitu si vzame gospod naročje štokov koruze z napadene njive na rovaš divjih prašičev, češ, »če bi naju ne bilo, bi prašiči napravili še več škode«.

V mehkem pršiču zgodnje spomladi sta se sledila »na Planinah« dva volkova; večja volčica, manjši pohabljenec sin. Napovedan je bil zagon. Vsi lovci in gonjači so bili že zbrani ob določeni uri na odrejenem mestu, edino pokojni Nande je kasnil, čeprav je vstal že ob štirih. Lovska družba je čakala nanj nestrpno, vendar v največji tišini... Kar je odjeknil strel v njegovem pravcu razgibajoč vso okolico. Možakar je tlačil po poti grede patrone v puško, ki se mu je sevé sprožila. Bil pa je pokojni Nande »fini« gospod. Zato mu je nosil najeti nosač nahrbtnik, natrpan dobrot, predvsem božje kapljice. S skoraj enourno zamudo sta primahala Nande in nosač do nestrpne lovske družbe. Hoteč jo pomiriti, predvsem pa sebe ponovno odteščati, naprosi Nande nosača, da bi mu dal iz nahrbtnika steklenico. »Gospod, vse steklenice so razbite. Ko se Vam je sprožila puška, sem se tako ustrašil, da sem pal vznak ter razbil vse steklo ob skali za seboj.« — Ker mi ni prijalo igranje mišic na nosačevem licu, sem ga poklical na stran in vprašal, kaj je na stvari. »Pojdite, pojdite! Saj ni treba verjeti mojim besedam; saj veste, da sem pesnik. Popil sem vino jaz, nato pa udaril s praznim nahrbtnikom ob skalo.«

Končno je lovska družba razmeščena v prvem pogonu na volkove. Vse gre, kakor treba za tak pogon, kjer mora biti popolna tišina. Lovci so zasedli črto, gonjači na lahko pritiskajo od »Kaličev«. Po potu od desne se mi vleče nekaj, vleče pa tiho. V napetem pričakovanju poslušam. V ovinku se mi prikaže Nande in zavpije: »Kaj ne bodo začeli še goniti?« Pravična jeza me obšine, ko ga zapodim s tihimi besedami: »Greš nazaj, ti »tudi-lovec«. Nande se užaljen obrne in mrmra: »Prokleti Ribničan, kaj boš ti mene učil lova?« Ves pogon na volkove je bil brezuspešen. To pa ni vzelo lovcem dobre volje, še manj pa teka v gostilni. Ko so vsa omizja pospravila božje darove, pa pove užaljeni Nande, kako sem ga napodil, ter da to ne gre, ker je on vendar tudi lovec. »Da, Nande, vidiš, da sva istega mnenja; saj sem ti rekel, da si »tudi« lovec.«

Ni dano, na žalost, vsakemu, da bi se pečal od zgodnje mladosti z lovom ter ga zasledoval v teoriji in praksi. Imaš pa med poznimi začetniki tudi take, katerim so denarna sredstva pomagala do tega veselja. Po navadi pa taki ljudje ne čutijo potrebe temeljito preštudirati lovsko literaturo, ker je lov luksus za nje. Zato je vprašal neki tak začetnik lovske čuvaje ob opoldanskem odmoru: »Tu okoli je toliko kobilic; bogve, ali jih srnjak žre?«

Za Bašljem pade strel v prepovedanem času. Smrtno ranjena žival se prevleče čez občinsko mejo in pade baš v zasedo drugih divjih lovcev iz doline, ki jo kot dobrodošel plen takoj obkolijo. Za njo pritiskajo od nasprotne strani prvi. Oboji se znajdejo pri ubiti živali. »Srna je naša, mi smo jo ubili.« »Kaj? Ali ne veste, kod gre občinska meja? Tod raubšicamo mi, srna je pala na našem, torej je naša.«

Lovski zakupnik priredi lov, katerega se udeleži 26 lovcev. Na opoldanskem sestanku v gostilni pridejo slučajno mimo orožniki in žele pogledati lovska dovoljenja. Pri kosilu je ostalo samo šest lovcev, a tudi zakupnikove gospe ni bilo med njimi.

Trije bratje, dva prava lovca, tretji pa nedeljski, so se namerili v lov. Zadnjemu naroči starejši: »Ti boš brakiral, midva pa zapreva vrh.« Brata čakata, čakata na prelazih, brakir pa trobi in trobi. Psov ni slišati. Končno se pokaže brakir, sopeč za privezanimi psi. »Kaj se tako brakira, kaj pa vendar delaš?« »Ja, saj sem jih komaj pripeljal te pasje pare sem gori, povsod so silili.«

Iz lovskega oprtnika

Nov lovski zakon. — V današnji številki »Lovca« smo objavili pod naslovom »Po novem lovskem zakonu« članek z važnejšimi določili iz zakona o lovu, ki že velja v naši banovini od dne 13. marca t. l. Članek, ki ima namen, da seznani lovce v glavnem z novimi določili, po katerih se morajo ravnati, bomo nadaljevali in objavili še one določbe zakona, ki jih mora čimprej vsakdo vedeti. Opozarjamo pa že zdaj vse lovce, da izda letos poleti poklicni strokovnjak v slovenskem jeziku knjigo, ki bo vsebovala poleg zakona o lovu vse, kar je z njim v zvezi. K posameznim paragrafom zakona bodo pridejana tolmačenja in pojasnila (komentar), prav tako tudi k banovinski uredbi in banovim naredbam, ki bodo v celoti natisnjene v knjigi. Tudi bodo v tej knjigi ministrski pravilniki k zakonu o lovu ter uradne okrožnice, navodila, razlage in potrebni obrazci. Knjiga bo torej glede vseh vprašanj, ki se tičejo lova in lovcev, popolna in se bo našlo v njej vse, kar lovca zanima, odnosno kar mora lovec vedeti. — Cena knjigi bo za organizirane lovce kolikor mogoče nizka, da si jo bo mogel vsakdo nabaviti. Naj vsakdo misli na nabavo že zdaj, potrebna bo vsem. Ko knjiga izide, bomo nanjo ponovno opozorili.

† **Pero Malič,** p. d. Školnik se je na letošnjo Svečnico preselil v večna lovišča. Kako priljubljen je bil pokojnik med zeleno bratovščino, se je videlo najbolje, ko so ga domači lovci kakor tudi lovci iz sosednjih občin spremili na zadnji poti. Domači lovci so mu po lepem govoru lovca Šterka v zadnji pozdrav izpalili častno salvo. Sleherno oko je bilo solzno, ko je padla prva gruda domače zemlje na krsto v najlepši moški dobi umrlega tovariša. Vsi smo se zavedli, da je nastala velika vrzel med našimi vrstami, ker ne bo več med nami lovca, tovariša in družabnika, ki si je znal pri vsakomer, ki je prišel z njim v stik, s svojim odkritosrčnim in veselim obnašanjem pridobiti vse simpatije. Bodi mu lahka zemlja domača! Med nami pa ostane v trajnem najlepšem spominu.

Lovci viniške občine.

Izredno zgodnji prihod ptic selilk je bilo opaziti letos ob lepem in toplem spomladanskem vremenu. V Planinskem logu pri Rakeku sem opazil dne 22. marca prvo postolko (tinnunculus t.), 30. marca prvo lastovico (hirundo rustica), 2. aprila pa že čoketo ali veliko kozico (gallinago maior) in malega deževnika (charadrius dubius curonicus). Zadnja dva se običajno prikažeta v naših krajih šele koncem aprila, najčešče pa v začetku maja. —d—

Zanimiv poskus. V Ljubljani je ornitološki observatorij te dni izdal jako zanimivo izvestje o pticah. Njegov glavni smoter je, obročati čim več ptic selilk svojega delokroga, to je Slovenije, da pripomore k znanstvenemu ugotavljanju selilnih smeri posameznih vrst ptic selilk. Slične ustanove postoje v raznih državah že dalj časa. Tretjega aprila je v mestu Rositten v severnovzhodni Prusiji ptičarna izpustila nekaj šarastih vran v poskusne svrhe. Vse so opremljene na nogah z obročki. Vse lovce in kmetovalce prosimo, da te in druge obročane ptice, če jih ujamejo ali zvedo zanje, pošljejo Ornitološkemu observatoriju v Ljubljani ali vsaj natančno sporoče, kje in kako ter v kakšnem stanju so bile ptice ujete. Ornitološki observatorij v Ljubljani bo obvestil potem ptičarno, ki je ptico obročila. Ako je ptica živa, se preobroči z obročkom ljubljanske opazovalnice in zopet spusti v svobodo. B. H. S.

Jubilej lovskega društva »Jelenca« v Trbovljah. Dne 12. februarja t. l. je preteklo 25 let, odkar je bilo ustanov-

ljeno prvo lovsko društvo v Zasavju, ki so mu dali ime »Jelenca« s sedežem v Hrastniku. Namen društva je bil združiti slovenske lovce in kot društvo prevzeti lovišča okoli Trbovelj, ki so bila tedaj v rokah Nemcev. Že pri vložitvi društvenih pravil je ustanoviteljem oblast delala zapreke, zlasti tedanji šumarski referent, ki je bil seveda Nemec. Glavno pobudo za to ustanovitev je dal g. Miloš Roš, učitelj v Hrastniku, sklicatelj ustanovnega občnega zbora pa je bil g. Ferdinand Roš, ki je ostal dolga leta njegov predsednik. Od ustanoviteljev še danes žive gg. Franc Zupan in Ivan Kraner iz Trbovelj ter Vitko Jurko, šol. uprav. iz Dola. Sedaj predseduje društvu g. Letnik Josip iz Trbovelj. Da je ostalo društvo zvesto svojemu namenu, je razvidno iz zapiskov. Bilo je že pred vojno član CMD, poslalo je primeren znesek l. 1912 Balkanskemu Rdečemu križu in dopisi so se opremljali z narodnim kolkom. Kmalu po ustanovitvi je postala »Jelenca« tudi ustanovni član SLD v Ljubljani. Po vojni je priredila prvo razstavo lovskih psov v Trbovljah in že takrat uvidela potrebo po ustanovitvi Zasavske podružnice SLD. Njeni zapisniki potrjujejo, da so bili člani »Jelence« zagovorniki ščitenja srn in nastavili so visoke kazni za pregreške svojega reda glede lovopusta, kljub temu, da je zakon dovoljeval marsikak odstrel. Območje lovišč »Jelence« je tekom dobe obsegalo v glavnem občine Trbovlje, Marija Reka in Dol.

V mesecu maju namerava društvo proslaviti svojo 25 letnico s primerno lovsko prireditvijo v Trbovljah in pričakuje, da jo bodo počastili s posetom vsi lovski prijatelji iz Zasavja.

Mrtve zajce v večjem številu so našli lovski čuvaji v letošnji pomladi v mnogih loviščih na Dravskem polju. V občinskem lovišču Rogoza so ležali v majhni razdalji drug od drugega kar štirje in moglo se je radi tega sklepati na kako kužno bolezen. Zajci so bili lepo rejeni in njihova zunanjost ni kazala, da bi bili trpeli pomanjkanje na hrani ali da bi bili dolgo bolehali. En komad je bil poslan drž. veter. bakteriološkemu zavodu v Ljubljani, ki je sporočil, da je bil sekcijski izvid dotičnega zajca sledeči: »Tracheitis, vnetje pljuč, gastroenteritis hae-

morrhagica, povzročena v tankem črevesju po dosedaj še ne določeni vrsti strongilidov v ogromni količini, v debelem črevesju pa po coccidium cuniculi. Mikroskopski in kulturelni izvid in vseh organov razen v pljučih je bil negativen. Iz pljuč izkultivirani pozitivni koki niso dosedaj dali pri biološkem poizkusu pozitivnega rezultata. Cepljeni kunec je bil še po petih dneh popolnoma zdrav. Neposredni vzrok smrti je bila pljučnica, po biološkem poizkusu nekužne narave. Za oslabljenje organizma in kot dispozicijski moment pa pride vsekakor v poštev močna parasitarna invazija, ki je letos, kolikor se more presojati po dosedaj poslanem materijalu, pri divjadi zelo močno razširjena.«

Strokovno mnenje zanika torej smrt po kužni bolezni, prizna pa parasitarno invazijo v prebavilih, ki je truplo oslabila in tako najbrž povzročila, da zajec pljučnice ni prenesel, marveč da ji je podlegel. Vprašanje je, odkod ti parasiti, ki so, kakor poudarja izvid, letos pri divjati tako zelo razširjeni?

Mnenja so jako različna, prevladuje pa morda manj strokovnjaško prepričanje, da je letošnja razmeroma zelo suha zima bila ugodna za okuženje z zajedalci. Snega je bilo v prvih mesecih letošnje zime dovolj, toda bil je suh, padel je na zmrznjeno podlago, dežja pa ni bilo, ki bi bil odplavil zalego. Infekcija je nastala pri divjadi brezdvomno z uživanjem hrane. Želeti bi bilo, da bi se gg. zakupniki v večji meri posluževali prilike brezplačne preiskave poginule divjadi, ker so slične preiskave potrebne iz lovskega in narodno-gospodarskega stališča, saj bi se dale po ugotovitvi bolezni obolenja morda zabraniti ali pa vsaj znatno omejiti. Sicer pa je znana stvar, da podlega večje število odraslih zajcev boleznim skoro vsako pomlad, kakor tudi, da poginejo mladi zajčki v vsaki poznejši jeseni. Morda bi se dala odpornost našega uhača dvigniti z osvežením krvi, toda to je vprašanje, ki sega pregloboko v žep marsikaterega lovskega zakupnika. A. S.

Čuden račun za pravega lovca. Pri veleposestniku I. Z. na zelenem Pohorju uslužbeni lovski in gozdni čuvaj N. N. se je na začasno odsotnega gospodarja pismeno obrnil s prošnjo, da mu dovoli kupiti kamene soli za napravo potrebnih solnic. V odgovoru, ki ga je prejel, je stalo črno na belem, naj se sol nabavi, toda n e v e l i k o , s i c e r b o p r i š l a s r n j i n a d r a ž j a o d g o v e d i n e. — Temu »gojitelju« srnjadi gre torej pač le samo za ceno m e s a.

Zanimiva zadeva z risjo kožo. — V neki hiši v Petrinji v Južni Srbiji je našel uslužbenec tamošnje šumske uprave še precej svežo risjo kožo. Ker je lov na rise v tamošnjih krajih z odlokom ministrstva za šume in rudnike z dne 10. julija 1933, br. 12066, prepovedan, je uslužbenec zadevo prijavil pristojnemu oblastvu. To je odredilo posebno komisijo, da ugotovi, če je koža res risja. Komisija je to ugotovila in potem kožo odposlala lovskemu muzeju na Topčideru. — Posestnik, pri katerem se je koža našla, je bil nato pozvan od oblastva na odgovor. Zagovarjal se je, da so pastirji prinesli »divjo mačko« domov in povedali, da je napadla čredo in se lotila tudi enega pastirja. Pastirski psi so planili na zver in jo udušili. Ker oblastvo ni imelo več kože, da bi se moglo na njej dognati, ali je bil ris ustreljen ali so ga pa res pokončali psi, je obtoženca oprostilo krivde pokončavanja v varstvu stoječih živali.

Pižmovka v področju mariborske podružnice. — V tretji številki »Lovca« se nahaja med »Vprašanji in odgovori« kratka notica o p i ž m o v k i (ondarta, Fiber zibethicus, Bisamratte), ki priča, da se je pričelo tudi naše lovstvo zanimati za to glodalko, ki je pripotovala iz Češkega preko Avstrije ob rekah tudi do nas, in sicer do sedaj menda samo do območja bivše mari-

borske oblasti, ozir. mariborske podružnice SLD. V 4.-5. letošnji številki časopisa za poljudno prirodoznanstvo »Proteus« je posvetila tej živali svojo pozornost v lepem, informativnem članku g. prof. Silva Antićeva. Iz članka posnemamo v izvlečku sledeče: Knez Colloredo-Mansfeld je žival naselil l. 1906. na Češkem na svojem posestvu blizu Prage v nadi, da se bo razmnožila in da se bo dalo njeno krzno uporabiti. Razmnožila se je, toda v ogromnih množinah in ker razkopava obrežja, je v veliko škodo jezovom in vodnim napravam. Ta škoda je vsekako večja kakor pa korist, ki jo nudi cena njenega krzna. Samica skoti 3—4krat na leto po 8 mladičev; mladiči, ki pridejo na svet koncem aprila ali začetkom maja, so ob koncu leta že spolno godni. Razmnoževanje je torej izredno naglo. Dolžina živali je približno 60 cm, od katerih odpade polovica na goli in od strani stisnjeni, ploščati rep.

V območju mariborske podružnice SLD je bilo uplenjenih, kolikor mi je znano, doslej 6 pižmovk, in sicer v teku zadnjih treh let po ena v Hercegovščaku pri Zg. Radgoni, Ljutomeru, Framu, pri Sv. Bolfenku na Pohorju, nad jezom pri falski elektrarni, in v zadnjih dneh v Stanjevcih v Prekmurju. Že l. 1932. so ujeli eno pri Koprivnici na Hrvaškem. Glede glodalke, ki je padla v Fali, imam slučajno nekaj točnejših podatkov. Dijak mariborske klasične gimnazije, ki je stikal tam okoli, je zagledal v travi pred seboj veliko »podgano«. Pobral je kamen, ga zagnal za bežečo živaljo ter jo ubil. Prinesel jo je v šolo, kjer se je takoj ugotovilo, da je to pižmovka-samica. Težka je bila 1,78 kg, dolga pa od smrčka do konca repa 62 cm; rep sam je meril 32 cm.

Vprašanje je, če je pižmovka nam lovcem dobrodošel, indiferenten ali nedobrodošel gost. Da bi bil dobrodošel, ni ravno izgleda, kljub — kakor se trdi — dragocenemu krznu. Gotovo nam ne bo vseeno, ali bodo naša lovišča ob rekah in potokih okužena po tej ne baš prikupni živali, ki se vrhu vsega strahovito naglo razmnožuje, a zasovražili jo bomo, ako bo delala škodo jezovom, vodnim napravam in — naši divjadi. Glede slednjega vprašanja si prirodopisci precej nasprotujejo. Nekateri stoje na stališču, da pižmovka kot glodalka živi samo ob rastlinski hrani in morda še o školjkah, drugi pa jo primerjajo z vodno podgano, ki je tudi glodalka, pa poleg

rastlinske hrane ne zametuje rib in jajc in marsičesa drugega. Upoštevajoč to dejstvo, so razne države, tako Švica in Francija, z zakonom prepovedale ustanovitev farm za pižmovke v strahu, da se ne bi razplodile po deželi.

Za primer, da se loti pižmovka jajc in iker, bi seveda hudo trpela legla fazanov in jerebic, ki se nahajajo v bližini tekočih voda in ribnikov, pa tudi drugod, saj je taka glodalka padla kakor omenjeno, celo pri Sv. Bolfenku na Pohorju, kjer ni znatnejših vodotokov ali pa stoječih vod. Seveda bi žival tudi resno ogražala naše ribištvo. Končno sodbo o tem vprašanju prepuščam lovskim organizacijam na Saksonskem in Češkem, kjer je te nadlege več kakor dovolj in kamor se obrnem po informacije. Kolikor mi je znano, jih love tam z uspehom z odstrelom in na pasti, vaba pa sta jabolko in korenje. O informacijah, ki jih v zadevi dobim, bom poročal. A. S.

Še o pižmovki. V naših krajih se je pojavila na več krajih iz Amerike v Evropo prinešena pižmovka. Po Nemčiji in Češkem se je zelo razmnožila in dela tam občutno škodo, ker razjeda korenine, razdira ter razriva bregove in nasipe. Hrani se v pretežni večini z rastlinsko hrano, uživa pa tudi polže, školjke, rake in mrtve ribe. Koristna je v toliko, da čisti s tem bajerje, in kar daje njeno krzno; koža pižmovke je vredna 30—40 Din.

Pižmovka je doma v Severni Ameriki; najgosteje je naseljena ob rekah in močvirjih Kanade in Alaske; sicer je pa razširjena do Atlantskega in Tihega Oceana.

Po dlaki in barvi je podobna bobru (castor fiber L.) ali tudi nutriji (myocastor coypus Mol.), samo da je nutrija nekoliko temnejša in da ima pižmovka ploščat rep od strani, kar se na naši sliki dobro vidi. Bober ima ploščat rep od vrha, nutrija pa okrogel in spadata oba tudi v družino glodalcev.

Pižmovka je dolga v truplu 30—45 cm, rep pa ni dosti krajši. Ta eksemplar, ki je na sliki, je meril brez repa 32 cm. Dobili so ga v Hercegovščaku pri Gornji Radgoni. Poslal jo je v prepariranje za tamošnjo šolo g. Samec Franc, drž. veterinar. Sliko priobčujemo, da bodo naši lovci poznali to nadležno in škodljivo žival, ki naj jo zatirajo z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago. Herfort.

Štorklje - hitlerjanke. V Hanovru to leto štorklje niso odletele, ampak ostale preko zime. Pa ne samo tam, tudi v sosednih okrajih jih je dovolj ostalo. Žive se od poljskih miši in od razne golazni, ki prebiva v potočkih. Ljudje jih zelo cenijo in časte, ker zlasti kmetovalcu jako koristijo. — Štorklje se torej v sedanji Nemčiji prav dobro počutijo, če bodo pa prinesle tudi ostalemu prebivalstvu blagoslova, bo pokazala šele bodočnost. B. H. S.

Velikanska postrv. V Zapfenbachu ob Bodenskem jezeru so ujeli v odtoku jezera v nizki vodi, ki ni imela več kot 10 cm višine, postrv, imenovano Renska anka, ki je merila 119.5 cm dolžine in v obsegu 66 cm. Težka je bila 23 in en četrt kg in je repna plavuta merila 31 cm. To je bila največja postrv, katero so dosedaj potegnili iz Bodenskega jezera. B. H. S.

Radikalna sodba. V Leedsu na Angleškem je neki Edwin Elmes mučil svojega psa ter bil radi tega prijavljen sodišču. Sodnik ga je obsodil na tri tedne zapora in mu obenem odvzel za vso dobo življenja pravico, imeti psa. Ostra sodba je našla odmev širom Anglije in so jo vsi ljubitelji živali pozdravili. Tako tudi mi, želeč si takih sodnikov in zakonov, nakar bi bil hitro konec mučenju konj, vprežne živine in drugih živali. B. H. S.

Jesenska selitev kljunačev. Kakor smo že poročali, imamo tudi v Ljubljani ornitološki observatorij. Ena največjih ptičaren je na Helgolandu. Tam so letos zaman čakali doleta klju-

načev in kozic. Domnevalo se je že, da so sloke izpremenile smer svoje selitve. Le vodja ptičarne je zastopal mnenje, da jih milo vreme zadržuje še na Danskem in v Skandinaviji. In prav je imel. Dne 7. januarja je pritisnil mraz in dan nato je bilo na tisoče kljunačev, kozic in deževnikov na strmem otoku. Nekaj so jih postrelili, mnogo ujeli in jim nastavili obročke na nožice ter jih zopet izpustili. Vsi pozneje ujeti in javljeni kljunači so leteli v južno-zapadni smeri. Selitev kljunačev je torej zavisna od vremena, mraza, pred katerim se odmikajo v južnejše, še nezamrzle kraje.

B. H. S.

Rani zajčji zarod. Iz Damhoric na Češkoslovaškem javljajo, da so že 22. februarja t. l. našli štiri zajčke, stare po pet dni. Vsekako rani pojav, ki naj bo zopet v bodrilo, da naj se meseca januarja zajcev ne strelja več.

B. H. S

Beli merjasec. Na Francoskem, pri mestu Nancyju so te dni ustrelili velikega, popolnoma belega merjasca. Pri parkljasti divjadi bela barva sicer ni posebno redka, pri merjascih je pa prav posebna redkost. Nagačeno žival bodo oddali muzeju v Pariz. B. H. S.

Belo lisico so te dni ujeli v lovišču Cossonay v Švici. Bila je popolnoma bela, kar je velika redkost. Nagačeno so oddali kantonalnemu muzeju v Waadtlandu. B. H. S.

Opasni pojav. Dne 24. marca t. l. je bila povožena na železniški postaji v Pfaffstättenu v Avstriji pižmovka, ki je merila z repom 33 cm. Pri belem dnevu je hotela preko tračnic, pa je prišla pod kolo. Videti je, kako silno se je že razmnožila ta opasna žival. Pojavlja se tudi že v naši banovini, zato je treba budno paziti, da se ne razmnoži. Kdor le more, naj jo ugonobi. B. H. S.

Lovski in ribarski dom nameravajo zgraditi in že letos spraviti pod streho ribiči in lovci v Sl. Brodu. Mestno načelstvo je v to svrho dalo na razpolago primerno stavbišče ob Savi, lovci in ribiči pa nabirajo denarne prispevke. Akcija je vredna posnemanja.

Tolmač zakona o lovu z besedilom zakona in uredb savske in dunavske banovine je izšel in se dobiva trdo vezan za Din 95.— pri »Zakladi tiskare Narodnih Novina« v Zagrebu, Frankopanska ulica 26. Knjiga se razpošilja samo s povzetjem ali če se plača vnaprej. Kdor pošlje denar vnaprej, se mu poštnina ne računa. Denar se pošlje na čekovni račun poštne hranilnice štev. 36.193 ali na tekoči račun dr. Zoričića pri Jugoslavenski Banki d. d. v Zagrebu.

Tolmač je jako obširen, saj obsega knjiga 18 tiskovnih pol, to je približno 300 strani. Spisal ga je dr. Milovan Zoričić, predsednik upravnega sodišča v Zagrebu in hon. učitelj za lovstvo na gozdarski fakulteti zagrebške univerze. Kot sodelavcu pri sestavi lovskega zakona so mu natančno znani vsi razlogi in nameni poedinih predpisov zakona. Tolmač ne tolmači samo pravno zakona, ampak daje tudi praktične nasvete o pravicah in dolžnostih lastnikov in zakupnikov lovišč ter lovskih čuvajev. Posebej je obdelano poglavje o povračilu škode po divjadi, kako se škoda ugotovi in ocenjuje. Ta tolmač ni koristen samo za vsakega lovca, naravnost potreben je vsem lastnikom kakor zakupnikom lovišč, poklicnim lovcem pa tudi vsem oblastvom ter osebam, ki imajo opraviti z lovskim zakonom. Tolmač je pisan poljudno v lahko razumljivem hrvaškem jeziku.

Tiskovino za lovsko zakupne pogodbe (zakupne pogoje in za dražbeni zapisnik) ima v zalogi ekonomat kralj. banske uprave, obrazce za poslovanje odškodninskih razsodišč pa tiskarna Merkur v Ljubljani.

Zeleni križ je prejel iz Slov. Konjic dva denarna prispevka, za katera se iskreno zahvaljuje. — Znesek 130.50 Din so darovali tamošnji lovci kot pre-

sežek zbirke za venec na krsto umrlemu tovarišu dr. Prusu Antonu, znesek 44 Din pa je poslal g. Zottel Hans kot preostanek zbirke za venec umrlemu tovarišu Hasenbichlu Lovrencu.

Nagrade. Kralj. banska uprava je priznala za pokončavanje volkov in divjih svinj te-le nagrade: Hajšek Matija, lovec pri Sv. Ani, p. Makole, 400 Din za volka, ubitega 8. maja 1934 v lovišču Makole. — Krejči Ludovik, poslovodja v Straži pri Rogatcu, 200 Din za divjo svinjo, ubito 11. novembra 1934 v lovišču Donačka gora. — Drozg Ignacij, ekonom v Studenicah, 200 Din za divjo svinjo, ubito 31. januarja 1935 v lovišču Magdalenskega samostana na Boču. — Schmuck Henrik, lovski čuvaj v Podsteni, obč. Koprivnik, 200 Din za dne 23. januarja 1935 ubito divjo svinjo v lovišču Podstenice. — Sabelšek Ignacij, lovski čuvaj v Stanošinah, 200 Din za divjega prašiča, ubitega dne 26. decembra 1934 v lovišču Stanešiče (min. samostan v Ptuju). — Putre Ivan v Turkovi dragi, 100 Din za divjega prašiča, ubitega 10. marca 1935 v lovišču Mozelj. — Horvat Peter, lovski podzakupnik v Domljah, obč. Vinica, 200 Din za dne 29. januarja 1935 v Sinjem vrhu ubito divjo svinjo. — Butala Janez v Butoraju, 100 Din za dne 3. februarja 1935 v lovišču Adlešiči ubito divjo svinjo. — Lovšin Alfonz, lovec iz Vinice, 300 Din za dve divji svinji, ubiti v lovišču Vinica dne 10. in 11. marca 1935.

Dražbe lovišč

Pri sreskem načelstvu v Slov. Konjicah se bodo potom javne dražbe oddala za 12 let v najem, to je do 31. marca 1947, ta-le lovišča:

Dne 7. maja ob 16. uri lovišče občine Slov. Konjice in Konjice ok. s površino 4862 ha; izklicna cena Din 2417.

Dne 9. maja ob 16. uri: lovišče občine Oplotnica, ki meri 4321 ha; izklicna cena 658 Din.

Dne 10. maja ob 9. uri: lovišče občine Loče s površino 4283 ha; izklicna cena 1360 Din. — Ob 10. uri: lovišče občine Tepanje s površino 2576 ha; izklicna cena 852 Din.

Dne 18. maja ob 8. uri: občina Vitanje I. (Paka-Hudinja-Ljubnica) s površino 2514 ha; izklicna cena 2378 Din. — Ob 9. uri: občina Vitanje II. (Stenica-Vitanje Brezen-Sp. Dolič) s površino 3096 ha; izklicna cena 2318 Din. — Ob 10. uri: občina Zreče s površino 4415 ha; izklicna cena 2960 Din.

Društvene vesti

Podružnica SLD Ptuj vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil 19. maja t. l. v zgornji dvorani Narodnega doma v Ptuju ob 9 dopoldne. Vsled zelo važnega dnevnega reda pričakuje odbor polnoštevilno udeležbo.

Iz zapisnika 12. redne mesečne seje mariborske podružnice SLD.

Tajnik prečita zapisnik zadnje seje, ki se brez prigovora odobri. Nato poda svoje poročilo o tekočih poslih. Bil je dvakrat v Ljubljani pri seji pravnega odseka, kjer se je povečini ugodilo upravičenim željam podružnic pri končni redakciji društvenih in saveznih pravil, ki se bodo razmnožila ter poslala podružnicam, da jih predlože v potrjenje. Odseki se v pravilih niso uvaževali v oni meri, ki bi jim pritikala po izkušnjah, ki jih je imela podružnica s svojimi. Predsednik predlaga, da se sestavi za te odseke poseben pravilnik ter naloži pravnemu odseku, da ta pravilnik sestavi. Tajnik poroča o snujočem se novem odseku v Makolah, na kar odredi predsednik, naj se v bližnji bodočnosti prirede lovski dnevi v Marenbergu in Makolah. — Naročilo se je 40 izvodov »Našega lova«. — Uveljavil se je od podružnice nasvetovani način broširanja »Lovca«. — Osnutek »Dražbene pogodbe« za lovske družbe se je poslal interesentom in zunanjim odsekom. Podružnica je intervenirala pri sreskem načelstvu

v Prevaljah v sporu, nastalim med zakupnikom obč. lovišča Ribnica na Poh. ter občinskim odborom. — Ovadba na sresko načelstvo v Mariboru l. breg v zadevi odstrela srnjaka v prepovedanem lovskem času je imela popoln uspeh. — Štirim lovcem v občini Selce so bile odvzete lovske puške in so bili ovadeni sreskemu načelstvu, kjer bodo kaznovani. Ravnotako uspešna je bila ovadba proti raznim lovcem na Pohorju, ki so lovili brez dokumentov. — Sresko načelstvo v Mariboru d. breg je skoro v celoti sprejelo razdelitev lovišč, predlagano od podružnice, male izpremembe so se izvršile v soglasju med sreskim načelstvom in občinami ter jim podružnica ne nasprotuje, v kolikor so v skladu z določili lovskega zakona.

Predsednik poroča, da lastniki samolastnih lovišč, kojih površine ne dosega 200 ha, protestirajo proti odvzemu in priključitvi občinskim loviščem. Po daljši debati obvelja naziranje, da se bo odločitev v tej zadevi zavlekla, ker imajo ti lastniki samolastnih lovišč namen, da si poiščejo pravice pri najvišji instanci, t. j. državnem svetu.

Blagajnik predlaga sprejem novih članov, ki se sprejmejo. Blagajniško poročilo se vzame z odobravanjem na znanje. Propagandni odsek pripravlja lovske dneve v Vuhredu in Makolah. Strelski odsek poroča, da se sobno streljanje vrši. Predsednik priporoča, naj se člani, ki imajo namen dražiti lovišča na Desnem bregu, grupirajo, da se bodo dražbe mirno vršile.

Kinološke vesti

X. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza se je vršil 27. febr. v hotelu Metropol v Ljubljani. Udeležili so se ga v polnem številu odbor in delegati včlanjenih edinic. Načelstvo je dobilo soglasno razrešnico in ostane dosedanje razen tajnika. V načelstvu so: predsednik dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik, podpredsednik Franc Urbanc, veletrgovec, blagajnik Ivan Zupan, ravnatelj, gospodar Rostan Ivan, višji finančni svetnik v p., vodja rodovne knjige Oskar Kosler, graščak, novo izvoljeni tajnik Teodor T. Drenig, art. kapetan v p. Predsedstvo: Tavčarjeva ulica 12. Tajništvo: Cesta v Rožno dolino 36.

Letošnje razstave:

1. Dne 16. junija 1935 priredi v Zagrebu Društvo prijatelja pasa svojo III. mednarodno razstavo vseh vrst psov. Razstava bo trajala samo dne 16. junija od 8. do 19. ure. Na razstavi se bodo podeljevali naslovi prvak Jugoslavije — Zagreb 1935 in pravica za C. A. C. I. B.

2. Dne 4. avgusta 1935 priredi v Mariboru Klub ljubiteljev sportnih psov svojo III. državno razstavo vseh vrst psov.

Obe razstavi se bosta vršili pod okriljem J. K. S. in F. C. I.

3. Československa kynologicka unie (ČsKU) priredi dve mednarodni razstavi dne 11. in 12. maja v Pragi in 31. avgusta ter 1. septembra v Teplice-Šanovi.

Programi in prijavnice so na razpolago pri tajništvu JKS, Cesta v Rožno dolino 36.

III. Kinološkega svetovnega kongresa in I. svetovne razstave vseh vrst psov v Frankfurtu n. M. se bo udeležil kot delegat J. K. S. g. Anton Schuster. Vsled izključitve naše države, Češkoslovaške in Madžarske zaradi možnosti okužitve psov, se naši psi te razstave ne morejo udeležiti. Radi te prepovedi je J. K. S. v zvezi s ČsKU protestirala proti naslovu »Svetovna razstava« in proti podeljevanju naslova »Svetovni prvak«.

★

Klub ljubiteljev brakov je imel dne 22. marca v hotelu Metropol svoj redni občni zbor. Predsednik dr. Bevk Stanislav je ob 20.30 otvoril zborovanje, pozdravil navzoče, predvsem g. dr. Lovrenčiča kot predsednika SLD in JKS,

nadalje g. Drenika, kot zastopnika JKS, g. Schusterja, kot zastopnika DLP, g. Vetra, kot zastopnika KLJ in g. Herforta, kot zastopnika Društva Brak-jazbečar. Sledilo je poročilo o delovanju društva; predsednik je tudi spomnil, da je klub med letom izgubil zaslužnega člana pok. Galeta Adolfa; v počastitev spomina nanj so vsi navzoči vstali. Končno je prosil za razrešitev, ker zaradi prezaposlitve ne more več opravljati svoje funkcije. Nato sta sledili poročili blagajnika in tajnika, ki je med drugim poročal, da se je klub zelo uspešno udeležil IV. mednarodne razstave vseh vrst psov, ki je bila 1. in 2. septembra, in da so si ravno braki priborili I. darilo Njeg. Vis. kraljeviča Andreja, pokrovitelja JKS. Pregledovalec računov g. Herfort je izjavil, da je vse knjige pregledal in jih našel v najlepšem redu; zato je predlagal, da se da blagajniku in vsemu odboru razrešnica, kar je bilo soglasno sprejeto.

Sledile so volitve in izvoljeni so bili: za predsednika Jakil Venče, industrijalec iz Krmelja, za podpredsednika Fabiani Pavel, trgovec v Ljubljani, za tajnika Lovrenčič Lado cand. iur. v Ljubljani in za blagajnika Černe Ernest, uradnik v Ljubljani.

Novi predsednik je izrekel zahvalo prejšnjemu odboru za njegovo delovanje in poudarjal, da bo novi odbor šel naprej po dosedanjih smernicah in skušal čim več doprinesti v klubovo korist.

Na pobudo predsednika se je sklenilo, da si bo v tem letu klub skušal nabaviti čim več čistokrvnih brakov, in sicer istrijanov ter basetov. Klub se bo obrnil na vse psarne in gojitelje brakov, da po možnosti brezplačno ali pa vsaj proti zmerni odškodnini odstopijo po nekaj mladičev, kateri se bodo potem brezplačno porazdelili med tiste poklicne lovce, ki imajo veselje do vzreje in vzgoje brakov, pa nimajo dovoljnih sredstev, da bi si jih nabavili.

Ob 22 je predsednik občni zbor zaključil.

Vse dopise pošiljajte na naslov: Lovrenčič Lado, cand. iur., Ljubljana, Tavčarjeva ul. 12.

IV. Mednarodna razstava vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934 v Ljubljani.

Opisi in ocene psov.

IV. Sportni psi:

4. Nemški bokserji.

Psi:

Kat. št. 136: izostal.

Kat. št. 137: **Ris,** JRSp 121 (NB 5), pol. 20. VIII. 1930 iz Belle v. Saveland JRSp 63 po Trollu v. Lilienkron JRSp 43. Vzr. Prepeluh Ivan, l. Milavec Bernardina, oba v Ljubljani. Spl. r. — Srednje velik; nekoliko široko ospredje, dobri kraki in šape, čeden vrat, močno režasto zobovje, predolga spodnja čeljust, pri čobi premalo kotja, dober trup, oko dobro. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 138: **Don Rožnodolski,** VzKLSp 115, pol. 10. VII. 1932 iz Albe, prvakinje Jugoslavije, JRSp 95 po Catu v Grabenwart, OeHStB DB 1411 Vzr. Dorčec Ivan, l. mag. ph. Bahovec Leon, oba v Ljubljani. Spl. r. — Višji in daljši kot prejšnji, lepa gornja črta, dobro oblokan tilnik, čeden vrat, temno oko, gobec bi bil lahko boljše odsekan in tudi bolj kotast, zelo dobra stoja in kotje. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 139: **Dorat - Rožnodolski,** VzKLSp 116, brat prejšnjega. L. Kušar Nadina, Ljubljana. Spl. r. — Prejšnjemu zelo podoben, le nekoliko širji v ospredju, presuh, dobro oblikovano nosje, zelo temno oko. Ocena: (še) prav dobro.

Kat. št. 140: **Elmo ben Satan,** dvakratni čempijon, OeHStB DB 1376. pol. 26. XII. 1930 iz Sonnemone bath Satan Db 603 po Killenu ben Satan SchH DB 1032. Vzr. dr. Menzel R. Linz, l. Funder E. Salzburg-Parsch. Spl. r. — Izvrstno sklenjen pes prekrasne barve, mogo-

čen trup in ravno tako ledje, mnogo predprsja, zelo lep hrbet in vrat, visok in dolg viher, pravilno ščukino zobovje, lepe glave. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije - Ljubljana 1934 z nadejo na C. A. C. I. B.

Kat. št. 141: **Rolf,** VzKLSp 1, pol. 15. IX. 1931 iz Belle v. Saveland JRSp 63 po Musatu-Bežigrajskem, VzKLSp 35. Vzr. Prepeluh Viktor, I. Zupančič, oba v Ljubljani. Spl. r. — Majhen, toda zelo trupast, mnogo predprsja, dolgo ledje, ušesa prekratko pristrižena, pomanjkljiva šoba, vsled tega izgleda, da je gobec preveč šilast, skoro pravilno zobovje. Ocena: dobro.

Psice:

Kat. št. 142: **Alba,** prvakinja Jugoslavije, JRSp 93 (NB 3), pol. 9. VI. 1930 iz Scharfzahn-Umbra OeHStB DB 272 po Črtu de Kanaria VzKLSp 29. Vzr. Varda Carlota, I. Dorčec Ivan, oba v Ljubljani. Spl. r. — V nedostatnem stanju, zelo čedna glava, jako temno oko, zelo lep ovrat in tilnik, odlični kraki in šape, brezhiben zadnji del, vsečne kretnje. Ocena: odlično.

Kat. št. 143: **Dika Rožnodolska,** VzKLSp 119, sestra istega legla kot kat. št. 138 in 139. L. Schick Karel, ravnatelj, Tržič. Spl. r. — Nekoliko dolgoglavka, odlično oko, najboljša vrat in tilnik, jako trupasta, najboljša gornja črta, brezhiben zadnji del, izdatna hoja. Ocena: odlično.

Kat. št. 144: **Lieserl v. Nagerlhof,** čempijonka in prvakinja, OeHStB DB 1961, BZB 27.349, pol. 1. VIII. 1932 iz Agatehe v. d. Blütenau BZB 2171 po Bodu BZB 21.012. Vzr. Bux Bruno, Gräfeling b. München, l. Mazek Anny, Wien. Spl. r. — Odlična glava, dober izraz psice, temno oko, zelo lepo ospredje, lep vrat, jako dobra stoja in kotje, odličen viher, zelo trupasta, križec žal nekoliko pobit, mnogo plemenitosti kljub vsej moči; prizna se ji kot najboljši od vseh: ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije - Ljubljana 1934 z nadejo na C. A. C. I. B.

5. Nemške doge:

Psi:

Kat. št. 145: **Argyll v. d. Irminsull,** DDStB Bd XVIII 24.270, pol. 16. VI. 1933 iz Laske v. Loheland DDStB 20.964 po Kalandusu v. Drachenstein, DDStB 199.938. Vzr. Imming Ilse, Loheland (Fulda), I. Rohrer Emanuel jun. Wien. Ml. r. — Zelo velika, krasna glava, odlično oblikovan gobec, šape in kraki so izborni, tako tudi ospredje, prsje in vrat, široki križec je nekoliko pobit, očesi sta žal odprti, svetlo-zlati. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije-Ljubljana 1934 z nadejo na C. A. C. I. B.

Kat. št. 146. **Dragoš.** VzKLSp 153, pol. 3. VI. 1933 iz Flore JRSp 124 (ND 7) po Bodu v. Schlosstein JRSp 104 (ND 1). Vzr. Vašl Ciril, I. Babšek Ivan, oba v Ljubljani. Ml. r. Glava pada nazaj, preveč čeljusti, premalo šobe, daleč naprej stoječa prsnica, preširoko ospredje, najboljši hrbet, širok križec, dober zadnji del, prav dobre šape, dolg in visok viher. Ocena: dobro.

Kat. št. 147. **Dušan,** VzKLSp 157, prejšnjega brat, I. Starin Franjo, Ljubljana. Ml. r. — Nekoliko boljši gobec, kotje zadnjega dela predaleč razprto, premočno odsekan gobec, dober vrat in viher, oko svetlo. Ocena: dobro.

Kat. št. 148. **Guido v. d. Trattnach,** JRSp 153 (ND 13) pol. 1. X. 1933 iz Ade v. Wolfenschloss OeHZB DD 212 po Lordu v. Ritterhof 19.225. Vzr. Pekarz Willibald, Bad-Schallerbach, I. Jakil Niko, Sevnica. Ml. r. — Črn z malo belino na prsju, konci prstov so beli, jako močnih kosti, trup še ni popolnoma dovršen, dobra glava, odličen zadnji del, lep vrat, dober hrbet. Ocena: odlično.

Psice:

Kat. št. 149. **Esther v. Seehof,** JRSp 137 (ND 11) DDStB 20.290 pol. 17. VIII. 1930 iz Brunhilde v. Gänseturm DDStB 15.799 po Atlasu Winnetu DDStB 15.593. Vzr. Ziegler Hans, Nürnberg, I. Jakil Niko, Sevnica. Spl. r. — Plemenita belo-črna psica, ospredje tudi plemenito,

lep vrat, dobra glava, toda gobec je prelahek, dober trup, širok križec, šape naj bi bile bolj sklenjene. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 150. **Ajka-Sevniška,** VzKLSp 145 (ND 5), pol. 25. IV. 1933 iz Esthere v. Seehof JRSp 137 po Šandoru (Šaro) JRSp 136 OeHStB DD 284. Vzr. Jakil Niko, Sevnica, l. Pušnik Tilka, Ljubljana. Ml. r. — Črna, prsje, grlo in šape beli, levo uho sploh ni dvignjeno, desno pa pomanjkljivo, temno oko, vsečna glava z dobro čobo, preveč ploščate šape, prav dober trup, kravja stoja. Ocena: dobro.

Kat. št. 151. **Asta,** VzKLSp 207 pol. 14. IX. 1933 iz Ulle v. Krumpenthal JRSp 135 po Faustu v. d. Morgensonne DDStB 1764. Vzr. Kobi Srečko, l. Tomažin Andrej, oba v Ljubljani. Ml. r. — Prenizko zgrajena, nedostaje plemenitosti, ne dviga uhljev, črna, vendar preveč beline. Ocena: zadostno.

Kat. št. 152. **Ly,** JRSp 127 (ND 8), pol. 24. III. 1931 iz Ulle v. Krumpenthal JRSp 133 po Bodu v. Schlosstein JRSp 104 (ND 1), DDStB 12.633. Vzr. Čamernik Karel, l. Sever Živka, oba v Ljubljani. Spl. r. — Črna, preveč beline, zelo dober gobec, temno oko, dobro ospredje, močni kraki in lepe šape, zadnji del nima pravilnega kotja. Ocena: povoljno.

Kat. št. 153 izostala.

Kat. št. 240. **Desa,** VzKLSp 159 (ND 19) iz istega legla kot kat. št. 155 in 157. L. inž. Kloc Josip, rudniški ravnatelj, Režice-Laško. Ml. r. — Rumena, srednje velika, jako dobro zgrajena, uhlji naj bi bili boljše pristriženi, čoba pomanjkljiva, plemenit vrat, na licih premočno mišičevje. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 239. **Deli-Rožnodolski,** JRSp 145 (NB 6), brat istega legla kot kat. št. 136 in 139. L. Schmidt Rudolf, trgovec, Brežice. Spl. r. — Zelo velika, toda premršava, jako trupasta, dobro kotje, lahna izdatna hoja, temno oko, širok križec, dolg in visok viher, mnogo predprsja. Ocena: prav dobro.

Vprašanja in odgovori

G. F. L. v C. — **Sneg srnjadi** kakor tudi jelenjadi ne more nadomestiti vode, kajti še tako žejna divjačina teh vrst snega ne je. Če ni dovolj rose ali vode v paši (vegetacijska voda), mora srnjad in jelenjad piti tekočo vodo. Iz tega razloga lahko povzamete, zakaj v nekaterih gozdovih ni srnjadi, dasi bi bilo paše, toda v tem pogledu neprimerne, dovolj.

G. S. V. v K. — V Dravski banovini se bo določal številčni **odstrel srnjadi in gamsov** samo takrat, kadar gre lovišče na dražbo. To je razvideti iz obrazca za zakupne pogodbe lovišč, in sicer iz točke 13. zakupnih pogojev. Koliko kosov srnjakov in srn, odnosno gamsov in koz se bo smelo v dotičnem lovišču odstreliti, bo določilo sresko načelstvo, odnosno mestno poglavarstvo po zaslišanju banovinske zveze lovskih društev. Za lovišča, ki so bila vzeta v zakup pred dnem 15. marca 1933 maksimiranje odstrela ne pride v poštev. — V Savski banovini je ta stvar drugačna. Tam se mora za odstrel parkljarjev prositi s posebno vlogo in se torej za vsako lovišče določi višina odstrela.

G. J. V. v L. — **Rogovje jelenov in srnjakov** je iz prave koščenine kakor druge kosti v truplu. Razloček je samo ta, da rogovje nima pokostnice (periosta), to je tiste kožice, ki obdaja vse druge kosti in jih hrani. Pokostnico nadomešča na rogovju deloma kosmata koža, ki porašča mlado rogovje in ki jo potem jelen, odnosno srnjak odrgne. Koščenina raste prav hitro med krvnimi žilami v tej koži, zato rogovje ni gladko, ker so med žilami narasli podolžni grebenčki, bodenci, jagodice in druge vzbokline.

G. I. S. v R. — Da so **srebrne lisice** pobegnile iz vzgajališč in se potem sparile z našo navadno lisico, je znanih več primerov v Nemčiji, kjer so že dobili tudi take polutane (mešance). Če se je kaj takega primerilo tudi pri nas

ali v obližju naše državne meje, nam ni znano.

G. A. R. v Š. — V področju sovjetske unije (Rusija) je **45 varstvenih parkov**, kjer ne sme nihče loviti divjadi, tudi zveri ne. Največji trije, ki obsegajo po 1 milijon ha, leže v porečju Pečore. Ostali parki so tako razmeščeni, da so zavarovane proti uničenju vse živali in vse zaščite potrebno rastlinstvo. Uspehi se že kažejo in je n. pr. krimski jelen, ki jih je bilo komaj še kakih 50, že prekoračil število 100. Več vrst živali pa uživa po celi državi varstvo, odnosno za določeno dobo popolno zaščito.

G. dr. F. B. v R. — **Varščina** (kavcija) se vrne zakupniku lovišča z obrestmi vred. Odstavek sedmi § 8. zakona o lovu pravi: Varščina se lahko položi v gotovini ali v vrednostnih papirjih, ki jim je uradno priznana sposobnost za varščino, in sicer po borznem tečaju, toda nikdar nad nominalno vrednostjo. Obresti varščine pripadajo lastniku. Prav tako govori tudi tretji odstavek 3. točke zakupnih pogojev banove naredbe z dne 15. marca 1935, III/7 No. 1640/8. — Kako in kje se mora varščina, vplačana v gotovini, naložiti, bo izdala banska uprava posebno navodilo.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«.

Iščemo številke 1., 2. in 3. »Lovca« letnik 1919. Ponudbe na tajništvo SLD v Ljubljani.

Poklicni lovec, oženjen, se išče za lovišča pri Kamniku. Prejemki: prosto stanovanje, kurjava, razsvetljava, obleka, obutev in nekaj plače. Ponudbe na tajništvo SLD pod »hišnik in sobarica«.

Iščem službo lovca ali gozdnega čuvaja; star sem 28 let, izvežban tudi v lesni stroki. Naslov: Käfer Josip, Maribor, Ob bregu 16.

Ptičarji, dva meseca stari, čistokrvni nemški kratkodlaki, prvovrstnih staršev z rodovniki, se oddajo pri Franjo Kalanu, trgovcu v Celju.

Čistokrvni angleški seter, 15 mesecev star, je jako ugodno na prodaj. Naslov: F. Natek, Šoštanj.

Večje število srnjakov za odstrel bo imela tekom poletja 1935 Direkcija šum v Ljubljani, in sicer na področju šumske uprave v Boh. Bistrici. Potrebna pojasnila in navodila dajeta interesentom oba imenovana urada ali ustno ali pa pismeno na vloge, ki morajo biti kolkovane z Din 5.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo: Bock risanica petelinka kal. 16/8 mm Din 2400.—; dvocevka risanica petelinka kal. 16/8 mm Din 1600.—; trocevka petelinka kal. 20+20/8 mm Din 2.200.—; Hamerles dvocevka kal. 12 Din 1.600.—; Malokaliberski Walter automat kal. 6 mm Din 1.000.—; dvocevka petelinka kal. 16 Din 400.—; dvocevka petelinka Bayard kal. 16 Din 1.200.—; dvocevka petelinka kal. 16 Din 85.—; Mauser puška z daljnogledom kal. 7.2 mm Din 2.300.—.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Fr. Ševčik, Ljubljana, Židovska ulica št. 8. Telefon 33-78. Vsa popravila točno in najceneje. Vabim na brezobvezen ogled v svoji trgovini. Zahtevajte cenike! Orožje, municija za lov, šport in obrambo v vseh svetovnih znamkah. Em-Ge strašilne pištole za dresuro psov. Vse lovske potrebščine po najnižjih cenah.

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montažo daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sin, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapriseženi izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Kriegghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

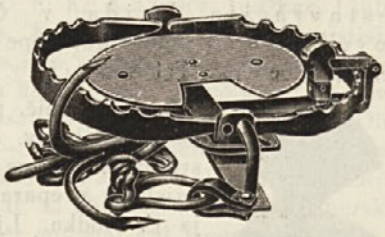
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

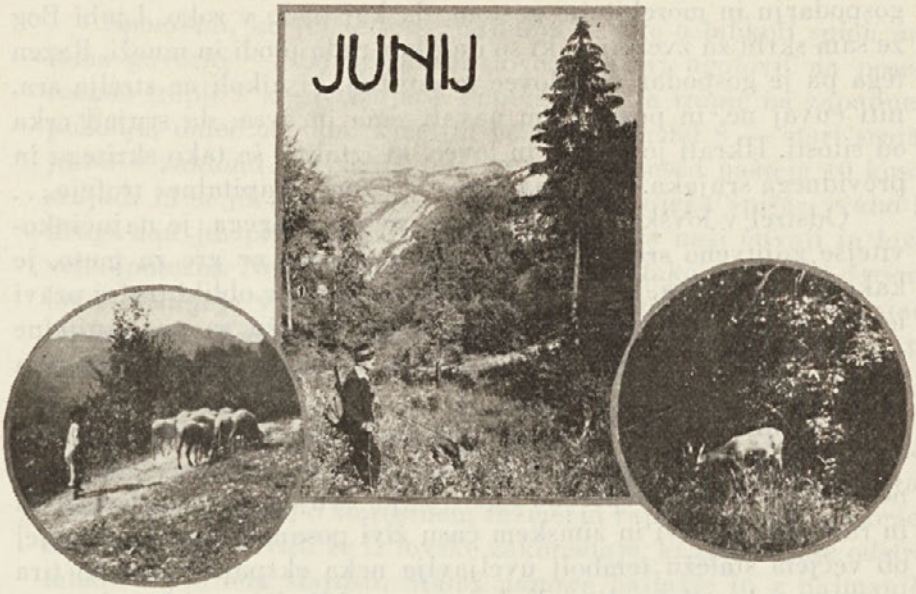

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Mirko Šušteršič

Odstrel

Junij odrine zapahe zakonitega lovopusta na našo najlepšo in najpomembnejšo divjad, na srnjaka.

Srce se širi lovcu, ko na poseki ali livadi opazuje vitkega srnjaka, ki v rosnem jutru rožnika elegantno stopica semtertja in z močnim rogovjem poizkuša svoje sveže sile na mladih steblih drevja, da se bliskajo slonokoščeni parožki, ko izzivajoče ruje po vejevju.

»No Tinček, koliko imaš naznanih, ali so kaj prida?« »Gospod, saj sem že povedal, da hodi v Jernejčevo frato tak, da komaj nosi svoje burklje. Na Lazu ni nič slabši in za Suho mlako sta kar dva . . .« itd. »Ali je že rdeč?« »Seveda rdeč, to se pravi, po lakotnicah in stegnih je še malo . . .« »Kako naj bo siv, saj se jutri začne, ni mogoče!« »Saj sem rekel, da je kapitalen; gotovo je le od starosti že kar siv. Samo gredo naj gospod, privezan je. Zvečer ob šestih je že tam.« Pa gresta na prvega, drugega itd., dokler je kak šesterak še na nogah. Vsi so stari in toliko jih je! In kako lahko jih je kresnika dobiti, ko so popoldne navsezgodaj na paši in jih mora zjutraj sonce poditi domov. Kaj briga gospodarja neslanost v načrtu odstrela, kaj stalež divjadi, starostno in spolno razmerje, kaj kakovost! Dobri Tinček, ki za silo zabeceduje svoj podpis in ki živi kot zajec v detelji, gleda pač, da po svojih močeh ustreže

gospodarju in morebitnim gostom, da kaj pade v roko. Ljubi Bog že sam skrbi za zverinico, ki se itak kar rada plodi in množi. Razen tega pa je gospodar vzor-lovec in gojitelj, ki nikoli ne strelja srn, niti čuvaj ne, in pozimi jim navali sena in ovsa, da srnjad crka od sitosti. Hkrati je strelec in lovec, ki iztakne še tako skritega in previdnega srnjaka. Na stenah mu vise same »kapitalne« trofeje ...

Odstrel v lovskem smislu je vse nekaj drugega, je najučinkovitejše gojitveno sredstvo. Ker nam dandanes ne gre za meso, je kakovost odločilna, ker le ta more nuditi lovcu v obliki trofej pravi lovski užitek. Ob pravilnem, naravnem staležu so pa kapitalne trofeje redke, a obenem častno plačilo lovcu za uspeh njegovega truda smotrne gojitve s puško.

Dognano je, da ima pri srnjadi stalež največji vpliv na kakovost divjadi. V naravnih okoliščinah je velik stalež srnjadi skoro nezdružljiv z nadpovprečno kakovostjo. Srnjad ni družabna žival in razen ob paritvi in zimskem času živi posamič. Zato se pri njej ob večjem staležu tembolj uveljavlja neka ekspanzivnost, ki tira posamezne kose k izselitvi. Kakor so pa pri ljudeh raziskovalci najdrznejši in najmočnejši, ki si upajo v neznane nevarnosti, tako se izseljujejo tudi od srnjadi najmočnejši člani, ki se zavedajo svoje sile. Doma ostajajo povprečniki in slabiči, da jih kar »mrgoli«, sosed pa uplenja kapitalne trofeje, čeprav je lovišče skoro prazno. Razen tega je srnjad od sile izbirčna v hrani, ki ob velikem staležu gotovo povsem ne more ustrezati ali je celo primanjkuje. Pa se vnuk čudi krasnim trofejam deda, ki je s svojimi braki podil in streljal vse vprek, da je ostal komaj rep v lovišču. Ko je oče pred 40 leti začel »prosvetljeno in lovsko pravično« gojiti, je bilo kmalu srnjadi kot kobilic in še jih je. Srn ni streljal ne oče in ne sin, ugonobila sta roparice, krmlia sta na vse pretege, a — kapitalnih trofej ni! Še nekaj sta delala. Iskala in odstrelila sta vedno najboljše srnjake! Mislim, da je dovolj pogrešk v 40 letih, da srnjad kakovostno propade. Jasno je, da se to čez noč ne da popraviti, a vendar se da. Predvsem je možno pravo in naravno razmerje spolov vzpostaviti prav kmalu. Zato je treba, kolikor se pač točno da, ugotoviti stalež ter starostno in spolno razmerje. Neredko bomo ugotovili tudi pri nas v takozvanih gojenih in negovanih loviščih prevelik stalež, in to zlasti glede srn. Kdor misli, da more povprečno na 10 ha površine uspešno gojiti kar eno družino srnjadi, se vsaj petkrat, ako ne desetkrat moti. Če ima en par srnjadi na 50 ha, naj bo zadovoljen, ako mu je za kakovost in ne za meso. Vendar mora z ugotavljanjem staleža biti zelo previden, da ne bo štel tako kakor Ribničan, ki je hodil na goro tri dni, namreč on en dan, sin en dan in konj en dan.

Spomladi, ko je štetje še najlažje — ako o lahkoti sploh moremo govoriti —, bo neizkušen lovec zjutraj ugotovil na poseki recimo tropič 9 kosov srnjadi. Popoldne bo ta tropič na zapadnem pobočju, daleč od tam, kjer jih bo čuvaj naštel 8 — stari srnjak je bil v zaklonu —, pa jih ima že 17! Ali, sosed našteje 10 kosov srnjadi in si jih piše v stalež. Nato srnjad njega »piše« v uho in drugi dan jih piše mejaš itd. Glede štetja so naši čuvaji in lovci velikopotezni. Nekritičnost in neznanje gre tako daleč, da »resni« lovci naštejejo v lovišču s 1000 ha stalež 300 in celo 400 srnjadi ali gamsov! Kako naj torej smotrno izpade določitev odstrela po novem lovskem zakonu, ko nimamo posebnega lovskega urada z lovcem po božji volji in brez drugotne zaposlitve na čelu!

Lažje kot resnično število je ugotoviti razmerje spolov, ki naj nikakor ne bo več 1 : 3 v dobro srnam. Tukaj začenja žalostna stran naše povesti, ki naj o starostnem razmerju rajši kar molči. Dobršen del slabe plati izvira že iz lovske zakonodaje, ki zabranjuje odstrel mladičev do leta starosti. Stalež namreč najlažje in z najmanjšo škodo reguliram baš z odstrelom mladičev. To priznava danes vsa moderna veda in zakonodaja o lovstvu, ki se je po težkih zablodah vrnila nazaj — k naravi. Ker so to za nas zaenkrat sanje, se vrnimo v resničnost. Poslužimo se primera, ki sicer vedno šepa, a prikaže stvar v bistvu najlažje dojemljivo: V lovišču z majhnim staležem ugotovim 4 srnjake in 30 srn, razmerje 1 : 7.5, vsega 34 kosov brez mladičev, kjer bi lahko živelo trikrat toliko srnjadi. Da čimprej zvišam stalež in zboljšam razmerje, razen bolnih in pohabljenih nič ne odstrelim. Če vzamemo, da vzredi teh 30 srn samo 20 mladičev, pri katerih je naravno razmerje spolov povprečno 1 : 1, bo prihodnje leto v lovišču 14 srnjakov in 40 srn, vsega 54 v razmerju 1 : 3. Naslednje leto priraste stalež za 15 srnjakov in srn. Tako bo tretje leto v lovišču 29 srnjakov in 55 srn, vsega 84 kosov v razmerju 1 : 2. Vsekakor bomo v četrtem letu na zaželenem cilju glede staleža in razmerja spolov. Ko smo dosegli ustrezajoči stalež in spolno razmerje, prične gojitveni odstrel, ki naj zboljša kakovost in starostno razmerje. Glede starostnega razmerja je regulacija težka zadeva, ki zahteva vsega lovca, njegove vestnosti, vztrajnosti in znanja, kajti ocenjevanje na starost je najtrši oreh, ki še danes praktično ni strt in za povprečnega lovca morda nikoli ne bo.

Pri regulaciji starostnih razmerij si moramo biti na jasnem, da je na primer pri približno normalnem staležu 30 srnjakov do dveh let starih nekako polovica, do petih let morda deset in le kakih pet je starejših. Iz tega je že podan 20% odstrel, to je 6 srnjakov, ki zadene le enega nad pet let, dva med drugim in petim letom in tri do dveh let. Ako je pri tem staležu srnjakov 30 srn

(razmerje 1 :1.7) brez mladičev do 1. leta, pride 10 srn za odstrel. Teh deset srn — ker nam zakon ne dovoljuje srnic — bomo skrbno izbrali, največ izmed enoletnih srn-mladic, kar je slabše razvitih ter nekaj morda izmed starejših, ki imajo stalno slaboten ali maloštevilen zarod. Vedno daje več gotovosti to, kar vidimo, kakor pa sklepanje na bodočnost. Zato je mladic gotovo manj škoda kot srn-mater, ki so navadno do visoke starosti plodovite, brez škode za kakovost zaroda. Pa če imamo spolno razmerje tudi 1 : 1, odstrelimo v praksi rajši več srn. Srnjak namreč ne pokaže vedno takoj svojega dobrega plemena. Včasih ga zadrži prehodna bolezen ali drugi naravni vplivi zime, paše itd., da se razvije šele v tretjem ali četrtem letu, kakor treba za plemenjaka. Zato pri mladih srnjakih bolj štedim z odstrelom in, če sem v dvomu, ga pustim rajši še eno leto. Nasprotno pa vse slabiče in pohabljence, ki jasno kažejo svojo zaostalost in zakrnelost, brez odlašanja spravim s poti ter tako preprečim, da se ne vrastejo v stalež in ne skvarijo kakovosti. Da se nam pri izbiranju pripeti pogreška, je pač človeško, ki za celoto nič ne pomeni.

Otresti se moramo pretirane in bolestne občutljivosti in lovske lažipravičnosti, ki nam je v zadnjih letih zameglila trezno presojo in zdravo, krepko lovsko miselnost, da smo obsojali prave gojitelje, ki so odstreljevali tudi srne, in poveličevali rekordavzarje kapitalnih trofej, a zraven nam zagrenilo še ves lovski užitek. Smo pač na žalost »Tinčki in gospodarji«, ki sem jih omenil s početka in v kakršne nas je pomagala vzgojiti pogrešena lovska zakonodaja. Obžalovati je, da je novi lovski zakon zapadel istim napakam in naš pravilnik o lovopustu stvar še poslabšal. Da se tega rešimo in da rešimo naša lovišča, bi morala imeti upravna oblast posebnega strokovno-lovskega nadzornika s pomožnim osebjem, slično kot n. pr. Nemčija, ki bi edino mogel naše lovstvo prekvasiti, kakor zahteva čas in gospodarska važnost lova. Razen tega je pogrešno mnenje, da je lov zgolj sport, ki poganja lovce v dirke za rekordi v vseh ozirih. Zato na brakadah padajo najlepše srce, ker se slabotnih »ne izplača streljati«, kakor tudi ne zakrnelih šilarjev, nego je »častnejše« podreti močnega srnjaka, ki brez moškega okrasa na glavi priskače v jeseni mimo Tinčka ali gospodarja.

Ne pozabljajmo, ako sploh vemo, da sta roditelja v enaki meri nositelja zdravega in krepkega zaroda. Imejmo to pred očmi, kadar izbiramo srnjad za odstrel, in se zavedajmo, da je le tisti lovec, ki zna gojiti tudi s puško v roki.

Lomičar Janez

Po novem lovskem zakonu

IV. Lovišča.

Novi lovski zakon se drži načela, da je lovska pravica združena z zemljiško lastninsko pravico in da pripada zemljiškemu lastniku.[1] Vendar sme zemljiški lastnik izvrševati lovsko pravico le tedaj, če je njegovo zemljišče dovolj veliko, da se more na njem lov racijonalno, gospodarsko smotreno izvajati. Taka izmera bi mogla pokrajinsko biti različna, vendar jo določa novi lovski zakon za vso državo enako, in sicer na najmanj 200 ha. Posestnik, ki nima 200 ha obsežnega zemljišča, se ne more okoristiti z lovsko pravico na svojem posestvu, ampak taka premajhna posestva se združijo na področju vsake občine v eno samo lovišče, ki se da v zakup.

Na ta način nastane dvoje vrst lovišč: lastna lovišča in občinska lovišča.

A. Lastna lovišča.

Kdor hoče uveljaviti lovsko pravico na svojem posestvu, mora zahtevati izločitev svojega zemljišča kot lastno lovišče pri občnem upravnem oblastvu prve stopnje, in sicer primerno dobo prej, preden se razpiše lovišče občine, v kateri leži njegovo posestvo. Če leži to posestvo v dveh ali več občinah različnih srezov, se zahteva izločitev pri onem srezu, na čigar ozemlju je največji del njegovega posestva. Ako oddajanje v zakup občinskih lovišč v teh srezih ne pade v isti čas, se zahteva izločitev pri onem srezu, kjer pride najprej do oddaje občinskega lovišča v zakup. V tem primeru se lastniku prizna lovska pravica takoj, toda koristno (z lovopustom zaščiteno) divjačino sme loviti šele odtle, ko se mu izroči površina od najmanj 200 ha.

Zahtevo za izločitev svojega posestva kot lastno lovišče predloži lastnik občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje najkesneje šest mesecev prej, preden prestane obstoječi zakup občinskega lovišča, v katerem je njegovo zemljišče, odnosno najkesneje šest mesecev pred oddajo občinskega lovišča v zakup. Lastnik posestva priloži svoji pismeni zahtevi dokazila, s katerimi dokaže lastninsko pravico in neprekinjeno posest. Ako lastnik ne vloži svoje zahteve v omenjenem roku, se njegova zemljišča za prihodnjo zakupno dobo priključijo občinskemu lovišču.[2]

[1] § 1. z. o l. — [2] § 6. z. o l.

Da se posestvo more izločiti kot lastno lovišče, mora obsegati najmanj 200 ha (= 352 johov) nepretrganega zemljišča, to se pravi, da se lahko pride po vsem zemljišču iz enega dela na drugega, ne da bi se šlo čez tuje zemljišče. Poti, železnice in z njimi vezani objekti ne prekinjajo zemljišč. Otoki veljajo za združene z bregom. Če sestaja posestvo iz več delov, ki so zvezani samo po vodah ali potih, ki peljejo po zemljišču drugega lastnika, se tako posestvo ne more izločiti kot lastno lovišče.[3] Tudi z združitvijo (komasacijo) dveh ali več posestev raznih lastnikov se ne more ustvariti pravica do lastnega lovišča.[2]

Površine, ki služijo javnemu prometu, kakor železnice, kanali itd., se ne morejo izločiti za lastna lovišča, tudi če merijo 200 ali več ha.[3]

Ako se obseg izločenega lastnega lovišča po prodaji, delitvi ali na katerikoli drug način tako izpremeni, da ni več najmanjše izmere za lastno lovišče, namreč 200 ha, ga občno upravno oblastvo prve stopnje brez odlašanja po službeni dolžnosti priključi občinskemu lovišču in zakupnino tega sorazmerno zviša zakupniku.[2] Enako se morajo brez odloga priključiti občinskim loviščem dosedanja lastna lovišča, ki nimajo izmere vsaj 200 ha.[4]

Če nastane po nakupu ali na kakšen drug način za izločitev lastnega lovišča zadostna površina ali če lastnik izločenega lovišča pridobi dele občinskega lovišča v last, potem se pravica do lastnega lovišča ustavlja za ves čas, dokler traja že obstoječi zakup lovišč, ki jih je dalo v zakup občno upravno oblastvo prve stopnje.[5]

Ako so v ozemlju izločenega lastnega lovišča osredki (enklave), torej zemljišča drugih posestnikov, pripada lovska pravica na teh osredkih lastniku izločenega lovišča, ki pa mora zanje plačevati občini, kamor spadajo, sorazmerno odškodnino, to se pravi znesek, ki ustreza površini in zakupnini dotičnega občinskega lovišča, kamor bi sicer spadali ti osredki. Deli občinskega lovišča, ki segajo kot polosredki (polenklave, jeziki) v lastna lovišča, se morejo proti sorazmerni odškodnini prav tako priključiti lastnim loviščem, ako to zahtevajo interesi gojenja divjačine. Odločbo o tem izda po zaslišanju občine kakor tudi Zveze lovskih društev občno upravno oblastvo prve stopnje.[6]

Ako lastnik izločenega lovišča odkloni prevzem osredka ali polosredka s prej navedenimi pogoji, se mu odvzame tudi lastno lovišče in odda v zakup.[6] Pri tej oddaji v zakup ima lastnik pravico, da ne sprejme najboljšega ponudnika. Če to stori, se odredi ponovna dražba. Če bi lastnik tudi pri tej dražbi odbil najboljšega

[3] § 4. z. o l. — [4] § 110. z. o l. — [5] § 5. z. o l. — [6] § 7. z. o l.

ponudnika, odloči o sprejetju ponudbe dokončno občno upravno oblastvo prve stopnje. Zakupnino dobiva lastnik lovišča.[7]

Izjemo k določilu o najmanjši površini za lastna lovišča tvorijo zverinjaki, to so zemljišča, ki so izrečno določena za gojenje divjačine. Taki zverinjaki morajo biti trajno tako ograjeni, da je nemogoče dlakasti divjačini prehajati skoz ograjo. Zverinjaki se morajo kot taki prijaviti občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje in morajo trajno služiti temu namenu. Le tedaj se smatrajo za lastno lovišče in sme v njih lastnik samostojno izvrševati lovsko pravico.[8]

Državna posestva, ki ustrezajo predpisom za lastna lovišča, izloči občno upravno oblastvo prve stopnje po službeni dolžnosti kot taka. Taka lovišča kakor tudi lovišča krajiških imovinskih občin se potem oddajo na dražbi v zakup ali pa upravljajo po določilih, ki jih izda minister za šume in rudnike.

Izločena lastna lovišča vseh javnopravnih korporacij kakor tudi občinska, vaška, cerkveno-vakufska lovišča, potem lovišča agrarnih ali zemljiških zajednic in tem slična, izvzemši ona, ki jih uživa posamezna oseba (cerkveni dostojanstvenik, župnik itd.), se dajejo v zakup na javni dražbi pri občnem upravnem oblastvu prve stopnje. Za te dražbe veljajo predpisi kakor za občinska lovišča s to izjemo, da sme lastnik odkloniti najboljšega ponudnika in se potem vrši ponovna dražba. Če tudi pri tej dražbi lastnik odkloni najboljšega ponudnika, odloča o primaknitvi lovišča občno upravno oblastvo prve stopnje. Zakupnina gre v korist lovskemu lastniku.

Odredba predidočega odstavka se more uporabiti tudi za izločena lovišča akcijskih in drugih družb, ki kljub ponovnemu pismenemu opominu občnega upravnega oblastva ne bi ukrenile korakov za umno gojitev in ohranitev divjačine. O tem odloča občno upravno oblastvo prve stopnje.[9]

Glede lovnih rezervatov, to so pridržane lovske pravice na tujem svetu, določa § 109. z. o l., da se smatrajo v vsem za izenačene z lastnimi lovišči. Lastnik lovnega rezervata odgovarja za lovsko škodo po lovu kakor tudi za škodo po divjačini, pa uživa tudi zaščito, kakor jo uživa lastnik izločenega lastnega lovišča.[10]

Obstoječi lovni rezervati ostanejo še naprej v veljavi, novi pa se ne morejo več ustvarjati, razen na državnih posestvih. Na zahtevo lastnikov zemljišč, obremenjenih z lovnim rezervatom, se lovni rezervati lahko odkupijo.[11] Odkupljena lovska pravica pri-

[7] § 15. z. o l. — [8] § 4. z. o l. — [9] § 15. z. o l.
[10] § 109. z. o l. — [11] § 108. z. o l.

pade potem zemljiškemu lastniku in lov se priklopi občinskemu lovišču ali pa se na zahtevo posestnika zemljišče izloči kot lastno lovišče, če so za to dani pogoji. Postopanje za odkup lovnega pridržka se uvede na zahtevo lastnikov obremenjenih zemljišč, če zahtevata to dve tretjini lastnikov ali lastniki dvetretjinske površine obremenjenega zemljišča. O načinu odkupa in višini odkupnine so navedena točna določila v XII. poglavju banovinske uredbe z dne 20. februarja 1935, Sl. l. 1935, 22. kos.

B. Občinska lovišča.

Zemljišča posestnikov v področju ene upravne občine, ki niso bila izločena kot lastna lovišča, tvorijo občinsko lovišče. Tako lovišče se odda v zakup v korist lastnikom teh zemljišč,[12] to se pravi, da se zakupnina razdeli posestnikom v razmerju površine njihovih zemljišč, po katerih se sme loviti. Naknadno je § 76. finančnega zakona za l. 1934/35 prinesel dodatek, da more občinski odbor z odobrenjem banske uprave smatrati zakupnino za dohodek občine in je ni treba razdeliti posestnikom.

Ako področje občine presega 5000 hektarjev, more občno upravno oblastvo prve stopnje po zaslišanju občine kakor tudi Zveze lovskih društev ozemlje občine razdeliti na dve ali več lovišč, ako to dopuščajo interesi lovstva. Tako razdeljena lovišča ne smejo biti manjša od 2000 hektarjev.

Občinsko lovišče ne sme biti manjše od 500 ha. Občinska področja, manjša od 500 ha, priključi občno upravno oblastvo prve stopnje občinskemu lovišču one sosednje občine, s katero tvori najnaravnejšo lovsko enoto.

Občna upravna oblastva prve stopnje se pooblaščajo, da radi arondacije po službeni dolžnosti ali na zahtevo ene ali več občin, zakupnika občinskega lovišča ali lastnika izločenega lovišča po zaslišanju Zveze lovskih društev popravijo meje lovišča.

Ob istih pogojih sme ban več občin brez obzira na razsežnost njihovega ozemlja združiti v eno lovišče, ki pa ne sme presegati 5000 hektarjev.[13]

V. Dajanje lovišča v zakup.

Lovsko pravico v občinskih loviščih kakor tudi v izločenih loviščih, navedenih v prejšnjem poglavju pod *A.*, oddaja pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje na javnih dražbah v zakup, in sicer za dobo 12 let. Dražba se vrši najkesneje štiri mesece pred potekom obstoječe zakupne pogodbe.[1]

[12] § 5. z. o l. — [13] § 5. z. o l.

[1] § 8. z. o l.

Oglas dražbe se mora pravočasno priobčiti Zvezi lovskih društev in objaviti najmanj 15 dni prej v banovinskem službenem listu, potem v »Službenih novinah« ter v dotični občini na krajevno običajni način. Dražba se vrši ustno v prostorih občnega upravnega oblastva prve stopnje, odnosno v prostorih, kjer se vrše uradni dnevi tega oblastva, in sicer ob navzočnosti predstavnikov dotične občine, odnosno lastnika lovišča. Dražbo vodi uradnik, ki ga odredi starešina občnega upravnega oblastva. Pred začetkom dražbe se preberejo in razložijo dražbeni pogoji, potem se pozovejo dražitelji, da polože varščino (vadij, jamčevino), ki znaša toliko, kolikršna je izklicna cena. Ugotovi se, če imajo prijavljeni dražitelji lovsko karto in če niso morebiti iz kakega drugega razloga izključeni od dražbe (nedoletniki, ponovno kaznovani zaradi lovskega prestopka, kojim je bilo odvzeto lovišče, tuji državljani brez banovega dovoljenja in članske izkaznice kakega lovskega društva, organiziranega v Osrednji zvezi lovskih društev itd.).[2]

Izklicno ceno, ki ni višja od tretjine prejšnje zakupnine, odredi občno upravno oblastvo prve stopnje po zaslišanju občine, odnosno lastnika lovišča. Ako se pri določeni izklicni ceni ne javi noben ponudnik, se ponovna dražba vrši v roku 8 dni. Pri tej dražbi (ali morebitni še nadaljnji) se sprejemajo ponudbe tudi pod izklicno ceno.[3]

Izdražitelj mora položiti, če ga občno upravno oblastvo potrdi, takoj enoletno zakupnino, na enak znesek povišati pred dražbo položeno varščino, vplačati 3% enoletne zakupnine v banovinski lovski sklad, nanj odpadajoče stroške za dražbo (stroške oglasa itd.), kolkovino za zakupno pogodbo in banovinsko davščino, ki se mu odmeri s posebnim plačilnim nalogom.[4]

Varščina se lahko položi v gotovini ali v vrednostnih papirjih, ki jim je uradno pripoznana sposobnost za varščino, in sicer po borznem tečaju, vendar nikdar nad nominalno vrednostjo. Obresti varščine pripadejo lastniku. Ako se varščini med zakupno dobo zmanjša vrednost, se mora na poziv oblastva dopolniti. Varščina se hrani pri pristojni sreski davčni upravi. Vrne jo lastniku občno upravno oblastvo prve stopnje v roku 3 mesecev po poteku zakupnega razmerja.[5]

Občna upravna oblastva prve stopnje potrdijo dražbo najdalj v 8 dneh po izvršeni dražbi. Praviloma se sprejme najboljša ponudba. Dražba se ne potrdi, ako obstoje važni in temeljni razlogi,

---

[2] Ban. uredba od 20. febr. 1933, čl. 5. — [3] § 8. z. o l.

[4] Ban. uredba od 20. febr. 1933, čl. 7. — Banovinska davščina znaša sedaj za občinska lovišča po 20 p od hektarja in 10% od letne zakupnine, za lastna lovišča pa po 50 p od ha. — [5] § 9. z. o l.

iz katerih se da sklepati, da bi bila primaknitev lovišča najboljšemu ponudniku kvarna lovskim interesom, kakor tudi takrat ne, ako je bil najboljši ponudnik tekom poslednjih 3 let ponovno kaznovan po predpisih zakona o lovu. — Proti odločbi o dražbi imajo pravico do pritožbe občina, odnosno lastnik lovišča in tudi dražitelji. Ban bo rešil pritožbo v roku meseca dni.[5] — Če se dražba ne potrdi, se odredi in izvrši v enem mesecu potem, ko je postala odločba o odklonitvi potrditve pravomočna, ponovna dražba. To velja za prvo in vsako nadaljnjo dražbo lovišča.[6]

Dokler lovišče ni v zakupu, se postavi za to lovišče na stroške občine ali lastnika lovišča zaprisežen lovski čuvaj. Za ta čas je prepovedano v tem lovišču loviti divjačino, ki uživa lovopust.[3]

Zakupna doba traja 12 let. Na prošnjo zakupnika in ob pristanku občine, odnosno lastnika lovišča, sme občno upravno oblastvo prve stopnje podaljšati zakupno pogodbo na vso nadaljnjo zakupno dobo (torej zopet na 12 let). Zakupnik mora tako prošnjo vložiti vsaj 6 mesecev pred potekom zakupne dobe.[7]

Za zadnje leto zakupne dobe postavi občno upravno oblastvo prve stopnje eno tretjino površine lovišča pod prepoved lova.[8]

Letna zakupnina za prihodnje leto se plača v občinsko blagajno mesec dni pred zaključkom zakupnega leta.[9]

Kdor kljub opominu ne plača zakupnine ali pustoši lovišče ali da brez dovoljenja lovišče v podzakup ali prodaja lovna dovoljenja in je bil zaradi tega že kaznovan, temu se zakupna pogodba razveljavi, lovišče pa da na dražbo. Dosedanji zakupnik odgovarja za morebitno razliko v zakupnini za vso dobo, katero bi morala trajati ukinjena zakupna pogodba.[10]

Dediči lovskega zakupnika, ki so izpolnili vsaj 18. leto starosti, slede v lovski pravici, ako tekom treh mesecev izjavijo, da hočejo zakup nadaljevati in ako niso izključeni od zakupa po predpisih zakona o lovu, sicer se lovska zakupna pogodba razreši.[11]

---

[6] Ban. uredba, čl. 11. — [7] § 12. z. o l. — [8] § 10. z. o l.
[9] § 13. z. o l. — [10] § 12., 13., 14. z. o l. — [11] Obrazec za zakupne pogoje, čl. 11., pravilnika z dne 15. marca 1935, Sl. l. 1935, kos 22., 161.

(Nadaljevanje.)

Keglovič Vekoslav

Škoda po divjačini

Preden je bil sprejet novi lovski zakon, so nekateri nasprotniki lovstva napeli vse sile, da onemogočijo njegovo uveljavljenje. V ta namen so se posluževali taktike, ki je bila vse prej, kakor zdrava kritika. Poljedelce, sadjarje in vinogradnike je začelo resno skrbeti, kaj naj ukrenejo, da zaščitijo svoje kulture, ker po informacijah, katere so jim vsilili nasprotniki lovstva, novi lovski zakon nikjer ne priznava nikake odškodnine, je v splošnem popolnoma prezrl interese kmetijstva in je koristen samo lovstvu. Temu pa ni tako, saj posveča novi lovski zakon celo IV. poglavje. §§ 50.—75. škodi, storjeni po lovu in divjačini ter za našo banovino še banska uredba (Službeni list št. 22, z dne 16. marca 1933.) IX. poglavje, čl. 39—52. Ker pa je vsak lastnik dolžan sam zavarovati one rastline, katere divjačina napada (objeda), navedem tu kratko navodilo, kako preprečimo škodo na najbolj preprost, najcenejši in najzanesljivejši način.

Pri nas pride za škodo v prvi vrsti v poštev zajec. Zgodaj spomladi, preden ozelene trate, se zajec loti ozimnih žit, ker le te nudijo dolgoušcu prvo zeleno hrano. Seveda teh ni mogoče zavarovati s kako ograjo. Tu se da doseči uspeh edino s strašili, katera morajo biti taka, da jih veter premika. Treba pa jih je od časa do časa prestaviti, ker se jih sicer divjačina navadi. Redko pa je, da ima taka navidezna škoda posledice na pridelku. Ponekod v naprednejših agrarnih državah ozimine spomladi sploh obžanjejo, da se potem razrastejo ter na ta način požene ena rastlina po več stebel, kar da tudi več klasov, torej večji pridelek. Tudi ponekod pri nas spuste kmetje pozno v jeseni na ozimino ovce, da jo popasejo. Tako popašena ozimina pod snegom ne pognije tako hitro, spomladi pa se močneje razraste. Na vsak način pa je škodo na žitaricah oceniti samo neposredno pred žetvijo.

V mesecu maju in deloma tudi v juniju napravi zajec često znatno škodo na fižolu. Objeda najrajši fižolove rastlinice, kadar poženejo prve štiri liste. Pozneje je zajec fižolu vedno manj nevaren, ker mu nadaljnji fižolovi, na spodnji strani kosmati listi gredo vedno manj v slast. Ako ima fižolova rastlinica že 6 listov, je navadno izven nevarnosti. Škodo preprečimo s strašili, kakor pri oziminah, ter s škropljenjem z 1% raztopino modre galice, katera prepreči tudi peronosporo na fižolu. Škropljenje fižola je priporočljivo tudi pozneje, to pa zgolj proti peronospori. Fižol objeda tudi srnjad ter velja proti njej isto, kakor proti zajcu, le

da je strašila namazati s karbolinejem. Ostrega karbolinejevega duha se srnjad bolj boji kakor strašila samega, ki se ga kaj hitro navadi. Ker se objedena fižolova rastlina le težko ali sploh ne obraste, je tembolj skrbeti, da se škoda prepreči.

Nanovo zasajenim zelnikom je zajec tudi dokaj nevaren gost, ker najrajši pogrize zelnim sadikam srca, tako da rastlinica, ako se tudi obraste, ne more narediti glave. V takem primeru naj se zelnik takoj podsadi z novimi sadikami in postavijo strašila. Najbolje pa je postaviti strašila takoj, ko se zelnik zasadi. Pozneje, ko zelna rastlina napravi že vehe (močne široke liste), ji ni zajec več nevaren. Tudi škoda, ki jo napravi zajec v pesi, korenju, detelji itd., skoro ni omembe vredna. Pri tem gre na zajčji rovaš mnogo škode, ki jo napravijo miši in voluharji.

Ajdo ima zelo rada srnjad. Tudi v ajdi naj je strašilo namazano s karbolinejem. Najbolje pa je, da si vsak lovec na primerni gozdni jasi v bližini z ajdo posejanih njiv skoplje nekaj zemlje in tam poseje ajdo za srnjad. V samolastnem lovišču je to lahko, ako pa je lovski upravičenec najemnik občinskega lovišča, naj za to poprosi dotičnega lastnika gozda, ki mu bo gotovo to dovolil. Srnjad pa se bo potem zadrževala le v lovčevi ajdi v gozdu in ji ne bo treba izstopati na polje. Ta lovčeva ajda hkrati tudi koristi srnjadi, posebno v istem letu izleženim mladičem, da se krepkeje razvijejo in so odpornejši v nastopni zimi, zlasti, ako imajo na razpolago še sol.

Največ škode povzroča zajec tekom zime po sadonosnikih, sadnih drevesnicah, sadnih vrtovih, kar daje povod za mnogo upravičenih, deloma pa tudi neupravičenih pritožb. Nasprotniki lovstva so tega mnenja, da naj bi bil zajec nezaščiten. Seveda pa tega ne pomislijo, da bo dolgouhec potem vseeno glodal sadno drevje, škoda pa bi bila še večja, ker bi večina sadjarjev začela opuščati ograje pri drevesnicah in mazanje oz. ovijanje sadnega drevja po sadonosnikih v prepričanju, da je zajec, ko ni več zaščiten in ker ga smejo pobijati vsak čas, popolnoma iztrebljen ali vsaj tako razredčen, da sadnemu drevju ne preti nobena nevarnost več. Vemo pa, da včasih en sam zajec, ki pride bogzna od kod, ogloda v eni noči mnogo sadnih dreves. Tudi sedaj lovci zajcu nismo prizanašali. Ima tudi v naravi največ sovražnikov, pa ga le težko na kratko držimo. Pozna se samo, ako med zajci nastopi kaka kužna bolezen, ki jim je zelo podvržen. A to traja navadno le malo časa. V nekaj letih se zopet pojavi in hitro razmnoži.

Sadnim drevesnicam bodo tudi v bodoče potrebne dobre ograje, kakor jih predvideva tudi novi lovski zakon. Sadno drevje na neograjenih sadonosnikih in vrtovih pa lahko zavarujemo na

več načinov. Prvi, najpreprostejši, najcenejši, toda ne najzanesljivejši način je mazanje sadnega drevja. Jaz sem dosegel več let popoln uspeh s to-le mažo: 5 kg ugašenega apna, 5 kg govejega blata, temu se doda toliko vode, da se da dobro premešati. Apno in goveje blato se mora popolnoma razpustiti v gosto tekočino. Temu se doda 1 liter arborina in zopet dobro zmeša. Mazati je treba ob popolnoma suhem, sončnem in zanesljivem vremenu, da se maža čim hitreje in bolje osuši. Med mazanjem je treba vedno mešati, ker se sicer apno kot težje začne usedati. Kadar se nekoliko porabi, postane maža pregosta in je treba priliti vode z arborinom v razmerju 8 : 1. Dobro je, da zato pripravimo že prej tekočino za dolivanje, in sicer primešamo na 8 l vode 1 l arborina. Pri dolivanju je posebno paziti, da ne postane maža preredka. Vedno je bolje, da se maže z gostejšo nego s preredko snovjo. Paziti je pri mazanju, da se zamažejo tudi špranje, razpoke in koti na deblu, ker to sredstvo uničuje razne sadne škodljivce, ki prezimujejo na deblu sadnega drevesa, zlasti kaparje. Zato je priporočljivo mazati s to mažo tudi starejše sadno drevje, ki ga zajec sicer ne objeda. Delo gre navadno hitro od rok in so v par urah prva debeljca že suha. Namazana drevesa imajo, ko se posuše, nekako temnorjavo barvo. Ako je barva umazano bela, prevladuje v maži apno, kar povzroči, da skorja rada predčasno razpoka in odpade ter se takih debel loti pozimi zajec. Ako pa je v maži dovolj govejega blata, je potem skorja dobro vezana ter ne odpade ne v dežju, ne v mrazu. Nikoli se ne bo zajec lotil tako namazanega debla, četudi po našem mnenju izgine duh po arborinu. Zanimivo in potrebno bi bilo, da tudi drugi sadjarji o tem spregovore ter navedejo svoje izkušnje, ki so si jih pridobili. Tudi naši kemiki bi v tem oziru lahko mnogo, ako ne celo največ storili. Z iznajdbo zanesljivega sredstva bi bilo namah rešeno vprašanje, zaradi katerega se je porabilo že mnogo črnila.

Drugi način zavarovanja je ovijanje debel sadnega drevja. Ovija se pogosto s slamo, koruzno slamo, s stebli sončnic, z mrežami iz količkov in žice, papirjem itd. Ta način zavarovanja je najzanesljivejši, toda bolj kompliciran in dražji od mazanja. Pri ovijanju s slamo, koruzno slamo in stebli sončnic je posebno paziti, da so slama oz. stebla sončnic enakomerno razdeljena in da popolnoma zakrijejo deblo sadnega drevesa. Privezati se mora dobro, da se tekom zime ne odveže ali pretrga preveza, ker sicer zajec nekoliko razbrska in pride do debla kljub temu, da je bilo zavarovano.

Boljše so lesene, še boljše pa žične mreže. Četudi so dražje, so pa trajne ter se z njimi ovija hitreje. Seveda se te mreže spo-

mladi odstranijo, v jeseni pa zopet namestijo. Ovijanje s papirjem je precej zamudno, ker se mora drevesce od kola odvezati, kol odstraniti, ko pa je ovito, se kol zopet postavi nazaj in drevesce priveže h kolu. Ovijanje na prvi pogled ni težavno. Kdor pa ima posla z nekaj sto drevesi vsako jesen, da jih zavaruje, in spomladi, da odstrani ovire, in to več let, da drevesce odraste zajcu, ve, koliko truda in stroškov to povzroči.

V visokih legah, kjer zapade mnogo snega, tudi samo ovijanje debel ne zadostuje, ker često sega sneg prav do drevesne krošnje ter ima zajec prost dostop do drevesnih vej. Vse veje, kar jih doseže, ogloda popolnoma, tudi pri starejšem sadnem drevju. Krošnje pa skoro ni mogoče zavarovati. Istotako je mazanje vseh vejic v kroni zelo težavno. Za visoke lege so priporočljiva drevesa z vsaj 2.5 m visokim deblom.

Vse sadno drevje naj se čisti v jeseni. Veje, ki jih pri tem odžagamo, pustimo preko zime na tleh po sadonosniku. Zajec se bo hranil z odžaganimi vejami. Oglodal bo popolnoma vse mlajše veje, kar jih bo dosegel, zato pa bo debla sadnih dreves pustil v miru.

V vinogradih zajec navadno ne dela posebne škode, sploh pa ne v takem obsegu, kakor pri sadnem drevju. Da tam preprečimo škodo, obrežemo trte v jeseni (jesenska rez) in pustimo rezino preko zime na tleh. Kdor pa iz katerihkoli vzrokov ne mara rezati v jeseni, naj poreže vsaj tu pa tam konce mladic in to pusti čez zimo na tleh. Dobro je pobrati rezino na majhne kupčke, da gleda deloma izpod snega; tako zajec lahko najde te kupčke in jih izkoplje.

Divje svinje v naši banovini niso v takem številu, da bi resno ogražale poljske pridelke. Lovci pa imamo na nje preveč piko, da bi se kedaj mogle posebno razmnožiti. Sicer pa divje svinje niso zaščitene in jih sme na področju svojega posestva vsakdo uničevati, celo s strelnim orožjem, ako se tako zaplodé, da oblastvo to dovoli. Kljub temu se škoda, ki bi jo divje svinje povzročile, poravna.

Naša dolžnost, posebno dolžnost poklicnih lovcev pa je, da delamo s kmetijstvom roko v roki, pomagamo kmetom z nasveti, kako se uspešno zavarujejo njihove kulturne rastline, ki jih ogroža divjačina, ter tudi v drugih ozirih pokažemo dobro voljo. Na ta način bi odpadlo mnogo sovraštva med kmeti in lovci. Zato je potrebno, da lovec svoj posel temeljito pozna.

Dr. R. Marn

Dijana

Kdor hoče kupiti dobro dresiranega ptičarja, je vedno v takem položaju, kakor da bi stavil v loterijo. Če je res dober pes, ima visoko ceno, a kljub temu si še kupec premišlja, ali bi dal visok znesek za nekaj negotovega, negotovega vsaj v tem zmislu, če nima poprej prilike, da se sam prepriča o kvaliteti psa.

Moj prijatel Karel je bil v takem položaju. Čital je v lovskem listu oglas, da je naprodaj dobro dresiran ptičar na Koroškem. Stopil je v zvezo z lastnikom in ta mu je v dolgem pismu naštel vse naravnost odlične vrline psa. Omenil je tudi, da bi se nikdar ne ločil od psa, ko bi ne bil zaradi preselitve v mesto v to prisiljen. Socijalni položaj prodajalca in vsebina pisma sta napravila vtis, da se skladajo navedbe z istino.

Karel se je odpeljal lepega dne na Koroško in pripeljal Dijano, ne da bi se prej prepričal o njenih sposobnostih.

Izkazalo se je pa, da je vse resnično, kar je prodajalec pisal. Na poljskem lovu se je psica izborno izkazala in na jesenski mednarodni razstavi v Ljubljani 1934 je bila ocenjena odlično.

V pismu je bila navedena in posebej poudarjena še odlična dresura psice na srne, gamse in jelene. To smo gledali, kajti ptičarji običajno niso dresirani na to divjad, vsaj znanega nam ni bilo dosti o tem. Prepričali smo se pa kmalu, da zna Dijana tudi to.

V lanskem juniju sva vzela s Karlom Dijano v lepe kočevske revirje. Pridružil se je nama še prijatelj dr. K., ki zavzema odlično predsedniško mesto v dolenjski metropoli.

Neko jutro nas je lovec peljal vse tri, da zasedemo višnjake (prižnice). Sam sem odšel na svoj višnjak, ki sem že vedel zanj. Na takó vsestransko ustrezajočem višnjaku še nisem sedel. Bil je zelo visok z zložnim dohodom in udobnim sedežem ter ograjo, res pravcata prostorna prižnica. Narejen je bil na najvišjem drevesu sredi pobočja gozdnatega hriba. Razgled je bil odprt na levo in desno ter pred menoj nizdol do ožje doline, na drugi strani doline pa po nezarastlem pobočju daleč navzgor v goro.

Ko se je začelo daniti, sem pozorno oprezoval na vse strani, toda potekla je ura, potekli sta dve in posijalo je gorko sonce ter mi pogrelo precej premrle ude, toda nič se ni ganilo. Bilo je že pol sedmih, ko se je na nasprotnem pobočju pokazala v soncu rjava lisa, kos srnjadi, ki se je pasoč in oprezajoč pomikal navzdol proti dolini. Pogledam skozi daljnogled in ugotovim srnjaka z visokim rogovjem. Bilo je predaleč, da bi mogel ugotoviti število parožkov,

celo z mojim dobrim daljnogledom ne. Sklenil sem, da ne streljam, dokler ne pride v dolino.

Naenkrat začujem močan žvižg vrh hriba za seboj. Bila sta prijatelja, ki sta me iskala. Tudi srnjak zasliši žvižg; mirno obstane in dvigne glavo. Vedel sem, da se bo žvižg ali pa klic ponovil in da bo srnjak takoj pobegnil v bližnjo goščo. Le trenotek pomišljam — bilo je jako daleč, torej malo zanesljiv strel — naslonim puško na ograjo in pomerim skozi puškin daljnogled. Vzamem ga v daljnogledov križ, — bil je s stranjo obrnjen proti meni —, in sprožim. Srnjak skoči kvišku in zbeži v dolgih skokih v goščavo.

S skokom je pokazal, da je zadet, a najbrž prav slabo, v mehko. Izgubil sem nado, da bi ga našel, ker se je gošča podaljšala v gozd, ki je segal visoko navzgor.

Ha, se spomnim, saj je Dijana tu! Zdaj ima priliko, da pokaže, če je res dresirana na srnjaka.

V tem že zaslišim klic s hriba za seboj: »Kaj pa streljaš? Kje pa si?«

Zakličem tovarišema, naj gresta naravnost doli po hribu, da prideta do mene. Ko dospeta pod višnjak, naprosim Karla, naj gre z Dijano v dolino in potem navzgor do nastrela. Vesel je to storil, da poizkusi Dijano v zmožnostih, ki jih doslej še ni imela prilike pokazati.

Skoro je bil v dolini in potem sem z višnjaka napenjal svoje glasilke in Karla ravnal navzgor po pobočju.

Ko je prišel do nastrela, je pes krepko potegnil in Karel ga hitro spusti z jermena. Kakor pšica je stekla psica po sledi v goščo in precej daleč začujemo nato njen glas, v istem hipu pa hreščanje in lomljenje po gozdu kot divja gonja. Pod gozdom je bilo golo pobočje in iz gošče pridrvita na travnik istočasno srnjak in pes.

Bil je prizor za bogove in doživetje za naša lovska srca, ki ga nikoli ne bomo pozabili.

Srnjak je v polni moči dirjal, a pes ga je zdaj vlekel za noge, zdaj skočil pred njega in ga skušal zgrabiti za vrat; končno je skočil nanj, se zagrizel v vrat in ga podrl. Ko smo dospeli do srnjaka, je bil že mrtev. Dijana pa je migaje z repom prihitela h gospodarju, da jo pohvali. Vsi smo to storili in z dr. K. sva iz vsega srca čestitala Karlu, da ima takega psa.

»Čudovito, čudovito,« sva vzklikala in majala z glavo, skoraj dvomeč, da je bilo to res, kar sva pravkar videla.

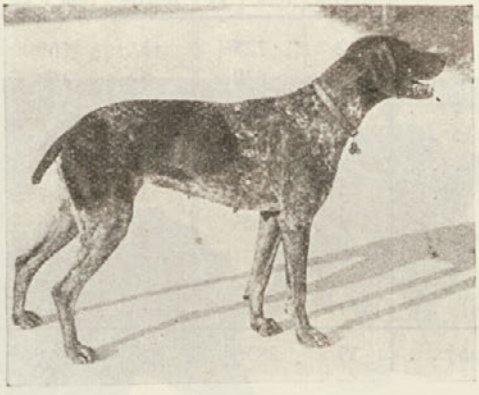
Srnjak je bil prav dober šesterak, velik in močan, saj je očiščen tehtal 23 kg. Zadet je bil, kakor sem slutil, v mehko, malo nad trebušno črto, ker sem premalo upošteval velikansko razdaljo; meriti bi moral precej višje.

Brez Dijane bi srnjaka najbrže nikoli ne dobili, zato smo tudi zvečer dvignili čaše na njeno zdravje. Rogovje tega srnjaka mi je med najljubšimi trofejami, ker me vedno spominja na kaj lepo lovsko doživetje.

Dijana je pa imela še večkrat priliko pokazati svojo dobro dresuro, same zanimive primere. Naj navedem samo še enega. Karel je obstrelil srnjaka, ki je odskočil v gosto, skoro neprodirno goščavo. Ko spusti psico za njim, zasliši precej daleč njen glas, znak, da je pri srnjaku. Ker se pa ni čulo ničesar več in je bila smer negotova ter težko prodirati skozi goščo, sta z lovcem počakala na mestu. Za nekoliko časa se pokaže Dijana iz goščave, gre h gospodarju, ga poduha in odide nazaj po sledu. Ker ne gre nihče za njo, se spet vrne h gospodarju, ga spet poduha, pa se obrne, da bi se vrnila. To je napotilo Karla in lovca, da sta rinila za njo skoz gosti les. Počasi jih je privedla do mesta, kjer je ležal mrtvi srnjak. Brez Dijane bi ga ne dobili! Dijana je prišla iskat gospodarja, da gre po srnjaka!

Napisal sem takorekoč slavospev Dijani, ker ga zasluži in ker sem hotel z dejstvi opozoriti lovce, kako potrebna je ptičarjem tudi dresura na visoko divjačino. S takim psom se ne more izgubiti obstreljena divjad, zlasti srne in gamsi, o katerih vemo, da jih gre obstreljenih mnogo v nič.

Dijana je danes pri svojem gospodarju srečna majka s šestimi krasnimi mladiči, ki jim pravi lovci želimo, da bi bili vredni potomci svoje vrle matere.

Ing. Čokl

Odstrel divjih svinj v Dravski banovini v letu 1934

Na podlagi razpisa odredb o izplačevanju nagrad za pokončavanje volkov in divjih svinj z dne 23. novembra 1931, III. No. 11.555 (Sl. l. z dne 28. oktobra 1931, št. 571/75) je kralj. banska uprava v letu 1934. izplačevala iz banovinskega lovskega sklada nagrade za ubite divje svinje, in sicer po 100 Din za komad brez razlike spola do vklj. 80 kg teže ter 200 Din za komad brez razlike spola preko 80 kg teže.

Po seznamu izplačanih nagrad za ubite divje svinje, ki ga vodi šumarski odsek kralj. banske uprave, je bilo za leta 1934. ubite divje svinje izplačanih 10.400 Din, in sicer za 69 ubitih in prijavljenih komadov v skupni teži 3.190 kg. Med temi je bilo 35 merjascev, ki so skupaj tehtali 2856 kg, in 34 svinj s skupno težo 2334 kg. Povprečna teža komada ne glede na spol je znašala 75 kg, po komadu moškega spola pa 82 kg, odnosno ženskega 69 kg.

Najtežji komad je bil merjasec z 205 kg, ki ga je ustrelil g. Novak Miko, dne 2. januarja 1934 v lovišču občine Adlešiči v črnomeljskem srezu, najlažji pa merjašček, ki je tehtal 14 kg in ga je ustrelil g. Bauer Josip dne 19. oktobra 1934 v lovišču Knežja lipa v kočevskem srezu. V ostalem je razvrstitev leta 1934. ubitih divjih svinj po teži ta-le: 203 kg (1 komad), 135 (1), 130 (1), 125 (2), 123 (1) 121 (1), 120 (1), 116 (1), 115 (2), 114 (1), 110 (1), 108 (1), 106 (1), 105 (1), 98 (1), 96 (1), 95 (1), 93 (3), 90 (1), 88 (1), 87 (2), 86 (1), 85 (2), 83 (2), 82 (3), 81 (1), 80 (2), 72 (2), 70 (2), 67 (2), 65 (2), 62 (1), 55 (1), 50 (5), 46 (1), 42 (1), 40 (1), 36 (1), 35 (2), 34 (1), 30 (4), 25 (4), 21 (1) in 14 (1).

Koliko ubitih divjih svinj odpade na posamezne sreze, je razvidno iz sledeče tabele:

Srez	Samcev		Samic		Skupaj	
	število	teža v kg	število	teža v kg	število	teža v kg
Kočevje	12	725	15	769	27	1494
Črnomelj	8	870	5	458	13	1228
Novo mesto	4	337	4	239	8	576
Brežice	5	410	1	70	6	480
Šmarje pri Jelšah	1	83	3	203	4	286
Maribor desni breg	—	—	3	287	3	287
Ljubljana	2	123	1	86	3	209
Laško	—	—	2	222	2	222
Ptuj	2	192	—	—	2	192
Škofja Loka (izp.)	1	116	—	—	1	116
Skupaj	35	2856	34	2334	69	5190

Kakor je iz tabele razvidno, je bilo največ divjih svinj, kakor tudi prejšnja leta, ubitih v kočevskem srezu; za tem slede srezi: Črnomelj, Novo mesto, Brežice, Šmarje pri Jelšah, Maribor desni breg, Ljubljana, Laško, Ptuj in sreska izpostava v Škofji Loki. Iz ostalih 17 srezov ni bilo prijav.

Odstrel divjih svinj v posameznih mesecih je razviden iz sledeče tabele (število, teža in odstotek):

Mesec	Samcev		Samic		Skupaj		Povprečna teža	%
	število	teža v kg	število	teža v kg	število	teža v kg		
januar . . .	18	1380	20	1473	38	2853	75	55·1
februar . . .	8	678	9	441	17	1114	66	24·7
marec . . .	—	—	1	65	1	65		1·4
april	—	—	—	—	—	—		—
maj	—	—	—	—	—	—		—
junij	1	120	—	—	1	120		1·4
julij	1	82	1	93	2	175		2·9
avgust . . .	1	14	—	—	1	14		1·4
september .	—	—	—	—	—	—		—
oktober . . .	1	21	1	81	2	102		2·9
november . .	4	456	2	181	6	637	106	8·8
december . .	1	110	—	—	1	110		1·4
Skupaj . .	35	2856	34	2334	69	5190		100·0

Po gornji tabeli odpade na zimske mesece januar in februar 79·8% odstrela, medtem ko na vse ostale mesece odpade komaj 20·2%. V predzadnji rubriki tabele je tudi prikazana povprečna teža komadov, ubitih v posameznih mesecih. Dasi se je ta teža mogla dovolj zanesljivo izračunati samo za tri mesece, vendar že po teh podatkih pada v oči padanje teže od jeseni na pomlad.

Vsi podatki so vzeti iz seznama izplačanih nagrad za ubite svinje in se zato nanašajo samo na one leta 1934. uplenjene svinje, ki so bile zaradi nagrad prijavljene banski upravi. Brez dvoma je število divjih svinj, ubitih v preteklem letu, večje kakor v izkazu, kajti vsi lovci ne prosijo za nagrade.

Iz statistike, ki jo zbira šumarski odsek za sestavo vsakoletnega poročila o šumarstvu in lovu, bo razvidno, koliko je bilo ubitih vseh divjih svinj v letu 1934.

F. Justin

Kinološka razmotrivanja

(Nadaljevanje in konec.)

Vodnik mora najprej in za vsako ceno doseči brezpogojno ubogljivost na povelje, žvižg in znak. To mora mladiču preiti v kri in meso tako, da izvrši povelje v vsakem položaju slepo, brez najmanjšega oklevanja. Ne sme pa tega storiti iz golega strahu pred bičem, ker bič ne doseže še vsega in celo lahko izbije veselje in zanimanje do dela.

Če je vodnik to dosegel, potem bo psu ob sistematičnem prizadevanju lahko doprinesel vse drugo, upoštevajoč skrbno zmožnosti razvoja in inteligenco učenca. Nekaterih stvari se bo pes naučil po svoji zasnovi lahko igraje, drugo bo pa zahtevalo mnogo truda, kar je pač šibka stran mladiča. Tako n. pr. imajo nekateri mladi psi podedovano zasnovo donašanja; najrajši bi vse, kar je dosegljivo znosili skupaj, druge pa je tega dela le težko in s potrpljenjem naučiti, čeprav jih sicer odlikuje izvrstna splošna zasnova.

K dresuri spada primerno lovišče in pa divjad. Brez lovišča je vsaka dresura le delna, se praktično ne more uveljaviti in je tudi brez posebne vrednosti.

Kako pa naj pokaže pes, da ima prvovrsten nos, če pa ne ve, zakaj mu naj služi, in kako ga naj uporablja, če nima priložnosti posluževati se ga. Mislim, da je to za vsakogar tako jasno, da je odveč o tem še kako besedo izgubljati. Potrebno pa se mi je zdelo to omeniti, največ iz razloga, ki ga bom pozneje navedel pri mislih o naših vodnikih.

Še ene važne točke za uspešno dresuro ne bi smel noben vodnik prezreti, namreč točno in dovršeno delo. Površna dresura, polovično delo, se pozneje silno lahko maščujeta, kompromisov med gospodarjem in psom pa v tem pogledu ne sme biti niti najmanjših. Saj se opazujejo prepogosto posledice pomanjkanja absolutne vztrajnosti in doslednosti, ki se pri psih na lovu in na tekmah pojavljajo v vihravosti, trmoglavosti in drugih pozneje nastalih popolnoma odvišnih napakah.

Pri nas imamo danes izvrsten pasji materijal, mladega pasjega naraščaja dovolj, na izbiro, vodnikov pa presenetljivo malo. Mislim pri tem na poklicne in tako zvane poklicne vodnike. Imeli smo jih nekaj, niso se pa vsi posebno navduševali za tekme, ki so edini forum, kjer se nepristransko presodi uspeh njihovega dela.

Vsi lovci, ki dajejo mlade pse v dresuro in nimajo dovolj prilike, da bi se prepričevali o njenem napredku, naj bi jih iz-

ročali pod izrečnim pogojem, da se bo nagrada ravnala po uspehu dresure, ki se bo izkazal na vsakoletni tekmi lovskih psov in na katero ga mora vodnik brezpogojno privesti.

Če bi ravnali vsi tako, potem ne bi za drag denar doživeli takih razočaranj, kot jih je ne dolgo tega moj prijatelj P. tam doli za Savo nekje.

Vse dolgovezno razkladanje vodnika o namišljenih in najbrže ravno vsled nepravilne vzgoje nastalih napakah mi nič ne pomaga, — pes mora praktično pokazati, kaj znata on in njegov učitelj! Z zmožnostjo, trudom in zadostno potrpežljivostjo se da vse doseči.

Ni pa boljše in reelnejše reklame za zmožnega vodnika kot so tekme, kjer se more vsakdo prepričati o uspehu njegovega prizadevanja. Pa tudi vodnik sam pri tem marsikaj vidi in sliši, kar mu mogoče še ni bilo znano. Če pa vpraša vodnik, kakor se je zgodilo pri eni zadnjih mladinskih tekem, neposredno pred pričetkom tekme: »Kaj se bo pa prav za prav danes zahtevalo od psa«, potem je to vsekakor »odlično« izpričevalo njegovega globokega zanimanja za poverjenega mu učenca in za njegovo delo. Če vodnik nima zanimanja in veselja do stvari in dela le zaradi zaslužka, ne bo nikdar dosegel uspehov; to je popolnoma isti pojav kot pri naših lovskih čuvajih. Za to so pa dobri poklicni vodniki pri nas redki. Ako se vodnik boji javne preizkušnje in sodbe njegovega dela, je ali nezmožen ali pa nemaren v izpolnjevanju dolžnosti, ki jo je prevzel. Za psu prirojene šibkosti in podedovano slabo zasnovo pa seveda vodnik ne more odgovarjati.

Pa to ni edini vzrok, da nimamo dovolj dobrih poklicnih vodnikov. Gotovo so k temu delu poklicani v prvi vrsti poklicni lovci, že po značaju svoje službe, in pa lovski čuvaji, če se zanimajo in imajo veselje do pasje vzgoje. Žalibog so navadno odvisni od svojega gospodarja, lastnika ali zakupnika lovišča, ki se mnogokrat ne strinja s tem, da bi njegov uslužbenec v svrho dresure vodil tuje pse po njegovem lovišču. Ako pa ni mogoče pri dresuri uporabljati lovišča, pa dresura ni dresura, ampak le vse začetno, polovično delo, ki mu glavna stvar manjka. Naravno ne more potem vodnik pri tekmah, kjer naj pride njegovo delo šele do popolne veljave, ničesar pokazati.

Ozkosrčnost lovskih gospodarjev je glede uporabe njihovih lovišč za dresuro včasih pretirana in bi se dalo to vprašanje medsebojno in s posebnimi omejitvami največkrat zadovoljivo urediti.

V današnjih časih trdega boja za kruh in obstanek bi imeli za dresuro sposobni, vestni in marljivi lovski uslužbenci priliko lepega zaslužka, če bi se temu delu posvetili.

Načeloma naj en in isti vodnik izvede vso dresuro. Da je to v interesu posestnika in vzgoje psa, je naravno že iz razloga, ker se vodnik in pes popolnoma poznata. Vsaka napol-dresura se pa navadno maščuje, zlasti če ne pride pes potem v prave, mirne roke. »Kriv« je pa seveda vedno le ubogi vodnik, kateremu vsled navedenih in drugih okoliščin ni bilo dano, da bi izvedel popolno dresuro v vseh podrobnostih.

Dogaja se pa to največkrat takole. Vodnik prevzame mladiča z nalogom, da ga do prve jeseni, odnosno do otvoritve lova izuči. Pes pokaže najboljšo zasnovo, je živahen in ubogljiv, nima pa še potrebne vaje, izkušnje in mirnosti na polju in lovu.

Pes je še mlad, nedozorel. Z bolj ali manj nervoznim, nepotrpežljivim in streljanja željnim — če se že tako izrazim — gospodarjem gresta na prvi lov. Lovec največkrat pozabi pri tem, da je treba psa, ki mu je vse bolj ali manj novo, predvsem utrditi v njegovem znanju in delu, in da prihaja lov šele v drugi vrsti v poštev. Zajec skoči pred psom, gospodar ga strelja in v domnevi, da je zadel, zapodi psa takoj po strelu za njim (večkrat tudi iz bojazni, da ne bi imel prazne torbe). K vsej nesreči pa pes vidi bežečega zajca. Gonja se prične. Morda res zadeti zajec je za prvim obronkom izginil, napravil kljuko in obležal tam kje v goščavi. Mladi pes pa, ki o delu po sledu še nima pravega pojma ali pa je v razburjenosti in zaradi pogrešenega povelja na to mogoče pozabil, bezlja kot neumen okoli, zlasti ker ga gospodar navadno s kričanjem in vsemogočim izpodbujanjem še bolj zmeša. Navadno se vrne pes ves upehan in brez zajca. Še dvakrat, trikrat kaj takega, pa ima lovec vihravega trdoglavca, kateremu je prešla vsa strelomirnost in zajcačednost, pa, če je temperamenten, tudi še ubogljivost itd. Sedaj je seveda kričanja in jeze, da je joj, bič poje vse više, ubogi revež pa ne ve, kako je prišel do tega. Izprevidi pa, da bi bil neumen, če bi se prihodnjič pri enaki priliki gospodarju zopet približal, in tako postane tudi še rokoplah, kakor pravimo.

Največkrat je vzrok nepopolno in premalo dosledno izvršena dresura in pa, kakor gori navedeno, poznejše nepravilno vodstvo, da je videti toliko vihravosti v delu nekaterih psov, ki se navadno na prvih tekmah še ne pojavlja, ker dela navadno še pod vodstvom in vplivom vodnika, ki ga je učil.

Pomanjkanje dobrih poklicnih vodnikov tvori veliko vrzel v prizadevanju naših kinoloških krogov za vzgojitev dobrega uporabnega pasjega materijala. Treba bi bilo v tem pogledu sistematičnega dela. Z navodili, nauki, predavanji in primerno materijelno pobudo bi se dalo mnogo doseči.

Dovoljno število dobrih vodnikov bi nam zelo pripomoglo do primernega razmaha v ostalem delu države. Po tem moramo stremeti, če hočemo, da se bo zanimanje za naše kinološko delo dvignilo in našlo primerno priznanje tudi izven ozkih meja domačih lovskih okrožij.

Kinološke organizacije se trudijo z vnemo, da bi dvignile zanimanje poklicnih lovcev za pravilno in vzorno vzgojo lastnih ali pa v dresuro izročenih jim psov. Društvo Ljubiteljev ptičarjev n. pr. jih vzpodbuja z nagradami in drugimi ugodnostmi, vendar pa vsa ta stremljenja ne najdejo povsem zaželenega odziva. Vzroka bo iskati le v prej navedenih pomanjkljivostih, moralo bo pa društvo posvetiti temu važnemu vprašanju posebno pažnjo.

Pomisliti moramo, da zahteva vzgoja uporabnostnega psa mnogo dela, truda in vaje ter je treba še neizvežbanemu vodniku nuditi primerno podlago in smernice za njegovo šolo. Izkušnje, ki jih ni nikoli dovolj, pridejo s časom same.

Eno leto star pes pa še dolgo ni uporabnosten pes v pravem pomenu besede, ker je — kratko povedano — premlad in nima še toliko vaje in izkušenj, zlasti v delu po sledi, kot starejši pes, ki je že mnogo lovil. Danes se pa polaga delu po sledi največja pažnja.

Da bo znal pes pri tem nos, ki mora biti seveda izvrsten, zlasti pri gozdnem delu pravilno in uspešno uporabljati, kar je glavno, mu je treba veliko vaje in udejstvovanja v lovu. Za to je treba, kakor sem že uvodoma omenil, da ga vodnik na vseh pohodih v lovišču jemlje seboj in nudi svojemu spremljevalcu priliko neprestanega opazovanja, vežbanja in šole.

Dalo bi se še marsikaj napisati o različnih podobnih vprašanjih dresure, vzgoje in vzreje lovskih psov, vendar bi pa ta opis prekoračil okvir predmetnih razmotrivanj.

V splošnem bi le omenil, da kakor moderna kinologija še ni dosegla v tem pogledu popolnosti v vseh svojih smotrih in išče še nova pota, tako tudi priznani inozemski kinologi glede smernic in potov pravilne vzgoje v mnogih vprašanjih še niso edini. Tako n. pr. zavzemajo nekateri lovski krogi stališče, da je za vzpodbudo lovskega veselja in strasti dobro, če pustimo mladiču za gotovo dobo, da goni zajca, ki ga je pred seboj zagledal. Drugi pa so prepričanja, da je ta pot napačna, ker se pes potem le preveč zanaša na svoje oko, namesto da bi se takoj že učil pravilno uporabljati nos po sledi. Če nekateri trdijo, da je dobro, če psu vržemo drob ustreljene divjadi, ker mu postane s tem vonj poznan, pa zavračajo zopet drugi to naziranje kot zmotno,

ker je vonj droba povsem različen od vonja ustreljene divjadi, kateri naj pes sledi. S tem se tudi pospešuje poznejša nevarnost trganja najdene divjačine i. dr.

Vsa ta različna pota dresure se pa ne oddaljujejo odločilno od temeljitih smernic, ki jih mora vsak vodnik uporabljati za dobro in uspešno dresuro. Nekatera pota vodijo pač prej k cilju kot druga. Gotovo je pa, da se bodo v teku časa vsi ti kinologi sešli in hodili skupno po glavni poti izkušnje, ki je najboljša in najzanesljivejša učiteljica v vseh vprašanjih smotrenega dela.

Pomen in praktično vrednost tekem lovskih psov, ki jih prirejajo kinološke organizacije, sem že uvodoma poudaril. Tekme naj nudijo lastniku primerno sliko splošne zasnove psa in pa možnost nepristranske presoje dela in pa uspeha vodnikove dresure. Zato so tudi temu primerno sestavljene. Prve mladinske tekme naj podajo v prvi vrsti sodbo o splošni usposobljenosti mladiča za lov in je dresura tu podrejenega pomena. More se že pri teh tekmah s precejšnjo sigurnostjo ugotoviti, kateri mladič obeta mnogo in od katerega ni pričakovati kaj posebnega.

Nadaljnje tekme stavijo stopnjevaje vedno večje zahtevke na vodnika, predvsem glede dresure in praktične uporabe lovskega psa. Zadnja, uporabnostna tekma, pa je najvažnejša, ker mora pes ustrezati vsem mnogoštevilnim zahtevkom glede poljskega, vodnega in gozdnega dela in mora biti, kakor pravimo, gotov pes.

Ena sama prvih tekem pa še ne pove z vso točnostjo vsega, ker vplivajo, kakor sem že povedal, mnogokrat neugodne prilike na potek pasjega dela. Zato tudi kvalifikacija psa na dveh tekmah ni vedno povsem enaka. Sodniki, ki si skušajo sestaviti kolikor mogoče točno in jasno sliko usposobljenosti mladega kandidata, si morejo sodbo ustvariti edino le po delu, ki ga na dotični tekmi vidijo. Če vodnik svojega varovanca ne more predstaviti v taki luči, kot to želi, in pes na tekmi ne izpolni njegovih nad, odnosno ne pokaže vsega tega, kar je znal še včeraj, ter če končno sodba ne izpade njegovemu pričakovanju primerno, pač krivda ne more zadeti dotičnih sodnikov. Omenjam to le, ker se na tekmah včasih pojavljajo razočaranja vodnikov, ki jih je pa zakrivil navadno le njihov varovanec.

Vzporedno s stalnim napredovanjem kinologije in vzreje gredo tudi tekme, ki se temu tudi primerno izpolnjujejo v svojih določilih. Posebne važnosti je delo po sledi in donašanje obstreljene divjadi.

Društvo ljubiteljev ptičarjev prireja z velikimi žrtvami vsako leto tekme, ki so jako važen činitelj za povzdigo smotrene psoreje

in lovskopravičnega izvajanja lova. Želeti bi bilo le še več zanimanja in razumevanja lovskih krogov za te tako važne prireditve.

Glede kinologije in njenih organizacij smo danes neoporečno na vodilnem mestu v državi. Imamo več kot dovolj prvovrstnega, odličnega pasjega materijala na razpolago in vendar se ne razmahnemo primerno preko ožjih domačih krajev. To je velika hiba v našem udejstvovanju, ker, če ni primernega odjema mladega pasjega naraščaja, popusti zanimanje psorejcev za vzrejo dobrega materijala, pa tudi poklicni vodniki se ne morejo dovoljno udejstvovati v svojem poslu. Razširjenje delokroga naših kinoloških organizacij preko ostalih delov države bi imelo za nje lep pomen in tudi materijelen uspeh. O tem naj bi razmišljali naši kinologi!

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev dne 14. aprila 1935 v Ljubljani

I. skupina.

Pomladanske tekme ptičarjev naj bi bile po svojem ustroju nekaka revija mladih psov, bodisi vzrejenih doma ali pa uvoženih iz inozemstva. Te prireditve niso samo za preizkušnjo lovskih lastnosti psov, temveč naj nudijo lovcem nekak pregled o lovskih kvalitetah in lastnostih posameznih pasjih pasem. Kakor v življenju sploh, velja tudi pri nabavi lovskega psa volja in simpatija posameznika, pri izberi pasme pa še prav posebno. Tekme, ki jih prireja Društvo ljubiteljev ptičarjev za vse pasme lovskih psov ptičarjev, niso poučljive le iz sportnega stališča, temveč jih je pozdraviti tudi iz strogo kinoloških vidikov, na podlagi katerih naj bi si ustvaril vsak lovec svojo sodbo o obstoječih pasmah in se odločil za nakup lovskega psa one pasme, ki se mu je najbolj priljubila. Nekateri lovci dajo prednost lepoti psa, pa četudi ima pes napake, odnosno za naše lovske razmere ni najbolj priporočljiv, drugi pa temeljito sledijo delu in uporabnosti posameznih pasem in iz tega vidika izbirajo.

Društvo ljubiteljev ptičarjev me je pozvalo, da sodelujem pri pomladanski vzrejni tekmi dne 14. aprila t. l. v Ljubljani, kateremu vabilu sem se tem rajši odzval, da vidim napredek vzreje in odgoje psov ljubljanskih lovcev. Od nekdaj živi v Ljubljani, odnosno na bivšem Kranjskem veliko zanimanje za lovskega psa, bodisi za ptičarja, braka ali kake druge vrste lovskega psa, zato smatram Ljubljano za nekako središče kinološkega udejstvovanja. Žal, da ta ljubezen in razumevanje za lovskega psa, ki sta rodili Društvo ljubiteljev ptičarjev, ni sklilo dosedaj enakega rožmarina v ostali banovini.

K tekmi dne 14. aprila t. l. sta bila prijavljena v skupini angleških psov, 2 poenterja in 4 seterji. Eden poenter je izostal. Dodeljen sem bil kot sodnik skupini angležev, ki sva jih ocenjevala s predsednikom g. Urbancem. Tej skupini sta bila prideljena kot pripravnika gg. finančni prokurator dr. Hubert Souvan in inženjer Weinberger.

Ocenjevanje se je vršilo po redu, ki ga je določil žreb, s sledečim uspehom:

1. Boj-Savski, poenter, VPR 90/34; vzreditelj dr. Janko Lokar, Ljubljana, lastnik in vodnik Bogdan Sežun, Ljubljana. Kot prvi je nastopil »Boj« v rokah mladega vodnika. Takoj v nastopu je bilo videti, da si je vodnik mnogo prizadeval, seznaniti psa z njegovo bodočo nalogo. To je tudi pokazal »Boj« glede ubogljivosti v zahvalo svojemu vodniku. Pohvalno moram omeniti, da je bil v skupini angležev »Boj« edini, ki je bil svojemu vodniku poslušen. V dresuri je pes skoraj popolnoma gotov, potrebno bo le še končno piljenje dresure za brezhibno delo. Vodniku, ki je vodil svojega prvega psa na tekmi, čestitamo k uspehu, dasiravno mu manjka še potrebna rutina. Žal, da ni »Boj« pokazal enakih vrlin glede nosu, kakor jih je pokazal glede ubogljivosti in načina iskanja. Pri poenterju in angleških pasmah sploh moramo zahtevati v prvi vrsti brezhibno uporabljanje nosu. Čim dlje je pa »Boj« v elegantem skoku in tempu preiskoval ljubljansko polje, tem bolj je bilo videti, da k njegovemu poreklu ne manjka nič drugega, kakor občutjiv nos angleškega psa. Vzporedno z načinom iskanja gre vztrajnost tega psa.

Tekom iskanja pride »Boj« na zajčji lož, katerega je zajec par sekund prej zapustil, ne da bi zajca videl, in stoji v lepi pozi na zajčji lož, toda na kratko. Zajčjo sled sledi kratko z večkratnim presekanjem in izgubi kmalu zanimanje za njo. Pri nadaljnjem iskanju pride na drugega zajca, ki skoči, vendar ni bilo videti, da bi ga pes imel v nosu. Tega zajca goni vidno in glasno. Gledalci so spodili par jerebic, ki so sedle na bližnji travnik. Z dobrim vetrom pošlje vodnik psa iskat. Po 10 minutah teh jerebic ni dobil na nos in jih je dvignil brez stoje ali znamenja, da jih je našel. Po štirikratni preizkušnji, ki so pokazale enake neuspehe, je bila sodba sodnikov jasna, da je kakovost nosu tega psa le povoljna.

Iz načina iskanja in vodljivosti je bilo videti, da je vodnik dal psu priliko priti večkrat v lovišče in na divjačino, vsled česar je nerazumljivo, da ta pes tako slabo uporablja svoj nos, zlasti, ker ni bilo videti na njem znakov kake bolezni ali nerazpoloženja.

Ocena IIIa z 98 točkami. Telesna ocena: prav dobro.

2. »Emir«, angleški seter, VRP 80/34; vzreditelj in vodnik dr. Fric Luckmann, odvetnik iz Ljubljane.

Kakor je prejšnji poenter pokazal lep, smotreni način iskanja, tako breztemperamentnega in nesmotrenega se je pokazal »Emir«. Pri prvem nastopu sploh ni imel prilike priti na divjačino, odnosno je ni našel. Pri drugem nastopu pride slučajno na par jerebic, ki jih sploh ne markira, jih pri brskanju spodi in skoči za njima, da se pa poklicati. Pri nadaljevanju iskanja pride na zajca, ki ga tudi spodi, ne da bi stal nanj, in ga potem goni glasno. Pri tem psu, ki ni pokazal prav nobene volje do dela, je morda vzrok za neuspeh ta, da ni bil dovoljkrat v lovišču. Vodnik pa na podlagi te sodbe ne sme obupati, morda pokaže pes v jeseni boljše kvalitete.

Ocena 48 točk, ki ne zadoščajo niti za pohvalno priznanje. Telesna ocena: dobro.

3. »Egir«. VRP 79/34; vzreditelj in vodnik prejšnji. »Egir« je brat »Emira« in se razlikuje od prvega le v nekoliko temperamentnejšem iskanju, toda tudi brez vsakega sistema. Koj po prvem nastopu pride na zajčjo sled, ki jo naglo in dobro izdela. Ko pride do drugega zajca, ki mu skoči pred nosom, ga goni tiho. Tekom nadaljnjega iskanja gre mimo jerebic brez vsa-

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev (angl. pasme) dne 14. aprila 1935 v Ljubljani

Številke učinitve:
0 = nezadostno
1 = zadostno
2 = povoljno
3 = dobro
4 = prav dobro

Številka žreba	Ime psa	vpisan v	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
1	Boj-Savski poenter	VRP 90/34	(2) 12	(4) 16	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(4) 8	98	IIIa	prav dobro	
2	Emir angl. seter	VRP 80/34	(1) 6	(1) 4	(1) 4	(2) 6	(1) 3	(2) 6	(2) 8	(1) 3	(4) 8	48	•	dobro	
3	Egir angl. seter	VRP 79/34	(1) 6	(2) 8	(1) 4	(2) 6	(2) 6	(2) 6	(4) 16	(1) 3	(4) 8	63	p. p.	dobro	
4	Rika angl. seterica	VRP 114/34	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(2) 6	(2) 8	(4) 12	(4) 8	81	IIIb	dobro	vodnik Din 100·—
5	Ela angl. seterica	VRP 83/34	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(1) 3	(2) 6	(1) 4	(3) 9	(4) 8	64	p. p.	dobro	

Vodja tekme: Dr. Erik Eberl

Sodnika: Dragotin Klobučar, Franc Urbanc
Pripravnika: Dr. Hubert Souvan, ing. F. Weinberger

kega znaka, če jih je dobil v nos. Neuspeh tega psa, ki je pokazal sicer več dobre volje kakor njegov prednik, je morda pripisovati tudi le vodniku, ki je psa vodil preredkokrat v lovišče.

Ocena 63 točk. Pohvalno priznanje; telesna ocena: dobro.

4. »Rika«, VRP 114/34, angleška črno-bela seterica. Vzreditelj Josip Bergman, Ljubljana, lastnik in vodnik Franc Flis, Domžale.

Psica kaže nekaj sistema v iskanju in tudi nekaj več temperamenta kakor njuna prednika. Očividno je prišla pogosto v lovišče in obeta postati pri smotrenem vodstvu dobra psica. Spuščena, pride takoj na sled zajca, ki ga je spodil pes št. 2. Kmalu na to spodi zajca na lastno roko, ni pa stala nanj in ga goni tiho. Tekom nadaljnjega iskanja najde spet zajca in ga trenutke lepo markira. Ko pa zajec skoči, nekaj časa postoji, potem pa skoči za zajcem, vendar jo vodnik ukroti toliko, da obstane mirna, toda potem jo pa ubere za zajcem. Jerebice lepo markira, za stojo ni imela prilike, ker so jerebice odletele. Ko jerebice odlete, se mirno vsede.

Ocena IIIb z 81 točkami. Telesna ocena: dobro; vodniku se prizna nagrada Din 100.—.

5. »Ela«, angleška seterica. VRP 83/34; vzreditelj: dr. Fric Luckmann, Ljubljana, vodnik in lastnik: Janko Dovč, Stožice 73 - Ježica.

»Ela« prične iskati ob 10. uri 30 minut in do 11. ure 15 minut ne najde nikakršne divjačine. Način njenega iskanja je nezadosten, zlasti za psa njenega porekla. Ne upa si izpod nog vodnika in dela vtis, da je bila malo vodena ali pa preveč strahovana. Tekom nadaljnega iskanja zagleda zajca, ki je skočil pred njo kakih 100 korakov; gre za njim in ga goni tiho. Stoji parkrat na prazno v lepi pozi in ji je videti, da uporablja pri iskanju nos, pač ji pa manjka rutina, vsled česar po dolgem iskanju ni našla divjačine in ni prišla do stoje. Da bi se njen vodnik bolj potrudil in ji dal več prilike v lovišču, bi gotovo ta prav simpatična psica pokazala boljše lastnosti.

Ocena pri 64 točkah: pohvalno priznanje. Telesna ocena: dobro.

Klobučar.

II. skupina.

K drugi skupini letošnje pomladanske vzrejne tekme so bili prijavljeni sami nemški kratkodlakarji, ki so razen enega bili lansko leto po posredovanju predsedstvenega člana g. dr. Vilka Pfeiferja importirani iz Nemčije. Omenjam tu le znane psarne Fuchspass, Pöttmes in Schornbusch. Z napetostjo smo opazovali delo in zasnovo posameznih kandidatov, bili smo pa ob sklepu tekme nekoliko razočarani. Po svojem prvovrstnem pokolenju bi morali pokazati boljši uspeh, kakor so ga dejansko dosegli. V nekaterih primerih so bili temu vzrok tudi vodniki, ki niso dali psu možnosti, da pokaže to, kar bi pri primernejšem vodstvu pokazal. Tako pa nekateri ni mogel razviti svojih zmožnosti, ker ga je vodnik zadrževal, čeprav je bila to le preizkušnja splošne zasnove psa. Opazili tudi nismo dobro izenačenih legel in je bilo videti, da spojitev posameznih krvnih vrst ni bila posebno srečno izbrana. Divjačine pri tekmi ni manjkalo in je vsak pes prišel večkrat do jerebic in na zajčjo sled. Tudi vreme je bilo ugodno.

Uspeh tekmovanja je bil ta-le:

Št. 1. Wild-Pöttmes, rjavobel pes, povrže 25. marca 1934 od Zehnte-A-Pöttmes po Bodu Radbach DGStB 4173; vzreditelj F. J. Meyerheim, Rennerod; lastnik Slavko Hočevar, mag. phar. v Ljubljani; vodnik poklicni lovec Franc Flis, Domžale. — Išče sistematično v kratkem galopu, pride

kmalu do jerebic, pred katerimi trdno stoji in jih dobro nateza; uboglјivost ni brezhibna, menda ga sedanji vodnik še nima povsem v oblasti; prvo zajčjo sled ne izdela zadovoljivo, drugo pokaže dobro in izdela tudi kljuke dobro. — Prejme II. b darilo z 93 točkami; telesna ocena: prav dobro; vodniku se prizna Din 200.—.

Št. 2. R a f f, pes, povržen 27. 5. 1934 iz Sele JRP 86 B po Risu I Dravskem JRP 103 A; vzreditelj Vatroslav Mužina, Karlovac; lastnik Albin Koželj, Zagreb; vodnik Mihael Vrečer, Dugo Selo. — Tega nekoliko neokretnega psa je vodil poklicni lovec. Želel bi le, da bi vodnik svoje znanje mogel pokazati pri živahnejšem psu, kajti napravil je vtis zelo mirnega in dobrega vodnika. Kljub svoji neokretnosti išče pes od početka precej hitro pri prav dobri

Udeleženci poml. vzrejne tekme nem. kdl. ptičarjev dne 14. IV. 1935 v Ljubljani.

uboglјivosti, napravi na vsak žvižg doli, kar vodnik pri različnih prilikah tudi izrabi. Pri delu na zajčjo sled spodi jerebice, jih nato naznačuje in jim sledi zelo počasi, stoji ponovno, dokler se jerebice ne dvignejo. Za zajčjo sledjo gre lepo. — Dosegel je II. a darilo z 94 točkami; telesna ocena: dobro; vodnik dobi Din 200.—.

Št. 3. U l f v o m F u c h s p a s s; temnorjavoprogast pes, povržen 23. 4. 1934 iz Resi Eichsfeld po Ottu vom Fuchspass; vzreditelj Claus Rolfs, Neuenhagen; lastnik dr. Vladimir Ravnihar, Ljubljana, vodnik njegov sin Evgenij Ravnihar, Ljubljana. — Odlikuje ga izredno živahno sistematično iskanje, išče na daleč, vendar pa ne pride mlademu vodniku iz rok. Pri neugodnem vetru spodi jerebice; pokaže zelo dober nos; zlasti na zajčji sledi, katero zelo točno in na veliko daljavo izdela. Na jerebice stoji na precejšnjo razdaljo zelo trdno. Pri primerni nadaljnji dresuri obeta postati prvovrsten pes. Dosegel je I. b darilo z 109 točkami; telesna ocena: prav dobro.

Št. 4. Horst-Pöttmes (Ris), brat številke 1; lastnik Ruda Hlebš, Kranj; vodnik poklicni lovec Ivan Štular, Vrhnika. — Vodnik je držal psa zelo na kratko, vsled česar ni mogel mnogo pokazati, šele ko je prišel iz območja vodnika, je razvil povsem svojo zasnovo. Zelo nagel v iskanju je pokazal tudi dober nos. Gre za zajčjo sledjo prav dobro, to se je posebno opazilo pri dveh kljukah, ki jih je napravil bežeči zajec. Ubogljivost zelo dobra v bližini. Z 91 točko je dosegel III. a darilo; telesna ocena: prav dobro; vodniku se prizna nagrada Din 100.—.

Št. 5. Selma vom Fuchspass, svetlorjavo progasta psica, poležena 27. 3. 1934 iz Fee Fuchspass, DGStB 3637 po Bodu Radbach DGStB 4173; vzreditelj Claus Rolfs, Neuenhagen; lastnik in vodnik Leopold Weiss, Metlika. — Psica išče v zelo živahnem galopu in je zelo vztrajna. Nadaljuje iskanje po dveh dolgih gonjah zajca brez znaka utrujenosti. Očividno jerebic ne pozna, sicer si njenega ponašanja pri tej divjadi ni mogoče razložiti. Da bi pa imela tako slab nos, je malo verjetno. Upajmo, da se bo v jeseni boljše izkazala. Prejela je z le 73 točkami III. b darilo; telesna ocena: prav dobro.

Št. 6. Gazelle von Schornbusch, rjava, nežna psica, poležena 30. 3. 1934 iz Aste Schornbusch po Jägersu Ino DGStB 4396; vzreditelj R. Silbersiepe Eifel; lastnik Franc Urbanc, Ljubljana; vodnik poklicni lovec Ivan Starin, Čemšenik. — Psica skoraj ne rabi vodnika, napravi vtis zrelega psa. Značilno je, da najboljši psi takoj kaj najdejo, če tudi je le malo divjačine, česar pa to pot ni bilo. Pride takoj na zajčje ležišče, stoji trdno pred njim, ker ga je zajec pravkar zapustil. Gre prav dobro za sledjo, vodnik pa jo odpokliče. Kmalu na to pride do jerebic, stoji trdno pred njimi, jih dobro nateza, sledi jim zgledno, dokler jerebice ne odlete. Ubogljivost prav dobra. Pride zopet na prejšnjo zajčjo sled, ozira se na vse strani, če se v polju kaj ne giblje. Goni na to glasno zelo dolgo zajca, se vrne k vodniku in išče zopet živahno dalje. Izpolni vse zahteve tekme prav dobro; lastniku psice je na tem le čestitati. Prejme I. a darilo s 123 od 128 dosegljivih točk; telesna ocena: prav dobro; vodnik prejme Din 300.—.

Št. 7. Udo vom Fuchspass, brat št. 3; lastnik in vodnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana. — Zelo temperamenten temnorjavo progast pes, ki bo lastniku povzročil še mnogo znoja. Gre daleč, vendar išče sistematično, stoji daleč pred jerebicami, gre lepo za njimi, jerebice odlete, pes se nekoliko zažene za njimi, vrne se pa kmalu k vodniku. Pride zopet na jerebice, stoji trdno pred njimi, dokler ena ne odleti, kar pa psa ne vznemiri. V nadaljnjem stoji pri nasprotnem vetru trdno pred zajcem in napravi na povelje doli, zajec odskoči, ne da bi ga pes ugledal. Priveden na sveže zajčje ležišče in sled, gre počasi za njo brez vneme, vidi se, da je bil pes zaradi zajcev že kaznovan. Tudi za poznejšo drugo zajčjo sled ne kaže mnogo zanimanja. Ugledanega zajca goni glasno in dolgo. Ubogljivost bi mogla biti boljša, obeta pa pes mnogo. Darilo I. c z 106 točkami; telesna ocena: prav dobro.

Št. 8. Sonja vom Fuchspass, sestra št. 5; lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana, je vsled bolezni izostala.

H koncu naprošam posebno poklicne lovce, ki so se udeležili v znatnem številu tekme, da se ne bi kot običajno zadovoljili le s pomladansko tekmo, temveč da pridejo tudi k že določenim letošnjim jesenskim tekmam in pokažejo, kaj zmoreta vodnik in njegov učenec.

Pozabiti ne smemo zakupnika lovišča g. Bogdana Žiliča, ki nam je dal tako dobro in ugodno ležeče lovišče na razpolago. Brez njegove uslužnosti ne bi mogli izvesti tekme, zato srčna mu lovska zahvala! A. Schuster.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev (nem. kdl.) dne 14. aprila 1935 v Ljubljani

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje									Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpisan v	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Zasnova za delo po sledu (4)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)				
1	Wild-Pöttmes	·	(3) 18	(4) 16	(3) 12	(2) 6	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(2) 6	(3) 6	93	II b	prav dobro	vodnik Din 200·—
2	Raff	VRP 97/34	(3) 18	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(1) 3	(2) 6	(3) 12	(4) 12	(3) 6	94	II a	dobro	vodnik Din 200·—
3	Ulf v. Fuchspass	StK 732 i	(4) 24	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(3) 6	109	I b	prav dobro	·
4	Horst-Pöttmes (Ris)	·	(3½) 21	(2) 8	(2) 8	(3) 9	(2) 6	(3) 9	(3) 12	(4) 12	(3) 6	91	III a	prav dobro	vodnik Din 100·—
5	Selma v. Fuchspass	StK 605 i	(2) 12	(3) 12	(1) 4	(1) 3	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(3) 9	(3) 6	72	III b	prav dobro	·
6	Gazelle v. Schornbusch	·	(4) 24	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 16	(4) 12	(3) 6	123	I a	prav dobro	vodnik Din 300·—
7	Udo v. Fuchspass	StK 733 i	(4) 24	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(2) 6	(3) 6	106	I c	prav dobro	·
8	Sonja v. Fuchspass	StK 607 i	ni tekmovala												

Vodja tekme: Dr. Erik Eberl

Sodnika: Feliks Justin, Anton Schuster
Pripravnika: Josip Pirich, Jean Nagy

Ing. Fr. Sevnik

Červanovi spomini

Prišel je lovec 'z bajtice,
Ustrelil je medveda 'z medvednice.
Pod goro, pod to goro zeleno!

Ko sem prišel pred desetimi leti v Sotesko, mi je moj prednik upravitelj pri prevzemu graščinske uprave povedal, da bom moral poleg drugih dolžnosti skrbeti tudi za dobrobit medveda, ki domuje na obronkih Roga in pohaja semtertja, ne oziraje se na točno določene meje revirjev in uprav. Briga za njegovo dobrobit pa obstoja v tem, da mu pošiljamo na mrhovišče vsako leto v mrzli dobi od septembra do aprila mrhovino. To so včasih poginule krave in ponesrečeni ali poginuli konji iz bližnje okolice, navadno pa doslužena, bolna in onemogla živa kljuseta. Čestokrat pridejo ljudje sami ponujat takšne crke v nakup, včasih pa jih moramo mi iskati, zlasti če je predviden odstrel medveda. Takrat je treba mrhovišče stalno zakladati, da se navadi medved na reden obisk. Cena kljusam je zelo različna: ravna se po ponudbi in povpraševanju, odvisna je pa seveda tudi od teže. Včasih smo jih dobili po 30, drugekrati pa je bilo treba plačati celo 1000 dinarjev za komad. Življenjske sile naj ima kljuse vsaj še toliko, da ga privede prodajalec ali logar lahko do mrhovišča, kjer mu potem krogla vzame tisto troho življenja, ki jo še ima. Prevoz do mrhovišča v gozdu, navadno visoko v hribu, bi bil drag. Polaganje mrhovine na mrhovišča se je do pred nekaj leti vršilo redno in so bile v ta namen stavljene v letni proračun precejšnje vsote. V zadnjih letih pa je postala preskrba medveda z mrhovino zaradi agrarne reforme le bolj priložnostna.

Mrhovišča se nahajajo globoko v gozdu v bližini krajev, kjer imajo medvedje navadno svoje brloge, kjer se radi zadržujejo in križarijo. Ob njih se nahajajo navadno visoka stojišča, pri glavnih mrhoviščih pa tudi lesene bajtice s strelno lino, postavljene tako, da se pride do njih lahko celo tudi takrat, če se mudi medved ravno na mrhovišču. V njih je v mrzlem času lažje prečakati dolge ure kot na visokem stojišču.

Medved ima navado, da kose mrhovine odvleče in na skritih krajih zakoplje ali pokrije z vejami. Da mu to onemogočijo, so v prejšnjih časih polagali na glavnih mrhoviščih mrhovino v glo-

boke jame, pozneje privezovali z verigami za stebričke ali panje ali tudi med hlode pričvrščali. V zadnjem času pa verige zabetonirajo. Na te verige priklenejo konja za vse štiri noge in medved lahko poljudno telovadi z njim, odvleči pa more le manjše kose. Na nekaterih mrhoviščih pa ni nič takšnih priprav, tako da medved lahko gospodari, kakor hoče. Boljše kose skrije, da mu jih ne požro lisice, divje svinje ali morda tudi volk.[1]

Novo mi je bilo tudi to, da je tukajšnji medved mrhovinar. Še iz ljudske šole sem se namreč spominjal zgodbe o dveh tovariših, ki sta nenadoma srečala medveda. Eden je pobegnil, drugi se je pa naredil mrtvega. Medved je baje res mislil, da je človek mrtev in ga pustil v miru, ker ne mara mrhovine. Ta prefriganec bi bil pa pri našem medvedu slabo naletel, ker bi ga morda baš zaradi tega pohrustal. Potem pa ne bi bil mogel razširjati ginljive zgodbe o »dobrem« tovarišu in človeštvo bi bilo prikrajšano za moralni nauk.

Če je medved hudo lačen, pokonča tudi kakšno ovco ali govedo, tudi srno ali jelena v sili ugonobi, predvsem pa si baje večkrat privošči divje svinje. Glede prvega sem prepričan, da se to le poredkoma dogaja in da mu dajejo veliko tujih grehov na njegovo vest, za pokončavanje divjih svinj bi mu morale pa priznati oblasti določeno nagrado, kajti divje svinje so se ponekod že tako razmnožile, da delajo občutno škodo.

O gozdni škodi, ki jo dela medved pri nas, skoraj ni vredno govoriti. Včasih res lomi mlada stebla, tudi trga s tacami skorjo z debla nekaterih dreves, ki si jih izbere v gozdu iz bogsigavedi kakšnih razlogov.[2] Verjetno je, da dela to v pozni pomladi zato, da srka drevesni sok, morda pa tudi iz igravosti in objestnosti ali pa, da si »kremplje brusi«, kot pravijo. Ker ni več mnogo medvedov, tudi ta škoda ni občutna.

Streljati pa medveda ne smemo, ker je vsem graščinskim nameščencem pod kazniju odpusta iz službe prepovedano streljati nanj. Ta določba mi ni šla takoj v glavo, ker si nisem mogel razlagati, da bi imel medved, na splošno znan kot nevarna zverina, pravico človeka magari pojesti, njemu pa ne bi smeli ljudje niti dlake skriviti. Toda tovariš me je potolažil rekoč, da tukajšnji medved ni hudobna, nasilna zverina pravljic in popisov, temveč

[1] Podroben opis našega medveda najdeš v »Lovcu«, letnik 1929: »A. Šašelj, Iz kočevskih revirjev.«

[2] Primerjaj članek v »Forst- und Jagdzeitung« z dne 8. III. in 19. IV. 1935 »Der Bär als Schädling des Waldes und des Wildes«. Člankarji omenjajo, da oguli v Karpatih jelko in smreko. Naš medved pa olupi razen teh dveh drevesnih vrst tudi macesen.

miroljuben stvor božji, ki je vesel, če ga puste drugi v miru, da životari in gôde po svoje, prav kakor slovenski narod. Ne išče prepira, tudi na korajžo ne kliče kot mladi cepci, ker ni vdan alkoholu. Edinole, če meni, da se mu bliža človek s slabim namenom, ali če ga presenèti, takrat zabrunda, zarohni in se postavi na zadnje noge v svarilo: ali ti, ali jaz! Navadno sicer popusti potem on, toda bolj priporočljivo je, da pobegneš ti. Ne bo ti storil hudega. Medved je torej pri nas na jako dobrem glasu in ne verjeli bi logarju, oziroma lovcu, ki bi se mu zahotelo ustreliti medveda, češ, da je streljal v silobranu.

Ko sem tedaj zvedel, kakšna odlična in nenavadna zverina je naš medved, kako zelo človeka obrajta, sem razumel namen graščakov, da ga ščitijo. Saj ga tudi sami redko streljajo in samo v izjemnih slučajih dovolijo odstrel starejših komadov. V zadnjih desetih letih so bili ustreljeni v kočevskih gozdovih na področju graščin Kočevje-Soteska knezov Auerspergov in v obširnih zakupnih občinskih loviščih le 3 stari medvedi. Padli so na mrhovišču, streljani iz bajte. Poslednji je tehtal 225 kg.

Jaz se do danes z medvedom v tukajšnjih gozdovih še nisem srečal; moram pa odkrito povedati, da srečanja tudi nisem ravno iskal. Človek nikdar ne ve, če je baš vsak medved gentleman, nadalje morda ne vedo vsi medvedi, da sem jaz eden izmed tistih, ki jim preskrbijo včasih poslastico na mrhovišču, in utegnilo bi se morda le zgoditi, da ne bi šlo čisto po tisti: »Pod klančkom sva se srečala, prav milo se spogledala . . .« Pač pa sem opazil razne znake njegovega meni nevidnega bivanja; tudi razna poročila o njegovem delovanju in nehanju sem prejel in njegove dolgove kmetom za potrgano koruzo ali osmukan oves sem moral večkrat poravnati iz graščinske blagajne.[3]

[3] Graščina povrne prostovoljno večjo škodo, ki jo napravi medved na poljih.

(Nadaljevanje.)

Iz lovskega oprtnika

† **Emil Krištof.** — Dne 5. maja 1935 je padel, vršeč svojo odgovorno in naporno službo, zadet od krogle lovskih tatov, revirni gozdar škofijskega veleposestva v Gornjem gradu, Emil Krištof. Tragična smrt tega vrlega lovca, uglednega uslužbenca in znano dobrega človeka je pred vsem najtrše zadela njegovo mlado ženo z dvema sinkoma, užalostila njegove predstojnike in razburila srca vsem, ki so ga poznali, zlasti pa nam lovcem, ki nam je bil zvest in prisrčen tovariš. Udeležba pri pogrebni svečanosti v Lučah, ki jo je vodil knez in nadškof dr. Bonaventura Jeglič, in pri pogrebu v Kotljah, kjer so položili truplo umrlega Krištofa k večnemu počitku, je pokazala, kako priljubljen je bil pokojnik v vseh slojih ondotnega prebivalstva, pa tudi od drugod je prihitelo nenavadno mnogo ljudi, da se poslove od mrtvega sorodnika, prijatelja in dobrotnika. Slovensko lovsko društvo je zastopala pri pogrebnem opravilu v Lučah petčlanska deputacija, in sicer dr. Bevk, Kavčič, Miklič in Malenšek iz Ljubljane ter Al. Kovač kot delegat pristojne podružnice SLD v Celju.

Pokojni Emil Krištof je bil koroški rojak, zaveden Slovenec, nečak ljubljanskega škofa dr. Rožmana. Čvrsto zdrav, mlad, saj je štel komaj 28 let, je z vso vnemo in zvestobo opravljal svojo službo v Lučah. Priljubljen je bil povsod, saj je tako v svoji službi kakor v raznih društvih pomagal prebivalstvu v svojem službenem področju, kjerkoli in kakor je le mogel. Dne 4. maja t. l. se je podal v spremstvu gozdarskega pripravnika na Planico, da prihodnje jutro odstreli divjega petelina. Ko sta v prvem jutranjem svitu zaslišala petelina in ga je Krištof začel zaskakovati, je v neposredni bližini padel strel. Kmalu nato je zadonel ostri klic »stoj!« in nedolgo potem je počilo več strelov. Krištofov spremljevalec je stekel za streli in v svojo grozo našel svojega predstojnika mrtvega v mlaki krvi. Poleg njega je ležal ubit divji petelin ...

Kako se je odigrala ta grozna žaloigra, je danes zavito v temo in najbrže nikoli ne bo čisto pojasnjeno, kajti glavna in najbolj zanesljiva priča vsega dogodka, zapriseženi gozdar Emil Krištof je — žalibog — nêm. Neumornemu prizadevanju orožniškega podnarednika Zavca in narednika Sinjkovića se je sicer posrečilo izslediti ona dva lovska tatova, ki sta odstrelila tako rekoč pred očmi rajnkemu Krištofu petelina, toda če bosta izpovedala po resnici in pravici, je drugo vprašanje. Eden od njiju je gotovo morilec, ali Aleš Moličnik ali njegov pajdaš Alojzij Robnik, ki je ranjen v laket. Seveda se oba krivolovca izgovarjata s silobranom, in čudimo se, da je moglo takemu zagovoru nasesti tudi naše dnevno časopisje. O silobranu pač ne more biti govora, kajti rajnki Krištof je bil v službi kot gozdar in lovski čuvaj ter je imel dolžnost prijeti lovskega tatu. Pripravnik je slišal, kako je Krištof zaklical »stoj«. Torej je hotel Krištof popolnoma pravilno ustaviti in legitimirati lovska tatova, kar je bila njegova sveta dolžnost po službi in lovskem zakonu. Lovska tatova Moličnik in Robnik nista bila napadena in jima ni bilo treba braniti svojega življenja. Bila sta zasačena pri tatvini in morala bi se uradni osebi vdati, ne pa lovski prestopek skušati kriti z zločinom umora. Kakor se zločinec, ki ga zasleduje orožnik s puško v roki, ne more izgovarjati s silobranom, prav tako tudi lovski tat ni v silobranu, če mu zakliče lovski čuvaj »stoj«, pa naj tudi grozi sicer s strelom. — Naravnost abotna pa je zahteva članka, ki ga imamo v mislih, da bi moral Krištof na drug način, ne

s strelom, prestrašiti in pregnati lovska tatova. Ali je morebiti naloga lovskih čuvajev »strašiti« lovske tatove? Radi bi poznali lovskega gospodarja ali orožniškega poveljnika, če bi še obdržala v službi ljudi, ki bi morebiti s kašljanjem ali požvižgavanjem opozarjali tatove in druge lopove na svojo prisotnost ter čakali na njihov pobeg! Prav taka je tudi z nasvetom, naj bi umorjeni Krištof neopažen ugotovil identiteto lovskih tatov in jih potem ovadil oblastvu. Torej tisti, ki je v pravici, ki ga vežeta službena dolžnost in zakon, da nastopa pogumno, tisti naj se skriva in z vso obzirnostjo od daleč poskuša spoznati lopove, da bodo potem lažje tajili! In če so ošemljeni?

Pokojni Krištof ni bil zajčje narave in je nastopal, kakor mu je velevala službena dolžnost. Padel je kot žrtev vestnega izpolnjevanja svoje službe, umorjen od brezvestnih lopovov one vrste, ki uživa od njim sorodnih ljudi, pa tudi od bojazljivcev zaščito, kar izzveneva pogostoma tudi iz vesti in člankov o lovskih tatovih v našem dnevnem časopisju.

Naj bi nad vse žalostni primer umorjenega gozdarja Krištofa vendar enkrat odprl oči merodajnim osebam, da lovski tatovi niso »nedolžni ljubitelji prirode, ki bi tudi radi uživali lovske slasti«, ampak da so človeškemu življenju in tuji lastnini nevarna svojat, ki jih je z najstrožjimi kaznimi pripraviti do tega, da opuste svoj zločinski posel. S strogimi kaznimi bi se omejil tudi njihov »nadebudni« naraščaj, ki pričenja z zankanjem in neha z umorom. Obenem naj bi bila Krištofova smrt svarilen memento upravnim oblastvom za skrben preudarek, komu izdajo orožni list, in naj bi jih dovedla do spoznanja, da lovske puške niso orožje za samoobrambo, pod katero pretvezo prosijo navadno samo lovski tatovi za dovoljenje posesti orožja. S. B.

★

Banovinska taksa na lovske karte znaša po § 52. Pravilnika o banovinskih davščinah Dravske banovine za l. 1935/36 (Sl. l. od 15. aprila 1935) petdeset odstotkov (50%) državne takse. Ker znaša državna taksa na lovsko karto 30 Din, odnosno po številu psov 40, 50 ali 60 Din, je plačati banovinske takse na lovsko karto le 15, odnosno 20, 25 ali 30 Din in ne več 200 Din, oziroma za člane SLD 120 Din.

Spomladanska lovska opazovanja v ljubljanski okolici. — Ugodna zima je pripomogla, da je vseh vrst divjad prezimila prav dobro.

Srnjaki so nastavili močno rogovje in zaradi mile zime kažejo zlasti srnjački in lanjski šilarji krepko rast rogovja, tako da bo marsikateri dveletnik že šesterak. Skrbno obložene solnice so ob menjavi prehrane iz zimske suhe paše na zeleno obvarovale srnjad pred nevarnimi obolenji na prebavilih. Srnjad izgleda krepka in zdrava in sodeč po pogostem srečanju z njo, je stalež zadovoljiv.

Levitev srnjadi je letos pričela zaradi toplega marca in aprila zgodaj, tako da bo srnjad ob začetku lovne dobe tudi v višjih legah docela prebarvana. Tudi rogovje so srnjaki zgodaj ogulili.

V nekaterih lovskih krogih se je podaljšani čas odstrela za srne po novih predpisih neugodno dojmil. V decembru se srnjad zaradi zapalega snega v višjih legah rada preseli v doline, v lovišča, kjer navadno srnjad ni stalna, pa bo na brakadah zaglavila na škodo onih, ki jo vzorno goje.

Zato bi bilo želeti, da se čimprej določi letni odstrel v vseh loviščih.

Zajčje leglo v marcu je bilo zgodno in je zaradi ugodnega toplega in susega vremena dobro uspelo. Tudi druga paritev je bila zelo živahna in če bo vreme zdržalo tako kot v marcu in aprilu, je pričakovati, da si dolgoušec opomore po številu in moči in da bodo jesenski pogoni živahnejši in zabavnejši od lanskih.

Zaradi kopne pomladi je fazanja rastitev pričela že v drugi polovici marca. Kopna zima je najboljši zaščitnik fazanov pred ujedami in zato smemo pričakovati dosti zaroda.

Pernati kralj naših gozdov, divji petelin se je letos jel oglašati že v februarju in je v marcu že dobro in redno pel. Sredi aprila je neki lovec videl šest piščet divje kokoši, kar je presenetljivo zgodaj. Lovec je verodostojen, da je težko dvomiti o resničnosti.

Ker je petelinje petje pričelo izredno zgodaj po letnem času, se je rastitev odigravala v nižjih legah kakor navadno, tako da so bila glavna rastišča gluha navzlic temu, da petelinov ni bilo čuti malo in so dobro peli. Okrog velike noči je bilo petje na vrhuncu. Kokoši so pridno kokale.

V jutru, 1. maja so mi priredili petelini pri Krivi bukvi lepo zabavo. S prijateljem sva iskala v mrzlem jutru na starih rastiščih peteline. Mislila sva, ker jih ni bilo, da so jim zaradi slane zamrznili kljuni. Končno sva povsem drugje zaslišala škripanje enega, ki sva ga zaskočila. Med tem sva začula drugega s sosednjega hriba. Omenim naj še, da se je to jutro prej oglasila taščica kot petelin. Prijatelj ni hotel ukriviti prsta na mogočnega pevca, ki se je čez čas speljal na hrib k drugemu petelinu. Šla sva za njim in ko se prikradeva v bližino, začujeva petje in močno prhutanje in frfotanje. Splaziva se še bliže, tako da sva opazovala petelinji boj. Hudo sta se obdelovala in pri tem skakala in odletovala kvišku kakor za stavo. Med tem je izšlo solnce. Jel sem oponašati kokoš. Eden od pretepačev se je obrnil proti nama in se ni mogel prav odločiti, ali naj pogleda za kokošjo ali naj še malo zlasa tekmeca. Na ponovno moje kokanje pa se je le odločil in jo primahal pojoč, peš na 15 korakov, ves razigran in naščeperjen kakor puran. Med tem se je prismukala v bližino radovedna nevesta, ker je bila gotovo ljubosumna na svojega gospodarja, ki je tako ognjevito pel. Previdnejša kokoš naju je pa kmalu opazila in hrupno odletela. Tudi petelin se je dvignil, a le na bližnje drevo, kjer je strastno nadaljeval svojo pesem kljub velikemu dnevu. Poskusil sem kako bo zdržal zaskakovanje ob belem dnevu in slabem kritju. Morda je bil slučajno in izredno slep za okolico, kajti moje bližanje ga ni prav nič motilo in lahko bi bil prišel zaskakajoč ga prav pod drevo, kakor je kazalo. Ker pa se mi je mudilo, ura je šla na šesto, sem ga zopet odskočil. Med tem se je tudi petelin spreletel v smer za kokošjo in poslovili smo se. Spoznal sem, da naglica tudi pri petelinjem lovu ni dobra in da le strpljenje žanje uspeh.

Za jerebičji zarod smatram, da je bilo hladnejše vreme s slano v aprilu ugodno. Radi tega so trave in detelja v rasti zaostale, pa so šle jerebice gnezdit v žita, ki so ob tem času to pot nudila boljša zakloniščа. Ker je pa žetev kesnejša kot košnja, bo prizaneseno marsikateremu gnezdu.

Jerebi so se spomladi za paritve živahno oglašali. Upajmo, da bodo tudi pridno gnezdili in nam jeseni nudili obilo zabave in kakor druga divjad mnogo lovskega blagra. Z—n.

Bjalovice — pragozd. Pragozd v Bjalovicah na Poljskem je bilo nekdaj lovišče litavskih knezov, poljskih kraljev, ruskega carja in drugih kronanih glav. Pragozd meri okoli 130.000 ha. V njem se nahaja nekaj malih jezer, močvirja, reke in potoki. Drevesa čudovite lepote in starosti kot 600-letni hrasti, 50 metrov visoke jelke, nebroj drugega drevja in najrazličnejša flora ga krase. Naravni park prirode v izmeri 4600 ha ga krasi. Človeška roka ga ni v ničemer spremenila. Vse je ohranjeno kot je bilo od pamtiveka. Le lovski gradiček, nekaj hiš za uradništvo, znanstveni laboratorij in prekrasni muzej so novosti iz novejše dobe. Tu je bil nekoč izjemno krasen eldorado za lovce in je še danes, kolikor ni vojna opravila svojega straš-

nega dela. Tu je namreč divjala vojna vihra in so sovražne vojske, boljševiki in divji lovci pobili, kar se je le dalo. Nekoč je bilo tu nešteto bizonov. Te je vojna uničila. A poljska vlada je skrbela za nadomestilo. Z velikim naporom je uspelo na novo zarediti zarod zobrov, ki je bil v Rusiji zaščiten z izgonom v Sibirijo, sedaj je pa za usmrtitev kakega zobra dvajsetletna kazen nastavljena. Če se porodi mali zoberček, je to dogodek, ki se ga veseli ves poljski narod. Od neštetih obiskovalcev in čestilcev gozda jih je na tisoče, ki prihajajo pozdravljat novega člana zobrovske rodbine v republiki Poljski. Pač krasen narod poljski, ki ima toliko ljubavi do živali! Sedaj je v lovišču 27 zobrov, 540 jelenov, 3200 srnjadi, 740 divjih svinj, 40 volkov, 300 zajcev, 420 lisic, 170 jazbecev, 1000 divjih petelinov, 750 ruševcev in 50 sicer v Evropi jako redkih risov. Risov je bilo nekoč dokaj več, a jih je vojna pokončala. Male divjadi je pa razen tega na tisoče in tisoče in vodnih ptic vseh vrst nešteto. Razen divjadi pa ima ta pragozd še prekrasno floro, rože najredkejših vrst, med njimi posebno rastlino, imenovano zobrovko, po katero hodijo zlasti oboževalci poljskega žganja. Ta bilka da namreč žganju poseben okus in vonj in je zato zelo cenjena. Lovcu, ki je dana sreča loviti v tem kraju, je nepozabno veselje, ki ga je užil v tem prekrasnem kotu širne in lepe Poljske, naše bratske slovanske države na severu Evrope. B. H. S.

Ruševcu — strel s šibrami. — Mnogo je lovcev, ki streljajo ruševca s kroglo. Mojemu prijatelju se je zadnjič primerilo na Pohorju, da je pogodil z manlicherco ruševca na kakih sto korakov. Strel je šel od zgoraj iz hrbta skozi oprsje in krogla je izstopila ob koncu prsnega koša. Ruševca so lovci našli šele drugi dan, ker je kljub dobremu strelu odletel še precej daleč in se nato zaril v mahovje pod grmom. Bolje se je godilo 25. aprila gospodu Berkowitzu, ki je pogodil ruševca s kroglo na 80 korakov v najlepšem petju. Ruševec se je po strelu še veselo naprej vrtil z razprostrtimi peruti in krivci v krogu premera dveh metrov in šele, ko je to dvakrat ponovil, se prevalil in obležal. Naboj je bil razančni 7×57, s probojno silo na 300 m 126 meterskih kilogramov, torej na 80 korakov še najmanj s silo 200 meterskih kilogramov. Krogla je vstopila pod levo perutjo in na drugi strani izstopila, zapustivši pri mali odprtini nekaj plučne svetlordeče barve. Bila je s polnim plaščem in močna dovolj, ubiti medveda na mah. Ruševec radi velikanske hitrosti strela morda niti občutil ni. Morda je strel s šibrami vendar-le bolj na mestu za ruševca kot krogla. B. H. S.

Gimnazijec rešil jerebico. — Blizu Cerkelj je neki dijak videl na polju dve jerebici, na katere se je usmerila roparica in se z eno dvignila v zrak. V prisotnosti duha je začel močno zvoniti z zvoncem bicikla in zavpil. In res je roparica izpustila ranjeno jerebico na tla. Pobral jo je in doma negoval, zdravo pa čez nekaj časa zopet izpustil v svobodo. Vse pohvale vreden, vrl dečko! B. H. S.

Vzoren ptičar. — Koncem januarja se je vračal lovski oskrbnik R. K. iz lovišča. Ob strani je hodil njegov pes »Čil«, lep ptičar. Kar srečata ženico, ki je peljala z dračjem naložene sani in lepo pozdravila lovca. Pes je takoj obstal, a nato s svojim gospodarjem nadaljeval pot. Po kakih desetih korakih se je pa splazil za sanmi in pričel za dračje vleči. Ženica ga je za oglom skušala z vso jezo prepoditi. A pes je neustrašeno dal glas in obstal kot okovan. Lovec se je urno vrnil in situacijo takoj spoznal. Ostro je vprašal ženico, kaj skriva na vozu. Pravega odgovora seveda ni dobil. A časa tudi ni izgubljal. Pometal je kratkomalo dračje s sani in na svoje presenečenje našel na dnu srnjaka, ki je imel še zanko okolu vratu. Z ženico se je podal k orožnikom in nato z njimi v njeno

bajto, kjer so našli pri tej roparski družini še obilo otežujočega materijala, kakor vrvice, zanke, zajčje kože in drugo. Sodišče je prijazno ženico in njeno svojat občutno kaznovalo, »Čil« je pa dobil posebno pohvalo. Zopet nov dokaz, kako važen je za lovce dober pes. B. H. S.

Vzajemnost pri pižmovkah. Gozdar Schoefl je nastavil v vodo železno past na pižmovke. Naslednji dan se je previdno priplazil k dotičnemu mestu in našel ujeto pižmovko, katera je imela dlako na hrbtu močno izčupano. Ni si mogel raztolmačiti, kako je to bilo mogoče, ker ni bilo v bližini nikake veje, kjer bi se mogla ujeta pižmovka odrgniti. Teden na to mu je bila zopet sreča mila. To pot je pa ugotovil v svoje veliko presenečenje, da je ujeti pižmovki pomagala druga osvoboditi se s tem, da jo je vlekla za hrbtno dlako iz železa. Pri tem jo je tudi poškodovala. Hiter in dobro pomerjen strel je obema upihnil življenje. Kot smo že poročali, je pižmovka zelo škodljiva žival in ker se skrajno hitro množi, jako nevarna za kmetovalca. Zato ponovno svetujemo, njen pojav takoj javiti in jo zatirati z vsemi sredstvi. B. H. S.

Pižmovka nevarna. Dne 11. aprila t. l. je pižmovka sredi ceste v Perchtolsdorfu v Avstriji naskočila nekega pešca. V prisotnosti duha je hitro pobral kamenje in z enim pogodil pižmovko, z drugim pa neko večje izložbeno okno. Pižmovka je merila 47 cm. Zopet nevaren pojav te opasne živali, ki se strašno hitro množi in dela tudi na polju ogromno škodo. B. H. S.

Z lopato nad petelina. — Pri vasi Grünau sta pela dva divja petelina in se začela pretepati. Neki sprehajalec jih je premotil, nakar sta preplašena odletela proti vasi. Eden se je ustavil na slemenu strehe, pa je zaradi poledenelosti zdrknil s strehe na dvorišče. Lastnik hiše je ravno sneg kidal na dvorišču in je takoj brezsrčno napadel petelina z lopato in ga pobil. Petelina so nagačili in dali občinski šoli, hišni gospodar pa premišljuje pri ričetu za omreženimi okni na sodišču, kako se pobija divji petelin z lopato. B. H. S.

Divje race sredi Dunaja. — Na Dunaju, blizu nekdanjega dvora je vrt Burggarten, na katerem se nahaja majhen ribnik. Nanj sta prileteli že lansko leto dve veliki divji raci. Tudi letos sta se vrnili in v veliko veselje Dunajčanov vzgojili dvanajst mladih rac. Za mater in mladiče skrbi društvo za oskrbo živali. B. H. S.

Hitlerizem v službi lovstva. — Začetkom marca je na Bavarskem ogromno snežilo. Zato je srnjad v planinah zelo trpela in je bilo skoraj nemogoče nabavljati v krmišča novo seno. Posebno pri Mittenwaldu na planini Brandl je bil dostop zelo otežkočen. Zato je oskrbništvo lovišča izdalo javni poziv, kdo želi divjadi priti na pomoč. In glej! V oddelku »Arbeitsdienst Bukkelwiesen« se je takoj javilo 60 mož, ki so na smučeh pohiteli do krmišča, noseč s seboj vsak po 15 kg sena. Tako je prvi dan že bilo donesenih 18 stotov sena in divjad rešena. Posnemanja vredne in vse hvale so take formacije, ki delujejo ne le na političnem polju, temveč tudi karitativno v občni blagor človeštva in divjadi. B. H. S.

Izkupil jo je. V lovišču grofa Esterhazija se je ponovno kradla divjad in ribe. Vsi napori, dobiti zločinca so bili zaman. Na praznike so se pa lovci posebno previdno skrili in res se jim je posrečilo, da so zasačili tri lopove — lovske tatove —, od katerih so dva ujeli. Ribe so lovili kar z dolgimi mrežami. Vse orodje jim je bilo zaplenjeno in so morali več deset kilometrov vse nositi na višje sodišče v Wiener Neustadtu. Sodišče je uporabilo vso strogost zakona in prisodilo prvemu divjemu lovcu, ki je kradel tudi fazane in jerebice, dve leti robije, drugemu pa osem mesecev. Taka strogost bi bila marsikaterikrat tudi pri nas na mestu in bi jo vsi pravi lovci le pozdravili. B. H. S.

Presenečeni volčji lovec. V Bukovini v Karpatih je te dni nastavil neki lovec mrhovino in pasti za volkove. Res se je ujel velik volk. Lovec ga je z dobro pomerjenim strelom rešil nadaljnjih muk. Ko ga je pregledal, je videl, da ima pred seboj velikansko volkuljo, ki je tehtala 33 kilogramov. Veselil se je, da je pogodil z njo tudi par mladičev, po debelosti sodeč gotovo kakih pet do šest. Hoteč jo preparirati je ugotovil na svoje veliko presenečenje, da ima volkulja tudi slabše razvita moška spolovila. Zato so pa bili njeni seski skoro nerazviti. Trebuh ji je bil posebno masten in ves poln tolšče. Ker je bil predaleč od mesta, ni mogel zveri oddati živinozdravniku v nadaljnji študij tega zanimivega primera dvospolnosti. B. H. S.

Pes mrhovinar. Znano je, da zlasti mladi psi pobirajo s posebno slastjo vso nesnago, ki jo najdejo po cestah. Temu se ni čuditi. Pes je po svoji naravi ljubitelj mrhovine in šele, ko spozna v starejši dobi, da so druga jedila slastnejša, popusti več ali manj od svoje grde navade. Vzgojitelj psa naj nikar ne misli, da psa s pretepanjem odvadi mrhovine. Bolje bi storil, da ga sem in tja hrani s surovim mesom, posebno s konjskim, pri čemer nič ne škoduje, če je meso osmrajeno. Pes ga bo še rajši použil. Njegovemu nagonu k mrhovini bo s tem zadoščeno in tako ga najlaže navadiš, da prezre odpadke po cestah. B. H. S.

Korajžni srnjak. — Septembra meseca lanskega leta je gospod Rempel lovil v okrožju Tetlow jerebice. Pri nekem grmičevju je njegov kratkodlaki nemški ptičar obstal in začel kazati znake vznemirjenja. Takoj nato je iz grmičevja planil srnjak in napadel psa, ki je prestrašen odskočil in odbrzel. Srnjak ga je zasledoval kakih 20 metrov. Pes se je ustavil in s svoje strani naskočil srnjaka, ki se mu je pogumno postavil v bran s svojim rogovjem. Dobro pogojen strel s kroglo je napravil konec borbi. Srnjak je imel popolnoma zvito rogovje in je tehtal komaj 15 kg; pljuča je imel rumenkaste barve. Kaj je srnjaku dalo povod, da je naskočil psa? Morda njegovo siromašno stanje, da je zbral svoje zadnje moči in prešel korajžno v napad ter naskočil psa. B. H. S.

Foksterijer, prvovrstno uporabljiv. Naši lovci prisegajo predvsem na pse ptičarje, kot najbolj uporabne za lov. Drugje pa posebno uporabljajo kot favorizirano pasmo terijerje. Tako v Nemčiji in Angliji. Da je uspeh res zadovoljiv, najbolje dokazuje primer gospoda Naue Otona, ki je prošlo zimo lovil z 4 foksterijerji in ujel 43 lisic ter 6 jazbecev. Odlikovala se je posebno psica Fany von Kraehenberg, ki je sama izvlekla 18 lisic in 6 jazbecev. B. H. S.

Odpornost štorkelj. Štorklje so koristne ptice, posebno priljubljene v Nemčiji in na Nizozemskem, kjer jih goje in kjer ve vsaka vas, na kateri hiši gnezdi štorklja in kje so mladiči. Hodijo jih gledat in jim nosijo hrane iz bližnjih vasi. Tudi v Andaluziji so štorklje zelo v časti, zlasti odkar dohajajo roji kobilic, katere v množinah štorklje uničujejo. V takem primeru jih pride na tisoče na svojih poletih in korist je neizmerna za kmetovalca. Največ je štorkelj v severni in vzhodni Prusiji in sedaj delajo poskuse, da bi jih naselili tudi v zapadni Nemčiji. Ptičarna Rositten obroči take naseljenke in do sedaj so ugotovili že več primerov, da so se vrnile iz toplih krajev. Nedavno se je pa dogodil slučaj, ki je razburil vse prebivalstvo neke vasi v severni Nemčiji. Na strehi neke hiše sta se sprli dve štorklji. Šibkejša je kmalu padla raz krov. Gospodar hiše jo je takoj pobral in ugotovil, da ima pod desno perutjo dolgo puščico iz bambusa. V Afriki je bila obstreljena in je reva vso dolgo pot preletela s puščico v pazduhi. Odstranili so ji previdno morilno orodje, jo lepo namazali z oljem in res izlečili v radost vseh sosedov.

Dobri ljudje, ki sočustvujejo s trpečo živaljo! B. H. S.

Pasji lišaj — ekzem. Premnogo psov zlasti resastih, rado oboli na lišaju, ki najrajši nastopa na hrbtu. Vzrokov te neprijetne in dolgotrajne bolezni je več, tako n. pr. bivanje v mestih mesto v prosti naravi, enostranska prehrana, cestni prah, preostra jedila, razne bakterije. Zdravljenje z alkoholom je le takoj ob početnem pojavu bolezni uspešno. Navadno je treba potrpljenja in nege več mesecev. Več vzgojevalcev psov rabi sledeča zdravila, katera navajamo, ker so se izkazala precej uspešna. Najbolje so kopeli v gorki vodi, kateri je pridejan žvepleni cvet. Ko pes še ni popolnoma suh, ga je treba namazati na obolelih mestih z perugen-resorbtivno mažo in nato oprašiti z malo riževe moke. Vsak drugi dan naj se to ponovi. B. H. S.

Številčni pregled članstva SLD dne 15. maja 1935:

Podružnica	Ustanovniki	Inozemci	Redni člani	Lovski čuvaji	Skupaj
Ljubljana	73	45	802	207	1127
Maribor	12	.	770	195	977
Celje	6	.	392	180	578
Kranj	11	.	324	189	524
Trbovlje	2	.	250	104	356
Ljutomer	.	.	262	18	280
Ribnica	7	.	132	119	258
Ptuj	4	.	196	47	247
Krško	.	.	161	60	221
Novo mesto	.	.	152	38	190
Črnomelj	1	.	104	10	115
Stari trg	3	.	93	18	114
Skupaj	119	45	3638	1185	4987

Glasilo »Lovec« prejemajo:

Člani	4987
Naročniki	14
Brezplačno (društva, knjižnice)	22
Zamena z drugimi listi	32
Skupaj	5055

Sonce in Luna vzhajata in zahajata v mesecih juniju in juliju:

Dne	Sonce		Luna	
	vzhaja	zahaja	vzhaja	zahaja
2. VI.	4.14	19.46	4.43	21.15
9. VI.	4.11	19.51	12.6	0.24
16. VI.	4.10	19.55	19.49	3.28
23. VI.	4.11	19.57	23.39	12.09
30. VI.	4.13	19.57	3.31	19.45
7. VII.	4.18	19.55	10.56	22.47
14. VII.	4.23	19.52	18.29	2.10
21. VII.	4.31	19.46	22.8	11.12
28. VII.	4.39	19.37	2.25	18.32

Lunine spremembe v juniju: mlaj dne 1. ob 8.52; prvi krajec dne 9. ob 6.49; ščip dne 16. ob 21.20; zadnji krajec dne 23. ob 15.21; mlaj dne 30. ob 20.25. — V juliju: prvi krajec dne 8. ob 23.28; ščip dne 16. ob 6; zadnji krajec dne 22. ob 20.42; mlaj dne 30. ob 10.32.

Kinološke vesti

Federation Cynologique Internationale — Mednarodna kinološka zveza — je imela letošnjo glavno skupščino na velikonočno nedeljo, dne 21. aprila v veliki dvorani hotela Carlton v Frankfurtu na Meni. Zborovanje je vodil poslevodeči predsednik Hans Glockner iz Münchena. Po verifikaciji delegatov se je ugotovilo, da so na skupščini zastopane te-le države: Amerika, Belgija, Brazilija, Canada, Ceylon, Danska, Danzig, Nemčija, Angleška, Estlandija, Finska, Francija, Holandska, Japonska, Irlandska, Italija, Jugoslavija, Letlandska, Litavija, Luksemburška, Mehika, Monako, Norveška, Avstrija, Poljska, Portugalska, Romunija, Švedska, Švica, Španija, Češkoslovaška in Ogrska.

Delegat Jugoslavije je bil g. Anton Schuster iz Ljubljane.

Po poročilih funkcijonarjev so se sprejela v zvezo kot aktivni člani sledeča društva: Ogrska zveza kinologov, Avstrijska zveza kinologov, Finska

Kennel Klubben, Norsk Kennel Klub (norveški kinološki klub) in Svenska Kennel Klub (švedski k. kl.), zavrnile pa so se Argentinija, Poljska, Japonska in Litavija.

Dosedanji predsednik kakor tudi podpredsednik sta bila za leto 1935/36 ponovno izvoljena. — Ker je dosedanji glavni tajnik baron Albert Houtart zaradi svojega imenovanja za guvernerja province Brabant odložil svojo funkcijo, je bil na njegovo mesto izvoljen Mons. De Pre, za tajnika pa Vincent d'Adrimont iz Bruxelesa. Baronu Albertu Houtartu se je podelil naslov častnega tajnika.

Zaradi padca franc. belga za 30% bo določil članarino pozneje po novem tečaju odbor in javil včlanjenim edinicam.

Potem je prišel na vrsto razgovor o svetovnem kongresu, ki bo l. 1937 v Parizu, in zadevna vprašanja v pretres. Ker je bilo stavljenih več različnih predlogov, pa se na kongresu ne bodo mogla vsa vprašanja predelati, bo odbor FCI odbral važnejše in določil ves program za kongres.

Določi se standart za španskega prepeličarja in italijanskega bolonjca.

Priznajo se, kakor vsako leto, sodniki za delo psov posameznih pasem.

Sklene se, da bo prihodnja (1936) glavna skupščina FCI v Kopenhagnu, leta 1937. v Parizu v zvezi z mednarodnim svetovnim kongresom, leta 1938. na Dunaju in leta 1939. v Budimpešti. Vsaka glavna skupščina bo zvezana z razstavo psov. Za Jugoslovenski kinološki savez in pasjo razstavo bi bilo torej leto 1940. prosto; zadevni predlogi bi se morali nemudoma predložiti. Po posredovanju in primernem pojasnilu bo tudi JKS sprejet kot aktivni član v FCI na prihodnji glavni skupščini, ker ima že potrebno kvalifikacijo. Predlog je treba FCI-u takoj poslati. Potem bo imel JKS tudi glasovalno pravico pri glavnih skupščinah, dočim ima sedaj samo posvetovalni glas. Denarni prispevki ostanejo enaki.

Zvečer je bil v isti dvorani svečan banket, ki ga je priredila Nemška državna zveza za kinologijo (RDH).

Nove psarne. — Jugoslovenski kinološki savez prijavlja zaščito sledečih psarn:

a) »K o r a b«, za ilirske ovčarje. Lastnica Grošelj Ljubosava, soproga podpolkovnika v p., Ljubljana, Kapiteljska ulica 7.

b) »G r o f i j a«, za sportne pse in jamarje. Lastnica dr. Herzmann Nora, soproga zdravnika, Celje, Kralja Petra cesta 10.

c) »S a m o b o r«, za nemške kratkodlake ptičarje. Lastnik Anton Cizl, Samobor.

č) »V e r d«, za komondore. Lastnica Lenarčič Ana, soproga industrijalca, Verd, pošta Vrhnika.

Zaščita postane pravomočna, če ne bo v roku 4 tednov nobenih prigovorov.

Razstave psov. Za razstave, dne 16. junija 1935 v Zagrebu in 4. avgusta 1935 v Mariboru so programi in prijavnice na razpolago pri tajništvu JKS, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36.

Za III. mednarodno razstavo vseh vrst psov 16. junija 1935 v Zagrebu je odobren železniški popust na železnicah pri povratku 50% na podlagi železniške izkaznice za 5 Din.

Naročila na knjigo III. Kinološki svetovni kongres (300 str.), cena RM. 12.—, sprejema savezni tajnik do 20. junija 1935.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani naznanja sledeče:

P r i j a v l j e n a l e g l a p t i č a r j e v :

dne 6. marca 1935, nem. kdl. »Dan« JRP 117 A — »Diana« (Huss) JRP 82 B,

6 mladičev; lastnik Karel Miklič, Ljubljana;

dne 4. aprila 1933, nem. kdl. »Mars v. Laa« JRP 114 A — »Ria Dravska« JRP 67 B; 7 mladičev; lastnik D. Klobučar, Maribor.

Prijavljena kritja ptičarjev:

dne 25. aprila 1933 je oplemenil nem. kdl. »Udo v. Fuchspass« St. K 733 i, JRP 120 A—psico »Ilko v. Pratzertal« JRP 81 B, last gosp. Antona Cizl, Samobor;

dne 29. aprila 1933 je oplemenil nem. kdl. »Udo v. Fuchspass« St K 733 i, JRP 120 A — psico »Cero v. Paffendorf« JRP 83 B, last g. Karla Polajnarja v Ljubljani;

dne 1. maja 1933 je oplemenil irski seter »Hirschman v. Rebenhof« ÖHZB JS 136 — psico »Sento v. Kleengrund« JRP 1 T, ÖHZB JS 101; last gosp. ravnatelja Frica Priger, Bistrica pri Limbušu.

Proda se nem. kdl. psica:

»Tanne-Nikolsburg« JRP 84 B pol. 19. nov. 1932; več pri lastniku: Ivan Regul, logar, Hajdina 15 pri Ptuju, in dva angleška seterja, stara eno leto, ter starejša angleška seterica pri dr. Frideriku Luckmannu, odvetniku v Ljubljani.

IV. Mednarodna razstava vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934 v Ljubljani.

Opisi in ocene psov.

IV. Sportni psi:

6. Bernardinci:

Psa:

Kat. št. 154: **Barry v. d. Weintraube**, VzKLSp 238 (B 11), OeHZB B 244, pol. 20. II. 1933 iz Fritze (Schiffmann) B 166 po Apollu dex Neiges SHSB 29.192. Vzr. Skopek Karl, Wien, l. dr. Blumauer Robert, primarij, Ljubljana. Spl. r. — Tipičen predstavnik z dobro glavo, dovolj stop in z oblokano lobanjo, močan v trupu, težkih kosti, dobrih krakov in šap; hoja je hvalevredna, prav tako oči in uhlji. Ocena: odlično.

Kat. št. 155: **Čut.** VzKLSp 174 (B 10), pol. 15. VI. 1933 iz Diane JRSp 103 (B 1) po Bariju JRSp 130 (B 2). Vzr. Pevec Joško v Podsmreki, p. Dobrova, l. Battelino Vilibald, stavbenik, p. Vič pri Ljubljani. Ml. r. — Premalo pregnanten tip, glava premalo izrazita, v celoti primeren. — Ocena: dobro.

7. Novofundlandec:

Pes:

Kat. št. 156: **Kasan**, JRSp 151 (Nf 2), pol. 2. VI. 1932 iz Herthe v. Steudelhof NSB 4746 po Bärtu von Begatal NSB 4804 a. Vzr. Jantsch M. Sipperhof, Maria Rain, Avstrija, l. Pišek Alojzija, poštna uradnica, Ljubljana. Spl. r. — En sam zastopnik, pa zelo razveseljiv; prav medvedji pojav, ki mu manjka gibljivost; dobra glava, dovolj temno oko, močne kosti, ospredje dobro, dobra vrhnja linija, ne povsem v kondiciji. Ocena: prav dobro.

8. Veliki volnati pudel:

Pes:

Kat. št. 158: **Alex** (Heininger), Pu 257, pol. 16. IV. iz Ric (Rossbacher) DPZ 10.459 po Artonu v. Habichtsnest DPZ 9497. Vzr. Heininger Rosa, Wien, l. l. Podliessnig Marija, Maribor. Ml. r. — Celoten izraz najboljši; čisto bel, temno oko, dovolj barvila na vekah in na čobi, jako lep gobec, ploščati lici, dobra stoja in kotje, dobro mišičast in pravilen zadnji del, lepe krenje. Ocena: odlično.

9. Pekingez:

Psica:

Kat. št. 159: **You-You**, JRSp 194 (Pek 3) pol. 10. VI. 1933 iz Tou-tsi JRSp 111 po Brillyju JRSp 11. Vzr. Suppanz Pavlina, Pristava-Poljčane, l. Flesch-Pirich Marija, Ormož. — Ml. r. Prav čeden pekinčan; glavno je, da mu nedostaje polne dlake; dobra glava z obilno blazinasto čobo, nagubančeno lice, temne, široko narazen stoječe oči, nekoliko ukrivljeni sprednji nogi. Ocena: prav dobro.

10. Komondori:

P s a :

Kat. št. 160: **Dingo** JRSp 152, pol. 10. V. 1928 iz Lily-Lipik po Dulu JRSp 46. Vzr. Agnola Avgust, Ljubljana, l. Lenarčič Ana, soproga industrijalca, Verd. Spl. r. — Prijavljen kot kuvasz, je pa, kakor je že svoj čas ugotovil g. dr. Hauck v svojem poročilu 1929, krasen komondor. — Silen, močne kosti, prav dobro zgrajen pes z odličnim ospredjem, lepo vrhnjo linijo in dobrim zapestjem; ima odlično zobovje in dovolj očesnega vranila. Očividno preveč negovana dlaka, tako so plošče premalo razvite in dlaka je prekratka. Ocena: o d l i č n o , p r v a k J u g o s l a v i j e - L j u b l j a n a 1934 z n a d e j o n a C. A. C. I. B.

Kat. št. 161: **Gurko,** VzKLSp 254, pol. 1931. Vzr. Budišin Miloš, Vel. Kikinda, l. Lenarčič Ana, soproga ind. Verd. Spl. r. — Majhen, pa močan; močne kosti, oko naj bi bilo temnejše; nos in čoba črna, prav dober trup, brezhibna postava in kotje, prekratka dlaka. Ni izključeno, da ima v sebi nekaj krvi kuvasza. Ocena: p r a v d o b r o.

P s i c a :

Kat. št. 163: **Gritta,** VzKLSp 255 sestra prejšnjega. Vzr. in l. kakor prejšnji. Zelo dobro zgrajena in močna psica z najboljšimi kraki in šapami; prav dobra zapestja; čista bela dlaka je tudi prekratka; uhljev ne nosi pravilno. Ocena: p r a v d o b r o.

11. Kuvasz:

P e s :

Kat. št. 162: **Látóhegy Emöd** (Bimbó), StBUR 1110, pol. iz Gyapjase MKT Kn 176 po Figyelöju MKT KnI 98. Vzr. Rónay G. Budapest, l. Parin Renée, Novi Klošter, Sv. Peter v Savinjski dolini. Spl. r. — Nedvomen kuvasz, močnih kosti, tipične glave in izraza, dobro okotje, dlaka preprosta, nečista, bela z rumenim nadihom, črn nos, oko rumenkasto, prav dobre šape, dobra hoja, sprednja prinožna stoja. Ocena: p r a v d o b r o.

12. Doberman-pinči:

P s a :

Kat. št. 168: **Blitz v. Morellenfeld,** čempijon, OeHStB DP 6705 pol. 22. I. 1931 iz Nore v. Joaneumgrund OeHStB DP 6429 po Faustu v. Plabutsch OeHStB DP 6522. Vzr. Paulewicz Max, polkovnik v p., l. Zucker Josef, policijski inspektor, Graz. Spl. r. — Že često opisani, odlični pes; lepo barvan, izborna stoja in kotje, v čobnem kotu lahne vrečice, odličen viher, globoke prsi, obilen prsni bok, lepo oko. Ocena: o d l i č n o , p r v a k J u g o s l a v i j e - L j u b l j a n a 1934, z n a d e j o n a C. A. C. I. B.

Kat. št. 243: **Ajax-Varošmajor,** JRSp 187, MTD 552, pol. 9. IV. 1930 iz Garame-Varošmajor DT. 313 po Törövesz Digo, čempijon DT 281. Vzr. Kollar Gyula, Gabor, l. Frischler Grete, Domžale. Spl. r. — Odlično telo, lobanja je nekoliko okroglo oblokana, široko ospredje, jako močne kosti, izborni kraki in šape, zelo dober trup, krepko mišičevje, žar svetel, pobit križec. Ocena: p r a v d o b r o.

P s i c a :

Kat. št. 169: **Amba,** VzKLSp 198 (DP 5), pol. 24. 10. 33 iz Luce JRSp 144 (DP 37) po Rolfu-Emonskem OeHStB DP 6807. Vzr. Vreček Albin, brivski mojster, Ljubljana VII, l. Hribar Josip, Ljubljana. Ml. r. — Jako plemenita, toda lahka, rjava psica; premalo je je v trupu in je prelahkih kosti; ožgano zobovje. Ocena: p o v o l j n o.

13. Chow-chow:

P e s :

Kat. št. 170: **Omar s Ping-Too,** KC r. egl. 61054, pol. 4. 10. 32 iz Omar s Peng Thee KC egl. po Omar s Sing Mec KC egl. Vzr. Cuthberth Bernard, Essex, Anglija, l. Papo Renee, Punta Colova, Abbazia. Spl. r. — Povsem odlične kakovosti, vzoren izraz, najboljša glava z zglednim gobcem, črno oko, izredno gost kožuh. Ocena: o d l i č n o , p r v a k J u g o s l a v i j e - L j u b l j a n a 1934 z n a d e j o n a C. A. C. I. B.

14. Pinč pritlikavec.

P s i c a :

Kat. št. 244. **Desinka,** pol. 2. 2. 30 iz Lilli po Džeku. Vzr. neznan, l. Rozman Uršula, Ljubljana. Spl. r. Zelo majhna, zamaščena psica; jabolkasta glava, dobra stoja in kotje, močno načeto zobovje. Ocena: d o b r o.

S o d n i k g. R o b e r t P a w e l e k :

15. Šnaucer.

P e s :

Kat. št. 157: **Blitz v. Treuburg,** madž. čempijon, OeSchPZB SM 3009, pol. 9. 11. 32 iz Ode v. d. Treuburg OeHStB M 2458 po Fedoru v. Solingerhof OeSch ZB 2296. Vzr. Wastl-Sterner Marianne, Brucknendorf, Avstrija, l. Korsch Gretl, Wien. Spl. r. — Temne »poper in sol« barve, dobre velikosti z mnogo plemenitosti; prav dobre kosti, čvrst hrbet, dobre šape, dobro kotjeno zaprsje, dlaka raven trimljena, dobra brada, odlična hoja, znaki morebiti lahko temnejši. Ocena: o d l i č n o, p r v a k J u g o s l a v i j e - L j u b l j a n a 1934 z n a d e j o n a C. A. C. I. B.

Šnaucer, nemški pritlikavec.

P e s :

Kat. št. 171: **Vision v. Hohenwarth,** SchZ 2670, pol. 2. 5. 31 iz Ise v. Pelnestrand SchZ 3723 po Dietzu Elektron, SchZ 2283. Vzr. Stern-Tiring Sylvia, Wien, l. Urbanc Fani, Ljubljana. Spl. r. — Obilen, velik pes z lepo črnolakasto barvo; prav dobra dlaka, prav dobre kosti, čvrst hrbet, dobra hoja, pleče nekaj strmo, oko naj bi bilo temnejše. Z ozirom na novo vpeljano pasmo je ocena: o d l i č n o, p r v a k J u g o s l a v i j e - L j u b l j a n a 1934.

16. Airedaleterijeri.

P s i :

Kat. št. 164 in 167 sta izostala.

Kat. št. 165: **Čiro,** JRSp 84 (AT 10), pol. 17. 9. 26 iz Dore-Grajske JRSp 49 (AT 5) po Krasu-Slivniškem. Vzr. dr. Bavdek Jože, Cerknica, l. Skaberne Milna, Ljubljana. Spl. r. — Robat pes, velikih oči; na trupu dobra dlaka, na glavi svilnata, prav dobre kosti, dobri kraki in šape, dobro ospredje, hoja ne prosta, zobovje temno, morda trpi na posledicah pasje bolezni. Ocena: d o b r o.

Kat. št. 166: **Juriš Grajski,** JRSp 155 (AT 12), pol. 27. 2. 32 iz Husse v. Marase JRSp 41 (AT 2), po Ursusu v. d. Türkenschanz OeHStB AT 1507. Vzr. Remžgar Josip, l. inž. Šubic Vladimir, oba v Ljubljani. Spl. r. — Preveč hranjen, odlične kakovosti, uhlje bi moral nositi živahneje; dobri kraki in šape, prav dobra dlaka, dobro zapestje in dobra hoja; oko naj bi bilo temnejše; žal nekoliko nepravilno zobovje. Ocena: p r a v d o b r o.

*

Ocene sportnih psov so s tem končane; v nadaljevanju slede ocene jamarjev.

Vprašanja in odgovori

G. N. O. v C. — Kolikor nam je znano, je **stalež jelenjadi** na drž. veleposestvu v Belju okoli 1000 komadov. Gleda se na to, da je tudi tam razmerje spolov naravno, t. j. 1:1. — Iz Belja so pred kakimi 10 leti naselili jelene v državnem lovišču v Krmi, kjer se pa ti nižinski jeleni niso mogli povoljno razvijati.

G. A. B. v K. — **Flobertovke** spadajo glasom razpisa ministrstva za notranje posle z dne 11. decembra 1930, II/br. 37.732/3 k strelnemu orožju, se morajo prijaviti ter je plačati zanje takso.

G. A. M. v L. — Od dobre **puške za šibre** zahtevamo, da nam na razdaljo 35 metrov vrže v bežečega zajca kakšnih 15 šiber št. 8 (3½ mm) in ga s tem usmrti. Za to zahtevo je seveda treba, da imajo šibre zadostno udarno silo, ki zavisi od njihove brzine, s katero so zapustile puškino cev, in od teže. Ta brzina (Vo) znaša navadno 350 m/sec., pri daljših cevah nekoliko več, pri

krajših manj. Računa se, da je začetna brzina za 10 m/sec. manjša ali večja, če je cev za 1 cm krajša ali daljša. To velja seveda le v nekih mejah, razvidimo pa že iz tega, da posebne razlike za prakso ni, če ima puška nekaj cm daljše ali krajše cevi.

G. F. K. v R. — Ker so oznake za **debelino šiber** po raznih državah različne, je Mednarodni lovski svet v Parizu (Le Conseil International de la chasse) nasvetoval vsem včlanjenim lovskim združenjem, naj upeljejo v svojih državah oznako po meterskem sistemu tako, da se označijo različne šibre po premeru, izraženem v milimetrih. Kar se tiče barv nabojev, svetuje, naj bodo po šibrah različne barve, da se že po barvi pozna, kolikšne šibre so v naboju. Predlaga, naj znači zelena barva 2½ milimeterske šibre, modra 3 mm, rdeča 3½ mm in rumena 4 mm.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Večje število srnjakov za odstrel bo imela tekom poletja 1935 Direkcija šum v Ljubljani, in sicer na področju šumske uprave v Boh. Bistrici. Potrebna pojasnila in navodila dajeta interesentom oba imenovana urada ali ustno ali pa pismeno na vloge, ki morajo biti kolkovane z Din 5.

Nem. prepeličarji (deutsch. Wachtelhund), mladiči, čistokrvni od Ingo v. Großen Wald JR Pr/2 Pr iz Tilli v. Brunnhof JR Pr/3 Pr, so naprodaj. — Drago Domnik, Mežica pri Prevaljah.

Resasti foksterjerji, potomci Laurusa v. Sonnenwinkel, na prodaj, in sicer: dva psa po 7 mesecev stara iz Woodlands Beauty ter dva psa in ena psica, poleženi 9. maja 1933 iz Brandus Jerry, prvakinje Jugoslavije — Ljubljana 1934. — Vsa pojasnila daje posestnica psarne Woodland Marija grofica Thurn, Guštanj.

Irske terijerje, dva psa in eno psico, vpisane v VzrKLJ, poležene dne 24. novembra 1934, proda Schneider Friedl, Zagreb, Medveščak 62.

Psico dojiljo iščem proti odškodnini; potrebujem jo od 30. junija dalje. — Karel Polajnar, kavarnar, Ljubljana, Marijin trg.

Lovec Miha Korošec, Župečja vas, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, vzame mladega ptičarja v dresuro.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 23. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Bock risanica kal. 16/8 mm	Din 2.400.—
Trocevka petelinka kaliber 16—16/8 mm	» 2.200.—
Dvocevka petelinka kal. 16	» 850.—
Dvocevka petelinka kal. 16	» 400.—
Dvocevka petelinka kal. 16 Bayard	» 1.200.—
Malokaliberski »Walter« automat kal. 6 mm . . .	» 1.000.—
Mauser puška z daljnogledom kal. 7.2 mm . . .	» 2.500.—
Dvocevka Hamerles kal. 12	» 1.200.—
Dvocevka Hamerles Sauer & Sohn kal. 16	» 3.000.—

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montažo daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

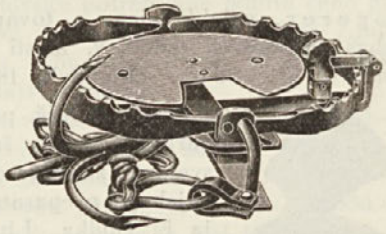
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Skalé Janko

Smola, sreča in še nekaj

Če bi ne bilo v koledarju napisano, da je deseti julij, bi ne verjel, da je mogoč sredi poletja tak pust in čemeren dan, kot je bil ta, ko sem se namenil na zalaz na srnjaka. Debelo je visela megla tik nad mestnimi hišami in pričakovati je bilo, da se vsak čas odpro nebeške škropilnice. Vsakih pet minut sem pogledal skoz okno v otožno sivino, če se ni morda kaj razmaknila, trkal na barometer in neodločen stopical po sobi. Neznansko me je vleklo v prirodo, kar gomazelo je v meni, toda z druge strani me je preudarek odvračal od pohoda, češ, moker boš, megla bo, da ne boš videl nosu pred seboj; počakaj na boljše vreme. Res nisem vedel, za kaj naj se odločim. Polovica me je bila že v lovišču, druga polovica pa se je lovila od okna do okna, opazovala oblake in študirala veter. Vendar odločiti se je treba! Vzamem dinar iz žepa rekoč: »Če bo glava, grem, če bo cifra, ostanem doma.« Zaženem novec v zrak. Dinar zažvenketa po tleh, se nekajkrat zakotali in pokaže se glava! Nato hitro v lovsko obleko, puško na ramo in hajti iz mesta tja v južno stran!

Nekako ob petih popoldne sem prisopihal v lovišče k lovskemu čuvaju. V tem se je megla dvignila in prav na drobno je začelo rositi: ne baš slabo za srnjaka. Še kratek napor in bil sem nad krasno, široko dolino z lepimi gorskimi senožetmi, dolino

samo pa je obkrožala debela šuma. Pravcati lovski raj! Urno stopim v lovsko kočico, kjer pustim nahrbtnik, in potem odkorakam na ozko, v les segajočo senožet, da tam počakam srnjaka, ki tod izstopa. Na vznožju senožeti stoji star hrast z redkimi, močnimi vejami, kaj pripraven za čakališče. Udobno si uravnam na hrastu sedež in lep pregled imam po senožeti, v nasprotno stran pa tudi po grmičevju in malih jasah, daleč tja do roba gozda.

Mračiti se je pričelo; vsak grm je dobil lik srnjaka, toda pravega srnjaka ni hotelo biti in tudi njegove spremljevalke srne ni bilo na izpregled. »Bogzna, kje se danes rogovilar potepa,« sem si mislil, ko začujem v sosednji dolinici, precej daleč proč, lajati srno. To mi je bil znak, da je srnjak vendarle že na senožetih. Kmalu nato zaslišim za hrbtom v redkem grmičevju čudno smrčanje in sopihanje. Zravnam se na veji, pregledam okolico in že zapazim rdečo liso, ki hiti v dolinico. Pa to sopihanje? Glej, za prvo liso je še druga in potem še tretja. Daljnogled mi pove: mladič, srna in za njo kapitalen srnjak, ki goni srno in pri tem tako grdo smrči. Pa kakšen srnjak! Bože moj, ti odrastki! Tisti stari srnjak je, ki se že več let previdno izmika puški, ki se pokaže tu pa tam in zopet izgine kakor strah. Za zanesljiv strel je bil predaleč in še se je odmikal. Bilo ni več dosti časa za premišljevanje. Skočim s hrasta, pritegnem pelerino in kar so mi dale noge hitim ob robu gozda navkreber, da prestrežem srnjaka. Gumijasti čevlji in dober veter so mi olajšali nakano. Med menoj in srnjakom je raslo grmovje in bil sem pripravljen, da se vsak hip zaletim v srnjaka. Že sem prišel na stezico, ki vodi v gozd, pa le še nisem ugledal srnjaka, ki bi moral po mojem domnevanju biti tačas prav pod menoj. Ko tako s pogledom vrtam navzdol, se tik pred menoj zamaje leskov grm in za njim zapazim srnjaka. Že je stopil počasi na plan, ne da bi me opazil; najbrže je bila vsa njegova pažnja posvečena njegovi družici, ki je nekje pod njim morala obirati sočne liste. Ponosno je držal pokonci krasno glavo z nebeško lepim rogovjem. Zaželel sem si, da bi bil hrast ali skala, samo da me ne opazi prezgodaj. Prst za prstom se je dvigala puška k licu. Še malo in moj boš! Še nekoliko dvignem puško ..., tresk je udarilo v tla, da je zletela prst v zrak, srnjak pa v dolgih skokih z glasnim kreganjem v varnejši gozd ... Kolena so se mi zašibila in mrzlo in vroče hkrati mi je postalo. Odkod strel, saj vendar nisem pritisnil na sprožilo? Neskončno preplašeno sem moral pogledati okoli sebe in res zapazim gospo Smolo, ki se mi je satansko režala v obraz. To pot se je ta lovčeva tiha sprem-

ljevalka spravila v naramnico pelerine, ki sem jo imel ogrnjeno zaradi dežja. Med zalazom je zlezla naramnica okoli sprožila in ko sem dvigal puško k licu, se je nategnila in sprožila strel v zemljo.

Da, smola, smola! Koliko lepši bi bil lov brez botre Smole! Nikdar več nisem videl tega srnjaka, pa tudi ne kdo drugi, ki upravičen nosi puško po tem lepem našem lovišču. Izginil je, pa ne kakor duh, ker bi bil pravljičen, ampak domnevam, da je storil neslavni konec v zanki in kot golaš v zakajenem piskru ali prekajen v kislem zelju preganjal svetovno krizo...

*

Jeza škoduje, pravijo zdravniki in drugi učenjaki. Res je, da je nejevolja že marsikaj pokvarila, tudi pri lovu. Zato vam, dragi lovski tovariši, svetujem, da hodite na lov dobre volje, seveda ne sme biti dobra volja izumetničena s kakim alkoholom. Alkohol pusti tam, kamor spada, namreč v sodu ali pletenki, ti pa pojdi z vedro glavo in veselim srcem v prirodo. Našel boš kot pravi lovec v prirodi mnogo lepih stvari, ki ti vzplamte lovsko kri.

Prvi rumeni prameni so se pojavili na vzhodu, ko sem tisto jutro izlezel iz sena, zaspan sicer, pa dobre volje. Zrak je bil čist in tam pod Kamniškimi orjaki so kuhali znano ljubljansko meglo ter jo vlekli po dolini. Prsk srnjadi je bil sicer že v glavnem končan, vendar sem hotel tu pa tam se poizkusiti s klicanjem. Morebiti se spomni še kakšen rogovilar minulih, lepih medenih dni in pride radovedno pogledat, kaj pomeni tako pozni ljubavni klic. Ker sem pa imel le malo upanja na uspeh s klicem, sem hotel še pred dnevom pogledati po strmih obronkih prelepe doline po srnjaku.

Kmalu sem bil opravljen in tudi lovski paznik je že stal pod skednjem ter me čakal.

»Kam pa greva, gospod,« me povpraša paznik.

»Kam da greva? V gozd greva; povsod je divjad in če imam srečo, lahko za prvim grmom ustrelim najlepšega srnjaka,« mu veselo odgovarjam ter ugriznem v jabolko, moj običajni zajtrk.

»Veš, Lojze,« nadaljujem, »lovec mora imeti namesto žganja šilce sreče seboj, pa se vse dobro izteče, da je veselje pri hiši.«

Lojze, ki menda glede žganja ni bil povsem mojih misli, se zadregljivo popraska po zmršeni glavi, prikima uslužno pa pravi: »Da, gospod, pri vas je vse mogoče, ki ste vedno dobre volje, če kaj vidite divjačine ali ne; še »lintverna« boste pri svojem veselem razpoloženju ujeli.«

Tako je šlo po poti naprej in še kakšno pametno sva uganila in razdrla. Res sem bil izredno dobre volje, noge so se kar same prestavljale in počutil sem se lahkega, da bi skakal z griča na grič. Z dobrim zaletom bi nemara dosegel stratosfero, ki mi pa zanjo ni, saj tam ni ne hribov, ne gozda in tudi divjadi ne.

Skozi polja cvetoče ajde in po zelenih travnikih naju je peljala pot do skrite doline. Kaj rada se tu na strmem pobočju pase srnjad, saj je dolina kar ustvarjena za to lepo divjad. Na dnu doline se premetava od skale do skale bister potok in nad njim se razprostira neprodirna gošča, ki se šele proti vrhu redči v lepe jase. Z daljnogledom preiščem vse pobočje in malo počakam, če se kaj ne pokaže. Pač, tam na robu zapazim kos, dva, tri. Bila je srna z dvema mladičema, ki sta se pasla ob materi.

Nestrpno me je gnalo naprej. Srnjaka tu ni, srna z mladiči pa se lahko pase po mili volji brez mojega nadzorstva. Zato zavijem s čuvajem pod robom po strmem kolovozu navzdol v nasprotno smer, kjer se je pasla srna. Dobrih sto in petdeset korakov pod vrhom se ustavim in pripravim puško ter klic. Naslonim se na star borovec in že dahnem v piščal piv, piv, piv. Nič ni odziva: vse je tiho in mirno. Zopet in zopet je zapivkala piščal, ali brez uspeha.

»Gospod, ta hudo piščal vzemite,« mi pošepne paznik in ker sem že itak imel namen, da poizkusim tudi na vek, ustrežem pazniku in zapiskam ostro piiiê, piê. Komaj je utihnil tožni glas, že začujem ropot, kakor da je vstal srnjak z ležišča. Ponovim plakanje in v odgovor se pojavi močan skok in lomastenje naravnost proti meni. Napenjam oči, toda gosta praprot zapira razgled na večjo razdaljo. Kar zapazim, da se je nekako na štirideset korakov od mene v bregu zamajal vrh grma. Torej tam mora biti srnjak in bogve, kakšno rogovje ima. Mogoče je star, kapitalen gospod, še želen ljubezni ali pa mu grda ljubosumnost gloda srce. Še enkrat, pa bolj nalahko zapiskam in že se prikaže žival izza grma. Pa ne pričakovana rdeča, ampak temnosiva je bila. Ta siva barva me je spravila povsem iz ravnotežja in mi pognala kri hitreje po žilah. Barve vseh pri nas živečih živali so mi zaplesale pred očmi, toda ni več časa za primerjanje in ugotavljanje. Siva lisa se je mahoma neznansko povečala in na njenem koncu zapazim zavit repek. Iz gošče se je izkotalil — divji prašič in puhajoč obstal ob robu kolovoza. Bliskovito je risanica smuknila k licu, križ daljnogleda pa v pleče zverine. Tresk je počilo, merjasec ukrivi hrbet in s prestreljenim srcem se zavali na kolovoz.

Moj prvi divji prašič v mojem lovišču! — Ali je bil srnin vek vzrok, da je pritekel ščetinec na strel, je poglavje zase. Bilo mi je takrat to vse eno. Neprecenljiv užitek sem imel in to mi je zadostovalo. Imel sem pač »šilce sreče« seboj.

*

Financa, davkarija in strela so tri stvari, ki mi ne gredo na živce, če uradujejo v prilični razdalji. Prvih dveh sil pa se vendar lažje odkrižam kakor tretje, kajti prvič nimam ničesar, kar bi spadalo pod dac, drugič pa dajem kot pošten državljan za davek vse, kar imam. Ampak strela! Ta mi že od nekdaj dela preglavice. Vedno sili tja, kjer sem jaz in tako sem tudi pred leti pošteno okusil njeno moč. Zato imam pred to silo velik respekt, seveda le v prosti naravi, če nimam kakega zanesljivega zaklona. Te napake bi sicer kot lovec ne smel imeti, to uvidevam, pa kaj si hočem? Korajžo, da lovi strele v svoj nahrbtnik, prepuščam iz srca rad vsakomur. Ta moja slaba stran ima pa tudi nekaj dobrega, namreč da se precej dobro spoznam, zlasti kadar sem v svojem lovišču, na vse oblake, vetrove in vse drugo, kar je vpoštevati pri vremenu. Le redko se še pripeti, da me prehiti in ujame huda ura. Po presoji vremena torej uravnavam svoje lovske pohode in ostajam pod varno streho, če preti nevihta z gromom in strelo. Priznam, da zaradi tega trpi lovski uspeh in da se ima marsikateri srnjak za podaljšanje življenja zahvaliti Perunu, bogu groma in strele.

Bil je vroč in soparen dan, ko sem lovil po strmih obronkih doline, prav tam, kjer sem imel pred tednom dni svojo srečo z divjim prašičem. Najlažje sapice ni bilo, da bi zamajala uvele liste, ki so se žalostno povešali z vejic. Zrak je bil težak, da sem le s silo premikal ude. Večkrat sem se ozrl na nebo, po katerem so počasi jadrali debeli vročinski oblaki. Za enkrat se ni bilo bati nevihte, zato sem vztrajno lazil naprej. Z lovskim paznikom sva iskala jelena. Čudno se sliši »sva iskala jelena«, ali vendar je bilo res: iskala sva ga kot izgubljeno buciko. V tej dolini in njeni bližini se je držal že nekaj let jelen s košuto. Pozneje se je pridružila še ena soproga, kar mi pa ni bilo po volji, in sicer iz enostavnega razloga, ker jelenjad ni spadala v ta predel lovišča. Nad dolino so njive, na katerih je jelenjad grdo gospodarila. Večne pritožbe kmetovalcev, visoka odškodnina, premajhen kompleks gozda, zlasti pa še bližina meje lovišča, vse to me je pripravilo do tega, da sem sklenil poskusiti, da jelena uplenim. Družina je dobila v zadnjem letu celo prirastek, lepega jelenčka. Meja mi ni dala miru in kakor se je pozneje izkazalo,

sem imel prav. Košuti sta poginili v sosednjem lovišču, ko so jim tamošnji »junaki« nasuli šiber pod kožo. Oče jelen se je vrnil v drug predel lovišča, kamor je spadal, sirota jelenček pa je odrinil neizkušen v svet in bil na Dolenjskem živ zarobljen. V katerih šumah naše očetnjave sedaj uživa prostost, mi ni znano.

Preden se je ta tragedija odigrala, sem — kakor rečeno — iskal jelena. Še pred zoro sem bil na preži, češ, morebiti ga zalotim, ko se bo vračal s polja v gozd. Toda jelena ni bilo na izpregled. Neštetо starih in svežih sledov je pričalo, da mora biti jelen v dolini. Seveda je jelen pred rukanjem skrajno previden in težko, skoraj bi rekel, le po naključju pride pred puškino cev.

Pot nama je lil po telesu, ko sva lezla previdno od roba do roba in pregledovala kraje, kjer sva menila, da se po dnevu drži jelen. Vse je bilo zaman, jelena nikjer, samo ležišča so pričala, da je tod še pred kratkim stanoval. Ni mi šlo v glavo, kam naj bi se bil utaknil jelen, ko je bil še prošli večer v njivah. Paznik me je izpodbujal, naj pogledava še v Skale, tam da bo, če ga ni drugod. Pa tudi v Skalah ga ni bilo. Razočarana sva krenila, še preden je zazvonilo poldne, upehana in utrujena od sopare v vas nad dolino, da se odpočijeva in pripraviva za večerni pohod.

Žgoče sonce se je počasi skrilo za sivo kopreno in medle žarke metalo na sparjeno prirodo, ko sva se oprtala in krenila na nasprotno stran doline, da še tam preiščeva gozd za jelenom. V daljavi je godrnjalo in čez Kamniške alpe so se valili težki oblaki. Oči sem imel skoraj neprestano zapičene v oblake in ni mi bil po godu nastali položaj. »Ne bom lazil v hudi uri po gošči in grmovju in ni jelena, ki bi imel tako lepo rogovje, da bi me premotil v nevihto,« sem si mislil. »Domov greva,« rečem spremljevalcu in pokažem s prstom v oblake. Na vse pretege mi je paznik hitel zatrjevati, da ne bo nič hudega; le pohleven dežek bo porosil in od tega se imava nadejati celo boljšega uspeha najinega pohoda. Ni mu hotelo v glavo, da naj se v hladnejšem vremenu zaradi bore oblakov vrneva domov, ko sva se vse dopoldne v največji vročini pehala po strminah. Nič ni pomagala njegova zgovornost, »domov greva« je bil moj nepreklicni ukaz. No, nekoliko sem se mu vendar vdal, namreč v toliko, da nisva krenila naravnost proti lovčevemu domu, marveč proti sosednji vasi, od koder bi, če se vreme izboljša, še mogla zalaz nadaljevati, dasi to ni kazalo na uspeh, kajti v tem predelu je bilo le redko grmovje, bivališče kvečjemu za zajce.

Koprena je postala gosta in temna, tudi brundanje je postalo glasnejše. Hitrih krač greva po bližnjici. Skozi redko grmičevje je peljala steza ob robu majhne in redko obrasle doline. Puško

sem imel iz previdnosti obešeno preko rame s cevmi navzdol. Ko se tako vijeva skozi grmovje, zaropota pred nama. Glej ga vraga, iskani jelen s svojo družino! S truščem se je pognala družina po bregu v dolino. Razločno sem videl jelenovo močno rogovje... V tem trenutku je Bog oče z mogočno roko udaril v bližnji hrast, da je zabobnelo, kakor da se je preklala zemlja. Z menoj je bilo opravljeno. Le nekaj korakov naj bi naredil iz grmovja in s količkaj mirno roko bi lahko podrl jelena, ki je hitel v razdalji komaj sto korakov po drugem bregu dolinice. Pa respekt pred strelo mi je vzel vso razsodnost; obrnil sem se in jo z vso naglico popihal v vas na varno, za menoj pa seveda tudi paznik, napol glasno preklinjajoč.

Vidiš, dragi bralec, to je tretja v naslovu neimenovana točka in ne imenuj je morebiti »korajža«!

Lomičar Janez

Po novem lovskem zakonu

VI. Lovske karte.[1]

Lovske karte izdajajo občna upravna oblastva prve stopnje, in sicer za eno leto ter veljajo od 1. januarja do 31. decembra. Lovske karte veljajo za vso državo. Brez lovske karte ne sme nihče izvrševati lova niti vzeti lovišča v zakup. Tudi lovski čuvaji morajo imeti lovsko karto, kadar love z lovopustom zaščiteno divjad, kar smejo le v prisotnosti svojega gospodarja.[2]

V Dravski banovini se plačajo danes za lovsko karto državna taksa, banovinska taksa in prispevek za banovinski lovski sklad. Državna taksa znaša za lov brez psa 30 Din, za lov z enim psom 40, z dvema 50, z več psi 60 Din, banovinska pa polovico državne; prispevek za banovinski lovski sklad znaša za tuzemce 10 Din, za tuje državljane, ki ne bivajo stalno v Jugoslaviji, pa 150 Din.[3] Taki tuji državljani dobe le mesečne lovske karte, ki jim jih izdaja ban obenem z dovoljenjem za posest in nošenje orožja. Tuji državljani morajo biti, ako so zakupniki ali lastniki kakega lovišča v naši državi, člani lovskega društva, ki je organizirano v Osrednji zvezi lovskih društev kraljevine Jugoslavije.

Pravica do brezplačne lovske karte pripada članom kraljevskega doma, poslanikom in konzulom tujih držav, kolikor so tuji državljani, po načelu vzajemnosti, in državnemu strokovnemu gozdarskemu osebju.

[1] §§ 27—32. z. o l. — [2] § 45. z. o l. — [3] § 83. z. o l.

Lovske karte lastnik ne sme prodati, niti drugi osebi posoditi, ker ga sicer zadene kazen od 50—500 Din ali zapor od 1—14 dni. Ako lastnik izgubi lovsko karto, je dolžan to prijaviti v roku 8 dni občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, ki je karto izdalo. To oblastvo proglasi na stroške stranke izgubljeno karto za neveljavno, a stranki izda takoj brezplačno duplikat.

Vsak lovec mora na lovu imeti pri sebi lovsko karto,[4] ki jo mora pokazati na zahtevo nadzornih organov, lovskega upravičenca ali njegovega osebja in povedati svoj priimek in ime, poklic, rojstno leto in bivališče.

Lovske karte ne morejo dobiti osebe: 1. ki niso dovršile 18 let, po dovršitvi 18 let pa do polnoletnosti pa, ako nimajo dovoljenja roditeljev ali skrbnika; 2. ki so pod skrbstvom; 3. ki so sodnijsko obsojene vobče zaradi zločina ali zaradi prestopka, napravljenega iz koristoljubja, dokler trajajo posledice kazni; 4 ki so obsojene na izgubo častnih pravic, dokler ta kazen traja; 5. slaboumneži in notorni pijanci; 6. ki so kaznovane zaradi tega, ker so dale brez odobritve lovišče v podzakup ali izdajale lovna dovoljenja za denar ali kakšno drugo odškodnino, potem one, ki so se pregrešile zoper lovopust ali lovile brez dovoljenja v tujem lovišču ali se pri kršitvi lovskega zakona maskirale, lovskim nadzornim organom zatajile svoje ime ali navedle napačno ali se jim upirale, za dobo šest let. Osebe, ki so bile trikrat kaznovane zaradi takih pregreškov, izgube pravico do lovske karte za vedno; 7. ki jim je zakupna pogodba razveljavljena zaradi pustošenja lovišča, za dobo treh let; 8. ki so kaznovane zaradi tega, ker so namenoma zaradi lova vodile pse v tuje lovišče ali lovile s psi v času, ko je z njimi prepovedano loviti,[5] ali pa za pregrešek po § 87. z. o l.,[6] za dobo dveh let; 9. ki so poljski in vinogradniški čuvaji, stalni gozdni delavci, uslužbenci finančne kontrole, izvzemši uradnike, monopolski stražniki in trošarinski uslužbenci samoupravnih teles, izvzemši trošarinske uradnike. Čuvaji državnih, samoupravnih in samostanskih gozdov in posestev morejo dobiti lovsko karto samo na pismeno prošnjo njihovih službodajalcev; 10. ki ne znajo ravnati z lovskim orožjem, ne poznajo potrebne opreznosti na lovu in bistvenih predpisov zakona o lovu.

Občno upravno oblastvo prve stopnje odvzame lovsko karto brez povračila plačane takse, če po nje izdaji nastopi kateri razlog, naveden v prejšnjem odstavku, ali če se za tak razlog šele

[4] in orožni list.

[5] N. pr. na brakadah, ki so prepovedane od 15. januarja do 30. septembra (§ 21. z. o l.).

[6] Glej odstavek C desetega poglavja tega članka (Kazenske odredbe).

pozneje izve. Tudi jo odvzame onemu, ki bi svojo lovsko karto prodal ali drugi osebi posodil. Proti odvzemu lovske karte je dopustna pritožba.

VII. Pospeševanje lovstva.

A. Lovska društva.[1]

Gojenju divjadi in pospeševanju lovstva, strokovni izobrazbi in organiziranju lovcev kakor tudi čim boljšemu in vestnejšemu izvrševanju zakona in predpisov o lovu služijo lovska društva. Lovska društva morajo pripadati Zvezam lovskih društev, a Zveze lovskih društev se združijo v Osrednji zvezi lovskih društev kraljevine Jugoslavije.

Zveze lovskih društev se morajo osnovati za vsako banovino, a Osrednja zveza lovskih društev v Beogradu. Za območje mesta Beograda izda odločbo minister za šume in rudnike na predlog Osrednje zveze lovskih društev.

Za eno banovino se sme priznati samo ena Zveza lovskih društev, za vse državno ozemlje pa ena Osrednja zveza lovskih društev kraljevine Jugoslavije.

Zveze lovskih društev in Osrednja zveza lovskih društev so dolžne na zahtevo upravnih ali sodnih oblastev dajati mnenja o vprašanjih glede lovstva, pooblaščene so oblastvom podajati predloge za pospeševanje lovnega gospodarstva in celokupnega lovstva. Zlasti se zaslišijo Zveze lovskih društev za mnenje o nameravani razdelitvi občinskega lovišča v dve ali več lovišč, če presega področje občine 5.000 ha, dalje glede arondacije (poprave mej)[2], potem glede priključitve polosredkov lastnim loviščem[3], glede podaljšanja ali skrajšanja lovopusta ali prepovedi odstrela poedinih vrst divjačine[4], glede lova žive divjadi v gojitvene svrhe[5], glede prepovedi lova z braki[6], glede številčne določitve odstrela parkljaste divjadi v posameznih loviščih, glede izjemnega dovoljenja za lov zaščitenih živali[7] in glede imenovanja predsednika ter podpredsednika odškodninskega razsodišča;[8] nadalje ima Zveza lovskih društev pravico predlagati razveljavljanje zakupne pogodbe zaradi pustošenja lovišča[9], potem imenovati v tročlanski odbor za upravljanje banovinskega lovskega sklada[10] enega člana in končno biti pravočasno obveščena o vsaki razpisani dražbi lovišč.[11]

---

[1] § 76.—81. z. o l. — [2] § 5. z. o l. — [3] § 7. z. o l. — [4] § 18. z. o l. — [5] § 19. z. o l. — [6] § 21. z. o l. — [7] Čl. 13 zakupnih pogojev, ban. pravilnik III/7, No. 1640/7/8 z dne 15. III. 1933. — [8] § 59. z. o l. — [9] § 12. z. o l. — [10] Čl. 58. ban. uredbe III/7, No. 1639/3 z dne 20. II. 1933. — [11] § 8. z. o l.

Pravila lovskih društev kakor tudi Zveze lovskih društev odobruje ban, odnosno upravnik mesta Beograda, pravila Osrednje zveze lovskih društev pa odobruje minister za notranje posle v sporazumu z ministrom za šume in rudnike.

Zveza lovskih društev je dolžna sprejeti za člana vsako lovsko društvo, čigar pravila je ban odobril. Ako Zveza katerega društva ne sprejme ali ga izključi, ima uprava dotičnega lovskega društva pravico do pritožbe na Osrednjo zvezo lovskih društev. — Proti odločbi Osrednje zveze je dovoljena pritožba na ministra za šume in rudnike.

Lovsko društvo nikakor ne sme omejevati svojih članov glede svobodne udeležbe pri dražbi lovišč. — Zaradi zlorabe v tem pogledu se po tem zakonu kaznuje krivec kakor tudi oni, ki mu zavestno pomaga, da napravi zlorabo.

Zveze lovskih društev in Osrednja zveza so podvržene v svojem poslovanju razen nadzorstvu rednih nadzornih oblastev tudi še nadzorstvu ministrstva za šume in rudnike ter so dolžne predlagati mu letno poročilo o svojem delovanju.

B. Lovna statistika.[1]

Kakor lastniki in zakupniki lovišč so tudi lovska društva dolžna, da zaradi zbiranja podatkov za lovno statistiko predlagajo v dveh izvodih točen spisek vsakršne na njihovem lovišču v prejšnjem koledarskem letu ubite ali ujete divjačine kakor tudi druge predpisane statistične podatke. Na strup uplenjena divjačina se mora posebej iskazati.[2]

Statistični izkazi se predlagajo vsako leto vsaj do konca februarja občini, na katere ozemlju je lovišče, odnosno sedež društva. En izvod spiska pošlje občina državnemu statističnemu uradu, drugi izvod pa občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, ki zbere podatke za ves srez in jih predloži banu.

Obrazce kakor tudi ostale odredbe za lovno statistiko predpiše minister za šume in rudnike s pravilnikom.

C. Lovski sklad.[3]

V vsaki banovini se osnuje »banovinski lovski sklad«, ki služi pospeševanju lovstva dotične banovine. Ta sklad upravlja ban; izplačila se izvrše po njegovi odobritvi in njegovem nalogu. Pri upravljanju lovskega sklada se ban poslužuje posvetovalnega

[1] § 82. z. o l. — [2] Čl. 19. ban uredbe III/7, No. 1639/3 z dne 20. II. 1935.
[3] § 83. in 84. z. o l. in čl. 53.—59. ban. uredbe III/7, No. 1639/3 z dne 20. II. 1935.

odbora treh članov, od katerih imenuje ban dva člana, tretjega pa banovinska zveza lovskih društev.

V lovski sklad Dravske banovine se stekajo:

a) znesek 10 Din od vsake lovske karte, ki po zakonu o taksah ni oproščena državne takse;

b) znesek 150 Din od vsake mesečne lovske karte, kakor se izdajajo inozemcem, ki ne bivajo stalno v naši državi;

c) taksa 3% od prvoletne zakupnine, plačane ob vsaki dražbi, ki jo izvrši občno upravno oblastvo;

č) polovica denarnih kazni za prestopke predpisov zakona o lovu;

d) izkupiček za prodano orožje, divjačino in lovski pribor, zaseženo po lovskem zakonu;

e) sredstva dosedanjega lovskega sklada, ki ga je upravljala kralj. banska uprava Dravske banovine;

f) morebitni drugi dohodki (za prodane znake za javne straže, nekatere tiskovine itd.).

Denarna sredstva banovinskega lovskega sklada se uporabljajo:

a) za poplemenitev divjačine, zaščitene z lovopustom, za prispevke k prehrani divjačine ob hudi zimi, za zatiranje nalezljivih bolezni divjačine, zaščitene z lovopustom, za tečaje za izobraževanje lovskega osebja in izpite, za strokovno pomembne lovske razstave, za lovsko-kinološke razstave in tekme, za stalne lovske zoološke zbirke, za znanstvene preizkuse, za izdajanje strokovnih spisov, navodil in podobno, za podporo banovinski lovski zvezi in v njej združenim društvom, za tiskovine, potrebne za izvrševanje predpisov lovskega zakona, pravilnikov in uredb in za nabavo klešč za plombiranje divjačine v hladilnicah;

b) za pokončavanje škodljive divjadi, in sicer: za nagrade posameznikom za pokončavanje volkov, divjih prašičev in drugih škodljivih živali[4] in za prispevanje k stroškom odrejenih pogonov na škodljive živali, k stroškom za nabavo strupa in pasti za zatiranje škodljivcev (n. pr. vran, srak itd.), za povračilo škode po divjačini, kolikor ga predvideva zakon o lovu;

c) izjemoma: za prispevke za nabavo stalnih zaščitnih naprav v obrambo škode po divjačini, za nagrade, odnosno diplome osebam, ki so prekomerno žrtvovale čas za delo v korist lovstva, in za nagrade vzorno delujočim lovskim čuvajem in orožništvu.

Razen banovinskih lovskih skladov se ustanavlja pri ministrstvu za šume in rudnike še »osrednji lovski sklad«, ki služi

[4] Sedaj se dovoljujejo nagrade samo za volkove in divje svinje.

pospeševanju lovstva na ozemlju vse države ter podpira zlasti lovsko literaturo, znanstvena raziskovanja v področju lovstva ter daje denarne podpore lovskim zvezam ter Osrednji zvezi lovskih društev. V ta sklad odvajajo banovinski lovski skladi 8% vseh svojih letnih dohodkov.

VIII. Prodajanje divjačine.[1]

Osem dni potem, ko prične lovopust za kakšno vrsto divjačine, se ta divjačina ne sme več ne živa ne mrtva, ne cela, ne v kosih razpošiljati, naprodaj nositi, razstavljati, ponujati, prodajati in kupovati. Čez nadaljnjih deset dni je prepovedano to divjačino staviti na jedilne liste in jo prodajati kot pripravljeno jed v javnih lokalih.

Od te prepovedi se izvzemajo konzerve ter divjačina, ki je bila ulovljena na podlagi izrečnega dovoljenja banovega, in pa divjačina, ulovljena v zakonito dovoljenem času, ki je bila hranjena v hladilnicah. Kdor torej po 18. dnevu, odkar je nastopil lovopust, prodaja divjačino, celo, v kosih ali pripravljeno kot jed, mora v izogib kazni dokazati, da je bila divjačina ujeta po oblastnem dovoljenju ali na oblastno odredbo, ali da je iz zverinjaka ali iz hladilnice. Da je iz hladilnice, dokaže s plombo, ki jo mora imeti vsa v hladilnico vložena divjačina ali njeni deli. Za plombiranje mora posestnik hladilnice prositi občno upravno oblast prve stopnje, ki ali samo izvrši plombiranje po svojem odposlancu ali to delo naroči pristojni občini. Lastnik hladilnice mora voditi knjigo o vloženi divjačini in vpisovati, komu, kedaj in koliko plombirane divjačine je oddal iz nje.

Gostilničarje, hotelirje itd., ki imajo hladilnice samo zase, ban lahko na prošnjo oprosti predpisanega plombiranja, vendar morajo voditi knjigo o nabavi divjačine ter imeti za vso divjačino potrdila o njenem izvoru.

Osem dni potem, ko nastopi lovopust za košute, srne-samice in divje koze, je prepovedano prodajati ali kupovati teh vrst divjačino, pri kateri se ne more povsem zanesljivo ugotoviti spol.

Vsak, kdor prodaja divjačino, celo ali v kosih, mora vsakokrat dokazati izvor divjačine s posebnim potrdilom. Kupci smejo kupovati divjačino samo od prodajalcev, ki izvor divjačine lahko dokažejo s takim potrdilom.

V potrdilu mora biti navedeno:

1. ime lovskega upravičenca in točna navedba sreza, občine in lovišča, iz katerega je divjačina;

[1] § 24.—26. z. o l.

2. število in vrsta divjačine, pri jelenjadi, srnjadi in gamsih za vsak kos še spol in težina;

3. katerega dne in meseca je bila divjačina ulovljena (napisano z besedami);

4. katerega dne in meseca je bilo izdano potrdilo;

5. lastnoročni podpis lovskega upravičenca;

6. podpis in pečat občine, ki potrjuje pristnost podpisa lovskega upravičenca.

Potrdila izdaja lastnik izločenega ali zakupnik (podzakupnik) občinskega lovišča, iz katerega je divjačina. Občina potrdi brez takse pristnost podpisa v bloku vnaprej. Izdaja neresničnega potrdila se kaznuje po tem zakonu z denarno globo od 100 do 1000 Din in z zaporom od 1 do 10 dni ali z eno od obeh kazni.

Potrdilo za divjačino velja osem dni, potrdilo za kožo divjačine mesec dni, odkar je bilo izdano.

Železnice, parobrodi in druga prometna podjetja smejo prevzeti odpravo divjačine samo, če pošiljatelj predloži potrdilo o izvoru divjačine. Izvzeta iz prednjega predpisa je divjačina, ki jo lovec nosi s seboj, toda na zahtevo nadzornih organov je dolžan pokazati lovsko karto.

Hotelirji, gostilničarji in vse osebe, ki prodajajo divjačino v javnih prostorih, pripravljeno za jed, so na zahtevo oblastva dolžni navesti, od koga so nabavili divjačino.

Divjačino, o kateri bi prodajalec ne mogel pokazati potrdila o izvoru, nadzorni organ zaseže in proda na javni dražbi. Polovica na dražbi dosežene kupnine pripade banovinskemu lovskemu skladu. (Konec prihodnjič.)

Ing. Mirko Šušteršič

Lovska pravičnost

Lovska pravičnost je temelj, na katerem sloni moderno lovstvo, in okvir vsega delovanja sodobnega lovca. Po tej označbi bi se nam zdelo, da je to dovršen in absoluten pojem, ki se nič ne izpreminja. V resnici so načela lovske pravičnosti podvržena, lahko bi rekli, modi, kar prvi hip preseneča. Če pa pomislimo, da je ta pojem odvisen od lovnih okoliščin, vrste divjadi, predvsem od prizadetega lovca, zlasti pa, kar se izvrševanja lova tiče, od hitrega razvoja tehnike strelnega orožja, nam bo jasno, da ne more biti nekaj neporušljivo stalnega.

Lovska pravičnost je nastala iz lovskih šeg, ki so se preko rodov ustalile v neke družbi primerne in prijetne oblike, ki so obenem ustrezale etičnemu in moralnemu naziranju dotičnega časa. Kakor pa so se s časom izpreminjale razmere tako glede lova in lovnih pripomočkov ter pod vplivom gospodarskih, kulturnih in političnih men miselnost družbe, tako se je prilagojal in izpreminjal pojem lovske pravičnosti.

Ko sta bila pri človeku še edino orožje lastna pest in zobje, bi bilo težko govoriti o kaki lovski pravičnosti, kakor vse dotlej, dokler je lov človeku služil zgolj kot sredstvo za obstoj. Kakor hitro je človek pritegnil lov tudi v svojo zabavo, so se jela pojavljati pri izvrševanju tega neka načela, po katerih je moral lovec loviti, da je veljal za polnovrednega. Jasno je, da je z lokom in kopjem moral vse drugače loviti, kakor lovi danes lovec z moderno repetirko. In kakor je obstojala nekdaj staroslavna lovska pravičnost, ki se nam včasih zdi zaradi nepoznanja podrobnosti tistih časov večkrat nerazumljiva in današnjim nazorom protivna, tako obstoja moderna lovska pravičnost, ki se pa ravno tako izpreminja.

Vsaka doba je imela svoje temelje lovske pravičnosti, ki se v primeri s časom enega človeškega življenja skoraj da niso izpreminjali. Nekaj nazorov se zdi, je do dobra ustaljenih v današnji dobi, kakor na primer načelo človečnosti človeka do živali. V tem naj bi bila tudi Ahilova peta lovske morale, v katero streljajo vsi oni, ki so bogzna kje in kako izgubili zdravje svojih živcev in jasnih pojmov, pa v svoji nepoučenosti ali neodkritosrčnosti proglašajo lovce za rablje. Navzlic temu je na splošno spoznanje o človeških dolžnostih do živali prodrlo jako pozno, — a ne najpozneje med lovci —, tako da niti ta kamen v temelju lovske pravičnosti ni star. Vendar so v lovstvu bila vedno usta-

ljena neka načela lovske pravičnosti, ki se zrcalijo v lovski zakonodaji in so tako bila in so še splošno obvezna in priznana. To je pa seveda za lovca mnogo premalo. Zato tudi ni zakon tisti, ki s svojimi predpisi ustvarja lovsko pravičnost, temveč mora biti ta občutek zasidran v naši lovski vesti in zavesti, ki si ju je človek kot lovec privzgojil in podedoval od roda do roda. Zakon s svojimi določbami in uredbami ščiti le pravičnega lovca in ga podpira v borbi z nepravičnimi. Ni prazna beseda o podedovani lovski plemenitosti, ki se izraža vprav v tem, da tak lovec nosi že v krvi čut za lovsko pravičnost in nepravičnost, ki ni le mrtva črka predpisa, kateri mora mehanično slediti, nego jo doživlja iz lastnega občutja. Pravi lovec ima torej lovsko vest, ki ga nezmotljivo vodi po često ozkih stezicah lovske poštenosti.

Spremenljivost pojma lovske pravičnosti (poštenosti) gre še dlje, ker je lovska pravičnost odvisna od nebroj momentov, ki store, da postane lovska pravičnost čisto relativen pojem. Kakor so različne okoliščine pri lovu in so različne vrste divjadi, tako se razlikuje lovec od lovca, ki lovi eno in isto divjad. Iz tega sledi, da je neko lovsko dejanje za enega lovca lahko pravično (pošteno), za drugega pa ne. Če na primer izkušen lovec, veščstrelec strelja ob slabi luči srnjaka, se mi to ne zdi lovsko nepravično dejanje, kakor bi to smatral pri neveščem lovcu in slabem strelcu. Prvemu bogata izkušenost in zavest odgovornosti kažeta pravo mejo, do katere sme tvegati strel, med tem ko drugi tega ne zna presojati in bi ob enakih okoliščinah normalno divjad kvečjemu le zastrelil. Slično velja glede strelne razdalje, strela na bežečo divjad itd. Pri postavljanju nekih takih norm pa ne smemo iti predaleč, ker bi potem lovec začetnik sploh nikoli ne smel iti preko strela v tarčo. Na obe strani je treba preudarne in uvidevne tolerance, sicer postane stvar absurdna.

V čem baš obstoji, bi rekel, neki višji užitek za veščega lovca, kadar strelja, če ne ravno v težkoči strela in premagovanju zaprek, ki vodijo do tega. Zame na primer nudi strel na gamsa, ki sem ga s svojo repetirko snel raz skale na 400 ali 500 korakov toliko užitka in zadoščenja, da ga ne bom nikoli pozabil, med tem ko sem drugih deset ali desetkrat deset doživljajev, kjer sem prevrnil divjad kot bi streljal v tarčo na strelišču, gladko in čisto pozabil. Očitku kake lovske nepravičnosti pri takem strelu bi se mogel samo smejati, če bi bil izrečen — brez zavisti. Ali naj grajam lovskega začetnika, ki je v lovski mrzlici na 100 korakov gamsa slabo pogodil, da je ravnal nepravično? Trdno sem uverjen, da je imel najmanj tako dobro voljo kozla na 100 korakov smrtno pogoditi, kot jaz na 400. Če je pa on manj

siguren na 100 korakov kot jaz na 400, ni rečeno, da je prvi primer manj lovsko pravičen kot drugi.

Nekaj sličnega je pri bežeči divjadi. Zame na primer ostane edinstven spomin, ko sem pri odstrelu jelenjadi zaporedoma pogodil tri kose v polnem begu v času 5—6 sekund na razdaljo 150—200 korakov. Pa če sem drugič imel slab dan in sem na razdaljo 50—100 korakov zastrelil dve stoječi košuti? Ali je to lovska nepravičnost ali nesreča in smola? Mislim, da zadnje.

Drugič lovcu zaradi teme odpove strelni daljnogled, pa zamenja risanico z gladko dvocevko, priredi muho umetno tako, da more meriti ter s posebnimi izstrelki podere nekaj ščetinarjev, ki gospodarijo v koruzi. In če je tako podrl jelena ali celo medveda?! Resen lovec je — zame — ravnal v tem primeru lovsko pravično, prav tako kakor oni, ki je na smrt bolno ali ranjeno srno ob pomanjkanju risanice s šibrenico rešil trpljenja.

Kateri je lovsko pravičnejši, ali nedeljski lovec, ki srnjaka s kroglo slabo pogodi pa ga nato kolje kakor španski torero bika v areni, ali vaški lovec, ki na brakadi s svinčeno točo sigurno prekucne srno? Ali je sploh lovsko pravično goniti srnjad s psi? Smatram, da je! Odvisno je vse od okoliščin in od — kako.

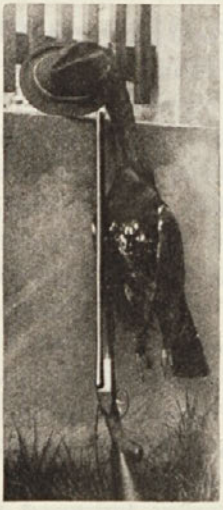
Ali naj pustim na primer tetki lisici kožuh do druge zime samo zato, ker hodi na vado ob temnih nočeh, pa je po mnenju nekaterih lovsko nepravično, če nataknem na šibrenico usnjato kobilico, ki mi nudi v snegu siguren strel? Ali ne velja morda za lovsko pravično, da streljamo petelina s šibrami, čeprav spada petelin brezdvomno v veliki lov, torej k veliki divjadi, samo zato, ker ga je s kroglo večkrat zaradi teme nemogoče ali težko pogoditi in ker ga krogla preveč razbije? Ali nekateri v zadnjem času ne zagovarjajo njegovega odstrela zgolj s kroglo baš zato, ker je tehnika strelnega orožja z daljnogledom premagala tudi to težkočo? Skoro bi mogli podtakniti nekaterim načelom lovske pravičnosti oportunistično geslo, da namen posvečuje sredstva. Nekoč bo morda stroj-robot lovil za lovca ali vsaj nezgrešljivo zanj streljal. Tedaj bo tako moderno in — lovsko pravično.

Medveda dandanes streljati s šibrami je gotovo lovsko nepravično in tudi — nevarno! Z moderno repetirko ga preluknjati je častno — pa brez nevarnosti! Z batom pobiti ga je nelovsko, a opasno in drzno. Ali se kako načelo lovske pravičnosti tu morda ni malo skrilo za varnost moderne risanice?!

Mislim, da sta fičafaj in bumerang lovsko pravično orožje, dokler nimam boljšega. Z batom v roki sem junak, z repetirko parfumirani polbog med živalstvom. Stvar je premisleka vredna, preden nad enim ali drugim zlomimo palico lovske pravičnosti.

Lahko bi pisali take in slične primere do sodnega dne in se vsled svojih moderno skvarjenih živcev zanje prepirali, da-li so lovsko pravični ali ne. Nekaj takega smo nekako začeli zadnje stoletje v našem lovskem svetu, v katerem se je lovska pravičnost tako skrotovičeno razrastla in našo lovsko miselnost v besedi in tisku tako ovila, da smo ob nji skoro zboleli. Celo dobri in pošteni lovci drug drugega niso več pripoznali in si niso zaupali v bojazni, da jih napade ta bolezen. Brez kritike smo to rastlino slepo in zaverovano gojili, da je podivjala in nam zastrla jasen pogled na bistvo stvari. Krilatica lovske pravičnosti je postala strašilo lovske družbe in kvarila veselje in zabavo. Na drugi strani pa je bila le votel zvok sfrizirane besede, ki je nihče ni spoštoval in marsikateremu čestitemu osivelemu lovcu se je ob nji storilo nekam grenko pri srcu. Zato se varujmo pretiranosti, ker le po zlati srednji poti ji bomo mogli dati spoštovanje, ki ga v veliki meri zasluži, a zraven ne bomo postali njeni sužnji, katerim kvari okus in užitek na lovu. Razen tega je od resnosti do smešnosti le en korak.

Naša lovska miselnost je še mlada, ker smo kot lovci po lastni tradiciji mladi. Zato preživljamo neizbežne mladostne bolezni, ki pa sigurno izčiščajo organizem našega lovstva. Čas je veter, ki pleve razpihava in zrno pušča! In naša lovska misel mora postati kleno zrno, ki bo ostalo in klilo v prečiščeni in plemeniti lovski pravičnosti.

Josip Beran

Dve, tri o zalazu

Zalaz in klic sta glavna načina lova na srnjaka. V tem, ko ima zalaz v prvi vrsti namen, da odstrelimo one srnjake, ki niso za pleme, si pri klicu, zlasti ob koncu prska, lahko privoščimo tudi kakega kapitalnega srnjaka, ki je že opravil svojo dolžnost v lovišču.

Res je sicer, da še večina lovcev po strani gleda tistega tovariša iz zelene bratovščine, ki prinese z zalaza kakega kržljavca ali pohabljenca, morebiti celo še kosmatega rogovja, češ da strelja vse od kraja, kar le doseže njegova puška. Če je temu res tako, imajo grajalci prav, toda pogosto stvar ni obsodbe, ampak hvale in posnemanja vredna. Lovec, ki je ustrelil slabotneža, dasi bi bil lahko uplenil tudi čvrstega, morda celo kapitalnega srnjaka ali celo več takih, pa jih ni hotel odstreliti pravilno, računajoč, naj ti zdravi in močni srnjaki prej oplemene srne, da se njihovo zdravje in moč podedujeta, je ravnal gojitveno pravilno in ima potem za klica vso pravico, da si privošči za zbirko trofej tudi najlepšega srnjaka svojega lovišča.

Poleg gojitve s puško nam nudi zalaz tudi še možnost, da pregledamo in ocenimo stalež srnjadi v svojem lovišču, če tega nismo mogli storiti pozimi ob pobelinah. Seveda je treba v ta namen pregledati vse lovišče in v kratkem času. Najbolj zanesljivo še ugotovimo stalež ob času zalaza, če si več lovcev porazdeli lovišče, da se kar najbolj možno ob enem in istem času pošteje srnjad.

Zalaz se izvaja v zgodnjih jutranjih urah in zvečer. Kakor znano, izstopa pred mrakom srnjad iz visokega gozda, da se pase do noči in se potem zgodaj zjutraj umakne v svoje zaklone. V tem ko zvečer navadno čakamo na srnjaka, da izstopi iz gozda na pašo, in sicer dobro kriti za grmom ali dosti debelim deblom, odnosno na odru (višnjaku), ga v jutranjih urah skušamo zalesti, to se pravi, približati se mu na strelno daljavo, ne da bi nas opazil. To je pravi zalaz, ki je najlepši način lova, pa stavlja na lovca tudi največje zahteve. Na zalazu ima lovec priliko, da pokaže svoje sposobnosti, pa ima ob uspehu tudi največji užitek. Premagal je vedno čuječo divjad izvrstnih čutil, zmagal s svojimi umskimi in telesnimi sposobnostmi in spretnostmi. Ta zavest mu rodi užitek, pravo lovsko veselje in zadoščenje. Na zalazu pokaže lovec, kaj zna in kaj zmore.

Kako se srnjak zaleze, se da povedati le v splošnem. Podrobnosti zavise od toliko okoliščin, da jih ni mogoče navesti. Podlaga

za uspeh na zalazu je, da srnjadi, kakor sploh divjadi, ne smatramo za žive stroje, ki izpreminjajo rastline v meso, kri in kosti, ki se premikajo brez svoje volje in preudarka samo nagonsko, ampak da jim pripoznamo spomin in zmožnost presoje, zlasti če gre za njihovo telesno varnost ali nevarnost. Znano je, da se živali v odljudenih krajih, kjer se ni še lovilo, človeka ne boje, da pa kmalu spoznajo v njem svojega sovražnika, če jih strelja. Nasprotno pa se privadijo raznim strašilom, če vidijo, da jim niso nevarna. Tako je n. pr. tudi z železnico, avtomobili itd., ki so se jih izpočetka živali bale in bežale pred njimi, pa so se jih sčasoma privadile, spoznavši, da jim niso nevarni zasledovalci. Oglarjev, drvarjev in sekačev se srnjad privadi in pride celo v njihovo bližino iz nekake zvedavosti.

Od vseh čutil ima srnjad najbolj razvit voh; tudi sluh je jako tenak, oči pa so bolj ustvarjene za opažanje premikanja nego za spoznavanje predmetov. Glavne barve srnjad razločuje, zlasti svetlejše. Iz tega sledi troje glavnih pravil za uspešen zalaz: prvič pazi na veter, drugič hodi neslišno in tretjič bodi opravljen po barvi slično okolici, kjer srnjad zalezuješ, rajši temnejše kot presvetlo.

Glavni pogoj za uspešen zalaz je, da se bližaš srnjadi proti vetru. Če tega ni mogoče takoj izpočetka tako urediti, moraš to storiti vsaj takrat, ko srnjad zagledaš. Često je treba v ta namen iti daleč naokoli, da pridemo pod veter. Z vetrom bližati se srnjadi ne vodi nikoli do uspeha. Tudi če je srnjak, ki smo si ga namenili zalesti, jako daleč, ne kaže, da bi se mu zaradi boljše poti ali dosega kakega kritja bližali z vetrom. Včasih dobi srnjad v nos človeka na neverjetne razdalje in razen tega nismo nikoli gotovi, da ni nekje med nami in srnjakom za grmom ali v dolinici drug kos srnjadi — često kaka stara tetka —, ki nas zavoha in z glasnim bokanjem opozori vso okolico daleč naokrog na pretečo nevarnost. Znano je, da srnjad zlasti rada zaboka, če dobi v nos človeški dah, pa ne vidi, kje je človek.

Če dopušča veter, se bližajmo srnjaku od spredaj, kajti srnjad vedno mnogo bolj pazi na strani kakor predse. Obenem pa se nam navadno srnjak tudi sam približuje, ko se pasoč premika naprej. Če srnjak ali srna dvigne glavo in motri okolico, ostanimo popolnoma mirni. Napačno je, skočiti za deblo ali grm ali leči na tla, kadar nas srnjad opazi, kajti vsak gib je srnjadi sumljiv in kaj rada ob taki sumnji odskoči. Če pa ostanemo mirni kot štor, se srnjad navadno kmalu umiri in prične zopet pasti. Vendar moramo še nekaj časa mirno stati in se prepričati, če se je res umirila, kajti zlasti srnjak često povesi glavo, kakor

da se hoče pasti, pa jo mahoma zopet dvigne in pogleda na sumljivo stvar. Če smo se medtem začeli zopet premikati, jo srnjak urno pobere v gozd.

Razume se po sebi, da pri zalazu ne smemo opazovati samo srnjaka, ki ga hočemo dobiti na strel, ampak da moramo motriti vso okolico in zlasti pazno motriti tudi srne, če se pasejo v obližju. Neredko nam baš ponašanje mladih srn pove, kje je srnjak ali da prihaja od nekod. Če namreč pasoča se mlada srna dvigne glavo in gleda nazaj, je precej gotovo, da bo od tiste strani pristopical srnjak. Ob taki priliki je treba strpljenja, ki često vodi do uspeha.

Včasih, zlasti ob poznejši uri, se srnjak ne pase na mestu, ampak kolovrati naprej in le tu pa tam malo postoji ter odtrga list ali cvetno glavico. Takega postopača moramo zalezovati od zadaj. Hoditi moramo točno za njim, tako da mu gledamo vedno le v stegna. Če krene v stran, moramo tudi mi vstran, potem nas krije vedno njegovo truplo, kajti le redko pogleda tak srnjak naravnost nazaj. Ko smo se mu približali na strelno razdaljo, bo že prilično pokazal bok, da mu pošljemo kroglo v srce. V gozdu je takega neugnanca težje dobiti na muho, zlasti če stoji drevje na gosto. Tu nam more pomagati do uspeha srnjakova navada, da se za hip ustavi, če začuje nenavaden glas. Če se bliža srnjak presledku med drevjem, mu za korak prej glasno, pa kratko zakličimo ali zažvižgajmo. Na tak glas srnjak navadno osupne, napravi še korak in potem za trenutek obstoji. Seveda mora v tem hipu že tudi risanica odjekniti.

Da moramo na zalazu hoditi kar moč lahno, neslišno, ni treba posebej poudarjati. Okovanci ne spadajo na zalaz, bos hoditi pa tudi ni priporočljivo; najboljši so nepremočljivi čevlji z gumastimi podplati, ki tudi ne drče, če niso že preveč obrabljeni. Hodi se mirno in počasi. Kdor meni, da mora v enem jutru obleteti ves svoj revir, bo redko prišel do strela. Stopa naj se s celo nogo, ki se nekako tipaje postavlja na tla. Naravnost smešno, pa tudi utrudljivo je stopicati po prstih ter se zibati kakor žirafa na zalazu. Seveda je treba včasih tudi na kolena ali na trebuh in po indijanskem načinu čez prostore, kjer ni kritja in je srnjad že blizu. Pri tem odložimo vse, kar bi nas oviralo pri plazenju, klobuk pa naj ostane vedno na glavi.

Tu pa tam nanese prilika, da lahko v kritem terenu nekaj korakov stečemo. Pri takem teku je posebno paziti, da ne povzročimo šuma in da tečemo neslišno. Skoraj ničesar se divjad bolj ne boji, kakor hitrih stopinj, kajti teh ni vajena. Ljudje, ki se jih srnjad ne boji, hodijo zmerno, navadno počasi. Če nas

srnjad lahko vidi, pa nočemo ali ne moremo po trebuhu v njeno bližino, je bolje, da mirno korakamo, morebiti celo na lahko žvižgajoč, z vejo ali puško na rami, kakor nese drvar sekiro. Seveda ne smemo usmeriti poti naravnost proti nji in je tudi ne gledati, marveč delati se moramo, kakor da je nismo opazili in da hočemo mimo nje po svoji poti.

Neprijetno je lovcu na zalazu, če mora čez suho listje, ki povzroča daleč slišen šum. Ako se listju ne moremo ogniti, pojdimo čezenj z dolgimi koraki, toda samo po petah, dvigaje pri tem noge tako visoko, da ne drsamo po listju.

O obleki smo že rekli, naj bo po barvi slična okolici, kjer lovimo, in rajši temnejša kot svetlejša. Volnena je boljša od platnene, ki rada šumi ali poje, ko se pri hoji drgne hlačnica ob hlačnico. Svetli, gladki gumbi odbijajo svetlobo kakor zrcalo in so že marsikakega rogača pognali v beg. Srajca naj je temne barve, prav tako žepni robec, ki ga baš na zalazu često rabimo, da si obrišemo pot. Razen takega robca naj ima lovec s seboj vedno tudi bel robec, ki z njim poiščemo rdečo sled, če je neznatna in nevidna. Klobuk imej poštene krajnike, da senčijo oči. Oster daljnogled prihrani mnogo pota in pomore na daljo natančno spoznati divjad.

Ko pridemo na strelno razdaljo, ki je pač različna po tem, kakšen strelec sem in kakšno risanico imam, počakajmo, da se nam umiri kri in srce. Poglejmo in zapomnimo si, kje stoji srnjak, da bomo po strelu točno našli nastrel. Šele potem mirno pomerimo in ukrivimo prst.

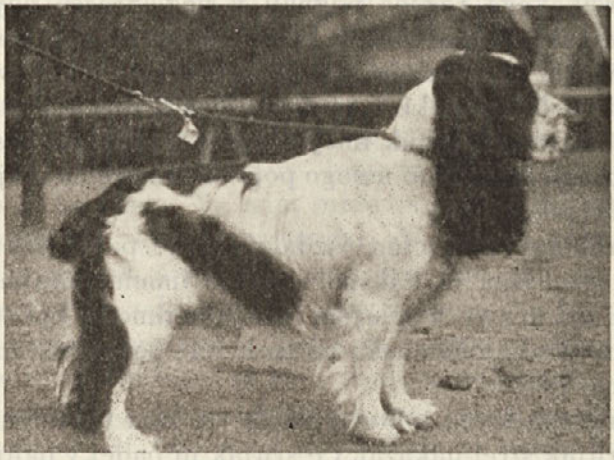
Od pravega lovca zahtevamo, da ve, kam je zadel, in da vidi, kako je srnjak strel nakazal. Če srnjak ni padel v ognju, ga mora znati sam poiskati, odpreti in iztrebiti, ne pa to delo prepustiti lovskemu čuvaju. Na zalaz hodi pravi lovec sam. Vodnika vzame s seboj le v lovišče, ki ga ne pozna, pa tudi tukaj ga »odloži«, čim ugleda divjad, ki jo bo zalezel. Zalaz ni, pa tudi lov sploh ne, če privleče lovski čuvaj za rokav »gospoda« za grm, mu pokaže »privezanega« srnjaka in ga ta srečno zadene. Kje je potem vsa mikavnost, lovski užitek in notranje zadovoljstvo, ki jih pravilno izvedeni zalaz nudi lovcu, kakor noben drug način lova?

A. Schuster

Prva svetovna razstava za pse vseh pasem
v Frankfurtu n. M. od 26. do 28. aprila 1935

Mesto Frankfurt je v kinološkem pogledu znano že od leta 1878, ko je bila tam prva razstava psov. Pozneje je bilo v Frankfurtu še 36 takih razstav, nato jubilejna razstava leta 1931, na kateri je bilo razstavljenih 2100 psov in ki jo je nadkrilila le letošnja svetovna razstava s 3325 psi, od teh 500 iz inozemstva. V Frankfurtu se je osnovala tudi predhodnica današnje državne zveze za nemško psoslovje, ki je stopila v življenje leta 1933 in že leto pozneje bila sprejeta kot član F. C. I.

Lovski koker spanijel.

Katalog razstave ima 446 strani; prodajna cena mu je bila 2 RM. Vstopnina na razstavo je bila 2 RM, permanentna vstopnica pa je veljala 3 RM.

Pripeljane pse so številni živinozdravniki preiskali glede pasje bolezni in pregledali živinozdravniška izpričevala, ki so jih lastniki psov prinesli s seboj. Če taki izkazi niso bili v redu ali če kdo sprejemnice ni imel s seboj, je stražnik brez odloga odstranil lastnika in psa. Posamezne sprejete pse so porazdelili v predele, po 1 m² velike, ki so se vrstili po dolgem v pokritih dvoranah. Lesena tla predelov so bila 25 cm od tal, predeli sami pa oddaljeni zadaj z leseno steno, na straneh pa z žično mrežo. Tako mrežo so dobili popadljivi psi tudi spredaj. Vsak pes je imel dovolj slame in dve skledici za hrano in vodo.

V dvoranah je bilo hrupno in bučno, da smo se komaj drug drugega razumeli. Zato pa so sodniki sodili na prostem na posebnih prostorih, ki so bili ograjeni s konopcem in zastavicami ter imeli na drogu veliko tablo s številko sodišča (kroga) in imenom sodnika.

Mene so na mojo željo pridelili sodniku za nemške kratkodlakarje, ki jih je presojal Jürgen von Bernuth iz Kressburga. Pripeljane pse smo najprej izmerili, kar pa se ni vršilo pri vseh pasmah. Ugotavljali smo te-le mere: 1. dolžino glave, 2. dolžino podlakti, 3. višino vihra, 4. dolžino trupa, 5. obseg prsi, 6. telesno težino, 7. dolžino medenice, 8. dolžino stegna, 9. dolžino goleni, 10. razdaljo od skočnega zgiba do tal in 11. obseg in premer kosti nad zapestjem.

Naj navedem posamezne pasme lovskih psov, da si napravimo približno sliko o razstavi. Vsi lovski psi, 984 po številu, so bili nameščeni v glavni dvorani.

Nemških brakov je bilo 14; le dva sta dobila oceno prav dobro, vsi ostali odlično. Dva prijavljena alpsko-rudogorska braka-jazbečarja nista bila pripeljana.

Poleg teh je bilo 16 foxhoundov, vsi enaki v barvi, kar je nudilo krasen pogled; vsi so bili odlični in prav dobri.

Naprej so bili hanoveranski barvarji, ki jih je posebej razstavilo društvo Hirschmann v RDH in od katerih so se zlasti odlikovale psice.

Dalje so se nahajali bavarski gorski barvarji, 25 po številu, vsi jako lepe oblike; tudi posebna razstava.

Nemški prepeličarji so že v drugi vrsti, najprej rjavi, potem beli z rjavo namesjo; skupaj jih je bilo 53 živali.

Poleg njih so stali koker-španijeli, 62 ljubkih živalic, deloma črnih, rdečih, beločrnih, največ pa belosinjih. Te pse je ocenjeval Charles Huge iz Bruxellesa, ki mu je bil prideljen dr. Aleksander Gorup s Sušaka. Prvovrstnega kokerja iz Holandske prinašamo v sliki. Pasmo špringer španijelov sta zastopala le 2 psa z oceno dobro.

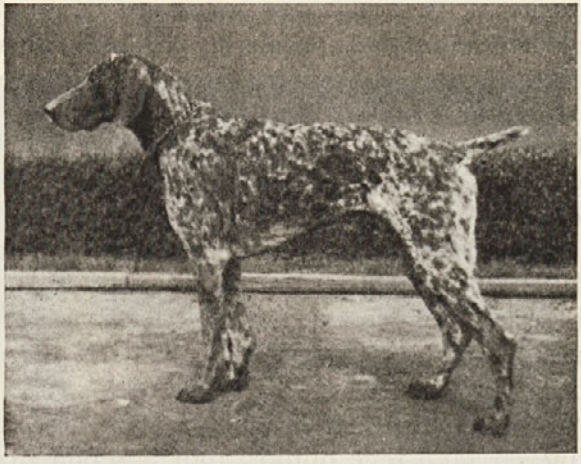
Takoj za temi so prišli nemški kratkodlakarji, ki jih je bilo 79; povprečno jako dober materijal, psice precej boljše od psov. Zmagovalec med njimi je bil Tell v. Wilseder-Berg 448 h/4388, odličen pes jako globokih prsi in brez najmanjše napake v zgraji telesa (primeri sliko[1]). Od vseh psov je bilo

[1] Za slike gre hvala g. Pirichu Josipu iz Maribora, našemu pripravniku za sodnika, ki se ni strašil ne truda ne stroškov, da je posetil razstavo in fotografiral razstavljene pse. Omogočil je s tem tudi, da se je v kroniko DLP vložilo 40 slik s te razstave.

ocenjenih 40 za odlično, kar je po mojem mnenju bilo preveč dobro redovano. To se je pokazalo pri naslednji skupini vajmarancev, ki jih je bilo razstavljenih samo 14.

Od pruskih kratkodlakarjev je bil razstavljen samo en par, dolgodlakih nemških ptičarjev pa je bilo 41; bili so večinoma rjave barve, po oceni skoraj samo odlični in prav dobri.

Prav posebno so me zanimali črnobeli veliki špijoni (Münsterländer), ki sem si jih ogledal tudi pri sodniku, da bi jih bolje spoznal, kajti doma v Jugoslaviji doslej še nisem videl kaj prida zastopnikov te pasme. In glej, na prvem mestu zagledam

Nemški kratkodlakar Tell v. Wilseder-Berg.

našega znanca g. Westmarka iz Recklinghausena, ki je prejel za svoje pse IV. skupinsko vzrejno nagrado. Vsi psi te pasme — 17 po številu — so bili jako lepi, tako da sem dobil glede njihovega vnanjega videza povsem nove nazore. Posebno mi je prijala lesketajoča se dlaka, praporec na repu in lepo oko. Ocene so bile zgolj odlične in prav dobre. G. Westmarku sem dal primerna pojasnila o psih, ki nam jih je dobavil, in povedal, da se le zaradi njegovih psov, ki nam jih je poslal, vzreja te pasme pri nas ni mogla razviti, kar je jako obžaloval. Nato sem si ogledal doslej mi še popolnoma neznano pasmo malih špijonov, ki jih je bilo 19; to so ljubke živalce, rjave in belo mešane barve, kvadrataste oblike, nekoliko višje od nemškega prepeličarja. Tudi glava je drugačna: prepeličar ima precej španijelu slično glavo, mali špijon pa ima koničast gobec kakor veliki špijon in je tudi vzgojen za hitro iskanje.

Pri naslednjih štirih pasmah, grifonih, koder-poenterjih, nemških žimavcih in resavcih, ki jih je bilo 123, najdeš ob natančnem pregledu posameznike, ki bi jih mogel uvrstiti v vsako od naštetih pasem brez prigovora. Iz tega razloga sem s posameznimi rejci primerjal razne pse in jih vprašal za mnenje, toda nihče mi ni mogel navesti točnih znakov ali značilnosti posameznih pasem; pravili so mi le bolj o zmožnostih psov poedinih pasem nego o vnanjih razlikah. Če n. pr. grifon po glavi ni povsem značilno odlakan, je že skoraj postal koder-poenter ali celo resavec, kajti listnorjava barva koder-poenterja že tudi postaja slaba, da ni več zanesljiv določevalni znak. Najbolj čisti so še nemški žimavci, ki jih je bilo mnogo prav lepih in so mi zlasti kot uporabnostni psi jako ugajali. Nemški žimavci so dobili tudi dve skupinski nagradi, eno v mednarodnem splošnem, drugo v nemškem splošnem razredu. Posebej naj omenim sloviti pesjak Saarforst, kojega lastnik je rejec Schmidt, gozdar iz Bistena v Posarju in ki ga imajo za najboljšega dreserja v Nemčiji. Dr. Zoričić iz Zagreba je dobil letos iz tega pesjaka psa, ki ga pa, žal, nismo videli na zagrebški razstavi.

Angleški ptičarji niso bili močno zastopani. Poenterji so bili razstavljeni le štirje, še ti nič kaj posebnega. Angleških seterjev je bilo komaj pet, zato pa je bilo irskih seterjev štirideset, med njimi odlični, krasni psi. Če so tudi za lov odlično porabni, je drugo vprašanje. Od 7 gordon seterjev je bil samo eden res odličen.

S številko 537 nehajo ptičarji. O drugih pasmah razstavljenih psov in nekaterih zanimivosti razstave same bom poročal v prihodnji številki.

Bruno Hugo Staré

Tretja mednarodna razstava psov v Zagrebu

Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) v Zagrebu je pod vodstvom predsednika g. dr. A. Šempera priredilo v nedeljo, dne 16. junija 1935 mednarodno razstavo psov. Razstavni prostori so bili prirejeni na zagrebškem velesejmišču, v pokriti, prostorni razstavni dvorani. Ob vhodu je bila miza z reditelji, ki so nudili krasno opremljene in na finem papirju tiskane kataloge.

Spomenik umrlim članom lovske družbe »Medvode«.
(Glej članek v »Oprtniku«.)

Spredaj so bili postavljeni na ogled srebrni pokali, kot darila za zmagovalce v štirih kategorijah. Na levo in desno v dvorani in po sredini so bile urejene zvišane lože, boksi, za pse, čedno prevlečene z juto. Posamezni psi so bili tako drug od drugega popolnoma oddeljeni. Pogled je bil res divoten in vse kar najbolje urejeno. Preskrbljeno je bilo za jed in vodo za pse in posebni čistilci so sproti čistili tla in jih škropili z vodo po potrebi.

Pripomniti bi bilo, da je zaradi previsokih lož trpel pregled, zlasti pri velikih psih, da pa so prireditelji pač mislili dobro, ko so se odločili za to napravo.

Razstavljenih je bilo nekaj nad 160 psov. Natančna ocena bo objavljena v strokovnih listih. Reči se sme, da je bil materijal dokaj dober, zlasti pri jazbečarjih in terijerjih, nekaj slabši pri sportnih psih, dočim so se lovski psi, ptičarji in seterji, slabo odrezali. Bilo je pa razstavljenih tudi nekaj zelo dragocenih psov, tako prekrasni Chow in mali foxterier iz legla Paweleck, poleg eksotičnih sealyham in škotskih terijerjev. Mnogo pasem tudi ni bilo zastopanih, a kljub temu moramo reči, da je bila razstava lepa in je vsestransko zadovoljila.

Predsednik je s toplim nagovorom otvoril razstavo, nakar smo si jo ogledali, nato pa smo tisti, ki smo bili zaposleni pri sodniškem poslu, takoj odšli na lepo oddeljena mesta sredi sejmišča, kjer se je začela presoja. Sodelovali so kot sodniki tudi mednarodni sodniki, posebno z Dunaja. Iz Ljubljane smo bili trije. V kategoriji terijerjev, zlasti med dolgodlakimi jazbečarji so domači psi, od teh dva iz Ljubljane, odnesli najboljšo oceno. Med sportnimi psi je tudi ljubljanski ovčjak dobil srebrn pokal. Sicer je pa bila konkurenca ostra in so tujci iz Avstrije in Ogrske nadkrilili doma vzgojene. Videlo se je smotreno delo vzrejevalcev čistokrvnih psov in tudi dober uspeh ni izostal. Omeniti pa moram nepravilnost, da so se privedli ocenjevalni komisiji tudi psi, ki niso bili vpisani v nobeni rodovni knjigi. Pozdraviti je pa ves trud, ki so ga mnogi žrtvovali za lepega psa in zahvalno je treba bodriti naše ljubitelje psov k nadaljnjemu smotrenemu delo za zdrav in lep zarod, tako da bo naša domovina zaslovela v kinoloških krogih in da jo bodo vsestransko upoštevali, ne pa omalovaževali.

Ob enajstih se je pred mnogobrojno, elegantno publiko pričela na tlakovanem prostoru promenada dam s psi in marsikatera lepotica je bila deležna aplavza hvaležne publike, ki je ves čas z zanimanjem sledila vsemu. Čulo se je: »Gledaj, kak je šik« ali »Zar nije taj pasić hercig?« in čul sem tudi kritiko, ki je razširjena baje tudi po vsem Zagrebu, da »pes bez štampama u opče ne vredi«, katero naziranje je pravilno in vsekakor dobra posledica razstave, ki je vzgojevalno jako dobro učinkovala.

Ob šestih zvečer je bila razdelitev diplom in nagrad ter številnih srebrnih in zlatih kolajn, nato pa je bila uspela zagrebška mednarodna razstava psov zaključena. Veselimo se uspeha in kličemo: Strumno naprej po izbrani poti do še lepših uspehov!

Ing. Fr. Sevnik

Červanovi spomini

Na svojih obhodih sem v gozdu često zadel na medvedovo sled v mehki zemlji, pri lovu na divje svinje v toplih dneh februarja smo sledili njegove ogromne tace v snegu, v opuščeni drvarski bajti nad Mrzlo dolino smo našli njegovo zimsko ležišče. Na nekem obhodu smo prišli na košenico sredi gozda pod Sv. Petrom, na kateri je stala samotna hruška. Na hruški je viselo ob deblu več starih obrabljenih kos, obešenih na vejah s konico navzdol. Začudeni smo vprašali spremljevalca logarja, kakšen »kočevarski coper« je to. Ta nam je pa smeje odgovoril, da je napravil to on »wegen dem Par«.[4] Košenica s hruško vred je njegov deputat, česar pa medved ni upošteval, temveč je hodil jeseni njegove hruške otresat. Zato je privezal na drevo ob deblu kose, da se mrcina zbode v gobec, če pleza gor. Sicer pa ima medved dovolj svojega deputata, saj velja pri sečnjah v graščinskih gozdovih pravilo, da je na posekah pustiti vse drobnice, lesnike, črešnje, jerebike in slična drevesa zaradi hrane gozdnim prebivalcem.

Zgodilo se je nekoč proti koncu zime, da mi je prišel graščinski logar javit veliko nevšečnost, ki se mu je primerila. V gozdu, v bližini Soteske je nadziral dopoldne drvarje, pa je začul iz gostega pomladka nekak cvileč glasek in brundanje. Z napeto puško v rokah je šel previdno v grmovje misleč, da so notri divje svinje. Nenadoma je hušknila mimo njega temna zver, puška se je kar nekako sama sprožila in ko se je logar zopet zavedel, je bila medvedka že bogvekje. V grmovju pa je našel mladega, še slepega mladiča. V zadregi ni vedel, kaj bi storil, pa je pustil mladička kar tam misleč, da se bo medvedka vrnila po njega. Popoldne je šel pogledat, pa je našel mladička še vedno na istem mestu že vsega premraženega. Prinesel ga je domov in mi prišel ves skrušen javit svojo nezgodo. Logar bi bil lahko zatajil svojo nerodnost, ker jo je pa priznal, sem skušal zadevo brez neljubih posledic uravnati. Negodnega mladička smo izročili moji ženi v rejo in vzgojo, ker ženske bolj vedo, kako se taki reči streže. Morda je bila takrat še premalo izkušena, najbrže pa je bil mladič

[4] »Radi medveda«. — Kočevarji pravijo namreč medvedu v svojem narečju »Par« (Bär).

preveč premražen, poginil je še isti dan. Stvar se je pa za logarja še dobro iztekla, kajti graščak ni rekel drugega kot: »Tele, zakaj pa se ne prepriča prej ko strelja!« Sicer pa je znano, da se prepodena medvedka ne vrača po negodnega mladička, medtem ko se za odraslega mladiča junaško postavi v bran. To je bila morda mlada medvedka, ki jo je prvi porod zbegal in presenetil daleč od brloga.

Neke jeseni mi javi gozdni čuvaj iz Rožeka pri Dolenjskih Toplicah, da mu zahaja medved v dozorevajočo koruzo v bližini logarske hiše. Zvečer v mesečni noči je splezal logar na smreko ob robu gozda oprezovat. Čez nekaj ur je zaslišal in zagledal medveda, ki je pricapljal na njivo, lomil storže in glasno cmokal. Po končani večerji se je vračal baš mimo smreke, pod njo postal in se podelal, nato pa zadovoljno brundajoč odšel v hrib. Nameraval sem iti tudi jaz čakat, toda nastopile so temne noči in ker mi ni bilo samo do tega, da mi medved hvaležno pokadi, kot je gozdnemu čuvaju, sem opustil namero.

»Lovec«[5] je lani poročal o mladem medvedu, ki je bil ujet, ko je venomer kolobaril na istem mestu v gozdu. Znano je sicer, da medved rad hodi v krogu, toda vrtiljaka je bilo le preveč. Bil je pa ranjen na eno oko. Prišel je torej v ujetništvo in bil prepeljan v Sotesko, kjer smo mu določili stanu primerno bivališče z vso oskrbo v opuščeni kurnici. Tu se je pozdravil ali »pocajtal«, kot pravi tukajšnje narečje, toda priskutilo se mu je vedno vznemirjanje, »postal je teh špasov sit«, ponoči preplezal ograjo in odšel v zlato svobodo na Rog. Zanimivo pa je, da so nekaj mesecev nato opazili cestni delavci v bližini Črmošnjic sestradanega medveda, ki se je klatil okrog njih in ker ni zbežal, so ga ubili. Ni izključeno, da je bil to soteški begunec. Bil je še mlad in neizkušen, imel ni zraven sebe skrbne mamice, našel ni udobnega brloga in ko je pritisnila zima, se je zatekel morda na pomoč k ljudem, ki pa seveda niso razumeli njegove stiske. Če je bil res on, potem bi bilo le boljše zanj, da je še nekaj časa prenašal soteške »špase« v kurnici.

Gozdarji in logarji so mi povedali še mnogo raznih zanimivih dogodivščin z medvedi. Verjel sem jim, saj lovec navadno svojim predstojnikom ne govori »po latinsko«. Tako je nekoč medvedka nagnala v beg graščinskega logarja, ki se je skril za ogromno jelko. Gonila ga je dolgo okrog drevesa, dokler mu ni šinila v glavo dobra misel. Kot bi trenil se je spustil na vse štiri in začel lajati kot pes na medvedko. Spomnil se je namreč, da se medved

[5] Glej »Lovec« 1934 — Žpk. A. V. Medvedova orijentacija.

pred psom navadno umakne, in pravo je zadel. Medvedka je bila nad nenadno spremembo silno presenečena, opustila je igro in zbežala. Pri neki drugi takšni gonji je logar spustil med begom svojo suknjo na tla, medvedka je opustila zasledovanje, pograbila suknjo in jo pošteno razcefrala.

Silno smešni prizori se odigravajo časih na mrhovišču. V bližini Travnika je imel medved navado, da je prišel včasih že čez pol ure po strelu pogledat na mrhovišče, če je prispela zopet nova zaloga. Iz gostega smrečja je stopil na zadnjih nogah, obkrožal privezanega konja v vedno manjših krogih in mu sedel končno na trebuh. Najprej je napravil luknjo, da izvleče srce in jetra, kar baje medved najbolj čisla. Pri tem pa je izpustil v trebuhu konja nabrane pline, ki so pod pritiskom njegove teže bušili na dan z veliko silo. Medved prestrašen bliskovito odskoči, se postavi na zadnje noge v bran, toda se kmalu pomiri, ko pogrunta, da niso to borbeni duhovi. Nato začne plesati po mrhovini, da izžene vse hudobne duhove.

Pri enem od omenjenih treh medvedov, ustreljenih v zadnjem desetletju, se je nudil gledalcem kaj čuden prizor. Na mrhovišče sta prišla dva medveda, ki sta začela trgati mrhovino blizu skupaj. Ko je krogla zadela enega izmed njih, se je ta vrgel na svojega tovariša in ga začel grdo obdelovati s tacami, tako da je moral zdravi medved pred smrtno zadetim pobegniti. Morda je mislil, da ga je tovariš tako hudo česnil.

Nekoč je presenetil gozdar medvedko z mladičem. Hitro jo je popihal, ona pa za njim. Slednjič je ves upehan obstal in se ni ganil. Medvedka se je vzpela na zadnje noge, obkrožila gozdarja, ki je stal kot solni steber, pa mu z rohnečim glasom zabičevala, naj se ne potepa po njenem okolišu. Medtem mu je smuknil mimo nog mladič medvedek in mati jo je ubrala po izrečenem svarilu za njim.

Vse te dogodivščine so se za udeležnike ugodno končale, izvzemši morda kakšne telesne nevšečnosti radi prestanega strahu. Le eden slučaj mi je dal misliti, slučaj starega Červana iz Soteske, ki ga je baje nekoč medved na lovu napadel in strahovito zdelal. Doživljaj sem hotel slišati iz njegovih ust, pa sem se radi tega pred leti napotil k njemu.

Jože Červan je bil fratar. Ne mislite, da se vrinila tiskovna pomota in da je bil morda v svoji mladosti frater, skromen samostanski brat. Pravilno je zapisano! V teh krajih pravijo fratar tistim, ki so bili rojeni, oziroma so živeli na frati, gozdni poseki. Velike poseke ali frate so nastajale v graščinskih gozdovih v prejšnjih časih, ko je še obratovala graščinska železarna na Dvoru ali

na Fužinah, kot pravijo še vedno starejši ljudje. Tako so se naselili na pobočjih Roga mnogi oglárji, ki so si postavili najprej sredi gozda bajte, napravili vrtiček, zasadili morda sadno drevje ter izsekali bukov gozd daleč naokoli. Les so izdelali v drva, kuhali oglje in ga dobavljali železarni na Dvoru. Še danes nahajamo v kartah zabeležene gozdne kraje, kot: Pri Avpiču, pri Oražmu, Štrbenk, Poglajen itd., ki so dobili imena po nekdanjih oglarjih. Od njihovih koč se poznajo morda še temelji, okrog njih rastejo ponekod perunike iz bivših vrtov, tu pa tam stoje med grmovjem z mahom obrasla, sušeča se sadna drevesa. Vedno bolj stiska gozd takšne goljave, ki bi jih radi ohranili za pašo divjačine. Ostale pa bodo najbrže sredi obširne visoke šume le tiste košenice, ki služijo za deputate logarjem, kajti ti vodijo tudi v svojem interesu borbo z gozdom.

Na eni takšnih frat nad Poljanami, v revirju Podstenice, je zagledal leta 1849. luč sveta naš Jože Červan, kot je zapisano v knjigah in mi je sam povedal. Sedela sva pod orehom ob cesti pri njegovi hiši, pod nama Krka, za njo Log in potem vse višje in višje zeleni gozd, na obzorju pa so se odražali vrhovi: Selski vrh, Pečke, Pogorelec, Deleči vrh in daleč v ozadju Gače. Najvišji vrhovi Roga pa od tod niso vidni. Pripovedoval mi je o svoji mladosti, preživeti sredi širnih temnih gozdov. Njegov oče je bil tudi graščinski oglár. Otroci so se rodili v oglarski bajti, rasli tam v veliki svobodi in redko prihajali v dolino, kajti v šolo takrat še niso morali hoditi. Tudi jim ni bilo mar za to: njihova šola je bil gozd z vsem svojim zanimivim življenjem. Oglár res nima lahkega življenja, toda redki so sploh tisti ljudje, ki ga imajo. Naporno je delo, težko je donašati hrano daleč iz doline, trda je tudi za vodo, ker je tod v hribih zelo malo studencev. Toda lepo je vendarle, posebno dokler je človek mlad, zdrav in brezskrben. Živi v svetu pravljic in pripovedk, gozd sam s svojim skrivnostnim življenjem mu je čudovita bajka.

Hitro so potekla Červanu otroška leta, iz donašalca vode in hrane je postal drvar, iz drvarja pomočnik pri oglárenju. Drvarenje je težko, neprestano se moraš gibati, če hočeš kaj prida zaslužiti. Lažje je oglárju. Ta ima včasih prav naporno delo, toda ko enkrat zažge kopo, je manj dela, le budno mora paziti in popravljati dan in noč, da kopa pravilno gori in da skuha čim več oglja in čim boljše. Pa posedajo tako pri kopi dolge ure; iz kope se vije dim, težak in zadušljiv, razpletajo se pogovori o delu, o stiskah in težavah, o domačih razmerah, o novicah iz daljnega sveta, pa o tistih stvareh, o katerih je boljše potihoma govoriti, namreč o duhovih, dobrih in hudobnih.

»Mislite o angelih in hudičih?«

»Eh, to je pač vseeno, kako jih imenujete, ali angele in hudiče, ali dobre vile in škrate. Vsi so stvorjenja božja. Pa to se vendar ve! Dobri duhovi ti dajo misel, da prav odskočiš in te posekano drevo ne podere, vodijo ti sekiro, da se ne krhneš z njo po nogi, držijo te budnega pri kopi, da ti ne nastane kvar, vodijo te po temni noči varno po gozdu, da ne telebneš v jamo ali skalno razpoko, ki jih je toliko po teh gozdovih; pomagajo ti v sili in vodijo te k dobremu. Hudobni duhovi pa te norijo, kjerkoli morejo, zavrtijo pri sekanju deblo, da te pohabi, prikazujejo se ti v dimu kope kot spake, da te mraz pretresa in ne veš, kam bi se djal; uspavajo te, zapeljejo v znanem gozdu, da kolovratiš celo noč okrog in ne veš, ne kod ne kam; zjutraj se pa znajdeš blizu svoje bajte; pa še mnogo drugih zoprnosti ti napravijo.«

»Njihova moč do ljudi je pač odvisna od tega, če je človek dober ali hudoben, če lepo ali slabo misli!«

»Eh, kaj bi tisto! Vsi smo eno in drugo. Eden malo bolj, drugi manj. Jaz sem doživel včasih takšne stvari, tako mi je šlo vse po sreči, rekel bi, da so se zgodili čudeži. Saj bi mi ne verjeli, če bi vam vse pravil. Včasih je bilo pa zopet vse narobe. Sedim pri kopi, pa se mi naenkrat zazdi, da mi nekdo miga iz gozda onstran kope. Grem tja, ali nikogar ni. Pač pa se mi zazdi, da sem slišal klic iz bližnje globeli. Toda tudi tam ni nikogar, le med drevjem se zasveti luč. Začnem klicati, pa nič odgovora, le v dalji se oglasi: hu, hu, kot bi skovikala sova. Pa ni bila sova, bil je tako čuden glas, da me je kar streslo. Vrnil sem se h kopi, izrekel pobožno besedo, pa je bil mir. Zgodilo se je nekoč, da sem legel zvečer v bajti ves zbit od drvarskega dela, pa nisem celo noč zaspal. Nenadoma je začelo zunaj zavijati in hrumeti, gozd je bučal kot da je najhujši vihar. S početka sem mislil, da je zunaj »divja jaga«, pred katero so nas mati kot otroke vedno vsi prestrašeni zaprli v bajto. Toda spomnil sem se, da se pojavlja »divja jaga« le ob kvatrih, tisti dnevi pa niso bili kvatrni dnevi. Nad bajto se je nahajala drča in na njenem gornjem koncu velik kup drv, ki bi jih morali drugi dan spuščati na kopišče. Tam gori je moral nekdo stati, ki je neznansko kričal in klel, pri tem pa metal s silnim truščem poleno za polenom dol v bajto, ki se je pri vsakem lučaju do temeljev stresla. Niti ganiti se nisem upal v postelji celo noč.«

»No, pa ste imeli drugo jutro vsaj drva v dolini, to je bilo tudi nekaj vredno.«

»Ah, kaj še! Drva so bila vsa tam, kot prejšnji dan. Hudič me je noril celo noč. Sicer pa pravijo, da hudičeva pomoč itak nič ne zaleže.« (Se nadaljuje.)

Iz lovskega oprtnika

Jean Schrey, osemdesetletnik. V nedeljo, dne 23. junija t. l. je proslavilo Društvo ostrostrelcev 80. rojstni dan svojega strelskega glavarja g. Jeana Schreya s slavnostnim streljanjem na svojem strelišču. Željam, izrečenim priljubljenemu strelskemu glavarju in možu najboljšega srca na teh slavnostih, se pridružuje tudi Slovensko lovsko društvo, kojega je jubilant ustanovni član, ter mu kličemo z lovskim pozdravom: Še mnogo zdravih, srečnih let!

Nezgodno zavarovanje lovcev in lovskih čuvajev. O obveznem zavarovanju vseh v Središnji upravi, oziroma v njenih članicah organiziranih lovcev proti nezgodam se je obravnavalo že na več sejah Središnje uprave in so ta posvetovanja dozorela na jesenskem zasedanju v Novi Gradiški l. 1933 v sklep, naj se tako zavarovanje izvede. Pojavile pa so se težkoče, tako da doslej obveznega zavarovanja vseh organiziranih lovcev še ni. Vsekako pa je treba stremeti za tem, da se ovire čim prej odstranijo in obvezno zavarovanje izvede, kakor je izvedeno že v nekaterih drugih državah, n. pr. v Nemčiji in na Češkoslovaškem, kjer se celo odreče lovska karta prosilcu, ki ni zavarovan proti nezgodam. Seveda bi bilo dobro, da bi se nezgodno zavarovanje raztegnilo tudi še na jamstveno zavarovanje, toda če že za nezgodno, ki je za 75% cenejše od jamstvenega, ni sredstev, ostane najbrže želja po jamstvenem zavarovanju še precej časa pač le želja.

Doslej so pri nas zavarovani proti nezgodam samo lovski čuvaji, in sicer vsi, ki plačajo poleg članarine 40 Din še premijo 20 Din, ali skupaj s stroški 62 Din 50 p. Kakor hitro plača lovski čuvaj ta znesek svoji podružnici in ga ta kot lovskega čuvaja prijavi tajništvu SLD, sporoči tajništvo zavarovalnici »Dunav« čuvajevo ime in bivališče in od tega dne dalje je lovski čuvaj zavarovan. Gre torej za to, da lovski čuvaj, odnosno njegov gospodar plača članarino in premijo takoj po novem letu, oziroma takoj po vstopu, odnosno sprejemu v službo. Primerile so se že težke nezgode, toda čuvaju se ni mogla priznati zavarovalnina, ker ni še plačal članarine, odnosno premije. Tudi se je primerilo, da se lovski čuvaj svoji podružnici ni javil kot lovski čuvaj, ampak kot redni član, dasi je bil zaprisežen. Seveda kot redni član ni bil javljen zavarovalnici in ob nesreči ni dobil zavarovalnine. V izogib takim neprilikam opozarjamo vse zapriseženo lovske čuvaje, pa najsi imajo tudi naslov logarja, paznika ali slično, naj se prepričajo pri svojih podružnicah, če so javljeni tajništvu SLD v zavarovanje. SLD bo priložilo prihodnji številki »Lovca« zaradi točnega pregleda sedanjega imenika zavarovancev posebne tiskanice. Vsak zapriseženi lovski čuvaj (logar, paznik itd.) naj izpolni v lastnem interesu to tiskovino in jo pošlje svoji podružnici, ki bo potem zbrane tiskanice odposlala tajništvu SLD.

Vsak zavarovanec, ki se mu primeri nezgoda v službi, t. j. na lovu ali revirnem pohodu, naj to n e m u d o m a javi tajništvu SLD. Tajništvo mu bo takoj izposlovalo od zavarovalnice za prijavo nezgode potrebne tiskanice, t. j. za prijavo nesreče in začetni ter zaključni zdravniški izveštaj. Te tiskovine se morajo čimprej izpolniti ter vrniti tajništvu, ki potem izposluje nezgodi primerno zavarovalnino.

Da bodo zavarovanci poučeni o svojem zavarovanju, navajamo še te-le podatke.

Nezgodno zavarovanje je sklenjeno z zavarovalnico »Dunav« v Zagrebu, podružnico v Ljubljani, in sicer za dobo od 1. januarja 1932 do 1. januarja 1942. Zavarovanje velja za nezgode, ki se pripete na lovu; izključen je lov na konjih (lov parforce). Zavarovalnica

plača zavarovalnino za nezgode, ki jih povzroči lov ali so z lovom v zvezi, pa le od trenotka, ko se poda zavarovanec na lov, in dotlej da se vrne z lova. Zavarovanje velja samo za one osebe, ki jih je SLD navedlo v polici ali jih pozneje prijavilo vanjo.

Zavarovalna polica je skupna za vse zavarovance; hrani jo SLD. Izraženim željam, naj bi vsak zavarovanec prejel svojo polico, ni mogoče ustreči.

Višina nezgodnega zavarovanja je ta-le:

1. za primer smrti se izplača 12.500 dinarjev;
2. za primer trajne invalidnosti 25.000 dinarjev;
3. posamezne poškodbe po velikosti poškodbe, in sicer:
   za izgubo desne lakti ali roke 60% zneska pod 2;
   za izgubo leve lakti ali roke 50% zneska pod 2;
   za izgubo noge ali stopala 50% zneska pod 2;
   za izgubo sluha na obe ušesi 40% zneska pod 2;
   za izgubo vida na eno oko 25% zneska pod 2;
   za izgubo prsta na roki 18—8% zneska pod 2;
   za izgubo prsta na nogi 5—3% zneska pod 2.

Za popolno invalidnost velja izguba obeh lakti ali rok, obeh beder ali nog, ene roke in ene noge, vida na obe očesi in taka umobolnost, ki izključuje vsako delo ali poslovanje.

Nesreča ne počiva! To naj ima vsak lovec, zlasti pa lovski čuvaj vedno pred očmi, zato naj skrbi — to ponavljamo —, da bo njegova premija za nezgodno zavarovanje vedno plačana in da bo tudi res prijavljen tajništvu SLD. Na podporo iz sklada Zelenega križa, ki je le majhen, naj se nihče ne zanaša. Ta sklad ima v prvi vrsti namen podpirati ostarele lovske čuvaje, ki zaradi starosti ali trajne bolezni ne morejo več opravljati službe, in pa njihove revne vdove ali sirote. V zadnjem času so prispevki za ta sklad postali kaj redki in majhni, zato naj bi posamezniki in podružnice posvetile več pažnje temu skladu ter zbirali zanj prispevke, da ne bo prezgodaj izčrpan. Naj bi se poživile zopet lovske prireditve v korist Zelenemu križu ter pridobivali zanj dobrotniki, saj je namenjen najrevnejšim in najbednejšim iz zelene bratovščine.

Opozorilo vsem zakupnikom lovišč. Ker oblastva že izvajajo predpise novega lovskega zakona, opozarjamo vse lovce, ki nudijo na prodaj divjačino ali osebno ali jo pošiljajo po železnici ali z drugimi prometnimi sredstvi trgovcem z divjačino, na § 26. zakona o lovu, ki pravi:

»Osebe, ki nudijo na prodaj divjačino ali njene dele, morajo vsakokrat dokazati s p o t r d i l o m i z v o r d i v j a č i n e. Kupci smejo divjačino kupovati samo od prodajalcev, ki izvor divjačine lahko dokažejo s potrdilom.«

Kakšno mora biti to potrdilo, kdo ga izdaja in koliko časa velja, je navedeno v tej številki »Lovca« v članku »Po novem lovskem zakonu« pod zaglavjem VIII. Prodajanje divjačine.

Kdor pošilja divjačino po železnici, naj priloži tovornemu listu potrdilo o izvozu divjačine.

Tiskovine za potrdila o izvozu divjačine bo založilo SLD in jih bo za lastno ceno oddajalo zakupnikom in lastnikom lovišč po njihovih podružnicah. Kdor prodaja divjačino, naj takoj sporoči svoji podružnici, koliko izvodov takih tiskovin želi, podružnice pa naj potem, kolikor mogoče, skupno naroče tiskanice za svoje člane pri tajništvu SLD v Ljubljani.

Lovsko spominsko slavje na Tehovcu. Na lepi razgledni točki na Tehovcu nad Medvodami je bilo dne 16. junija lepo spominsko slavje, kar spričuje veliko vzajemnost v zeleni bratovščini in globoko pijeteto napram pokojnim lovskim tovarišem. Ta dan se je namreč slovesno blagoslovil spomenik, ki so ga postavili v spomin svojim umrlim

tovarišem lovci »Medvodske lovske družbe«.

Spomenik, ki je bil izdelan in postavljen po načrtu in pod vodstvom mestnega stavbenika g. Zupana Miroslava, je v vsakem pogledu izredno posrečeno delo. Spomenik je po obliki znamenje, kakršna so v preteklih časih postavljali po večjih nesrečah ali elementarnih nezgodah, n. pr. po kugi, potresu itd. Slični spomeniki se tupatam še vidijo, dasi so že precej redki. Na pročelni strani spomenika je v kamen vdolben napis: »Lovskim tovarišem v spomin 1934«. Imena onih, katerim v počastitev in spomin je postavljen, sicer na spomeniku niso zabeležena, mišljen pa je lovskim tovarišem, ki so pomrli v preteklih 14 letih, v času obstoja »Medvodske lovske družbe«.

Prvi, ki se je preselil v večno lovišče (1920), je bil Miha Verovšek, duša družbe, priznan lovec, odkrit in prisrčen lovski družabnik. Kdo neki ni poznal tega stasitega, bradatega moža, saj je bil dolgoletni zastavonoša Ljubljanskega Sokola.

Njemu je sledil (1922) zvesti, nad vse pošteni lovski čuvaj in posestnik na Tehovcu, France Bernik ali »oče Mamovec«, kakor smo ga vsi nazivali. Njegove vrline v službi lovskega čuvaja in vodnika je svoječasno v »Lovcu« osvedočil v črtici: »Lov na divjega petelina« župnik in pisatelj F. S. Finžgar, kateremu je bil rajnki »Mamovec« dolgoletni lovski vodnik.

Tretji, ki počiva v preranem grobu (1929), je Andrej Grošel, inženjer kemije, pooseblјena dobričina, poln ljubezni do narave, zlasti pa do lepega Tehovca, kjer se je tako rad odpočival po stanovskem delu in naporu.

Takoj za »Andrejcem«, kakor smo ga klicali, je omahnil v večnost (1930) zadet od kapi dr. Pavel Skaberne, viš. sod. svetnik. Njemu bi prav za prav označba »lovec« sploh ne pritikala, ker je bil tako mehkega srca, da je celo na zajca s težkim srcem skrivil kazalec na prožilu. Srne pa mrtve niti ni mogel videti in je tovariša, ki jo je ustrelil, navadno ironično pokregal rekoč: »Tako lepo, nedolžno živalco greš streljati.« Skratka rečeno, Pavle je hodil na lov bolj iz ljubezni do narave in pa zaradi družbe, kakor iz volje do lova.

Najhujše je posegla smrt v družbo v letu 1934, ko je v kratkem presledku pobrala kar dva, in to glavna stebra in zakupnika lovišča. Dne 18. februarja je legel v prerani grob Josip Malenšek, naš dobri »Mate«, ki je dokončal

svojo, sicer kratko, pa trnjevo pot življenja baš v 50. letu starosti. Bil je tako dobrega in mehkega srca, da mu po vsej pravici veljajo besede, ki mu jih je ob odprtem grobu med drugimi spregovoril predsednik Slov. lovskega društva, ko je dejal: »Kdor ti postavi spomenik, naj zapiše nanj samo besedi ‚Zlato srce' in vse bo povedal.«

Ko še ni ozelenela ruša na grobu Mateja, je neizprosna smrt zopet zamahnila s svojo koso. Dne 19. septembra 1934 se je preselil v večna lovišča vrhovni lovski gospodar Jurij Verov-

šek, brat pred 14 leti umrlega Mihe. Njegova smrt je pomenila za lovsko družbo hud udarec, kajti s smrtjo poslednjih dveh je ostal kot zakupnik lovišča le še Josip Šušteršič, župan v Medvodah. Ker je pobrala smrt Malenška in Verovška ravno v zadnjem letu zakupne dobe lovišča, je bila upravičena bojazen, da bo ta lov po tolikih letih prešel v druge roke. Vendar pa se je končno posrečilo energičnemu nastopu g. Šušteršiča in sinov pok. Verovška lov obdržati še nadalje, tako da se je najemna pogodba podaljšala za 5 let za dotedanjo visoko najemnino, ki je za sedanje razmere res jako pretirana.

Že ob smrti Malenška se je med lovskimi tovariši porodila misel za postavitev spomenika. Ko pa je padel še glavni steber Verovšek, je bil sklep takoj enoglasen, da se tovarišem za njihovo zvestobo primerno oddolžimo z dostojnim spomenikom.

Ker je bil kraj Tehovec, kjer ima lovska družba tudi lovski dom, najpriljubljenejša točka umrlih, se je spomenik postavil 100 korakov v stran od lovske koče, tik idilične cerkvice sv. Florjana, odkoder je lep razgled na bližnje vrhove Osovnik, Lom, Jegale, Otočec, Grmado in Sv. Jakob, v nasprotno smer pa preko smledniške in šmartinske ravní ter Šmarne gore tjakaj na Kamniške Alpe.

Slovesnost se je pričela ob 10. uri s sv. mašo, ki jo je daroval profesor P. Janez. Po končani službi božji je otvoril slavnost blagoslovitve spomenika z ganljivim nagovorom lovski starosta, viš. žel. inšpektor v p. g. Karol Sajovic. V svojem govoru je zlasti naglašal lovske vrline in pravo lovsko družabnost pokojnih tovarišev. Živ spomin na pokojnike je govornika kakor tudi mnoge druge ganil do solz.

Sledila je blagoslovitev spomenika, ki jo je opravil g. P. Janez in ki je po blagoslovitvi v lepem govoru podčrtal dobre lovske lastnosti, t. j. ljubezen do narave in zvestobo do tovarišev, ne le v življenju, temveč tudi onkraj groba.

Po končanem govoru je ubrano zapel pevski zbor šišenske meščanske šole pod vodstvom požrtvovalne glasbene učiteljice Laharnar Marije otožno pesem »Spomladi vse se veseli«, katere besedilo je bilo slavju primerno prikrojeno. Ta zbor je pel tudi med službo božjo v cerkvi.

V imenu SLD in lovske družine »Stepič« je govoril ravnatelj Ivan Zupan. Kot dober osebni prijatelj pokojnih je zlasti naglašal njihove osebne vrline. Poudarjal je, da jih na ta kraj nista vezala samo lov in številna divjačina, temveč tudi pokrajinska lepota ter dobri in pošteni ljudje v tej okolici, katerim so bili pokojniki vedno rade volje na razpolago z nasveti in pomočjo. Tem je tudi priporočal, da se pokojnim prijateljem oddolžijo s tem, da vzamejo spomenik v varstvo in čuvanje.

Nato je lovovodja družbe Zupan Lenart počastil spomin pokojnih z učinkovito pesniško zasnovanim govorom, ki je segel vsem prisotnim globoko v srce in dušo, užaloščeno ob osveženem spominu na izgubljene prijatelje.

Po končanem govoru se je zahvalil g. p. Janezu za blagoslovitev, takoj nato pa je g. župana Šušteršiča v imenu vseh zaprosil, da sprejme spomenik občina Medvode v svoje varstvo.

Ginjen je župan g. Šušteršič obljubil, da rade volje prevzame to dolžnost, ker mu je spomin na rajne tovariše nadvse drag in nepozaben.

V pozdrav je trikrat zadonel lovski rog, nato pa je sledila častna salva lovskih tovarišev. Ko so položili pred spomenik še zelene vejice, je bil glavni del slavja zaključen.

Pred spomenikom je še kvartet s čudovitim občutkom zapel ganljivo pesem »Gozdič je že zelen«. V kvartetu so peli: sin pok. Mihe Verovška Branko in njegovi prijatelji.

Udeležba je bila nad vse častna, tako od strani lovcev, kakor od sorodnikov umrlih. Številno je bila na slavju zastopana sosednja lovska družina »Štepič«. Mnogo je bilo pa tudi domačinov, ki jih je nenavaden obred globoko ganil.

Pred lovskim domom se je nato razvila prijetna družabnost, kakršna je med zeleno bratovščino pač običajna in ki je končala v najlepši harmoniji.

L—t.

Žalostna usoda losov v Ameriki. — Po čudni muhavosti teritorijalnih razmejitev pripada Kraljevski otok, ležeč na zapadu Gorenjega jezera Združenim državam, in sicer državi Michiganski, od katere je precej oddaljen, medtem ko se razprostira samo kakih 19 km od Kanade.

Jako gozdnati, a slabo raziskani otok ima prav malo stalnega prebivalstva: zato je ta kos sveta tako rekoč še deviški. Ko je l. 1904. znanstvena odprava michiganske univerze proučevala njegovo živano, ni tam našla losov; ti jeleni so bili pred omiko pobegnili dalje na sever.

Kako so osupnili 9 let pozneje prirodoslovci, ko so na Kraljevskem otoku opazili mnogoštevilne »orinjale«, kakor imenujejo francoski Kanadci našega lopatarja. Ko je l. 1912/13. Gorenje jezero zamrznilo, so se losi radi mraza preselili bolj proti jugu čez led. Michiganska oblast jim je navdušeno sklenila najstrožjo zaščito. Leta 1915. jih je bilo 300, šest let pozneje 100 in l. 1926. so jih cenili na 200 kosov.

Pred petimi leti so ribiči, nastanjeni na obrežju med poletjem, zasledili na otoku dokaj losjih trupel. Lansko pomlad so se take najdbe pomnožile in razlagali so jih s hudim mrazom prejšnje zime. A razlaga ni bila prepričljiva. Zato se je uvedla preiskava, ki je dognala, da živali tudi kugi niso podlegle, pač pa so poginile — od lakote.

V raju, ki jim ga je preskrbela ameriška pažnja, so losi srečno živeli. Sovražnikov, n. pr. volkov, ni bilo, ki bi v tolpah zmagovali velikana, kakršen je odrasli los, niti risov, nevarnih nasprotnikov vsakršne divjadi. Tako se je paradiž izprevrgel v pekel: tri do štiri metre visoko je bilo obrano in oglodano vse drevje (breze, topoli, balzamovci), mlajša debla včasih celo podrta. O pravem času bi bile morale v zaščitenem ozemlju pokati puške ali pa bi morali tjakaj privesti volkov in risov, da bi vzpostavljali ravnovesje v naraščaju.

A. D-k.

Uničevanje vran v območju mariborske podružnice. Vranja nadlega je v zadnjih časih v območju mariborske podružnice tako narasla, da sta obe sreski načelstvi, Maribor desni in levi breg, zahtevali od podružnice, naj nastopi z vsemi razpoložljivimi sredstvi proti tem škodljivkam. Pritožbe proti vranam so se kopičile. Kmet, kakor tudi vrtnar in gojitelj domače perutnine se niso več mogli braniti škodi, ki so jo povzročale vrane polju, vrtom in mladi perutnini. Podružnica je seveda, dobro poznajoča škodo, ki jo povzročajo vrane leglom fazanov in jerebic ter mladim zajčkom, podprta po ukazu merodajnega oblastva rada porabila priliko, da kaznuje grehe, ki so jih dosedaj zakrivile vrane nad mlado divjadjo.

Torej: fosforna pasta! S tem sredstvom je križ! Zahteva predvsem, da je celokupna pokrajina pokrita na debelo s snegom, da uporabijo zakupniki strup istočasno, poleg tega pa je uporaba tega sredstva precej težavna (mešaj fosfor s svežo krvjo, nanosi svežega gnoja, pazi, da ne pridejo z nastavljenim strupom v stik razne domače živali itd.). Za veščaka je ta učinkoviti posel igrača, za polveščaka in neveščaka pa velika sitnost, združena z različnimi nevarnostmi. Pri tej priliki bi še omenil, da je fosfor, ki ga je oblast stavljala na razpolago podružnicam, prihajal vedno prepozno, namreč, ko je sneg že skoro popolnoma skopnel in se ga zato zakupniki niso mogli več z uspehom posluževati. Pločevinaste škatle so

v omarah in podstrešjih čakale na boljše čase ali pa so potovale na smetišča. Zavreči fosfor v škatlah je škoda, kajti stare škatle, dobro zaprte in hranjene na suhem prostoru, sicer izgube dve tretjini svoje vsebine, toda fosfor obdrži povsem svojo učinkovitost. Dokaz temu je dejstvo, da je slovenjgraški odsek mariborske podružnice vsebino leto stare škatle uporabil, pa je drugi dan ležalo v mestnem parku prav lepo število poginjenih vran.

Ker mariborska podružnica s tem sredstvom ni imela baš sijajnih uspehov, je iskala drugo, uspešnejše. Zdi se mi, da ga je našla. Priporočam ga vsem podružnicam in zakupnikom lovišč in poročam o njem v sledečih vrsticah.

Našel se je med odborniki podružnice požrtvovalen gospod, ki si je nadel nalogo, da na podlagi lastnih izkušenj in zadevne literature kar na debelo »fabricira«, fosfigenira kurja jajca. Zaradi kontrole uspeha je uvedla podružnica »izkaze« s petimi kolonami, ki ima vsaka dva predelka. Kolone so: število izloženih jajec, požrtih jajec, izginolih jajec, nedotaknjenih jajec, najdenih vran. V predelkih se vpišejo datumi polaganja in kontrole.

Jajca je podružnica razposlala in z njimi izkaze. Slednjih je bilo vsled znane nebrižnosti vrnjenih le pičlo število. Iz vrnjenih izkazov posnemam iz dveh primerov sledeče: 2. V. 35. je bilo izloženih 97, oziroma 40 jajec; kontrola dne 6. V. je našla, sodeč po lupinah in ostankih, da je bilo požrtih 8 oziroma 27 jajec, izginolih nič, oziroma 6, nedotaknjenih 11. oziroma 7, najdenih vran 2, oziroma nič. Drugi izkazi so po priliki tema dvema bolj ali manj slični, vsi pa ugotavljajo, da so vrane jajca po veliki večini požrle, nekaj jih odnesle, samo nekatere pustile v miru, sicer pa da je bil uspeh kar najslabši. Toda to je bilo le navidezno. Za pravo stanje zadeve sem izvedel pozneje iz razgovora z nekaterimi zakupniki in lovskimi čuvaji. Po použitju enega dela jajca vrana odleti, ker ji povzroča fosfigin hudo žejo, k vodi; tam se napije, sede na drevo in zdrkne čez nekaj časa mrtva z njega. Vrane, ki so požrle jajca na Dravskem polju, so v velikih množinah obležale ob bregovih Drave. Od jajec, ki so se našla kot nedotaknjena na dan kontrole, so bila par dni po kontroli požrta vsa. Čuvaji računajo, da se uničijo z enim jajcem najmanj tri vrane. Ako vzamemo, da je to število preveliko in računamo samo z dvema, moramo priti do sklepa, da je uspeh odličen. Ako vrane streljamo, nas stane vsak strel okoli 2 Din. Za dva dinarja pa dobimo tri zastrupljena jajca in pade torej za ceno enega strela z negotovim uspehom najmanj šest vran.

Na dve zanimivosti bi še opozoril, ki so mi jih tudi pripovedovali zakupniki, oziroma lovski čuvaji. V lovišču se je nastavilo majhno število jajc, vran pa je bilo ogromno. Nekaj crknjenih vran je ležalo ob potoku v lovišču črez nekaj dni, oblak vran pa je izginil. Najbrž so se prestrašile, se izognile nevarnosti in se preselile.

Čuvaj je odkril na visoki smreki vranje gnezdo, v katerem so se oglašali mladiči. Nastavil je v bližini nekaj jajec, da bi ugonobil stare in seveda z njimi mlade. Po dveh dneh je našel pod gnezdom dve stari vrani mrtvi, mladiči se niso oglašali. Splezal je na drevo in našel v gnezdu poginule mladiče in jajčje lupine. Stari so bili mladičem prinesli jajce v gnezdo, da bi jih z njim nakrmili. Izkušen lovec mi je zatrjeval, da vrana ne nosi jajca v kljunu v gnezdo, pač pa da ga stisne med kljun in prsi in ga tako odnese. Meni se to zdi le malo verjetno. Morda se kdo oglasi, ki to trditev iz lastne izkušnje podkrepi.

Natančno navodilo, kako se jajca zastrupljajo, kje se dobi strup, kako se jajca nastavljajo itd., napišem za decembrsko, oziroma januarsko številko »Lovca«, ko bo stvar postala aktualna. A. S.

Lovska razstava na Koroškem. V dneh jesenskega sejma, to je od 29. avgusta do 8. septembra 1935, priredi deželno lovsko društvo (Landesjagdschutzverein) za Koroško v Celovcu lovsko razstavo. Zadnja taka razstava je bila l. 1925. v Beljaku, letos pa je bila Koroška kakor vse druge zvezne dežele zastopana tudi na avstrijski lovski razstavi na Dunaju. Da pa se omogoči vsakemu lovcu razstaviti svoje trofeje in pa se poučiti o napredku lovstva vobče ter o lovnih in gojitvenih možnostih svoje ožje domovine, tudi tistim, ki se niso mogli udeležiti razstave na Dunaju, so se vodilni lovci odločili za to razstavo. Razstava bo obsegala vse, kar spada v lov, od trofej pa vse, ki so bile uplenjene v času od 1. januarja 1935 do 10. avgusta 1935. Prijave, odnosno vprašanja je naslavljati na kakšno podružnico prireditelja razstave (Zweigstelle des Landesjagdschutzvereines für Kärnten).

Lep poduk. Tam blizu Grintovca je sosed mojega prijatelja s posebnim veseljem prežal ob meji vedno na menjajočo se divjad. Dolgo sta se oba zakupnika nekam sovražno pozdravljala. Ob binkoštih sta oba bila na zalazu na srnjaka. Moj prijatelj je ravno občudoval prekrasno naravo v jutranjem blesku, ko začuje tik pod slemenom strel iz dvocevke, ki ga je dokaj iznenadil. Pozorno je obstal in na mah zagledal srno, ki se je plaho obračala, kmalu nato pa se je iz grmičevja prikazal krasen šesterak. Mirno je naslonil manliherico, dobro pomeril in srnjak je v ognju obležal, zadet naravnost pod srce. Takoj nato se je na vrhu ob meji oglasil njegov sosed, ga pozdravil in vprašal, če je morda on streljal. Potrdil je in pojasnil, da je pogodil prekrasnega srnjaka, ki ga mu je pokazal. Tedaj mu je sosed priznal, da je tudi on streljal, v naglici pa iz trocevke izstrelil naboj s šibrami. »Naglica ni nikjer prida, še manj pa oprezovanje tik ob meji,« je bil kratek odgovor. Ker je bil pa sosed izobražen človek, mu je segel v roko, čestital in obljubil, da v prihodnje ne bo več prežal na meji na srnjad. Če bi hoteli tudi drugi »graničarji« vzeti to kavalirstvo za vzgled in v posnemanje!

B. H. S.

Zanimiv pojav pri letošnjih srnjakih. Moj nečak je na zalazu v logaškem lovišču ustrelil dokaj lepega šesteraka, ki je imel rogovje še popolnoma obraslo. V mesu je bil sicer dober. Trije moji lovski prijatelji so mi povedali, da so istotako dobili srnjake še neodrgnjenega rogovja. Bilo je to v loviščih južno od Krima in pri Ribnici. Razlagajo ta zanimiv pojav s tem, da so bili srnjaki ali bolni ali pa da niso odrgnili rogovja radi precejšnjega mraza v maju in aprilu. Najbrže so bili na spolovilih ali ranjeni ali bolni. Na žalost ni nikdo imenovanih polagal temu pažnje. Znano je namreč, da srnjak pri pomanjkanju spolnih hormonov kaj rad obdrži rogovje obraščeno, skopljenec pa kosmatega rogovja sploh ne odvrže, tudi pozimi ne.

Namesto srnjaka podlasico. Čakal sem in čakal, a ni ga bilo. Med tem pa sem videl na kakih sto metrov priskakljati malega zajčka, za njim pa nekaj rdečkastega. Zajček jo je divje ubral — naravnost proti meni, za njim pa podlasica, velika in močna. Že sem meril z risanico, a bil sem prepričan, da bo strel zaman. V tem pa vidim z grozo, kako je skočila podlasica zajcu na tilnik in se zagrizla vanj. Še nekaj skokov in po njem je bilo. Podal sem se previdno v bližino, a podlasica me je opazila in odskočila. Premišljeval sem, kaj mi je storiti. Ubral sem jo hitro na dom mojega lovca in si tam izposodil dvocevko. Na srečo je bilo to kakih sedem minut daleč. Vrnil sem se in čakal dobro skrit. Nekako čez pol ure jo je res podlasica primahala iz gošče. Grešno dušo je izpustila ob ubogem zajčku. Pokončujte podlasice, kolikor vam je mogoče, da ne boste priče sličnih žalostnih dogodkov!

B. H. S.

Zanimiva prošnja kmetovalcev. Na Nižjeavstrijskem so se razpasli tatovi na žive jerebice, to pa radi tega, ker so imele dokaj visoko ceno, katero so gojilci in posestniki lovišč plačevali. Ker so jerebice zelo koristne za poljedelca, ker ugonabljajo razni mrčes, posebno pa črve, ki napadajo razen sladkorne repe tudi vso drugo zelenjavo, so kmetovalci okraja Schwechat zaprosili vlado, da naj s postavitvijo posebnih organov pazi na take tatove in jih najostrejše kaznuje. In res se je posrečilo do sedaj dobiti v roke šest takih lopovov, katere vse čaka zaslužena, stroga kazen. B. H. S.

Nagrade za ubite divje svinje je priznala kraljevska banska uprava dravske banovine tem-le lovcem: Fürer Herman, lovski čuvaj v Kočevski reki, 200 Din za dne 11. februarja 1933 v lovišču Kočevska reka ubitega merjasca; Butala Jožef iz Butoraja, 200 Din za dne 17. februarja 1933 v lovišču Veliko Bukovje ubito divjo svinjo; Šegina Matija iz Fučkovcev, 100 Din za dne 18. februarja 1933 v lovišču Veliko Bukovje ubito divjo svinjo; Hauptman Ivan iz Poljčan, 100 Din za dne 10. marca 1933 v lovišču Zalonč ubito divjo svinjo; Željko Janez, lovski čuvaj v Tribučah, 100 Din za dne 10. marca 1933 v lovišču Veliko Bukovje ubito divjo svinjo; Primčič Drago v Koprivniku, 400 Din za dne 4. aprila 1933 v lovišču Koprivnik ubitih osem mladičev divje svinje; Witreich Ivan, lovski čuvaj v Novih Lazih, 150 Din za dne 6. aprila 1933 v lovišču Kočevska reka ubito divjo svinjo; Frice Pavel, lovski čuvaj v Podgori, 300 Din za dne 11. aprila 1933 v lovišču Podgora ubito divjo svinjo in sedem mladičev; Ganselmajer Robert, Kočevje, 150 Din za dne 21. aprila 1933 v lovišču Želnje ubite tri mladiče divje svinje; Putre Ivan v Črnem potoku, 100 Din za dne 2. maja 1933 v lovišču Črni potok ubitega divjega prešiča in Osterman Henrik v Knežji lipi, 100 Din za dne 19. maja 1933 v lovišču Mozelj ubitega divjega prešiča.

Društvene vesti

Člane ljubljanske podružnice SLD opozarja blagajnik, naj nemudoma nakažejo za tekoče leto zapadlo članarino, da ne bo treba posameznih zamudnikov terjati ter jim ustaviti »Lovca«. Zamudniki povzročajo nered in nepotrebne stroške svoji podružnici.

Vsem članom SLD! — Reorganizacija Slovenskega lovskega društva in njenih podružnic po novem lovskem zakonu v samostojna lovska društva ter banovinske zveze teh društev je pred durmi. Ob tej reorganizaciji pa poteče tudi 25 let obstoja našega društva, ki mu ves čas načeljuje kot predsednik dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik in državni poslanec. Ta jubilej bi najlepše proslavilo naše društvo s tem, da bi njegovo članstvo doseglo število 5.000. Zato vabimo vse one lovce v Dravski banovini, ki še niso člani SLD, da vstopijo v naše društvo, člane pa pozivamo, da agitirajo med svojimi znanci za pristop v SLD. Armada 5000 lovcev, organiziranih v Zvezi lovskih društev Dravske banovine, ne bo samo dokaz lovsko-tovariške zavednosti nas lovcev, ampak bo tudi sila, ki bo njena volja lažje našla upoštevanje v lovskih vprašanjih.

Kinološke vesti

Fédération Cynologique Internationale Bruxelles je z dopisom od 15. junija t. l. vzela na znanje vstop Jugoslovenskega kinološkega saveza kot federativni član v Mednarodno kinološko zvezo. Končna rešitev bo šele na prihodnji glavni skupščini F. C. I. v Kopenhagnu leta 1936.

C. A. C. I. B. — F. C. I. je poslala J. K. S. od 33 udeleženih 32 potrdil za C. A. C. I. B., podeljenih na IV. mednarodni razstavi vseh vrst psov 1. in 2. septembra 1934. Tajništvo je razposlalo vsem upravičencem potrdila, in sicer članom J. K. S. 11 ter 21 komadov ino-

zemskim razstavljalcem. Vsakdo lahko dobi bronasto plaketo F. C. I. (14×8 cm) proti plačilu 7 belgov.*

Kinološki klub Beograd, Krunska ulica 12, je že 22. januarja t. l. prijavil svoj vstop v J. K. S. Šele z dopisom od 3. junija t. l. je Kinološki klub Beograd izpolnil vse pogoje za vstop v J. K. S. in je od tega dne član J. K. S. Z zadovoljstvom naznanjamo to dejstvo in kličemo Kinološkemu klubu v Beogradu — kinološki pozdrav!

Klub ljubiteljev brakov (edinica JKS) si je nadel nalogo, da vodi seznam vseh psov brakov (istrskih, basetov, štajerskih, balkanskih, posavskih itd.), ki so po rodu čistokrvnih staršev in odgovarjajo pasemskim znakom. Zato klub poziva vse lastnike brakov, da svoje pse čimpreje prijavijo. V prijavah navedite: ime psa, pasmo, starost, barvo in odznake, vzreditelja in če mogoče tudi starše, nakar jih odpošljite na naslov: Klub Ljubiteljev Brakov, Ljubljana, Tavčarjeva 12.

V povzdig brakov — ki so v naših revirjih še vedno potrebni — namerava Klub še v tekočem letu brezplačno ali pa pod zelo ugodnimi pogoji razdeliti nekaj mladičev letošnjih legel. Lovci, ki love z braki in ki imajo tudi veselje do vzreje, naj se prijavijo Klubu.

III. Državno razstavo vseh vrst psov za časa Mariborskega tedna priredi v Mariboru v dneh 3. popoldne in 4. avgusta t. l. Klub ljubiteljev sportnih psov v Ljubljani. Razstava se bo vršila pod okriljem J. K. S. in F. C. I. in se bodo podeljevali naslovi: Prvak (-inja) Jugoslavije — Maribor 1933 in nadeja na C. A. C. I. B. — Prijavnice so na razpolago pri K. L. Sp. in J. K. S. Železniški popust je 50%.

Veterinarska ambulanca za pse se je otvorila v Mariboru, Kamniška c. 14. Zdravljenje, kirurgične operacije, injekcije proti nalezljivim boleznim, zdravilne in higijenične kopeli, striženje psov z električnim strojem. V svrho zdravljenja pod nadzorstvom zdravnika se živali sprejmejo tudi v bolniško oskrbo.

Vprašanja in odgovori

G. J. M. v P. — Ni vseeno, kako in kje **puško ob strelu oslonite.** Ko ustrelimo, puškina cev iz podporišča zaniha, in sicer tem bolj, čim dalj je podporišče oddaljeno od ležišča patrone. Zato je treba puško, če jo oslanjamo, osloniti čim bližje sprožilu. Ob drevo pritisnjena puška nese nekoliko v desno ali levo, zato naslanjajmo puško le na vodoravno podlago.

G. F. B. v P. — **Kavcija, ki** ste jo svoj čas založili za izdraženo lovišče v gotovini, bi se Vam morala vrniti tudi v gotovini, to je jasno, kajti nihče nima pravice z Vašim denarjem spekulirati, tudi v Vaš prid ne. Oblastvo je ravnalo v dobri veri, ko je Vašo kavcijo naložilo v denarni zavod, da bi Vam denar nesel obresti, in ni vedelo, da zavod ne bo likviden, ko Vam vrne kavcijo v obliki hranilne knjižice. Danes seveda po določilu § 8., 7. odst. z. o l. hranilne knjižice oblastvo ne sme sprejeti za kavcijo, kajti ta se mora položiti ali v gotovini ali v vrednostnih papirjih, ki jim je uradno priznana sposobnost za varščino. Po naših mislih pritožba v tej zadevi ne bi uspela.

G. A. R. v K. — Kot vnanje zdravilo zoper **pasjo bolezen** priporoča časopis Der deutsche Jäger v štev. 22 letnika 1933 preparat »sulfagil«. To sredstvo je

---

* Odklonjeni so bili:

kat. št. 38: **Jugo,** istrski brak, ker ni nikjer vpisan;

kat. št. 145: **Argyll** v. d. Irnsull, nemška doga, ker je bila premlada, in

kat. št. 170: **Omar-s Ping Too,** Chow chow, ker je vpisan v K. C. Registered Engl. in ta vpis od strani F. C. I. ni priznan. To v svarilo tistim, ki vedno odlašajo vpise v Jugoslovansko rodovno knjigo.

treba raztopiti v vodi in v njej 20—30 minut psa kopati. Nam izkušnje s tem zdravilom niso znane.

G. F. K. v C. — Za **strel s kroglo,** kakor ga predpisuje § 17. z. o l. za parkljasto divjad, smemo po besedilu zakona smatrati tudi idealko, breneke itd. iz gladke cevi, dasi nam lovski čut veže kroglo z risano cevjo. Prav tako je z izjemno dovoljitvijo, po kateri se sme srnjad v času od 1. oktobra do konca decembra streljati s šibrami. Pravi lovec bo kljub temu srnjad streljal s kroglo, srnjake pa sploh le takrat, ko imajo še svoj moški okras.

G. P. J. v B. — Za **klic na pomoč** velja med lovci — .. —, to se pravi, da se kliče, trobi, piska v razdobju po vsaj pol minute en dolg, dva kratka in zopet en dolg zvok. N. pr. hooop, hop-hop, hooop! S puško se daje ta signal tako, da se 3—4 sekunde po prvem strelu ustrelita dva strela hitro drug za drugim in potem zopet po 3—4 sekundah en strel. — Planinci imajo za pomoč v sili šest zvokov v minuti, za odgovor pa po tri zvoke v minuti. — Mednarodni signal v sili za ladje SOS (= Save our souls — rešite naše duše) ali CQD (= Come quick, danger — pridite hitro, nevarnost) se rabi samo na morju. — Strinjamo se z Vami, da bi bilo prav, če bi imeli vsi enak klic za pomoč v sili.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Dober daljnogled za na puško kupi Lap Ivan v Litiji.

Prodam skoraj novo, fino puško »Bock« brezpetelinko, kal 7/16 mm, izvrstno in precizno »gosposko orožje« s futeralom, municijo in ostalim priborom za polovično ceno 4000 Din. — Nakupna cena same puške 8.200 Din. Naslov v tajništvu SLD.

Tarče »bežeči zajec« sistema Preuss, dve v desno, ena v levo tekoče, ter en pes (Kippscheibe) proda po ceni od 300 Din za komad A. Smole, tovarna lovskih patronov, Kranj.

Jakob Bačko v Petrovčah išče službo lovskega in gozdnega čuvaja kjerkoli. Star je 42 let, oženjen, brez otrok in ima 15 letno prakso; govori slovensko, nemško in madjarsko.

Lovec Miha Korošec, Župečja vas, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, vzame mladega ptičarja v dresuro.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Trocevka petelinka kaliber 16—16/8 mm	Din 2000.—
Dvocevka petelinka kal. 16	» 850.—
Dvocevka petelinka kal. 16	» 400.—
Dvocevka petelinka kal. 16 »Bayard«	» 1.200.—
Malokaliberski »Walter« automat kal. 6 mm . . .	» 1.000.—
Mauser puška z daljnogledom kal. 7.2 mm . . .	» 2.500.—
Dvocevka Hamerles kal. 12	» 1.200.—
Dvocevka Hamerles Sauer & Sohn kal. 16	» 2.500.—

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montažo daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

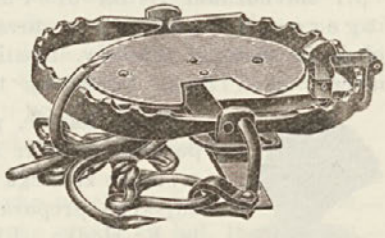
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Šušteršič Mirko

Klic

Lov na klic je zvijača in goljufija. Po človeških pojmih so to nemoralna dejanja, za katere pokore postave ljudi z raznimi začasnimi in večnimi kaznimi. Če fant z lažnimi obeti vabi in zvabi dekle v ponarejeno ljubezen, preganja pravica njegovo grešno telo na tem svetu, na onem pa ogenj vesti žge omadeževano dušo. Če kdo svojega bližnjega zvijačno pretenta, da sede na lim, ga postava udari z ričetom, nespokorjena smrt pa s peklom.

Pravijo, da ima pravica zavezane oči. Potemtakem je lovska pravičnost slepa, ker je vsled vednega mižanja morala zgubiti vid. Lovska vest je pač nekaj drugega, za navadnega smrtnika na glavo postavljena reč. Lovec namreč, ki zna vse lovske zvijače in goljufije vabljenja in klicanja divjadi, je vzor-lovec, ki je zavidanja vreden. Prav nič ga ne peče lovska vest, če v prsku s piščalko premami lepega srnjaka in ga podre. Nasprotno slavljen in češčen je, kakor gotovo bi bil grajan od strogih lovskih pravičnikov, če bi na pihalniku uporabljal za muho — fižol. V navadnem življenju je fižol prav dostojen sadež, v lovskem svetu pa vzbuja pohujšanje. Sicer pa gre tu samo le za srnjaka, ki ne uživa občih državljanskih pravic, ne plačuje davka in zato sta po postavi proti njemu dovoljeni tudi zvijača in goljufija. Za človeka je pa vse tisto dobro in pravično, kar mu godi, kajti pravica je z močnejšim — v prosti božji naravi,

kjer leta v pasjih avgustovih dnevih srnjak za srno. Zato je tudi v lovstvu prav in dobro, če namen posvečuje sredstva. Vse eno je torej, ali srnjačji klic, troblja ali fižol. Da dandanes ne streljamo brejih srn, nam narekuje estetični čut, ki smo ga djali kot ocvirk v skledo lovske pravičnosti. Pri breji volkulji pa lovska pravičnost miži!? Smo pač tudi lovci zmotljivi in umrljivi ljudje in zato ne moremo kaj, če je vest lovske pravičnosti malo kosmata. Pravda je za lovca gotovo častno rešena, če moško prizna, da je človek največja zverina, ki ima vse pravice do obstanka in iz tega vidika ubija živali po pravilih, ki si jih postavlja sam. Ob tem priznanju pa bodimo pošteni lovci in se držimo tega, kar narekuje zdrav čut prosvetljenega in plemenitega lovca, človečanskega v ravnanju z živaljo, ki je del prirode kakor mi sami.

Če se tako nekoliko sprostimo predsodkov in nelovskih nazorov, ki so šli v zadnjem desetletju skozi strokovni tisk, bomo zavrgli razne solzave sentimentalnosti napram odstrelu srn in slično. Zavedli se bomo tudi, da je bila prevelika zaščita srn nenaravna in za kakovost staleža naravnost kvarna. V tem pogledu smo zabredli tako daleč, da smo sramotili lovca, ki je ustrelil srno — četudi v lovskem času — in da se celo lovski čuvaji branijo potrebnemu odstrelu srn, ker stoje pod pritiskom moralnih pridig napačnih lovskih nazorov zadnjih let.

Zato lovca, ki pravilno motri vprašanja okoli lovske pravičnosti, ne bo motil očitek, da baš njemu namen posvečuje sredstva. In eno takih sredstev je na primer klic za srnjaka, ki ga uporabljamo v avgustu, ko je v teku srnji prsk. Od ravnanja lovca je odvisno, da-li je odstrel v tem času lovsko pravičen in iz gojitvenih vidikov opravičen.

Srnji klic bodi predvsem lovcu pomoček, da z njim pregleda in oceni stalež srnjadi v njeni najbujnejši vsakoletni življenjski dobi. Seveda ne bo imel lovec, ki v prsku morda za en dan enkrat poseti lovišče, mnogo pregleda in, če naleti slab dan, tudi malo ali nič lovskega užitka. Na klic pristane od srnjadi vse. Izkušen lovec bo izrabil ta čas, ker si more marsikaj ogledati od blizu, kar je sicer skrito in nepoznano. Zlasti mu pokaže ta pregled kakovost srnjadi ter razmerje spolov, ki je važen, a do sedaj bore malo upoštevan moment gojitve. Če na klic pristajajo rade srne, je znak, da manjka srnjakov. Od srnjakov se bodo pa zlasti spočetka radi odzivali mladi šesteraki in šilarji, ki se navadno potihoma prikradejo v bližino. V pretežnih primerih imamo časa za oceno iz neposredne bližine, za kar pa je vseeno brezpogojno potreben dober daljnogled. Izkušen lovec

bo torej prsk izrabil, da odstreli, kar od srnjakov ne spada v stalež in kvari kakovost zaroda. Zanikarne, slabotne in krŽljave kose bo odstrelil — v posmeh tovarišem, ki nimajo smisla in pojma o gojitvi, in v grajo onim »velelovcem«, ki pobijajo samo kapitalne. Pri tem važnem odstrelu pa mora lovec znati in vedeti malo več, kot samo češnje zobati. To pot ne mislim razlagati znakov, po katerih je presojati srnjaka, da-li je goden za odstrel ali ne. V praksi je to najtežje poglavje, ki se mu v jeseni pridruži še težja naloga pravilne izbire srn za odstrel. Zopet smo na tisti točki nesodobnih predpisov lovopusta, ki ne dovoljuje jesenskega odstrela tistoletnih mladičev, pač pa dovoljuje, da mlatimo srnjake brez rogovja itd.

Razen tega se spretnemu lovcu s klicem posreči, da zvabi pred cev starega, prevejanega rogljača iz nedostopnih skrivališč, kjer je sicer vedno varen pred smrtnimi pogledi in srečanji. To je potem plačilo za trud in skrb, ki jo je posvečal vse leto srnjadi. Taka trofeja in lovski užitek odtehtata kopo povprečnega plena. Do takega plačila izrednega plena je tudi povsem upravičen. V svesti si pa mora biti, da na primer pri staležu 30 tih srnjakov more in sme računati le na eno ali dve izredni trofeji. Iz prakse bo tudi vedel, da močni srnjaki pristajajo pogosteje proti koncu prska. Tudi je s stališča gojitve pravilno, da močne plemenjake odstrelimo pozneje, medtem ko krŽljavce izločimo čimprej, da čim manj vplivajo na zarod. Na ta način zadenemo cel trop muh z enim udarcem, medtem ko najkapitalnejšega srnjaka radi zgrešimo tudi z več streli.

V tehniko klicanja se tukaj ne spuščam, ker je v knjigi »Naš lov« vse potrebno popisano. Kdor hoče imeti pri klicu poseben užitek in dobre uspehe, zlasti mlajši lovci, jim ne morem ničesar bolj priporočati kot porabo zelenega lista za klicanje. Vsakdo naj si skuša prisvojiti to malo umetnost in žal mu ne bo. Zeleni listi so poceni in srnin glas tako naravno oponašajo, da je staremu rogljaču sladka pesmica skoraj neodoljiva privlačnost. Dobro pa pretehtaj in premisli, preden ukriviš usodni prst na pristalega srnjaka, dokler ga nisi do dobra ogledal in ocenil.

Kakor rečeno, je lov na klic pri srnjadi lepa prilika za regulacijo staleža srnjakov, zlasti glede kakovosti. V tem oziru imamo slovenski lovci vsi brez izjeme grehe na vesti, ker smo vsi segali le po najboljših plemenjakih. Bili smo pač, recimo, dobri lovci, a slabi gojitelji. Srnjad je izmed vse velike in parkljate divjadi najobčutljivejša ter najhitreje in najmočneje reagira na napake, ki jih zagrešimo pri gojitvi s tem, da porušimo naravno ravnovesje tako glede staleža, ki se odraža najbolj

v prehrani, kakor glede razmerja spolov ter utesnjevanja prostega in nemotenega gibanja. Vse to se kot posledica nenaravnih okoliščin zrcali v degeneraciji (uroditvi) tako v celoti kakor pri posameznih živalih. Srnjad ne prenese vzreje v masah po kakih šablonah, ne prenese umetnega krmljenja na trajno, skratka srnjad ni žival civilizacije in kulture. Ne smemo pozabljati, da je srnjad otrok preteklih zemeljskih vekov, ki ji je zlata doba minila in da je življenje te najelegantnejše in najljubkejše naše divjadi vzdrževano čedalje bolj in skoraj da le še umetno.

Čim bolj pa se taki pradavni samonikli živali izmikajo naravne okoliščine za življenje, tem občutljivejša in manj odporna postaja. Zato pri večjem staležu rada podlega raznim boleznim, nazadnje kakovostno, ker je v prehrani silno izbirčna, a obenem potratna. Vsled tega jo je izredno težko umetno prehranjevati, ne da bi kakorkoli trpela. Morda bomo nekoč spoznali, da smo s preveliko vnemo do umetnega krmljenja, s preobilimi solnicami in sličnimi kulturnimi napravami, to je s prevsiljivo skrbjo izumirajočemu plemenu srnjadi več škodovali kot koristili.

Nobeno živo bitje na svetu ne uspeva brez ljubezni. Edino ljubezen je tisti pravir, iz katerega zajema vse zemeljsko življenje svojo nepremagljivo prasilo in moč. In če hočemo lovci ohraniti našim potomcem zdrav in krepek rod srnjadi, je ne smemo negovati samo z mrzlim razumom spoznanja in znanja, temveč jo moramo zraven še objeti z vsem žarom ljubezni iskrenega lovskega srca, pri tem pa izbegavati vsako sentimentalnost in pretiranost.

Lomičar Janez

Po novem lovskem zakonu

IX. Povračilo škode.[1]

Škoda, ki jo je lovski upravičenec dolžan povrniti, je dvojna, in sicer: 1. škoda po lovu, to je škoda, ki jo povzroči ali lovski zakupnik sam ali njegovi gostje, čuvaji in lovski psi; 2. škoda po divjačini, to je škoda, ki jo napravijo v lovišču z lovopustom zaščitena divjačina in divje svinje.

Za škodo po divjih svinjah določa § 51. to-le: Za škodo, povzročeno v poslednjih dveh mesecih izvestnemu zemljišču po divjih svinjah v iznosu do 300 Din, odgovarja v vsakem primeru

[1] §§ 50.—57. z. o l.

lastnik ali zakupnik lovišča, v čigar področju je to zemljišče. Ako škoda presega 300 Din, pa se divje svinje ne drže stalno v tem lovišču, plačata škodo po polovici lastnik odn. zakupnik lovišča, v katerem je škoda povzročena, in lastnik ali zakupnik najbližjega lovišča, v katerem se divje svinje stalno drže. Ako je takšnih lovišč več, pa se ne more ugotoviti, iz katerega lovišča so divje svinje prišle, odgovarjajo za to polovico škode lastniki in zakupniki teh lovišč po enakih delih, razen če se ugotovi, da divje svinje niso prišle iz teh lovišč. V tem primeru se izplača ta del odškodnine iz sredstev banovinskega lovskega sklada.

Če je nastala škoda po lovu ali po divjačini v lovišču, ki ima več zakupnikov ali lastnikov, odgovarjajo zanjo vsi solidarno.

Za škodo, storjeno po lovu, ima po načelih občnega državljanskega zakonika vsak lastnik ali zakupnik lovišča pravico do regresa proti neposrednemu krivcu.

Vsak posestnik ali užitnik je upravičen, če preti njegovemu zemljišču škoda po divjačini, ograditi zemljišče, poditi z njega divjačino in plašiti jo z ognjem in truščem po posebnih čuvarjih ali na drug način, toda s tem ne sme napraviti škode zaščiteni divjačini. Zverjad in divje svinje pa sme tudi pobiti, toda ne s strelnim orožjem.[2]

Lovski upravičenec sme z dovoljenjem občnega upravnega oblastva prve stopnje tuja zemljišča v svojem lovišču ograditi ali jih pred oškodovanjem po divjačini zaščititi na kakšen drugi način, toda samo tako, da zemljiški lastnik zaradi tega ne trpi škode. Vendar tudi v tem primeru odgovarja lovski upravičenec za škodo, nastalo zaradi ograditve kakor tudi za škodo po divjačini, razen ako dokaže, da je oškodovanec sam kriv, da podvzeti očuvalni ukrepi niso uspeli.

Škodo, ki jo divjačina napravi po sadovnjakih, hišnih vrtovih in drevesnicah in na posameznem mladem sadnem drevju, mora lovski upravičenec povrniti samo takrat, ako se dokaže, da je bilo podvzeto vse, s čimer razumen gospodar praviloma zavaruje take nasade. Taki ukrepi so predvsem: ograje vrtov in drevesnic v višini 2 m, beljenje, postavljanje plašil, ovitje sadnega drevja in debel s slamo najmanj 1.50 m visoko in temu enako.

Kjer se v vinogradih, na žitu ali drugih poljskih pridelkih more škoda po lovu ali škoda po divjačini ugotoviti šele ob trgatvi ali žetvi, se škoda končno oceni za trgatve ali žetve.

[2] § 3. z. o l. — Čl. 1. ban. uredbe z dne 20. febr. 1933 se glasi: V Dravski banovini se ne proglaša noben kraj za ogrožen po zverjadi ali divjih svinjah ter iz razloga ogroženosti neupravičencem ni dovoljeno pobijati zverjadi in divjih svinj s strelnim orožjem.

X. Odškodninsko razsodišče.[1]

Zahteve po povračilu škode po lovu ali škode po divjačini do višine 1000 Din rešuje odškodninsko razsodišče, ki se osnuje pri občinah in sestoji iz predsednika, odnosno njegovega namestnika in dveh članov. Zahteve po povračilu škode nad 1000 Din rešujejo redna sodišča.

Predsednika odškodninskega razsodišča kakor tudi njegovega namestnika postavlja za tri leta za eno ali več občin občno upravno oblastvo prve stopnje po poprejšnjem zaslišanju občine in zveze lovskih društev.

Predsednika nadomestuje njegov namestnik, ako je oviran ali obstoje razlogi za izključitev ali odklonitev.

Za predsednika in namestnika se smejo postaviti samo nepristranske, neoporečne[2] in pismene osebe, ki točno poznajo poljsko in gozdno gospodarstvo in lov. Oba opravita pri občnem upravnem oblastvu prve stopnje prisego, da bosta svojo službo vršila vestno in nepristransko. Ako bi se ugotovilo, da predsednik ali njegov namestnik ne vršita svoje službe vestno in nepristransko, jih občno upravno oblastvo izmenja z drugimi.

Lovski upravičenec, ki ne biva stalno v srezu, kjer ima lovišče, je dolžan občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje imenovati svojega pooblaščenca, ki stanuje v srezu, da se mu dostavljajo vsa obvestila in odločbe pred odškodninskim razsodiščem. Občno upravno oblastvo prve stopnje priobči potem ime in stanovanje pooblaščenca občini kakor tudi predsedniku odškodninskega razsodišča. Če lovski upravičenec tej odredbi ne ustreže, ga oblastvo na predlog predsednika odškodninskega razsodišča pozove, da tekom osmih dni imenuje pooblaščenca. Ako lovski upravičenec niti temu pozivu ne ustreže, mu občno upravno oblastvo prve stopnje samo postavi skrbnika in o tem obvesti lovskega upravičenca kakor tudi predsednika odškodninskega razsodišča. Postavljenemu skrbniku gre položaj skrbnika po § 25. zakona o občnem upravnem postopku, dokler lovski upravičenec ne imenuje svojega pooblaščenca občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje.

Oškodovanec mora povračilo škode, ki ne presega 1000 Din, zahtevati pismeno ali ustno na zapisnik pri pristojni občini tekom osmih dni, odkar je izvedel za škodo, toda najkesneje tekom šestih mesecev, odkar je škoda nastala. Zemljišče, na katerem je škoda povzročena, in višino odškodnine, ki se zahteva,

[1] §§ 58.—75. z. o l.

[2] Za predsednika ali namestnika ne morejo biti postavljene osebe, navedene v točkah 2.—8. § 28. z. o l.; primeri »Lovca«, stran 260.

je treba točno označiti. Istočasno je zaprositi tudi za ocenitev škode. Zaradi tega je treba zahtevati odškodnine še v času, dokler se škoda lahko vidi in oceni, toda vsekakor pred začetkom trgatve ali žetve. Če oškodovanec ne zahteva odškodnine v omenjenem roku ali opusti zahtevo po ocenitvi, mu ugasne pravica do odškodnine.

Predsednik občine obvesti v roku treh dni lovskega upravičenca ali njegovega pooblaščenca o predloženi zahtevi po odškodnini in odredi za nadaljnjih pet dni narok za poravnalni poizkus, h kateremu povabi oškodovanca in lovskega upravičenca. Ako poravnalni poizkus ne uspe, občina v roku treh dni obvesti predsednika odškodninskega razsodišča.

Predsednik razsodišča odredi razpravo na mestu samem in pozove lovskega upravičenca kakor tudi oškodovanca, da k temu naroku odredita vsak svojega člana razsodišča. Lovski upravičenec in oškodovanec nista dolžna poprej obvestiti predsednika razsodišča o osebi, ki sta jo vsak izbrala v odškodninsko razsodišče, toda morata tema osebama dati veljavno pooblastilo, če se sama ne udeležita razprave.

Lovski upravičenec ali njegov pooblaščenec kakor tudi oškodovanec smeta prisostvovati razpravi odškodninskega razsodišča, toda razprava se sme vršiti tudi brez njih. Obe stranki imata pravico na svoje stroške pripeljati k razpravi poljedelske, gozdarske in lovske strokovnjake ali se dati zastopati po pravnem zastopniku.

Odškodninsko razsodišče izreka svojo odločbo po svobodnem preudarku in z večino glasov. Predsednik odškodninskega razsodišča naj si najprej prizadeva doseči, da se stranki poravnata tako glede odškodnine kakor tudi glede stroškov postopanja. Ako poravnava ne uspe, razsodi razsodišče na mestu samem:

1. Ali je škoda res povzročena, in sicer ali po lovu ali po divjačini.

2. Ali so točne in resnične navedbe strank in ali je zahteva po odškodnini upravičena.

3. Kolikšna je resnična škoda.

Na osnovi tako ugotovljenega stanja stvari izreče potem odškodninsko razsodišče odločbo o zahtevi po odškodnini in višini odškodnine kakor tudi o stroških postopanja. Odločbe odškodninskega razsodišča niso podvržene nobeni taksi.

Ako bi se po mnenju odškodninskega razsodišča višina škode mogla točno ugotoviti šele ob trgatvi ali žetvi, odloži razsodišče na zahtevo katere izmed strank razpravo in ponovi ogled na mestu samem pred trgatvijo ali žetvijo.

Osebne stroške nosi vsaka stranka sama. Posebne stroške oblastev, kamor spadajo tudi pristojbine članov odškodninskega razsodišča[3], nosi ona stranka, po katere krivdi je povzročeno vse postopanje ali neki njegov del. Ako odškodninsko razsodišče ne prizna nobene odškodnine, mora nositi posebne stroške oblastev oni, ki je zahteval odškodnino. Ako prizna odškodninsko razsodišče odškodnino v višjem znesku, kot jo je ponudil lovski upravičenec pri poravnalnem poizkusu, trpi na odškodnino obsojeni vse omenjene stroške. Ako pa razsodišče prizna odškodnino v enakem ali nižjem znesku, kot jo je ponudil lovski upravičenec pri poravnalnem poizkusu, jih trpi oni, ki je zahteval višjo odškodnino.

O razpravi pred odškodninskim razsodiščem se sestavi zapisnik, ki velja obenem za odločbo. Podpišejo ga predsednik in vsi člani razsodišča. Prav tako podpišejo vsi tudi odpravka, ki jih dobita stranki.

Odločbe odškodninskega razsodišča, kolikor se nanašajo na zahtevano odškodnino, so izvršne. Proti izreku o stroških imajo stranke pravico do pritožbe po splošnih predpisih na občno upravno oblastvo prve stopnje, čigar odločba je končna.

Proti odločbi odškodninskega razsodišča je dopustna ničnostna pritožba pri rednem sodišču.

Odločbe odškodninskega razsodišča izvršuje občno upravno oblastvo prve stopnje z administrativno izvršbo.

Večkrat omenjena banova uredba z dne 20. februarja 1933, objavljena v Službenem listu VI., kos 22, vsebuje v IX. poglavju točne predpise za ocenitev škode po divjačini na gozdnem in sadnem drevju, na trtah in na poljskih pridelkih. Po teh predpisih, odnosno smernicah se ocenjuje škoda, če prizadeti stranki nanje pristaneta, sicer pa lahko tudi po drugih načelih gozdarske ali kmetijske vede.

XII. Kazenske odredbe.

1. Kazni.[1]

A. Z denarno kaznijo od 30 do 300 Din ali z zaporom od 1 do 10 dni naj se kaznuje:

1. lovec, ki na zahtevo uradnih lovskih nadzornih organov ne pokaže lovske karte;

[3] Po ban. uredbi z dne 20. febr. 1933: Predsedniku ali namestniku dnevnica Din 60.—, članoma po Din 40.—. Za potovanje Din 3.— za vsak kilometer, kar jih je nad štiri, in povračilo železniške vozovnice za III. razred, odnosno za avtobus. Zapisnikar ima Din 30.— dnevnice in Din 2.— kilometrine.

[1] §§ 83.—91. z. o l.

2. kdor hodi s puško po tujem lovišču razen po javnih potih ali brez dovoljenja lovskega upravičenca nosi v lovišču puško malega kalibra s slabim pokom (flobertovko);

3. kdor namenoma zaradi lova vodi psa v tuje lovišče ali lovi s psi v prepovedanem času, t. j. od 15. januarja do 30. septembra;

4. kdor pse namenoma ali po nemarnosti spušča v tuje lovišče ali pastirskim psom nad 40 cm plečne višine opusti privezati betič;

5. kdor uniči na svojem zemljišču zver ali divjo svinjo s strelnim orožjem.

B. Z denarno kaznijo od 50 do 500 Din ali z zaporom od 1 do 14 dni naj se kaznuje:

1. kdor prodaja divjačino, pa nima potrdila o izvoru divjačine ali kdor prodaja ali kupuje divjačino, o kateri se ne more ugotoviti spol, odnosno če ni v lovopustu;*

2. kdor lovsko karto proda ali jo odstopi drugemu v uporabo;

3. kdor izvršuje lov, a si vobče ni nabavil lovske karte;*

4. kdor lastnika ali zakupnika lovišča ali onega, ki lovi z njegovim dovoljenjem, neupravičeno ovira pri izvrševanju lova ali ga napada;

5. kdor pri odrejeni gonji (hajki) namenoma ubije divjačino, ki za to ni določena, poleg tega pa naj plača še odškodnino (odstavek 2. tega poglavja);

6. kdor neupravičeno ujame mlado zaščiteno divjačino ali razdira gnezda ali jemlje jajca iz gnezda;* če ima lovsko orožje, se mu zapleni;

7. kdor pravočasno ne predloži predpisanih podatkov za lovsko statistiko.

C. Z denarno kaznijo od 100 do 1000 Din in z zaporom od 1 do 10 dni ali z eno od obeh kazni naj se kaznuje:

1. kdor divjačino, zaščiteno z lovopustom, lovi v prepovedanem času, odnosno kdor lovi v prepovedanem ozemlju, četudi v lastnem lovišču[2], poleg tega pa naj plača še odškodnino (odst. 2. tega poglavja) in lovsko orožje ter pribor se zasežé; ako to zagreši sam upravičenec, tedaj zapade vsa odškodnina v prid banovinskemu lovskemu skladu;*

2. kdor izda neresnično potrdilo o izvoru divjačine;*

3. kdor divjačino, zaščiteno z lovopustom, lovi z zankami, mrežami, pastmi ali na drug nedovoljen način, kolikor za to nima posebnega pooblastila;*

---

* Poleg tega se mu zapleni divjačina.

[2] N. pr. na tretjini lovišča, ki ga občno upravno oblastvo v zadnjem zakupnem letu postavi pod prepoved lova.

4. kdor da lovišče v podzakup ali odstopi zakupno pravico drugi osebi ali da za denar, odnosno kakšno drugo odškodnino lovno dovoljenje ali prekorači dovoljeno število sozakupnikov;

5. kdor omejuje komu svobodo udeležbe pri dražbah lovišč in kdor temu zavestno pomaga;

6. komur se dokaže, da je s prekršiteljem predpisa točke 1. tega-le odstavka (C) bil v sporazumu, mu služil kot gonjač ali mu pomagal na kakršenkoli način.

Č. Z denarno kaznijo od 150 do 1500 Din in z zaporom od 5 do 14 dni ali z eno od obeh kazni naj se kaznuje:

1. kdor brez dovoljenja lastnika ali zakupnika lova vedoma lovi v njihovem lovišču, poleg tega pa naj tudi plača odškodnino (odst. 2. tega poglavja); lovno orožje in pribor ter ujeta divjačina se mu zaplenijo;

2. kdor se pri kršitvi lovskega zakona maskira ali lovskemu nadzornemu organu zataji svoje ime ali navede napačno ali se mu upre z grožnjo ali s silo, kolikor v činu ni zapopadeno katero težje kaznivo dejanje. Če ima ujeto divjačino, se mu zapleni, prav tako orožje in lovski pribor.

Kdor zagreši kakšno drugo dejanje, ki ni navedeno v prejšnjih odstavkih (A—Č), pa je po lovskem zakonu prepovedano, se kaznuje z denarno kaznijo od 30 do 1000 Din. Poleg naštetih kazni se mora izreči razsodba še glede izgube divjačine, zasege lovskega orožja in pribora ter odvzema lovske karte.

O b s o d b e po lovskem zakonu izreka o b č n o u p r a v n o o b l a s t v o p r v e s t o p n j e, v čigar področju je bilo kaznivo dejanje izvršeno. Ako je bilo tako dejanje zagrešeno v področjih več oblastev, je pristojno ono, ki mu je bilo dejanje najprej prijavljeno.

Kaznovanje po predpisih lovskega zakona ne ovira preganjanja po kazenskem zakoniku.

2. O d š k o d n i n a.

Poleg kazni, predvidene z lovskim zakonom, se prekršitelj obsodi v korist oškodovancu, da plača na račun odškodnine za vsak ubit, poškodovan ali ujet kos divjačine vrednost ž i v e g a kosa enake vrste divjadi po ceniku. Za divjačino, ki je bila določena za razmnoževanje ali kakšen drug poseben namen, se predvideva v ceniku posebna vrednost.

V Dravski banovini so odrejene za živo divjačino te-le cene:

Jelen, damjak, samec a) osmerak in višji .	3.000 Din
b) šesterak in nižji .	2.500 „
Košute jelenov in damjakov	1.500 „
Tele (jelenjadi)	600 „
Kozorog, odrasel kozel ali koza	14.000 „
mladič do enega leta	10.000 „
Gams, kozel ali koza	1.000 „
mladič do enega leta	500 „
Srnjak ali srna	500 „
mladič do enega leta	200 „
Zajci vseh vrst	100 „
Divji petelin, samec ali kokoš	400 „
Ruševec, petelin ali kokoš	300 „
Fazan ali fazanka	100 „
Gozdni, beli, skalni jereb, petelin ali kokoš	80 „
Poljska jerebica, brez razlike spola . . .	60 „
Prepelica, brez razlike spola	30 „
Divja raca, gos, močvirna ali povodna ptica	30 „
Divji golob ali grlica	15 „
Za odnesena jajca tu naštete perjadi . . .	10 „

Te cene se smejo povišati do 50%, ako je bila divjačina določena za razplod ali kakšno drugo posebno svrho, kar pa mora oškodovanec dokazati. Ta cenik velja samo za lovske tatvine in zlonamerno uničevanje v njem naštete divjačine.

Če lovski upravičenec ni zahteval odškodnine po lovskem zakonu pred upravnimi oblastvi, mu ostaja pravica, da toži krivca pred rednim sodiščem.

Kadar prejme občno upravno oblastvo prve stopnje prijavo ali samo izve za kakšno kaznivo dejanje po lovskem zakonu, uvede po službeni dolžnosti brez odlaganja postopanje. K razpravi se poleg prijavitelja in obtoženca pozove tudi lovski upravičenec.

Ako se proti zakonu pregreši več oseb skupno, jamčijo solidarno za povračilo škode.

V razsodbi zaradi kaznivih dejanj, ki se kaznujejo po lovskem zakonu, se vedno izreče: sodba glede kazni, sodba o zasegi divjačine, orožja, lovskega pribora in odvzemu lovske karte, o odškodnini kakor tudi o stroških postopanja.

Zasežene reči, kolikor se ne morejo uničiti, se prodajo v korist banovinskemu lovskemu skladu.

Vet. Hugon Turk

Presoja starosti pri divjačini

Ugotovitev starosti divjadi iz rodu prežvekovalcev, torej jelenjadi, srnjadi in gamsov po zobovju in rogovju je izčrpno raztolmačena v knjigi »Naš lov«. Prav tako je tam tudi povedano, kako se spozna starost divjih svinj. Glede starosti druge divjačine gotovo zanima vse lovce, pa tudi trgovce in zlasti potrošnike, kako se spozna, ali je divjačina mlada ali stara, kajti ni vseeno, če dobiš na mizo prastarega fazana kot pečenko ali pa mladega. Jako stara perutnina se skoraj ne da pripraviti, da bi bila užitna, kaj šele slastna, pa prav tako tudi osiveli zajec ne da niti primeroma tako dobre pečenke kakor njegov pravnuk. Seveda ne moremo vedno izbirati ter mora često na mizo, kar smo ustrelili, toda če moremo ali smemo izbirati, bomo gotovo sebi in svoji ženi jako ustregli, če prinesemo v kuhinjo mlado žival, ki je vedno boljša in slastnejša od stare živali iste vrste.

Pri zajcu je več znakov, iz katerih sklepamo na njegovo starost. Splošno znano je, da se mladim zajcem rob uhlja prav lahko zatrga, pri starih pa gre to le težko. Pri mladem zajcu se koš laže vtisne in rebra se laže starejo; če stisnemo spodnjo čeljustnico od strani, se sprednja zoba (sekalca) za prst široko razkleneta vsaksebi; tudi se zadnji del spodnje čeljustnice lahko zlomi; pri pritisku z roko v očesno votlino se podaljški čelnih kosti pri mladih živalih laže stisnejo kakor pri starih, ker še niso dokamneli. Prav tako se pri mladih zajcih nosne kosti z lahkoto vterejo, kar pri dveletnih zajcih ali še starejših že ni več mogoče. Dlaka, zlasti na trebuhu, je pri mladih zajcih mehkejša nego pri starih. Ovojne kožice na mišicah v ledju so pri mladih zajcih sivobelkaste, nežne in prozorne; meso vobče je svetlejše, sivkastordeče, pri starih pa temnordeče. Mladi zajci imajo slabo obrušene kremplje in so brez kostnih izrastkov nad zapestji. — Bela lisca dlake na sredi čela in lahki zlom kosti v nogah nista znaka za ugotovitev starosti, kajti četudi bela lisca navadno z drugim letom starosti izgine, jo mnogi zajci obdrže vse svoje življenje. — Kdor lahko izbira, naj vzame manjšega zajca, ki je skoraj gotovo tudi mlad.

Mlade jerebice imajo v celoti nežnejše telo, nogi sta rumenkasti, jeseni rjavkasti, dočim je pri starih jerebicah truplo krepko, trščato, noge pa so sive ali sivomodre. Lanske jerebice imajo prikrite dele nog še vedno rumenkaste. Kljun mladih jerebic je izprva roženo rjav, postane jeseni temnozelenkast, pozneje z leti pa posiví in pobelí. Pri mladi jerebici je perje

na glavi sivo, pri starejši pa rumenorjavo, vendar pa mladostna siva barva traja le štiri mesece, potem odloča starost jerebice prvo, takozvano vodilno pero v perutnici, ki ima pri mladi ptici ostro koničast, pri stari pa obrušeno okroglast konec. Stari samci imajo vrhu tega tudi še veliko, rdečerjavo podkvasto liso na prsih, ki se pojavi včasih tudi pri starih samicah.

Vodilno pero je s svojim koničastim ali zaokroženim koncem značilno za mladost, odnosno starost tudi za vse druge ptice kurjega rodu. Razen tega se presoja starost gozdnih in poljskih kur tudi še po grebenu na prsni kosti, ki je pri mladih živalih upogljiv, pri starih pa stoji trdno pokonci. — Pri fazanih (samcih) se določa starost zanesljivo tudi po ostrogah, ki so izprva le močne bradavice ter šele proti jeseni prehajajo v konice; konica postane ostra šele jeseni prihodnjega leta, stožkasto pravo obliko ostroge pa dobi šele v tretjem letu. — Mladega jereba razločimo od starega po živo belkastem prsnem perju. Od srede ali konca septembra naprej se loči tudi po temni lisi na grlu. Ta je pri starcu temnočrna, skoraj s kovinastim sijajem v modro, pri mladiču pa je medla ter vleče nekoliko na rjavo.

Divje race in gosi imajo v mladosti mehke, lahko upogljive hrustance v sapniku, v starosti pa postanejo ti obročki trdi, ker pokostenijo.

Udo von Fuchspass,
pol. 23. IV. 1934; vzreditelj Claus Rolfs, vodnik in lastnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana; I. darilo na poml. vzr. tekmi v Ljubljani 1935. (Gl. str. 332!)

Hanzlowsky Miroslav

Atavistična selitev divjačine

Na več krajih naše domovine opazujemo, da sili divjačina iz svojih prirojenih nahodišč v dolino in se skuša tam prilagoditi na nove razmere. Seveda tu ne gre za kako od psov pregnano divjačino, za vremenske neprilike ali bolezen, ampak le za naravno selitev posameznih parov ali skupine divjačine in nima zveze s kakšno vnanjo silo. Morebiti bo trdil kateri lovec, da gre tu le za selitev, primerno letnim časom, in sicer na pomlad v višino, a v jeseni in zimi v nižino. Tu imajo prav. Jaz jim pa hočem dokazati še nekaj drugega, namreč da je selitev divjačine z gorovja v nižino in v nižini iz kraja v kraj nekaj naravnega in da je to notranji gon divjačine, priti zopet v kraj, odkoder je izšla. — Ta snov je že obelodanjena v neki srbski knjigi o lovu. Snov sem zbral po svojih dolgoletnih opazovanjih in dognanjih ter jo dal že l. 1930 na razpolago dr. ing. Marinoviću, profesorju na univerzi v Beogradu, znanemu lovskemu pisatelju.

Predvsem si je treba predočiti našo sivo davnino. — Praded našega močnega jelena je bil orjaški jelen, ki je bival vsepovsod tamkaj, kjer mu je nudila narava dosti hrane in pa vode za kalužanje. Tudi njegov poznejši potomec — naš divni jelen — je živel v dolinah in gričevju vse dotlej, dokler ni začel človek trebiti gozda in se seliti tudi v gozd zaradi varnosti pred napadi divjih narodov, oziroma pozneje kot drvar in oglar. Ti rovtarji so delali zgago divjačini nele kot divji lovci, marveč tudi s svojim bivanjem v gozdu. Tako vidimo, da je človek tisti faktor, ki nam je jel odtujevati jelenjad. To pehanje z divjačino pa je imelo za posledico, da se je oddaljeval jelen čedalje bolj v hribovje in si iskal novih zatočišč. V naših krajih se je ohranil jelen le še v Kočevskem gozdu, dočim je moral vsepovsod drugod izginiti s površja. — Šele v zadnjih 50 letih, ko so ga začeli zopet gojiti (n. pr. v Bornovem lovišču in v Kokri), se je zopet povzdignil do nekaj boljšega življenja. Toda jelen ima tudi svoje navade, ki jih lovstvo še ne pozna docela. Začel se je seliti v parih (mlajši komadi) v nižino blizu svoje domovine, dostikrat pa tudi prav daleč proč od svojega rodišča. Danes pa imamo tako selitev jelenjadi že prav na debelo. Koder ni bilo pred več leti še prav nobenega jelena, jih imamo sedaj že prav obilo. Samo rukanje jelenov zvabi še košute na stara rukališča, a se vedno vračajo zopet nazaj, odkoder so prišle na plemenitev. — Tu torej ne igra vloge rodišče, marveč samo stara vera, da so prišle semkaj iz nižine.

Gamsi so bili tudi prej gospodarji naših nižjih holmov in hribov, odkoder jih je spravil v visoke hribe samo človek s svojim prodiranjem za življenjem. Gamsu seveda ni bilo potrebno, da si je iskal vodo in hrano, kajti vse to mu je nudila planina v veliki meri. — Toda tudi gamsu ni bilo več tako všeč v gorah in se je začel seliti iz hribovja v nižje ležeče pokrajine. Tam, kjer nekdaj niso vedeli prav nič o gamsih, jih imajo, če že ne zadosti, pa vsaj toliko, da se z njimi lahko postavijo. In ta nagon pojde gamsom od dne do dne bolj v kri. — In tu nastane zopet vprašanje, zakaj ne ostane gams v svoji prisiljeni domovini v gorovju in zakaj sili vedno bolj in bolj v dolino? Tudi tu se mora reči samo, da ga goni v dolino njegov atavistični čut.

S srnjadjo je enako kakor z jelenom. To ljubko divjačino najdemo vsepovsod, kjer ima količkaj možnosti za bivanje. Tudi srnam ni dal čut, da bi šla v druge kraje samo zaradi prenapolnjenosti revirja ali zaradi drugih vnanjih razlogov. Tudi tu je vzrok atavizem. Seveda bo s čudom gledal poljski lovec, ki je vajen samo perjadi, na srne v malih gozdičkih. Pa tudi tu se bodo udomačile, če jih ne bo preganjal. To niso samo preužitkarji, marveč naši stalni gostje, ki si hočejo pridobiti tu svojo staro domovinsko pravico. — Zato je treba prej preizkusiti, če to niso uhajači, ki le slučajno pridejo sem v vas, katere je treba šele nasoliti z »žegnano soljo«, da se stalno naselijo.

Divji petelin je tudi tak stric. Akoprav je še nekdaj pel visoko v gorovju, ga je poklicala nazaj zavest, da so že njegovi pradedje peli tukaj. Čemu bi pa bežal pred ljudmi? Zato si išče svoja rastišča v gričevju. Kjer prej že davno ni pel, ga imajo sedaj za stalnega gosta. Torej tudi divji petelin si utira zopet pot v dolino, oziroma v nižinske gozde.

Kaj pa ruševci? Tudi pri teh se vidi stalno pomikanje s hribov v dolino. Seveda je to pomikanje bolj počasno, a vendar očitno. — Tudi bi vam rad povedal še kaj o novih rastiščih v Bohinjskih gorah, ki so za dobrih 400 metrov niže kot pri ostalih petelinih; toda o tem drugič. — Torej tudi ruševca navdaja gon po zbližanju z nižjimi hribi.

Tudi poljsko jerebico, ki je vendar doma v polju, prime semintja atavistična selilna strast. Ponekod sem opazil v jeseni vse polno jerebic, a na spomlad ni bilo skoraj nobene, akoprav je bila zima mila in niso trpele zaradi zime nikake škode. Po drugi strani pa sem zopet čital poročila iz drugih krajev, da so se tam »zaredile« jerebice v večjih množinah, dasi jih ni bilo doslej dosti. — Seveda so se pomnožile, ker so prišle tjakaj iz

bolj obljudenih krajev. Tu ne odloča življenjsko vprašanje, marveč edinole gon do preseljevanja. Prav tako ima gozdni jereb to lastnost, samo da ne gre tako daleč proč kot poljska jerebica. — Da, dočim si piskal letos z najboljšim uspehom, nimaš tam drugo leto prav ničesar, ker so šli gozdni jerebi malo na »letovanje« v drug kraj ter pustili za seboj samo nekaj ostankov.

Tako bi lahko pokazal skoro za vsako vrsto divjačine, da sili nazaj v svoja bivališča, ki jih je imela v davnini.

V naših krajih je bilo nekdaj vse polno divjačine, ki je že izumrla ali pa se nahaja le v malenkostnem številu še bogzna kod. — Tako so živeli v naših krajih tur, zober, damjak, los, antilopa, kozorog in bober. Vse te vrste in še več drugih je zajel pogin ali pa so se morale umakniti kulturi v nedostopne kraje. Tudi o teh ostankih bi bilo dobro zvedeti, kjer še obstojajo, ali se je pojavil tudi pri njih čut potovanja v stare kraje ali ne.

Ilka von Pratzertal,
pol. 20. IV. 1933; vzreditelj v. Langen, vodnik in lastnik Anton Cizl v Samoboru; I. darilo (zmagovalka) na poml. vzr. tekmi v Ljubljani. (Glej str. 332!)

A. Schuster

Prva svetovna razstava za pse vseh pasem v Frankfurtu n. M. 1935

V zadnji številki »Lovca« sem omenil od lovskih psov že lepo vrsto pasem, ki so bile razstavljene v večjem ali manjšem številu, pa moram zaradi popolnosti omeniti v kratkem še nekatere.

Za angleškimi ptičarji so prišli na vrsto zanimivi lovski psi za lose, ki so sivi in slični špicom. Poleg teh so bili nameščeni jazbečarji, in sicer 61 kratkodlakih, 53 dolgodlakih in 61 z resasto dlako. Zlasti med dolgodlakimi in resastimi so bili odlični predstavitelji te pasme, pa tudi jazbečarji pritlikavci in jazbečarji kunčarji so bili jako dobro zastopani. Nato so se vrstili lepi foksterijerji, še boljši pa so bili nemški lovski terijerji. Kot zadnja pasma lovskih psov so bili razstavljeni škotski terijerji. To pasmo je ocenjeval posebno strog sodnik iz Škotske, ki je izločil precej psov na veliko žalost njihovih posestnic, ki so zaradi tega potem ves čas razstave kazale kaj kisle obraze.

V drugi dvorani je bil oddelek II. s psi tirači, kakor so ruski hrti, perzijski hrti, angleški hrti, vipeti i. dr., potem oddelek III. za služenske pse, med njimi skoraj 500 nemških ovčarjev, potem precej dobermanov, ajredal-terijerjev, rotvajlcev, bokserjev, šnavcerjev itd. V oddelku IV. so bili razstavljeni psi za posebno rabo in pa psi čuvarji. Švicarske planšarske pse moram prav posebej omeniti in pohvaliti, potem bernhardince, novofundlandce, švicarske landseerje in leonberžane, pa tudi krasne kodre, male in velike, severne špice ter irske, velške (welsh), silhemske (sealhyam), bedlingtovske in druge terijerje. Zastopani so bili tudi dalmatinci, posebno pozornost pa so vzbujale nemške doge, ki jih je bilo 163 razstavljenih. V zadnjem oddelku V. so bili nameščeni hišni psi in pritlikovci.

Posebne razstave za inozemstvo so se udeležile države: Belgija, Francija, Holandija, Italija, Avstrija z 8 braki, Švedska in Švica. Jugoslavija je — žal — mogla razstaviti samo slike svojih psov. Te slike, ki so kazale ilirske ovčarje in istrijanske brake, sem obesil na jako vidnem mestu, kjer je bilo vedno precej obiskovalcev. Da nisem tega lastnoročno izvršil, bi nemara naši razstavki ostali v pisarni, tako lepo zamotani, kakor smo jih odposlali.

Prijave posameznih psov so bile mogoče v šest razredov, in sicer: v mednarodni splošni razred, nemški splošni razred, omejeni razred, mladinski razred, vzrejni razred in uporabnostni razred. Prijavnina je znašala 6 RM. Za mednarodno skupinsko vzrejno tekmovanje se je plačalo 15 RM, za nemško skupinsko vzrejno tekmovanje pa 10 RM za psa. To tekmovanje se je vršilo v 13 oddelkih in so bile odlikovane skupine nemških dog; nemških ovčarjev; od ptičarjev: nemški žimavci iz pesjaka Saarforst; od lovcev, barvarjev in psov za grmarenje: koker-španijeli; jazbečarji; od jamarjev: gladkodlaki foksterijerji; od tiračev: ruski hrti; od služenskih psov: dobermani in rotvajlci; od psov

Bedlington-terijerji z razstave v Frankfurtu n. M.

za posebno rabo in čuvarjev: beli kraljevski kodri in šnavcerji ter od hišnih psov ter pritlikavcev: mopsi.

Pri mednarodnem skupinskem vzrejnem tekmovanju, ki ga je razpisalo mesto Frankfurt, so prejeli odlikovanja od 60 tekmujočih skupin: nemške doge, koker-španijeli, irski seterji, jazbečarji, bolognezi, šnavcerji, nemški žimavci, ruski hrti, bernhardinci, rotvajlci, foksterijerji in pritlikavi šnavcerji.

Največjo pozornost in radovednost je vzbujalo vprašanje, kateri pes bo proglašen za najboljšega vse razstave. Šlo je za zmago med angleškim rdečim koker-španijelom in nemškim ovčarjem. Končno se je žirija odločila le za španijela, ki je s tem postal zmagovalec na svetovni razstavi.

Omeniti moram še nekatere prireditve, ki so se vršile v okviru razstave, tako mednarodne dirke hrtov, pri kateri so dosegli vipeti (whippet) 250 m v 17 sekundah in angleški hrti 300 m v 19 sekundah, potem pa preizkušnje policijskih in služenskih psov.

Daril je bilo mnogo, vmes veliko jako dragocenih, in naj bi nam to služilo za zgled, kaj in koliko se drugod žrtvuje za pasjerejo. Razdeljenih je bilo 2640 daril.

Razen glavne razstave psov so bile še posebne znanstvene razstave, zlasti veterinarsko-medicinske, pa tudi umetnostne itd., tako da bi za proučevanje vseh teh oddelkov potrebovali več dni.

Angleški hrti z razstave v Frankfurtu n. M.

Vobče je prevladovalo končno mnenje, da so polni trije dnevi za tako razstavo vendarle preveč, kar se je pri razstavljenih psih že poznalo, vendar bi se ob tej mnogoternosti in množini razstavkov komaj mogel čas skrčiti, če bi se hotelo vse izvršiti po načrtu in dati obiskovalcem možnost, da si vso razstavo ogledajo. Tako se je porabilo vse prvo dopoldne za prevzem in oddelitev psov. To se je izvršilo v najlepšem redu in brez običajnega razburjenja. Popoldne in naslednje dopoldne so se psi ocenjevali, popoldne pa so bila skupinska vzrejna tekmovanja, kjer smo mogli občudovati najboljše pse posameznih pasem. Proti večeru drugega dne je bil že na razpolago tiskan seznam ocen in nagrad. Jako je obžalovati, da Jugoslavija ni mogla

razstaviti svojih domačih pasem, ki bi kljub mnogostranosti te svetovne razstave gotovo vzbudili nekaj pozornosti, kajti obiskovalci so se jako zanimali za inozemske pse. S psi bi prišli na razstavo tudi njihovi vzreditelji in lastniki, pa bi se majhno število obiskovalcev iz Jugoslavije vendar nekoliko povečalo. Od razstave so bile izločene tudi še Češkoslovaška, Ogrska, Rumunija in vse vzhodne države.

Tako na široko osnovane razstave, kakor je bila ta v Frankfurtu, se morejo prirejati le na redke čase, zato je tembolj škoda, da se je ni udeležilo več posetnikov iz naše države. Mnogo bi videli in mnogo bi se naučili. Upajmo, da ni več tako daleč čas, da bomo tudi pri nas priredili take razstave, četudi v ožjem obsegu, s čimer bi dosegli, da bi nas in naša stremljenja na polju kinologije upoznal tudi širši svet.

Naj h koncu svojega sestavka še omenim, kakšne zasluge ima za razvoj nemške psoreje znana tvrdka za pasjo prehrano, delniška družba Spratt. Do leta 1879. so razstavljali pse v kaj primitivnih lesenih zagradah. Značaj takih razstav pa je postal ves drug, ko je omenjena tvornica kolačev za pse Spratt za razstavo v Stuttgartu l. 1887. izdelala praktične, razložljive lopice za pse in jih je jela izposojevati prirediteljem razstav samo za prevozne in izdelovalne stroške ter obenem prevzemala prehrano razstavljenih psov. Stare, ne samo nehigijenične, ampak tudi težke lesene lope so izginile z razstav in na njihovo mesto so stopili lepi predeli iz žične mreže s svetlo pleskanimi zadnjimi stenami, kar je olajšalo pregled in povečalo vtisk. Sčasoma je raslo število razstav in z njim večja potreba po takih predelih za pse: v Nemčiji so nastala po več krajih skladišča za te predele in danes je njihova vrednost že dosegla znesek sto tisoč RM. Letno izda tvrdka Spratt d. d. za vzdržavanje skladišč, za popravila, dopolnila, za prehrano razstavljenih psov, za darila za tekme in slično že do 15.000 RM. Iz tega je posneti, da stroškov za te stvari ni treba kriti prirediteljem razstav, ampak da jih prevzame tvrdka Spratt. Za prevoz predelov na razstavo v Frankfurtu n. M. je bilo treba dvanajst vagonov po 300 stotov, na razstavi pa se je porabil cel vagon Sprattovega »fosfor-velpi« izdelka za prehrano psov.

Anton Schuster

Tretji kinološki svetovni kongres v Frankfurtu n. M.

Kongres, ki je trajal od 22. do 25. aprila 1935, je svečano otvoril na velikonočni ponedeljek v veliki meščanski dvorani nadžupan in državni svetnik dr. Krebs. Zborovalce sta nadalje pozdravila še Hans Glockner, vodja državne zveze za kinologijo v Nemčiji, ter poslevodeči tajnik F. C. I. baron Houtart, guverner provincije Brabantske v Belgiji; ta je govoril tudi v imenu Vik-

Ruski hrti z razstave v Frankfurtu n. M.

torja Du Pré, enega najstarejših in najbolj zaslužnih evropskih kinologov, ki mu je bolezen onemogočila udeležbo.

Henry Larsen iz Ženeve je nato prečital uradno listo delegatov, ki so zastopali 32 narodov, ter poročevalcev na kongresu. Otvoritev je zaključil z lepim nagovorom okrožni vodja za propagando Müller-Scheld.

Takoj nato so se v veliki sobani Frankfurtskega dvora pričele oficijelne razprave, ki so trajale štiri dni. Obravnavali sta se dve glavni vprašanji, namreč o dedičnosti v pasjereji in o posojanju neoplemenjenih psic za rejo.

Prvo vprašanje, o dedičnosti v reji pasemskih psov, je bilo razdeljeno v štiri oddelke, in sicer:

1. oddelek: Osnovna pravila dednosti in njena izraba pri reji pasemskih psov. Glavni poročevalec je bil profesor dr. Henseler iz Münchena, vodja zavoda za rejo živali in za rejno biologijo na tamošnji visoki šoli za tehniko.

2. oddelek: Podedovanje telesnih svojstev, vnanja oblika psa, vrsta dlake, barva itd. Glavni poročevalec o teh vprašanjih je bil profesor dr. Anton Pirrochi iz Milana.

3. oddelek: Podedovanje umstvenih lastnosti, inteligence, temperamenta, značaja, vida in sluha. O teh predmetih je poročal dr. F. Mery, praktični živinozdravnik iz Pariza, in sicer v prvem delu o podedovanju normalnih lastnosti v čutnem, umstvenem in občutnem življenju, v drugem delu pa o podedovanju nenormalnih ali bolezenskih duševnih lastnosti in pa o izpridljivosti psa.

4. oddelek: Tu je obravnaval glavni poročevalec major v p. Konrad Most iz Berlina vprašanje podedovanja nosu in s tem v zvezi o smereh vzreje v mejah prvega glavnega vprašanja. Ta predmet pa se ni obravnaval samo teoretično, ampak tudi praktično. Poleg jako zanimivih predavanj s svetlobnimi slikami so se v lovskem delu predvajali tudi psi sedmih pasem, in sicer: 1. nemški kratkodlaki ptičarji, 2. nemški dolgodlaki ptičarji, 3. koder-poenterji, 4. nemški žimavci, 5. veliki špijoni, 6. nemški prepeličarji in 7. nemški lovski terijerji.

Program je obsegal to-le delo:

I. Iskanje jerebic in zajcev na polju, in sicer najprej z izvežbanim starejšim nemškim kratkodlakarjem, nato pa z mladim psom iste pasme (brez donašanja), kjer se je videla prirodna zasnova za lov.

II. Delo po umetni rdeči sledi, 500 m, in sicer:

a) izdelanje sledi na jermenu do položene divjačine;

b) dvojna storitev, namreč z nakazanjem mrtve divjačine in z oblajanjem.

III. Povlečka s kuncem, 300 m, prosto izdelati.

IV. Povlečka z lisico, 300 m, prosto izdelati.

V. Šarjenje v goščavi v zvezi s preizkušnjo donašanja se je izvedlo z vsemi pasmami ptičarjev.

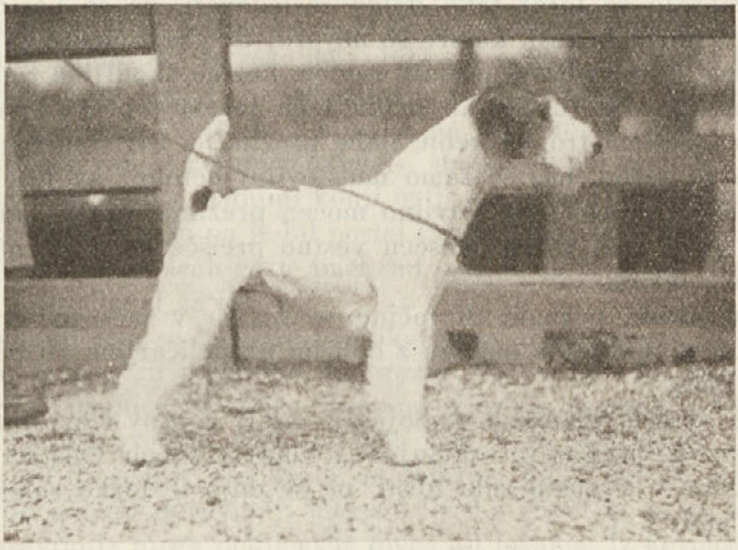
VI. Vodno delo, šarjenje v ločku, donašanje mrtve race iz globoke vode.

Naslednje dopoldne se je predvajalo delo služenskih psov z nosom, in sicer nemških ovčarjev po tem-le sporedu: 1. Izdelanje prekonočnih sledi, 2. zanesljivost na sledi, 3. izdelanje podnevne sledi, 4. držanje svoje sledi na tuji sledi, 5. najavljanje na umetni sledi z vmesno zvodno sledjo. Pri tem se je uporabljalo vohalno

sredstvo I. in II., ki ga je nosil vodnik s seboj za 50 km v ročki. Psi teko v skoku za vonjem, često 50 do 100 m daleč od povlečene sledi, da se vidi, kako močan duh ima ta vohalna snov. Snov drži za kakih 8 ur tako močen duh, da ji more slediti pes v ostrem teku z visokim nosom, potem pa toliko oslabi, da mora pes že z nosom pri tleh iti po sledi.

Ob koncu teh predvajanj sta zakonca dr. Menzel iz Linza n. D. pokazala z nemškim bokserjem ujemanje v vohanju.

Drugo glavno vprašanje je obravnavalo izposojanje ali posredovanje neoplemenjenih psic za rejne svrhe. O tem vprašanju se je razpravljalo v mejah tako zvanega monaškega vzrejnega

Foksterijer z razstave v Frankfurtu n. M.

prava, ki ga je izdelal zadnji kongres v Monaku in ki ga prilično objavi tudi »Lovec«.

Če gre za oplemenjeno psico, je to urejeno z odločbami FCI: za posojanje ali najemanje neoplemenjenih psic pa določb še ni, zato so se zanje postavila načela, izdelala pa jih bo dokončno FCI.

Vodstvo kongresa je poleg strokovnega pouka poskrbelo udeležnikom tudi za razvedrilo. Tako je priredilo prvo popoldne izlet v avtobusih v Taunus, drugi večer je bil častni večer za delegate, tretji večer so prisostvovali delegati slavnostni predstavi v opernem gledališču in četrti večer je bil oficijelni zaključek kongresa v meščanski dvorani »Römer«.

Kores Karel

Avgust

V drugi polovici meseca avgusta se prične lov na jerebice. Zabaven pa je ta lov le, če je lovska družba manjša in se drži strogega reda. Imeti mora dobro izvežbanega psa, ki urno išče ter zanesljivo stoji; tudi je dobro, če ima zraven še brihtnega fanta, ki pazi, kam se je obstreljevana družina usedla. Razumen lovec opazuje jerebične trope že prej in natančno ve, kje se okoli poldneva navadno nahajajo. Ob tem času je lov najuspešnejši, kajti avgusta meseca jerebice trdno leže ter največkrat le posamezne vzletavajo. Večkrat obstreljevani tropi se ne vzdržijo, morajo se torej tako dolgo zasledovati, da se postrelijo. Odstrel starih kokoši, katere se najprej dvignejo, more za trop, ki ostane brez vodstva, postati usoden, ker ga škodljive roparice laže uničijo. Na tekoče ali pritisnjene jerebice pravi lovec ne strelja. Preslabi tropi jerebic slabo prezimijo. Pri tropih, namenjenih za zarod, naj se samo nadštevilni petelini na jesen odstrelijo, da potem trop številno močen prezimi. Marljiv in previden lovec tudi v tem mesecu vestno preišče polje za nastavljenimi zankami.

Od ostale pernate divjačine se lovijo v mesecu avgustu divje race, in sicer v pogonu z dobrim prepeličarjem ali pa tudi na stojišču.

Na visokih planinah se pojavlja kralj gozdov s svojim večkratnim slenjenjem in orglanjem v hladnih nočeh. Odstrel jelenov, ki so v avgustu zelo tolsti, pa se dajo le težko zalesti, se lahko vrši.

Lovec, ki mu ni privoščeno, da bi lovil na plemenitega jelena, se odškoduje z zanimivim lovom na srnjaka na klic. Ta lov doseže vrhunec v mesecu avgustu. O najugodnejšem dnevnem času tega lova so mnenja različna. Ob sončnih, gorkih in brezvetrnih dneh se sme med šesto in deseto uro dopoldne ter tretjo in sedmo uro popoldne računati na uspeh, če lovec dobro razume lov na klic. Glavni pogoj je previdnost, dober veter in kritje ter prevarljivo posnemanje klica. Praktičen lovec ne potrebuje umetnega klica na srnjaka; poslužuje se za to listja, trave, brezovega lubja in drugih naravnih sredstev.

Že v avgustu se mora za zimsko krmo nabirati listje in vejice ter shraniti na zračnem, suhem prostoru.

Ing. Fr. Sevnik

Červanovi spomini

Tako so minevala Červanu mladeniška leta. Pa se je zgodilo, da je začel opletati za Černetovo Micko s Poljanske frate. To misel so mu bili gotovo navdahnili dobri duhovi, kajti Micka je bila čedno in pridno dekle. Hudobam pa to ni bilo prav in delale so veliko zgago. Velikokrat so ga norile v temnih nočeh in napravile so mu veliko nevšečnosti. Mnogo težav je bilo treba premagati, preden sta se vzela. Potem pa se je začela najlepša doba njegovega življenja. Dobro sta se razumela, bila sta pridna in kmalu sta si opomogla. Tam gori na podsteniškem, na Červanovi frati, v bližini, kjer napravi cesta iz Podturna na Podstenice velik ovinek, še danes nazvan »Červanov ovinek«, sta postavila novo hišo. On je začel prevažati z lastnimi konji oglje na Dvor; odprla sta celo malo krčmo. Medtem pa je bil postal Červan tudi graščinski lovec. Gozdar na Podstenicah ga je imel rad, ker je bil bister in okreten, pa ga je predlagal za lovca.

Spomnil sem se karijere marsikaterega graščinskega lovca in logarja: iz malega potepuha, ki prazni ptičem gnezda, nastavlja po gozdu limanice in zanke, postane sčasoma okreten drvar ali oglár. Zraven svojega rednega dela ima tudi postransko »zanimanje« — divji lov. Vse kazni ne zaležejo nič. Tako se pogosto zgodi, da panajo upravitelji njegovo lovsko strast le na ta način, da napravijo iz njega poklicnega lovca ali logarja. Iz krvoločnega Savla postane gorečnež Pavel in milost gospodov predstojnikov sije na njega. Zlo je bilo poplačano z dobrim, kar nikakor ni v skladu s pojmom pravičnosti. Toda pravica je ženskega spola in vsled tega pristranska, toda nagnjena k usmiljenju. Takšen spreobrnjenec pa navadno ne sliši rad namigavanj na to temno dobo njegovega življenja, ne od predstojnikov, še manj pa od tistih svojih zoprnikov, katerih slabe namene predobro pozna.

Pobaral sem tedaj tudi Červana, kako je kaj bilo s to rečjo. Pa ni bil nič kaj prijetno zadet. Le tako mimogrede je omenil, da so mu res nekatere malenkosti na vest djali, pa kaj bi tisto! Nisem dalje vrtal o tem, ima pač vsakdo izmed nas svoje grehe in pokoro. Saj pravi tudi Cankar nekje, da ni bil še nihče po nedolžnem obešen, kajti če tudi ni morda koga ubil ali oropal, je pa gotovo v svoji mladosti hruške kradel.

Takrat so imeli graščinski lovci velike pravice. Loviti in streljati so smeli vso divjačino, ki jim je prišla pod cev. Marsikaj od uplenjenega so smeli pridržati, drugo so morali proti strelnini oddati; za pokončavanje nevarnih zveri so bile določene tudi nagrade. Zrastel v gozdu, je Červan dobro poznal divjad in njene navade, bila mu je ljuba kot domače živali. Na dolgo in široko mi je popisoval takratne lovske razmere in svoje lovske doživljaje.

»V prejšnjih časih je bilo pri nas v splošnem več razne divjadi, kot je je dandanašnji. Da začnemo kar pri polhu, ki smo ga že od nekdaj radi lovili v raznovrstne pasti. Prej je imel v mnogih starih bukvah svoje žlamborje, danes pa odstranjujete vsa takšna drevesa, imeti hočete le lepa, gladka in zdrava debla za žage. Pa je postal redkejši, kajti skalne razpoke in druge luknje mu ne prijajo tako kot drevesne dupline.

Zajcev res ni bilo nikdar kaj prida v naših krajih, kjer je mnogo visokega gozda in le malo polja, več jih je pa le bilo, kot jih je dandanašnji. Mi smo imeli v mladosti le navadne prednjače, dandanašnji pa imajo že puške, ki kar sam ne vem kolikokrat ustrelijo, če le venomer pritiskaš. Pa je prišla še vojna in navadila ljudi moritve, kraje ter brezsrčnosti. Ni čuda, če se je število divjadi po vojni silno zmanjšalo. To se pozna še posebno močno pri srnjadi. Veliko število srnjakov in srn sem podrl, sam ne vem koliko, ali nikdar nisem ubil srne od mladičev. Bil sem dober strelec, malo divjadi sem obstrelil. Danes pa gospodarijo zankarji, slabi strelci z dobrimi puškami na šibre, pa neprestane divje gonje, da je joj! Če bo šlo tako naprej, bo slaba za lov. Koliko lepih ur sem preživel na čakanju in na zalazu. Marsikatero dogodivščino bi Vam lahko povedal.

Še lisic in divjih mačk smo imeli takrat več, kar je pa čisto razumljivo, če je manj vse divjadi. Mnogo sem jih uplenil na čakanju, v pogonu in tudi v past v mojih dobrih časih. Jerebov je še danes precej, toda prej so se lažje prehranili. Bilo je mnogo več grmovja, raznega jagodičja, zdaj pa le vse preveč čistite gozdove. Divjega petelina pa nisem v svojem življenju nobenega ustrelil. Morda jih je bilo takrat manj kot jih je dandanašnji. Pa tudi nismo znali prav loviti nanje. Večkrat sem pa naletel na katerega v grmičevju, zlasti na kokoši, ki prilete včasih tudi v dolino. Sedaj se pa zadržujejo divji petelini tudi v Pečkah nad Sotesko in prelete večkrat celo na Brezovo reber.

Divjih svinj pa v mojih časih[6] sploh ni bilo tu. Pravijo, da so jih zaredili malo pred vojno tam pod Gorjanci, med vojno so

[6] V dobi od 1870—1891.

se pa zelo razmnožile in prišle tudi na Rog.[7] Zdaj jih je že mnogo tu, včasih jih vidijo tudi do deset v enem tropu. Kočevarjem delajo veliko škodo na polju, pa tudi dol v dolino že prihajajo. Preplavajo tudi Krko, pa se počasi selijo na Brezovo reber in trebanjsko gričevje. Baje jih je težko dobiti, ker so prefrigane živali, česar človek svinji ne bi prisodil.«

Tako sva priromala počasi do medveda, ki me je najbolj zanimal. Kako je bilo v njegovih časih kaj s tem?

»O, kako neki! Le poglejte tu na nogi te maroge in brazgotine od kolena navzdol! Zapustil mi jih je nekoč medved v spomin. V mojih časih medveda niso ščitili kot dandanašnji. Graščinski lovci smo ga lahko ustrelili ali ubili, kjerkoli smo ga dobili. Bilo jih je pač več takrat. A ni mu bilo lahko priti blizu, ker je to zelo umna in okretna žival. Zadržuje se pa čez dan v težko pristopnih goščavah. Prirejali so nanj včasih tudi pogone s psi in gonjači. Tako smo imeli velik pogon na medveda leta 1881., dobro se še spominjam. Pogon se je vršil od Pogorelca, kjer se medvedi še danes radi drže, pod Podstenicami proti Delečemu vrhu. Razen graščinskih gospodov iz Kočevja in Soteske so prišli tudi nekateri lovci iz Novega mesta in okolice. Izmed graščinskih lovcev so bili določeni boljši strelci za na stojišča, drugi so morali pa z gonjači v pogon, da so držali gonjače v redu.

Midva s pokojnim gozdnim čuvajem Piceljnom iz Rožeka sva stala na neki stečini blizu skupaj, da bi v sili lahko drug drugemu pomagala. Bil je lep jesenski dan, skoraj brez sapice. Dolgo sva čakala, kar se da mirno, pri tem pa napeto prisluškovala. V daljavi se je oglašal lovski rog in kriki gonjačev; psi so nekaj gonili v hrib. Nenadoma zaslišim v gostem smrečju nekakšen šumot in čez nekaj hipov zagledam velikega medveda, ki jo ubira naravnost proti meni. Hitro se pripravim na strel, medved pa me opazi, bilo je morda na trideset korakov. Bliskovito se vzpne na zadnje noge, moja risanica poči; medved strahovito zarjove, zadel sem ga. Ali ni padel, drvel je proti meni. Medtem je priskočil k meni za hrbet Picelj, položil svojo puško na mojo ramo, zagrmel je strel, da bi me bil kmalu oglušil.«

»Pa ni zadel?«

»Kako neki! On je bil manjši od mene, jaz se pa še nisem bil sklonil, pa si lahko mislite, kam je šel strel. Medtem je bil rohneči medved že pred mano, dvignil sem risanico, da ga čehnem po glavi, toda on je bil hitrejši. Ogromna mrcina me je zrušila pod

[7] Razlago za to glej »Lovec«, letnik 1933: »A. Šavelj — Divja svinja v kočevskih pragozdovih.«

sabo, puška se je kar zlomila in mi prišla pod trebuh. Zverina se mi je pa zavalila na hrbet nekako tako, da sem imel glavo nekje pod njenimi zadnjimi nogami, ona pa svoj gobec blizu mojih nog. Popadla me je za nogo, začutil sem silno bolečino, napol nezavesten sem mislil, da mi jo je odgriznila. Kmalu je nogo izpustila. Miroval sem nekaj časa, toda puška me je tiščala v trebuh, dušilo me je, pa sem napel vse sile, da bi dobil vsaj glavo izpod zverine. Posrečilo se mi je potisniti obličje izpod medveda, da sem vsaj lahko zadihal. Toda, ko sem se bil premaknil, je mrcina zopet renče šavsnila po moji nogi in jo spustila šele, ko sem nekaj časa miroval. Nato si je začela lizati rano. Junaški Picelj je bil medtem pobegnil. Ostal sem tako v strašni stiski in mislil, da mi bije zadnja ura. Neznansko me je vse bolelo, noga mi je krvavela, občutil sem skelečo bolečino. Ganiti se nisem več upal, le čakal sem v smrtnem strahu, kaj bo mrcina ukrenila z mano. Zdelo se mi je, da ležim tako že celo večnost, v resnici pa ni moglo biti dolgo. Le z enim očesom sem lahko škilil izpod medveda. Pred očmi se mi je temnilo, delali so se čudni kolobarji in pisane podobe, tako da nisem prav vedel, če še živim ali če že potujem na oni svet. Uh, bilo je hudo, da nikoli tako! Nenadoma pa začujem pasje lajanje in kakor skozi meglo vidim prihajati po medvedovi sledi svojega Risa, ki je bil z drugimi psi v pogonu. Ko opazi medveda, obstoji prvi hip ko vkopan, dlaka se mu naježi, nato se pa zakadi z vso silo v medveda. Bil je korajžen in zvest pes, moj Ris! Ko sem ga z veliko muko poklical po imenu, je postal še bolj divji, naskakoval je mrcino z vseh strani. Zverina se je obračala za njim, renčala in hlastala po njem, pri tem pa seveda telovadila po meni, da so mi kosti pokale. Nenadoma pa se posreči Risu, da zagrabi medveda za gobec. To je bilo pa temu le preveč, pognal se je za njim, pes je odskočil, pa ponovno napadel, zver je šinila zopet za njim, Ris je odskočil v stran, medveda je pa naenkrat zmanjkalo, kot bi kdo začaral. Telebnil je v luknjo, zakrito z nizkim grmičevjem. Kot se je pozneje ugotovilo, je bila okrog 5 m globoka, ozka jama, kakor širok dimnik. Takšnih jam je po Rogu izredno mnogo.

Pa si predstavljajte nas troje: jaz sem ležal tam ves zbit in pomazan, krvav od medvedove in svoje krvi, vstati nisem mogel, komaj da sem se upal ganiti od silnih bolečin. Nekako deset korakov od mene pa v jami medved, ki je notri rohnel, da je zamolklo odmevalo, ven pa le ni mogel. Okrog jame pa je skakal in lajal kot nor moj Ris. Njegov silni lajež pa je le napotil moja soseda na drugem stojišču, da sta prišla pogledat, kaj se godi. Tudi Picelj se je vrnil v tem z drugimi lovci, pa so najprej mene

za silo obvezali, nato pa šli nad medveda, ki je čepel v jami. Streljati niso prav mogli, ker je bila jama temna in malo zavita, tudi bi bilo škoda kožuha, če bi ga preveč razstrelili. Medved je bil sicer ranjen, čakati na njegovo smrt pa le ni kazalo. Zato so zakurili nad jamo velik ogenj in medveda z dimom zadušili. Ko se ni več oglasil, če so vrgli kamen notri, so vedeli, da je proč. Pripeljali so potem lestve in vrvi, pa so ga z veliko muko izvlekli. Tehtal je nad 400 funtov.[8] Za mene so pa napravili nosilnice, da so me tovariši lahko nesli domov. Dobra slivovka mi je vrnila nekaj moči, stari grof Barbora[9] mi je pa dal cigaro, da sem lažje prenašal bolečine na nosilnici. Pa sem se kmalu pocajtal, le te brazgotine so ostale na nogi. Drugače ni bilo hudega in lahko hodim, le spremembo vremena zelo občutim.« (Konec pride.)

[8] 1 funt = 0.56 kg.
[9] Grof Barbo.

Laponski špic s skrajnega severa z razstave v Frankfurtu n. M.

Iz lovskega oprtnika

Središnja uprava saveza lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije v Beogradu namerava sklicati jesensko zborovanje v Dravski banovini. Delegatom, našim gostom naj bi se nudila prilika za odstrel gamsov in srnjakov. Prosimo zato lastnike in zakupnike gamsjih in srnjih revirjev, da odstopijo odstrel, odnosno povabijo delegate v svoja lovišča. Pogoji za odstrel in število, odnosno koliko delegatov bi posameznik povabil, naj se sporoče SLD v Ljubljani vsaj do 1. septembra 1935. Centralni odbor SLD.

Za vse lovce. V decembrski številki »Lovca« objavljeno navodilo za obnovo lovskih kart za l. 1935 je kralj. banska uprava za Dravsko banovino z okrožnico z dne 13. julija 1935, III. No. 1879/4 dopolnila, odnosno izpremenila. Za lovce so zlasti važne te-le izpremembe:

1. Od 13. marca 1935, ko je bil v Dravski banovini uveljavljen novi lovski zakon, je pobrati v smislu § 84. zakona o lovu, odnosno čl. 54. banovinske uredbe k zakonu o lovu, od vsake koledarske lovske karte, ki ni oproščena državne takse po zakonu o taksah, znesek 10 Din za banovinski lovski sklad. To plačilo je na lovski karti potrditi.

2. Državne takse ne plačajo: a) člani kraljevskega doma; b) diplomatski in konzularni uradniki, če niso naši državljani, po vzajemnosti, razen častnih konzulov; c) državni šumarski uslužbenci; č) vsi uradno zapriseženi lovski čuvaji za lovišča, ki so zanja zapriseženi; za druga lovišča morajo imeti taksirano lovsko karto.

3. Po § 52. pravilnika o banovinskih davščinah Dravske banovine z dne 17. aprila 1933 znaša banovinska taksa za lovsko karto 50% državne takse, torej za lov brez psa 15 Din, za lov z enim psom 20 Din, za lov z dvema psoma 25 Din in za lov s tremi ali več psi 30 Din.

Banovinska taksa se ne pobira od oseb, ki so oproščene državne takse, pač pa od lovcev, ki imajo stalno bivališče v drugih banovinah, pa love v Dravski banovini.

Banska uprava povrne prizadetim razliko med prejšnjo in sedanjo banovinsko takso. Osebe, ki so za leto 1935 plačale banovinsko takso po prejšnjem pravilniku (torej 200 Din, odnosno 120 Din, oziroma lovski čuvaji 100 Din, odnosno 60 Din) naj vlože posebno prošnjo, ki je kolka prosta, za povrnitev preveč plačane banovinske takse, in sicer pri onem oblastvu, kjer so lovsko karto vzeli. V prošnji naj navedejo številko lovske karte in datum. Razliko izplača potem finančni oddelek banske uprave.

Poziv lastnikom in zakupnikom lovišč ter drugim lovcem. Minule dni se je otvoril gozdarsko-lovski muzej Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Topčideru. Dasi je muzej že odprt, potrebuje vendar še izpopolnitve, zlasti iz naših krajev. Nepopolne so še zbirke rogovja in rogljev, gozdnih živali in drugih lovskih trofej; dalje je izpopolniti zbirko orožja, opreme, lovskih priprav, kakor vabil in klicev ter pasti, in pa predmetov, ki se jih poslužujejo lovski tatovi. Pozivamo lovce v Dravski banovini, da oddajo predmete, ki jih morejo pogrešati ali ki jih še uplenijo, odnosno odvzamejo lovskim tatovom, imenovanemu muzeju. Vse poslane stvari bodo tam trajno shranjene z imenom darovalca. Muzej sprejema tudi sveže ubite živali, ki jih potem preparira. Od večjih sesalcev naj se pošljejo kože in okostje glave, manjši sesalci in ptice pa le iztrebljeni. Kože je dobro nasoliti, iztrebljene živali pa znotraj nasoliti in namašiti s karbolno vato ali kakšnim drugim razkužilom. Žival zavijemo v

smrečje ali mah, potem šele v papir ali zabojček; v paket denemo listek s potrebnimi podatki o pošiljki. Poštnino si prihranimo, da oddamo paket državnemu uradu (šumarskemu referentu pri sreskem načelstvu), ki ga odpošlje potem uradno brez poštnine. Sveže predmete, ki se morajo še preparirati, je poslati na naslov kralj. šumske uprave v Beli cerkvi, vse druge pa zgoraj imenovanemu muzeju na Topčideru.

Prilogi. Današnji številki »Lovca«, ki se je zaradi stavke v tiskarni žal jako zakasnila, sta priloženi dve tiskovini. Prvo prilogo smo najavili v julijski številki in naj jo izpolnijo vsi lovski čuvaji in drugi zapriseženi lovski uslužbenci, ki so plačali zavarovalnino, ter pošljejo svoji podružnici. Ta bo zbrane prijave potrdila in odpremila tajništvu SLD. — Druga priloga je vzorec za potrdilo o izvoru divjačine, kakor ga predpisuje § 26. zakona o lovu. (Glej »Lovec« VII., str. 264—265!) To tiskovino bo založila centrala SLD ter jo oddajala lastnikom in zakupnikom lovišč po lastni ceni, to je 25 p za komad. Naročila sprejema tajništvo SLD, Ljubljana, Komenskega ulica 19. — Tiskovine naj lovski upravičenec podpiše in da pristnost podpisa potrditi pristojni občini, ki mora to brez takse izvršiti. Podatke o divjačini pa vpiše, kadar hoče divjačino prodati ali odposlati.

Pižmovka namesto race. Ko sva letos 21. julija lovila z g. Borisom Goriškom v ribniku Komarniku race, sva doživela prav zanimiv slučaj. Šarila sva ob obrežju v sicer precej globoki vodi, zarasli z gosto močvirno travo, ko opaziva hitro gibanje med rastlinjem. V mnenju, da imava pred seboj obstreljeno raco ali mladico, sva sledila gibanju visoke trave tako dolgo, da se je dozdevna raca skrila pod vodo in obstala nekje pri dnu. Veseli obraz mladega lovca Borisa pa je dobil ves drug izraz, ko je namesto race izvlekel iz vode veliko, zvijajočo se pižmovko. Nekoliko prestrašen jo je takoj treščil proti meni, kjer se je zopet skrila pod vodo. Ker mi je bilo mnogo na tem, da pižmovko dobim, sem jo iskal in res kmalu otipal med vodnim mahom ter jo zadavil. Bil je samec in meril od glave do konca repa 46 cm. Dali smo ga tukajšnji meščanski šoli v naučne namene. Ker je omenjeni ribnik jako velik, sem mnenja, da se drži v njem še kakšen eksemplar in bom o morebitnem uspehu še poročal.

Feliks Ciuha, Sv. Lenart.

V loviščih Stola, Begunjščice in Ljubela je poginilo letošnjo zimo in pomlad nesorazmerno mnogo gamsovih kozličev, čijih ostanke so lovci našli v odkopnelem snegu. Ali je temu vzrok huda zima, neugodno vreme spomladi ali kakšna bolezen, bi bilo važno vedeti. Morda je kateri lovec dognal vzrok ali sklepa iz kakih znakov na vzrok poginutja gamsovih mladičev? Navadno pogine v teh loviščih prav malo zaroda in vremenske razmere pretekle zime in pomladi tudi niso bile čez mero neugodne. —č.

Nedolžnost kanje. V začetku junija sem se peljal s kolesom na zalaz na srnjaka. Od daleč sem videl na robu gozdička, kjer teče mali jarek, kanjo, ki je imela nekaj opravka. Stopil sem s kolesa in šel pogledat, kaj je imela opraviti v meji. Ugotovil sem, da leži tam naokrog nekaj fazanjega perja in da je razbitih osem fazanskih jajc. Kanja jih je ravno posrebala. Ker sta ostali še dve jajci gorki in celi, sem jih varno in previdno z listjem pokril. Na povratku sem se zopet peljal na to mesto in v svojo grozo našel tudi ti dve poslednji jajci razbiti in izpiti. Torej kanja ni tako nedolžna ptica!

B. H. S.

Pameten srnjak. Pri trgu Zeitz na Saškem so delavci, ki so se vračali iz gozda, zapazili na cesti srnjaka, ki se je ves tresel, sicer pa na mestu stal. Iz neposredne bližine so videli, da mu visi iz ust klasje in da se davi. Hitro ga je en delavec prijel, drugi pa pričel puliti iz gobca klasje. Pri tem so ugotovili, da so mu posamezni žitni klasi

zlezli v goltanec in mu zapirali sapo. Gotovo bi se udušil, da ni prišla od dobrih ljudi pomoč v pravem času. Osvobojen je še obstal, nato pa kmalu odskakljal, veseleč se podarjenega življenja, v bližnji gozdiček. Vsekakor posnemanja vredna plemenita dobrosrčnost napram trpečim živalim.

B. H. S.

Lisica na železniški postaji. Na postajo Kresnice se je zatekel z znanim namenom krepak lisjak v kurnik, iz katerega potem ni mogel ven. Drugo jutro so ga lovili, pri tem pa je ugriznil lisjak prav krepko železniškega uslužbenca Š. v prst, da se je moral zdraviti več mesecev. Seveda je lisjak kljub svoji korajži izročil svojo grešno dušo ne vem kateri boginji. Vsekako zanimiva predrznost zastopnika lisičjega rodu.

D. O.

Lek proti komarjem. Poskusil sem že nešteto maž in tekočin proti komarjevim pikom, toda večinoma brez uspeha. Neki prijatelj mi je nasvetoval posebno tinkturo, ki res kakih pet ur absolutno pomaga, tako da noben komar ne pride blizu. Sto gramov citronel-olja iz Jave (ne citronskega olja) je dobro pomešati s petdeset grami čistega alkohola, to je vse. S tem se prosta mesta na koži namažejo in malo vtro in marsikak lovec mi bo hvaležen, ker bo rešen komarske nadloge za nekaj časa.

B. H. S.

Stara pesem. Srnjake in mlade srnice, katere vzgajamo v ograjenih vrtih, je najbolje pri starosti dveh let vrniti svobodi. Često zlasti srnjak rad pobesni. Tako se je zgodilo te dni v zagrajenem prostoru gospodu dr. Gučiju v Sisku, ki je kot običajno zgodaj zjutraj hotel krmiti srnjaka in srnico. Pri tem ga je srnjak napadel in precej poškodoval. Na njegovo vpitje na pomoč so ga ljudje rešili pred pobesnelo živaljo.

B. H. S.

Boj proti kobilicam. Afriko pogosto tepe šiba božja, kakršna so kobilice. Letos so se priklatile razne vrste, rjave in rdeče, puščavske in tropske, iz Rodezije na Kap skozi Transvaal, Zulovsko, Natal. Od ene smeri so privršale rdeče, od druge pa drugačne v tolikšnem številu, da ne ostane za njimi nobena bilka. Razen tega baje okužijo armadico ljudi, ki se je nabrala, da bi jih pokončavala. Spričo tega je prav težko dobiti prostovoljcev proti tej uimi.

Avijoni so polili na tone natrijevega arzenita na vršela kobilic, ki neprestano zatemnujejo nebo na meji Angole.[1] Drugod je vlada brezplačno razdelila na tisoče ton tega strupa s tem razvidnim učinkom: ako je pomoril žuželke, je pomoril tudi rastline. Skratka, v dveh mesecih boja proti škrebetuljam ali ropotuljam so zabili 25,000.000 frankov za prazen nič. Odkrili so menda žuželko, ki ji pravijo »požeruh kobilic« in ki bi bil — ker sladkosneden za jajčeca — izvrsten zaveznik v borbi, če ne bi natrijev arzenit prav tako porazno učinkoval na pustošiteljice.

Lansko leto je pisal prijatelj štorkelj, da so prejšnje čase od oktobra do marca redno in vedno bivale tam štorklje v milijonih. Odkar pa se je začela vojna proti kobilicam, jih je samo še neznatno število. Slednja izmed teh ptic je na dan požrla na stotine teh škodljivk. Drugi opazovalci so dognali, da je natrijev arzenit ugonobil droplje, gozdne jerebe, pegatke in druge ptiče, neprijazne štrebetaljkam. A še večje živali so šle pri tem po zlu, kar dokazuje pogibel dveh belih nosorogov v zaščitenem ozemlju ob reki Umfoloziji na Zulovskem. Danes živi v južni Afriki kvečjemu še 20 takih hrustov.

A. D-k.

[1] Ta pokrajina je zanimiva, ker je koroški Slovenec Friderik Velbič v portugalski službi raziskoval njeno rastlinstvo. Po njem je Hooker imenoval čudežno drevo Welwitschia mirabilis. — Hitler upa, da mu bodo Portugalci dali Angolo za 99 let v najem; priključili bi radi še Windhoek, ki je spadal k bivši nemški koloniji v južno zapadni Afriki.

Ste babjeverni? Ako niste, vam čestitam kot lovec lovcu, in to z vso pravico, ker jih je v naši bratovščini kaj malo, ki ne bi bili vsaj do neke mere vdani prav različnim odtenkom babjevernosti, ako pa ste, vas morda ozdravim s temi vrsticami v prepričanju, da mi bodete hvaležni. Vsak zdravniški honorar seveda kar v naprej odklanjam.

Mimogrede povedano bi bilo zelo zanimivo, da bi se kdo med nami našel, ki bi zbral tiste »odtenke« in jih priobčil; spravil bi marsikoga do hrupne veselosti, drugega morda v zadrego, češ, kak zlodej je prišel do mojih tajnosti, tretji bi se pa babjevernosti morda nalezel, ali bolje rečeno, še bolj nalezel, ker je, kakor omenjeno, že skoraj vsakdo izmed nas z njo vsaj deloma okužen.

Poznam nekaj prav hudih in učinkovitih vraž, ki kakor amen pomagajo pri lovu, pa jih ne izdam, ker so predragocene, in hočem operirati za enkrat samo z eno nedolžno, vsem znano in skoroda od vseh visoko upoštevano.

Kje je tisto hrabro lovsko srce, ki se ne bi zdrznilo, ako osreči njegovega nositelja ob pohodu na lovišče, morda celo že pri hišnih vratih stara ženska ali pa tudi mlada, pa makar dedec s prijetno zvenečim: »Dobro srečo!«? Menda ga ni, pa če je, ga moramo smatrati za silno redko izjemo. Moje je táko, namreč od zadnjega časa, prej pa ni bilo. Nak, ni bilo! Kako je prišlo do tega preobrata?

Najprej kratka ugotovitev. Zajčkov, jerebičk in fazančkov sem ugonobil v svojem življenju prav lepo število, s čimer pa se nikakor ne mislim ponašati, saj se tudi najhujši butec, če hodi dosti dolgo v ljudsko šolo, slednjič le nauči brati in se tudi nespretnež končno navadi pravilno pomeriti s pihalnikom. Danes mi pač ni več toliko do omenjenih živalic, ljubkih v gozdu, na polju, v kozici in na krožniku, in neljubkih kvečjemu na zborovanjih kakega sadjarskega ali kmetijskega društva, dovolj mi jih je; jagerska žilica mi je zahrepenela po drugih poslasticah. Zamikali so me jerebčki, petelinčki in srnjački in ko je oživelo in živelo v meni hotenje po njih, se je zgodilo tisto izpreobrnjenje: Savel je postal Pavel.

Po nekaterih nerodnih doživetjih z gozdnim jerebom — o tem sem poročal že lani svojim zelenim sobratom v »Lovcu« — sem se lanske jeseni zopet vozil v Dravsko dolino. Vabil me je znameniti jerebar v svoje lovišče. Vse priprave za pohod so se izvršile točno po predpisih. Med drugim naj omenim, da me tistega dne doma ni nikdo ogovarjal, da skoro pogledal ni, samo da ne bi kdo kake nerodne zinil, ki bi imela za posledico neuspeh na lovu, pozneje pa doma hude očitke. Vse je šlo gladko do tistega trenutka, ko sem stopil v vlak. Pa ti sedi tam v kotu pri oknu škrateljček. Ne bom ga opisoval. Zabavica z njim je bila vso pot taka, da sem moral kmalu res z obžalovanjem ugotoviti, da se bliža postaja, kjer mi bo treba izstopiti in se posloviti. Že sem stal pri vratih, pa mi škrateljček poda rokco, belo, mehko in njegova rožnata usteca zažgolijo: »Obilo zabave in — sreče!« Nevednost? Hudobija? Bog sam vedi! Izstopil sem, ne da bi se ozrl, pač pa sem nekaj mrmljal. Menda so bile molitvice, kozje. Kako se je zadeva iztekla, me vprašate? Izvrstno! Prav kmalu je jerebček — moj prvi — visel na jermenu ob boku. Njegovo perje diči še danes mojo lovsko klofeto.

Tistega dne so se temelji moje babjevernosti hudo zamajali, omajali se še niso.

Letos spomladi sem dobil prijazno povabilo na petelina. Da je lep, da pridno brusi, da je rastišče zelo lahko dostopno, da je »gvišen«, privezan. Obnašanje svojcev doma je bilo v gori omenjeni zadevi brezhibno, odlično, ura za odhod nad vse primerna; okoli ene popoldne so ulice skoraj prazne, tedaj pač vse doma prebavlja. Uštel

sem se. Komaj sem napravil sto korakov od hišnih vrat, sem srečal novopečeno zakonsko dvojico. On je moj ožji sotrudnik v področju ministrstva prosvete. Široko se je nasmejal, zakrilil z obema rokama in pričel vzklikati: »Dobro srečo, veliko sreče!« Zažugal sem mu z okovanko, stisnil pesti ter odhitel, želeč mu najmanj tri zakonske prepire na dan skozi tri tedne in tristo milijonov zelenih na vrat. Tisti »zeleni« se, pri moji veri, v praksi drugače izgovarjajo. Uspeh lovskega pohoda? Krasen! Lepega petelina — zame prvega — mi je naklonil sv. Hubert drugega jutra. Da je bil res lep, Vam svedoči sličica na strani 269 prejšnje številke »Lovca«.

Pokali so temelji trdnjave babjevernosti, stavba se pa še ni podrla, četudi ji je vsak dan pretila poguba.

Junija meseca je bilo letos, po tistem hudem deževju. Takrat sem jo mahnil na srnjaka. Brez vsake nezgode sem izstopil popoldne iz vlaka in korakal z najboljšimi nadami ob šumečem potoku po senčnati poti proti Mariji, recimo v Sahari. Razen cerkve in gostilne stoji tam tudi šolsko poslopje. Pred njim je sedela znanka, bivša moja učenka. Fletkana. Obudila sva nekaj spominov izza nedavne preteklosti in je razgovor končal z njeno ugotovitvijo in željo: »Oh! Saj vem, kam greste. So mi že povedali oni z Zelenega brega, da greste na srnjaka. Prav mnogo sreče Vam želim!« Nisem se jezil, tudi molil nisem tistih molitvic, pač pa je žalostna postala moja duša. Slutil sem, da »ga« ne bo, da bo puška okoli vogala nesla, da bo veter od mene k njemu pihal, da poreče bö! bö! in da pojde brez pozdrava s trate v zeleno šumo. Pa ni bilo vsega tega nič. Drugo jutro sem korakal zopet mimo šole pri Mariji v »Sahari« s svojim prvim srnjakom na rami, ki je padel, v težkih okoliščinah pravilno zadet na Zelenem bregu.

Tedaj se je v meni trdnjava babje vere končnoveljavno zrušila in ga po mojem mnenju ni mojstra, ki bi jo znova pozidal.

Kak dvomček — po pravici povedano — pa le vstaja včasih v moji notranjosti. Ali ni namreč mogoče, da učinkuje tisto voščilo neugodno šele pri drugem, tretjem itd. jerebčku, petelinčku, srnjačku in da je samo prvi imuniziran?

Oj ti ljulika praznoverja! Kaj pričneš znova kaliti v moji komaj očiščeni jagerski duši? Ad. S—p.

Vojaštvo in policija proti divjim lovcem. V loviščih pri jezeru St. Wofgang na Solnograškem so se vedno bolj množile tatvine gamsov, srnjadi in jelenjadi. Neki divji lovec je celo streljal v dom poklicnega lovca. Zato so se oblasti odločile z vso energijo napraviti konec takemu divjaštvu. Koncentrirale so vojaštvo in policijo — tako zvani jurišni oddelek —, obkolili so St. Wofgang in natančno preiskali hiše in gospodarska poslopja. Našli so obilo plena in orožja, tudi vojaškega. Odvedli so vklenjenih deset divjih lovcev, ki so vsi dobili nemudoma dolge zaporne kazni in morali tudi plačati visoke denarne globe. Sedaj upajo, da bo takih lopovščin za dogledno dobo konec.

B. H. S.

Medved v Karavankah. Na Koroški strani Karavank so zapazili medveda, ki je baje ogromen. Ker je izginilo in bilo najdenih tudi nekaj raztrganih ovac ter krav, so ljudje mišljenja, da je to storil kosmatinec, ki sicer ne trga rad živali. Čudno je, da so izginile le živali, ki so imele zvonec okoli vratu.

B. H. S.

Vročinski izpuščaj pri psih. Mnogokrat se zlasti v vročini pojavijo pri psih, raje pri kratkodlakih kot pri resastih, na čelu, na licih in na nosni kosti pa tudi na zunanji strani nog izpuščaji, veliki kot glavice bucik ali pa tudi kot grahovo zrno. Često se prično gnojiti, ker se vnamejo mastne žleze in koreni dlak. Pod pritiskom namreč pridejo bakterije pod kožo v žleze in povzročajo vnetje. Ležanje na trdih tleh že lahko povzroči to bolezen,

ki se imenuje »akne«. Iz nje se kaj rada razvije furunkuloza po celem telesu. V obeh primerih je rabiti mazila po naročilu živinozdravnika. Priporočljivo je tudi brisanje obolelih delov s toplo vodo, pomešano s precej alkohola. Skrbeti je, da ima pes vedno svežo pitno vodo. B. H. S.

Funkcija trtične žleze pri perutnini. Lovci so mišljenja, da uporablja perjad vsebino trtične žleze izključno zaradi maščobe, s katero si maže svoje perje, tako da je proti mokroti bolj odporno. Profesor Goebbels, znani nemški ornitolog, je pa te dni odkril in dokazal, da ta žleza vsebuje D-vitamin, ki je potreben za dobro rast kosti. Solnce izpremeni mast trtične žleze v vitamin D, in sicer zaradi ergostorola in pod vplivom ultravioletnih žarkov. Zato mnogokrat tudi domača perutnina poje perje, ko se čisti, in s tem donaša D-vitamin v notranje organe. Poskuse v gornjem smislu je prof. Goebbels na rahitičnih živalih v nešteto primerih izvršil in svojo tezo podkrepil.

B. H. S.

Električni vodi. Električni vodi niso opasni le za človeka, če se jih dotakne, ampak še bolj nevarni za ptice. Lansko jesen sem streljal na kito jerebic, ki je odletela naravnost proti električnemu vodu v Črnučah, ki vodi čez polje. Ena jerebica se je v letu zaletela v žico in padla popolnoma trda na tla. Doma sem ugotovil, da je bilo meso popolnoma trdo, menda so se ji vse mišice pri stiku z električnim vodom, ki ima visoko napetost, skrčile in take ostale. Meseca aprila sem pa našel pod vodom na tleh ležečo sluko, ki mi jo je prinesel moj foksterijer. Imela je na pol odbito glavico. V ljubezeneskem poletu se je zaletela v vod in se ubila.

B. H. S.

Nagrade za ubite svinje je priznala kraljevska banska uprava Dravske banovine tem-le lovcem: Schauer Ivan v Stari žagi št. 4, 150 Din za dne 10. junija 1933 v lovišču občine Črmošnjice ubitega merjasca; Primožič Alojzij, lovski čuvaj, Jauhe, 100 Din za dne 15. junija 1933 v lovišču občine Videm-Dobrepolje ubitega merjasca; Luzar Ivan, lovski čuvaj v Rahovi, 100 Din za dne 19. marca 1933 v lovišču Radohi ubito divjo svinjo; Bratec Franc, lovski čuvaj, Lahov graben št. 31, 100 Din za dne 12. maja 1933 v lovišču Irene Falter v Jurkloštru ubito divjo svinjo; Ocvirk Ivan, logar v Jurkloštru, 100 Din, za dne 12. maja 1933 v lovišču Irene Falter v Jurkloštru ubito divjo svinjo, in Falter Jurij, 100 Din za dne 11. julija 1933 v lovišču Irene Falter ubito divjo svinjo.

Sonce in Luna vzhajata in zahajata v mesecih avgustu in septembru:

Dne	Sonce		Luna	
	vzhaja	zahaja	vzhaja	zahaja
4. VIII.	4.47	19.23	9.52	21.07
11. VIII.	4.55	19.13	17.10	0.49
18. VIII.	5.03	19.02	20.43	10.06
25. VIII.	5.11	18.50	1.25	17.03
1. IX.	5.19	18.38	8.46	19.34
8. IX.	5.29	18.25	15.46	—
15. IX.	5.36	18.12	19.15	9.00
22. IX.	5.44	17.59	—	15.36
29. IX.	5.53	17.46	7.42	18.03

Avgust: Prvi krajec dne 7. VIII. ob 14.23, ščip dne 14. VIII. ob 13.44, zadnji krajec dne 21. VIII. ob 4.17 in mlaj dne 29. VIII. ob 2.00.

September: Prvi krajec dne 6. IX. ob 3.26, ščip dne 12. IX. ob 21.18, zadnji krajec dne 19. IX. ob 15.23 in mlaj dne 27. IX. ob 18.29.

Društvene vesti

Posavska podružnica SLD v Krškem poziva vse svoje redne člane in lovske čuvaje, ki doslej članarine za l. 1933 še niso poravnali, da to takoj store. Članarina znaša za redne člane 84 Din, za čuvaje 64 Din. Novi člani in čuvaji plačajo poleg članarine še pristopnino v znesku 25 Din. Po pravilih mora biti članarina plačana že v prvi polovici leta, sicer se lahko sodno izterja.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letošnjo jesen v okolici Maribora dve tekmi za pse ptičarje, in sicer jesensko vzrejno tekmo za pse, poležene v letu 1934., in širšo poljsko tekmo za starejše pse. Tekmi se bosta najbrže vršili 29. septembra t. l.

Pri jesenski vzrejni tekmi se preizkušajo psi v poljskem delu (nos, način iskanja, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, strelomirnost, zajcačednost, obnašanje ob odleteli perutnini in ubogljivost na klic, žvižg in migljaj), v donašanju dlakaste divjačine in perutnine, poleg tega pa mora pes prinesti zajca in jerebico po sledi, v vodnem delu (šarjenje, šarjenje v bičku za izpuščenimi racami in donašanje iz globoke vode), v delu napram roparicam (davljenje ali ustavljenje mačke) in vodljivosti.

Pri razširjeni poljski tekmi se pa preizkušajo vsi ti predmeti in poleg teh še: donašanje izgubljene perutnine brez sledi, donašanje izgubljene dlakaste divjačine brez sledi in čakanje na določenem mestu.

Za tekme je društvo nakupilo krasna predmetna darila. Poklicni lovci pa dobe denarna darila. Prijave je poslati društvu do 15. septembra t. l.

Nemški kratkodlaki ptičarji-mladiči. Dne 26. junija 1933 je polegla Ilka von Pratzertal I. R. P. št. 81/B po plemenjaku Udo von Fuchspass I. R. P. št. 120/A zelo lepo razvite mladiče. Lastnik legla je g. Anton Cizl, veletrgovec v Samoboru.

Po istem plemenjaku je dne 1. julija 1933 polegla Cera von Pfaffendorf I. R. P. št. 83/B prav tako dobro razvito in zdravo leglo. Lastnik tega legla je g. Karel Polajnar, kavarnar in posestnik v Ljubljani.

Od psice Ilke v. Pratzertal ter plemenjaka Udo v. Fuchspass prinašamo na str. 309 in 312 sliki in opozarjamo lovce na omenjeni legli. Interesenti naj se zaradi dobave mladičev in cene obrnejo naravnost na lastnika legla.

Vprašanja in odgovori

G. M. R. na V. — Race in druga vodna perjad se mora poleti čimprej iztrebiti, da se v vročini ne pokvari, kajti baš meso povodnih ptic se hitro razkroji in postane neužitno. Zlasti je treba paziti, da je vodna perjad na suhem. V čolnu, kjer je navadno nekaj vode, ali na mokrih tleh se skvari povodna perjad že v kratkem času. — Navadno se perjad iztrebi tako, da se s primerno kljukico, ki se potisne polagoma v črevo in potem zavrti, potegnejo čreva iz telesa. Vendar vedno to ne gre dobro; zlasti pri jako razstreljenih pticah ostane precej črev v trebušni votlini in povzroči osmrajenje ter razkroj. Zanesljivejše postopamo, da prerežemo previdno trebuh od zadnjice do prsne kosti in s prstom pospravimo vse črevesje iz trebušne votline. Tako prezračena perjad se drži razmeroma dolgo tudi v vročini, če je na zraku, t. j. obešena na nahrbtniku, ne pa stlačena vanj.

G. J. M. v K. — Glede povračila razlike za preveč plačano banovinsko takso na lovsko karto, Vas opozarjamo na članek »Za vse lovce« v današnjem »Lovskem oprtniku«. Pristavljamo, da se izplačevanje že izvršuje in svetujemo vsem prizadetim lovcem, naj vlože prošnje za povrnitev čimprej. Kot član SLD, ki ste plačali 120 Din banovinske takse, dobite povrnjenih 105 Din, če ste vzeli karto za lov brez psa, odnosno 100, ali 95 ali 90 Din, če imate karto za lov z enim psom ali dvema psoma ali z več psi.

G. A. Č. v M. — Pes, pičen od gada ali modrasa v gobec, navadno pogine, v nogo ali zadek vpičen pa največkrat ozdravi. Večji pes laže prenese pik nego manjši. Najboljša pomoč pičenemu psu (tudi drugi živali ali človeku), dokler ne pride zdravnik, je povečanje rane, da izteče s krvjo strup, in injekcija raztopine kalijevega permanganata v vodi. Ako nimamo raztopine pri roki, vtremo nekaj kristal-

čkov permanganata v rano. Kalijevega permanganata ($KMnO_4$) naj bi vsak lovec imel vedno majhno stekleničico seboj, ker je tudi sicer dobro desinfekcijsko sredstvo.

G. A. M. v L. — Preden odžagamo rogovje z delom čelnice in nosnicama, moramo žagi pripraviti pot, to se pravi: z nožem zarežemo kožo od nosnic naravnost preko oči za rogovje in kožo ob obeh straneh zareze odločimo od kosti. Potem teče žaga bolj gladko in je manj nevarnosti, da bi nam zašla s prave smeri. Odžagano trofejo je potem treba očistiti kože, mišic in pokostnice, kar lahko napravimo na več načinov. Najenostavnejše je, če trofejo položimo v vodo, ki jo večkrat izmenjamo s svežo. Čez čas — pač precej dni — se da potem koža in vse drugo prav lahko odstraniti in tudi kost je precej bela. Hitrejše gre stvar od rok, če surovo lobanjo z nožem očistimo, kolikor se pač da, potem pa jo nekaj ur namakamo v mrzli vodi in nato okuhamo v več vodah. Ko je prekuhana, jo shladimo v mrzli vodi in potem do dobrega očistimo. Tako lobanjo je treba potem še obeliti. To napravimo najbolje, da ovijemo, odnosno pokrijemo kosti (ne pa rogovja!) z bombažem (vato) ali primernimi krpicami, ki jih namočimo z vodenčevim dvojnim okisom (H_2O_2). Ta snov obeli navadno kosti popolnoma. Če jih potem še zdrgnemo z mešanico špirita in krede, dobe lep slonokoščen videz. Namesto hidrogena jemljejo nekateri za beljenje lobanje perhidrit, ki se tudi dobi v vsaki lekarni. Z njim se očiščena, mokra, pa neprekuhana lobanja potrese in pusti nekaj ur pri miru. Potem se perhidrit odstrani in, če treba, še enkrat natrese na kost.

G. F. R. v M. — Lovski zakon prepoveduje v § 25. prodajo in nakup srnjakov v sedanjem času, ko imajo srne lovopust, če se ne more povsem zanesljivo ugotoviti spol. Ker srnjaku odžagamo rogovje, moramo, da zadostimo tej določbi, od spolovil pustiti vsaj toliko na ustreljenem srnjaku, da se vidi, da je srnjak.

G. dr. F. B. v R. — Novi lovski zakon nikjer ne daje pravice lastniku ali zakupniku lovišča, da bi smel prijeti neopravičenega lovca, ki ga zaloti v svojem lovišču. Po lovskem zakonu imajo to pravico samo v § 47. naštete osebe, namreč: zaprisežen lovski čuvaji, šumarski uslužbenci, navedeni v § 136. zakona o gozdovih, in ostali organi javne varnosti, odnosno organi občnih upravnih oblastev. Da zakonodajec te pravice ni omenil tudi za zakupnika ali lastnika lovišča, je morebiti vzrok v tem, da mu to pravico dajeta druga veljavna zakona. V svojem tolmaču k zakonu o lovu pravi dr. M. Zoričić na strani 136. tako-le: »Treba je izrečno pripomniti, da zakon (o lovu) lastniku ali zakupniku lovišča ne daje izrečne pravice, da odvzame onemu, ki ga zasači v svojem lovišču, divjačino, lovsko orožje in lovski pribor. Toda tako pooblastilo ima lovski upravičenec po načelih državljanskega in kazenskega prava. V smislu §§ 19. in 344. o. d. z. je dovoljena samopomoč vsakomur, da brani svoje pravice, ako ni časa, da bi pozval na pomoč javno oblastvo ali če bi to dospelo prekasno. Prav to sledi tudi iz § 25. kazenskega zakona, po katerem ni kaznivo dejanje, da se odvrne nevarnost za imovino ali kako drugo dobrino, ako škoda, ki je povzročena s tem činom, ni večja od nevarnosti. Kdor se nahaja s puško v tujem lovišču in tam brez dovoljenja upravičenca lovi, vrši z zakonom prepovedan (§§ 83. in 88. t. 1. z. o l.), torej protipravni napad na pravice in imovino lovskega upravičenca. Dovoljena je primerna mera branitve, ako lovski upravičenec dotičnemu neupravičenemu lovcu odvzame puško ali lovne priprave, torej sredstvo, s katerim ograža ta njegove pravice in imovino. Gotovo velja to za divjačino, ki si jo je lovski tat prisvojil na škodo lovskega upravičenca in ki jo ta odvzame, da se obvaruje škode, ki bi mu nastala, če bi

nepoznanec divjačino odnesel. Vsekako pa je v takih primerih takoj zadevo prijaviti oblastvu.«

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Mariborska podružnica SLD opozarja svoje članstvo, da se je otvorila v Mariboru na Kamniški cesti 14 veterinarska ambulanca za pse; na tem zavodu se živali zdravijo, operirajo, dobe injekcije proti nalezljivim boleznim itd., sprejemajo pa se v svrho zdravljenja tudi v bolniško oskrbo.

Iščem službo lovskega in gozdnega čuvaja. Izvežban sem v vseh panogah lova, zdrav, oženjen. Ponudbe na tajništvo SLD v Ljubljani.

Iščem »Lovca« št. 4. letnika 1930 in cel, nevezan letnik 1925, ki ga kupim ali zamenjam za originalno vezani letnik. Na razpolago imam in oddam »Lovca« št. 1—3 letnika 1917 ter št. 4, 5, 6, 7, 8, 9/10 in 11/12 letnika 1919. — Ponudbe na tajništvo SLD v Ljubljani, Komenskega ulica 19.

Žive gamse kupi veleposestvo Friderika barona Borna pri Sv. Ani nad Tržičem. Ponudbe sprejema uprava tega posestva.

Nemški ptičarji, mladiči, čistokrvni iz Bore Prulske J. R. P. 34 P po Danu J. R. P. 117 A bodo naprodaj v nekaj tednih. Teodor Korn, Ljubljana, Poljanska cesta.

Nemški kratkodlakar, 16 mesecev star, z delno dresuro, izvrstnega pokolenja, naprodaj pod ugodnimi pogoji. Naslov se izve v tajništvu SLD.

Lovske pse, francoske grifon basete, dva meseca stare, z rodovnikom, prvovrstne za gorski lov, ugodno proda Boh Anton v Kranju.

Dve angleški seterici s prvovrstnimi rodovniki prodam. Ena je stara 16 mesecev, druga 2 leti in pol. Obe sta prvovrstni aporterki v vodi in na suhem. Nos prvovrsten, stoja trdna, dresura najboljša. Ogled in poskušnja na razpolago. Franc Flis, Domžale, Savska cesta 16.

Vsled opustitve gojenja karakul-ovac se prodajo čistokrvni samci, samice in jagnjeta. Na razpolago so tudi polkrvni in križanci. Vprašanja na upravo H. in J. Falterjevega posestva, Jurklošter pri Laškem.

V bližini Ljubljane se odda v podzakup lovišče za srne, zajce in jerebe. Naslov v upravi »Lovca«.

Nov lovski kroj prodam. Naslov v tajništvu SLD, Ljubljana, Komenskega ulica 19.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 23. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Dvocevka petelinka kal. 16	Din	400.—
Malokalibrski »Walter« automat kal. 6 mm . . .	»	1000.—
Dvocevka Hamerles kal. 12	»	1200.—
Dvocevka Hamerles kal. 16 Sauer & Sohn	»	2500.—
Browning puška kal. 16 . .	»	2200.—
Bock puška petelinka kal. 16/82	»	2250.—
Dvocevka Hamerles kal. 16	»	1700.—

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

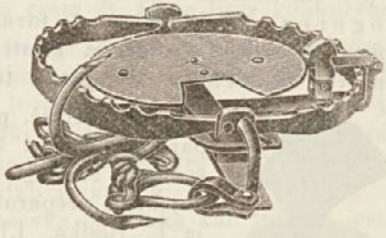
Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Mirko Šušteršič

September

naš kimavec odpre lovu vrata na stežaj. Z ajdo dozori mali lov in s tem je lovskega veselja in zabave zvrhano čašo. Sicer začne lov na poljsko kuretino že sredi avgusta, a tedaj so kite navadno še negodne. Razen tega so novi lovski predpisi kanili grenko kapljo na polje s tem, da je lov zabranjen po njivah, dokler pridelki, zlasti žito, ni pospravljeno. Izjemo tvorijo le okopavine, krompir, fižol in slično. S tem je lov na prepelice močno omejen. Prepelice se najrajši drže v prosu. Ko je ta požet, kmalu tudi ni več prepelic. Če pa so, se skrijejo v ajdo, ki je tudi pod »zaščito«. Marsikak nebrzdanec se bo lahko neprijetno seznanil s temi predpisi, ki so pa — priznajmo pošteno — do malega upravičeni. Lovec naj se zamisli v položaj kmetovalca, ki svoje moči in delo vlaga v zemljo, da od pridelkov živi. Kdor tepta polje, tepta njegovo življenje. Zato počakajmo, da je ajda v snopih. Divjad do tedaj dozori, se odebeli in časa je še dovolj, da odstrelimo, kar smo določili. Za vajo in utrditev psa pa že iztaknemo kak kotiček, kjer ne delamo škode, ne dejanske in ne po črki predpisa. Razen tega nam na polju ne manjka zabave z golobi, če imamo časa na pretek. Vendar bi bilo prezgodaj, da bi začeli z odstrelom golobov takoj, ko neha zakoniti lovopust sredi junija. Tedaj golobi drugič gnezdijo in odstrel starcev pomeni za mladiče smrt. Ako je zakon že zaščitil golobe in grlice, kar je popolnoma prav, naj bi jim lovopust raztegnil vsaj za 1 mesec, ako že ne do konca julija, kar bi bilo najprimerneje. Kdor ima v lovišču tudi race, tem laže počaka, da kimavec prikima pravi čas. Ko kimavec čisto zadremlje in se poslovi, tedaj je šele lov do dobra zrel, ko šinejo lahkonogi braki v loge in rebri in zazvone čez dol in breg. Kakor je golob premalo zaščiten, je tudi srnjak. Srnjak, ko odvrže rogovje,

bi moral biti varen pred lovcem. Zato bi moral lovopust začeti najkesneje s 1. novembrom. Da si vzgojimo pravo razmerje spolov v staležu, bi ga morali za nekaj let zaščititi že s 1. oktobrom, tako, da bi ne prišel na brakadah pod ogenj šibrenic, odpreti bi pa morali odstrel mladičev, vsaj srnic za čas odstrela srn. Po načelih naravne odgoje in regulacije staleža je naš sedanji način precej narobe svet. Pri nas na brakadah vsakdo gleda, da podere srnjaka, četudi je že brez rogovja ali, če tega ni v pogonu, pa izbere najlepšo in najmočnejšo srno, ki vodi enega ali dva krepka mladiča. Dokler ni naš lovopust prilagojen novejšemu nazoru, ki kaže, da je pravilen, bi bilo umestno, da v okviru predpisov posestniki lovov sami odstrel tako prikrojijo, da srnjaka z odvrglim rogovjem in preko oktobra zabranijo streljati, pri srnah pa postavijo načelo, da je po možnosti izbirati slabotne kose, srne mladice in očividno stare srne. Seveda bo večini lovcev to težko, ker imajo premalo izkušenj za tako oceno. Vendar moramo enkrat pričeti. Že naš ljubi kvaražugon Koseski je to spoznal in zapisal: »Res začetek je trud, okorna beseda detinstva; tega ne strašite se, moč neizmerna je sklep...!« V lovskih družbah in krožkih bi bilo uvesti take poučne pomenke, ob zaključku lovov pri pregledu plena opozoriti na razne znake, ki kažejo na starost in kakovost srnjadi. Toliko izvežbanih lovcev pač že premoremo, da nam bodo lahko tovariški kažipoti. In več glav več ve. Nihče od lovcev ni pal učen z neba. Ali nič ne pogrešamo lovskih tečajev ali šole s sodelovanjem oblasti? In baš ocenjevanje srnjadi po starosti v prosti naravi je morda najtrši oreh, ki ga lovstvo zaman drobi. Vendar si je možno pridobiti tudi o tem znanja, da lahko pravilno vršimo odstrel, ker pomota pri tem tudi do polovice, je še vedno neprimerno boljša, kot odstrel brez načrta in smotra. Tudi ni nikjer zapisano, da moramo na brakadah ukriviti vsakokrat prst, kadar šine mimo nas kaka dlaka. Prvi uspeh pri tem je ta, da z vajo dobimo svoje živce toliko v oblast, da ne streljamo, dokler nismo ali če nismo vsaj kolikor toliko ocenili divjadi. Pri oceni je navadno prvi vtis najpravilnejši. Kajti kje bolj kot pri lovu velja rek, »što se babi htilo, to se babi snilo«. Vsakemu se je že primerilo, zlasti na zalazu, kjer je več časa, da je ocenil s prvim pogledom n. pr. srnjaka za nezrelega. Ko ga je drugič pogledal skozi daljnogled, se mu je zdel že boljši, dokler se ni sam s seboj pogodil do strela in doživel razočaranje; in vest mu je očitala, da se ni ravnal po prvi oceni, ki je bila pravilna.

Če se po tem izletu lovskih misli vrnemo v čas, ko zori ajda, ko so braki še oprčeni in ptičar ne sme v proso, nam nudi gozd

z lovom na jereba toliko zabave in užitka, da nas mine nestrpnost za drugi lov. Jerebje kite so se konec avgusta razpršile in mladi petelinčki fantujejo vsak na svojo pest. Svojo pesmico že znajo brezhibno, podbradek je postal črno žametast in čop na trmasti glavici je dorastel. Koliko leteče in lazeče zverine mora dati v tem času svoje kosti za piščalke, ki naj dražijo te male gozdne viteze, da se zaganjajo goljufani po izzivajočem napevu v smrtonosne cevi prežečih lovcev. Navzlic temu, da ima jereb le kurjo pamet, lovci-začetniki doživljajo huda razočaranja, tako da se jim dozdeva ta ljubka in zvedava kokoška kot sama, v perje odeta zvitorepka. Pa jereb ni kriv, če so nerodni in ne poznajo ne njegovih navad in ne pravilnega klicanja. Kakor je jerebja piščalka skromna in enostavna, je enostaven in naiven tudi jereb, kdor ga pozna. In morda baš zato je pravilno piskanje na piščalko težka reč, kakor je težek uspešen lov za neukega. Navadno je vsak pri tem lovu preveč nepočakan in hoče z neprestanim klicanjem in menjavanjem mesta prisiliti uspeh. Jereb izuči lovca potrpljenja, na drugi strani ga pa navadi na presenečenja, kjer mora hitro in spretno ravnati. Pa če je lovec spreten, dobra piščalka, dosti jerebov, vse nič ne pomaga, ako je slab dan. Ob ugodnem vremenu vse to lahko precej šepa, zlasti piščalka, pa se zaleti jereb skoroda v klobuk. Tedaj ni preveč muzikaličen in že kak šum ali ropot ga prižene pogledat, da uteši svojo radovednost ali jezico. Vse to tedaj, ko je lovec najmanj pripravljen. Nenadoma se zazreta dolgih obrazov drug v drugega, dokler z glasnim prhom jereb ne zbrni iz zakletega risa. Komaj je dobro lovec zaprl usta od presenečenja, se mu dobrikajoč in vabeč oglasi pesmica iz bližnjega kopinja. Ko je začetnik do dobra izmučen in nejevoljen od teh burk, se ustavi ogenj prav pri zadnji hiši in nasmehne lovska »sreča«. Po strelu vztrepeta v grmovju kopica perja. Globoko zakima sadonosni kimavec, da ne vidi v rokah presenečenega strelca — jerebice, ta presneti kimavec!

Ing. Šivic Anton

Lovska statistika Dravske banovine za leto 1934

1. Iz lovskega katastra.

Lovska statistika za leto 1934. je zajeta iz podatkov, ki se nanašajo na lovske razmere pred uveljavljenjem novega lovskega zakona. Ta je namreč stopil v Dravski banovini v veljavo dne 13. marca 1935.[1] Iz posnemka po lovskem katastru, priobčenega na straneh 342/3, je razvidno, koliko je bilo v vsakem srezu samosvojih (lastnih in rezervatnih) in koliko občinskih lovišč ter kolikšne površine odpadajo na navedene skupine.

Izmed samosvojih lovišč je eno samo o g r a j e n o in leži v občini Sv. Katarina pod Košuto. Ograjeni, jelenjadi namenjeni prostor obsega 2754 ha, kar je 0·18% lovne površine banovine. Prav za prav je ograjenih 3128 ha. Ker pa je jelenjad delala po zasajenih posekah obilno škodo, so te prostore (374 ha) še posebe pregradili, tako da divjačina iz obore ne more vanje.

N e o g r a j e n i h l a s t n i h l o v i š č je bilo koncem leta 1934. vsega skupaj 524. Nekatera lastna lovišča leže v dveh srezih, štejejo pa seveda le za eno lovišče in so v izkazu na strani 342/3 samo po enkrat izkazana.

Površina samosvojih lovišč je znašala brez ograjenega lovišča in rezervatov skupaj 223.609 ha. Izkazana celokupna površina v toliko ni točna, ker so lovske enklave v nekaterih srezih prištete, v drugih pa ne.

Za leto 1934. izkazuje brežiški srez vsled izpremembe območja sreza povodom komasacije občin prirastek enega lastnega lovišča s površino 978 ha, obenem pa odpadek enega lastnega lovišča v izmeri 441 ha, ki je teritorijalno pripadlo sosednjemu srezu. Iz istega vzroka sta v kočevskem srezu prirastli dve lastni lovišči s skupno površino 798 ha, v konjiškem pa odpadlo eno lastno lovišče s površino 1436 ha. Krški srez je izgubil eno lastno lovišče s površino 203 ha vsled komasacije občin in pripojitve dveh katastralnih občin novomeškemu srezu. Dve lastni lovišči s površinama 157 in 135 ha sta odpadli vsled zmanjšanja nekega veleposestva zaradi odvzema zemljišč po agrarni reformi.

V logaškem srezu sta dve lastni lovišči vsled nadrobne razdelitve solastninskega zemljišča odpadli, eno lastno lovišče pa

[1] Glej »Lovec« l. 1934., štev. 4.

je prirastlo s teritorijalno zvezo dveh graščinskih zemljišč, ki sami zase nista imeli zadostne površine za lastno lovišče.

V srezu Maribor desni breg se je zvišalo število lastnih lovišč za eno lovišče z izmero 185 ha po priključitvi dela neke občine iz drugega sreza (komasacija občin).

V soboškem srezu se je število lastnih lovišč zmanjšalo za štiri, in sicer vsled razprodaje zemljišč treh veleposestnikov, ki jim v posameznih kompleksih ni ostalo vsaj po 115 ha površine.

V novomeškem srezu se število lastnih lovišč ni izpremenilo, ker je eno odpadlo zaradi priključitve povodom komasacije občin drugemu srezu, eno pa prirastlo, pač pa se je zmanjšala površina, ker je bil odpadek večji nego prirastek.

V prevaljskem srezu je odpadlo eno lastno lovišče s 184 ha in se povodom komasacije občin priključilo srezu Maribor d. br., prirastlo pa je tudi eno lastno lovišče s 143 ha iz slovenjgraškega sreza.

V slovenjgraškem srezu je odpadlo eno lastno lovišče v izmeri 143 ha, ker je ob komasaciji občin prišlo v prevaljski srez; pripadlo pa je iz istega razloga 1347 ha lastnega lova Mislinjske graščine; ta površina je pridružena lastnemu lovu iste graščine v slovenjgraškem srezu.

V šmarskem srezu je s komasacijo občin odpadlo eno samosvoje lovišče s površino 1038 ha, prirastlo pa tudi eno s površino 1096 ha.

V območju škofjeloške sreske izpostave se je eno lastno lovišče povečalo za 41 ha.

Po velikosti je bilo koncem leta 1934. lastnih lovišč:

od 115—200 ha	277,
od 200—500 ha	156,
od 500—1000 ha	53,
nad 1000 ha	39.

Pod 200 ha je bilo torej 277 lovišč, nad 200 ha pa 248.

Vsled razlastitve po agrarni reformi nastale izpremembe za leto 1934. še niso izkazane, ker se zemljeknjižni prenos razlastitve kompleksov, s katerimi je združena lastna lovska pravica, v tem letu še ni izvršil.

Rezervatnih lovišč je bilo koncem leta 1934. enako kakor v prejšnjem letu dvajset. Eno se razprostira v dveh srezih in se je zato štelo samo enkrat. Glede rezervatov je omeniti, da so nastali tako, da so si veleposestniki pridržali lov na nekaterih gozdnih zemljiščih s površinami nad 115 ha ob priliki,

Posnetek iz lovskega katastra.

Srezi	Samosvoja lovišča				Rezervati		Samosvoja lovišča po velikosti				Občinska lovišča										Odstotno razmerje	
	ograjene obore		lastna lovišča								v zakupu		letna zakupnina v Din	povprečna zakupnina na 1 ha	upravljano po izvedencih		neoddana		Število lovišč, ki so bila 1. 1934. vnovič izdražena	Število lovišč, za katere se je 1. 1934. zakup podaljšal	samolastnih in rezervatnih lovišč	občinskih lovišč
	število	površina v ha	število	površina v ha	število	površina v ha	od 115—200 ha	od 200—500 ha	od 500—1000 ha	nad 1000 ha	število	površina v ha			število	površina v ha	število	površina v ha			napram lovni ploskvi sreza	
Brežice	—	—	7	3.672	1	225	2	1	4	—	31	36.307	41.389	1·13	—	—	—	—	—	—	9·64	90·36
Celje	—	—	9	1.617	—	—	8	1	—	—	30	58.043	75.271	1·08	—	—	2	2.190	—	5	2·62	97·38
Črnomelj	—	—	4	890	—	—	2	2	—	—	22	40.969	16.525	0·40	—	—	—	—	—	—	2·07	97·93
Dolnja Lendava	—	—	21	13.246	—	—	—	9	10	2	48	20.725	37 879	1·83	—	—	—	—	—	1	38·00	62·00
Gornji grad	—	—	41	20.093	—	—	27	10	3	1	11	32.618	23.363	1·70	—	—	—	—	—	—	38·10	61 90
Kamnik	—	—	10	8.483	—	—	5	2	2	1	59	49.488	145.430	2·93	—	—	—	—	2	3	15·00	85·00
Kočevje	—	—	28	14 163	6	189	11	10	3	4	39	92.117	170.519	1·85	—	—	—	—	18	1	13·48	86 52
Konjice	—	—	8	6.222	1	743	4	1	1	2	26	25.562	38.261	1·50	—	—	—	—	—	1	23 92	76·08
Kranj	1	2.754	50	16.722	—	—	27	15	4	4	19	40.484	160.592	3·98	—	—	—	—	3	1	32·48	67·52
Krško	—	—	23	8.075	—	—	11	7	5	1	20	76.453	38.412	0 49	—	—	—	—	—	—	9·58	90·42
Laško	—	—	5	2.320	—	—	2	2	—	1	9	28.302	37.461	1·32	—	—	—	—	6	—	7·58	92·42

Litija	—	—	18	5.389	1	30	12	5	—	1	40	63 608	44.770	1 42	—	—	1	23	1	—	7·80	92·20
Ljubljana mesto in okolica	—	—	11	2.856	—	279	8	1	2	—	38	93.258	322.390	3·45	—	—	—	—	8	4	3·25	96·75
Ljutomer	—	—	2	483	—	—	1	1	—	—	81	42.063	56.606	1·34	—	—	—	—	18	3	1·13	98 87
Logatec	—	—	6	4.096	4	1.475	4	—	—	2	13	55.051	76 710	1·39	—	—	—	—	1	—	9·19	90·81
Maribor desni breg	—	—	49	17.844	1	111	27	19	1	2	83	47.327	130.942	2·76	—	—	—	—	1	1	27·30	72·70
Maribor levi breg	—	—	14	2.157	—	—	12	2	—	—	93	56.638	79.991	1·40	—	—	—	706	—	1	3·60	96·40
Metlika	—	—	—	175	—	—	—	—	—	—	10	16.563	9.758	0·59	—	—	—	—	—	—	1·05	98·95
Murska Sobota	—	—	8	2.101	—	—	3	4	1	—	122	57.562	68.108	1·26		—	—	—	8	—	3·60	96 40
Novo mesto	—	—	21	13.182	—	—	9	7	2	3	24	79.598	27.327	0·34	—	—	—	—	—	—	14·20	85 80
Prevalje	—	—	76	19.555	—	—	46	25	2	3	28	50.381	67.914	1·34	—	—	—	—	2	—	27·96	72·04
Ptuj	—	—	13	3.485	—	—	5	7	1	—	23	62.707	48.600	0·77	—	—	6	16.670	23	—	4·15	95·85
Radovljica	—	—	38	37.463	5	2.866	11	12	7	8	22	61.721	215.971	3 49	—	—	—	—	—	—	40·00	60·00
Slovenjgradec	—	—	32	8.983	—	—	25	5	—	2	16	39.357	27.930	0·71	—	—	—	—	16	—	18·50	81·50
Šmarje pri Jelšah	—	—	14	6 632	—	—	4	5	3	2	59	4 943	42 320	0·86	1	532	—	—	—	—	13·26	86·74
Škofja Loka	—	—	16	3.705	1	187	11	3	2		11	43.672	56.857	1·30	—	—	—	—	3	2	8·00	92·00
Skupaj . . .	1	2.754	524	223.609	20	6 105	277	156	53	39	977	1,275 442	2,061.296	1·62	1	532	9	19.589	110	23	15·21	84 79

ko so ta gozdna zemljišča odstopili v last tedanjim servitutnim upravičencem. To se je zgodilo za časa odveze zemljiških bremen.

Površina vseh lovskih rezervatov znaša slej ko prej 6105 ha ali 0·4% lovne površine vse banovine.

Nekateri rezervati ne dosegajo izmere 115 ha. Nastati so morali svoj čas tako, da so bile manjše površine, ki se držijo lastnih lovišč, od občinskega lovišča po eni strani popolnoma odrezane, po drugi pa mejé na zakupno lovišče druge, tuje občine.

Rezervatne love imajo:

Kranjski verski fond;
Brežiška graščina in Poljoprivredno d. d. v Zagrebu;
Kočevska graščina;
graščina v Goričanah (lov je v dveh srezih);
Ortneška graščina (samo 1 ha);
Konjiška graščina;
graščina v Slatni pri Litiji (samo 30 ha) in
Hasperška graščina.

Lastna in rezervatna lovišča uživajo njihovi lastniki večinoma sami, so pa tudi izjeme. Lastna lovišča države, dalje Kranjskega verskega fonda, banovine, občin in solastnikov se dajejo običajno v zakup. V izkazu na strani 342/3 ni izkazano, koliko lastnih in rezervatnih lovišč in po kateri ceni je danih v zakup.

Občinska lovišča. Vsled zakona o komasaciji občin se je število občin močno zmanjšalo. Število občinskih lovišč pa se tačasno ne krije s številom komasiranih občin, ker ostanejo dotična lovišča, ki jim zakupna doba še ni potekla, do poteka te dobe neizpremenjena. Diference se bodo zato pojavljale še skozi 4—5, pa tudi več let, to je, dokler ne potečejo zakupne dobe vsem loviščem bivših upravnih občin.

Iz zadevnega izkaza na strani 342/3 je posneti, da se je v letu 1934. število občinskih lovišč napram prejšnjemu letu za nekoliko zmanjšalo. Najbolj očito je to v srezih Ptuj in Slovenjgradec, kjer je zakupna doba vsem loviščem potekla leta 1934. Prej je bilo v ptujskem srezu 112 lovišč, sedaj jih je 23, v slovenjgraškem pa prej 27, sedaj 16. Komasirane občine so bile namreč oddane v celoti na dražbo, čeprav v letu 1934. še veljavni lovski zakon za bivšo Štajersko tega ne zahteva.

Površina občinskih lovišč pa se je napram prejšnji tudi povečala, ker so nekatera lastna lovišča po razdelitvi zemljišč kot taka prenehala in bila priključena občinskim loviščem.

Odstotno razmerje površine občinskih lovišč napram celokupni lovni površini banovine je leta 1934. znašalo 84·79%.

Lovišča občin Celja (mesta), Maribora (mesta) in Višnje gore niso všteta, ker se tam ne more izvrševati lov zaradi gostega naselja. Pri drugih občinskih loviščih se nelovna površina (zazidana stavbišča, trgi, ograjena dvorišča i. p.) ni izločila.

Zakupnine za občinska lovišča so znašale leta 1934. v banovini 2,061.196 Din. Zakupnina je napram letu 1933. padla za 267.329 Din, ker je bilo leta 1934. po poteku zakupne dobe zopet izdražbanih 110 lovišč. Za vsled komasacije občin povečana lovišča se ni dosegla ista zakupnina, kakor pred petimi, odnosno šestimi leti; kriva pa temu ni samo komasacija občin, temveč tudi pomanjkanje gotovine, ki ima za posledico manjše zanimanje za lov med interesenti. Povprečna zakupnina na 1 ha v banovini leta 1934. je bila 1·62 Din, leto prej pa 1·73 Din.

Najnižjo povprečno lovsko zakupnino izkazujejo srezi: Novo mesto (0·34 Din), Črnomelj (0·40), Krško (0·49), Metlika (0·59), najvišjo pa srezi: Kranj (3·98 Din), Radovljica (3·49), Ljubljana (3·45).

Zakupna doba je bila leta 1934. podaljšana za 23 občinskih lovišč.

Po izvedencih se je upravljalo v smislu štajerskega lovskega zakona eno samo lovišče, in sicer v šmarskem srezu, ker ga ni bilo mogoče oddati.

Posestniki lastnih lovišč so leta 1934. plačevali od vsakega polnega hektarja lovišča po 50 par banovinske davščine na leto. Zakupniki občinskih lovišč in lovskih enklav so plačevali banovinske davščine po 10% od letne zakupnine in poleg tega še 20 par od vsakega polnega hektarja lovišča. Od lastnih lovišč, ki so jih posestniki oddali v zakup, se je plačevala enaka banovinska davščina kakor za občinska lovišča.

Če je zakup občinskega lova prestal ali se pričel med letom, se je odmeril zakupniku sorazmeren del letne davščine.

Vsega skupaj se je pobralo od 1. aprila 1934 do 31. marca 1935 banovinske davščine na lovišča 422.381.60 Din in od zastanka iz prejšnjega leta še 1997 Din. Neizterjanih je bilo koncem marca 1935 še 38.240.30 Din.

2. Lovsko osebje.

Leta 1934. je bilo v službi 255 organov, kojih služba je bila poklicna. Med njimi je tudi 169 poklicnih gozdarskih organov. Ti so namreč poleg svoje gozdarske službe opravljali tudi lovsko,

odnosno lovsko-varstveno. To so predvsem nameščenci državnih, zakladnih in privatnih veleposestev.

Od izkazanih organov je imelo izpit 120, pred prisego po občnoupravnih organih na kratko izprašanih je beležiti 29 organov. Neizprašanih je 106.

Zapriseženih čuvajev za lov je bilo v službi 1754. Od teh je bilo svoj čas pred prisego po občnoupravnih organih izprašanih 901, neizprašanih pa je 853. Med njimi je 221 takih, ki so v prvi vrsti opravljali službo gozdnega čuvaja, poleg te pa še lovsko-varstveno.

Lovskih gospodarjev, ki so se dali za čuvanje lova zapriseči, je bilo 6. Brez čuvaja je bilo 133 lovišč, deloma majhnih lastnih, deloma majhnih občinskih.

3. Lovske karte.

Razen v ograjenih loviščih ne sme nihče loviti brez lovske karte.[1] Izvzeti so le člani vladarskega doma.

Občna upravna oblastva prve stopnje so za koledarsko leto 1934. izgotovila 4588 lovskih kart. Od teh je bilo tako zvanih državnih lovskih kart za lovske gospodarje (lastnike samosvojih lovišč in zakupnike občinskih lovišč) ter njihove goste izdanih 3327 komadov.

Za navedene lovske karte se je pobralo po taksnem zakonu predpisane državne kolkovne takse 112.537·50 Din.

Zapriseženim lovskim čuvajem je bilo izdanih 1197 lovskih kart. Te karte so proste državne kolkovne takse.

Državni gozdarski nameščenci so prejeli 60 državnih lovskih kart. Tudi te karte so proste državne kolkovne takse. Konzularnim organom so se izgotovile 4 državne lovske karte brezplačno.

Po pravilniku o banovinskih davščinah za leto 1934./35. so se od vsake državne lovske karte, izvzemši za državne šumarske nameščence in nekatere konzularne organe, pobirale banovinske takse v znesku 200 Din. Člani Slovenskega lovskega društva in člani ostalih lovskih organizacij, včlanjenih v Središnji upravi saveza lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije, so uživali 40%, to je 80 Din popusta. Plačali so tedaj le 120 Din banovinske takse.

Zapriseženi lovski čuvaji so plačevali leta 1934. po omenjenem pravilniku le polovico banovinske takse, torej 100 Din, ako

[1] Po novem lovskem zakonu smejo zapriseženi lovski čuvaji v svojih loviščih loviti nezaščiteno divjačino brez lovske karte.

Preglednica lovskega osebja.

Srezi	Poklicni lovci					Zapriseženi lovski čuvaji				Lovski gospodar je sam zaprisežen	Lovišče brez čuvaja
	izprašani	neizprašani	izprašani na kratko	Skupaj	obenem so gozdarski nameščenci	izprašani na kratko	neizprašani	Skupaj	obenem so gozdarski nameščenci		
Brežice	2	—	—	2	2	51	—	51	10	—	—
Celje	4	—	—	4	4	110	—	110	14	—	—
Črnomelj	—	—	—	—	—	—	41	41	1	—	5
Dolnja Lendava	1	1	—	2	1	17	18	35	17	—	31
Gornji grad	7	3	—	10	10	—	25	25	10	—	10
Kamnik	2	18	3	23	11	8	61	69	—	—	—
Kočevje	12	1	1	14	11	34	71	105	29	—	—
Konjice	4	—	1	5	5	39	—	39	10	—	3
Kranj	14	6	7	27	27	22	25	47	—	—	—
Krško	2	—	—	2	2	93	—	93	15	—	2
Laško	1	—	—	1	1	59	—	59	6	—	—
Litija	3	—	—	3	3	115	—	115	17	—	—
Ljubljana, mesto in okolica	3	1	—	4	3	—	128	128	16	—	—
Ljutomer	—	—	—	—	—	—	42	42	—	—	27
Logatec	2	11	—	13	13	1	33	34	—	2	6
Maribor, desni breg	—	7	—	7	7	128	—	128	—	3	4
Maribor, levi breg	—	—	—	—	—	112	—	112	—	—	5
Metlika	—	—	—	—	—	—	9	9	3	—	—
Murska Sobota	—	—	—	—	—	—	123	123	15	—	33
Novo mesto	7	2	—	9	9	—	65	65	18	—	—
Prevalje	11	3	11	25	25	—	30	30	—	—	—
Ptuj	—	43	—	43	—	83	—	83	11	—	7
Radovljica	31	5	—	36	36	—	16	16	—	—	—
Slovenjgradec	3	1	6	10	10	—	61	61	—	1	—
Šmarje pri Jelšah	10	—	—	10	10	29	54	83	24	—	—
Škofja Loka	1	4	—	5	5	—	51	51	5	—	—
Skupaj	120	106	29	255	196	901	853	1754	221	6	133

pa so bili člani imenovanih lovskih društev, pa so imeli še 40% popusta in so plačevali tedaj le 60 Din te takse.

Banovinske takse na lovske karte se je pobralo v letu 1934. vsega skupaj 528.820 Din. Od tega zneska je banska uprava odstopila banovinskemu lovskemu skladu od vsake izdane lovske karte, če ni bila prosta banovinske takse, po 10 Din, kar je zneslo 45.240 Din. Ostalo ji je torej na taksah 483.580 Din.

Število leta 1934. izdanih lovskih kart se je napram letu 1933. povečalo za 51.

4. O uplenjeni divjačini.

Da bi se moglo število uplenjene divjačine čim točneje ugotoviti, so se zbrali podatki za samosvoja lovišča posebe in za občinska lovišča posebe. Kljub temu niso vsi podatki zanesljivi, ker nekateri lovski gospodarji dostavljenih vprašalnih pol ne izpolnijo vestno in točno. Kontrolirati se dajo kolikor toliko podatki o redkejših vrstah divjačine, dočim se da pri številneje zastopanih vrstah divjačine marsikaj zamolčati. Domnevno se torej izkazuje premalo lovskega plena.

Večina v banovini izkazanega lovskega plena je bila po lovcih pridobljena s strelnim orožjem. Kar se tiče škodljivih živali, jih je bilo nekaj ujetih tudi v pasti, deloma pa pokončanih s strupom.

Naravnim potem poginula divjačina, po snežnih plazovih, hudi zimi, poplavah in poznem snegu uničena ter po divjih lovcih pokradena divjačina ni ugotovljena.

Po prijavljenih izkazilih so postrelili največ jelenjadi v loviščih: pri Sv. Katarini pod Košuto, v nekaterih Kokriških in Jezerskih lovih in v okolici Snežnika na Notranjskem. Posamezni kosi pa so bili uplenjeni tudi v Kočevskih gozdovih, v okrilju Krima in Mokrica v ljubljanskem srezu ter v okolici doline Krme v radovljiškem srezu.

V lastnem lovišču pri Sv. Ani pod Ljubeljem je bil ustreljen od lovskega gosta kozorog po predhodnem dovoljenju banske uprave in zaslišanju Prirodoslovnega (prej Muzejskega) društva.

Gamsov je bilo največ uplenjenih po planinah radovljiškega, kranjskega in kamniškega sreza, nekaj tudi v ostalih planinskih krajih. Gamsi so bili ustreljeni tudi v krajih, kjer jih včasih ni bilo, tako 1 kos v celjskem srezu (Ojstrica nad Sv. Jurijem ob Taboru), 3 kosi v kočevskem srezu, potem v konjiškem srezu tudi 3 kosi (na Pohorju), 1 kos v krškem srezu, 9 kosov v ljubljanskem srezu (nad Iško), 1 kos v logaškem srezu (na Blokah,

kamor je prišel obstreljen najbrž iz ljubljanskega sreza) in 5 kosov v srezu Maribor desni breg (v občinskih loviščih na Pohorju).

Velikih divjih petelinov je padlo največ v srezih: Prevalje (86), Radovljica (42), Slovenjgradec (27), Škofja Loka (27) in Maribor desni breg (26). Srezi v nižinskih legah nimajo divjih petelinov.

Največ ruševcev izkazujeta med lovskim plenom radovljiški (41) in prevaljski (38) srez.

Medvedje (3) so bili ustreljeni v kočevskem srezu. Dva stara medveda sta padla v občinskih loviščih Dane in Kočevska reka; v lovišču občine Polom pa je mladega medveda pobil s cepinom neki gozdni delavec. (Po novih predpisih, ki leta 1934. še niso bili v veljavi, so medvedi v srezih Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana v zaščiti.)

Volka (1 kos) izkazuje samo srez Maribor desni breg. (Januarja 1935 je bil ubit 1 volk tudi v Snežniških gozdih; ta bo izkazan prihodnje leto.)

Divjih prašičev je bilo leta 1934. ustreljenih 70. Največ so jih ugonobili v srezih: Kočevje (27) in Črnomelj (13). Izkazujejo jih še srezi: Novo mesto (8), Brežice (6), Šmarje (4), Maribor, desni breg (3), Ljubljana (3), Laško (2), Ptuj (2) in Škofja Loka (1).

Med ubitimi komadi je bilo 36 merjascev, težkih skupaj 2856 kg in 34 svinj s skupno težo 2334 kg. Najtežji merjasec je tehtal 203 kg; ustreljen je bil v lovišču občine Adlešiči v črnomeljskem srezu. Najlažji merjašček je imel 14 kg; bil je ubit v lovišču občine Knežja lipa v kočevskem srezu.

Visoke nagrade izpodbujajo lovce, da to poljedelstvu jako škodljivo divjad močno in z vidnim uspehom zasledujejo. Na zalazu so imeli lovci več uspeha nego na pogonih, ki so bili večinoma brez zadostnega števila gonjačev. (Po predpisih banovinske uredbe k novemu lovskemu zakonu bo mogoče pogone, uradno odrejene hajke, v bodoče bolje in pravilno organizirati).

Divjih mačk je bilo leta 1934. ugonobljenih lepo število. Med izkazanimi je najbrž tudi kaka domača, toda podivjana mačka. Glede nekaterih dvomljivih napovedi so se napravile posebe poizvedbe, ki pa so dognale, da gre za prave divje mačke.

5. Banovinski lovski sklad.

Pred zedinjenjem smo imeli na ozemlju Dravske banovine posebne sklade, ki so jih upravljali deželni odbori, oziroma zbori. Tako smo imeli bivši kranjski in koroški zemljedelski sklad, v

Izkaz leta 1934. v Dravski banovini uplenjenih lovnih živali.

Srezi	Užitna divjačina																		Škodljive živali												
	jelenjad	damjaki	kozorogi	srnjad	gamsi	zajci	divji petelini	ruševci	gozdni jerebi	kotorne	belke	fazani	poljske jerebice	prepelice	kljunači	vel. kozice	divje gosi	divje race	medvedi	volkovi	divje svinje	jazbeci	lisice	kune	podlasice	dehorji	vidre	divje mačke	veverice	ujede	vrane, srake
Brežice	—	—	—	48	—	865	—	—	32	—	—	140	137	60	70	—	—	74	—	—	2	5	61	—	3	10	—	1	90	47	1295
Celje	—	—	—	72	1	1292	9	—	137		—	40	171	2	30	—	—	14	—	—	—	15	75	7	25	8	1	1	450	154	1090
Črnomelj	—	—	—	77	—	637	—	—	20	—	—	—	31	3	10	10	3	137	—	—	17	20	90	—	—	15	—	12	132	63	200
Dolnja Lendava	—	—	—	24	—	1760	—	—	—	—	—	290	1630	95	30	—	10	190	—	—	—	3	14	—	26	20	—		23	630	680
Gornji grad	—	—	—	135	33	330	11	9	53	15	—	—	48	—	—	—	—	23	—	—	—	10	28	7	20	4	—	—	35	22	65
Kamnik	—	—	—	199	10	1185	14	2	72	—	-	115	455	140	78	14	2	150	—	—	—	23	99	6	15	9	1	—	160	175	1090
Kočevje	3	—	—	405	3	688	12	—	112	—	—	—	3	—	5	—	—	20	3	—	28	30	144	10	3	8	7	2	125	65	155
Konjice	—	—	—	77	3	580	9	1	16	1	-	—	53	15	12	—	—	15	—	—	—	10	51	3	2	8	—	—	108	37	380
Kranj	58	—	1	200	105	930	19	15	65	8	—	126	190	90	28	—	—	15	—	—	—	23	90	10	15	3	—	2	140	134	790
Krško	—	—	—	48	1	1070	1	—	135	—	—	50	188	35	60	5	6	170	—	—	1	15	98	4	22	28	2	4	260	175	900
Laško	—	—	—	50	—	595	5	—	102	—	—	10	35	—	—	—	-	8	—	—	—	8	33	2	—	4	4	-	115	85	300
Litija	—	—	—	118	—	1050	13	—	235	1	-	10	75	10	20	8	—	140	—	—	—	17	98	2	12	12	3	2	380	490	1410

Ljubljana mesto in okolica	2	—	—	322	9	2240	11	—	115	—	—	200	710	250	156	40	3	457	—	—	4	20	120	3	39	—	—	6	185	215	1380
Ljutomer	—	—	—	2	—	2185	—	—	—	—	—	970	1950	45	37	—	—	235	—	—	—	3	68	—	24	20	1	—	500	225	2000
Logatec	37	—	—	245	1	600	4		75	—	—	—	10	30	10	20	—	220	—	—	—	36	104	6	6	9	1	8	55	110	270
Maribor desni breg	—	—	—	238	11	4230	26	2	70	—	—	1430	1175	138	39	—	4	140	—	1	3	24	73	19	42	21	1	—	600	340	1840
Maribor levi breg	—	—	—	50	—	2500	17	—	35	—	—	1645	837	80	65	—	—	135	—	—	—	24	67	13	74	42	4	—	1280	345	2480
Metlika	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	25	10	10	20	—	40	—	—	—	4	16	7	2	2	1	4	30	45	180
Murska Sobota	—	—	—	58	—	2560	—	—	—	—	—	685	1570	15	150	—	—	24	—	—	—	8	72	—	9	2	—	—	565	160	1590
Novo mesto	—	—	—	70	—	1185	—	—	90	—	—	—	25	—	52	—	1	100	—	—	7	7	93	—	4	9	—	2	35	215	610
Prevalje	—	—	—	278	31	860	86	38	225	—	—	5	54	12	12	—	—	7	—	—	—	35	138	27	19	18	3	—	615	115	230
Ptuj	—	—	—	28	—	2200	—	—	—	—	—	1230	900	45	130	—	1	225	—	—	2	3	57	1	88	34	1	—	440	260	2490
Radovljica	6	—	—	162	232	270	42	41	60	—	10	—	3	—	5	—	—	46	—	—	—	8	145	25	9	10	2	—	90	50	200
Slovenjgradec	—	—	—	100	3	650	27	6	60	—	—	2	83	10	—	—	—	25	—	—	—	2	49	4	2	4	2	—	170	65	270
Šmarje pri Jelšah	—	—	—	37	—	985	—	—	28	—	—	8	98	2	15	2	—	10	—	—	6	14	71	2	8	9	1	2	310	140	980
Škofja Loka	—	—	—	145	8	265	27	—	35	—	—	5	20	3	5		—	10	—	—	—	13	38	1	2	3	1	—	70	100	190
Skupaj . . .	106	—	1	3188	451	31.962	333	114	1772	25	10	6961	10.476	1090	1029	119	30	2630	3	1	70	330	1992	159	471	312	36	46	6963	4462	23 065
od tega : v samosvojih loviščih	86	—	1	892	284	2847	131	91	379	9	5	981	731	52	156	4	2	284	—	—	22	77	428	70	84	66	6	3	1175	855	2375
v občinskih loviščih	20	—	—	2296	167	29.115	202	23	1393	16	5	5980	9745	1038	873	115	28	2346	3	1	48	303	1564	89	387	246	30	43	5788	3607	20.700

bivši Štajerski pa gozdno-kulturni sklad. Zemljedelski sklad je obstojal na bivšem Kranjskem samo do leta 1911., pozneje je bil združen s splošnim deželnim skladom, v katerega so se stekali razni dohodki in iz katerega je dajala Kranjska prispevke za raznovrstne deželno-kulturne svrhe.

Po zedinjenju so posli bivših deželnih samouprav prešli na državna pokrajinska oblastva. Takratna deželna vlada za Slovenijo je z naredbo z dne 25. decembra 1919, Ur. l. štev. 829/185 na predlog svojega gozdarskega oddelka ustanovila za lovske svrhe »Deželni lovski sklad« in izdala zanj poseben statut.

Po tem statutu so se stekale v ta sklad takse za lovske karte (brez odbitkov), polovica izterjanih denarnih glob in polovica izkupila za zaplenjene predmete; dalje so kot dohodki bili predvideni: ustanove, darila in volila.

Statut vsebuje tudi določila, kako je sredstva tega sklada porabljati.

Uprava sklada je bila poverjena gozdarskemu oddelku takratne deželne vlade.

Ko so vsled sklepa ministrskega sveta z dne 16. decembra 1924, Ur. l 385/124, prešli občno upravni posli na velika župana v Ljubljani, odnosno v Mariboru, se je imovina lovskega sklada razdelila na takratno ljubljansko in mariborsko oblast. Z ustanovitvijo banskih uprav se je imenovani sklad koncem leta 1929. zopet združil. Posle, ki so združeni z upravo tega sklada, je prevzel šumarski odsek banske uprave, obračun pa pregledujejo računski organi finančnega oddelka banske uprave.

Odkar so vpeljane banovinske takse za lovske karte, prejema lovski sklad od teh taks samo po 10 Din od vsake prodane lovske karte. Razen tega se vanj še vedno steka polovica glob, prisojenih po lovskih zakonitih predpisih. (To je bilo v veljavi tudi še v letu 1934.)

Ker so od leta 1930. dalje dohodki jako majhni, izdatki pa jako veliki, se je imovina tega sklada močno skrčila.

Iz sledečega obračuna, sestavljenega za koledarsko leto 1934., je razvidno stanje sklada ob koncu navedenega leta:

Pregled.

Dohodki	Din	126.804·50
Izdatki	„	93.727·55
Ostanek koncem leta 1934.	Din	33.076·95

Dohodki:

1. Začetna blagajniška imovina dne 1. I. 1934			Din 79.454·72
2. Dejanski dohodki v letu 1934.:			
a) obresti od naloženega denarja	Din 2.013·78		
b) izkupiček za prodane znake za javne straže	Din 6.286·—		
c) lovske globe	Din 2.100·—		
č) prispevek od lovskih kart od 1. I.—31. XII. 1934 v smislu § 63. pravilnika o banovinskih davščinah za leto 1934./35.	Din 36.950·—	Din	47.349·78
		Skupaj Din	126.804·50

Iz poglavja o lovskih kartah je povzeti, da je imel lovski zaklad prejeti za leto 1934. vsega 43.240·— Din, dočim izkazuje obračun lovskega sklada samo 36.950·— Din. Diferenca 8290 Din je bila preodkazana šele začetkom leta 1935.

Izdatki:

1. Nagrade za ubite divje svinje	Din	16.450·—
2. Podpore po divjih svinjah oškodovanim posestnikom	„	6.225·—
3. Podpora Slov. lovskemu društvu za izdajanje glasila »Lovec«	„	40.000·—
4. Podpora društvu ljubiteljev ptičarjev (za pomladansko vzrejno tekmo psov ptičarjev v Ljubljani in Mariboru)	„	3.000·—
5. Tiskovine (lovske karte, čekovne položnice)	„	2.445·—
6. Znaki »Javna straža« (nabava za več let skupaj)	„	18.788·—
7. Vračila (za neprodane znake »Javna straža« stare izdaje) sreskim načelstvom . .	„	144·—
8. Pokritje delnih stroškov za izdajanje in razmnožitev letnega poročila o gozdarstvu in lovu za l. 1933.	„	1.859·25
9. Naročnina za Ribiško-lovski vestnik . . .	„	40·—
10. Razne nagrade	„	4.600·—
11. Stroški poštno-čekovnega prometa	„	176·30
	Skupaj Din	93.727·55

6. Lovske razmere.

V območju Dravske banovine velja že od leta 1849. dalje zakupni lovski sistem. Loviti smejo v občinskih (zakupnih) loviščih samo zakupniki, sozakupniki ter od njih povabljeni gostje, v samosvojih loviščih pa do samosvojega lova upravičeni posestniki in od njih povabljeni gostje.

Izvrševanje lova je vezano na lovsko-policijske predpise, tako o lovskih kartah, o prepovedanem času lova, o povračilu škode po lovu in po divjačini, o prestopkih, kaznih itd.

Zakoniti predpisi se v splošnem spoštujejo.

Ker je finančni zakon za leto 1935./36. pooblastil banske svete, da izdajo uredbo k novemu zakonu o lovu, je šumarski odsek banske uprave izdelal in predložil osnutek za banovinsko uredbo k zakonu o lovu in motivacijo k temu osnutku, dalje osnutek za banov pravilnik o obrazcu za lovsko zakupno pogodbo, za naredbo o izpremembi lovopusta in o zaščiti redke divjačine ter osnutek za obrazce za odškodninsko razsodišče. Tudi je pripravil šumarski odsek okrožnice in navodila za izvrševanje zakona o lovu in glede oddaje lovišč po spojitvi občin itd.

Pisec tega sestavka bo sestavil k zakonu o lovu, banovinski uredbi, k ministrskim ter banovim pravilnikom in normativnim okrožnicam razlago (komentar[1]), in sicer največ zaradi tega, ker ima novi lovski zakon več nejasnih določb, ki so potrebne pojasnila.

Šumarski odsek vodi lovski kataster za vsa lovišča v Dravski banovini na podlagi izkazov o izpremembah, ki jih po pravomočnosti predlagajo sreska načelstva.

Glede stanja lovišč bi bilo pripomniti v splošnem sledeče:

Kar se tiče pravilnega negovanja koristne lovne divjačine, so na prvem mestu veleposestva z obsežnejšimi samosvojimi lovišči. Tudi med zakupniki občinskih lovišč je dosti takih, ki se brigajo za negovanje lovišča, za pravilen odstrel, za krmljenje divjačine pozimi, za solnice, za namestitev zadostnega števila primerno plačanih lovskih čuvajev itd. Veliko pa je zakupnikov občinskih lovišč, ki nimajo smisla za pravilno gojenje divjačine in imajo lovišča samo za izvrševanje lova, za čimvečji odstrel divjačine. Marsikdo nima sredstev, da bi skrbel za zadostno čuvanje lovišča in ponekod lovski čuvaji sploh nimajo stalne plače. V slabem stanju so tudi nekatera majhna samosvoja

[1] Lovce v Dravski banovini ponovno opozarjamo na ta komentar (tolmač), ki bo poleg zakona o lovu vseboval vse, kar naj lovec ve. — Uredništvo.

lovišča, v katerih postrelijo vse, kar se pokaže; za negovanje, krmljenje in drugo pa ne žrtvujejo ničesar.

V tem pogledu naj sledi nekaj podatkov za posamezne sreze:

Brežice: Stanje lovišč povoljno. Pravilno negovanje lovišč le na veleposestvih.

Celje: Z ozirom na dejstvo, da pride leta 1935. mnogo občinskih lovišč na dražbo, ni zaznamovati napredka vsled čezmernega odstrela v zadnjem letu potekajoče zakupne dobe. Celjska podružnica SLD podpira z nagradami zatiranje škodljivih ujed, vran in srak.

Črnomelj: Lovišča v slabem stanju. Mnogim lovskim zakupnikom in sozakupnikom pa tudi gostom manjkajo primitivni pojmi o racijonalnem izvajanju lova in gojitvi divjačine. To velja zlasti glede srnjadi.

Dolnja Lendava: Lovišča se polagoma izboljšujejo. Lovci žrtvujejo mnogo za izboljšanje lova, za krmljenje divjačine pozimi, za zatiranje roparic. Na veleposestvih je lovsko varstvo vzorno organizirano.

Gornji grad: Kljub izredno ugodnim terenskim prilikam za razvoj gamsov in srnjadi je stanje lovišč povsem slabo. Edino na veleposestvu Gornjegrajske graščine se divjačina prekomerno ne iztrebija, vendar bi bilo treba tu več nadzorovalnega osebja, da bi se lovišče moglo dvigniti. Ker ta srez nima ugodnih prometnih zvez, imajo občinska lovišča v zakupu samo taki posestniki in obrtniki, ki lovišča le izkoriščajo, za gojo pa se prav nič ne brigajo. Krivdo propasti lova valijo na tatinske lovce, pa teh ne preganjajo, često celo zagovarjajo. Tudi mala lastna lovišča se do skrajnosti izkoriščajo. Znan je primer, da je leta 1934. posestnik samosvojega lovišča oddal lov za en dan v najem za 125 Din lovcem sosednjega sreza. Ti so priredili velik pogon s psi na gamse! — Občutno škodo delajo po loviščih pohajkujoči psi, ki so dan za dnem v gozdu. Mnogo teh psov je celo last lovskih gospodarjev.

Kamnik: Lovišča so večinoma v dobrih rokah. V tem srezu je obširno lovišče kralj. dvora, v katerem se zlasti negujejo gamsi in srnjad.

Kočevje: Stanje lovišč se boljša. Leta 1934. je bilo izdražbanih na novo 18 občinskih lovišč in se v prvem letu zakupa niso tako izrabljala kakor v predidočem zadnjem. Negovanje se pospešuje zlasti v samosvojih loviščih s krmljenjem pozimi, z nabavo nekaj družin jerebic in nekaj parov zajcev v svrho osveženja krvi.

Slov. Konjice: Razen razmeroma dobrih samolastnih in nekaterih občinskih lovišč je stanje nezadovoljivo. Občinska lovišča so bila leta 1934. ob izteku zakupne dobe: večina zakupnikov je težeč po materijalni koristi iz njih čim več izstrelila. Lovski čuvaji ponekod nimajo redne plače in ne vrše svojih dolžnosti, kakor bi jih morali.

Kranj: Dolga zima z obilnim snegom je napravila mnogo škode. Veliko srnjadi je poginilo, največ v nekaterih nižinskih loviščih. Ponekod so visoki sneg izrabili brezvestni divji lovci in na smučeh polovili izmučeno divjad, ki se je v velikem snegu le težko gibala. Dosti so krivi tudi lovski zakupniki, ki pač v sedanjih težkih prilikah ne najdejo sredstev, da bi vzdrževali zadostno število primerno plačanih lovskih čuvajev. Dosedanje visoke lovske zakupnine silijo zakupnike k štednji, zlasti glede namestitve lovskih čuvajev. — Smotreno se goji divjačina le v velikih samosvojih loviščih, med zakupniki pa so redki, ki jim gre to priznanje. — Veliko se govori o izboljšanju lova; ko pa pride čas brakad, so vse dobre namere pozabljene. Najslabše so razmere v nekaterih malih lastnih loviščih, kjer je kontrola najtežja.

Krško: Stanje lovišč v splošnem povoljno. Srnjad napreduje. Ovira napredku je bila dosedanja prekratka zakupna doba.

Laško: Stanje kot prejšnja leta povoljno. Število srnjadi narašča. Brakade se vrše večidel le po enkrat v letu na istem kraju.

Litija: Srednje dobro stanje. Srnjad se množi, tudi fazan. Mnogo preglavic delajo ovčarski in drugi psi, ki trgajo divjad. Veliko psov je bilo zalotenih in ustreljenih. Na manjših graščinskih posestvih je lov zaradi maloštevilne divjačine počival.

Ljubljana (srez): Lovišča pretežno v prav dobrih rokah in v zadovoljivem stanju. Vremenske neprilike so pač razplodu jerebic in zajcev jako škodovale, pa tudi zgodnja prva košnja. — Odstrel srnjadi je bil na marsikateri brakadi povsem izvzet.

Ljutomer: Srednje dobro stanje. Fazane pozimi krmijo. Mnogo lovišč pa je brez strokovnega nadzora, čuvaji ponekod brez strokovnega znanja. Škodljive ujede, vrane, šoje se premalo zatirajo.

Logatec: Lovišča deloma v dobrih, deloma v slabih rokah. Stanje divjačine je temu dejstvu primerno. Redno krmljenje pozimi se vrši le v dveh graščinskih loviščih. — Zajčji zarod je močno trpel in je število zajcev jako padlo. — Nadzorstvo v loviščih ob meji je otežkočeno.

Maribor desni breg: Stanje lovišč normalno. Prevelik je bil odstrel divjačine v lastnih loviščih pod 200 ha, ki se pa po novem zakonu priključijo občinskim loviščem.

Maribor levi breg: Lovišča slaba. Pretirano odstreljevanje, zlasti na brakadah. Med lovci manjka čut za pravičen lov.

Metlika: Slaba lovišča. Lov se vrši neracijonalno; ni smisla za gojenje; za izboljšanje se ne stori dosti.

Murska Sobota: Škodljivci koristne divjačine nizkega lova se ne zatirajo zadostno, zato je škoda vidna in občutna. Lovišča niso vsa na višku, ker se močno izkoriščajo. Nad trideset lovišč je brez nadzorstva, ker imajo take zakupnike, ki ne morejo namestiti čuvajev. Komasacija občin bo razmere polagoma izboljšala.

Novo mesto: Srednje stanje lovišč. Vidi se izboljševanje izza usodne zime leta 1929. Mnogo zakupnikov ne pojmuje pravilnega in obzirnega lova.

Prevalje: Splošno slabo. Mnogoštevilna lastna lovišča pod 200 ha so se zaradi predvidene priklopitve občinskim lovom po novem lovskem zakonu do skrajnosti izrabila. Vsled mile zime in poteka zakupne dobe je bilo tudi več občinskih lovišč močno izkoriščenih. Vplivni lovci si prizadevajo izboljšati dezolatne razmere.

Ptuj: Stanje precej normalno.

Radovljica: Dolgotrajna zima in obilni sneg sta ugonobila na stotine srnjadi in gamsov, največ v loviščih občin: Dovje, Kranjska gora, Rateče, Bohinj in v loviščih Kranjskega verskega zaklada v Bohinju. Opešana divjad je postala tudi lahek plen psov in lovskih tatov. Slednji so na smučeh poganjali srnjad v jarke in globeli ter jo tam pobijali. Psov ovčarjev je povsod preveč. — Mnogo lovišč je v prav dobrih rokah.

Slovenjgradec: Izvzemši nekatera večja lastna lovišča je stanje nepovoljno. Na dražbo so prišla lovišča komasiranih občin. Zakupnina je padla za 45%. — Lastna mala lovišča so močno trpela zaradi pričakovane ukinitve pravice do lastnega lova. Izkoriščanje občinskih lovišč je bilo tudi večje nego v letu 1933.

Škofja Loka: Lovske razmere v srezu so z malimi izjemami slabe. Jako raztresena naselja po hribih niso v korist lovu. Zakupniki ne spadajo med najboljše. Zapriseženi lovski čuvaji imajo od nekaterih lovskih gospodarjev nalog, čim več divjačine ubiti, ne pa jo ščititi. Ker so lovišča jako oddaljena od železnice, ni mogoče privabiti zakupnikov, ki bi kaj žrtvovali za lov, ne da bi izbijali zakupnino. — Zakupniki enega samega

lovišča so odposlali 85 kosov srnjadi, ne vštevši ono, ki so jo vnovčili v srezu. — V lastnih loviščih je ovira dobremu stanju slaba arondacija.

Šmarje pri Jelšah: Zakupniki so bore malo storili za podvig lovišč. Smatrajo lov za vir dohodka. Roparice pa se pridno zasledujejo, ker daje podružnica SLD v Celju primerne nagrade.

★

Na razvoj lovstva v Dravski banovini so l. 1934. neugodno vplivale razne okoliščine, od katerih so važnejše te-le:

Vlažna pomlad je stanje pernate in dlakaste divjačine znatno zmanjšala. To velja seveda za nižinska lovišča. Trpeli so predvsem zajci, mestoma srnjad, dalje poljske jerebice. Pri zajcih so ponekod opažali metljavost (kočevski, krški srez). V logaškem srezu je stanje zajcev številčno padlo za več kot polovico. Vzrokov se domneva več. Poleg mokrega vremena na pomlad, ki je uničilo prva legla, se smatra kot glavni vzrok poledica, ki je bila decembra 1933 kakih 14 dni in se je ponovila januarja 1934. Zaradi te poledice, tudi na grmovju, so bili zajci tako prestradani, da so ponoči silili v vasi. Izrazitih znakov kakšne bolezni na poginulih sestradanih zajcih ni bilo najti. — Sredi septembra so našli še mnogo zajčjih legel in s tem utemeljujejo željo, naj bi se pričetek lova na zajce preložil na dobo od 1. oktobra dalje. (Logatec, Črnomelj, Metlika. — Lov na zajca je prost že s 1. septembrom.)

V nekaterih loviščih ljubljanskega sreza je bilo proti pričakovanju tako malo poljskih jerebic, da so morali odstrel omejiti, deloma opustiti.

Leta 1934. je po poteku deževne dobe nastopila zgodaj pomlad in se je vegetacija predčasno razvila. Zato je bila košnja razmeroma zgodaj, kar je bilo v kvar jerebičjim gnezdom in zajčjim leglom.

O zlih posledicah dolge zime sem že prej povedal.

Po polju in gozdu pohajajoči psi so napravili zlasti spomladi v loviščih dosti škode. Na številnih posestvih imajo pse ovčarje (ilirske, nemške), ki jih puščajo od hiše. Najslabše je, ako ima lovski gospodar sam takega psa in ga zanemarja. Lovci so mnogo psov klatežev postrelili.

Tekom poletja je vznemirjal planine na Pokljuki in v Bohinju podivjan ovčar, ki je raztrgal na planini Klek preko 30 ovac, na bližnjih Bohinjskih planinah pa 5 komadov mlade govedi. Ta pes je bil pozimi ujet v past in ugonobljen.

Zatiranju škodljivih živali (lisic, kun, vran, šoj, srak) se posveča primerna pozornost, so pa tudi lovišča, v katerih je teh škodljivcev še vedno preveč. Uničevanje lisic z zastrupljenimi vabami ponekod ni več tako v rabi kakor prej in se daje prednost odstrelu.

Pojava nosnega obada pri srnjadi se je sporadično opažala, vendar v manjšem obsegu kakor prejšnje leto.

Neupravičen lov (krivolovstvo) je še vedno močno razširjeno. Pomanjkanje in nezaposlenost sta večkrat povod nastavljanju zank in drugim predrznim poizkusom lovske tatvine. Mnogo lovskih tatov je bilo zasačenih in ovadenih. Je pa še premnogo lovišč, ki so preslabo očuvana; lovski gospodar nima nameščenega čuvaja ali pa ga tako slabo plača, da ne more stalno opravljati službe, ker mora sebe in družino preživljati z drugimi opravili.

★

Leta 1934. je bilo več primerov, v katerih so kmetovalci zahtevali povračilo škode po divjačini, največ po jelenjadi, srnjadi in zajcih. V največ primerih je prišlo do sporazuma med zahtevajočo oškodovano stranko in lovskim gospodarjem. Nekaj pa je bilo tudi primerov, da so morala poslovati občnoupravna oblastva, odnosno odškodninska razsodišča.

Veliko škode delajo divje svinje na njivah, ki jih obdajajo obširni gozdi. Vendar je bilo leta 1934. prijavljenih manj takih primerov nego leto prej. Ker lovski gospodarji po predpisih lovskih zakonov, ki so veljali še v letu 1934., niso bili obvezani povrniti škode, storjene po divjih svinjah, je banska uprava oškodovanim posestnikom povrnila del škode iz lovskega sklada. Ko so jeseni 1934 postala sredstva tega sklada pičla, so se morale te podpore ustaviti. (Po novem lovskem zakonu bo moral škodo plačati pod nekimi pogoji lovski gospodar.)

Iz sredstev banovinskega lovskega sklada je banska uprava plačevala za ubite divje svinje premije, in sicer po 200 Din za težke nad 80 kg, za lažje pa po 100 Din, onim, ki so za premijo prosili. Za ubite svinje leta 1934. je bilo izplačanih vsega skupaj 10.400 Din, in sicer za 69 komadov.

Občnoupravnim oblastvom prve stopnje je bilo prijavljenih preko 150 prestopkov zakonitih predpisov, največ primerov lova brez lovske karte. Imenovana oblastva so proti ovadenim kazensko postopala. Veliko obsojenih je prosilo bansko upravo za oprostitev ali znižanje globe. V ozira vrednih primerih je ban-

ska uprava globo znižala, taksnih kazni in redne takse pa deloma ni mogla, odnosno ni smela znižati.

V r s t e d i v j a č i n e, ki so v posameznih srezih Dravske banovine dobro zastopane, je najlaže povzeti iz izkaza o lovskem plenu. Zato mi posameznih živali ni treba posebe omenjati. Navedem jih le nekaj, ki so postale v Dravski banovini r e d k e in pa one, ki so se pojavile v krajih, kjer jih prej ni bilo in so tamkaj nepričakovan pojav.

M e d v e d, ki so mu razumni lovci prizanašali v srezih, kjer je doma, t. j. v kočevskem, logaškem, novomeškem in črnomeljskem, je sedaj do konca leta 1940. v navedenih srezih in v ljubljanskem srezu zaščiten.

G a m s i se smatrajo za redek pojav v Iški pri Ljubljani, v okolju Ojstrice v celjskem srezu, na Javoru in Stenici (občine Vitanje) v konjiškem srezu ter v nekaterih predelih Zasavja v litijskem in laškem srezu. Na Pohorju niso gamsi več redki. Največ jih je tam v veleposestniških večjih loviščih. Čim prekoračijo mejo teh lovišč, jih navadno že postrelijo. Tudi na Kozjaku se pojavi tu in tam kak komad, ki pa ne more imeti dolgo obstanka. V škofjeloškem srezu bi jih moglo biti več, da bi jih manj zasledovali in bolj varovali.

K o z o r o g i pri Sv. Ani pod Ljubeljem in v okoliških gorah so v stalni zakoniti zaščiti.

R u š e v c e v je na Pohorju mnogo manj, nego jih je včasih bilo. Trdijo, da se selijo proti severnemu delu Pohorja. Vzrok manjšega števila pa je najbrž vznemirjanje lovišč po številnih turistih in smučarjih.

K o t o r n e se pojavljajo ne samo v planinskih krajih, temveč tudi v logaškem srezu na Slivnici, pa tudi v sami okolici Logatca. Opazili so jih tudi po Polhograjskih hribih, in sicer na Grmadi in pri Sv. Lovrencu (ljubljanski srez).

O v o l k o v i h se je domnevalo, da so iztrebljeni, ker leta 1932. in 1933. niso nobenega uplenili. Leta 1934. pa se jih je pojavilo zopet nekaj v naših krajih.

A. Schuster

Nekoliko besed o prehrani psov

V štev. 11 časopisa »Deutsch-Drahthaar-Blätter« je objavil dr. Lössl spis o svojih poizkusih z vzrejo psov. Če pisec ponovno poudarja, da je pri tem rabil samo domače pridelke, odnosno domače vrste žita, se moramo čuditi, da k svojim poizkusom ni pritegnil tudi najbolj cenenega in jako tečnega žita, namreč ovsa, ki ga sploh niti z besedo ne omenja. In vendar so izdelki iz ovsa priznano dobra hrana za vsake vrste mladih živali, celo za naše dojenčke. Ne brez vzroka krmi konjerejec žrebeta z ovsom in zopet z ovsom, kajti z njim dosega močne kosti. Dobri kolači, ki jih izdelujejo za prehrano psov, so brez dvoma neoporečno hranilo, so pa za marsikoga, ki ima pse, predragi; doseči se da s precej cenejšimi krmili enak uspeh kakor z njimi.

V zadnjem času se pogosto čujejo svarilni glasovi, da mnogim našim psom nedostaja na snoveh in velikosti; četudi je ta pojav brez dvoma v zvezi z dedovanjem, mu je vendar vsaj deloma vzrok tudi neprimerna prehrana. Mnogi psorejci ne preudarijo, koliko snovi potrebuje materino telo za zgrajo mladičev, zlasti kosti. Tej potrebi moremo zadostiti samo tako, da dovedemo za zarod potrebne snovi v dovoljni množini noseči psici s pravilno in zadostno hrano. Poleg krepkega krmljenja (z mesom in izdelki iz ovsa) je zato neobhodno treba še posebnih pridevkov, kakor fosfornokislega apna ali »vitakalk« ter ribjega olja. To hrano dajemo še tudi potem, ko je psica polegla, kajti ovseni izdelki prav posebno vplivajo na izločevanje mleka.

Ko mladiče odstavimo, naj dobe v glavnem zopet ovsene izdelke, najprej ovseni močnik, pozneje ovseno kašo z drobno zrezanim govejim želodcem, ki ne stane dosti ali celo nič. Želodca ne kuham, ampak ga krmim surovega ter le površno očiščenega, tako da dobe psički tudi redilne soli, ki so raztopljene v želodčevi vsebini. Psički ga jako radi jedo in jim je najbrž potreben. V tej zvezi spominjam na navado zveri, ki se lotijo, kadar trgajo svoj plen, najprej droba in ga požro kar z vsebino. Grda navada nekaterih psov, da žro živalske ali človeške iztrebke, je nemara v zvezi s to potrebo in se da omejiti, če nudimo psu primerno, manj ogabno nadomestilo, n. pr. vsebino govejega devetoguba. Če včasih tega ne dobim, si pomagam z ocvirki od loja, ki prav za prav ostajajo lojarjem in se dobe že posušeni jako ceno. Kemična razkrojba je pokazala, da vsebujejo ti ocvirki 56% proteinov, torej beljakovin, ki se nemara težko dobe v drugi

obliki ceneje. Za nasičanje pridevam končno zdrobljen, suh kruh. Kruhovi ostanki, kakor ostajajo doma ali se morejo po večjih mestih prav ceno dobiti, ponovno do dobra presušeni, se potem drže neomejeno dolgo in so izvrsten pridevek k hrani, ki ga psi prav radi jedo. Ta način prehrane je trikrat cenejši kakor z zgoraj omenjenimi kolači.

Če ima psorejec na razpolago mleko, je seveda priporočljivo, da ga priliva hrani za mladiče; neobhodno potrebno pa mleko ni, toda apnenih preparatov, zlasti »vitakalka« ne sme manjkati. Ob tej prehrani sta pri mojih psih mehkokostje (rahitis) in pasja bolezen neznani stvari. Kar se tiče tako zastrašene pasje bolezni, vemo, da jo dobe v prvi vrsti slabo prehranjeni in omehkuženi psi. Svoje pse imam izza mladega na prostem v pesjaku, kjer jim je edino zaklonišče pasja hišica z vedno dovolj slame; tu se lahko po mili volji pregibajo, imajo dosti svetlobe, zraka in sonca. Zlasti sonce, ki s svojimi žarki presnavlja in ustvarja za zgrajo in rast prepotrebne snovi, se dostikrat premalo ceni in uvažuje. Res pa je, da skrbim z vso natančnostjo za to, da mokri psi nikoli ne pridejo v pesjak, ampak da jih vedno prej pošteno odrgnemo in osušimo, ker sicer so prehlade neizogibne in baš prehlade so podlaga za pasjo bolezen.

Gozdna jerebica na gnezdu.
(Glej str. 378.)

Minko Heinrihar

Medbalkanske strelske tekme in lovsko-strelski sport pri nas

Strelski sport se je v naši banovini pričel razvijati prav za prav šele v povojnih letih, ko so se tudi pri nas osnovale strelske družine, ki imajo v svojem programu sistematično vežbanje v streljanju s kroglo. To pa v glavnem z vojaško puško, pištolo in malokalibersko puško ter pištolo kal. 22. Ta organizacija zaznamuje v zadnjih letih ogromno razširjenje, seveda predvsem na deželi, kar pač kaže v narodu veliko zanimanje in razumevanje za strelski sport. Če pogledamo v članske izkaze teh družin, vidimo v njih predvsem naše lovce, ki so pristopili k strelskim družinam, ne samo, da goje streljanje kot sport, temveč še bolj iz potrebe, da se izvežbajo in izpopolnijo v streljanju kot lovci, da na lovu s sigurnim strelom ne mučijo divjadi ter jim poleg lova dober strel sam nudi tudi lep užitek.

Vedno bolj pa so se čule pritožbe lovcev, da jim vežbanje samó z vojaško puško ne daje dovoljne izvežbanosti za lovsko streljanje. Radi tega so posamezne družine uvrstile v svoj program tudi streljanje na lovske tarče, predvsem na srnjaka in bežečega jelena, nekatere pa celo tudi streljanje s šibrami na asfaltne golobe.

Poleg imenovane organizacije goji lovsko sportno streljanje tudi še Društvo ostrostrelcev v Ljubljani. Žal pa to društvo radi svojega lokalnega značaja in težkih članskih dolžnosti nima širšega pomena za gojitev lovsko-sportnega streljanja med slovenskimi lovci.

Pravo lovsko streljanje pa goji v zadnjih letih Mariborska podružnica Slovenskega lovskega društva pod agilnim vodstvom svojega predsednika g. Bogdana Pogačnika z vodjo strelskega odseka g. dr. M. Kovačičem. Ta prireja poleg vežbalnega streljanja vsako leto tudi tekmovalno streljanje, ki od leta do leta kaže viden napredek in porast zanimanja za lovsko-strelski sport pri lovcih njenega področja. Tudi Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je do leta 1929 skoraj vsako leto prirejalo velika lovsko-strelska tekmovanja, ki so pod spretnim vodstvom takratnega strelskega mojstra g. Vilka Turka in g. ravnatelja J. Zupana bila tako v tehničnem kot v gmotnem oziru na višku ter nudila slovenskim lovcem možnost preizkušnje svoje strelske sposobnosti tako med seboj kakor tudi z mnogoštevilnimi gosti iz južnih krajev naše države. Ta tekmovalna streljanja so se takrat upravičeno smatrala kot vodilna v državi.

Žal so te tekme z letom 1929 prenehale in, to lahko rečem, v veliko škodo slovenskega lovsko-strelskega sporta, kar se zlasti opaža pri mlajši generaciji lovcev.

Pogoj za dobrega lovca je in mora biti, da je dober in siguren strelec. Dober strelec pa ni rojen, kot se to v veliki meri misli, temveč lahko vsakdo postane dober strelec, če se mu vzgoji veselje do strelskega sporta in dá prilika za vežbanje in tekmovanje. Nikakor pa ni opravičeno in lovsko pravično, če se lovec uri v streljanju samo na lovu, kar vodi do zastrelitev in mučenja divjadi ter še pogostejših zgrešitev, ki so poleg slabe volje že nekako gre, ko imajo možnost vežbanja pri strelskih družinah. Nikake prilike pa nimajo za vežbanje s puško na šibre, tako da lovec, ki si kupi novo puško, mnogim lovcem začetnikom vzele veselje do lova. Pri streljanju s kroglo še šele v lovišču lahko preizkuša puško in svojo izvežabnost v streljanju. Lovsko-sportno streljanje in vežbanje na tekočega zajca ter na asfaltne ali glinaste

golobe, ki so največjega lovsko-strelskega vzgojnega pomena, pa je med našimi lovci, izvzemši onih iz okrožja mariborske lovske podružnice, deloma pa tudi Kranjske podružnice SLD in onih ljubljanskih lovcev, ki se vežbajo pri Ostrostrelskem društvu, popolnoma prenehalo in omrtvilo in nimamo razen nekaj poedincev lovcev-strelcev, ki bi nas lovce mogli častno in uspešno zastopati na mednarodnih lovsko-strelskih tekmah.

Koliko smo zamudili na lovsko-strelski vzgoji, vidimo že pri naših južnih bratih-lovcih, ki so bili pred leti v lovsko-strelskem sportu daleč za nami in ki smo jim bili mi za zgled. V času našega mrtvila so si v svesti, da je treba dobrega lovca-strelca šele vzgojiti ter mu dati priliko za vežbanje, napravili strelišča in vzpodbudno vežbali ter dosegli že lepe uspehe.

Še bolj pa vidimo to pri bolgarskih lovcih. Bolgarska lovska organizacija »Sokol«, katere člani morajo biti vsi lovci in ki upravlja vse iz lovskega zakona izhajajoče upravne posle, tako izdajanje lovskih kart, kakor tudi odrejanje lovopustov, se je dobro zavedala, da mora biti dober lovec tudi dober strelec, zato je pred nekaj leti pričela sistematično gojiti lovsko-strelski sport. Ker je v Bolgariji v pretežni večini poljski nizki lov, goje predvsem streljanje na asfaltne golobe in pri tem žal zanemarjajo nič manj potrebno streljanje s kroglo. Organizacija je napravila krasna, najmoderneje urejena strelišča v Sofiji, Varni ob Črnem morju, Ruščuku ob Donavi itd. Vse podeželske podružnice »Sokola« prirejajo vežbalna streljanja in tekmovanja. Vsako leto za kongresa delegatov podružnic njihove lovske organizacije pa se priredi vsedržavna lovsko-strelska tekma.

Na tako tekmovanje je »Sokol« že v avgustu 1933 v okviru medbalkanskih lovsko-strelskih tekem povabil Albanijo, Grčijo, Rumunijo, Turčijo in tudi Jugoslavijo. Odzvali so se zastopniki lovcev Grčije, Rumunije in Jugoslavije, med temi pa ni bil niti en lovec včlanjen v Slovenskem lovskem društvu. To pa radi tega, ker so oni naši južni bratje-lovci, ki so to oficijelno povabilo prejeli, radi našega mrtvila mislili, da lovsko-strelskega sporta sploh ne gojimo več in zaradi tega tudi niso dostavili vabila Slovenskemu lovskemu društvu. Le poedinci smo izvedeli za to tekmovanje in še to le iz popisa teh tekem v hrvatskem Lovsko-ribarskem vesniku št. 11 iz leta 1933. Slično kot v letu 1933 je bolgarska lovska organizacija »Sokol« priredila tudi letos medbalkanske strelske tekme. Tudi za letošnje medbalkansko tekmovanje najbrže slovenski lovci ne bi zvedeli, da ni slučajno naš lovec, ki je član Središnje uprave v Beogradu, zvedel tamkaj za to tekmovanje ter zahteval, da se nemudoma povabi Slovensko lovsko društvo k udeležbi. Tako je Slovensko lovsko društvo prejelo vabilo šele nekaj dni pred tekmovanjem. Seveda, v tako kratkem času ni bilo mogoče izvesti primerne vežbe in medsebojne prebirne tekme. Na poziv Slovenskega lovskega društva so se prijavili za to tekmovanje štirje člani Mariborske podružnice, in sicer g. dr. Kovačič, Šprager, Vukmanič in Janežič, ter dva člana Ljubljanske podružnice, namreč gg. Franc Per in Minko Heinrihar.

Imenovani so se odpeljali dne 26. junija 1933 ter se prihodnji dan sestali v Beogradu z ostalimi lovci. Tu se je izvršilo še zadnje vežbanje, ki je po rezultatih dajalo jugoslovanski ekipi mnogo upanja na dober in časten uspeh. Tu pa se je tudi pričela smola naših lovcev, s katerimi smo veliko računali. Prvi si je pri tej vežbi tako močno izvil nogo, da skoraj ni bilo računati, da bo mogel odpotovati, drugi si je pokvaril roko, tretjemu se je pa pri zadnji vežbi pokvarila puška, tako da je bil prisiljen odpotovati s popolnoma mu tujo in neznano puško, kar mu je seveda pri tekmovanju onemogočilo izdržati

v izredno težki borbi. Beograjska lovska zveza nas je pogostila že na strelišču, zvečer nam je pa še priredila pri Kolarcu poslovilni banket, nakar se je jugoslovanska ekipa, obstoječa iz 9 tekmovalcev in 11 gledalcev ukrcala na avstrijski potniški brzoparnik, ki jih je že v ranem jutru peljal skozi zgodovinsko znamenita Železna vrata. Vsa vožnja po Donavi ob še neznanih krajih je bila izreden užitek. V soboto zjutraj so prispeli v pristanišče Ruščuk, kjer jih je že pričakovala in sprejela častna četa bolgarskih lovcev s praporom in godbo, ki je izmenoma igrala bolgarsko in jugoslovansko himno.

Po prisrčni dobrodošlici od strani vodje bolgarskih lovcev v Ruščuku je odkorakala jugoslovanska ekipa v povorki, neprestano in prisrčno pozdravljana od lovcev in meščanstva, do dodeljenega hotela. Soboto dopoldne je bilo določeno za počitek, a popoldne za vežbanje na strelišču.

V nedeljo, dne 30. junija se je pričelo tekmovanje na asfaltne golobe, in sicer na 50 v 5 serijah po 10 golobov. To tekmovanje je bilo pridržano samo bolgarskim lovcem za pokal kralja Borisa, pokrovitelja strelskih tekem, katerega je na tekmi zastopal Nj. Vis. princ Ciril v spremstvu ostalih pokroviteljev in visokih vojaških dostojanstvenikov.

To tekmovanje je bilo obenem tudi izbirno tekmovanje za bolgarsko olimpijsko ekipo.

Istega dne popoldne je bila ob navzočnosti Nj. Vis. princa Cirila kot zastopnika Nj. Vel. kralja Borisa ter vojaških in civilnih dostojanstvenikov oficijelna svečana otvoritev tekmovanja in blagoslovitev strelišča po ondotnem pravoslavnem metropolitu Mihaelu ob asistenci številne duhovščine.

Zvečer je bil prirejen banket v čast gostom, kjer so bile izrečene dobrodošlice in pozdravi od zastopnika bolgarske vlade g. ministra generala Radefa. Dalje je v imenu centralne organizacije bolgarskih lovcev »Sokola« govoril predsednik Georgije Šiškov, v imenu občine Ruščuk pa predsednik občine g. inž. Starcev ter v imenu lovske organizacije »Sokola« v Ruščuku njen predsednik in velik prijatelj Jugoslovanov g. dr. Konstantinov. Za jugoslovansko ekipo je izročil njen vodja inž. Ivo Ceović predsedniku »Sokola« veliko srebrno plaketo ter se v vznešenih besedah zahvalil za prisrčni, bratski sprejem, ki kaže, kako velike simpatije uživajo jugoslovanski lovci med Bolgari.

V ponedeljek, 1. julija je bilo tekmovanje z malokalibersko puško kal. 22 na desetkrožno tarčo premera 10 cm na oddaljenost 25 m, po 30 strelov iz stoječega, klečečega in ležečega stava. Tega tekmovanja so se udeležili lovci iz Grčije, Bolgarije, Jugoslavije in Rumunije. Vendar je bilo takoj opaziti, da se bo glavna borba vršila med Grčijo in Jugoslavijo. Borba pa je bila neenakomerna, ker so imeli Grki specijalne puške z zaščitenimi mušicami, brzoprožilcem in diopterji, dočim so imeli Jugoslovani s seboj le normalne malokaliberske puške, kot so predpisane pri tekmovanjih strelskih družin, t. j. prožilce nad 1 kg teže, z normalno merilno opremo in brez diopterjev. Poleg vseh teh neenakih pogojev pa so se Grki posluževali poleg diopterja še tretje merilne naprave (kobilice), kar je po mednarodnih predpisih prepovedano. Vodstvo jugoslovanske ekipe je protestiralo. Tu pa se je pokazala edina hiba tekmovalnega vodstva, ker radi neprisotnosti razsodišča ni moglo razsoditi o pritožbi ter diskvalificirati Grke, temveč je celo začasno priznala rezultate Grkov. Šele naknadno je imelo tekmovalno razsodišče v Sofiji o tem razsojati, diskvalificirati Grke ter priznati prva mesta Jugoslovanom.

Začasni rezultati tega tekmovanja so bili sledeči: 1. Grk Anton Parsinias s 754 točkami od 900 dosegljivih. 2. Grk Dim. Strekis. 3. Jugoslovan dr. V.

Göreg. 4. Jugoslovan Jočić. Dalje so dosegli lepe uspehe še Jugoslovani Vukmanič iz Maribora, Vertunski iz Sente in F. Per iz Ljubljane.

V torek, 2. julija se je vršilo poleg malokaliberskega tekmovanja za dame in naraščaj še tekmovalno streljanje na 15 golobov za pokal lovske organizacije »Sokol« v Ruščuku in tekmovalno streljanje na 20 golobov v dveh serijah po 10 golobov za pokal mesta Ruščuk. Rezultati na 15 golobov so bili sledeči: 1. Romun princ Nikolaj Lahovari s 15 golobi od 15 dosegljivih. 2. Grk Ralis s 15 golobi. 3. Jugoslovan dr. V. Göreg s 15 golobi. Rezultati tekmovanja na 20 golobov so bili sledeči: 1. Grk Ralis. 2. Grk Malziniotis. 3. Romun princ Karadgea. Ostala mesta so zasedli Jugoslovani in Bolgari.

V sredo, 3. julija se je vršilo glavno tekmovanje, in sicer na 50 golobov v petih serijah po 10 golobov za pokal sofijskega dnevnika »Zora«. Po izredno ostri borbi in z odličnimi uspehi so zasedli: 1. mesto Romun Manoil Strojič s 50 golobi od 50 dosegljivih. 2. Bolgar Konstantin Hristov z 49 golobi. 3. Romun princ Karadgea. 4. Bolgar Boris Hristov. 5. Jugoslovan dr. V. Göreg. Ostala mesta so zasedli Bolgari, Jugoslovani in Grki.

Popoldne istega dne je bilo zadnje tekmovanje, in sicer na žive golobe: 1. mesto z 10 golobi od 10 dosegljivih je dosegel Romun Manoil Strojič; 2. mesto Bolgar V. Trnka z 10 golobi in 3. Jugoslovan Baling z 9 golobi. Nadaljnja mesta so zasedli Jugoslovani in Bolgari.

Po končanem tekmovanju se je izvršil pred zastavami vseh tekmujočih narodov in vodstvom tekmovanja svečani defilé vseh tekmovalcev, nato pa svečana razdelitev nagrad in zaključni govori, s čimer je bilo tekmovanje oficijelno zaključeno.

To medbalkansko lovsko strelsko tekmovanje Jugoslovanom ni prineslo onih uspehov, ki so si jih želeli in pričakovali. Bilo pa je za nje jako poučno, ker jim je dalo najboljši vpogled v razvoj lovsko-strelskega sporta v balkanskih državah ter pokazalo zlasti pri bolgarskih lovcih, kako se da lovsko-strelski sport med narodom oživiti ter tudi v kratkem času dvigniti do zavidljivih uspehov. Kar pa je bilo med bolgarskimi lovci posebno očividno, je to, da med njimi ni opaziti samo imovitejših, kakor se to opaža v drugih državah, kjer je lovsko-strelski sport deloma radi napačnega pojmovanja, v glavnem pa radi visokih cen specijalnih pušk, nabojev in asfaltnih golobov, pridržan le imovitejšim slojem. Tam je videti veliko lovcev-strelcev iz gmotno šibkejših slojev ter baš med temi največje zanimanje in razumevanje za lovsko streljanje, tako da lahko rečemo, da je v Bolgariji lovsko-strelski sport postal narodni sport. To pa je zasluga predvsem njihove dobro izvedene lovske organizacije, ki je oskrbela svojim članom dobra strelišča, v lastni režiji izvršene cenene asfaltne golobe, v glavnem pa, ker je oskrbela revnejšim članom dobre puške, katere ti z manjšimi zneski odplačujejo svoji organizaciji. Nič manjših zaslug pa nima njihova vlada, ki z veliko materijelno, moralno in osebno podporo sodeluje pri tem ponarodélem strelskem sportu.

Nič težja ne bi bila organizacija lovsko-strelskega sporta pri nas, ko imamo veliko ugodnejše pogoje kot bolgarski lovci, zlasti ko imamo v mestih kot tudi na deželi polno strelišč strelskih družin, ki bi gotovo ne nasprotovale sodelovanju z lovci-strelci.

Ker se dela na ustanovitvi zveze medbalkanskih lovskih društev in ker se previdéva prihodnja medbalkanska lovsko-strelska tekma že v naši državi, je pač zadnji čas, da pričnemo dejansko z organizacijo lovsko-sportnega streljanja, da ne bomo na prihodnji tekmi na svojih tleh tako nepripravljeni, kakor smo bili do sedaj.

Združeno tekmovalno streljanje

Strelskega okruga Ljubljana in Slovenskega lovskega društva, podružnica Ljubljana.

Da se med slovenskimi lovci poživi strelski sport, ki je važen za vsakega lovca, ki hoče pravilno in uspešno loviti, ter da se pomnoži število onih lovcev, ki bi mogli z uspehom nastopati na lovsko-strelskih tekmah zlasti v inozemstvu, je podružnica SLD v Ljubljani sklenila v zvezi s Strelskim okrugom ljubljanskim prirejati strelske tekme. Prva taka strelska tekma se vrši letos v dneh 5. in 6. oktobra na vojaškem strelišču v Ljubljani ob Dolenjski cesti, vsak dan od 8.—12. ter od 13.—18. ure.

Pozivljamo lovce, da se te tekme udeleže v največjem številu.

Spored

za lovsko strelsko tekmo Slovenskega lovskega društva, podružnice Ljubljana:

A. Streljanje s kroglo:

1. Tarča stoječega srnjaka. Petkrožna tarča srnjaka na razdaljo 100 m.

Puška: lovska risanica, od vključno naboja 5·6/55 navzgor. Na strelišču bodo na razpolago tudi vojaške puške 7 in 7·9 mm. Dovoljena je le uporaba normalne lovske merilne naprave (mušica in kobilica) ali daljnogled.

Stav: ležeči, klečeči ali stoječi, toda iz roke brez naslona puške.

Strelov: 2 seriji po 5 strelov, ponavljanje neomejeno.

Ocena: 2 najboljši seriji. Čas streljanja za 1 serijo je 10 minut.

Vpisnina: Za prvi dve seriji 10 Din, za vsaki nadaljnji dve seriji po 15 Din.

Nagrade: 3 v predmetih.

2. Tarča divje koze. Sedemkrožna tarča na razdaljo 200 m.

Vsi pogoji isti kot pod točko 1.

Nagrade: 3 v predmetih.

B. Streljanje z zrnjem (šibrami):

1. Glinasti golobi. Dvajset golobov v 2 serijah po 10 golobov. Med posameznimi serijami je dovoljen presledek. Ta čas izrabi drug strelec za streljanje prve serije golobov. Razdalja: 12 metrov.

Puška: kaliber 20, 16 ali 12; naboji z zrnjem št. 12. Nastava puške: lovska, s kopitom v višini komolca; ponavljanje neomejeno.

Ocena: najboljša serija 20 golobov.

Vpisnina: za prvo serijo 25 Din, za vsako nadaljnjo serijo po 30 Din.

Nagrade: 3 v predmetih.

2. Bežeči zajec. Serija 10 zajcev na razdaljo 35 metrov.

Puška: kaliber 20, 16 ali 12; naboji z zrnjem št. 8. Nastava puške: lovska, s kopitom v višini komolca; ponavljanje neomejeno.

Ocena: najboljša serija 10 zajcev.

Vpisnina: za prvo serijo 5 Din, za vsako nadaljnjo po 7 Din.

Nagrade: 3 v predmetih.

C. Strelec, ki doseže največje število točk na srnjaka, divjo kozo, golobe in zajca, prejme prehodno darilo »Za najboljšega strelca Slovenskega lovskega društva« za leto 1935.

Splošna določila.

Pravico udeležbe imajo vsi člani Slovenskega lovskega društva in člani Strelskih družin ljubljanskega strelskega okrožja. Vsak tekmovalec pa se mora izkazati s članske legitimacijo, veljavno za leto 1935.

Vpis k tekmovanju na posamezne tarče se vrši pri blagajni Slovenskega lovskega društva, podr. Ljubljana, ki se nahaja pri vhodu na strelišče.

Pristop k stojišču je strelcu dovoljen le takrat, ko je na vrsti za streljanje. Za vse ostale je določen poseben prostor.

Vrstni red tekmovanja pri posameznih tarčah gre točno po vrstnem redu prijave. Ako strelec ni navzoč, ko pride na vrsto, se njegova prijava da na zadnje mesto. Izvzeti so le oni strelci, ki v tem času tekmujejo na drugih tarčah. Ti uživajo prvenstvo in pridejo takoj na vrsto, ko je stojišče prosto.

Neprekinjeno streljanje je dovoljeno: pri krogli največ dve seriji, pri golobih 20 golobov in pri zajcu 10 zajcev. Vsako nadaljnje ponavljanje je dovoljeno, ko pride strelec ponovno na vrsto. Nastava puške je za vsako tarčo posebe določena. Uporaba kake druge nastave vodi avtomatično do razveljave dotične serije. Ponovna uporaba nedovoljene nastave puške daje vodstvu tekme pravico do takojšnje izključitve in do razveljavljenja že doseženih rezultatov na vseh tarčah.

Pri streljanju z zrnjem je dovoljeno dvojničenje (dubliranje), vendar se število strelov vpisuje ter daje pri enakem številu zadetkov tekmovalcu z manjšim številom strelov prednost.

Za streljanje na golobe je določeno zrnje št. 12, na zajca pa št. 8. Vodstvo tekme ima pravico do pregleda nabojev. Uporaba nedovoljenega zrnja ima za posledico izključitev in razveljavljenje že doseženih uspehov.

Pri streljanju s kroglo so dovoljene vse lovske puške risanice, tudi z daljnogledom. Uporaba diopterja in sploh tretjega merilnega pripomočka je prepovedana.

Malokalibrske puške za naboje 22 Short long in Long rifle niso dovoljene.

Dovoljene so tudi one vojaške puške, ki jih stavi na razpolago Ljubljanski strelski okrug. Naboji zanje se dobe izključno le pri tekmovalni blagajni Ljubljanskega strelskega okrožja po ceni 80 par za komad. Vsak strelec, ki se poslužuje teh nabojev, mora prazne in neizstreljene naboje vrniti najkasneje do končanega tekmovanja blagajni.

Maksimalni čas streljanja je pri krogli določen na 10 minut za serijo. Prekoračenje po lastni krivdi daje vodstvu tekmovanja pravico, serijo razveljaviti.

Za oceno skupnega rezultata na vseh tarčah šteje pri streljanju z zrnjem vsak zadetek 2 točki, pri streljanju s kroglo pa po številu točk doseženega kroga.

Pri enakem uspehu pri streljanju s kroglo odloča višja serija, pri popolnoma enakih rezultatih obeh serij pa ponovno streljanje ene serije na isto tarčo. Če sta zopet enaki, sledi ponavljanje. Pri enakih rezultatih z zrnjem odloča število oddanih strelov. Ako so tudi pri tem enaki rezultati, sledi ponovno streljanje ene serije, ki se ponavlja do odločitve.

U p r a v o tekme tvorijo: Vodja strelske tekme, vodje posameznih tarč in člani razsodišča, ki v znak funkcije nosijo: vodja strelske tekme zelen, vodje in sodniki na posameznih tarčah moder, reditelji pa bel trak na levem rokavu.

Oceno streljanja vrši vodstvo tekme.

Morebitne pritožbe tekmovalcev je prijaviti takoj enemu članu razsodišča in obenem položiti reklamacijsko pristojbino 30 Din pri blagajni.

Razsodišče odloča dokončno. Ako se pritožba zavrne, zapade položeni znesek v prid društva. Zakasnele pritožbe se ne bodo upoštevale.

Vodja tekme, sodniki in ostali funkcijonarji imajo pravico tekmovati, vendar morajo v času tekmovanja odložiti funkcije, kakor tudi izstopiti iz razsodišča v primeru spora, ki izvira iz njihovega tekmovanja ali kjer bi razsodba imela direkten vpliv na njihovo tekmovalno kvalifikacijo.

P o s e b n a o p o z o r i l a.

Polnjenje puške izven stojišča, kakor tudi kakršnokoli drugo ogrožanje osebne varnosti strelcev, vodi do brezpogojnega izključenja od nadaljnjega tekmovanja.

Vsak tekmovalec naj se zavaruje proti nezgodam, ker nosi sam vso odgovornost za nezgode, ki bi jih zakrivil.

Člani Slovenskega lovskega društva imajo pravico do tekmovanja na tarčah Ljubljanskega strelskega okrožja. Točen program celotnega tekmovanja bo interesentom pravočasno na razpolago pri podružnicah Slovenskega lovskega društva in Strelskih družinah ljubljanskega strelskega okrožja.

Vsa nadaljnja pojasnila se pravočasno objavijo v dnevnem časopisju in v času tekmovanja na strelišču.

Prireditelji si pridržujejo pravico, da priobčeni strelski spored iz tehtnih razlogov spremenijo, kar pa se mora objaviti tako, da bo vsak udeleženec tekme o spremembi takoj obveščen.

Kores Karel

Lovec v septembru

Po starem lovskem pregovoru stopi jelen o sv. Ilju, to je 1. septembra v pojanje, vendar velja to le za nižavja in ugodno vreme. Ob slabem vremenu in pa v višjih legah se prične rukanje šele v drugi polovici tega meseca. Kdor hoče čas tolste jelenjadi izkoristiti, mora na odstrel pravočasno misliti, kajti za pojanja jeleni hitro shujšajo. Košute so še ves mesec september pa tudi oktobra v lovopustu.

Z odstrelom srnjakov, v kolikor jih nismo primerno število odstrelili že na zalazu in na klic za prska, se počaka, kajti srnjaki so še precej shujšani in si v mesu še niso povsem opomogli. Srne so septembra meseca še v lovopustu.

Kdor potrebuje zajca za lastno kuhinjo, ga lahko že strelja, zlasti prilično, ko lovi na jerebice. Poišče ga lahko tudi s ptičarjem ali počaka zjutraj ali zvečer. Pri tem naj bo previden, kajti nekatere zajke so še breje in te leže posebno trdno. Septembra naj se streljajo iz previdnosti manjši zajci, če je izbira mogoča, tričetrtinski. Z braki loviti zajce je še ves mesec september prepovedano.

Lov na jerebice je v polnem teku. Stare jerebice-samice naj se po možnosti ne streljajo: kita potrebuje še vodstva in drugič stare samice spomladi naležejo mnogo več jajec nego letošnje. Lovi se, ko izgine rosa, pa ves dan z zadostnim opoldanskim odmorom. Za celodnevni lov je treba izmenjati psa; skrbi zanj za okrepčilo, zlasti za vodo.

Prepelice so v glavni selitvi in se lahko streljajo; navadno se to vrši obenem z jerebicami. Sicer pa bi bilo priporočati, da se jih varuje, saj jih je vedno manj. Prav tako je tudi s koscem ali hrestačem, ki okoli Male maše zapusti naše kraje.

Proti koncu meseca septembra se prične povratek kljunačev. Iskanje z mirnim ptičarjem, ki se da držati na kratko, se marsikje izplača. Tudi ujede se septembra meseca že selijo; lov nanje je zlasti priporočati z uharico.

Jazbec je v tolšči; lahko se izgrebe ali strelja pred psom (jamarjenje) ali počaka ob polju, odnosno pred jazbino.

Zadnji čas je, da se krma za divjačino požanje, posuši in shrani na suhem, zračnem prostoru.

Ing. Fr. Sevnik

Červanovi spomini

»Ste imeli pozneje še kdaj opravka z medvedom?«

»O, seveda! Toda takšne smole nisem imel pri tem nikdar več. Nekoč nam je naročil upravitelj Faber iz Kočevja, naj skušamo ustreliti lepega medveda za ljubljanski muzej. Dolgo smo si zastonj prizadevali, dokler ga nisem jaz čisto slučajno dobil. Bilo je neko popoldne meseca junija, ko sem šel tja gori proti Buhbergu[10] čakat srnjaka. Nenadoma zapazim v neki globeli velikega medveda, ki je bil ves zatopljen v neko opravilo. Previdno se splazim bližje in vidim, da je razkopal mravljišče in žre mravlje. Imel sem dovolj časa dobro pomeriti in je medved tudi blizu v grmovju obležal. Nato smo ga odrli, potem pa vsega prekuhali, tako da je odpadlo meso od kosti. Zelo smo morali paziti, da nismo zgubili niti najmanjše koščice. V Ljubljani so jih potem povezali z žico skupaj in tako stoji zdaj okostje mojega medveda v ljubljanskem muzeju.[11]

Našel sem tudi medveda v brlogu. V neki skalni duplini si je bil napravil ležišče in zaspal svoje zimsko spanje. Zadelal sem vhod z velikimi kamni ter javil gozdarju, kje se jetnik nahaja. Zbezali so ga iz brloga in ustrelili.

Nekoč sem šel pregledovat na Buchberg pasti, ki sem jih imel nastavljene za kuno. Že od daleč opazim, da se nekaj mota okoli moje pasti. Previdno grem bližje, pa opazim na veliko začudenje, da se vrti tam okrog mlad medvedek. Ko me opazi, odskoči tako čudno, da se vlovi v past in pri tem bolestno zacvili. V tem trenutku skoči od nekod medvedka, ki je nisem prej opazil, in ko me zagleda, mi ni preostajalo drugega kot nagel pobeg. Nekaj

[10] Vršac v pogorju Roga. Zemljevid slovenskega ozemlja, ki ga je izdala Slovenska Matica, ima zanj le nemško ime »Buchberg ◇ 840«. Med starejšim prebivalstvom pa sem zasledil ime »pri Bukovcu«. Na pobočju tega hriba stoji hiša in v njej je bival prejšnje čase logar, ki se je pisal Bukovec. Mogoče je dobil on ime po hribu ali pa hrib po njem. Mislim, da bi bilo pravilno imenovati ta hrib »Bukovec«.

[11] O priliki sem si šel ogledat v ljubljanski muzej Červanovega medveda. Na oddelku X. stoji na nekem medvedovem okostju napisano: Rjavi medved — kočevski gozd 1883, daroval E. Faber. Ime strelca Červana s Červanove frate pa ni navedeno.

časa me je gonila, ker je pa mali naprej cvilil, se je vrnila in ga osvobodila, ker ga pozneje, ko sem se previdno vrnil, nisem več videl.

Drugikrat sem opazil na neki košenici dva mlada medvedka, ki sta se nad vse smešno igrala. Na neko hruško je bilo padlo suho jelovo deblo in po tem deblu sta tekala gor na hruško, trgala sadje in ga metala dol, se lovila in prekopicevala kot majhni otroci. V bližini se je nahajala medvedka, ki me ni opazila, lahko bi jo bil mirno ustrelil. Toda srce mi ni dalo ustreliti mater mladičem, ki bi bili potem morda poginili.«

»Izgleda, da ste imeli radi medvede!«

»To že, ampak še rajši sem imel jelene, oni so mi bili najljubši. To je lepa, ponosna in pametna žival. Mnogokrat sem jih zasledoval, opazoval njihovo življenje, hude boje samcev. Nekaj sem jih tudi ustrelil. Bil sem pa včasih tudi priča njihove velike nesreče. Njihov najnevarnejši sovražnik je volk. V letnem času se je bolj poredko priklatil iz hrvaških gozdov na Rog, tudi ni v tem času tako grabežljiv, razen tega ima pa rešpekt pred jelenovim rogovjem in kopiti. Jelen se postavi junaško v bran za svojo družino. Pač pa se pogosto pozimi priklati več volkov, love in napadajo skupno, pa napravijo včasih med divjadjo strahovito morijo. Posebno lahek posel imajo takrat, če se napravi na visokem snegu zmrznjena skorja. Jelenjad se ugreza v snegu, volk pa ne. Najprej polovi teleta, potem pa zasleduje starejše jelene. Napada od spredaj, ker se boji kopit; nevarnega rogovja jelen pozimi nima, s poganjajočimi bolečimi novimi rožički pa nič ne opravi. Tako nastanejo strahoviti pokolji, da se človeku srce krči, če pride na takšno morišče.

Jelenjadi na Rogu nikdar ni bilo mnogo, kljub prostranim, težko pristopnim gozdovom. To pa predvsem zaradi tega, ker je tod zelo malo studencev. Jelen pa rabi mnogo vode. Večkrat se zgodi, da si pridejo v poletnem času gasit žejo na Krko, celo podnevi so že opazovali pri Soteski jelene ob Krki. Včasih preplava kateri tudi Krko in se klati po Brezovi rebri, dokler ne pride tam pod šibre divjih ali pa tudi »domačih« lovcev. V prejšnjih časih je motil jelene na Rogu le volk in lovec, ko pa je bila zgrajena l. 1894. velika graščinska žaga in nato gozdna železnica na Rogu, ga je begal tudi hrup delavcev in trušč lokomotive. Po večini se je umaknil v mirnejše kraje na Kočevskem. Ostalo jih je malo, a še ti so bili nestalni. Ko je pa med vojno ta žaga ustavila obrat, so se kmalu zopet pomnožili in pravijo, da so videli tudi do 16 komadov v enem tropu.«

»Ste ustrelili v svojem življenju tudi katerega volka?«

»Samo enega, in sicer ravno na takšnem morišču. Bila sta dva, strahovito sta gospodarila nad jeleni. Posrečilo se mi je enega ustreliti, bila je volkulja, drugi pa je ušel. Dobil sem zanjo nagrado 25 goldinarjev. Včasih, v trdih zimskih nočeh, sem slišal v daljavi strahovito tuljenje; razlegalo se je po gozdovih kot zavijanje grešnih duš; pa mi je težko legla na dušo žalost za divjadjo. Večkrat sem volka tudi srečal. Poleti se vedno urno umakne, pozimi je pa nevarnejši. Tako sem ga nekoč srečal, ko sem se pod noč vračal po svežem, mehkem snegu domov. Na nekem razpotju zagledam nenadoma zverino, ki me je opazovala s plamenečimi očmi. Ostal sem za hip ves trd, ko pa sem se zavedel, je že ni bilo več. Imel sem sicer puško s seboj, toda, da vam po resnici povem, prvi hip sem mislil, da je bil sam hudič. Da pa ni bila prava hudoba, sem se lahko kmalu prepričal, ko sem našel ostanke raztrgane srne. Enega volka se nisem bal, magari sem bil brez puške, z dvema ali več pa ne vem, kako bi bilo. Zdaj si prizadevajo lovci in oblast, da zatro tega nevarnega roparja in prav je tako.«[12]

Prišel je pa čas, da je minila Červanova lovska glorija, njegovim debelim letom so sledili suhi, zelo suhi časi. Graščinska železarna na Dvoru je začela hirati, dokler ni leta 1891. novi knez Karel Auersperg popolnoma ustavil obrata, ker je začel delati z izgubo. Pravijo, da so zakrivili polom tovarne največ nezmožni ravnatelji, ki so poleg nesposobnosti gledali baje le preveč na svoj lastni žep, toda tudi vozniki in oglarji so doprinesli z raznimi prevarami svoj delež k polomu. Glavni vzrok pa je bil le v prehudi konkurenci tistih tovarn, katere so se bile preselile k železnici, ker je ta omogočila in pocenila dovoz rude in odvoz izdelkov v daljne kraje. Železarni na Dvoru pa je začelo primanjkovati v bližnji okolici železne rude, ki so jo morali dovažati od daleč, izdelke so pa tovorili z vozmi v Ljubljano ali na Zidani most, kajti dolenjske železnice takrat še ni bilo. Vsled visokih prevoznih stroškov pa je bila konkurenca z drugimi tovarnami nemogoča.

Upali so, da bodo zgradili dolenjsko železnico po dolini Krke mimo Dvora. Upanje pa je izginilo, ko je postalo leta 1890. gotovo, da se bo železnica ognila tega kraja.

Ustavitev obrata železarne na Dvoru je hudo zadela vse prebivalstvo bližnje okolice. V teh krajih je le malo poljedelske

[12] Leta 1927. so se priklatili poleti volkovi celo v bližino Dvora. Sresko načelstvo v Novem mestu je odredilo pogon, katerega smo se udeležili lovci iz cele okolice. Dobili pa nismo nobenega volka. Naš junaški podvig pa jih je morda le preplašil, kajti umaknili so se dol proti Kočevju. Tam so jih pa vrli kočevski lovci polagoma po večini iztrebili.

zemlje, glavno je gozd. Takrat se je pa lesa v okolici le malo rabilo, daljšega prevoza z vozmi pa ni prenesel. Ravno tako je bilo z ogljem, ki ga ni bilo mogoče prodati v večji množini, ko ga železarna ni več jemala.

Ugasnile so oglarske kope, tudi na Červanovi frati je zamrlo življenje, Červan je zapustil gozdove, poslovil se je od krajev svoje mladosti. Podrl je svojo kočo, odpeljal vse, kar je bilo porabljivega, v Sotesko in si tu nanovo ustvaril domačijo. Pretolkel se je pač, kakor je šlo in čakal boljših časov. Ti so polagoma tudi prihajali. Novi graščak je res ustavil obrat dvorske železarne, da ne bi delal z izgubo, toda po drugi strani si je prizadeval povzdigniti gospodarstvo v lastno in splošno korist. Mnogo se je trudil s slovenskimi politiki vred, da je bila zgrajena dolenjska železnica. Ko je stekla leta 1894. železnica do Straže, so se začeli za te kraje boljši časi. Kmalu nato je bila postavljena velika žaga na Rogu in povečana žaga v Soteski. Gospodarstvo se je zopet poživilo. Graščinsko gozdno gospodarstvo je bilo nanovo urejeno, polagoma je oživelo tudi oglárenje, ker se je začel izvoz oglja po železnici v Italijo. Oglje so posihmal izdelovali po večini le iz bukovih vej in odpadkov ter drobnega lesa iz preredčenj, lepa debla so šla pa na žage.

Novi graščak pa je bil tudi vnet in pravičen lovec. Razen gospodarstva je uredil nanovo tudi lovstvo ter izdal stroga določila v varstvo in gojitev divjadi.

Červan se je polagoma zopet oprijel oglárenja. Bival je stalno v Soteski, od tod pa hodil kuhat oglje v bližnji soteški in šentpetrski revir. Za lov so pa skrbeli vnaprej le graščinski gozdni čuvaji, on ni bil več deležen prejšnjih pravic.

Ko je omagal in mu je postalo težko delo daleč od doma prenaporno, je opustil oglárenje in pomagal le doma pri gospodarstvu svoji hčeri in zetu. Pri svojih 70 letih je bil še vedno toliko čil, da je krepko vodil koso. Slikar profesor Cotič, ki je bival nekaj časa v Soteski na počitnicah pri svojem svaku, ga je naslikal kot kosca. Njegova slika je krasila pozneje sobo pri velikem županu v Ljubljani.

Tako mi je pripovedoval Červan pod orehom pri domači hiši o svojem življenju. Končal je, krepko pljunil, popravil v ustih čik, pa se dvignil. Visoka, suha postava, miren, prijazen obraz, sivobeli brki in lasje. Večerilo se je, sive oči so se mu zamišljeno zazrle tja proti Pogorelcu in Pečkam, kjer je že zašlo solnce in je nastajala rdeča večerna zarja. Treba se bo posloviti!

Prišla je smrt 'z mrtvašnice,
vzela je lovca iz bajtice.
Pod goro, pod to goro zeleno.

Pravijo, da je Červan svoje lovske doživljaje vsakokrat nekoliko drugače povedal. Potemtakem nisem tudi jaz grešil, če sem morda katero besedo drugače postavil, kot jo je on povedal. Vendar pa še razni nergači priznavajo za čisto resnico, da je Červana res ogrizel medved na nogi. Kljub temu pa je doživel 81 let. Leta 1931 je umrl in počiva na pokopališču v Soteski.

Tam na drugi strani Krke pa se dvigajo obronki Roga, po katerih je on tolikokrat hodil, na katerih je preživel toliko veselih in žalostnih dni, presanjal toliko sanj, zaželel toliko želj, ki so se pa le redko izpolnile. Tam šumé temni gozdovi svojo visoko pesem. V njih pa se poraja iz vekov v veke brez števila življenj, vršijo se kruti boji za obstanek. Nad gozdovi pa se vijejo dimi oglarskih kop, dvigajo se proti nebu kot iz gozdnih žrtvenikov in se izgubljajo v brezmejnost.

Volc Al.

Lovec in lov v ljudskih očeh

Ako se kmet po lovu klati, čez kratko drugim mlati.
Ako se le govori o lovu, že grabi lovec po puški.
Čim slabši je lovec, tem hujši je pes.
Dober lovec ne popoka vsega smodnika naenkrat.
Dober lovec rahlo čuti.
Jaga je spredaj in zadaj naga.
Kakor lovec, tak lov; kakor gospodinja, tak domači krov.
Kateri ribarijo in lové, večkrat pri prazni mizi sedé.
Kdor gre brez psa na lov, pride brez zajca domov.
Kdor hoče loviti, se ne sme grmovja plašiti.
Kdor hoče na lov, mora rano vstati.
Kdor ne zna lagati, ni pravi lovec.
Kmet na strelu, polje v plevelu.
Kmet ne bo na polju plevela ustrelil.
Le drzen lovec išče orlovih gnezd.
Lov je moški ples, ples pa ženski lov.
Lov napravi trudne nogé in prazne mošnjé.
Lovci, ribiči in godci redko obogaté.
Lovcu ne koristi dobro oko, če nima mirne roke.
Lovcu in snubaču ni nobena pot predolga.

Lovec drži več na psa kot na gonjača.
Lovec in lovski pes morata znati čakati.
Lovec izvežba psa, ne pes lovca.
Lovec hoče divjačino prevariti, divjačina njega.
Lovec hvali svojo puško, ribič svojo mrežo.
Lovec mastán — dom razdeján.
Lovec mora imeti tri hiše: prvo za strelivo, drugo za vino, tretjo za stan.
Lovec ne sproži petelina, če mu ne godi zverina.
Lovec pazi na lovske tatove, ti pa na njega.
Nabasano puško sproži tudi slučaj.
Najboljši lovec pride včasih prazen domov.
Ni še lovec, ki trobi na rog.
Ne boš vedno ujel, kar loviš.
Ni moj lov, ni moj zajec.
Prav je loviti, če se nima kmet pritožiti.
Pri lovu in ljubovanju se vé, kje se začne, ne pa, kje se konča.
Pri slabih strelcih je najvarnejše mesto ob tarči.
Puška je lovčeva druga beseda.
Puška nese tja, kamor jo lovec nameri.
Puška ne pozna gospodarja.
Puška nima prijatelja.
Puškam in ženskam ni zaupati.
Slab lovec, ki ne najde izgovora.
Slab lovec, ki strelja prezgodaj.
Spretne lovke so device: streljajo brez psa in pšice.
Star lovec rad govori o lovu.
Stari lovci radi slišijo trobiti.
Tudi dober lovec zgreši.
Tudi slab lovec včasih zadene.
Tudi ukradena puška strelja.
Veliki lovci ne iščejo zajcev.
Več je strelov nego zadetkov.

Iz lovskega oprtnika

† **Sulič Avgust.** Dne 15. avgusta 1935 je ugrabila neizprosna smrt ljubljanski podružnici zvestega člana Avgusta Suliča. Pokojnik je bil vzoren lovec in odličen tovariš, vedno pripravljen k skupnemu delu za lovski napredek, kar je zlasti pokazal s krepko pomočjo pri zadnji lovski razstavi. Zapušča žalostno soprogo z dvema otrokoma, ki naj sprejmejo izraze našega globokega sočuvstvovanja. Zaradi odsotnosti večine odbornikov se pogreba, ki je bil v soboto, dne 17. avgusta, podružnica ni mogla oficijelno udeležiti, zato pa so odborniki v smislu blagega pokojnika zbrali za Zeleni križ znesek 200 Din. Prerano umrlemu tovarišu ohranimo ljubljanski lovci trajen in časten spomin.

† **Drago Bernardi.** — Bela žena je kruto posegla v naše vrste. V večna lovišča je odvedla soustanovitelja naše podružnice, njenega vseletnega odbornika in najagilnejšega delavca, gospoda Draga Bernardija. Po daljšem bolehanju je podlegel težki bolezni, star šele 42 let.

Ko smo v zgodnji spomladi spremljali k zadnjemu počitku njegovega stanovskega tovariša in našega člana, gospoda Kusa, je vodil še sam celjsko zeleno bratovščino za njegovo krsto. Poznala pa se mu je že takrat težka bolezen in sam je dejal: »Prvi za njim bom jaz«. Žal, se ni motil. Dne 1. avgusta t. l. je izdihnil svojo blago dušo, nam pa ostavil nenadomestljivo vrzel. Kdo ni poznal našega ljubega Dragota! Bil je član menda vseh celjskih društev, najljubša pa mu je bila naša podružnica. Kot član celjske lovske družbe se je pridno udeleževal njenih lovskih pohodov in bil vedno zaželjen tovariš. Kar misliti si ne moremo sedaj »zadnjih pogonov« brez njega in njegovega »lovskega bobna«.

Pri vseh družabnih prireditvah naše podružnice je neumorno sodeloval, bil iznajdljiv in pod njegovim vodstvom se je velikokrat izpremenila velika dvorana Narodnega doma v prijeten gaj.

Njegov pogreb dne 3. avgusta t. l. je jasno pokazal, kako priljubljen je bil naš Drago pri občinstvu od blizu in daleč. Predsednik podružnice, g. gimnazijski direktor Mravljak, se je ob odprtem grobu poslovil od njega in ko je padla zelena vejica na njegovo krsto, so odjeknili streli iz lovskih pušk, lovski rog mu je zatrobil v zadnji pozdrav. Potrti in s solzami v očeh smo se razšli.

Tebe, dragi Drago, ne bo več v loviščih širom naše lepe domovine, sveti Hubert pa naj Ti odkaže najlepše stojišče v večnem lovišču, v večno veselje. Mi Te ohranimo v najlepšem, častnem in trajnem spominu. A. Z., Celje.

★

Notar Mate Hafner — sedemdesetletnik. — Dne 25. avgusta t. l. je obhajal g. Hafner Mate zdrav in čil 70 letnico svojega rojstva. Čestitamo mu prisrčno k temu jubileju in želimo, da mu usoda nakloni še dolgo vrsto let vedrega življenja v zdravju in zadovoljnosti.

Jubilant, po svojem poklicu javni notar, združuje v sebi znanje iz tolikih strok, da je težko reči, katera mu je najbolj pri srcu. Kot priznan jurist je v prejšnjih letih deloval na pravnogospodarskem, pa tudi na leposlovnem polju, kot navdušen, pa vseskoz pravičen lovec se je pozneje oklenil z vso ljubeznijo prirodoslovja. Njegove živalske zbirke so znane, zlasti popolne in vzorne žuželčje, in nekatere od njih edine. Z vso vnemo se je zavzemal za varstvo redkih in tipičnih živali ter rastlin naše domovine, tudi zakon o varstvu prirodnih spomenikov, zaščita nekaterih živali in rastlin ter prav tako uveljavljenje narodnega parka v dolini Triglavskih jezer so v lepem delu njegova zasluga. Ni se zato čuditi, da so

moža tako širokega znanstvenega obzorja in velikega znanja pritegnila vsa mogoča društva k sodelovanju. Pri mnogih društvih je bil jubilant tudi na vodilnih mestih: tako je bil predsednik Čebelarskega društva, Mlekarske zveze, Društva za raziskavanje jam itd. Tudi v našem lovskem društvu je bil dolgo vrsto let podpredsednik, kjer je z govorjeno in pisano besedo ter zgledom mnogo pripomogel k dvigu lovstva, zlasti glede gojitve in nege divjačine. Njegovi zadevni sestavki polnijo marsikatero stran našega »Lovca«.

Naj sprejme g. jubilant za vse njegovo uspešno delovanje v SLD našo iskreno zahvalo s prošnjo, da nam ostane še nadalje zvest sodelavec in svetovalec.

Iz pravilnika o lovskih kartah. Minister za šume in rudnike je izdal pod br. 20.077 dne 29. julija 1935 k §§ 27, 28 in 100 zakona o lovu pravilnik, iz katerega posnemamo:

Nihče ne more vzeti lovišča v zakup in ne sme loviti, če nima lovske karte. Samo zapriseženi lovski čuvaji smejo v lovišču, za katero so postavljeni, loviti nezaščiteno divjad brez lovske karte; če pa love zaščiteno divjačino, kar smejo le v prisotnosti lovskega gospodarja, ali love v tujem lovišču, morajo imeti lovsko karto.

Lovske karte veljajo za teritorij cele države. Izdajajo se za eno leto, in sicer koledarsko. Inozemcem, ki ne bivajo stalno pri nas, se izdajajo mesečne lovske karte.

Lovsko karto dobi le, kdor ima orožni list (legitimacijo), ni zanj zadržka po § 28. z. o l. (glej »Lovca« str. 260) in je član kakega lovskega društva banovinske Zveze lovskih društev (SLD). Glede članstva dovoljuje izjeme ban po zaslišanju SLD.

Kdor hoče dobiti lovsko karto, mora zanjo vložiti pri pristojni občini prošnjo na občno upravno oblastvo (sresko načelstvo, načelstvo avtonomnega mesta) svojega bivališča in priložiti člansko izkaznico svojega lovskega društva. V prošnji mora poleg osebnih podatkov[1] navesti številko orožnega lista in oblast, ki mu ga je dala, prav tako tudi številko in oblast stare lovske karte. Obe listini mora prinesti tudi na vpogled.

Kdor prvič prosi za lovsko karto, mora poleg tega prošnji priložiti tudi dokazilo, da zna ravnati z lovskim orožjem, da pozna potrebno opreznost na lovu in bistvene predpise zakona o lovu.

Če smatra občno upravno oblastvo za potrebno, more zahtevati od prosilca za lovsko karto, da se podvrže pri njem posebnemu izpitu. Izpit je brezplačen, potrdilo o prestanem izpitu pa podvrženo taksi. Ta izpit morajo delati zlasti osebe, ki prvič prosijo za lovsko karto in pa one, ki so že imele lovsko karto, pa so pravico nanjo izgubile iz kakršnegakoli vzroka.

Od vsake letne lovske karte se plača poleg državne takse in banovinske davščine še 10 Din za banovinski lovski sklad, od mesečne (za inozemce) pa 150 Din. Lovska karta torej stane v bodoče: za lov brez psa 30 + 15 + 10 = 55 Din, za lov z enim psom 40 + 20 + 10 = 70 Din, za lov z dvema psoma 50 + 25 + 10 = 85 Din in za lov z več psi 60 + 30 + 10 = 100 Din. Tudi tiskanico za lovsko karto, ki jih bo odslej tiskala Državna tiskarna v Beogradu, je treba plačati.

Za člane vladarskega doma, diplomatske in konzularne uradnike, potem za šumarske uradnike in nastavljence na državnih, samoupravnih in samostanskih posestvih, pa tudi za lovce iz inozemstva, veljajo drugačni predpisi. Prav tako ima pravilnik posebne določbe za pokrajine z regalnim lovskim sistemom, kjer je treba poleg lovske karte imeti še lovno dovolilnico, ki stane za en srez

[1] Priimek, krstno ime, poklic, stalno bivališče; ali lovi kot lastnik lovišča ali kot zakupnik, sozakupnik, podzakupnik, gost, lovski čuvaj in s koliko psi.

30 Din, za področje ene banovine 200 dinarjev, za več banovin pa še po 100 dinarjev za vsako banovino. Taka lovna dovolilnica pa ne daje pravice, loviti v pokrajinah, kjer se dajejo lovišča v zakup.

Po razpisu ministra za šume in rudnike z dne 26. VII. 1935, br. 19768, ostanejo v Dravski banovini letos izdane lovske karte do 31. decembra 1935 v veljavi in se bodo novo predpisane karte izdajale šele za leto 1936.

Lovska karta za lovskega čuvaja stane le 5 Din, zato priporočamo, da si jo vsak nabavi, ker sicer ne sme streljati zaščitene divjačine.

Opozorilo lovskim čuvajem in zaprisežen lovcem. Po statistiki kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani je bilo leta 1934. izdanih 1754 lovskih kart za lovske čuvaje. V Slovenskem lovskem društvu pa je bilo prijavljenih le 1167 lovskih čuvajev. Ker je vsak lovski čuvaj, ki je član SLD, zavarovan za slučaj smrti in nezgode, je tedaj v interesu slehernega, da poskrbi, da je za njega članarina za SLD po pristojni podružnici v redu poravnana. Poleg ugodnosti zavarovanja pa prejema vsak lovski čuvaj naše glasilo »Lovca« brezplačno.

Vztrajna gozdna jerebica. Vsestransko je bil že opisan v našem »Lovcu« jereb, tako da ni dosti kaj pridjati. Zato hočem prispevati le skromno zgodbico o gnezditvi iz naše okolice. Primer jasno kaže, kako je jerebja mamica vzlic vsem nevarnostim, ki ji prete od vseh strani, zaščitena samo po svoji prilagoditvi na okolico, vztraja na gnezdu, dokler ni njena vztrajnost poplačana z materinsko srečo. Vztrajnost in pogum jerebice pri valjenju smo imeli s tovariši lovci priliko opazovati v letošnji spomladi. Pod malim grmičem ob neznatni smrečici, ki jo je videti na sliki, je napravila svoje gnezdo. Pred nepoklicanimi pogledi in neurji je bilo zastrto več kot skromno s slabotno smrekovo vejico, ki je bila bolj za ime kot za varstvo. Da pa je bilo gnezdo vendarle varno, je dokazala jerebica, ki je srečno izvalila in speljala svoj zarod. Mimo grmiča, pod katerim je jerebica valila v oddaljenosti poldrugega metra, so gradili delavci novo pešpot v Kamniško Bistrico. Še neizleženemu jerebjemu zarodu so peli uspavanko krampi in lopate, rojstni salut pa so mladim jerebčkom grmele razstrelbe skal. Mimo gnezda so hodile dan za dnem preglasne in vesele družbe izletnikov. Včasih so jerebici mimogrede tudi katero zagodli na harmoniko, orglice ali druga godala in pihala. Vsak lovec pač ve, s kakšnim hrupom in truščem se izletniške družbe gibljejo v prosti naravi, vznemirjanja in strahu za drobno jerebičje srčece vsekakor več kot dovolj. Kljub temu je hrabra ptica vztrajala na svojem gnezdu. Kako neomahljivo je zaupala v svojo prilagoditev okolici, smo opazovali ob slikanju: Dasi smo postavili aparat samo meter od gnezda, ni niti trenila z očesom, niti tedaj ne, ko smo sprožili. Izgleda, da smo mi bili mnogo bolj razburjeni kot jerebica, ker se nam slika ni baš najbolje posrečila. Med vso to bitko je jerebica vendarle neopaženo izvalila in speljala svojih devet kebčkov. Vsi, ki smo za gnezdo vedeli, smo skrivnost hranili zase in obenem kolikor mogoče odvračali nepoklicane oči od jerebjega doma. Upajmo, da bodo mladiči, izvaljeni pod tako nenavadnimi okoliščinami, srečno dorastli in povečini odnesli svoje repe pred lisicami, kunami, kragulji, lovskimi tatovi in drugimi jerebjimi zalezovalci. Obenem upamo in želimo, da bi visokim kraljevim lovcem nudili obilo zabave in lovskega užitka. Do takrat naj se pa po jerebje vesele svojega mladega življenja v senčnatih gozdih lepe Kamniške Bistrice. Gozdar Kelih.

★

O p o m b a. Fotografijo smo morali nekoliko popraviti, ker bi se sicer jerebica sploh ne videla. Popravljena pa je postala vendar preveč očitna.

Iz slovenjgraškega okraja. Ker v letošnjem času niste prejeli iz našega okraja nikakih novic, odnosno le prav malo, jih tem potom spet nekaj pošljem za »Lovca«.

V začetku junija t. l. je šel g. Pepel N., zakupnik sosednjega lovišča na lov na srnjaka. Ker pa ga je pričelo žejati, kar le prerado večino lovcev, se je napotil v kočo SPD in med potjo, ne vem iz katerega vzroka, skril puško v neki grm. Po izdatnem okrepčilu se je po isti poti vrnil iskat svojo srečo in res je od daleč zagledal, kako si srnjak ob grmu čisti rogovje, pri čemer bi bila zanj seveda najlepša prilika za strel. Pa kakor navadno le prav rada obišče nas lovce gospa »Smola«, je to pot obiskala tudi našega g. Pepla. Kljub vsestranskemu iskanju ni mogel več najti mesta, kamor je skril puško, zato je bil primoran poklicati na pomoč kočarja, da mu pomaga pri iskanju. Z združenimi močmi se je tudi posrečilo najti puško, toda žal prepozno, kajti srnjak jo je med tem že odkuril.

Kaj mislite kje je bila puška skrita? Prav v tistem grmu, kjer si je srnjak čistil rogovje. Svetovati bi bilo pač vsakemu »jagru«, naj na lovu puške ne odlaga, da se mu kaj sličnega ne pripeti.

Dne 1. julija t. l. je ustrelil moj lovec v zakupljenem lovišču kat. obč. Pameče slabo rejenega srnjaka šesteraka, ki je tehtal iztrebljen 17 kg. Rogovje srnjaka je bilo zelo slabo razvito in vzrok temu se je pri iztrebljenju tudi pokazal. Srnjakova pljuča so vsebovala precej črvov, česar posledica je najbrž tudi bila mršavost in slabo razvito rogovje. Na žalost pri raztelesenju nisem bil osebno navzoč, ker sem bil omenjeni dan baš odsoten, moj tovariš pa se je za stvar premalo zanimal, zato o tem tudi ne morem bolj izčrpno poročati.

Dne 13. avgusta t. l. sem pri obhodu revirja zaslišal zjutraj okrog pete ure neko klepanje. Ker se je ponavljalo, sem postal bolj pozoren in usmeril korak proti tistemu mestu in pri tem že natančno razločil petje velikega petelina in ga v naslednjem trenutku že tudi zagledal. Po nadaljnjem obhodu zaslišim kakih 300 korakov od prvega še drugega petelina, ki je tudi povsem v redu pel kot meseca aprila. Za dni sredi avgusta res redek pojav.

Juvan Fortunat.

»Naš lov«. Po pravilniku o lovskih kartah imajo upravna oblastva pravico zahtevati od prosilca za lovsko karto, da opravi izpit iz lovstva. Za ta izpit je najbolj pripravna knjiga »Naš lov«, ki jo dobe člani SLD po znižani ceni za 39 Din, odnosno vezano za 51 Din v knjigarni Družbe sv. Mohorja v Celju ali Ljubljani (na Miklošičevi cesti).

Dražbe lovišč

Dražba lovišča. Lovišče občine Hinje v novomeškem srezu se odda v zakup na javni dražbi za 12 letno zakupno dobo, in sicer od 1. aprila 1935 do 31. marca 1947. Dražba bo dne 20. septembra t. l. ob 8. uri pri sreskem načelstvu v Novem mestu v sobi št. 17. — Lovišče meri 6062 ha in mu je izklicna cena 300 Din. — Ako dražba ta dan ne uspe, bo ponovna dražba dne 27. septembra 1935 in se bo lovišče oddalo v zakup ev. tudi pod izklicno ceno. Dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem načelstvu v sobi št. 17.

Lov združene občine Šmartno na Poh. se odda na javni dražbi dne 14. septembra 1935 ob 15. uri v pisarni občine Slov. Bistrica mesto za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1935 do 31. marca 1947, v zakup. Površina 4689 ha, izklicna cena 1350 Din. Morebitna ponovna dražba bo 23. septembra t. l.

Društvene vesti

Pravila Zveze lovskih društev v Dravski banovini so predložena kralj. banski upravi v potrditev. Te dni se sestane pri banski upravi odsek iz zastopnikov SLD ter banske uprave, da pravila dokončno redigira. Ko bodo ta pravila odobrena od kralj. banske uprave in vzeta na znanje od Osrednje zveze v

Beogradu, se bodo mogla pri banski upravi obravnavati pravila za Lovska društva. Podružnice bo centrala obvestila, kedaj naj pravila vlože.

Podružnica v Kranju bo v l. 1936. nabavila večje število žive divjačine in jo oddala po znižani ceni posameznim lastnikom in zakupnikom lovišč za razplod in osveženje krvi. — Za nakup uharic, ki naj si jih priskrbe lastniki in zakupniki lovišč sami, bo dala podružnica primerno denarno podporo.

Podružnica v Krškem je imela svoj redni letni občni zbor dne 11. avgusta 1935. Sklenila je, da si poizkusi ob preustrojitvi v lovsko društvo po § 76. z. o l. razširiti svoje področje tudi na upravno občino Radeče, tako da bi njeno področje obsegalo ves krški in brežiški srez. — Občni zbor je sprejel pravila, kakor jih je sestavila centrala SLD. — Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika g. Žnidaršič Franc, za odbornike pa gg. Vidmar I., Korent I., Medved Br., Gajšek S., Zagode ml., Praznik Št., Langer Fr., Lazarini H., Mavrer dr. V., Jakil V. in Kalin Jos. Za pregledovalca računov sta bila zopet izvoljena gg. Podjed K. in Filipič M., za njihova namestnika pa gg. Zagode st. in Dolinšek Fr. — Izčrpni in zgledni poročili tajnika ter blagajnika sta bili z zadovoljstvom vzeti na znanje. — Ponesrečeni lovski čuvaj g. Kranjc Fr. je prejel zavarovalnino v znesku 12.434·50 dinarjev. — Knjige »Naš lov« bo v primernem številu podružnica razdelila ubožnejšim lovskim čuvajem brezplačno. — Občni zbor pooblašča odbor, naj prizna primerne nagrade lovskim čuvajem in orožnikom, ki so si pridobili posebne zasluge pri zatiranju lovskih tatov, in priporoča odboru, naj izposljuje potom centrale, da bi smeli v Dravski banovini dražbati lovišča samo člani našega SLD.

Pozivljamo podružnice, naj pošiljajo tajništvu SLD zapisnike svojih sej in občnih zborov na vpogled ali kratke izvlečke iz njih, da važnejše sklepe priobčujemo v »Lovcu«.

Kinološke vesti

1. **Mednarodna kinološka zveza F. C. I.** v Bruslju poroča, da se je sklenil med F. C. I. in Angleškim Kennel-Clubom (K.. C. A.), London, W 1., Piccadilly 84, vzajemni spravni dogovor.

F. C. I. priznava za Anglijo kot rodovno knjigo edinole Kennel-Club Stud Bock (K. C. S. B.).

2. **Društvo prijatelja pasa v Zagrebu** je priredilo svojo III. mednarodno razstavo vseh vrst psov dne 16. junija 1935 v Zagrebu.

Za to razstavo je bilo prijavljenih 162 psov in psic vseh pasem, ocena pa je bila pravomočno priznana 136 psom in psicam, ki so imeli za razstavo predpisano starost. Od teh je dobilo 57 oceno »odlično« in bil enemu priznan naslov »Prvak Jugoslavije - Zagreb 1935«; 20 je bilo prvakov, 13 z nadejo na C. A. C. I. B. Oceno »prav dobro« je dobilo 42 psov, dobro 33, povoljno 2 in zadostno 2 psa.

3. **Klub ljubiteljev sportnih psov v Ljubljani** je priredil svojo III. državno razstavo vseh vrst psov v dneh 3. in 4. avgusta 1935 v Mariboru pod pokroviteljstvom Njegovega Visočanstva Kraljeviča Andreja.

Za to razstavo je bilo prijavljenih 126 psov in psic vseh pasem; ocena je bila pravomočno priznana 112 psom in psicam, ki so bili za razstavo predpisane starosti. Od teh je dobilo 43 oceno »odlično« in bil enemu priznan naslov »Prvak Jugoslavije - Maribor 1935«; 21 je bilo prvakov, 16 z nadejo na C. A. C. I. B. Oceno »prav dobro« je dobilo 46 psov, dobro 19, povoljno 3 psi in zadostno 1 pes.

Pri tej priliki ugotavljamo, da se je razstave v Zagrebu udeležilo 35 psov iz Dravske banovine, nasprotno pa so bili v Mariboru samo 3 psi iz Savske banovine.

4. **Steierischer Hundesportklub Graz** priredi svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 14. in 15. septembra 1935 v Grazu, kjer se bodo podeljevali

C. A. C. I. B., »prvak Graz« in »mladinski prednjak Graz 1935«.

Prijavnice so na razpolago pri tajništvu J. K. S. v Ljubljani I., Cesta v Rožno dolino 36. Savezni tajnik.

Jugoslovenski kinološki savez prijavlja zaščito sledečih psarn:

a) »K r i š k a« za ptičarje vseh vrst. Lastnik Polajnar Karol, posestnik in kavarnar, Ljubljana, Marijin trg.

b) »B i s t r a« za ptičarje vseh vrst. Lastnik Prieger Fric, direktor v p., Bistrica pri Limbušu poleg Maribora.

c) »M e d v e d g r a d« za leonberžane, rotvajlerje in šnavcerje. Lastnik Ivo Sobol, Zagreb, Horvaćanska cesta 64.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letošnjo jesen dne 29. in ev. 30. septembra 1935 v okolici Maribora 3 tekme za pse ptičarje, in sicer jesensko vzrejno tekmo za ptičarje nemških pasem, poležene v letu 1934., in širšo poljsko tekmo za starejše pse ter poljsko tekmo za angleške ptičarje.

Pri jesenski vzrejni tekmi se preizkušajo psi v poljskem delu: nos, način iskanja, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, strelomirnost, zajcačednost, obnašanje ob odleteli perutnini in ubogljivost na žvižg, klic ter migljaj, — dalje v donašanju dlakaste divjadi in perutnine in iste po sledi; v vodnem delu (šarjenje v bičku brez rac, za izpuščenimi racami in donašanje iz globoke vode), delo napram roparicam (davljenje ali ustavljanje mačke) in v vodljivosti.

Pri širši poljski tekmi se preizkušajo vsi ti predmeti in še donašanje dlakaste in pernate divjadi brez sledu in čakanje na določenem mestu.

Pri poljski tekmi za angleške pse se preizkuša poljsko delo s sekundiranjem, vodno delo (šarjenje za racami in donašanje) ter donašanje zajca in perutnine brez sledi in po sledi.

L e t o s p r e t e č e 25 l e t, o d k a r s e j e v r š i l a v S l o v e n i j i p r v a t e k m a p t i č a r j e v. Društvo vljudno vabi vse, ki so se udeležili tekme pred 25 leti v Domžalah, da se udeleže prijateljskega sestanka, ki se bo vršil na predvečer tekem, dne 28. septembra ob 20. uri v hotelu Zamorec v Mariboru, da se ta jubilej primerno proslavi.

V nedeljo 29. septembra je zbirališče tekmovalcev ob ½7. uri v hotelu Meran, tam se vrši pregled psov in žrebanje, odtod odhod z avtobusom v lovišče.

Opoldne je kosilo v gostilni Wruss pri Sv. Miklavžu. Popoldne nadaljevanje tekme.

Po tekmi se vrši sestanek v hotelu Meran ob 20. uri, razglasitev ocen in razdelitev daril.

Prijavnina za vsakega psa znaša za člane 50 Din, za nečlane 100 Din, za poklicne lovce, ki vodijo lastne pse, 25 Din. Poklicni lovci dobe denarna darila, ostali predmetna poleg diplom. Prijave sprejema D. L. P. v Ljubljani ali pa podružnica v Mariboru do 20. septembra t. l.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani naznanja sledeča prijavljena legla: Dne 14. julija 1935, irska seterica »Senta v. Kleengrund« JRP 1 T po Hirschmannu v. Rebenhof, ÖHZB JS 136, 7 mladičev; lastnik ravnatelj Fric Prieger, Bistrica pri Limbušu; dne 18. julija 1935, nem. kdl. psica »Bora-Prulska« JRP 34 B po Danu, JRP 117 A; 8 mladičev (7—1); lastnik Teodor Korn, Ljubljana, Poljanska cesta 8; dne 19. julija 1935, koker-španijelka Biota II, Volčji potok, JRŠ 10 V po Siriusu v. Haim, JRŠ 15 U; 6 mladičev (4—2); lastnik Leon Kessler, Ljubljana VII, Jernejeva 19.

Od vseh teh legel se še nekaj mladičev odda.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Iščem službo lovskega ali gozdnega čuvaja, v katerih strokah sem dobro izvežban. — Käfer Josip, Maribor, Ob bregu 16/I.

Iščem službo lovskega in gozdnega čuvaja. Izvežban sem v vseh panogah lova, zdrav, oženjen. Ponudbe na tajništvo SLD v Ljubljani.

V zakup se odda lovišče občine Nemška loka za dve leti. V lovišču se nahaja predvsem srnjad in zajci. Pogoje dobe interesenti pri podružnici SLD v Ribnici na Dolenjskem.

Kupi se živ, doraščen srnjak. Ponudbe z navedbo cene na tajništvo SLD v Ljubljani.

Odličnega psa jazbečarja, lepe postave, izbornega gonjača in sledoiskalca, prodam. Izvrsten in tudi za jame. Eventuelno ga zamenjam za puško dvocevko, najraje kal. 20. Naslov v tajništvu SLD pod D. O.

Prodam nem. kratkodlako psico z rodovnikom, staro tri in pol leta, dobro dresirano; je dobra aporterka na kopnem kakor iz vode, ostra na mačke in je bila odlikovana na dveh tekmah. — I. Vrečer, trgovec, Ponikva ob j. ž.

Ptičar, nemški kratkodlakar, čistokrven, v tretjem polju, prvovrstnih staršev, je na prodaj pri lekarnarju Branislavu Mondiniju v Slov. Bistrici.

Mladega lisjaka, krotkega, poceni oddam. Vprašati pri Vrtačnik, Šmartinska cesta 22, Ljubljana.

Čistokrvne brake-jazbečarje z rodovniki iz najboljših psarn, mladiče, 3 mesece stare, starši odlični brakirji in jamarji, ter 5 let starega jazbečarja jamarja proda Možina, trgovina, Zg. Šiška pri Ljubljani.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Browning kal. 12 na 6 strelov (norveški), malo rabljen, je za 1600 Din na prodaj pri Arturju Serianzu, zobotehniku v Slovenski Bistrici.

Prodam popolnoma novo puško, dvocevko brezpetelinko, kal. 16/16, prvovrstno, za 2000 Din. Puška je izdelek slovite firme Sauer & Sohn, Suhl; nakupna cena je bila 3500 Din. — Milan Klemenčič, Ljubljana, Ambrožev trg 3.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Dvocevka petelinka kal. 16	Din 400.—
Malokalibrski »Walter« automat kal. 6 mm	» 1000.—
Dvocevka Hamerles kal. 12	» 1200.—
Dvocevka Hamerles kal. 16 Sauer & Sohn	» 2500.—
Browning puška kal. 16 . .	» 2200.—
Bock puška petelinka kal. 16/82	» 2250.—
Dvocevka Hamerles kal. 16	» 1700.—

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

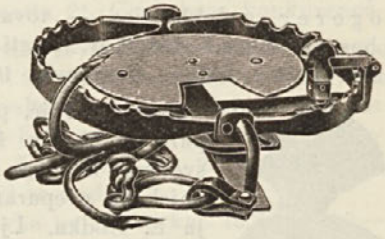
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Mirko Šušteršič

Ali lov propada?

Reči smemo, da lov vobče propada, in sicer zato, ker razpadajo naši gozdovi in propadajo naše graščine. Če je v jedru tako, potem izginjajo tudi lovci. Najbrže dosti drugače ne bo in ne more biti. Divjad z malimi izjemami zahteva neokrnjene prostosti, ki jo gospodarski razvoj človeka vedno bolj utesnjuje. Utesnjuje jo pa že sama naseljenost prebivalstva. V deželah, kjer celó brez velikih mest živi povprečno na vsakem hektarju zemlje en človek, je obstoj večje divjadi težek in skoro nemogoč. Razen posameznih krajevnih izjem, ki za splošnost prav malo pomenijo, je tudi pravo udejstvovanje lovca močno okrnjeno. Z vélikim lovom izginja tudi lovec, kakršnega smo si do včeraj predstavljali pod tem izrazom in kakršnega nam opisujejo razni lovski klasiki in pa zgodbe iz tujih dežel. Poleg goste obljudenosti, kateri se vedno hitreje tudi doma približujemo, izpreminja tehnika kulturne dežele v geometrične like železa in betona. Narava podlega spekulativnemu duhu človeka, se odmika od njega in z njo divjad, ki je najčistejši odraz njene žive prvobitnosti. Živalstvo, ne samo divjad, v dotiki s človeško kulturo izumira, ker je kultura zanjo to, kar je bilo rdečekožemu Indijancu žganje, ki se ga je belokožec posluževal za širjenje svoje kulture.

In ker se zaradi skrbi za svoj obstanek moramo tudi mi siliti s kulturo Srednje Evrope, se nam mora svobodo ljubeča narava umikati: naš lov propada. Radi tega spoznanja in pripoznanja, ki smo se ga dolgo in predolgo otepali, pa ne smemo vreči puške v koruzo. Izumiranje lova bo še dolgo trajalo in mnogo rodov se bo še lahko veselilo lova na srnjad ali petelina. Toda če jih

je ded ustrelil deset, bo vnuk morda le dva in potomec desetega rodu bo vedel povedati, da je njegov oče ustrelil žival, ki jo je shranil muzej kot pravega srnjaka. Je pač tragična krivda divjadi, da ne prenese človeške civilizacije in kulture. Zato baš jo imenujemo divjad in divjačino.

V naporu, da čim bolj in čim dlje ohranimo lov in divjad, smo pa hodili mnogokrat kriva pota ter sejali baš nasprotno, kar smo hoteli žeti. Ko se je iz patrijarhalnih, fevdalnih časov v velikih bolečinah porajala moderna doba, je z njo nastajal tudi moderen lovec. Na nesrečo lovstvu je bil ta lovec moderen samo po obleki, po puški, po avtomobilu, ne pa notranje. Lovske pojme grajskih prednikov je le sveže prepleskal, ne da bi jih bil v novi dobi prerodil in prilagodil razmeram. Manjkala mu je za to znanstvena podlaga in zato je še dolgo ostal le moderen streljač sportnik. Predvsem bi moral biti moderen lovec nekaj prirodoslovca in narodnega gospodarja, da bi znal spraviti lovske interese v sklad z interesi raznih panog modernega gospodarstva in človeškega izživljanja. Ker lov ne prenese prevelike posplošenosti (socijalizacije), je lovec ostal radi ohrambe lovskih interesov nekak konservatist, starokopitnež, ki malo zavdaja po fevdalizmu naših razpadajočih gradov. Zato se je le prerad zaprl v svoj lovski grad za principe svojih starih vzorov in »streljal« s svojega gradu dol na vse, kar se mu je bližalo. S tem je povzročil, da so se ogroženci tudi zakopali v svoje pozicije in tako smo se šli dolgo vrsto let igre »z našega gradu dol«. Največji protivnik lova je bil hote ali nehote moderen poljedelec, za njim pa gozdar. Po naravi so neločljivo navezani drug na drugega in hudomušnost usode je morda v tem, da se v življenju navadno družijo nasprotja. Zlo iz teh nasprotij pa ustvarja šele človek s svojo pristranostjo in tesnosrčnostjo.

Lovec je v tem boju gotovo najšibkejši, ker proti njemu dela razvoj časa. Zato ga je morala v kulturnih deželah zaščititi zakonodaja. Pri tem je zanimivo, da baš tako zvani najkulturnejši narodi, ki so najprej zdrobili fevdalizem in uvedli v življenje socijalna in demokratična načela, niso uvedli največje zaščite propadajočega lova. Doumeli niso bistva lova, ki ne izgleda kot splošna socijalna dobrina, pa so v demokratičnih nagibih neko fevdalno tvorbo socijalizirali in ustvarili regalni sistem lova in s tem podpisali smrt divjadi in lovu. Zgovorna priča razmer regalnega lova je na primer enodušen protest, ki so ga pred leti podali lovci celega departmaja proti guvernerjevi odredbi, s katero je hotel zaščititi kosa in prepovedal njegov odstrel za dve leti, češ, kaj naj ubogi lovci še počnemo in streljamo. Zajec je

namreč v tisti srečni francoski deželi skoraj tako redek in znamenit kot pri nas ris ali medved.

Zakupni sistem je dal lovcu neko trdno oporo, da brani postojanke, zlasti najnovejša zakonodaja, na primer v Nemčiji. Tudi naš novi lovski zakon je ustvaril podlago za zboljšanje lovskih razmer. Ne zadostuje pa mrtva črka, nego treba lovcev-organizatorjev, ki bodo črko predpisa pravilno razumeli in dobili sredstva, da jo uvedejo v življenje. Toda ni to edino, temveč je treba zlasti one plasti ljudstva, ki jih zakon zadeva, duhovno pripraviti, da si novo miselnost usvoje. To sta zopet kmetovalec in gozdar. Ko bosta ta dva spoznala, da je lov tudi delec njihovega lastnega in obenem narodnega gospodarskega problema in ko bo lovec pripoznal svojo odvisnost od teh dveh, bo možno navidezna nasprotja spraviti v sklad skupnih interesov.

S tem bo rešena za dogleden čas vsaj divjad velikega lova, ki jo ima poleg vseh drugih vplivov v nekih predelih zlasti na vesti moderno gozdarstvo preteklega stoletja. Na srečo je pri nas do mala gozd last kmeta, ki pušča naravi svojo pot. Polpretekli gozdar se je zaprl v svoje gozdne gradove, kjer ni videl gozda kot harmonične naravne tvorbe, nego samo les in denar. Zaradi lesa je nehal biti prirodoslovec in lovec, zaradi denarja je pozabil na gozdne živali, na divjad ter si je v gozdih nakopičil puščobne zaloge lesa. Samo lesni črvi in male ptice so dobile še hrane v tem enoličju.

Gorovje nad gozdom je zavzel hribolazec s svojimi kočami in poti, plezalci so prepredli stene z vrvmi, snežna polja so prekrižali smučarji in sportniki vseh vrst.

Moderno poljedelstvo je uničilo po polju vse zaklone, tako da se more poljska divjad skrivati samo še v njivah, kjer jim kosilni stroji režejo glave in mečkajo gnezda.

Korak napredka, ki v diru izpreminja prirodni obraz zemeljskega površja, je torej grobar lova. Zato pa mora moderen lovec dojeti tok časa, mu mora kot kulturen človek znanstveno slediti in s pravim umevanjem usmerjati kulturni hudournik tako da ne uniči več, kot je neizogibno. Stremeti mora predvsem za tem, da postane gozdar zopet lovec, da se poljedelec zave, da je lov del njegovega aktivnega gospodarstva, da bo turist spoštoval divjad kot del narodnega premoženja in da bomo vsi skupaj varovali naravo kot vir našega življenja. To so naloge modernega in bodočega lovca, ki bo moral večkrat zamenjati strel in daljnogled z lovskopolitičnim daljnogledom, če si hoče za bodoče rešiti divjad, lov in sebe ter lovstvo obvarovati pred prevelikim posportenjem.

Obračunč Drago

Uspešno je bilo

Neugodne zime, slabo vreme ob valitvi in kotitvi ali slične prirodne nesreče, ki zabranjujejo svobodni razmah in razploditev zlasti plemenite divjačine, po moji sodbi niso najhujša zla za lovišča. Večjo skrb za zmanjšanje staleža divjačine kažejo lovci mesa, mrharji, zlasti zankarji. Če ni in kjer ni snega, jim je težko priti v okom.

Spominjam se nekega lova na Dolenjskem, kamor sem bil povabljen preteklo leto. Lovili smo v lovišču, ki je bilo na pogled naravnost idealno za zajce. Veselil sem se, da bom tokrat vendar enkrat oddal strel na zajca, saj ga do tiste brakade v tem letu še videl nisem. Prejšnja leta je padlo v tem lovišču na eni brakadi vedno 25—30 zajcev.

In kakšen je bil uspeh tega lova? Ustrelili smo, reci in piši štiri zajce. Imel sem izredno srečo, da sem tri sam podrl. Vprašate za vzrok tolikemu razločku v enem letu. Gonjači in zapriseženi lovski čuvaji so spotoma nabrali preko dva kilograma železja, to se pravi zank, v komadih izraženo: »samo« osemdeset. Da ne govorim še o drugih zadevah, kot so n. pr. nevarnost zank za lovske pse itd., vam opišem, kako je bilo z zankarjem, recimo mu Žičar, ker je mož še danes živ in ugleden posestnik, ki ga je imel v svojem revirju moj lovski prijatelj S. Dokaj let je strahoval in vodil za nos lovske zakupnike in orožništvo; danes in že več let sem ne nastavlja več zank. Kako ga je prijatelj S. ozdravil, hočem v naslednjih vrsticah razjasniti.

Prijatelj S. je bil svoječasno tam doli v Zasavju nekje solastnik lepega, na srnjadi in dolgouhcih dokaj bogatega lovišča. Kot vesten in strasten lovec je pohajal mnogokrat v svoj revir. Mnogo muckov in cuckov je okusilo naboj iz njegove izvrstne trocevke. Le zankarjev ni mogel zlepa spraviti v kraj. Posestnik Žičar se je posebno odlikoval med njimi, tako po številu nastavljenih zank, kot po svoji izredni opreznosti. Da bi vedel, kolikokrat ga je S. preklel, ko ga je skozi mesec dni prav vsak dan zaman čakal ob nastavljenih zankah, in to ob različnih urah, podnevi in ponoči, bi bil že takrat gotovo opustil svoj ogabni, človeškega dostojanstva nevredni posel.

Po »Žičarjevem grabnu«, že leta po njem imenovanem, žubori potoček, ki ob slabem vremenu silno naraste. Takrat trga in razrije edini kolovoz, ki pelje po tej samotni in zapuščeni dolini. V tej grapi stoji edina hiša — »Žičarjev mlin«, ki pa danes ne

obratuje več. Imenski lastnik te žalostne doline je imel seveda petindvajset ur časa dnevno, ko se je še bavil z nastavljanjem zank.

Ta dolga in ozka grapa je kaj živahen prehod srnjadi. Kakih deset korakov od hiše je bilo celo izprehajališče divjačine, kakor so kazali zgoščeni sledovi v snegu. Tu je našel prijatelj S. vedno mnogo zank in dasiravno je vedel, kdo jih nastavlja, ni mogel ukreniti drugega, kakor da je sproti pobiral sveže nastavljene zanke. Tudi pogoste hišne preiskave skozi več let niso rodile niti trohice uspeha.

Lovski zakupnik S. je sklenil, da mora na vsak način in za vsako ceno prijeti zankarja pri »delu«.

Posvetil mu je polnih trideset dni, ga čakal ob vsaki uri, podnevi in ponoči, ob dežju, snegu, mrazu ali — brezuspešno. Ni ga bilo na izpregled, pa kljub temu so bile sproti odstranjene zanke vedno iznova nastavljene.

Ker se je brezuspešnega čakanja končno le naveličal, se je odločil še za en poizkus. Vzel je doma staro pištolo, jo krepko nabil s smodnikom in jo zacementiral v tla. Prožilnik je zvezal z žico, katere bi se zankar moral dotakniti, kadar bi šel pregledat zanke, in tako naboj sprožiti. Še prej pa je snel doma »kljuko« iz srnine noge in z njo prav krepko prestopical sneg okrog zank. V vlažnem vremenu pa se je smodnik razmočil in naboj se kljub temu, da je bil petelin sprožen, ni vžgal. Tako tudi s tem poizkusom ni bilo nič.

Ves jezen je vzel v roke listič, napisal nanj z velikimi črkami in ga obesil na zanko: »Če boste še enkrat nastavili zanke, Vam zažgem mlin«. Seveda ni tega tako resno mislil, vendar od tistega dne ni bilo v »Žičarjevem grabnu« nobene zanke več. Toda Žičar je imel še puško in tudi tej bi bil zakupnik S. rad ustavil »plodonosno« delo. Napravili so zato še enkrat hišno preiskavo. Vedeli so namreč za gotovo, da hrani puško doma. »No, kje imate puško?« ga je vprašal paznik. Žičar pa je sedel na skrinji, bingljal z nogama in se potuhnjeno in zvito smejal orožnikom in pazniku, ki so zaman že celo uro pretikali kot za kotom. Nenadoma je padlo v glavo lovskemu pazniku, če ne bi pogledali še malo v skrinjo, na kateri je sedel gospodar. Seveda je bila puška v skrinji in je romala na glavarstvo, Žičar pa k nezabeljenemu ričetu.

Kapetan Zvonko

Strel s šibrami

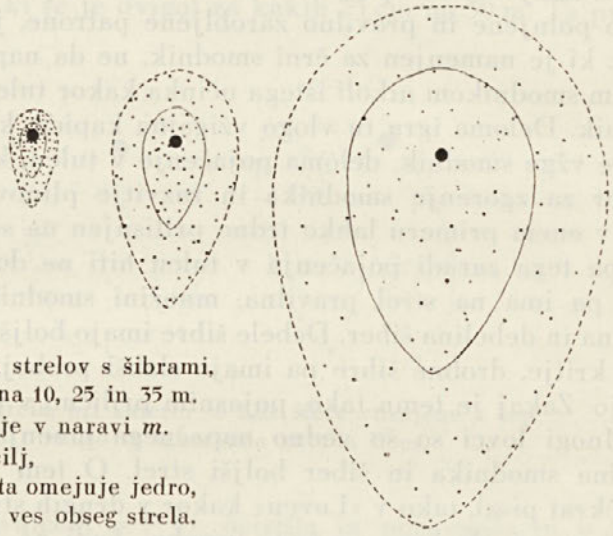
V svojem članku v »Lovcu« št. 9—11 letnika 1932 sem obljubil, da objavim v našem glasilu slike raznih tarč, katere bi pojasnjevale mojo razlago o strelu s šibrami. To namero sem pa opustil, ker sem uvidel, da bi razlaga s samimi slikami ne bila zadostna. Odločil sem se, da stvar na drugačen način pojasnim, da bo potem vsak lovec lahko svojo puško preizkusil ter se ob tej priliki lahko prepričal, da je moja razlaga, če že ne povsem točna, vsaj v osnovi pravilna.

Kako izstreljene šibre lete, sem že povedal v omenjenem članku, za dopolnilo bi še opozoril na to, da je strel s šibrami sipni strel, ki je podvržen muhavosti slučaja in katerega mejo je težko ugotoviti. Včasih spravi še tako točno merjen strel lovca iz ravnotežja, ker je imel neuspeh, dasi je bil siguren zadetka, nasprotno pa zopet hipno vržen strel osupi lovca po svojem nepričakovanem uspehu. Pri strelu s šibrami se ne moremo nikdar zanesti na tako natančnost kakor pri strelu s kroglo, kajti vsaka šibra gre svojo lastno pot. Zato nam ni mogoče po lastni volji določiti zadetka v divjačini, kakor pri strelu s kroglo, temveč moramo računati z raznimi muhavostmi slučaja. Medtem ko pri krogli lahko z vso gotovostjo računamo, da bo zadet cilj, recimo s 75 mkg, ne moremo kaj takega nikdar reči za šibre. Navajam primer: Izstrelili so dve popolnoma enaki patroni, torej enakih stročnic, enakega užiga, z isto množino smodnika in šiber, z enakim čepom in enako zarobljeni, iz ene in iste cevi drugo za drugo. Prvi strel je dal v tarči 92 zadetkov, drugi 107. V_{35}, merjen v Le Boulangéjevem aparatu, je dal pri prvem strelu 332 m/s, pri drugem pa 249 m/s. Probojna sila je bila pri prvem strelu izmerjena na 66 mkg, pri drugem pa na 86 mkg, kar da razliko 23%. Tega primera nisem izmeril sam, temveč mi ga je sporočila na moje vprašanje preizkuševalnica v Nemčiji. Ta odgovor me je podkrepil v mojem naziranju, da je uspeh strela s šibrami zavisen od slučaja ter da ima tu dolžina roja šiber največjo vlogo.

Šibre, izstreljene iz puške, niso kompaktna masa kakor krogla, temveč je roj posameznih telesc, ki z manjšo ali večjo silo lete ter zaradi tega tudi v krajših ali daljših presledkih prispó v cilj. Baš temu dejstvu je tudi pripisovati, da so vse meritve z Le Boulangéjevim aparatom negotove in da se tudi izračunana probojna sila šiber v cilju ne sklada s pravo probojno silo. Ne bom tu

navajal dokazov za to svojo trditev, saj je po sebi umljiva in sledi logično iz tega, da lete šibre v roju iz cevi.

Torej strel s šibrami je roj malih teles, ki se z večjo ali manjšo silo v presledkih pomikajo proti cilju. Seveda se ta roj z oddaljenostjo od ustja puškine cevi povečava v dolžino in tudi v širino. Kakor sem že omenil, zaradi širokosti roja ne morejo vse šibre zadeti tudi mirno stoječe tarče ne, ampak pade jih vanjo le kakih 35—40%, medtem ko je ostalih 60% izgubljenih za cilj, ker padejo deloma pred cilj, deloma za njim in ob straneh. Vzroki te velike izgube so kaj različni: deloma preobličenje (deformacija)

Slike treh strelov s šibrami, in sicer na 10, 25 in 35 m. $^1/_2 cm$ je v naravi *m*. ● = cilj, tenka črta omejuje jedro, črtke pa ves obseg strela.

šiber v patroni in cevi, prevelika teža šiber, v čep in tulec vgreznjene šibre, nepravilen ali nasilen rob patrone, zarjavelost cevi, ki roj šiber zaradi večjega trenja še bolj poveča, deloma pa iz vzrokov, ki še niso znani, oziroma še premalo preiskani.

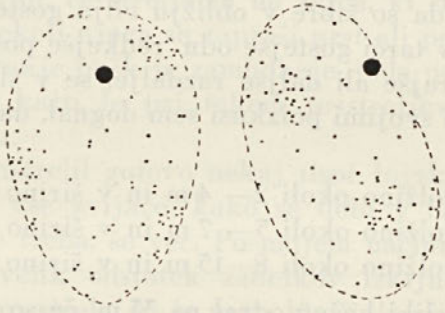
Naravno je, da ima tudi oblika puškine cevi velik vpliv na strel. So cevi, ki neke vrste šiber streljajo, da je groza, druge vrste pa odlično. To dejstvo je gotovo znano vsem lovcem, toda kaj je temu vzrok, do danes še ne vemo. Domnevamo pač, da ima tu svoj pomen deloma struktura jekla, deloma način obdelave, dalje različni vzponi v materijalu, ki še niso v ravnotežju, potem enostranska vibracija cevi in še drugi vzroki. Vobče bolje streljajo na svojem koncu poožene cevi, ki zožijo roj šiber, vendar pa se le primeri, da dobimo iz gladkih, v celem valjastih cevi ožji roj kakor iz najbolj pooženih. Ta izjemni pojav si moremo tako razložiti, da se obrobne šibre v pooženem delu cevi preveč

preobličijo, izgube zaradi tega na brzini in odlete bolj vstran od sicer v glavnem ožjega roja. Tu se spomnim primera, ko je zahteval lovec, kateremu je nesrečen strel raztrgal cev 4 cm od ustja, naj mu cev za te 4 cm odrežemo. Vsa naša dokazovanja da mu po taki »operaciji« puška ne bo več dobro metala šiber, ker bomo odstranili pooženje, niso nič zasegla. Lovec je ostal pri svoji zahtevi, ki smo ji končno seveda ugodili, pa brez vsake obveznosti za nas, in glej čudeža: puška je streljala odslej bolje kot prej, dasi je bila brez pooženja. Še danes slišim od tega lovca, če se srečava na lovu, marsikatero na ta račun.

Da imajo velik vpliv na kakovost strela pravilno in enakomerno polnjene in pravilno zarobljene patrone, je znana stvar. Tulec, ki je namenjen za črni smodnik, ne da napolnjen z brezdimnim smodnikom nikoli istega učinka kakor tulec za brezdimni smodnik. Deloma igra tu vlogo vžigalna kapica, ki počasneje ali hitreje vžge smodnik, deloma pojačenje v tulcu, ki da ugodnejši prostor za zgorenje smodnika in razvitje plinov, pa tudi čep, ki je v enem primeru lahko trdno pritisnjen na smodnik, v drugem pa tega zaradi pojačenja v tulcu niti ne dosega. Največji vpliv pa ima na strel pravilna, množini smodnika ustrezajoča količina in debelina šiber. Debele šibre imajo boljši proboj, a zato slabo kritje, drobne šibre pa imajo slabši proboj, zato pa bolje krijejo. Zakaj je temu tako, pojasnim prilično v posebnem članku. Mnogi lovci so še vedno napačnega mnenja, da da večja množina smodnika in šiber boljši strel. O tem vprašanju sem že večkrat pisal, tako v »Lovcu« kakor v drugih strokovnih listih, pa zdi se mi, da brez pravega uspeha. Tudi na lovu sem često dokazoval, zlasti če je bil sneg, da kar je preveč smodnika v patroni, ta ne zgori, temveč nezgoren leži pred lovcem, kar se v snegu dobro vidi. Preveč smodnika raznese tudi šibre neverjetno na široko in jih le malo zadene cilj.

Mnogo sem premišljeval o tem in delal razne poizkuse, kako bi tovarišem lovcem najenostavneje predočil strel s šibrami, zlasti kar se tiče oblike roja šiber. Poizkusi na stoječe ali premikajoče tarče me niso zadovoljili. Pa mi je prišel v pomoč slučaj. Pred leti, ko sem bil zaposlen še v Drinski banovini, smo imeli nekoč izvršiti prvo preizkušnjo cevi za šibre. Zaradi velike poplave nismo mogli na kraj, kjer smo navadno preizkuševali cevi, zato sem preizkušnjo napravil kar na mestu, kjer smo stali; saj je bila pred nami vsa okolica tako na daleč preplavljena, da se ni bilo bati kakšne nesreče. Že pri izstrelitvi prvih cevi sem videl, kako škropijo šibre po vodi, in to mi je dalo misel, kako mi bo mogoče roj izstreljenih šiber oblikovno ugotoviti.

Že pri pristreljevanju lovskih pušk na tarčo s sto polji nisem dobil nikdar toliko zadetkov, če je bila tarča 40 cm od tal, kakor če je bila 1·50 m visoko. Pri nižji tarči sem navadno dobil 35 do 50% zadetkov, pri višji pa skoraj vedno okoli 70%. Pri teh pristreljevanjih pa sem tudi opazil, da se vidijo pri tarčah, ki so samo 40 cm od tal, vedno zadetki na zemlji pred tarčo in poleg nje, medtem ko teh nisem zapazil, če smo streljali na tarčo, ki je bila 1·50 m nad zemljo. To me je navedlo, da sem začel delati naslednje poizkuse. Napravil sem si iz belega in rjavega kartona zajce v naravni velikosti. V lovišču sem našel tik ob gozdu primeren prostor, ki se je dvigal za kakih 75 cm na 30 m. Ta prostor

Dva strela, pri katerih so bile šibre vtisnjene v čep; vidijo se takozvana gnezda šiber.

sva s spremljevalcem g. F. O. očistila in poravnala in v sredo postavila belega zajca za tarčo, a na razdalje 1 m pred njim, za njim in ob njem še zajce iz rjavega kartona. Pri tem sva gledala na to, da so se ti zajci, iz razdalje pogledani, kolikor mogoče krili. Na to skupino zajcev sem potem iz razdalje 10 m oddal strel. Po strelu sva pregledala zadetke na zajcih in izmerila tudi točno vse udarce šiber v zemljo. Videla sva, da je bil beli zajec ves preluknjan od šiber, pa tudi oba zajca pred njim sta odnesla svoj delež. Ugotovila sva, kam je padlo jedro strela, nato določila ves obseg strela ter si vse točno zabeležila. Potem sva zajca zakrpala, zemljo poravnala ter svoje poizkuse nadaljevala, najprej še na 10 m, potem na 25 in končno na 35 m. Oddala sva nekaj sto strelov in si točno zapisavala vse podatke. Pozneje sva streljala na enak način ob Kokri na mivki in pozimi na snegu. Seveda se je dalo jedro strela često le težko ugotoviti, zlasti pri razdaljah preko 25 m, ker je tu, rekel bi, prehajalo jedro strela že v obseg strela. Dostavljam še, da sem rabil za streljanje poleg tako preziranih domačih izdelkov, namreč brezdimnega smodnika obiličevca in

domačih tulcev, čepov itd., tudi tuje, nad vse hvaljene vrste smodnika, kakor Rottweil, Hasloch, Walsrode, Du Pont in Smokelees, oz. Nobels Werke, brez katerih nekateri naši lovci sploh nič ne zadenejo. Šibre sem uporabljal za razdaljo 10 m št. 12, za večje razdalje pa št. 8, le izjemoma zaradi boljšega vtiska v zemlji št. 4. Puške sem spočetka jemal samo one, o katerih sem vedel, da odlično nosijo, pozneje pa sem jemal puške iz skladišča, ne da bi prej vedel, kako streljajo šibre.

Iz slik v članku lahko čitatelj posname velikost jedra in ves obseg strela na 10, 25 in 35 m. V jedru je okoli 35—40% šiber, v ostalem strelu pa nadaljnjih 60—65%. Točne meje začrtati v slikah ni mogoče, kajti jedro prehaja skoraj nevidno v obseg strela. Tudi to, da so šibre v obližju cilja gostejše kot oddaljenejše ter da so v tarči gostejše odn. redkejše posejane, če so bile izstreljene iz krajše ali daljše razdalje, se v slikah ne da prav točno označiti. S svojimi poizkusi sem dognal, da znaša celokupni obseg strela:

na 10 m v dolžino okoli 2— 4 m in v širino 0·50—1·50 m,
na 25 m v dolžino okoli 5— 7 m in v širino 1·50—3·00 m,
na 35 m v dolžino okoli 8—15 m in v širino 2·00—4·00 m.

Zadnji dve sliki kažeta strel na 35 m, če so bile šibre vgrezn jene v čep. Napačni nazor nekaterih lovcev, da mora biti čep iz klobučevine za brezdimne tulce najmanj 17 mm visok, je največkrat vzrok, da se vtisnejo šibre v čep, ker ostane premalo tulca za rob patrone. Če pomislimo, da je tak čep skoraj 2 g težak in da vtisnjene šibre izdajo kake 3—5 g, znese tedaj teža čepa z vgreznjenimi šibrami 5—7 g. Tak čep leti zaradi svoje težine hitreje kot šibre, jih na potu prehiti in razprši. Pri takih strelih tvori jedro strela samo čep. Enak učinek je tudi, če se šibre s parafinom, lojem ali voskom zalijejo; pri tem pa je še nevarnost, da se cev razleti.

Po teh mojih poizkusih in ugotovitvah nastane vprašanje, ali je sploh pravilno, da se pristreljujejo lovske puške na tarčo s sto polji? Kažejo li take tarče, ki jih prilagajo puškam, prave rezultate ali ne? Po mojem naziranju te tarče pač pokažejo širino in višino strela, nikakor pa ne njegove dolžine; *zaradi tega ne predočujejo strela na bežečo divjačino*. Lovske puške se navadno pristreljujejo na tarče, kojih sredina je 1—1·50 m od tal. V tej višini zadenejo precéj vse šibre tarčo s sto polji in dobi se v njih 68—72% zadetkov. Kupec, ki je prisostvoval takemu pristreljevanju, je strašno zadovoljen s puško, gre na lov, pa glej, le nima uspeha. Vzame časopis, ga

natakne na drevo in strelja, šteje zadetke in vse je v redu. Ko pa zopet strelja na zajca in ga ne pobere, se praska za ušesi in si ne ve razložiti neuspeha, ker ne pomisli, da tarča in časopis počakata, da pobereta šibre vsega roja, sprednje, srednje in zadnje, bežeči zajec pa se velikemu delu šiber umakne. Zato merimo toliko predenj, da bi prestregel jedro roja, najbolj učinkovite šibre.

Iz povedanega je razvidno, da naj bi se puške za šibre pristreljevale na tarče, ki so le 10—15 cm visoko od tal, kar se približno ujema z bežečim zajcem. Seveda bi v taki tarči iz razdalje 30—35 m dobili le kakih 20—30% zadetkov, odnosno v sliki zajca samega kvečjemu 15%. Vse ostalo udari v zemljo ob tarči. To se posebno dobro vidi, če streljamo na zajca, ki smo si ga izrezali iz kartona: vse okoli njega se zapraši prst ali pesek, če sta suha. Tako pristreljevanje pušk je zamudneje, toda po mojem mnenju edino pravilno, kajti le pri takem pristreljevanju se pokaže resničen rezultat.

Sam sem pristrelil gotovo nekaj tisoč lovskih pušk za šibre in poznam tudi vse zvijače, kako se dobi v tarči 70—75% zadetkov ali, če je treba, še več. Po mojem načinu pristreljevanja je seveda tak velik odstotek zadetkov izključen, toda lovec, ki ve, da da jedro strela, ki je najbolj učinkovito, samo 30—40% zadetkov, bo zadovoljen s puško, ki vrže iz jedra 15—20% šiber v zajca. Pri takem pristreljevanju je izključena tudi vsaka zvijača za zvišanje odstotka zadetkov, pač pa se dobro da ugotoviti, kako puška šibre nosi, oziroma prši in obenem pokaže nesmiselnost streljanja na prevelike razdalje.

Morebiti v svojih izvajanjih nisem povsod tako jasen, kakor bi hotel, in bo morda kdo želel natančnejših pojasnil. Posameznikom odgovarjati mi zaradi zaposlenosti ne bo mogoče, pravilnost mojih izvajanj pa lahko vsakdo preizkusi, če moje opisane poizkuse ponovi ali se obrne na kakšno preizkuševalnico za orožje. Žal, da take preizkuševalnice še nimamo v svoji državi. Vsekako pa bi bila potrebna, naj si jo že ustanovi država ali izide iz privatne inicijative. V tako preizkuševalnico za orožje in strelivo bi imeli zaupanje; pojasnjevala bi nam stvari, za katere se moramo danes obračati v inozemstvo. Služila bi domači puškarski in municijski industriji ter bi ne bilo treba, da te industrije iščejo izkaze za svoje izdelke za drag denar pri tujih preizkuševalnicah. V korist bi bila tudi nam lovcem, oboroženi sili, javnim oblastvom in zasebnikom z raznimi strokovnimi ugotovitvami, preizkušnjami itd. Pa tudi zaupanje v domačo industrijo, tako puškarsko kakor municijsko, bi se povečalo in

marsikoga bi taka preizkuševalnica izpreobrnila in mu dokazala, da so domači puškarski izdelki prav tako dobri kot inozemski in da domači smodnik ne zaostaja za tujimi proizvodi.

*

Za lovce, ki bi si sami pristreljevali puške ali jih hoteli preizkusiti, prinašamo tabelico o številu šiber v pravilno napolnjenih patronah za kalibre, ki so najbolj v navadi pri nas. Pot, ki jo napravijo izstreljene šibre, ni enostavna krivulja (parabola) kakor pri krogli, ampak vijakasto zavita, zato podobe strela v zaporednih tarčah iz tenkega papirja niso druga drugi podobne.

Šibre	številka		12	10	8	6	4	2	0	00
	premer v mm		2·5	3·0	3·5	4·0	4·5	5·0	5·5	6·0
Število šiber	kaliber	20	240	145	95	60	40	30	25	18
		16	260	160	104	65	47	35	28	20
		12	320	190	120	80	55	40	32	28

Gozdar Drago Rozman s plenom enega dneva.

Priv. doc. dr. Munda Avgust

Divji lov v naši bodoči zakonodaji

I. Sedanje stanje zakonodaje in sodna praksa.

Naša sodna praksa sodi divji lov različno. Sodišča v Sloveniji ga kvalificirajo za tatvino (§ 314. k. z.), često celò za tatvino »živil« po § 320. odst. 2. k. z. (pregon na predlog), stol sedmorice odd. B v Zagrebu pa ga subsumira pod določbo § 322. k. z. (protipravna prisvojitev). Tudi v literaturi so mnenja v tem pogledu deljena. Prakso sodišč in mnenja v literaturi v pogledu divjega lova je presojati zgolj s tega vidika, da je treba divji lov zaradi pravnega reda kriminalno kaznovati. S teoretičnega vidika pa je kaznovanje divjega lova tako iz vidika § 314. k. z. ozir. § 320. odst. 2. kakor z vidika § 322. k. z. nepravilno. Predmet tatvine in protipravne prisvojitve je »tuja premična stvar«. »Tuja« pa je le ona stvar, ki je v tuji »lasti«. Divjačina, dokler je v svobodi, ni v »tuji« lasti; lovski upravičenec ima le izključno pravico, si jo prisvajati (okupacijska pravica). Lastnino si pridobi šele, čim si divjačino prisvoji (§§ 382., 383. o. d. z., § 3. l. z.). Če pa je divjačina že v lasti lovskega upravičenca, jo je moči ukrasti, n. pr. tatvina divjačine iz zverinjaka, rib iz ribnika ali iz ribnjače.

Zato ni moči govoriti o tem, ali je »pravilno«, soditi divjega lovca po eni ali po drugi izmed navedenih določb.[1] Nepravilno je oboje. Vprašanje bi se moglo kvečjemu formulirati tako, katera izmed obeh variant je s praktičnega vidika umestnejša.

[1] Stol sedmorice odd. B v Zagrebu obsoja divje tatove po določbi § 322. k. z. (protipravna prisvojitev). Ta določba je prevzeta iz nemško-avstrijskega osnutka iz l. 1927. Stilizacija te določbe ni posrečena. Pravilno pravi Čubinski, da je bila prevzeta z vsemi svojimi hibami. Iz historijata te določbe (§ 334. avstr. o. 1909) in iz motivov n. o. 1925 in 1927 je posneti, da velja le za one primere tatvine in utaje, če storilec ni ravnal v obogatitvenem namenu. Ta omejitev pa ne velja povsem za naš k. z. Pojem utaje po našem k. z. je namreč nekoliko ožji kakor pojem utaje po nem. osn. iz l. 1925. in 1927. Zato velja določba § 322. po naši zakonodaji tudi za nekatere redkejše primere, ki se ne dajo subsumirati pod nobeno izmed treh vrst utaj v smislu § 318. k. z.

Stol sedmorice pravi, da divjih lovcev ni mogoče obsojati zbog tatvine, ker se tatvina začne z »odvzemom«, divjačino si je mogoče le »prisvojiti«, ne more se pa »odvzeti«, ker ni v »tuji posesti«. To je res! Divjačina pa tudi ni v tuji »lasti«. »Tuja« premična stvar pa je bistven znak protipravne prisvojitve. Ker divjačina ni »tuja« stvar, ne more biti niti predmet tatvine niti predmet protipravne prisvojitve.

S praktičnega vidika (zaščita pravnega reda) je umestnejše, obsojati divje lovce de lege lata zbog tatvine. Preprosto tatvino sodi namreč sresko sodišče, če škoda ni večja od 1000 Din, protipravno prisvojitev pa sodi vedno okrožno sodišče. Če bi se sodil divji lov po določbi o protipravni prisvojitvi (§ 322. k. z.), bi se s tem po nepotrebnem obremenila okrožna sodišča in po nepotrebnem zvišali stroški kazenskega postopka (pričnine).

Seveda se ne more očitati sodiščem, da postopajo nepravilno s tem, da sodijo divji lov po kazenskem zakonu. Sodna praksa se dobro zaveda teoretičnih pomislekov, ki smo jih malo prej navedli. Kaznovanje divjega lova po določbah §§ 314., 320. odst. 2 ali 322. k. z. je torej le začasen izhod, ker naš kazenski zakon nima posebnih določb o kaznovanju divjega lova.

To pravno stanje se je nekoliko izpremenilo, odkar je dobil veljavo novi lovski zakon. Ta odreja v določbi § 88., da se kaznuje z zaporom od 5 do 14 dni ali v denarju od 150 do 1500 Din ali kumulativno z obema kaznima, kdor vedoma lovi v tujem lovišču brez dovoljenja lovskega upravičenca; po tej določbi mora storilec plačati za ubito divjačino odškodnino, določeno v § 92. l. z. V določbi § 88. l. z. je zagrožena kazen za lov, ubijanje in ujetje (prisvojitev) divjačine. To izhaja iz določbe § 90. štev. 1 l. z., ki pravi, da se izreče v sodbi tudi izguba »ujete« divjačine. Po § 92. l. z. se obsodi storilec za vsak primer ubite, poškodovane ali ujete divjačine na odškodnino v vrednosti enake žive divjačine. Iz tega se vidi, da je v § 88. l. z. kriminalizirana tudi prisvojitev divjačine.[2]

To bi bilo vse jasno, da ne bi bilo določbe § 91. odst. 2 l. z., ki pravi: »Kaznovanje po predpisih tega zakona ne ovira pregona po kaz. zakonu.« O zmislu in namenu te določbe nočemo govoriti, pobijanje divjega lova hočemo presojati zgolj s praktičnega vidika. Praktični razlogi pa govore za to, da se naj obdrži sedanja sodna praksa tudi v bodoče. Če bi se kaznoval divji lov le kot policijski prekršek po določbi § 88. l. z., bi nastalo sledeče nemogoče stanje: Divji lov, n. pr. neupravičeno ubitje dragocenega kozoroga, bi se kaznovalo policijsko, ujetje majhne ribice pa sodno kot tatvina.

Vsega tega nismo navedli zbog tega, da premotrimo našo zakonodajo o divjem lovu z dogmatičnega vidika, marveč le za-

[2] Nevzdržno je torej mnenje dr. Zoričića v Mjesečniku 1934 str. 71, ki pravi, da je v § 88. l. z. kriminaliziran le »lov« in »ubijanje«, ne pa »prisvojitev« divjačine. Saj govori § 92. l. z. izrečno o ujetju divjačine in o odškodnini za ujeto divjačino, torej o prisvajanju.

radi tega, da pokažemo, da je sedanje stanje naše zakonodaje o divjem lovu nevzdržno in nujno potrebno poprave, ker je škodljivo lovu in pravnemu redu.

II. Lovski sistemi.

Če hočemo kriminalizirati divji lov, si moramo biti na jasnem, kakšen je lovski sistem, ki velja v naši domovini.

Pojem lovske pravice se je razvil skladno z razvojem gospodarskega in kulturnega življenja narodov. V tem razvoju razlikujemo troje osnovnih lovskih sistemov:

1. sistem svobodnega lova,

2. sistem lovskega monopola, izvirajočega iz zemljiške lastnine, in

3. sistem samostojne lovske pravice.

Sistem svobodnega lova je negacija samostojne lovske pravice. K sistemu svobodnega lova vodi dvoje činiteljev: ekstenzivno obdelovanje zemlje (nomadi) ali pomanjkanje interesa na lovu. Čim agrarne razmere napredujejo, se izpremeni svobodni lov v lovsko pravico zemljiškega lastnika. Zanimivo je v tem pogledu rimsko pravo. Rimsko pravo ne vidi kaznivosti divjega lova v tem, da nekdo neupravičeno lovi, marveč v tem, da neupravičeno stopi na tuje zemljišče. To stališče rimskega prava so prevzele romanske države.

Bistvo sistema, navedenega gori pod 2., se zrcali v tem, da je lov uživanje zemlje, lovski plen pa sad zemlje, ki se pridobi s separacijo, ne z okupacijo. Ta sistem presumira, da je divjačina pritiklina zemljišča in last zemljiškega lastnika. Pravilno označuje Nagler ta sistem kot »logično napačno prenapetost pojma lastnine«[3]. Saj je divjačina stvar, ki se neprestano giblje iz revirja v revir in ki živi samostojno eksistenco, neodvisno od zemlje, na kateri živi.

Po tretjem sistemu (sistem samostojne lovske pravice ali okupacijski sistem) je lovska pravica, samostojna in neodvisna od lastnine na zemljišču. Plen ni sad zemljišča, pač pa sad okupacijske pravice. Po tem sistemu ima lovski upravičenec v svojem lovišču izključno pravico loviti in si prisvajati divjačino. Ta pravica se razodeva na dva načina: kot regal ali kot realna pravica. Regal pripada kot del suverenitetne pravice državnemu

[3] Dr. Nagler. Jagdwilderei. V. D. B. 427.

poglavarju ali državi. Realna pravica pa ni sestavina, marveč atribut (dodatek) zemljiške lastnine. Ta sistem prevladuje v kulturnih državah.

Okupacijski sistem se deli v dva osnovna tipa: v francoski in nemški tip. Po francoskem tipu pristoja zemljiškemu lastniku na svojem zemljišču lovska pravica, najsi je zemljišče še tako majhno. Edini regulativ, ki izloča najmanjše lastnike iz kroga lovcev, je ta, da sme izvrševati lov le, kdor plača takso za lovsko karto. Lovsko karto pa dobi le, kdor ima zakonito sposobnost za to.

Nemški tip združuje manjša zemljišča v lovišča (revirje). Zemljiškemu lastniku ostane sicer lovska pravica, izvrševati pa jo sme le tedaj, če ima zemljišče določeno površino (samosvoj revir). Zemljišča, ki nimajo samostojnega lova, se pa združujejo v občinska lovišča in dajo v zakup (zakupna lovišča).

Lovske sisteme smo navedli zaradi tega, da vidimo, kateri izmed njih velja v naši državi. Lovski zakon pravi v določbi § 1. odst. 2: »Lovska pravica je združena z zemljiško lastninsko pravico in pripada zemljiškemu lastniku, izvrševati pa jo sme le po določbah lovskega zakona.« Iz določb §§ 4.—6. l. z. pa izhaja, da sme lovsko pravico izvrševati le zemljiški lastnik, čigar zemljišče ima vsaj 200 ha površine (popolna lovska pravica), manjša zemljišča se pa združujejo v občinska lovišča (§ 5. l. z.). Zakupnik lovišča ima le osebno pravico izvrševati lov na tujem zemljišču.

Iz teh določb lovskega zakona je posneti, da je naš lovski zakon usvojil nemški tip okupacijskega sistema. Predmet (objekt) divjega lova je torej po našem pravu okupacijska pravica lovskega upravičenca (prvotna ali prenesena), ne pa lastnina na divjačini. Divji lov torej ni zločin zoper lastnino, marveč kršitev okupacijske pravice.

III. Kriminalno ali policijsko nepravo?

Pred vsem je treba rešiti vprašanje, ali je treba kaznovati poseg v lovsko pravico sodno ali politično, kot kriminalni ali kot policijski zločin.

V vseh lovskih zakonih najdemo javnopravne omejitve lova. Te so osebne (sposobnost za lovsko karto, orožni list) ali stvarne (varstvena doba, način, sredstva, orodje itd.). Kršitev teh prepovedi se kaznuje kot policijski prekršek. Sodi jih politično oblastvo.

Vse nekaj drugega pa je divji lov. Z vidika splošnega gospodarstva ima lov aktiven saldo: dohodki iz lovskih kart, za-

kupnin, lovska industrija, zaposlitev paznikov itd. Lovski upravičenci izdajajo za lov velike vsote: zakupnine, plače za paznike, izdatke za lovsko orodje itd. Če posega druga oseba v tujo lovsko pravico, posega s tem v imovinske pravice lovskega upravičenca. To je konkretna pravna dobrina, kršitev te dobrine je kriminalno nepravo, krivdna kršitev pa kriminalen zločin. Država ima po tem, kar smo ravnokar navedli, interes na tem, da ščiti lovsko pravico tudi kriminalno.

S tem je obenem rešeno vprašanje zakonske sistematike, kam naj se uvrsti lovski prestopek. Lovski prestopek spada torej v kazenski zakon v posebni odsek poglavja zločinov zoper imovino in imovinske interese. Tako obravnavajo divji lov najnovejši osnutki kazenskih zakonov. Izmed sedanjih kazenskih zakonov dela izjemo le francoski in nekateri drugi kazenski zakoni, ki vidijo v divjem lovu le kršitev prepovedi (delit de chasse).

Tudi naš lovski zakon ne razlikuje točno kriminalnega in policijskega neprava. V § 85. štev. 3. se politično(!) kaznuje (§ 91. l. z.), »kdor namenoma zaradi lova(!) vodi psa v tuje lovišče«. Tu gre za poskus divjega lova, torej za kriminalno nepravo. Po določbi § 88. se pa politično (§ 91. l. z.) kaznuje, kdor vedoma brez dovoljenja lovskega upravičenca lovi(!) v tujem lovišču. Tu gre za dejanski poseg v lovsko okupacijsko pravico, torej za kriminalno, ne pa za policijsko nepravo. Še bolj očitno izhaja kriminalni značaj dejanja iz določbe § 88. štev. 2, ki kaznuje prav tako le policijsko (§ 91. l. z.) onega, ki »se pri kršitvi tega zakona (torej tudi pri divjem lovu) ... upre lovskemu nadzornemu organu z grožnjo ali s silo«. Nasilni divji lov ogražajo novejši osnutki z robijo.

IV. Sistematika.

Vprašanja sistematike smo se dotaknili že prej (III.). Določbe o divjem lovu spadajo v kazenski zakon, vse druge kršitve javnopravnih prepovedi pa v upravni (lovski ali ribarski) zakon. Divji lov je treba kriminalizirati v kazenskem zakonu tudi zaradi tega, ker ga je treba iz razlogov kazenske sistematike obravnavati obenem s posegom v ribarsko pravico.

V. Vsebina lovske pravice.

Prihodnje vprašanje kriminalizacije divjega lova je: Kaj je treba ščititi v okviru lovske pravice? Na to vprašanje odgovarja lovski zakon v določbi § 1. Po tej določbi je vsebina lovske pra-

vice: »zasledovati, loviti, ubijati in si prisvajati divjačino« in druge stvari, ki so po lovskem zakonu predmet lovske pravice. Razen tega spada k lovski pravici pravica divjačino gojiti.

Lovska pravica se deli torej v prisvojitveno (okupacijsko) in v gojitveno. Gojitvena pravica je napram prisvojitveni pripravljalnega značaja. Ona naj pripravi pogoje za prisvojitev divjačine. Njena vsebina je: po lovišču hoditi, razmnoževati in vzdrževati divjačino.

Prisvojitvena pravica je izključna (§ 1. odst. 1. l. z.) pravica (monopolska), gojitvena pa ne.

Kriminalno je treba ščititi praviloma le okupacijsko pravico, zoper posege drugih oseb v gojitveno pravico nudi civilno pravo zadostno zaščito.

VI. Kazen.

Avstrijski osnutek kazenskega zakona iz l. 1927 pravi (str. 263), da bodi kazen za divji lov enaka oni za tatvino. Po češkoslovaškem osnutku je kazen za divji lov (§ 321.) milejša kakor kazen za tatvino; pri divjem lovu namreč ne gre toliko za željo po dobičku, marveč za lovsko strast. Vsekakor pa bodi kazenski okvir za divji lov obširen.

Sodstvo divjega lova naj se prepusti sreskim sodiščem. Kazenski okvir od 7 dni do 1 leta je dovolj širok, da se lahko kaznujejo s to kaznijo tudi hujši primeri. Saj sodijo sreska sodišča tudi vse imovinske delikte, pri katerih škoda ne presega zneska 1000 Din.

Obrtoma izvršeni divji lov naj se kaznuje strožje. Obrtoma lovi, kdor si ustvarja z lovom trajen dobiček. Takega divjega lovca naj sodi okrožno sodišče (sodnik poedinec). Kazen bodi strogi zapor, ker gre za dejanje iz koristoljubja. Najnižja kazen naj ne bo nižja kakor strogi zapor treh mesecev. S tem bodi poudarjeno, da meji tako dejanje na zločinstvo (§ 71., štev. 4 k. z.). Z isto kaznijo naj se kaznuje, kdor uporablja pri neupravičenem ribarjenju eksplozivne snovi ali snovi, ki so ribam škodljive. S takimi snovmi se namreč povzroča nevarnost za ribarstvo, ker se uničuje ribji zarod v večjem obsegu.

Nasilni divji lov naj se kaznuje kot zločinstvo z robijo.

Kazenske sankcije za divji lov naj bi bile torej sledeče:

preprosti divji lov: zapor od 7 dni do 1 leta (sresko sodišče),

obrtni divji lov: strogi zapor od 3 mesecev do 5 let (sodnik poedinec okrožnega sodišča),

nasilni divji lov: robija od 1 leta do 10 let (senat trojice okrožnega sodišča).

VII. Ribarstvo.

Za kriminalizacijo posega v ribarsko pravico velja v bistvu to, kar smo navedli o divjem lovu.

Tudi v razvoju ribarstva razlikujemo več sistemov, in sicer:

1. Svobodni ribolov. Ta je veljal dotlej, dokler si niso vladarji prisvojili ribarske pravice. Ta sistem velja še dandanes v nekaterih državah.

2. Sistem samostojne ribarske pravice. Ta se kaže v dveh oblikah:

a) kot regal. Ta je nastal v 12. stoletju. Ta regal je prešel od vladarja polagoma na državo;

b) kot privatna pravica, ki je neodvisna od lastnine na vodni strugi (koritu). Ta pravica se pridobiva tako kakor vsaka druga pravica po odredbah obč. drž. zakonika;

c) kot realna pravica: lastnik vodne struge sme izvrševati tudi ribarsko pravico.

3. Mešani sistem. Ta sistem je varianta sistema pod 2.: Realna in regalna pravica veljata ena poleg druge. Kriterij za razmejitev obeh pravic je delitev vodá v javne in nejavne, po naši zakonodaji (srbski ribarski zakon in osnutek ribarskega zakona) v »večje« in »manjše«. »Večje« vode so one, ki so plovne za večje ladje. V večjih vodah ima po jugoslovanskem osnutku ribarskega zakona ribarsko pravico država, v manjših pa privatne osebe.

VIII. Vsebina ribarske pravice.

Ribarska pravica je pravica gojiti, loviti in si prisvajati vodne živali, ki so po ribarskem zakonu predmet ribarske pravice. To so: ribe, raki, školjke, žabe, ribja hrana, ribje ikre in slično.

Gojitev obsega: pristop k vodi, stopanje na tuje zemljišče izven ograjenih prostorov, vlaganje in ohranitev ribovja (naprava drstišč, zakloniš̌č, uničba ribjih škodljivcev).

Predmet kriminalnega ribarskega prestopka je le okupacijska, ne pa gojitvena pravica (V.). Če vloži n. pr. druga oseba neupravičeno v tuje lovišče neko ribjo vrsto, ki ne sodi v to ribjo vodo (n. pr. klene v postrvji potok), sme ribarski upravičenec zahtevati zaščito le pri civilnem sodniku.

Že Constitutio criminalis Carolina je pravilno presodila naravo ribarskega prestopka. Razlikovala je tatvino rib iz ribnjač od »tatvine« rib iz tekočih vodá.[4] Ta pravilna misel se pa ni uveljavila v poznejši kazenski zakonodaji; ta je namreč kaznovala neupravičeni ribji lov kot tatvino. Zadnji petrefakt tega nepravilnega nazora je med vsemi kulturnimi državami ohranila edinole Avstrija.[5] Vse druge države kaznujejo ribjo tatvino kot samostojen delikt, t. j. kot delikt poseganja v tujo okupacijsko pravico.

Tudi pri ribji »tatvini« razlikujemo v zakonodaji dva tipa. Nekatere države imajo neupravičeno ribarjenje (poseg v okupacijsko pravico) za policijski prekršek, n. pr. Francija, Belgija, vse druge ga pa pravilno kriminalizirajo kot kriminalni zločin.

IX. Neupravičena posest lovskega (ribarskega) orodja.

V noveli k nemškemu kaz. zak. (28. junija 1935)[6] se kaznujejo divji lovci, ki so bili že kaznovani zaradi divjega lova, pa neupravičeno posedujejo lovsko (ribarsko) orodje. Že v noveli iz l. 1933 je nemška vlada uzakonila določbo, po kateri se kaznujejo osebe, ki so bile že kaznovane zbog tatvine, če se najdejo v njihovi posesti predmeti, določeni za vlom.

Za našo zakonodajo določba o neupravičeni posesti lovskega (ribarskega) orodja ni aktualna, ker še nimamo določbe o kriminalizaciji posesti vlomnega orodja.[7] Dokler pa nimamo splošne določbe o posesti tatinskega orodja, ni moči iz razlogov zakonske sistematike kaznovati neupravičeno posest lovskega (ribarskega) orodja.

X. De lege ferenda.

Na podlagi navedenega bi bilo treba kazenski zakon popolniti[8], in sicer tako, da bi se v XXVII. poglavje uvrstil nov (osmi) odsek, kakor sledi.

---

[4] Nagler, V. D. B. 446, 499.

[5] § 174. II. avstr. k. z. »divjačina v ograjenih gozdovih, s posebno drznostjo ali obrtoma«.

[6] Novela je dobila veljavo 1. septembra 1935.

[7] Določba § 160. k. z. daje v tem pogledu le delno zaščito.

[8] Novelizacija kaz. zakona bi se lahko izvedla s posebnim zakonom (novelo) ali v finančnem zakonu. Določbe o divjem lovu bi se uvrstile v finančni zakon. Lahko bi se pa sprejelo v finančni zakon tudi pooblastilo, s katerim se minister pravde pooblašča, da dopolni kaz. zakon z določbami o neupravičenem lovu in neupravičenem ribarjenju.

8. O neupravičenem lovu in neupravičenem ribarjenju.

Neupravičen lov.

§ 383 a.

1. Kdor kršeč[9] tujo lovsko pravico[10] lovi, ubije ali si prisvoji divjačino ali kdor si prisvoji, poškoduje ali uniči stvar, ki je predmet[11] lovske pravice, se kaznuje z zaporom do enega leta.[12]

2. Kdor započne dejanje, navedeno v prvem odstavku, obrtoma ali iz navade, se kaznuje s strogim zaporom[13] ne izpod treh mesecev.

Neupravičeno ribarjenje.

§ 383 b.

1. Kdor kršeč tujo ribarsko pravico ribari, ubije ali si prisvoji ribo[14] ali kdor si prisvoji, poškoduje ali uniči stvar, ki je predmet ribarske pravice,[15] se kaznuje z zaporom do enega leta.

---

[9] S tem se poudarja poseg v tujo imovinsko pravico (razlika med kriminalnim lovskim prestopkom in policijskimi lovskimi prekrški). Enako: avstr. o. 1927, § 362., avstr. o. 1909, § 348., čeh. o., § 321. Ne bi zadostovalo reči: »Kdor neupravičeno lovi, se kaznuje...« Neupravičeno lovi n. pr. tudi lovski upravičenec sam, če lovi v varstveni dobi.

Člen 270 § 1. poljskega kaz. zakona iz l. 1932 pravi: »Kdor krši tujo lovsko ali ribarsko pravico, se kaznuje...« Ta dikcija vsaj za naše razmere ni uporabna. Kršitev »gojitvene« pravice ni kriminalno nepravo, le kršitev prisvojitvene pravice naj se sodno (!) kaznuje.

Kdor pa odvzame lovskemu upravičencu divjačino, ki je že v njegovi lasti, n. pr. divjačino iz zverinjaka, se bo kaznoval tudi v bodoče kljub določbi § 383 a zbog tatvine.

[10] Po § 1. lovskega zakona daje lovska pravica pravico: loviti, ubijati in si prisvajati divjačino.

[11] Predmet lovske pravice so po § 1. l. z. tudi »odpadli uporabni deli divjačine (rogovje, jajca divje perjadi). Tudi poškodovanje ali uničenje teh stvari se kaznuje.

Novela k nemškemu kaz. zak. (§ 292.) z dne 28. junija 1935 pravi: »Wer unter Verletzung fremden Jagdrechts dem Wilde nachstellt, es fängt, erlegt oder sich zueignet, oder eine Sache, die dem Jagdrecht unterliegt, sich zueignet, beschädigt oder zerstört, wird mit Gefängnis bestraft.«

[12] Kompetenca sreskega sodišča (§ 9., štev. 2 k. p.).

[13] Dejanje iz koristoljubja. Uporaba § 43. k. z. — kumulativna denarna kazen.

[14] Kazniv ni le, kdor neupravičeno ribari, marveč tudi, kdor si neupravičeno prilasti ribo, ne da bi ribaril, n. pr. mlinar zapre zatvornico, struga mlinščice je suha; popotnik, ki pride slučajno mimo, pobere ribo, ki je ostala na suhem.

[15] Predmet ribarske pravice so tudi druge uporabne vodne živali, ki jih ribarski zakoni taksativno naštevajo, n. pr. raki, školjke, ribji zarod itd. Razen tega so predmet ribarske pravice tudi ribje ikre.

2. Kdor začne dejanje, navedeno v prvem odstavku, obrtoma ali iz navade ali uporabljaje škodljive ali eksplozivne snovi,[16] se kaznuje s strogim zaporom ne izpod treh mesecev.

§ 383 c.

Predpisi §§ 321., 324., 325.[17] veljajo tudi za dejanja iz §§ 383 a in 383 b.

Zaplemba.

§ 383 č.

1. Lovsko orodje, psi ali druge živali ali ribarsko orodje, ki ga je storilec ali udeleženec imel pri sebi ali uporabil, se zapleni, dasi ne pripada nikomur izmed njih.[18]

2. Zaplemba se ne izvrši, če so se stvari, navedene v prvem odstavku, uporabile brez krivde lastnika.

Nasilni divji lov.[19]

§ 383 d.

Kdor uporabi, zaloten pri dejanjih § 383 a ali 383 b, zoper kakšno osebo silo ali ji preti z istočasno nevarnostjo za življenje ali telo z namero, da bi on ali kdo drugi obdržal plen ali stvar, navedeno v § 383 č ali da se on ali kdo drugi izogne kazni, se kaznuje z robijo do desetih let.

---

[16] Eksplozivne in narkotične snovi (omotica) povzročajo mnogo škode, ker se s tem uniči mnogo rib, ribjega zaroda in drugih vodnih živalic, ki so ribam za hrano.

[17] § 321. k. z. govori o poravnavi škode, § 324., 325. k. z. o omejitvi oficialnega načela za tatvine in utaje med sorodniki.

[18] Ta določba je potrebna, da storilec ne prepreči zaplembe orodja z izgovorom, da stvari niso njegove. Da se pa preprečijo trdote, odreja drugi odstavek te določbe, da se zaplemba ne izvrši, če se lastniku stvari ne more pripisati nobena krivda, n. pr. divji lovec je uporabil puško brez vednosti lastnika.

[19] Nasilni divji lov sliči razbojniški tatvini (§ 327. k. z.). Ta se kaznuje s kaznijo razbojništva, če uporabi tat po izvršeni tatvini sredstva razbojništva, da si ohrani plen. Divjega lovca ni moči kaznovati po tej določbi. Pogoj razbojniške tatvine je namreč ta, da se storilec zaloti pri »tatvini«, to je pri »odvzemu« stvari. Divji lov pa ni odvzem, marveč poseg v tujo okupacijsko pravico. Zato je treba skladno z določbo § 327. k. z. po vzoru tuje zakonodaje (§ 365. nemškega o. 1927) ustvariti za divje lovce posebno določbo.

Kores Karel

Lovec v oktobru

Pojanje jelenov gre h koncu. Odpojani jeleni se umikajo v miru v goščave in se le redko vidijo. Če v nižje ležečih gozdovih rukanje še ni popolnoma potihnilo, potem ne rukajo orjaki, ki so večkrat po težkih borbah obdržali mesto, temveč slabši jeleni, ki so nastopili dediščino po glavnih jelenih, ko so se umaknili prostovoljno ali premagani, odnosno padli, zadeti z dobro pomerjeno kroglo.

Damjak gre v oktobru po plemenu.

Srnjak se je odpočil od naporov prska in je zopet dober v divjačini. Brezskrbnega življenja pa še nima: še vedno se more streljati, in sicer na zalazu ali na čakališču ali s pritiskanjem, če smatra lovec v interesu staleža še nadaljnji odstrel srnjakov za primeren.

V nekaterih krajih se v drugi polovici meseca že vršijo pogoni na zajce. Med plenom pa bo najti še marsikatero »rokavico«.

Lov na fazane se more že vršiti, vendar ni uspešen, dokler je zemlja še odkrita in podraščina olistana.

Selitev kljunačev je v polnem teku. S čakanjem bodo samo dobri strelci dosegli uspehe. Uspešnejši je lov z mirno iskajočim ptičarjem ali z gonjo, če je dovolj kljunačev.

Jerebice se še love. Mlade jerebice so že popolnoma dorastle, pa drže zlasti slabo, če so bile že večkrat obstreljevane. Jereb še rad pride na klic, vendar se rajši pritihotapi kakor burno prileti. Povodna divjačina se strelja največ iz zaslona ali iz jame. Obisk kolibe z uharico je še vedno uspešen.

Tolsti jazbec se more izkopati ali ujeti v past. Tudi za lisice se pasti že obnesejo.

V oktobru mora lovec gledati na to, da si za potrebo oskrbi z želodom in divjim kostanjem. Zaloga se mora hraniti v suhih, zračnih prostorih; večkrat se mora premešati, da ne splesni.

Janko Skalé

Pošast v Ižanskih hribih

Podlesnikov Tine tam v Ižanskih hribih je postaven fant. Pet let je že minulo, kar je odslužil kadrovski rok pri vojakih, tri pa, kar mu je oče izročil precej veliko posestvo, da se z njim ukvarja in ubija, kakor ve in zna. Sedaj kraljuje tam s svojo ženico in dvema otrokoma po svoje, tarna in stoka, kakor je pač sedaj povsod navada v teh slabih časih. Pri vsem tem je »kulant« možakar in prav rad se z njim pomenim, kadar nanese, da se srečava.

Ko sem poznega jesenskega popoldne počival na klopici pred logarjevo domačijo, je prisedel Podlesnikov Tine, da nekoliko pomožujeva. Seveda se je pogovor sukal okoli lova, ki je Tineta jako zanimal, toda bil je pošten človek, samo polhi so ga jako mikali. Sedaj, ko je oženjen in ima dva rejena polha doma, je opustil tudi lov na polhe, vendar se o njem kaj rad meni in obuja spomine na prelepe čase, ko je še kot fant, prost in glasan kot šoja v bukvi, pohajal po gozdih in stikal za polšinami.

»Oj, zdaj-le vam pa povem čudovito zgodbo, če hočete poslušati,« pravi Tine in me pogleda vprašajoče.

»Le na dan z njo, Tine, če diši po lovu in je obenem resnična,« mu odgovorim.

»Vse je bilo res,« prične s pripovedovanjem, »in danes se dogodka spominjam, kakor da se je pripetil včeraj. No, veste, bil sem še fantin, v zadnji razred sem hodil, ko sem se popoldne pred kvaternim tednom zmenil s sosedovimi, da gremo v griče polharit. Štirje smo bili; jaz sem bil najstarejši, zato sem imel komando. Pred mrakom jo mahamo, dobro naloženi s stavami v bukovje. Po dogovorjenem načrtu se razkropimo vsak v svojo stran, nastavimo samostrine po rogovilah in pred polšine in se snidemo na določenem prostoru z velikim upanjem na uspešen lov. Napravimo velik ogenj in pričnemo peči s seboj prineseni krompir.

Vreme je bilo pač jesensko, pusto in hladno. Od vzhoda je včasih močno potegnila ribniška burja skozi redki gozd. Naša obleka iz lahkega blaga ni bila prikladna, da bi nas varovala od hlada. Pa mladi smo bili, samostojni polharji in ni nas dosti motilo, če se nam je delala kurja polt. Priznam pa, da sem večkrat sum-

ljivo posluhnil in pogledal v temo, ko smo se gnetli okoli ognja in brskali krompir iz žerjavice. V misli so mi hodile zgodbe, ki so mi jih pravili stari oče o Turkih in Psoglavcih, in doživljaji, ki so jih sami imeli svoje čase pri polharenju. Podnevi se mi je vedno zdelo, da mi stari oče zato pravijo te pripovedke, da bi me odvrnili od polšjega lova, zdaj ponoči pa mi je skoraj ta vera minila. Tudi matere sem se spomnil, ki je vedno tarnala, kadar sem šel nad polhe, kajti raztrgan suknjič in razporjene hlače sem bolj gotovo prinesel domov kakor pa kaj prida polhov. Strast na polhe pa mi je počasi izgnala vse te bežne misli in pozabil sem dedovih zgodb, materinega tarnanja in očetove šibe.

Ta večer, kakor sem že povedal, sem imel jaz besedo. Ko sem domneval, da je čas pregleda pasti, sem ukazal, naj gremo pobirat polhe. Ker je v tem prilezlo nekaj lune na obzorje, se je toliko videlo, da ni bilo treba prižigati trsak za razsvetljavo. Kmalu smo našli drevesa, kjer so bile stave. Jaz sem se prvi vrnil k ognju. Z lovom nisem imel sreče; le dva polhka sta obvisela v pasteh. Boljše so odrezali družabniki in v meni se je vnela zavist, ki menda tli v večini lovskih src. Sklenil sem, da ponesem nekaj svojih stav na najboljši prostor, in sicer na Zgončev laz, na tisto staro bukev, ki je stara tristo let, kakor so mi pravili stari oče. Bil je res dober prostor za polharenje, vendar pa ne za vsakega fantina. Zelo nepriljubljen kraj je bil to in bolj strahopetni so se ga ogibali. Vse mogoče stvari so šepetali o tem lazu moji sovrstniki in celo odrasli so pravili, da je često slišati v lazu stokanje pogubljenih duš. Vse to ni nič izdalo: v domišljiji sem že videl polno malho ujetih polhov in zavist mojih tovarišev.

Skoro pol ure sem se spotikal ob skale, korenine in odpale veje, preden sem prišel na rob laza. Obstanem in posluhnem: neznansko so pihali polhi po vejah in luščili žir. Nad menoj nekaj zaškriplje, zona me spreleti po vsem telesu in občutek dobim, kakor da stojim v ledeno mrzli vodi. Zopet je vse tiho. S težavo najdem bukev, staro in zveriženo. Počasi se pričnem spenjati od veje do veje. S prvo stavo sem bil gotov in ko otipavam vejo, da bi pritrdil še drugo past, zarjove ne daleč pod menoj tako neznansko grdo, da sem za gotovo mislil: zemlja se je odprla in izbruhnila peklenščka, ki zdaj tukaj tuli v tisoč mukah. Ê-oooh, ê-oooh, oh, oh je zarjulo ponovno. Skušal sem si domisliti prilične molitve, da bi me obvarovala vsega hudega. Vse v meni je odpovedalo, tudi spomin, le srce mi je tako neznansko bunkalo, da sem si mislil: zdaj, zdaj mi skoči v goltanec in se bom zadušil. Sklepal sem z življenjem, obujal kes in stokal na veji. Iz odre-

venelih rok mi pade škatla in se odbija z ropotom od veje do veje v temno globino. Takoj skoči pošast proti moji bukvi in rogovili po vejah. Gotovo me najde in sklati z drevesa. Še »Jezus-Marija« sem vzdihnil, potem pa se mi je zavrtelo v glavi in zamolklo so se čuli udarci vej po moji glavi, hrbtu in nogah. V gosti temi sem padal v globino brez dna, spremljan od pošastnega rjovenja...

Premražen in moker se zbudim, ena sama bolečina sem bil pod to grozno bukvijo. V prvem hipu se nisem zavedel, kje sem in kaj je z menoj. Široko sem odpiral oči: nad menoj žarko solnce, okrog mene pa zakleti Zgončev laz v zlati jesenski luči — brez hudobe.

Kakšen sem se privlekel domov, si lahko mislite: pobit, opraskan in raztrgan v pravo očetovo in materino veselje. Oddahnila pa sta se vendar zadovoljno, da sem se vrnil živ, zakaj močno je skrbelo oba, kje je njihov Tinček. To pot mi oče tudi niso nadjali nikakih bunk, pa menda iz preprostega razloga, ker ni bilo na mojem telesu toliko zdravega prostora, kamor bi jih mogli pritisniti.

Za tisto jesen sem imel polšjega lova zadosti. Ostajal sem rajši za pečjo in premišljeval o hudobi, ki me je sklatila z Zgončeve bukve. Dolgo nisem vedel, kaj je prav za prav bilo. Večkrat sem prisluškoval pogovorom starejših polharjev, ki so pravili o nekakšni govedi, ki hodi jeseni po naših hostah in neznansko rjove. No, pozneje so dognali, da se pravi tej govedi — jelen. Kakor pa vi zdaj pravite, se jeleni jeseni ženijo in takrat tulijo, ali, kakor se lovsko reče, rukajo. Bo že prav tako, jaz sem pa le že pred leti torej čul jelena, prej kot vsi lovci, kar vas je. No, vidite, to je moja zgodba s pošastjo, ki se je izprehajala po Ižanskih hribih.«

Iz lovskega oprtnika

Vse lovce opozarjamo ponovno na združeno tekmovalno streljanje Strelskega okrožja Ljubljana in ljubljanske podružnice Slov. lovskega društva, ki se vrši dne 5. in 6. oktobra t. l.

Streljanje Strelskega okrožja, ki se ga lahko udeleže tudi člani SLD, bo oba dneva, lovsko strelska tekma pa samo v nedeljo, dne 6. oktobra, in sicer od 8.—12. ter od 13.—17. ure.

V soboto, dne 5. oktobra bodo lovcem na razpolago lovske tarče za kroglo (srnjak in gams) za pristreljevanje pušk in poizkusne strele, in sicer ves čas, ko bo streljanje Strelskega okrožja. V nedeljo 6. oktobra pa pristreljevanje in poizkusni streli ne bodo dovoljeni več.

Program za vse strelsko tekmovanje se bo dobil na strelišču za ceno 1 Din.

Kakor že javljeno, se vrše tekme na ljubljanskem vojaškem strelišču ob Dolenjski cesti. Prireditveni odbor vabi vse lovce k največji udeležbi.

Zastopnik SLD pri upravljanju banovinskega lovskega sklada. — Po banski uredbi z dne 20. februarja 1935 se poslužuje ban pri upravljanju lovskega sklada posvetovalnega odbora treh članov, od katerih imenuje ban dva člana, tretjega pa banovinska zveza lovskih društev. SLD, ki po § 105. z. o l. do ustanovitve te zveze začasno vrši posle zveze, je v ta posvetovalni odbor poslalo svojega blagajnika, g. ravnatelja Ivana Zupana.

Lep lovski uspeh v pretekli zimi nam kaže naša slika: tri lisice v enem dnevu je ustrelil gozdar Drago R o z m a n iz Mislinja. Ta vrli lovec je znan zlasti kot zatiralec roparic in je pri lisicah že prekoračil število 300!

Žalostna usoda je doletela krasnega j e l e n a šestnajsteraka nad Grčarevcem pri Planini koncem avgusta t. l. Psi volčjaki italijanske fašistične obmejne straže so ga napodili v žične zapreke, kjer se je tako zapletel, upehal in tako težko ranil, da ga je moral gozdar S. iz Grčarevca rešiti muk s strelom. Jelen je tehtal okrog 220 kg, kratko odsekano rogovje pa 9 in pol kg.

—d—

Lovske čuvaje ponovno opozarjamo, da izpolnijo 8. številki »Lovca« priloženo prijavo in jo pošljejo svoji podružnici. Ako se kdo ponesreči, naj to takoj javi tajništvu SLD. — Žalosten primer iz zadnjih dni, ko je lovski čuvaj javil svojo nezgodo na lovu šele po preteku enega leta in bil seveda odklonjen, kaže, da se lovski čuvaji še vedno ne zavedajo pomena svojega nezgodnega zavarovanja.

Prsk srnjadi v Belokrajini se je letos zelo slabo izkazal. Kriva je bila najbrž neznosna vročina in suša. Vsa srnjad je prešla iz svojih navadnih nahajališč ter se držala v bližini maloštevilnih neusahlih studencev. Tudi je bilo nemara krivo spolno razmerje, ki je nekako 1:4, da so se srnjaki prav malo brigali za razne klice. V hribih je letos tudi košnja pričela za 14 dni prej nego običajno in je pala baš v čas prska, tako da so tudi kosci vznemirjali srnjad.

Lovsko srečo je imel vendar znani ljubitelj žive in mrtve divjačine S. iz K., ki je v zadnjih dneh prska »našel« ob stezi, ki vodi preko občinskega lovišča Blatnika v vas K., mrtvega triletnega srnjaka. Srnjak je gotovo izvršil samomor, pognal si šibre pod kožo in si povrh še z nožem prerezal vrat. Tudi je pustil na bližnjem kamnu nekaj nabojev kal. 12 ter klicno piščalko, samo puške ni bilo nikjer. Da ne bi kakšen nepridiprav pobral srnjaka in lovski pribor, se je popotni S. »usmilil« najdenih stvari, si oprtal srnjaka in ga urnih krač »mislil« nesti čuvaju lovskega zakupnika. Ko jo je primahal okoli 11. ure dopoldne pred Bukovčevo gostilno v K., so stopili iz hiše možje postave in vzeli »lovskega dobrotnika«

s seboj na orožniško postajo, kjer so mu izprašali vest in ga preiskali. Našli so pri njem izstreljeno patrono in nekaj polnih, piščalko in krvav žepni nož, ki so se ga držale srnje dlake. Kruti možje postave niso prav nič verjeli njegovemu zagovoru in zadevo ovadili sodišču. Tam pa so bili vendar mnenja, da je šlo za najdeno stvar, kajti S. je bil spoznan za nedolžnega in oproščen sumnje krivolovstva. Ker se lastnik najdenih patron ne oglasi, si bo fant k njim kupil še puško, ako morebiti tudi te ne najde, nabavi orožni list in lovsko karto, pa bo potem brez skrbi in sitnosti »iskal izgubljene srnjake«.

Satir.

Nekaj zanimivosti iz prepeličjega življenja. Dne 12. septembra popoldne smo se vozili z dolenjskim vlakom trije dolenjski župniki, vsi prijatelji narave in živalstva in dva tudi dopisovalca »Lovca«. Vsi trije smo bili dopoldne tudi na velesejmu in smo bili edini v tem, da nas je na letošnjem jesenskem velesejmu prav posebno zanimala razstava morskih živali. Med drugimi pogovori sem vprašal tudi g. Fr. Vidmarja, mestnega župnika iz Višnje gore, če je bilo letos tam kaj prepelic, in sem omenil, da jih je bilo letos pri nas in v naši okolici izredno malo, da sem jih le parkrat slišal, drugi nekateri pa celo nobenkrat. Nato je začel praviti g. župnik nekaj prav zanimivih pojavov iz prepeličjega življenja, ki jih je sam skusil. Prosil sem ga, naj mi jih popiše in pošlje, da jih priobčim v »Lovcu«, kar je storil prav rade volje. Njegovo poročilo se glasi: Dobil sem prepelico (bil je prepeljak = samec) iz bivšega zoologičnega vrta v Ljubljani. V okolici Višnje gore nisem bil čul prej nobene prepelice. Spomladi pa je prepevala moja prepelica v kletki na oknu, da so jo ljudje čuli daleč naokoli. Sosed se je pritoževal, da ponoči ne more zatisniti oči, ker prepelica tako glasno vpije, zopet drugi pa so jo radi poslušali, češ, da že več let niso slišali nobene prepelice. Neko noč je bilo posebno glasna in nemirna. Bilo je v začetku maja. Ko sem zjutraj odprl vežna vrata pod oknom prepelice, sem našel na tleh mrtvo prepelico. Prepričan sem bil, da je moja ušla iz kletke in poginila. Pogledam v kletko na oknu, pa je bila v njej moja prepelica zdrava in vesela. Poberem mrtvo prepelico in zapazim, da je samica. Dognal sem potem, da so se ravno isto noč vračale prepelice z juga čez Višnjo goro, pa je moja priklicala samico, ki se je zaletela v okno in se ubila. Brž zatem so se oglasile prepelice po vsej okolici. Nastanile so se po klicu moje prepelice. Tisto leto so dobili ljudje pri žetvi več mladih prepelic. Meni je prinesel nekdo štiri mlade, ki so postale krotke, da so zobale iz rok. Ko pa je prišla jesen, so postale nemirne, ena se mi je ubila sama v kletki, druga se je zaletela na hodniku od tal v strop in se ubila, zato sem ostali dve izpustil. Ostala mi je samo še prva, ki mi je prepevala pet let, potem pa mi je v hudi zimi zmrznila. Odkar pa ne poje več moja prepelica, so utihnile v okolici tudi druge. Letos sem čul samo enkrat prepelico, medtem ko so prejšnja leta prepevale povsod naokoli.

I. Šašelj.

Zakaj medved guli drevesa? Moj spis »Červanovi spomini« v Lovcu je napotil lovskega tovariša Jožeka Janežiča z Bizeljskega, bivšega jugoslovanskega dobrovoljca v Rusiji, da mi je pisal pismo, v katerem pravi med drugim sledeče: »Kakor vidim, si beliš glavo, zakaj medved lupi skorjo z raznih drevesnih debel. Odgovor na to Ti dam lahko jaz in upam, da je tudi edino pravilen. Medvedu je namreč kak hrošč prava poslastica. Če pa zapazi katero teh delikates na deblu in se mu le-ta morda skrije v kako razpoko, začne od nestrpnosti trgati lubje z drevesa in to tako, da včasih kakšno drevo popolnoma olupi. Opazoval sem namreč to početje neštetokrat v Sibiriji, čeravno pri udomačenem medvedu. Bil je celo slučaj, da je v drvih, zloženih

v skladovnice, zapazil kakega hrošča, ki se mu je pa skril v notranjost kupa. V par sekundah je razmetal cele skladovnice drv, tako da so bili delavci nanj že nejevoljni.«

Tudi naš medved ima rad hrošče in njihove ličinke ter črve in mravlje. Često prevrača zato v gozdu kamenje in hlode, razgreba stare štore, tudi pod skorjo starih dreves jih išče. Opazovali so, da medved celo stare konjske fige razbrska zaradi hroščev. Ne bo pa držalo, da je to edini vzrok poškodovanja dreves. Zasledoval sem stvar in izpraševal o tem gozdarje in logarje, ki žive že desetletja v medvedjih revirjih. Medved se često drgne ob razna drevesa, predvsem po zimskem spanju, zaradi raznih zajedalcev, ki so se mu vgnezdili v kožuhu. Pri tem drgnjenju, ki se opaža do višine 80 cm od tal, poškoduje včasih nekoliko tudi skorjo. Toda večje poškodbe od krempljev in zob so našli v višini 1.50 do 2.50 m od tal, najčešče na smreki, redkeje na jelki, še redkeje na macesnu in boru, torej samo na iglavcih, in to na zdravih deblih od 15 do 30 cm prsnega premera. Običajno se vidi, kako je medved z vso silo potegnil s šapo po deblu navzdol, zadrl kremplje v lubje in ga odtrgal v dolžini okoli 30 cm za dober pedenj široko (širina šape) od debla in ga razcefral s kremplji ali morda z zobmi. Tako nastane okoli 30 cm dolga poškodba na deblu.

Pri nekem drevesu je poškodoval tudi les, nakar se je rana zalila s smolo. Logar je redno opazoval takšne poškodbe, pa ugotovil, da prihaja medved včasih tudi večkrat med letom, ne samo v času meževnosti, k drevesu, kar se je videlo po novi sveži rani in odrgnjeni smoli. To drevo se je nahajalo ob njegovi glavni stečini in medved ga je v teku let večkrat na sličen način poškodoval.

Kakor sem omenil, je takšna škoda malenkostna. Da se laže predoči, navajam, da je omenjeni, sicer prav vestni logar našel v revirju s površino okoli 3000 ha, kjer se je nahajalo redno 6 do 8 medvedov, v dobi petnajstih let v vsem samo pet na sličen način poškodovanih dreves. Nekateri pravijo, da zaznamuje medved na ta način svojo višino na drevesu (Bärenmassbäume), drugi zopet, da si kremplje brusi, če mu delajo težave pri hoji. (Primerjaj praskanje mačke po lesu!). Opozoril sem tudi na opazovanja v Karpatih, oziroma na mnenje ondotnih gozdarjev, da liže medved drevesni sok. Naši gozdarji in logarji pa so mnenja, da dela medved to predvsem iz objestnosti in igravosti. Inž. Sevnik.

Merjasec samomorilec. V revirju g. Josipa Palme-ja, graščaka na Igu, je prve dni septembra t. l. skočil s skale v Iškem Vintgarju velik, okoli 150 kg težak merjasec v prepad, ne da bi ga kdo podil. Obležal je z razbito hrbtenico, zlomljeno levo nogo ter nekaj rebri ter razmesarjenim rilcem mrtev v bližini vodnega zajetja. V koži so ugotovili več zastarelih ran od šiber in krogel. Nemara jo je naveličan »krize« prostovoljno ubral v smrt.

Neprostovoljno pa je gotovo zapadel smrti velik merjasec pri toplicah Falkenhausen v Nemčiji, ki ga je ubila strela, ko je pod smreko vedril v hudi nevihti. B. H. S.

Lisica in mačka. So lovci, ki trde, da se lisica in mačka razumeta kot »pes in mačka«. Kjer je dosti lisic v lovišču, tam je navadno zelo malo klatečih se mačk po polju. Moj lovski tovariš mi je gornje naziranje potrdil s tem, da mi je povedal, kako je pred nedavnim videl lisico, ki je nesla v gobcu mačko. Pred nekim grmom se je hipno ustavila in izpustila plen. Skočila je kot strela za grm in ulovila drugo mačko, ki ni imela več časa skočiti na drevo. B. H. S.

Pozor kadilci v gozdu! Često se čita, da je malomarni kadilec odvrgel ogorek cigarete in s tem povzročil požar suhega gozda. Tako se je zgodilo pred kratkim na otoku Braču, kjer je pogorelo zaradi nepazljivosti turistov pet

kvadratnih kilometrov borovega gozda. Večja je bila pa nesreča na Lünneburger Haide pri Knipeldammu, kjer je od odvržene cigarete pogorel najlepši gozd. Ko so končno ogenj pogasili, so našli na stotine zoglenelih srn, zajcev, fazanov in jerebic in veliko število roparic. Zato pozor kadilci! B. H. S.

Koristni lisjak. Pri Sv. Ilgenu je gosp. Karel Bier ustrelil velikega lisjaka, ki je imel zelo napet trebuh. Radoveden ga je odprl in mislil, da bo našel v drobu enega ali pa celo več zajčkov. V svoje začudenje je pa našel neprebavljenih 17 miši, ki jih je lisjak preko dneva polovil in pojedel. Malo tako pridnih lisjakov se klati po naših gozdih. B. H. S.

Bela srna. Kakor smo že poročali, se je pojavila v gozdu pri Bregenzu bela srna. Sedaj so jo našli utopljeno ob grabljah nekega jezu pri mlinu v kraju Lugen pri mestu Au. Najbrž je v nevihti zabredla v globoko vodo, iz katere se ni mogla rešiti. B. H. S.

Svetlo oko psa. Če ima pes svetlo oko, je to za mnoge pasme napaka in se pes na razstavah slabo oceni. Sedaj poroča sportni organ češkoslovaških vzrejevalcev psov, da je na vseučilišču Texas v Avstraliji iznašel prof. I. Parl injekcijo z »Irisanom«, ki točno v 86 dneh pobarva svetlo oko v temno. Baje se to umetno potemnelo oko tudi podeduje. Strokovni listi in pošteni gojilci plemenitih psov zadeve ne jemljejo resno, so pa tudi, ki zahtevajo, da se taka umetnija ne sme uporabljati. B. H. S.

Umetna poprava psov. Mednarodni kinološki savez v Bruslju je odločil, da se zavrnejo od ocene na razstavah vsi psi, katerim so operativnim potom »popravili« ušesa ali rep. Odločba je umestna in jo pozdravljamo. B. H. S.

Smučarji kot pomočniki lovcev. V Perchtolsdorfu so bili 24. maja obsojeni trije lovski tatovi na občutne zaporne kazni. Prijavili so jih meseca januarja smučarji, ki so jih pri njihovem nečednem opravku zalotili. Razprava je bila šele sedaj zaključena. Želeli bi, da bi tudi pri nas smučarji priskočili poklicnim lovcem na pomoč in prijavili morebitne sumljive dogodke in opazovanja na svojih turah. B. H. S.

Živali vremenski preroki. Bolje kot vsak revmatik napovedujejo premembo vremena živali v naravi, če jih redno in dobro opazujemo. To, kar redno vrše, se spremeni, svoje navade opuste, njih zadržanje je drugačno. Srnjad, ki se sicer pase na svojih mestih, ne zapusti varnega grmičevja. Muhe in mrčes jo nadlegujejo in ni ji pravega obstanka. Nemirno se kreta. Ptiči so nekam nejevoljni in ne žvrgole svojih pesmic kot sicer. Kokoši, posebno zvečer, ne sedajo na gredo, podnevi rade čepe na vejah po drevju in petelin se pozno v noč oglaša, vse to so znamenja, da se bo vreme izpremenilo. B. H. S.

Prezimovanje jerebic. Mnogo lovcev se bavi s krmljenjem jerebic v hudi zimi. V strokovnih časopisih se sem in tja berejo poročila, iz katerih posnemamo, da jerebice najbolje prezimijo v bližini gozda. Če zapade visok sneg, se takoj poskrijejo pod smrekove veje in v njihovi zaščiti brskajo za ostanki žuželk in travic, ki so morda še ohranjene. Takoj, če veter malo snežno odejo razgrne, polete na od snega sproščena mesta in iščejo borno krmo, da se pretolčejo iz najhujšega. Zato je primeroma dovolj jerebic tudi po hudi zimi tam, kjer je gozd v bližini.

B. H. S.

Veselje v Schönbrunnu. V živalskem parku v Schönbrunnu pri Dunaju so letos posebno srečni. Nedavno sta se rodila dva krasna jelena in mali bizon, kar je velika redkost. Še redkejši pa je zarod tapirjev. Kar stoji šenbrunski park, se tam še ni rodil tapir. Letos pa se je porodil čvrst eksemplar, ki je podoben po nogah konju, sicer pa prašiču in je zaradi svoje zunanjosti zelo zanimiv. Negujejo ga posebno skrbno.

B. H. S.

Udomačeni jazbec. Tudi jazbec postane včasih krotak. Tako je nedavno lovec A. L. ujel v jazbini mladega jaz-

beca, katerega je odnesel domov. Hranil ga je na posebnem prostoru s sadjem, vevericami itd., a jazbec je jedel najraje grozdje. Dajal mu ga je po tri kilograme dnevno. Po nekaj dneh mu je jedel iz roke in se pustil mirno božati. Ko pa grozdja ni bilo več, jo je po štirinajstih dneh ubral na polje in se zakopal v kunčjo jamo. Posečal je v »veliko veselje« sosedov vrt, kjer je napravil tudi nekaj škode. Tupatam jo je ubral v komaj 400 metrov oddaljen gozdiček. B. H. S.

94.000 mačk in psov. »Prekrasno« lovsko statistiko izkazuje letos ogrska država. Poleg ogromnega števila uplenjene divjadi izkazujejo predelki statistike tudi 44.818 psov klatežev in 49.733 pohajajočih mačk, torej skoraj sto tisoč pobitih »domačih« živali. Kako je mogoče tako veliko število? Na Ogrskem po vaseh ima namreč vsaka hiša psa in mačko. Vsled krize, morda tudi iz skoposti ali okrutnosti zapode lastniki mladiče enostavno od hiše. Ti se potem navadno zateko v polja in šume v največje »veselje« lovcev. Poleg škodljivosti za lov so te živali tudi opasne, ker razširjajo steklino. Zato tudi Ogrski ni bilo dovoljeno, da bi n. pr. v Frankfurtu razstavila svoje pse na svetovni razstavi.

Afriški lov v Nemčiji. Gostilničar A. pri Neuhofu blizu Hildesheima v Nemčiji je imel v kletki okoli dvajset opic, plemena refus. Te so mu neko noč pobegnile in pričele v bližnjem obširnem gozdu kričati, skakati po drevju in vznemirjati vso divjad. V bojazni za slednjo so zakupniki lovišč uprizorili velike love na opice, a vse brez uspeha. Le neki gonjač je eno ujel z roko, ali tudi ta mu je kesneje ušla. Tako ima Nemčija majhno afriško kolonijo sredi »rajha«. B. H. S.

Zavarovanje psov. Najtežji so danes trgovski posli, zlasti pri zavarovalnicah, kjer je konkurenca zelo velika. Zato zavarovalnice skrbe, da žive s časom in ustanavljajo vedno nove panoge. V Londonu anonsira te dni velika zavarovalna družba nov oddelek, in sicer zavarovanje prvovrstnih psov. Dragocenega psa torej lahko zavarujemo na smrt in za bolehanje. V slučaju, da pes pogine, kupi zavarovalnica enakovred-

»Pošast z Iżanskih hribov«.
(Jelen, ki ga je v Želimeljskem lovišču ustrelil g. Janko Skalé.)

nega drugega psa, za slučaj obolelosti pa plača prvovrstnega živinozdravnika in vse stroške za zdravila. Morda bomo v doglednem času tudi pri nas imeli take zavarovalnice. B. H. S.

Nemški ovčarji. Avstralska vlada je prepovedala uvoz nemških ovčarjev. Boji se, da ne bi uvoženi psi podivjali in postali strah in trepet mnogih čred živine in ovac. Slabo izkušnjo imajo že s psom, ki ga imenujejo dingo, ki rad mori živino. Tudi ta je bil uvožen. Ker bi se mogel nemški ovčar z dingom križati, so zabranili vsak uvoz. Avstralija ima veliko nadlogo tudi s kunci, ki so se neznansko razplodili, ko je neki farmar pred sto leti uvozil v deželo dva para teh živalic.

Hitlerjanci — zaščitniki psa. V Dresdenu je pošta dostavljala z avtom pakete. Mimoidoči so čuli cvilenje iz nekega zaboja na vozu. Našli so se ljudje, ki so zahtevali pregled pošiljke in res so našli v neki škatli pet malih psičkov, ki so se domala zadušili in trpeli žejo. Napojili so jih, pošiljalca pa naznanili oblastvu, ki ga je zaradi mučenja živali občutno kaznovalo. Sedaj bo menda vedel, kako se živali pošiljajo na način, vreden človeka. B. H. S.

Neenaka borba. Gospod Reisinger je čakal ruševca, dobro zakrit. Res ga je priklical in se dolgo časa veselil njegovega petja. Naenkrat pa v njegovo zaprepaščenje naskoči petelina podlasica in se začne z njim ruvati. Ker je odletelo nekaj perja, je nastavil puško in ustrelil oba na mah. Pregledujoč petelina je ugotovil, da je bil ugriznjen v bedro. Vsekakor zanimivo in obenem poučljivo, kako je podlasica nevarna in škodljiva. B. H. S.

Nevarni gams. V Aflenzu na Štajerskem je pri sodniji zahtevala neka dama odškodnino, češ da jo je gams poškodoval, ko je sprožil na njo skalo v gorovju, kjer je nabirala planike. Sodišče je odločilo, da se imajo turisti držati potov in predpisov za zaščitene planike in da so sami krivi prestopka, če se tega ne drže. Tožeči stranki je tožbo odbilo. Tudi pri nas naj bo to za zgled vsem onim, ki po nepotrebnem kale mir v božanski prirodi naših planin in vznemirjajo divjad ter delajo škodo rastlinju. B. H. S.

Udomačena postovka. V Nebošicah je imel učitelj Jožef Tuma mnogo veselja s postovko, ki je sicer živela prosto v naravi, a redno prihajala k njemu na vrt in v stanovanje. Krmil jo je z mesom, ujetimi mišmi in tja in sem z vrabci. Postovka je bila jako radovedna in si je rada vse natančno ogledala, se često ljubko igrala in bila povsem domača. Na pisk je takoj priletela. Žal, da jo je, ko je prvič poskusila ugrabiti piščanca na bližnjem dvorišču, kmet na mestu ubil. B. H. S.

Velikanska postrv. Na Plansee je sin gostilničarja Bunta ujel velikansko postrv, ki je merila en meter dolžine in bila težka 16 kilogramov. Postrvi take velikosti so skrajno redke. Leta 1929. so tam ujeli 18 kg težko postrv, lansko leto pa 14 kg težko. B. H. S.

Tihotapci in lovci. Veliko presenečenje je doživel lastnik lovišča Traberg na Gornjeavstrijskem, ko se je v spremstvu svojega poklicnega lovca podal na lov na ruševca. Sredi gozda sta od daleč zagledala svit ognja. Priplazila sta se v bližino in zaklicala štirim možem: Stoj, roke gor'! Rokomavhi niso obstali, ampak jo udrli čez drn in strn, pustivši na licu mesta 34 oblek, 5 parov čevljev, precej blaga, nahrbtnike in drugo. Zasledovanje je bilo brez uspeha, — ubožci mesta so pa dobili lepa darila, ker se jim je vtihotapljeno blago porazdelilo. B. H. S.

»Belo vrano« so našli. Star pregovor pravi, da je bela vrana jako redka star. Te dni pa je Avgust Jaeger v Kufsteinu ustrelil črno vrano (Corvus corone), ki je bila bela, vsaj deloma. Ptič je bil sivkaste barve, zdolaj skoro bel, posebno pod perutmi, kljun je bil sivorjavkast in jezik je imel tudi bel. Nagačili so ga za muzej, v znanstvene svrhe. Sedaj zopet lahko iščemo novo »belo vrano«. B. H. S.

Sonce in Luna vzhajata in zahajata v mesecih oktobru, novembru in decembru:

Dne	Sonce		Luna	
	vzhaja	zahaja	vzhaja	zahaja
6. X.	6.05	17.34	14.19	23.50
13. X.	6.14	17.22	17.42	7.51
20. X.	6.23	17.10	24.23	14.04
27. X.	6.33	16.59	6.38	16.33
3. XI.	6.43	16.47	12.53	22.53
10. XI.	6.54	16.38	16.12	6.41
17. XI.	7.03	16.30	23.14	12.29
24. XI	7.13	16.24	5.31	15.04
1. XII.	7.21	16.20	11.25	21.58
8. XII.	7.30	16.17	14.45	5.34
15. XII.	7.35	16.18	22.03	10.52
22. XII.	7.42	16.19	4.21	13.35
29. XII.	7.44	16.23	9.56	21.03

Oktober: Prvi krajec dne 5. X. ob 14.40, ščip dne 12. X. ob 5.39, zadnji krajec dne 19. X. ob 6.36 in mlaj dne 27. X. ob 11.15.

November: Prvi krajec dne 4. XI. ob 0.12, ščip dne 10. XI. ob 15.42, zadnji krajec dne 18. XI. ob 1.36 in mlaj dne 26. XI. ob 3.36.

December: Prvi krajec dne 3. XII. ob 8.28, ščip dne 10. XII. ob 4.10, zadnji krajec dne 17. XII. ob 22.57 in mlaj dne 25. XII. ob 18.49.

Zima se prične dne 22. XII. ob 19.37.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani obvešča svoje člane, da se vrše letošnje jesenske tekme ptičarjev dne 13. oktobra in ne, kakor se je prvotno določilo, dne 29. septembra. Ta sprememba se utemeljuje s tem, ker se radi velikega posevka ajde niso mogli vežbati psi.

Ker je za tekme (jesensko vzrejno, širšo poljsko in tekmo za angleške pse) prijavljenih že precej psov, se vabijo prijatelji ptičarjev, da se teh tekem udeleže, ker bodo zelo zanimive in poučne.

Zbirališče je v nedeljo, dne 13. oktobra ob 7. uri zjutraj v hotelu Orel v Mariboru. Prejšnji večer, to je dne 12. oktobra, bo v hotelu Orel ob 8. uri proslava 25-letnice I. tekme v Sloveniji in pozdravni večer. Na dan tekme bo kosilo v gostilni Wrus pri Sv. Miklavžu.

Društvene vesti

Odsek mariborske podružnice SLD v Prevaljah priredi dne 13. oktobra, v slučaju slabega vremena pa 20. oktobra t. l. strelsko nagradno tekmo na posestvu g. M. Pavšeta. Streljalo se bo s šibrami in kroglo. Tekma traja od 8. do 15. ure. Pristop imajo vsi člani SLD.

Vprašanja in odgovori

Ga. A. M. v C. — Dasi v kuharski umetnosti nismo posebno poučeni, Vam vendar moremo postreči z receptom, kako se stara, trda divjačina more užitno pripraviti. Ko se namreč divjačina, zlasti stara perjad, v ponvi da peč, se polije z nekoliko žganjem ali čistim alkoholom. Ta omehča potem med pečenjem žilavo meso, da postane mehko in prhko. — Duh po ribah izgubi povodna perjad, če jo oskubljeno potaknemo v 1—2 minuti v vrelo vodo, ki se v nji kuha seneni zdrob.

G. F. L. v K. — Vse, kar Vam je potrebnega vedeti o dajanju lovišč v zakup po novem lovskem zakonu, morete posneti iz članka, ki ga je napisal pol. upr. sekretar Fran Žnidaršič v »Samoupravi«, glasilu županske zveze, v štev. 6/7 i. d., letnik III. 1935. Kot občinski odbornik ta list gotovo lahko vpogledate.

G. A. V. v T. — Medved spada po novem lovskem zakonu med zverjad, zato po § 30. z. o l. za škodo,

ki jo povzroči medved, ni odgovoren zakupnik lovišča. Ker pa je z banovo naredbo z dne 15. marca 1935, III/7 No. 1640/9 medved v srezih Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana do konca leta 1940. zaščiten in se ne sme uničevati, je po našem mnenju poravnati škodo, ki bi jo napravil medved v teh srezih, iz banovinskega lovskega sklada.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Službo dobi gozdni in lovski čuvaj neoporečne preteklosti, star 25—35 let, samski ali oženjen, z izpitom za gozdne in lovske čuvaje ter prakso. Ponudbe na »Gozdno upravo graščine Negova, p. Ivanjci«.

Kuno zlatico, živo, letošnjo mladico ima naprodaj Vršnik Franc, Solčava.

Psarna »Bistra« pri Limbušu, Maribor, lastnik ravnatelj v p. Fric Prieger, odda še nekaj mladičev iz irske seterice »Sente v. Kleegrund«, JRP 1 T po Hirschmannu vom Rebenhof, ÖHZB JS 136.

Kupim letošnjega, čistokrvnega psa jazbečarja črne barve. — Ponudbe na tajništvo SLD.

Prodam dva braka, psa in psico, po nizki ceni; stara sta po dve in tri leta. — Ivan Globevnik, Škocijan pri Mokronogu.

Naprodaj so jako poceni krasni, čistokrvni spanijeli, in sicer dva psa in tri psice. Stari so 7 tednov in na ogled pri g. Nineti Klopčič, Stožice pri Ježici nad Ljubljano. Naslov lastnika se izve v tajništvu SLD.

Kupim čistokrvnega koker španijela in prepeličarja. — Fred Schlicht, Ozalj kod Karlovca.

Udomačena, 2 meseca stara srnica se zaradi pomanjkanja prostora proda za 200 Din le dobrosrčnemu ljubitelju te ljubke divjadi. Pojasnila daje: Mirko Hočevar, poštni uradnik, Celje.

Prodam puško »Geco« sport M 28, 22 Long Rifle, zelo malo rabljen, skoraj nov, po nizki ceni ali pa jo zamenjam za malokalibrski Browning-automat 22 Long Riffle. — Tudi dober daljnogled (trieder) 6—8 ×, kupim ali zamenjam. — Ponudbe na: Vrhovnik i Černe, trgovina boja, laka in firnisa, Zagreb, Baruna Jelačića ulica br. 4.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Dvocevka petelinka kal. 16	. .	400 Din
Dvocevka Hamerles kal. 12	. .	1200 „
Browning puška kal. 16	. . .	2200 „
Bock puška petelinka kal. 16/8		2250 „
Trocevka petelinka kal. 16/9·5		2200 „
Enocevka Hamerles kal. 6·5	.	600 „
Mauser puška kal. 8	. . . .	800 „
Enocevka repetirka kal. 6·5	.	600 „

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo: na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapriseženi izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

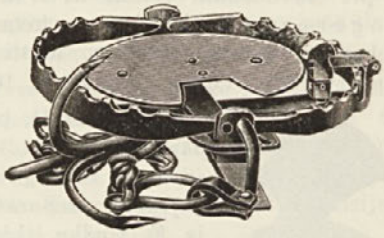
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Mirko Šušteršič

Gamsi in lov

Lov na gamse nudi popoln lovski užitek šele tedaj, ko so v zimski dlaki, ko so črni. Kmalu v septembru zgublja ta divjad svojo rumenkastosivo poletno barvo dlake in postaja od dne do dne temnejša. Zlasti mladiči so zgodaj črni in mlajši kosi sploh radi prej potemne kot starejši. Tudi koze se rade začno prej barvati kot kozli.

V zimski dlaki je razločevanje spolov razmeroma lahko. Oktobra meseca samcem že krepko poganja dolga dlaka po hrbtu, imenovana gamsov čop. Kozel je trščate postave, bolj zastaven, vrat mu je videti krajši, ker je krepkejši. Ker telo ni tako dolgo kakor kozje, je videti višji. Razen tega je njegovo obnašanje drugačno. Zlasti v novembru, ob času prska, izvežban lovec že na velike razdalje loči kozla od ostale trope. Navadno se zadržuje malo stran od trope, jo večkrat obkroža ali zavrača, napodi kakega mlajšega zaplečnika ali malo pogoni kako kozico, stopa na razgledne skale in slično, tako da kmalu pade v oči, da je on gospodar trope in položaja. Kadar se razburi nad kakim tekmecem ali je sicer nenavadne volje, mu vstane dlaka po križu v visok greben, kar je opaziti na daleč in izgleda kot bi bil kozel grbast. Vendar dolga hrbtna dlaka ni znak visoke starosti. Najboljši čop imajo navadno mlajši kozli med četrtim in morda osmim letom. Tedaj je dlaka tudi lepo temnorjava do črna in se sveti kot bi bila pološčena. Starejši kozli izgube tudi na splošno sijaj dlake, čop se zredči in zmanjša, vsa dlaka postane bolj trda, žimasta in osivi, tako da stari kosi na pogled niso več črni nego prsteno sivi, zlasti po rebrih in stegnih. Tudi značilna

valovitost vrhnje resaste dlake se deloma izgubi in ta dlaka sama. Zato izgledajo stare živali kot da so oguljene.

Lovec vendarle razločuje spole predvsem po rogljih. V ta namen in za ocenitev je dober daljnogled neobhodno potreben. Kozlovi roglji so navadno debelejši in na koncu srpasto-polkrožno zaviti, medtem ko so kozji roglji tanjši in kljukasto ukrivljeni, tako da konica roglja ne kaže nazaj na vrat živali nego čez hrbet. Zakrivljeni del kozjega roglja je navadno tudi krajši in često le v pravem kotu upognjen. Večkrat je samo konica v poslednjem hipu malo privita navzdol, da kljuka izgleda kakor kljun ujede. Neredko so kozji roglji komaj znatno ukrivljeni kot kake gazele. Nobeno pravilo pa ni brez izjeme in nekatere koze nosijo značilne kozlove roglje in obratno. In kakor so na prvi videz gamsovi roglji vsi enaki, tako za veščaka ni niti dvoje enakih, kakor pri jelenjem ali srnačjem rogovju, ki ima radi vejnatosti očividnejše razlike. Rad bi pa poznal lovca, ki z nezmotljivo gotovostjo na 200 in več korakov v vsakem primeru napove starost gamsa preko pet let. Neštetokrat se dogajajo take neokusnosti od strani lovskih čuvajev, ki za trenutek pogledajo skozi osivela stekla podedovanega »daljnogleda« ter lovskemu gostu napovedo: »Enajst let star kozel, kapitalen, streljajte!« In ta kozel ni star ne dvanajst let, pa tudi ne deset. Tak kapitalen kozel more biti le čuvaj — če pri tem zavestno ne vleče neukega gosta, kar bi bila skrajna nedostojnost, ki ne spada v pošteno lovsko družbo.

Tudi dolga hrbtna dlaka ni zanesljiv znak moškega spola. Često nosijo koze, zlasti take, ki so trajno jalove, vsega spoštovanja vreden čop, tako da lahko posekajo v tem pogledu kako kozlovsko starino. V celoti ima zimski kožuh kozla več dolge resave dlake, tako da samec izgleda bolj kosmat in cotast. Pod trebuhom je tudi na daleč opaziti cote dolge dlake ob spolovilu. Na mestih, kjer je pri tej divjadi dlaka bela, ima pri kozlih rdečkast odtenek, svetle oplate pri kozah so rajši sivkaste ali rumenkaste.

Vse naštete znake in razločke lovec lahko opazuje in ocenjuje na zalazu ali čakanju. Na pogonih to ni lahko ali sploh nemogoče. Tedaj tudi ni vedno zadnji ali predzadnji v bežeči tropi kozel in tudi ne najboljši kozel. V tolažbo začetnikom naj bo povedano, da najboljšega poznavalca te divjadi pri oceni in razločevanju spolov lahko nese in da ga ni lovca, ki ga ne bi bilo že ogoljufalo, zlasti pri gojitvenem odstrelu.

Izredno otežkočeno razločevanje spolov je pri gamsariji, dokler je v letni dlaki. Razlike v postavi so mnogo bolj zabrisane

in, če rogljev ni dobro videti, je odločitev včasih prav težka. Navadno se razlikuje barva dlake po spolu. Kozel je nekako bolj žemljasto rumen, koza pa sivorumenkasta. Sicer je pa težko najti dve enako barvani živali. Mladi kosi so navadno temnejši, stari bledosivi ali bledorumeni, tako da stari kozli in tudi koze često izgledajo beli ali srebrnosivi. Ne smemo pa zamenjavati te starostne barve z beličnostjo (albinizmom), ki se pojavlja tudi pri gamsariji, a navadno redkeje kot delna ali popolna beličnost pri srnjadi. Bog zna, ali je bil naš pravljični zlatorog beličen ali od starosti bledičen.

Poleti lovec na daljavo lahko pri gamsu sklepa na samca že iz tega, če se po telesu krepka divjad sama pase. Koze namreč vodijo mladiče stalno s seboj in jih ne odlože, ko gredo na pašo, kakor srne. Če je poleg večje živali manjša, sta navadno koza in mladič. Pri pozornem opazovanju spoznamo v tropah celo, kateri kozi pripada kak kozlič. Sicer pa razen v prsku ne iščimo preko štirih let starih kozlov pri tropah. Taki mladiči spadajo še h kozariji.

V loviščih, kjer je jesenski lov na gamse radi krajevnih posebnosti in razmer zelo težaven ali celo nemogoč, moramo loviti gamsa poleti, dokler je siv oziroma rumen. Tedaj so starejši kozli navadno posamič potaknjeni v zavetju ruševja ali gozda v skalah, kjer so le redko na spregled. Včasih ima star kozel svojega stalnega mlajšega spremljevalca, s katerim se vsaj na videz prav dobro razume. Mlajši vzdržno spremlja starino, a vedno v spoštljivi razdalji. Sicer je pa starejši kozel samotar, ki se zvesto drži kraja, prihaja točno na pašo po stalnih potih, tako da ga je igrača dobiti. Morda se drži svojega letovišča bolj radi lenobe, ki mu jo deloma povzroča tolšča, ki si jo nabira do prska in ki ga močno greje, da mu je prerado vroče. Zato ne hodi daleč naokrog in ima primeroma majhen dom.

V nepreglednem in porastlem svetu je na mestu čakanje, ker je zalaz že radi ropota po grušču in radi šuma v suhem listju in dračju težaven ali sploh nemogoč. Zaradi slabega razgleda čuječi gams zdavnaj prej odnese pete, preden ga more lovec ugledati. Če smo pa gamsa presledili, kam in kod hodi na pašo, zadostuje le majhno presledje na kaki skali ali drči. Ob določeni uri se nepogrešljivo pokaže in pogleda raz skalo. Ako ga pa le ni na spregled, pa slutimo, da se kje skriva, zadostuje, da sprožimo kak kamenček ali zlomimo par suhih vej in dolgo ne bo, da bo stopil na kak parobek in radovedno motril okolico. Sicer gams, kakor vsa velika divjad, izredno dobro razločuje človeške stopinje od drugega ropota. Nikakor pa gams v poletni dlaki še

zdaleka ni lovsko to, kar je v zimskem kožuhu, kakor je pravi lovski užitek le na rdečega srnjaka.

V celoti lov na gamse ni nikako junaštvo in čarovnija, kakor ga navadno opisujejo, razen morebitnih velikih telesnih naporov v snegu in mrazu. Kdor je povprečen hribolazec, kar je dandanes običaj in moda, mu ta lov ne bo delal preglavic. Gams tudi ni ravno duhovita žival in ga brez težave prekanimo, dokler nima vetra, kajti njegove navade, če jih poznamo, nam igrajo naravnost v roko. Lovec, ki ne računa z vetrom in izrednim vohom te živali, dela račun brez krčmarja. Kako je z muhami vetra v gorah, naj poskuša vsak sam.

Septembra meseca se gamsarija rada premakne na pašo v plazove in gruščˇ, kjer pase razna neznatna, a sočna zelišča. Z razglednih točk ali neposredno izpred lovske koče si ogledamo posamezne kose in tropiče z dobrim daljnogledom, ki nam prihrani mnogo pota in truda. Pod noč lahko vidimo, kje se pase izbrani gams in zjutraj ga zalezemo. Redko se zgodi, da bi ga zjutraj ne bilo na spregled, ako ga kaj nepričakovanega ne zmoti. Edino v prav svetlih jesenskih nočeh se prepase tropa in tudi posamezen gams se prestavi, kar je pa bolj izjema.

V oktobru se začno pomikati trope navzgor proti goličavam in čim bolj gre mesec h koncu, tem bolj kozla popušča lenoba, navzlic temu, da je tedaj ves zalit v loj in debel kot polh. Zato strel na tolstega gamsa ne pušča redno krvave sledi, ker tolšča rada zapre rano in krvavitev na ven. Kozel zapusti v tem času svoje varno bivališče ter gre na svatovske oglede. Sila radoveden postane ter ves dan preiskuje bližnjo in daljno okolico ter podi in preganja tekmece, da jim od vročine in upehanosti mole jeziki iz odprtih gobcev. V toplem jesenskem dnevu je treba lovcu samo leči v bližino znanih prehodov in stečin in če ima potrpljenje, bo brez truda prišel do lepega plena. Seveda ne sme pozabiti pri tem na veter.

Dandanes, ko je tehnika strelnega orožja na višku, so pogoni na gamse le izjemoma na mestu. Nekdaj, ko so lovci sipali iz prednjač svinčeno točo in težke svinčenke v kožuhe gamsov, so te morali prignati prav pred cevi, sicer je le malo izdalo, kajti že zaradi obraza gorskega sveta ni vedno mogoče priti gamsu na 100 korakov. Zato so bili pogoni v modi, čije dediščine se še do danes nismo iznebili. S strelnim daljnogledom na risanici, z razantno kroglo na 300 korakov pa tudi dlje*, ni težko pogoditi.

* Smatramo za svojo dolžnost opozarjati še bolj kakor že pisec sam, da je dopustno na take daljave streljati le s prvovrstno risanico in res dobremu strelcu. Op. ur.

Razen tega celo znatna napaka v cenitvi razdalje pri moderni risanici ne igra posebne vloge. Kdor je dosti streljal s kroglo v gorah, ve, kako silno težko je določiti razdaljo v planinskem svetu, kjer so razlike v razsvetljavi neprimerno ostrejše, ker je zrak čistejši in kontrasti v obrazu okolice izredni. Tu dobro služi nitka z razdelbo v daljnogledu, s pomočjo katere določim daljavo, če vem, da je gams od prs do repa približno meter dolg. Ravno tako si lahko v strelnem daljnogledu zapomnim, koliko križa mi žival pokrije na razne razdalje.

Kapitalen srnjak, uplenjen dne 7. avgusta 1935 na Grebenu (1300 m) nad Kokriško dolino v lovišču g. Frana Dolenca. (Višina rogovja 27 cm, razkrečenost 25 cm; teža iztrebljenega srnjaka 20 kg).

S pogoni po nepotrebnem in preko mere vznemirimo in prepodimo divjad. Uspehi so navadno skromni in divjadi se dosti zastreli. Razen tega se pripete pri pogonih v večjem obsegu razne nevšečnosti, ki lovstvu niso v čast, ker je pač mnogo lovcev poklicanih, a malo izvoljenih. In še dandanes se dogaja, da »izvoljeni« lovci prav posebno zasmehujejo svoje tovariše, ki so zaradi neizkušenosti prekucnili kako kozo. Grenka resnica pa je, da so do sedaj prav ti »neizvoljeni«, čeprav nehote, vsaj malo skrbeli za neko ravnotežje v spolnem razmerju gamsov. Morda bi bil v današnjih razmerah pogon v pretežnih primerih le tako opravičljiv, da se v pogonu izvrši določeni odstrel kozâ, ki jih je sicer morda težko dobiti, — odstrel kozlov v pogonu naj bi bil pa načelno nedopusten in — nečasten, kakor je bil do sedaj nekako plen koze.

Prav čedno in zanimivo se pa da dobiti pred cev posamezne kose iz varnega zatišja s pritiskanjem. Za to zadostujeta dva lovca in tudi en sam, ki dobro pozna kraj in prav počasi, oprezno zalezujoč potiska starega samotarja ali mali tropič iz skrivališča. S hitrico gre navadno narobe, kar se zlasti dogaja pri pogonih, da se divjad, sluteča nevarnost, izogne običajnim prehodom in stečinam ter ubeži v čisto drugo smer po velikih ovinkih in najdrznejših prehodih, ki se jih sicer ogiblje. Pa tudi tihotno pritiskanje naj se vrši poredkoma, kaj šele hrupen pogon, ki ostane divjadi leto dni in več v plašljivem spominu.

Morda pri nobeni naši veliki divjadi lovci samcem tako ne strežejo po življenju kot prav pri gamsih. Zato je tudi spolno razmerje vse prej kot naravno, v škodo kakovosti divjadi in moškega spola. S tem smo zopet pri gojitvi in pravičnem lovu, ki sta naši slabi plati. Ker velja za gamsarijo v bistvu isto in slično kot za vso našo parkljato divjad, nočem ponavljati. Lovcem na gamse bi dal samo na premišljanje, da li je lovsko pravičneje in častneje upleniti tri ali štiriletno kozlé ali dobiti trofejo koze, ki šteje morda 15 pomladi ali celo več.

Končno ni tako silno tragično, če pade kaka stara mati, ki vodi še kozliča. Jeseni je mladič že toliko krepak, da siroti ni tako težko, zlasti še, ker ga vzamejo druge koze v varstvo. Nikakor pa ni lovsko pravilno in še manj gojitveno, da bijemo samo kozle in tako ostajajo trope za prska brez pravih plemenjakov ter se pri tropi 10tih ali 20tih kozâ podi smrkavec treh ali štirih let kot — plemenjak.

Če hočemo popraviti naše grehe, moramo za bodoče za odstrel določiti vsaj toliko kozâ kot kozlov. V tem pogledu določbe lovopusta prav gotovo niso upoštevale dejanskega stanja, ker bi sicer ne dale kozi daljše zaščite kot kozlu. Temu bi se dalo odpomoči z začasno zaščito kozlov med prskom, to je v novembru. Končno se moramo tudi vprašati, ko toliko čitamo in govorimo o lovski morali, če je pošteno, da prav divjad velikega lova streljamo največ v času ploditve in rastitve in to predvsem in skoraj izključno samce. Tukaj namreč menda zopet namen posvečuje sredstva. Pri divjadi, ki jo izven rastitvenega časa (petelini, deloma jeleni) težko uplenimo, naj lovska pravičnost zatisne malo oči. Pri gamsih je pa to nepotrebno in za kakovost staleža bi bil tak lovopust jako koristen. Po mojem občutku bi bilo tudi srnjaka treba na sličen način začasno in individuelno po večjih okrožjih zaščiti in mu dati v avgustu mir. Kaj je lažjega kot v prsku upleniti gamsa svojega in sosedovega soseda, tropa pa ostane potem brez pravega kozla.

Gamse je v lovišču zlasti pozimi in za prska razmeroma kaj lahko prešteti in ugotoviti razmerje spolov ter približno starost vsaj pri kozlih. Toda treba je pri tem poznati krajevne razmere in lastnosti te divjadi, ki se pozimi čredi v večje trope in prehaja iz kraja v kraj, predvsem z osojnih pobočij na prisojne, poleti pa narobe. Zato moramo najbolj pri gamsariji strogo ločevati med stalno in prehajajočo divjadjo. Pri prehajajoči divjadi se najlepše izkaže dobro in pravično lovsko sosedstvo ali pokaže mesarstvo.

Vsekakor ima lov na gamse poseben čar, ki mu ga daje gorska okolica. Ves uspeh pa izjalovi neugoden veter, ki ga ne moremo obiti in ves čar izgine, če pobočja pokrije gosta megla, ki je jeseni prepogosta spremljevalka lovca v gorah in dobra zaveznica gamsov.

Kdor se pri gamsjem lovu še ni v znoju topil in mu žeja ni lepila jezika na nebo, kogar še ni tresel mraz, da je šklepetal z zobmi ali mu po hrbtu ni curel dež, kogar ni rezala v obraz burja in tipala njegovih reber, kdor ni taval v mraku megle kot slepec po vasi, kdor še ni omagoval v snegu in komur ni kovalo srce, ko je po centimetrih pomikal kozlu križ ali muho za pleča, ta ne ve, kaj je lov na gamse!

Ivan Dolinar

Ali je zajec neumen?

Lovec, ki dobro pozna puško in zna z njo tudi odlično ravnati ter zadajati smrtne rane, pa je vrh tega še lovsko pravičen, še vendar ni popoln lovec v današnjem smislu. Kaj še zahtevam od njega?

Današnji lovec mora poznati prirodo, mora se v njo vživeti! Ne zdi se mi dovolj, da zna razlikovati n. pr. race po peresih in ve, koliko škode napravi vrana, poznati mora tudi njeno življenje v celoti. Rekel bi, da se mora vživeti v dušo divjadi. Poskušati mora, da prodre v miselnost živali, seveda ne s človeškega stališča, ampak primerjati je treba živali med seboj in v odnošaju napram človeku.

Res, da se da ločiti divjad glede na njeno — če hočete — nagonsko samoohranitev v bolj ali manj prebrisane živali, priznati pa moramo vsem, da so se v tisočletnih stikih s človekom po izkušnji marsikaj naučile.

V trenutku, ko mi je ušla beseda »naučile«, se pa da dvomiti o nagonu živali. Kdor ima priliko, naj si prečita tozadevno razpravo v Brehmu.

Teh par vrstic pa naj posvetim naši najpogostejši divjadi — zajcu.

★

Res, da lahko zajca pri površnem opazovanju obsodiš za največjega tepca, saj nam prileti brez navidezne bojazni pred puško, postavi pred nami celo možiceljna in vsaka roparica ga po mili volji stresa za ušesa. Če še upoštevamo basni, ki dajejo zajcu navadno najslabše izpričevalo, je pa sodba in obsodba tu. Zdrži se pri življenju baje le zaradi svoje plodovitosti in — no recimo — tudi lovčeve prizanesljivosti. Toda, če bi bilo le to, trdim, da bi jih bržkone že davno zastonj iskali po slovenskih loviščih.

Lepo vrsto let se že jezim nad svojo bedno kožo, skoraj polovico teh pa nosim pihalnik, kot ga nosijo drugi, pohvaliti pa se ne morem, da sem uplenil bog ve kaj. Smola, kaj hočeš! Zelo pa se mi dozdeva, da je moje smole in smole marsikaterega drugega lovca kriva zajčeva — neumnost!? Nekaj takih naj povem, kjer sem ostal jaz tisti, ki je bil opeharjen in bi zajec lahko drl kožo raz mene, ko bi seveda ne bil zajec.

Bilo je v letu 19... Obhajal je ravno zopet rojstni dan, s seboj pa prinesel po planinah meter pršiča, 500 m niže lepo ped južnega snega, nanj pa 15° C pod kožuh. Fantovsko solnce me je zvabilo že ob 8 zvečer v gosto jablan. Nisem prišel prav nič prezgodaj. Na ozimini že čepijo tri črne pike, opravljajo težaška dela in si kopljejo zajtrk izpod ledene skorje.. Pri mojem prihodu se oddaljijo v spoštljivo razdaljo do 100 korakov, tam pa se ne dajo dalje motiti. Eden med njimi je bil pravi orjak, katerega sem sodil na 6—7 kg. Slišal sem o njem že prej, pa na njegovo velikost nisem verjel. Po planem nisem mogel do zajcev. Domišljal sem si, da bodo počasi pozabili na mojo navzočnost ter se mi približali. Nič! Pri tej zamaknjenosti nisem ne slišal ne videl četrtega zajca, ki je priskakljal tik mimo jablane. Pa saj nisem niti hotel streljati po njem, četudi se je ustavil bliže kot 30 korakov od mene.. Vso pozornost sem obračal le na očeta med njimi. Pa postavi starejšina možiceljna, malo poskoči in kot na komando se odloči eden od mlajših dveh in prične krožiti okrog zajčka, ki mi je bil v dosegljivi bližini. Kot bi razumel, jo ubere ta hitrih krač k tovarišu, oba pa zopet k starcu. Tam so postavili vsi možiceljna, nato pa se pasli dalje. Ko bi hotel zmrzniti, bi ostal še čez polnoč. Najbolj me je začudilo dejstvo, da so hodili ljudje k polnočnicam komaj dobrih 50 korakov mimo zajcev na meni nasprotni strani, vendar se zajci niso premaknili v mojo bližino. Misleč, da je bil ta večer vse le slučaj, sem odšel z dolgim nosom in prišel drugi večer na prežo že uro poprej. Zajci so res prišli šele za mano, približal se mi pa ni nobeden. Prestavil sem prežo — zajci so odšli k jablani! Vzel sem s seboj tovariša — zajci so ostali v dovoljni razdalji pravokotno od naju!

Ali so bili res tako brihtni? Morebiti se bo kdo pomilovalno nasmehnil, češ, neroda! — Si pač rožljal, kašljal in vse odgnal. Temu povem, da sem marsikatero lisico ogoljufal na preži, o drugih zajcih niti ne govorim. Kjer pa se je pokazal starejšina vseh zajcev, sem odšel vedno premagan. Ker sem vedel, kje ima svoj stalni lož — precej visoko v planini — sem šel s psom nadenj. Nikdar pa ta zajec ni prišel na strežo. Pobrisal jo je ali v planino, ali pa se je smukal po najgostejšem grmovju ter se psu tudi redno izgubil. Šele po petletnem slepomišenju se je ta zajec izgubil, toda ne v mojo malho.

★

Mesec in lep sneg, pa še časa povrhu ne dobiš tako lahko obenem. Bilo je snega in časa o božiču l. 1928. Redno vsako noč do 4 zjutraj je pomalem snežilo, nato pa se je vlačila sivka med

ivjem ves dan. Vsak kos divjadi se je držal zase v malem okrožju, pri sprehodu pa puščal dnevno novo svežo sled. Najboljše vreme torej, da prešteješ svoje ljubljence, če jih bo dovolj za pleme in če je morebiti še kaj nadštevilnega. Šel sem torej, da poštejem zajce. Krožil sem s krplji po revirju in štel, pregledoval in računal dva dni. 24 zajcev na ne preobširnem prostoru, ne vštevši mogoče zgrešenih, v daljši okolici pa dognano nič slabše stanje, lahko privabi smehljaj lovcu. Kar pri domu pa se mi je zdel stalež preobilen. Dva sta mi silila skoraj pod streho, tu pa imam drevesnico in tudi mlada drevesca v sadovnjaku. Eden mora torej dati ušesa!

V lepem snegu sem najrajši hodil brez psa iz dveh ozirov: prvič sem najlažje spoznaval navade in prefriganost divjadi, drugič pa sem večkrat pričel zalezovati kuno, ki bi mi pes pokvaril njeno sled. Seveda je uspeh zalezovanja zajcev po planinah minimalen.

Pa zalezem drugi dan prvega nadštevilnega zajca. Poslovil se je brez šiber. Bo pa drugi bolj nesrečen, si mislim. Komaj da sem videl njegovo kračo. Ako mi je še figo pokazal, ne morem priseči. Začel sem ga zalezovati, pa se je kaj kmalu vrnil na staro ležišče. Bo pa pes pomagal! Res mi ga pritira pred puško, toda v nepravi smeri, da na točen strel ni bilo misliti. Obležal je sicer v ognju, ko pa ga grem pobirat, se mi izmuzne v grmovje, pusteč za seboj močno krvavo sled. Ker sem se bal, da mi ga pes ne zbije predaleč v dolino, pošljem psa domov, sam pa jo uberem za zajcem. Čez kakšnih 200 korakov mi krvava postelj pokaže, da je ležal, torej ne pojde daleč. Ali sem bil neroden, ali ne, zmikal se mi je nato še dobro uro. Sedaj pa je bilo menda zajcu dovolj. Rana se mu je zaprla, le redko kje je še pustil kapljico krvi. (Imel je očividno samo na trebuhu raztrgano kožo.) Pa jo mahne proti kraljestvu drugega zajca. Tu pa se je vzbudila moja radovednost. Hotel sem preizkusiti, ali ima Brehm prav, da ranjen zajec rad izbije zdravega z ležišča, sam pa leže vanj. Ne bom opisoval dosti. Zgodilo se je točno po Brehmu, le da sta me zajca v toliko ogoljufala, da sem zasledoval sedaj nevede zdravega zajca. Šele, ko sem spoznal dubleto po Brehmu, namreč, da je popolnoma zdravi zajec zopet izbil ranjenega vsiljivca iz svojega ležišča in sta jo nato skupno ucvrla, sem opustil morilne namene, ker sem spoznal, da je ranjenec zmožen okrevanja. Vendar sem postopil še za njima, nakar sem našel še drugo zvijačo, katero poznajo baje pri nas le volkovi in risi. Zajca sta skakala namreč točno drug za drugim v iste stopinje dobrih 500 korakov, šele tu sta kratko progo skakala vzporedno, nato pa zopet v eni sami sledi.

Zgrešiti nisem mogel, ker je ranjenec še vedno spustil tupatam kakšno kapljico krvi in sem jih večkrat tudi skupaj videl.

Spomladi je ta zajec pošteno vrnil šibre. Uničil mi je 5 krasnih, nad 8 cm debelih drevesc že v muzgi.

★

Postavi se na kolovoz, pa boš redno streljal po zajcu. Ta žival je pač tako neumna, da teče najrajši po gladkih stezah naravnost pred puško. Poskusimo pogledati globlje. Zvijačo zajčevo nam pokaže nov sneg. Redno bo prehodil kolovoz parkrat semin tja, tudi odskočil, pa se vrnil na pot. Tu bo puščal torej svežo sled in ne brez vzroka. Ko ga zbije pes, se redno poda na prejšnje sledi (ako le ni pes prehud), kjer upa zmešati svojo sled, kar se mu tudi vsaj za kratko dobo posreči. Kjer nam pribeži torej zajec v kopnem po stezi, tod je gotovo hodil tudi v prejšnji noči. Pa še drug vzrok je. Po stezi puščajo sledi vsemogoče živali in ljudje, vsled česar je dostikrat psu prav težavno razbrati pravo sled. Mnogokrat pa prideta dva zajca skupaj. Preganjenec je zbil drugega, svojega soseda, za katerega ležišče je dobro vedel. — Malo šepava primera je sicer, da se tatovi skrivajo pred stražnikovim nosom v mestih, vendar bi se lahko uporabila tudi za našega debeloglavega navihanca, da prileti ravno na najbolj obhojena mesta.

★

Mastna ščuka in težek, prefrigan klen sta dobila nezaželeno smrtno postelj poleg mene v travi. Samozadovoljen škilim še po drugih debeloglavcih v globokem tolmunu Voglajne. Treba je umiriti živce sebi in klenom, da bo življenje — meni seveda — še lepše. Malo hrbtne lege v travi, pa sanjavo slediti oblačkom, z enim ušesom poslušati zelene godce v travi, z drugim šumenje vode in motnje v njej po skakajočih ribah, — ni od muh! Na nasprotnem bregu zacvili kužek v flažoletu in že se prismuče frkolin od zajca po bregu meni nasproti in višje pod mlinom na prodec v potoku in v vodo. Pravec — oni lenuh v travi — v poševni smeri! Dober plavač si, pri moji veri, kmalu boš izstopil pri meni! Ako se že žabe ustrašiš, kako se boš šele mene, ko ti bom zarjul naravnost v brk! Takšne so mi bile misli na plavajočega zajca. Pa se spak v sredini tolmuna obrne naravnost s tokom vode, preplava svojih 30 m, nato pa se stisne tik ob vodi h grmu zopet na nasprotnem bregu. Pes je pritekel komaj 1 m daleč od zajca, sledil nekaj časa po produ semintja, nato pa se

je vrnil zopet tik mimo zajca. Šele sedaj se je zajec vzdignil, si otresel kožuh kot polit cucek, se prestavil nižje v gostejše grmovje in zadremal po uspeli zvijači. — Temu prav enakih zvijač sem videl v teku let še več, posebno ob Savinji.

★

Čisto po svoje si je ohranil leto za letom star zajec svoja bedresa. Mali potok je napravil nekaj močvirja z majhnim otočkom, kjer je samevala precej močna jelša. Vznožje te jelše je bilo idealno ležišče za zajca v mehki, gosti travi. Prihajal je spat vedno čez plitvo močvirje na otoček, na katerega drugi strani pa je delal potok dovolj globok tolmun. Odskočil pa je ta samec le tedaj, ako sem se mu približal v smeri močvirja, torej po njegovi sledi, in sicer vedno v tolmun, nikdar pa, ako sem prišel v smeri tolmuna, četudi je bilo od te strani komaj svojih 6 m do njega. Moral si je biti v svesti, da ga lahko izda le smer njegovega prihoda. Pravijo, da se zajec ne vrne na staro ležišče, ako je pregnan, vsaj ne takoj prvo noč. (Že ve zakaj.) Pri tem zajcu je bilo narobe. Bil je pod jelšo tako siguren dan za dnem kot jelša sama. Mnogokrat sva se gledala od strani tolmuna in si bržkone mislila vsak svoje. On: »Saj me ne vidi!« Jaz: »Ne boš dobil zlepa šiber pod kožo!« V času prevroče ljubezni, ko je kolovratil tudi podnevi okrog, je pred cucki redno prečkal parkrat potok, nato pa se je zatekel v svojo trdnjavo. S tem zajcem sva se gledala 3 leta. Povodenj l. 1933. ga je vzela.

Kaj pa kljuke in akrobatski skoki, ali ga ti tudi žigosajo za tepca? Le redko najdeš zajca v popolni brezskrbnosti. Tedaj pa skače in se valja kot poniglav fantič.

Za svojo osebo smatram zajca za ne dosti ali za nič bolj neumnega od lisice. Da jih leto za letom toliko pade, je vzrok ta, da ga najdemo v večjem številu vsepovsod, kjer je kaj zelenega za pod zob, in pa — ker ima človek le še nekaj večje možgane, da razbere njegove zvijačnosti. Da bi bilo lisic toliko, bi lahko z njimi uganjali norčije kot jih z zajcem.

Med. Jože Herfort

Sodno medicinski značaj strela

Učinek strela, predvsem iz risane cevi je vsestransko zanimiv, zlasti s stališča spoznave in prepoznave, kje, kdaj in odkod ter iz kakšne puške je bil strel oddan. So primeri, ko je tudi lovec poklican kot nekak krajevni izvedenec, da poda svoje mnenje glede strela in njegovega učinka, pa je mogoče, da je njegova izjava zmotna in napačna ali celo škodna za nadaljnji potek preiskave. Zato ne bo odveč, morebiti celo za marsikoga koristno ali vsaj zanimivo, če podam tu nekaj misli in dejstev, kakšen je dejanski stan po strelu in v koliko ima sodno medicinske vrednosti. V poštev vzamem samo strel s kroglo, v prvi vrsti iz risane cevi in s polnim, celim jeklenim plaščem, saj so najbolj navadni pri napadih le taki streli in tudi divji lovci se najčešče poslužujejo starih vojaških pušk in take municije.

Pri presoji rane in učinka strela, moramo upoštevati vse, kar pride pri strelu do veljave ali strel spremlja. Jasno moramo imeti pred očmi, da ne učinkuje samo krogla, pač pa še ogenj, plini, neizgoreli delci smodnika in slično.

Ogenj pušča na obleki ali na koži ožganino, to pa le pri strelu iz razdalje, ki je krajša od 50 cm. Spretni zločinci preprečijo ožganino tako, da streljajo n. pr. omamljeno žrtev skozi sloj zloženega papirja ali druge snovi. Veščemu očesu in točnemu opazovalcu pove sicer rana sama, na kakšno razdaljo je bilo streljano, zakaj pri strelu iz neposredne bližine prodro v rano plini, ki udarijo z veliko silo iz cevi. Glavni sestavni del teh plinov je ogljikov monoksid (CO). Ta se silno hitro veže na kri, kri pa ga ne more oddati tkivom. Taka kri je jasnordeča, prav take barve je prva tretjina kanala rane, in ta barva se ne izpremeni na vpliv formalina ali tanina prav nič, dočim navadna kri ali rana porjavi na ta dodatek.

Pri strelu iz velike bližine je poleg ožganine v vrhnjih plasteh kože polno črnikastih zrnc, razporejenih krožno ob rani, to so delci smodnika, ki je le napol izgorel.

Nad vse zanimiv je učinek krogle. Krogla najprej kožo vtisne, zmečka podkožno tkivo in, ko je elastičnost kože dosegla vrhunec, koža poči in krogla prodre v telo. Vstrelna rana ima zaradi tega trganja tkiva ponavadi obliko zvezde. Okoli luknje, ki jo je napravila krogla je temnordeče-moder pas (obroč), to je mesto, ki ga je krogla zmečkala in je kri iz žilja izstopila. Ta obroč in oblika rane sta važna pri presoji, od katere strani je

bil pogojeni streljan. Pri mrtvecu je važen temnordeči prstan (podkožni), zakaj zločinci, ki to vedo, streljajo še enkrat truplo, tako da je druga vstrelna rana tam, kjer je izstrelna, tako da izbrišejo sled.

Če so pa streljali mrtveca, se prstan okoli rane ne napravi, kajti ta reakcija se more pokazati le za življenja, ko se kri še pretaka, nikoli pa ne po smrti.

Pri odhodu iz telesa krogla kožo spet nategne, toda sedaj v obratni smeri, namreč navzven in zato je rana široka, raztrgana; rana zija, prstana okrog rane pa ni in ga biti ne more.

Kaj različen je učinek krogle na posamezne dele telesa. Srce je po strelu kdaj popolnoma raztrgano, kdaj spet samo lepo prevrtano. Če je srce v hipu strela polno krvi, če je kri ravno vsesalo, bo zaradi hidrodinamične sile popolnoma raztrgano. Če ga pa zadene krogla, ko je stisnjeno in ni v njem nič krvi, bo samo gladko prevrtano. Prav zavoljo hidrodinamskega pritiska ima strel v lobanjo za posledico, da se kosti kar razlete. Tudi strel v želodec ali črevo je usoden, če so ti organi polni tekočin, dokaj milejši pa je, če so stene teh organov stisnjene, organi prazni. Nemci so to dobro vedeli in v svetovni vojni vojaki niso dobili 24 ur pred napadom nič hrane, le ruma za korajžo.

Prav zanimiv je strel s kroglo v nogo. Učinek je lahko dvojen. Kost je ali prav na drobno zbita, kot zmleta, ali pa so drobci večji. Na drobno zbita kost je takrat, če je bila streljana žival (človek) v hipu, ko je krogla zadela, na dotično nogo oprta. Proste, neobtežene kosti krogla ne zdrobi tako hudo.

Kako je bil umorjenec streljan, nekoliko sklepamo tudi iz njegove lege. Če je človek napaden od spredaj in vidi cev, ki mu grozi, se nagonsko nagne nazaj in če je v tem hipu ubit, bo ležal vznak. Kadar pa je napaden zahrbtno in smrtno zadet, pade naprej in ležal bo na obrazu. Rana sama pa pove brez ozira na lego, kako in odkod je bil umorjeni streljan.

Če najdemo v umorjencu kroglo, moremo tudi ugotoviti, iz katere puške je bila izstreljena, pa naj je na sumu tudi več pušk enakega kalibra ali celo iste izdelave. Nikoli nista namreč dve puški, čeprav sta izšli iz iste delavnice in istega stroja, popolnoma enaki, tudi v ceveh ne. So zavodi, ki imajo posebne priprave, balistične drobnoglede, ki z njimi tako točno preiščejo ustje cevi in primerjajo z njim izstrelek, da se da z vso gotovostjo določiti, iz katere puške je bil oddan smrtni strel. Kar je na ustju cevi, to se odtisne na krogli, in če se na balistogramu, na fotografiji ustja in krogle ujemajo posebnosti, je podan dokaz skupnosti puške in izstrelka.

Od drugih dokazilnih poizkusov za ugotovitev zločinca, omenjamo še enega, ki je že večkrat dovedel do uspeha. Če osumljenec trdi, da ni streljal, pa je bil prijet tako kmalu po zločinu, da si ni umil rok, moremo dokazati, da je streljal, na ta-le način. Od desne roke napravimo odlitek iz parafina. Če sedaj na tem odlitku z difenilom v žvepleni kislini dobimo moder oblaček, je to dokaz, da je osumljenec streljal, kajti modra meglica je posledica prisotnosti nitratov, ki so v smodniku in so udarili, dasi v majhni količini iz zaklopa puške strelcu v kožo na roki.

Upam, da sem s temi vrsticami vsaj nekaterim bralcem ustregel in jim morebiti dal pobudo, da bodo v danem primeru vedeli, kako je treba pogledati in kaj ugotoviti.

Od medveda poškodovano deblo.
(Glej str. 449.)

Karel Kores

Lovec v novembru

Mesec november je zaradi navadno že palega snega najugodnejši čas za gonje.

Uspeh lovov izpriča potem, ali je bil lovec za divjačino zvest čuvaj in gojitelj, da si je namreč prizadeval omejiti škodljivce divjačine, da je pse in pohajaške mačke zasledoval, poglobljene brazde preiskoval za zankami in da je tudi razumel skrbeti za to, da ni moglo slabo razmerje nastati med zajci in zajkljami. O zadnji reči mu je v ostalem že začetek pojanja moral dati pojasnilo.

Lov na jerebice se je v splošnem že končal. Skrben gojitelj in izveden lovec bo mogel presoditi, ali je še kaj odveč petelinov ter bo od začetka lovopusta za to skrbel, da si prihrani pogled na pretepanje samcev. Tu in tam se na jerebice mnogo smodnika postrelja, kar naj bi rajši izostalo.

Ob snegu, ne preveč zmrzli zemlji in brezlistni podraščini se lahko s tem računa, da imajo lovi na fazane dober potek. Na gonjah po gozdu se lahko streljajo še srnjaki, če se odreče trofejam, kajti večji del srnjakov je rogovje že otresel. Včasih izgubljajo srnjaki rogovje pri padcu po strelu. Lahko se tudi stavi pogoj, da se samo srnjaki z rogovjem še streljajo. Stare in za postrel namenjene koze naj se ustrelijo na čakališču ali na zalazu.

Po padlem snegu se lahko ugotovi stalež divjačine. Sneg dá tudi pojasnilo o staležu škodljive divjačine ter omogoči gonje na lisice in lov na kune.

Pri zadostni višini snega se da že delati s pastmi.

Meseca novembra stopijo gamsi v prsk in tudi damjaki gredo po plemenu. Takisto se bukajo v nekaterih krajih h koncu meseca divje svinje. Jazbec se poja, vendar to ni prava plemenitev, kajti ta se je izvršila že poleti.

Četudi divjačina v novembru ne strada, je čas, da se prostori za krmljenje, jasli in korita pripravljajo. Prepozno polaganje krme dostikrat svojega namena ne doseže. Nasipanje krme za jerebice se mora vršiti, preden zapade sneg. Fazanom se mora dosti krme nasipati in skrbeti za izpremembo.

Združene strelske tekme v Ljubljani,

ki jih je priredilo ljubljansko Strelsko okrožje v zvezi s podružnico Slov. lovskega društva Ljubljana in Društvom ostrostrelcev, so se vršile v dneh 5. in 6. oktobra ter potem še dne 13. oktobra. Svečani sprejem zastopnikov oblastev in častnih gostov je bil v nedeljo, dne 6. oktobra, ob 9. uri dopoldne. Tekme so počastili s svojim obiskom med drugimi gg. general-divizijonar Nedeljković, pod kojega pokroviteljstvom so se vršile tekme, potem brigadni general g. Jovanović, zastopnik bana v. banski svetnik dr. Guštin, predsednik ljubljanske občine dr. Ravnihar, šumski direktor inž. Božič i. dr. Te zastopnike in odličnike sta pozdravila gg. Sterlekar, podpredsednik Strelskega okrožja, in dr. Bevk, predsednik ljubljanske podružnice SLD, nakar je pokrovitelj tekem g. general Nedeljković izpregovoril o pomenu združenega tekmovalnega streljanja. G. generalu gre vsa hvala prirediteljev tekem za ljubeznivo naklonjenost, kajti dal je na razpolago za tekme vojaško strelišče, moštvo k tarčam in pisarje ter vojaško godbo.

V nedeljo, dne 13. oktobra, so se popoldne tekme zaključile in zvečer razglasil v dvorani restavracije Slamič izid tekem. Zbrane strelce in goste je pozdravil g. Sterlekar, g. dr. Bevk pa se je zahvalil gospodom od Strelskega okrožja, posebej g. Minku Heinriharju, za ves trud in vse delo, ki so ga imeli s tehničnimi pripravami za tekme. Nato so se razdelila darila, in sicer jih je razdelil za ostrostrelsko tarčo g. s. a. s. dr. Kaiser, za lovske tarče g. mr. Bakarčič in za tarče strelskih družin g. Heinrihar Minko.

I.

A. Najboljši strelci v lovskem streljanju so bili:

I. »Bežeči zajec«: Vukmanič Robert 10, Heinrihar Minko 9, Jakil Joško 9, Bakarčič Gvidon ml. 9, Šifrer Albin 9 in Šprager Alojzij 7. — (Darila so dobili prvi trije strelci.)

II. »Leteči golobi«: Šprager Alojzij 19/23, Jakil Joško 19/26, Vukmanič Robert 19/26, Heinrihar Minko 18/24, Šifrer Albin 15/31 in dr. Kaiser Adolf 14/27. — (Darila so prejeli Šprager, Jakil, Šifrer in dr. Kaiser.)

III. Tarča »Divja koza«: Vukmanič Robert 54 (28, 26), Gorup Anton 50 (28, 22), Jakil Joško 41 (23, 18), Bakarčič Gvidon ml. 40 (22, 18), Heinrihar Minko 39 (21, 18) in Šprager Alojzij 31 (16, 15). — (Darila so prejeli Vukmanič, Gorup in Bakarčič.)

IV. Tarča »Srnjak«: Gorup Anton 46 (24, 22), Bakarčič Gvidon ml. 46 (23, 23), Bakarčič Gvidon st. 45 (23, 22), Heinrihar Minko 43 (23, 20), Šprager Alojzij 42 (22, 20) in Vukmanič Robert 41 (21, 20). — (Darila je dobilo prvih pet najboljših strelcev.)

V. Prehodno darilo »Za najboljšega strelca Slovenskega lovskega društva za leto 1935« je prejel g. Vukmanič Robert, ki je dosegel skupno največ točk na srnjaka, divjo kozo, golobe in zajca (153 točk).

II.

B. Na ostrostrelski tarči »Rožnik« so se najbolj odlikovali in prejeli darila gg. Galič Stanko 25, dr. Kaiser Adolf 23 in Šifrer Albin 22.

III.

C. Na tarčah Strelskega okrožja so bili doseženi ti-le najboljši uspehi:

I. »Triglav« (zmagovalna tarča): Per Franjo 180 (prejel darilo komandanta Dravske diviz. obl. g. generala Nedeljkovića), Gorup Anton 177 in Ločniškar Hinko 160.

II. »Golica« (ekipna tarča): Ekipa strelske družine Ljubljana 728 (prehodno darilo), ekipa str. družine Kranj 709 in ekipa str. družine Domžale 599.

III. »Blegaš« (narodna): Djapič Anton 111 (prejel darilo SLD), Kostanjevec Joco 102 in Per Franjo 97.

IV. »Kranj« (hitro streljanje, 10 strelov v minuti): kapetan Deretić Ilija 65, Deržaj Rudolf 59 in Gorup Anton 57.

V. »Novo mesto« (samokres): Per Franjo 85 (prejel darilo g. bana dr. Natlačena), Deretić Ilija 51 in Deržaj Rudolf 29.

VI. »Ljubljana« (malokalibrsko streljanje, splošno): ga. Deržaj Štefi 216 (prejela darilo predsednika mestne občine ljubljanske g. dr. Ravniharja), Kostanjevec Joco 210 in Smole Avgust 197.

VII. »Domžale« (malokalibrsko streljanje, damsko): ga. Deržaj Štefi 141, gdč. Šribar Milka 69 in ga. Milič Levinka 59.

VIII. »Golovec« (mladinska): Logar Viktor 87, Kersnik Franc 83 in Černivec Lovro 83.

DLP

Jesenske tekme ptičarjev

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je za letošnjo jesen razpisalo za dne 29. ev. 30. septembra v okolici Maribora tri tekme za pse ptičarje, in sicer jesensko vzrejno tekmo za ptičarje nemških pasem, poleženih v letu 1934, in širšo poljsko tekmo za starejše pse ter poljsko tekmo za ptičarje angleških pasem. Termin se je moral iz tehtnih razlogov preložiti na dan 13. oktobra.

Ker je letos preteklo 25 let, odkar se je vršila v Sloveniji prva tekma ptičarjev, je društvo povabilo vse, ki so se udeležili tekme pred 25 leti v Domžalah, da se udeleže prijateljskega sestanka, ki se je vršil na večer pred tekmami, dne 12. oktobra, v veliki dvorani Kazine v Mariboru.

Ko smo se zbrali, so nas člani naše mariborske podružnice DLP in ondotni člani SLD kar presenetili s svojim prijaznim in ljubeznivim sprejemom. V okrašeni dvorani je po zvokih prijetne glasbe otvoril večer načelnik SLD, podružnice Maribor, ravnatelj Bogdan Pogačnik, pozdravil vse navzočne dame, zlasti slavljence današnjega večera, kakor tudi številne udeležence tekem iz raznih krajev in pa goste iz Savske banovine. Po uvodnem govoru je prevzel besedo predsednik DLP v Ljubljani, g. Franc Urbanc, omenil razvoj lovske kinologije v naših krajih, kjer stoji danes že na tej višini, da je za zgled našim sosednjim banovinam in slovi tudi že v inozemstvu.

Prva tekma fermačev se je vršila 9. oktobra 1910 v Domžalah. Priredilo jo je SLD pod vodstvom zaslužnega predsednika g. dr. Ivana Lovrenčiča, ki je bil naprošen, naj tudi pri jutrišnji prireditvi prevzame častno vodstvo, kar je povzročilo spontane ovacije predsedniku SLD.

Pred nekaj dnevi je tudi poteklo 10 let, odkar je bil ustanovljen JKS za vso Jugoslavijo in je bil ta sestanek hkratu tudi proslava te skromne desetletnice. Na sestanek so bile vabljene vse enote Jugoslovenskega kinološkega saveza in so se vabilu odzvale.

Govornik je nato orisal velike zasluge g. dr. Lovrenčiča za razvoj kinologije in lovstva in mu ob koncu govora izročil častno darilo, bronastega psa seterja.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je sklenilo, da prejmejo vsi udeleženci tekme pred 25 leti društveni srebrni znak, in sicer:

Dr. Ivan Lovrenčič, kot vodja tekme, Evgen Križaj, Ljubljana, kot takratni sodnik, Feliks Justin, Ljubljana, kot solastnik lovišča, in voditelji psov: Franc Urbanc, predsednik DLP v Ljubljani, Dragotin Klobučar, načelnik podružnice DLP v Mariboru, dr. Hubert Souvan v Ljubljani in Anton Schuster v Ljubljani, oba odbornika DLP v Ljubljani. Gg. Fran Jošt in Štefan Paximadi se nista udeležila današnjega sestanka, vodnik F. Riedl iz Trzina in sodnik Stanko Rudež, odv. kandidat v Ljubljani, sta pa že umrla. Poklonjene so bile tudi slike voditeljev s psi na I. tekmi frmačev.

Pozneje je poprijel za besedo g. dr. Ivan Lovrenčič in se zahvalil za laskave besede predgovornika ter za častno darilo. Pripomnil je, da veliko delo DLP leži vedno največ na odgovornih osebah, namreč na predsedniku v Ljubljani ter načelniku podružnice v Mariboru. V spomin na 25 letnico prve tekme in za zasluge izroči g. predsedniku DLP v Ljubljani Francu Urbancu in načelniku podružnice DLP v Mariboru Dragotinu Klobučarju

Poljska tekma ptičarjev za angleške pasme dne 13. oktobra 1935 v Mariboru.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = povoljno, 3 = dobro, 4 = prav dobro / Ime psa	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Sekundiranje (3)	Natezanje (3)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Zajačednost (2)	Obnašanje vzpričo odletel. perutnine (2)	Šarjenje v bičku za racami (3)	Donašanje iz globoke vode (2)	Donašanje zajca (3)	Donašanje perutnine (3)	Donašanje izgubljene perutnine po sledi (4)	Donašanje izgubljj. dlakaste divjačine po sledi (4)	Vsota	Ocena	Smotra	Darilo
1	Senta vom Kleengrund	2 12	3 12	3 12	— —	4 12	3 9	1 2	1 2	2 4	1 3	0 0	0 0	1 3	3 12	0 0	83	·	odlično	·
2	Boj Savski	3 18	3 12	4 16	— —	3 9	4i 12	4 8	2 4	4 8	2 6	3 6	4 12	3 9	3 12	3 12	144	II	prav dobro	Častno darilo DLP, Ljubljana

Vodja tekme: Josip Pirich.

Sodniki: Feliks Justin, Dragotin Klobučar, Anton Schuster.

Pripravnik: Jean Nagy.

Jesenska vzrejna tekma ptičarjev dne 13. oktobra v Mariboru.

Številka žreba	Predmeti preizkušnje																			Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = povoljno, 3 = dobro, 4 = prav dobro / Ime psa	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donašanje izgubljene perutnine po sledi (4)	Donašanje izgubl. dlakaste divjačine po sledi (4)	Donašanje perutnine (2)	Donašanje dlakaste divjačine (2)	Uboglijivost (3)	Strelomirnost (2)	Zajačednost (2)	Obnašanje vzpričo odletele perutnine (2)	Vodljivost (1)	Davljenje mačke (6)	Ustavitev mačke (1)	Šarjenje (4)	Šarjenje v bičku za racami (3)	Donašanje iz globoke vode (2)				
3	Sonja vom Fuchspass	*4* 24	*4* 16	*4i* 16	*4* 12	*4i* 12	*4* 12	*3* 12	*3* 12	*4* 8	*4* 8	*4i* 12	*4* 8	*4* 8	*4* 8	*4* 4	— —	*3* 3	*4* 16	*4* 12	*4* 8	211	II	prav dobro	Častno darilo DLP, podružnica Maribor
4	Gazelle Schornbusch	*4* 24	*3* 12	*4* 16	*4* 12	*2* 6	*4* 12	*2* 8	*2* 8	*3* 6	*4* 8	*4* 12	*4* 8	*2* 4	*4* 8	*4* 4	*4* 24	— —	*4* 16	*4* 12	*4* 8	208	I	prav dobro	Častno darilo DLP, Ljubljana
5	Wild Pöttmes	*3* 18	*2* 8	*3* 12	*3* 9	*3* 9	*4* 12	*2* 8	*1* 4	*3* 6	*0* 0	*2* 6	*1* 2	*0* 0	*0* 0	*3* 3	— —	*4* 4	*3* 12	*3* 9	*3* 6	128	III	prav dobro	Častno darilo DLP, podružnica Maribor
.	Selma vom Fuchspass	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ni tekmovala

Vodja tekme: Josip Pirich.

Sodniki: Feliks Justin, Dragotin Klobučar, Anton Schuster.
Pripravnik: Jean Nagy.

vsakemu po eno častno darilo, in sicer bronastega ptičarja na pepelniku iz oniksa. Govorili so še mnogi drugi udeleženci, ki naj nam ne zamerijo, da ne navajamo njihovih lepih in izpodbudnih besed, ker bi bilo to poročilo sicer predolgo. V pozni uri je bil zaključen ta res prijateljski sestanek, ki bo gotovo ostal vsakemu v najlepšem spominu.

Že pred sedmo uro smo se zbrali pred hotelom »Orlom«, kamor so prispeli razen vodnikov psov tudi številni udeleženci iz raznih krajev, in to ne samo društveni člani.

Po žrebanju smo se odpeljali v bližnje revirje, ki so nam jih dali iz prijaznosti na razpolago zakupniki lovišč.

V revirju smo razdelili tekmujoče pse v dve skupini; v prvo so bili uvrščeni starejši psi za širšo poljsko tekmo in jih je bilo oceniti šest. Sodili so jih gg. Evgen Križaj, dr. Ivan Lovrenčič in dr. Viljem Pfeifer; tem je bil prideljen kot pripravnik dr. Hubert Souvan; to skupino je vodil g. Feri Harbinger iz Maribora.

V drugo skupino so prišli trije psi, poleženi v l. 1934, za jesensko vzrejno tekmo in 2 psa za poljsko tekmo angleških pasem, katera pa sta se zopet po drugih določilih ocenjevala. Sodniki teh dveh različnih tekem so bili: gg. Feliks Justin, Dragotin Klobučar in Anton Schuster; prideljen je bil kot pripravnik blagajnik DLP g. Žan Nagy. To skupino je vodil g. Josip Pirich iz Maribora. Iz razpredelnic na koncu tega poročila je točno razvidno, kaj so pokazali posamezni psi in kako so bili ocenjeni.

V širši poljski tekmi so tekmovali:

Št. 1. Vera Petovio, nem. kdl. I. R. P. 64 B, * 26. VI. 1931 iz Uli Mitras po Juppu v. Laa; vzreditelj Rudolf Molitor, Ptuj, lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Ta odlična psica je daleko presegala vse druge pse te skupine in je dosegla od dosegljivih 208 točk 206, torej I. a oceno.

Št. 2. Biba Čemšeniška, nem. kdl. I. R. P. 85 B, * 20. II. 1933 iz Bonnie v. d. Bode po Juppu v. Laa; vzreditelj, lastnik in vodnik Oskar Kosler, Ortnek. Ta telesno odlična psica ni pokazala prav dobrega nosu, kakor tudi ni bil poseben način iskanja, dobra pa je bila v donašanju in dosegla V. b oceno s 176 točkami.

Št. 3. Ilka vom Pratzertal, nem. kdl. I. R. P. 81 B. iz Gretel Südwest po Rinu Schornbusch. Vzreditelj Jos. Bour Bettborn, lastnik in vodnik Antun Cizl, Samobor. Ta psica je dosegla II. a oceno s 163 točkami.

Št. 4. Seppel v. d. Elisabethöh, nem. žim. I. R. P. 5 I. iz Rege Elisabethöh po Nestoru Elisabethöh; vzreditelj P. Albrecht, Stassfurt, lastnik in vodnik Leo Matajc, Ljubljana. Pes je dosegel III. a oceno s 167 točkami, ni se mu pa mogla prisoditi kaka II. ocena, ker je dobil v predmetu »nos« le 2 (povoljno).

Št. 5. Diana, nem. kdl. psica I. R. P. 100 B. * 19. III. 1933 iz Fraye Krške po Rigu Dravskem; vzreditelj A. Lininger, Maribor, lastnik in vodnik Norbert Felber, Maribor. Psica je dosegla III. b oceno s 139 točkami.

Št. 6. Tell, nem. kdl. pes I. R. P. 128 A., brat »Diane« št. 5; lastnik in vodnik Viljem Wregg, Maribor. Ta pes je prejel II. b oceno s 138 točkami.

V jesenski vzrejni tekmi so tekmovali le trije psi, ker prijavljena nem. kdl. psica »Selma vom Fuchspass«, last g. Leopolda Weissa iz Metlike, ni dospela.

Št. 3. Sonja vom Fuchspass, nem. kdl. I. R. P. 93 B. * 27. III. 1934 iz Fee Fuchspass po Bodu Radbach; vzreditelj Claus Rolfs, Neuenhagen, lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Najboljša psica te skupine, je

Preglednica širše poljske tekme ptičarjev dne 13. oktobra v Mariboru.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = povoljno, 3 = dobro, 4 = prav dobro / Ime psa	Predmeti preizkušnje: Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donašanje izgubljene perutnine po sledi (4)	Donašanje izgubljd. dlakaste divjačine po sledi (4)	Donašanje izgubljene perutnine brez sledi (3)	Donašanje izgubljd. dlakaste divjač. brez sledi (3)	Donašanje perutnine (2)	Donašanje dlakaste divjačine (2)	Uboglјivost (3)	Strelomirnost (2)	Zajčačednost (2)	Obnašanje vzpričo odletele perutnine (2)	Obnašanje pri zalazu in odložitev (1)	Vodljivost (1)	Davljenje mačke (6)	Ustavitev mačke (1)	Šarjenje (4)	Šarjenje v bičku za racami (3)	Donašanje iz globoke vode (2)	Vsota	Ocena	Smotra	Darila
1	Vera Petovio	4 24	4 16	4 16	4i 12	4 12	4 12	4 16	4i 16	4 12	4 12	4 8	3 6	4i 12	4i 8	4i 8	4i 8	4i 4	4i 4	3 —	— —	3 —	4 —	4 —		206	Ia	odlično	Častno darilo DLP, Ljubljana
2	Biba Ortneška	3 18	3 12	4 16	4i 12	3 9	4 12	1 4	4 16	3 9	4 12	3 6	3 6	4 12	4 8	4 8	4 8	4 4	4 4	— —	2 —	2 —	2 —	3 —		176	Ib	odlično	Častno darilo DLP, Ljubljana
3	Ilka vom Pratzertal	3 18	4 16	4 16	4 12	4 12	4 12	3 12	2 8	4 12	3 9	3 6	2 4	4 12	1 2	1 2	2 4	4 4	4 4	3 —	— —	2 —	1 —	2 —		165	IIa	dobro	Častno darilo DLP, Ljubljana
4	Seppel v. d. Elisabethöh	2 12	3 12	4 16	4 12	2 6	3 9	3 12	4 16	4 12	4 12	4 8	4 8	4i 12	2 4	2 4	2 4	4 4	4 4	— —	2 —	2 —	3 —	3 —		167	IIIa	dobro	Častno darilo DLP, Ljubljana
5	Diana	3 18	3 12	4 16	4 12	3 9	3 9	2 8	1 4	3 9	3 9	2 4	3 6	4 12	2 4	3 6	2 4	3 3	4 4	— —	1 —	1 —	1 —	1 —		139	IIIb	prav dobro	Častno darilo DLP, podružnica Maribor
6	Tell	3 18	2 8	4 16	3 9	3 9	3 9	4 16	1 4	4 12	4 12	4 8	4 8	3 9	2 4	4 8	2 4	— —	4 4	— —	1 —	1 —	1 —	— —		158	IIb	prav dobro	Častno darilo SLD, podružnica Maribor

Vodja tekme: Feri Hartinger.

Sodniki: Evgen Križaj, dr. Ivan Lovrenčič, dr. Vilko Pfeifer.
Pripravnik: dr. Hubert Souvan.

dosegla le II. darilo, ker ni zadavila mačke, kar je potrebno za I. oceno. Izvrstna je v vodnem delu.

Št. 4. Gazelle vom Schornbusch, nem. kdl. I. R. P. 94 B. * 30. III. 1934 iz Aste Schornbusch po Jägersu Ino; vzreditelj R. Silbersiepe, Eifel, lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Ta prvovrstna psica je prejela I. darilo z 208 točkami; v delu na roparice in v vodnem delu je izborna.

Št. 5. Wild Pöttmes, nem. kdl. I. R. P. 123 A. * 25. III. 1934 iz Zehnte A. Pöttmes po Bodu Radbach; vzreditelj F. Meyerheim, Rennerod, lastnik in vodnik mag. pharm. Slavko Hočevar, Ljubljana. Ker je v nekaterih predmetih odpovedal, je dosegel le III. oceno s 128 točkami.

Poljska tekma za ptičarje angleških pasem.

Št. 1. Senta v. Kleengrund, irska seterica, I. R. P. 1 T. * 2. I. 1930 iz Fee vom Regenstein po Roderiku Red Helmet; vzreditelj Otto Haas, Graz, lastnik in vodnik ravnatelj Fric Prieger, Bistrica. Ta malo vodena psica ne ustreza vsem lastnostim, ki se zahtevajo za angleškega psa in je dosegla le 83 točk brez darila.

Št. 2. Boj Savski, poenter, I. R. P. 27 L. * 24. III. 1934 iz Jasne Suvoborske po Dashu Suvoborskem; vzreditelj dr. Janko Lokar, Ljubljana, lastnik in vodnik Bogdan Sežun, Ljubljana. Simpatičen pes, s katerim se da prav dobro loviti, je dosegel s 144 točkami II. oceno.

Zaradi mnogoštevilnih predmetov, iz katerih so se morali preizkusiti vsi psi, smo s tekmo končali šele v mraku. Po posvetovanju sodnikov v gostilni »Wrus« pri Sv. Miklavžu je častni vodja tekme g. dr. Ivan Lovrenčič proglasil izid tekem in so bila razdeljena krasna častna darila, ki so jih darovali DLP v Ljubljani, njena podružnica v Mariboru in podružnica SLD v Mariboru.

Na teh tekmah smo žalibog pogrešali kot vodnike psov poklicne lovce, kateri so se udeležili tekem le kot gledalci. Upamo, da jih vidimo kot vodnike na prihodnjih pomladanskih tekmah.

Zahvaliti se moramo razen lastnikom lepih in dobrih lovišč tudi vodjema obeh skupin gg. Feriju Harbingerju in Josipu Pirichu iz Maribora za brezhiben potek tekme in za vse priprave, ki so bile za tekme potrebne.

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Dr. Fran Ogrin

V Gmajnicah

Na Gorenjskem je fletno,
ko mi ajda zori.
Moje dekle jo žanje,
pa jo rokca boli.

Narodna.

Pisana polja in zeleni travniki stalno dobro denejo našim očem. Posebno čuvstvo objame človeka, ko gleda tople, mile jeseni na poljsko ravan, ki migotá na njej cvetoča ajda tja v šir in dalj.

Od Kamnika mimo idilično pod hribom ležečega Podgorja in proti Križu s starim, daleč vidnim gradom gre moja pot. Solnce trosi svoje žarke na zelenino in belino poljá, v meni pa misel igra: Le, cveti ino zori, ajdica! In kmalu naj ljudje požanjejo, da bo spet lov v — Gmajnicah. Te ljubke Gmajnice! Tam od Mengša sem proti Šmarci in Križu se prostirajo male šumice, postlane sredi polja. Ali so same zrastle, ali jih je vsadila človeška roka, kdo ve! Tu so v vsej mični razvrstitvi.

Gmajnic so vesele ptice, ki gnezdijo in vedre v grmovju in drevju, veseli so jih dolgouhci, ko se vračajo nasičeni s polja v goščo in zavetje. In veseli so jih — lovci.

Ajda se žanje, polje počišča. Vabilo od mengeškega lovskega kluba.

Pri križu ob razpotju na severni strani Gmajnic je sestanek. Tja spejo lovci z vseh strani, peš, z vozovi in tudi avtomobili. Pozdravljanje, seznanjanje. Med znanci šala, smeh. Družba se veča, pričakovanje narašča. Oglejmo si jo. Je to gosposki lov. Pa, ker lovce iz raznih krajev, tudi iz Ljubljane, vidiš tukaj zbrane, bi bilo kar čudno, če bi ne bilo nekaj pestrosti tudi v — oblačilih in opremi. In res moreš ugotoviti poleg enotnih lovskih krojev, vštevši klobuke z emblemi, tudi samovoljne oblačilne kompozicije. In puške, lovčev ponos! Dobre, lepo negovane, vse v blesku; pa tudi take, ki jih lastniki ne štulijo preveč v ospredje.

Tam od Jarš sem zabrlizga došli vlak. Zadnji gostje prihajajo.

Pozor! Hitro je konec prejšnje živahnosti. Vse posluša. Lovski vodja Riedl st., lovec od temena do peta, govori. Pove,

kako se moramo ravnati v tem deloma krožnem lovu in na kaj se strelja, — fazanke ne. Pri tem se spomnim, kako nam je predočil potrebo pokončne drže puške pri premikanju: »Ma, kakšnega angelčka ne bodete zadeli, kakšnega človeka pa lahko,« je rekel in še voščil »lovski blagor«!

Na stojiščih smo pripravljeni, da niti ne pazimo na pokrajinske zanimivosti, ki jih kaže svet tja dol do obrobnih gora. Vrsta mladih, kričavih gonjačev pod poveljstvom lovskega oskrbnika Andreja prihaja bliže. Zajec naprej! Zajec nazaj! Na desno! Na levo! odmevajo opozorilni klici. Pok, penk, pok! Zajec obleži, zadet morda kar od dveh strelcev. Oni, ki uteče pa utegne priti še na vrsto pri naslednjem pogonu ali pa ostane za seme.

Dopoldanski program je končan. Lovci jo ubirajo na določeno zbirališče in odpočivališče, gonjači prinašajo uplenjeno divjačino.

Ti-le lovski opoldanski odmori so nekaj posebnega. Ni domačega kosila ob pogrnjeni mizi; pač pa južina v prosti naravi. Tam teknejo tudi mrzle ali v naglici ogrete jedi. Vonj prirode, dovtipi in smeh so imenitna začimba. In tisto hudomušno draženje, zakaj ni kdo zajca dobro zadel ali ga celo »falil«! Vse prehitro je konec tega lovskega oddiha in pomenka in lovski vodja že vstaja za — nadaljevanje.

Vse to je bilo v Gmajnicah in še kaj na vrh, saj je pokojni Milan Jenčič poskrbel med drugim za sveže pivo.

Ko smo završili še odmerjeni popoldanski pogon, smo se uvrstili v dolgo »rajdo« in prodirali proti Mengšu, kakor da ga hočemo zavzeti v naskoku. Iznad deteljišč in repišč sfrfotavajo kite jerebic, mimo naših vrst zajci beže, dokler jim ne ustavi poleta dobro merjeni strel. Tako pridemo čisto do mengeških hiš.

Ali naj Vam še opišem zadnji pogon, običajni prijetni zaključek vsakega lovskega dne? Tudi tukaj veliko dobre volje, smeha in prijateljskega nagajanja ob jedi in čaši mokrote, kolikor je treba teh dobrin za poštenega človeka. Lovski gospodar spregovori in se zahvali za udeležbo, gostje njemu za vabilo. Ugotovi se še enkrat plen: po 60, 50, 45 zajcev — kakršna je letina — toliko in toliko fazanov in jerebic.

Beseda in petje zastaja, ta in oni se poslavlja ter odhaja. In zaropočejo vozovi, oddrdrajo avtomobili, drug za drugim.

Naš črez Gmajnice drvi,
Proti Kamniku hiti.
Ni več poka, vika v temini,
Mir, spokoj gre po ravnini.

Medved v ljudski presoji

Ako medved ima meda, ima ga i kam deti.
Če medved o svečnici svojo senco vidi, gre še za štirideset dni nazaj v brlog.
Če medvedu žugaš, zbesní.
Če star medved zapleše, dvigne veliko prahu.
Dokler ima medved še gnilih hrušek, ne boji se lakote.
Gode ko medved.
Godi se mu kakor medvedu v ovsu.
Hruške medvedu v varstvo izročiti.
Je kakor medved: če ne spi, brunda.
Kar medved v gozdu, to mačeha v hiši.
Kdo bo lačnemu medvedu roko podal?
Kdor se poleti preobjeda, pozimi posnema medveda.
K medvedjemu mesu spadajo pasji zobje.
Kosmat kakor medved.
Lačen medved lastne šape grize.
Lačen medved slabo pleše.
Leni medvedje se s tujim medom gosté.
Med od medveda kupovati.
Medveda ne boš s slamnato bilko ukrotil.
Medveda ujame, kdor more, ne, kdor hoče.
Medved ljubi med, ne čebel.
Medveda ni varno dražiti.
Medved s kožo plača.
Medved pri medu ne mara kosti.
Medved se še v gozdu nahaja, pa se že njegova koža prodaja.
Medved se ne da s šilom bosti.
Medved se z medom lovi.
Medved se ne nauči v enem dnevu plesati.
Medvedu v uho pihati.
Medved zarjove, če mu želod pade na nos, pa molči, če veja nanj zagrmí.
Močan, da bi se z medvedom metal.
Na medvedovi koži ležati (lenariti).
Na medvedovo kožo piti.
Ni prav, da medved kravo sné, ni prav, da krava v gore gre.
Ni v vsakem gozdu medvedov.
Ne prodajaj starega kožuha, dokler nisi novega medveda ustrelil.

Iz lovskega oprtnika

Hubertovo, 3. novembra. Zaščitnik lovcev, sv. Hubert, je iz vladarskega rodu Hlodovikov. Z 12 leti se je mladenič izkazal: z nožem je zaklal razjarjenega medveda, ki je že stiskal v svoje grozne kremplje njegovega očeta.

Dolga leta je Hubert potratno živel po šegi tedanjih mogotcev. Posebno ga je veselil lov. Ko se je neki veliki petek — pripoveduje »Zlata legenda« — z orožjem potikal po Ardenskem gozdu, je obstal pred njim veličasten jelen, noseč svetel križ med rogovjem. Nato je čudovita žival spregovorila: »Hubert, spreobrni se. Pojdi v Rim za pokoro. Odreci se svoji pravici do pozemske krone in Bog ti bo dal drugo, brez primere dragocenejšo.«

Presunjen spričo prikazni je storil tako. Ko mu je umrla žena Floribonda, je stopil v duhovski stan. Ustanovil je škofijo v Liége-u (Lüttichu), kjer je umrl kot škof (727). To službo je za njim prevzel njegov sin Floribert.

Sv. Hubert je bil najprej priprošnjik zoper strah in steklino, v 10. stoletju so si ga jeli lastiti za zaščitnika lovci, ki so se poprej klanjali sv. Germanu in sv. Martinu. Kakšen pomen je imel lov nekdaj v višjih krogih, si danes težko mislimo. Francoskega kralja je stal težke milijone frankov na leto. Gospoda v sijajnih opravah se je udeleževala gonje, na stotine psov je nastopalo. Govorica jim je bila često tolikanj strokovna, da je bila povprečniku neumljiva. Dramatik Sedaine (1719—97) jo je ošvrkal, položivši jo na jezik markiju Clainville-u. S tlačanskega stališča omenja lovstvo v 16. stoletju I. Zorec v Stiškem tlačanu (1935).

Največja gonja se je vršila na Hubertovo, 3. novembra. V Chantillyju se je na kraljevem gradu opravila služba božja, nazvana »pasja maša« (messe des chiens), ker so imele viden prostor pasje trope, razvrščene po vrlinah in zaslugah. Duhovnik je moral propovedovati o sv. Hubertu pred sliko, ki je predstavljala njegova junaštva. Po opravilu so šli v dvorano, in sicer na čelu družbe najstarejši plemič, jahaje najstarejšega konja, za njim najstarejši pes in najstarejši gonjač. Sprevod je pel kitico, ki jo je zložil Marion de Mersan:

Ko je konec gonje naše,
lovci v krogu se zbero,
tralalo, tralalo...
Hubertu v čast iz polne čaše
zlato kapljico pijo...
Drodro,
dralalo. A. D.

★

Peternelj Peter, lovska korenina. — Med slovenskimi poklicnimi lovci in lovskimi čuvaji je precèj starih, pa še vedno čvrstih korenin, ki zaslužijo s svojim delom in vnemo za lov in lovstvo, da se jih »Lovec« prilično spomni in jih predstavi svojim bralcem. Tak mož, poln navdušenja za lovsko stvar, je med drugimi zapriseženi lovec in gozdni ter lovski izvedenec Peter Peternelj iz Drage pri Medvodah. Sedem križev že nosi, pa hrbet mu je še raven kakor pred 30 leti, ko je marsikakega srnjaka nesel gospodarju z zalaza. Zdrav in krepkih mišic, malo ponosen, pa vedno dobre volje še vedno opravlja posel zapriseženega lovskega čuvaja, in sicer v sorškem lovišču.

Že oče njegov je bil lovec pri škofu A. A. Wolfu; ni torej čuda, da je sin stopil v lovski tir. Ko je dovršil osnovno in obrtno-nadaljevalno šolo v Škofji Loki, je stopil v gozdarsko šolo v Idriji in kot 18 letni mladenič je pričel opravljati lovsko službo. Leta 1888. je bil že zaprisežen in potem služil raznim lovskim gospodarjem. Med temi nahajamo imena odličnih lovcev in imenitnikov, kakor knezoškofa J. Misi-

jo, notarja Nika Lenčka, graščaka Luko Šmida, župnika Finžgarja, graščaka Rudeža, Jurija Verovška itd. Leta 1910. se je Peternelj udeležil tečaja za gozdne in lovske čuvaje v Radovljci, leta 1913 pa je moral odriniti k vojakom, od koder se je srečno vrnil l. 1918.

Da je naš Peternelj v svojem dolgem lovskem službovanju zasačil marsikaterega lovskega tatu in mu vzel puško ali ribiško orodje, ni treba posebej poudarjati, saj je bil vedno vesten in tudi korajžen lovski čuvaj. Kakor nam sporoča, je še celo nekemu orožniku vzel puško, sicer ne zaradi tega, da bi bil neupravičeno lovil zajčke ali srnice, ampak zalezoval je v Peternelovem revirju — deklice.

Ko je bil Peternelj v službi pri graščaku Rudežu, se je srečaval v Veliki gori tudi s kosmatincem medvedom, na ŤoščU pa je celo streljal na — hudiča. Ta dogodek nam popisuje takole: »Leta 1890. v mesecu aprilu o veliki noči sem doživel čuda vreden slučaj, ko sva šla z gosp. Henrikom Kafolom na petelina. Tam sva streljala hudiča v pasji podobi. G. Kafol je streljal dvakrat, jaz pa tudi dvakrat, ali šel je naprej nezadet. Ko se je zdanilo, sva pregledala, kako sva streljala. Dobro, ravno v isto smer, kjer je pes šel. Ali ni bilo sledu od psa, dasi je bil topel sneg. Našla pa sva dobro zadet brinov grmič in v snegu luknjice od šiber. Ugotovila sva, da je moral biti tisti veliki pes — sam hudič. Ker sva šla na lov na velikonočno nedeljo, se nama je prikazal hudobec v pasji podobi. Bil je kakor volk velik. To se je zgodilo ob tretji uri zjutraj ob lepi, svetli luni in g. Kafol je rekel, da gotovo zato, ker nisva šla k maši. Takoj sva se obrnila proti domu in šla potem k maši v Soro.«

★

Popravek. V članek »Lovska statistika Dravske banovine v letu 1934« se je vrinilo nekaj tiskovnih pomot, in sicer: Na str. 340. naj se v opombi pod črto popravi letnica 1934 v 1935; na str. 345. naj se v predzadnji vrsti popravi število poklicnih gozdarskih organov na pravilno 196 (ne 169); na str. 357. naj se 26. vrsta čita takole: ... Dovje, Kranjska gora, Rateče, dalje v Bohinju in v loviščih Kranjskega...

Lovce, ki bi uplenili kakega ptiča z obročkom na nogi, ponovno prosi Ornitološki observatorij v Ljubljani, da mu ga nemudoma dopošljejo s podatki, kje, kdaj in kako je bil dobljen.

Zakaj medved guli drevesa? K temu članku g. ing. Fr. Sevnika v zadnji številki »Lovca« prinašamo danes sliko smrekovega debla, ki ga je medved poškodoval. Debelina smreke znaša v prsni višini 20 cm; poškodba je dolga 70 cm, široka okoli 15 cm; gornji rob poškodbe je 2 m od tal. Odtrgana je bila skorja in deloma tudi les poškodovan. Robovi rane so zaliti s smolo, na kateri je prilepljenih mnogo medvedovih dlak, kar se pa na sliki seveda ne vidi.

Nagrade. Kraljevska banska uprava je priznala za pokončavanje divjih svinj tele nagrade: Maučič Ludvik,

trgovec v Zaklu, 100 Din za dne 9. jul. 1935 v lovišču Gradišče-Stanošin ubito divjo svinjo. — Sakelšek Ignac v Stanošinu, 100 Din za dne 11. julija 1935 v lovišču Gradišče-Stanošin ubito divjo svinjo. — Žnidaršič Leopold ml. v Peščenjaku, 150 Din za dne 12. avgusta 1935 v lovišču Gradišče-Stanošin ubito ubitega merjasca. — Bratec Franc v Lahovem grabnu, 150 Din za dne 4. septembra 1935 v lovišču g. Falter Irene ubito divjo svinjo. — Staudacher Rudolf, lovski čuvaj v Starem brezju, 150 Din za dne 9. septembra 1935 v lovišču Kumerova vas ubito divjo sivnjo. — Bižal Drago, delovodja v Kočevju, 300 Din za dne 9. in 11. septembra 1935 v lovišču Dolenja vas ubite tri divje prašiče. — Šuštar Alojzij, lovec v Grčaricah, 100 Din za dne 11. septembra 1935 v lovišču Dolenja vas ubitega divjega prašička. — Merhar Blaž, lovec v Rakitnici, 100 Din za dne 11. septembra 1935 v lovišču Dolenja vas ubitega divjega prašička. — Grgurič Jožef, lovski čuvaj v Zg. Pokštajnu, 100 Din za dne 30. septembra v lovišču Mozelj ubito divjo svinjo.

Odstrel gamsov pri Bohinjski Bistrici. Pod tem naslovom je priobčil Lovačko ribarski vjesnik, glasilo Zveze lovskih društev v Zagrebu, članek iz peresa g. dr. Zoričića, ki se glasi:

»Letos spomladi se je obrnil do mene g. Franc Žmitek iz Bohinjske Bistrice, češ da oddaja v svojem lovišču odstrel srnjakov in gamsov, in me je prosil, da naj na to opozorim svoje lovske znance, če bi se sam za odstrel ne zanimal. Ker sem res sam iskal odstrel gamsa, sem takoj odpisal g. Žmitku, da pridem na gamse, vendar sem ga izrečno vprašal, če ima dosti te divjadi in če mi more jamčiti, da pridem do strela. G. Žmitek mi je odpisal, da ima še 3—5 kozlov in 3 koze letos za odstrel, da lahko jamči, da pridem do gamsov in da bom videl skupaj po 3—6 kosov gamsov. Ker nisem imel vzroka dvomiti o tako odločni izjavi, sem šel v Bohinj in v lovišče, kjer pa sem iz lastnih opazovanj in iz pripovedovanja tamošnjih ljudi ugotovil sledeče:

Gre za lovišče upravne občine Bohinjska Bistrica, za del, ki leži na Črni prsti. To, nekdaj izvrstno lovišče je danes popolnoma uničeno. Lovišče ima v zakupu 12 oseb, lovski čuvaji sploh ne dobivajo plače, marveč se odškodujejo le s tem, kar postrele. Zaradi tega je nadzorstvo v lovišču slabo, odnosno ga ni. Divjih lovcev je dosti. Po izjavah ljudi, ki so jim razmere dobro znane, je v delu lovišča na Črni prsti le še kakšen poedin gams. Novembra, za prska, jih pride nekaj več od italijanske strani, dasi divjad tudi tam brezsrčno preganjajo. Lovišče je sicer izredno primerno za gamse in rad sem verjel lovskemu čuvaju, da se je od tam, kjer smo iz izvrstno razgledne točke imeli pred seboj pregled čez ves masiv Črne prsti in zaman iskali z daljnogledom, da bi zazrli vsaj enega gamsa, da se je od tam svoj čas moglo videti celo po 30 in več kosov te divjadi. Danes jih ni več, in kje hoče g. Žmitek odstreliti še 5 kozlov in 3 koze, najbrž sam ne ve, razen če čaka na to, kar bi morda prišlo od soseda. V tem lovišču bi se vobče nekaj let ne smelo streljati na gamse.

Samo ob sebi se razume, da nisem hotel morda več dni iskati ostanka od ostankov gamsov in ne biti grobokop poslednjih kosov te divjadi na Črni prsti. Prekinil sem takoj lov in se vrnil domov. S turističnega pogleda je kraj jako lep, tu je tudi udobna Orožnova koča Slov. planinskega društva, tako da mi za izlet ni žal, toda globoko obžalujem propast tako lepega planinskega lovišča. Čitatelje Vjesnika pa opozarjam s tem, da znajo, kako je tam z lovom na gamse in da v primeru ponudbe ne potujejo tja zaman.«

K temu članku smo dobili od povsem informirane strani tole pojasnilo: »H gornjemu članku pripominjamo, da nam je znano, da je imela do pred nekaj leti v zakupu to občinsko lovišče šumska uprava v Boh. Bistrici. V tem času se

je stalež divjadi vidno zboljševal ter je uprava morala celo plačevati kmetom večje odškodninske zneske za poljske škode. Za nadaljnji zakup je ponudila šumska uprava brez dražbe 11.200 Din letne zakupnine, toda ta ponudba je bila odbita in je šlo lovišče na dražbo, kjer so ga izdražili domači lovci-kmetje za 8000 Din. Lovišče je brez čuvanja. V nekaj letih je domačim lovcem res uspelo, da so spravili lovišče v stanje, kakor ga opisuje dr. Zoričić, znani lovski strokovnjak, v svojem gornjem članku.«

Zlati fazani ne spadajo med našo divjad, goje se pa v precejšnji meri v avstrijski republiki in na Madjarskem, in to predvsem v fazanerijah in parkih. Na polju in v gozdu bi ta prekrasna divjad ne uspevala, postala bi kmalu žrtev ujed in divjih lovcev, kajti njena obleka ni nikakor zaščitno, pač pa hudo kričeče in izzivajoče barvana. Trup je namreč kričeče rdeč, rep, ki je dvakrat daljši od trupa, prsi, ovratnik in čop so jako živih, prelivajočih in kovinsko bleščečih se barv v kar neizmerni pestrosti. Teža zlatega fazana je nekoliko manjša kakor navadnega fazana.

Družino zlatih fazanov sem videl pri g. Ignaciju Holcmanu, posestniku pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu ob avstrijski meji. Holcman, velik ljubitelj divjadi, ki ima krasno gojeno gorsko lovišče, si je nabavil pred tremi leti fazanja jajca iz Lipnice in jih dal izvaliti domači kuri. Danes ima 9 glav, in sicer krasnega starega samca, dva mlajša samca in šest kokoši. Zanimivo je dejstvo, da je fazan-samec zmožen za plojenje šele v drugem letu, ko se njegova obleka prebarva, v tem ko leže kokoška že v prvem letu. Ena teh kokošk se odlikuje po tem, da leže jajca, a nosi njena zunanjost moške znake; zrastel ji je namreč pester ovratnik in čop. Živalce so zelo priljudne in je en par tako udomačen, da se ne oddalji od hiše, sede na človeka, je iz roke, prihaja na klic itd. Holcman bi morda prodal starega in dva mlada samca ter eno kokoš in bi se morda našel med našimi lovci, ki bi hotel poizkusiti z rejo zlatih fazanov; bili bi res pravi okras vsakega parka, vrta ali gosposkega dvorišča. Izražam dvom, da bi se dal zlati fazan vzrejati skupno z domačimi fazani v fazanerijah. Naši močnejši samci bi mu že iz blede zavisti zaradi neprimerno lepše zunanjosti ne dali živeti. S. A.

Vzajemna pomoč pri srnjadi. Človek naj človeku pomaga, posebno v nevarnosti. To je moralno načelo, pisano in opevano v nešteto primerih. Tudi pri živalih se mnogokrat pomoč bližnjemu izvaja, samo vidimo je ne, ker hodimo navadno z zaprtimi očmi mimo pojavov v naravi. Zadnjič se je na livadi pasla srna z mladico. Obkrožal ju je velik lisjak. Vedno ožji so bili krogi in kmalu nato je naskočil srnico. Mati se je s sprednjimi nogami zakadila vanj, a on ni odnehal. Dobra pečenka ga je opogumila. Besno je poskušal raniti mladico, a mati je bila vedno hitrejša. Medtem jo je prikimal iz grmovja srnjak šesterak. Ogledoval je čudni boj, nato pa skočil in brcnil s svojimi nogami rdečega roparja, da je odletel v loku. Prestrašen jo je ubral v grmovje in izginil. Srnjak je najbrž uvidel težak položaj srne z mladico in jima priskočil na pomoč. B. H. S.

Prijazni jazbec. Na Gorenjskem sem šel na srnjaka. Med potom vidim fazanko, ki se čudno in nemirno obnaša. Misleč, da je kaka mačka pri gnezdu, sem se previdno približal in na svoje začudenje zagledal jazbeca, ki je vprav srebal jajca nesrečne matere. Cmakal je, da se je glasno slišalo. Spremljajoči me lovec tega revirja je požrešneža poslal po jajca na drugi svet.

B. H. S.

Sveteče se oko. Večkrat beremo v opisih ali vidimo na lovu, zlasti ob mesečini, pa tudi doma pri psu in še češče pri mački, da se jim »oko sveti«. Živalim se sveti zenica. Morda se je že kdo vprašal in zanimal, zakaj se

živalim oko sveti? Zdravo, normalno oko se ne sveti, ne žari v bledozeleni ali rdečkasti barvi, ki napravi zlasti ponoči nekak tajinstven, morda celo zloveščv vtisk. — Odgovor je preprost, pa preseneča. Oko živali, zlasti roparic, se sveti zato, ker so vse te živali dalekovidne! Torej se oko vsem dalekovidnim sveti? Da, vsem, tudi pri dalekovidnih ljudeh opažamo ta pojav.

Zakaj je temu tako? Razlaga je lahka in umljiva vsakomur, ki pozna osnovne zakone prirodoslovja. Zenica v očesu navadnega, torej normalno vidnega očesa, je črna, ker so vsi svetlobni žarki, ki so prišli od izvora luči, vrnejo po isti poti in v opazovalčevo oko, ki stoji ob strani, ne zadene noben vračajoči se žarek. Zenica se vidi zato opazovalcu črna. (Pot vseh teh žarkov ustreza zakonu o konjugiranih združitvenih točkah in sta pri normalnem očesu neskončna razdalja, t. j. izvor luči ter mrežnica, t. j. za svetlobo občutna plast v očesu, združitveni konjugirani točki.) Žarki, ki se odbiti vračajo od mrežnice, izstopajo vzporedno in gredo v neskončnost.

Oko dalekovidnega je krajše kakor normalno vidno oko. Svetlobni žarki, ki se odbijajo od mrežnice, se prše na vse strani in zadenejo pri tem tudi v oko opazovalca. V tem hipu zažari zenica v dalekovidnem očesu in žari, dokler vpadajo in izhajajo skozi njo svetlobni žarki. Med. J. Herfort.

Srna in motorno kolo. Nedavno se je vozil blizu Velikovca na Koroškem mesar A. Luike s svojo ženo v prikolici z motornim kolesom ponoči domov. Naenkrat je iz gozda skočila srna na cesto in se zaletela v kolo. Vsi so odleteli v obcestni jarek. G. Luike je zadobil lažje poškodbe, njegova žena težje na licu, srna pa je svojo neprevidnost plačala z življenjem. Luč kolesa jo je najbrž omamila. B. H. S.

Jerebice selivke. Tudi jerebice se selijo in vračajo. Toda ne pri nas, nego v vzhodni Bolgariji in v jugovzhodni Rusiji, v Ukrajini. So nekaj večje kot navadne jerebice in svetlejše barve. Selijo se v tropah po 50 do 100 in se vračajo navadno v večjih, do dvesto po številu. Njih pot gre v smeri preko Odese in morja na jug. S prvim mrazom počne polet in traja navadno do srede decembra. Spomladi se vračajo. Bodimo veseli, da naše jerebice ljubijo rodno grudo in prezimujejo pri nas. B. H. S.

Lisica in mačka. — G. H. K. je s čakališča na drevesu zapazil na travniku lisico, ki je lovila miši. Pa postala je nemirna in začela v krogu nekaj obhajati. Naenkrat se je pognala in hotela ugrabiti mačko, ki jo je obkrožala. Toda mačka je bila hitrejša. S čudovito okretnostjo se je zagnala lisici v gobec, jo je pošteno opraskala in ji besno puhaje kazala zobe. Osramočena jo je lisica ubrala z bojišča v gozd. Mačka pa se ni dolgo veselila svoje zmage in svojih krvoločnih pohodov, kajti krogla iz puške opazovalca boja ji je upihnila življenje. B. H. S.

Zajklja in skobec. V okraju Strokelle je neki lovec prinesel preparatorju kanjo, ki jo je našel mrtvo poleg zajklje na polju. Zajklja je imela precejšnjo rano na vratu, dočim so pri kanji ugotovili poškodovana jetra in vranico. Zajklja se je v obrambi svojih mladičev kot dobra mati pognala v ujedo in ji zadala smrtonosne rane. Zopet krasen zgled materinske ljubezni v prirodi. B. H. S.

Kinološke vesti

Od letošnjih inozemskih lovskih pasjih tekem. Koker španijelka »Nigma die Rocca Guglielma«, vpisana v JRŠ s št. 15 V, poležena 8. aprila 1934, last g. Josipa Piricha iz Maribora, člana Društva ljubiteljev ptičarjev, podružnice v Mariboru, je dosegla na uporabnostni tekmi španijelov dne 20. oktobra t. l. v Lobavi pri Dunaju I. b oceno z enakimi točkami kakor zmagovalec I. a. Vsekakor prav lep uspeh za našo lovsko kinologijo. Sch.

Vprašanja in odgovori

G. F. L. v M. — Glede **povračila škode** po lovu ali po divjačini določa § 52. zakona o lovu takole: »Ako pripada lovska pravica v enem lovišču dvojici ali več osebam, odgovarjajo za škodo po lovu kakor tudi za škodo po divjačini solidarno.« To velja gotovo tudi v primeru, če so si sozakupniki lovišče razdelili v posamezne kose, po katerih ima le poedinec pravico loviti. Pač pa ima vsak posameznik po načelih občnega državljanskega zakonika pravico do regresa proti neposrednemu krivcu (§ 53. z. o l.).

G. F. N. v C. — Če hodite s svojimi psi lovit v drugo občino, ni treba, da plačate **pasji davek** tudi v tej občini. Zadostuje, če ste davek plačali v eni občini, najbolje v tisti, kjer so psi stalno v oskrbi. Pasji davek je po raznih občinah različen, kakor ga je pač sklenil občinski svet dotične občine.

G. J. V. v L. — Kadar gre kako lovišče na dražbi v zakup, podpišejo dražitelji zakupne pogoje in priznavajo s tem, da so zanje obvezni. V točki 13. zakupnih pogojev je tudi navedeno, koliko gamsov, odnosno srnjadi sme zakupnik na leto odstreliti. Na Vaše vprašanje, kaj bi se zgodilo z onim, ki bi **več odstrelil, kakor mu je dovoljeno,** odgovarjamo, da bi oblastvo to gotovo smatralo za p u s t o š e n j e lovišča, bi mu razveljavilo zakupno pogodbo in odredilo novo dražbo (§ 12. z. o l.). Te dražbe, ki gre na stroške dosedanjega zakupnika, se ta ne sme udeležiti, odgovarja pa za morebitno razliko v zakupnini za vso dobo, katero bi morala trajati ukinjena zakupna pogodba. Zakupnik, ki mu je bila zaradi pustošenja lovišča razveljavljena zakupna pogodba, ne more tri leta potem dobiti lovske karte (§ 28. z. o l. 7), pa je tudi kazniv po § 89. zakona o lovu.

G. J. L. v C. — Za **povišanje števila odstrela,** določenega v točki 13. zakupnih pogojev, pač ne morete prej prositi, dokler ni mogoče dokazati, da se je stalež dotične divjadi izboljšal. Oblastvo je določilo število odstrela po staležu divjadi, zato je edino ta merodajen za določitev, koliko se sme letno odstreliti. V nekaj mesecih po dražbi se število divjadi najbrž ni povečalo, zlasti ne sedaj v jeseni, ko se je skoraj gotovo še zmanjšalo. S tem, da ste vzeli lovišče v zakup, ste prevzeli tudi dolžnost, da poravnate škodo po divjadi. Iz tega razloga, da dela divjad škodo na polju, Vam oblastvo gotovo ne bo povečalo števila dovoljenega odstrela.

G. V. A. v S. — Če je na puškini cevi označba »Nicht für Kugel«, pomeni to, da je cev v ustju zožena. Iz take cevi Vam tudi krogle »idealke« ne svetujemo streljati. Pri dvocevkah in trocevkah je bila svoj čas desna cev vrtana cilindrično, brez pooženja, pa tudi pri novejših puškah je navadno desna cev manj poožena kakor leva. Zato ta cev manj trpi, če iz nje streljamo »idealke«, »breneke« in slične, nemasivne krogle. — Iz puške, ki ni preizkušena za brezdimni smodnik, Vam nikakor ne moremo svetovati, da bi streljali z brezdimnim smodnikom, četudi vzamete za $^1/_5$ manj smodnika, kakor ga je v normalnih nabojih. Svetujemo Vam, da daste svojo trocevko v pregled puškarju, ki Vam bo mogel točnejše odgovoriti na Vaša vprašanja kakor mi, ki ne vemo, kakšen zaklep ima puška in ne v kakšnem stanju je.

G. M. H. v L. — **Strupov,** ki z njimi nekulturni narodi zastrupljajo svoje puščice, je mnogo vrst in so pri raznih rodovih različni. Skoraj vsi so rastlinskega izvora; edino znano izjemo tvori strup ličinke nekega hrošča, ki živi podzemno od korenin nekega grmiča. Ta strup rabijo Bušmani v Afriki. — Azijci upotrebljavajo navadno tri vrste strupov, ki se imenujejo tikute, antjar in bik. Prvi strup pridobivajo iz skorje korenin ovijalke »strychnos ticuté«, ki vsebuje 60% strihnina; ta strup povzroča omrtvični krč. Antjar izdelujejo iz soka drevesa »antiaris toxicaria«, ki

raste na Sundskih otokih; učinkuje na srce. Strup bik je doma v Nepalu in Himalaji; je jako hud strup, pripravljen iz raznih vrst preobjede (aconitum). Celo slon v kratkem času pogine, zadet s puščico, ki je zastrupljena s tem strupom. — V Ameriki je večina strupov iz skorje raznih vrst rastlinskega rodu »strychnos, ki so znani pod imenom »kurare«. Ta strup usmrča tako, da omrtviči prsne mišice in ustavi s tem dihanje. Zastrupljeni človek je pri polni zavesti in čutih, pa ne more ganiti in tudi ne govoriti. — V Afriki je poleg prej omenjenega živalskega strupa največ v rabi strup iz semen rastline »strophantus hispidus«. — Avstralci uporabljajo razen rastlinskih strupov menda tudi strup iz mrličev in podobne strupe. — Rastlinski strupi so jako trajni in obdrže svojo učinkovitost desetletja.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

E. Vajda, Čakovec, zviša ceno srnjadi počenši s 1. novembrom letošnjega leta pri kilogramu za 1 Din.

Službo gozdnega in lovskega čuvaja išče v teh poslih in tudi v kmetijstvu dobro izvežban, zdrav, vojaščine prost, 27 let star lovec. Ponudbe na tajništvo SLD v Ljubljani pod značko J. K.

Kupim braka jazbečarja, psa ali psico, staro 1 in pol do 2 leti, z rodovnikom. Bižal Drago, delovodja, Kočevje.

Prodam prvovrstnega lovskega psa, nizkega francoskega braka, z rodovnikom, za ceno 400 Din. — Alojzij Keber, Podmolnik, p. Hrušica pri Ljubljani.

Prodam lepe, čistokrvne pse ptičarje (poenterje), stare 6 tednov. Cena za psa je 400 Din. — Artur Serianz, zobotehnik, Slov. Bistrica.

Čistokrvne jazbečarje resaste dlake, rjavo-sivkaste barve, z rodovniki, od premiranih staršev, 2 meseca stare mladiče proda ing. G. Schmidinger, Celje.

Tvrdka E. Vajda, Čakovec, je začela trgovati z živo divjadjo. Prevzema in oddaja vse vrste žive divjadi.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Odstrel 2—3 gamsov in 1—2 ruševcev letno iščem za daljšo ali krajšo dobo. — Dr. Jože Rant, zobozdravnik, Ljubljana, Nebotičnik.

Mladega, privajenega srnjaka prodam za 200 Din. Star je 4 mesece. — Polajnar Andrej, Kokra 33.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 23. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Dvocevka petelinka kal. 16 . .	400 Din
Dvocevka Hamerles kal. 12 . .	1200 „
Browning puška kal. 16 . . .	2200 „
Bock puška petelinka kal. 16 8	2250 „
Trocevka petelinka kal. 16 9·3	2200 „
Enocevka Hamerles kal. 6·5 .	600 „
Mauser puška kal. 8	800 „
Enocevka repetirka kal. 6·5 .	600 „

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolv. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapriseženi izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

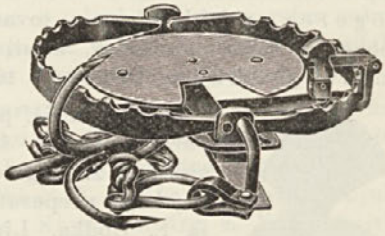
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Fran Mišič

Lov v pohorski jeseni

Za dobrega poznavalca vremenskih razmer se pojavijo prvi znaki pohorske jeseni že okoli sv. Roka in sv. Lovrenca, dveh svetnikov, ki jih Pohorci zelo častijo. Vendar še nekaj tednov dalje leži vroče poletje nad pohorskimi gozdovi in goličavami; kmalu nato začno v nižjih legah pajčje niti preprezati drevje, grmovje ter ozračje nad njim. Ko je sredi septembra minulo tudi babje leto, nastopi znamenita pohorska jesen. Glasna in razposajena je, ko vsa živa vriska v tisočerih barvah rumenečega nedoglednega bukovja in drugega listnatega drevja; vsa gori in žari, ko rumenozlato listje blešči in leskeče na gozdnih tleh kakor zlata jutranja zarja. Vsa resna in dostojanstvena je v skoro neskončnih temnozelenih iglastih šumah, ki je v njih utihnilo glasno ptičje petje, ki v njih stojè debela zdrava debla nepremično mirna kakor stebri ob svetišču. Polna miline in ubrane pesmi je, ko se razgrne ob dozorevajočem brusničevju in jerebičju nad svetlozelenim ruševjem sanjavih Šentlovrenških in Ribniških jezer ali ko zaklopočejo klopotci ter zapojo pesmi ob trgatvi v vročih pohorskih vinogradih nad Pekrami, nad Slov. Bistrico, nad Konjicami. Strašna kakor vojna vihra je pohorska jesen, kadar silni viharji buče preko pohorskih višav, lomijo stoletna bukova debla ter odnašajo strehe visokoležečih lovskih koč v globoke jarke. Z njimi se, jedva je za nami Vseh vernih duš dan, kmalu poslovi jesen od šumovitega Pohorja.

Tudi lovi v pohorski jeseni so kaj raznovrstni, prav tako raznovrstni in različni, kakor se v najraznovrstnejših pojavih prikazuje pohorska jesen sama. To raznovrstnost lova, lovne divjačine, lovišč in lovskih doživljajev povzroča Pohorje, to naše edinstveno, 50 km dolgo, 15 km široko in v najvišjih vzpetinah nad 1500 m visoko sredogorje, ki ni nikjer enolično ne v svojih kulturah, ne v svojih oblikah in tvorbah. Naj po hrbtih in višavah vzhodnega Pohorja še tako prevladuje gozd, in sicer bukovi ali mešani gozd, naj bo za zapadno Pohorje, za njegove hrbte, planje, višave in kope, zelena planina z redkimi »komarčami« še tako značilna, za celokupno pogorje pa valovita, lahno ukrivljena, počasi in lagodno se dvigajoča ali padajoča črta, skriva vendar Pohorje v svojih mnogoštevilnih, od potokov in hudournikov globoko izpranih in izglodanih jarkih in jarugah, pa tudi na mnogih severnih pobočjih toliko skalnatih, pečevitih strmin, nedostopnih prepadov in divje razklanih reber, da nudi v teh predelih divji kozi vse predpogoje za stalno bivanje. Lov na divjo kozo je danes tudi višek lova v pohorski jeseni; pohorskim lovcem pa gre čast, da je ne lovijo na brakadi, temveč z zalazom, sicer tudi to le redko. Le tako je bilo mogoče, da se je zadnja leta divja koza prav udomačila in znatno pomnožila na severnem pobočju Žigartovega vrha, in sicer v Panjekovem, Maroltovem, Grizoltovem in Falskem Rebru, na severnem pobočju Jezerskega vrha, v takozvanih Drčah pod Malo Kopo in na strmem, skalnatem južnem bregu gornjega Mislinjskega jarka. So pa še drugi skriti, skalnati kotički ob Jelenski peči, na Rižbergu ob meji občin Smolnik-Činžat, okoli Pernatove hube nad Sv. Lovrencem, kjer se na jesenski brakadi neredko pojavi pred prežečim lovcem namesto pričakovanega srnjaka tudi kras pohorskih lovišč, divja koza. Na Smolniku so lovci ponovno videli tudi košuto. Če pomislimo, da je bila divja koza še pred nekaj desetletji v pohorskih loviščih nekaj nenavadnega, ni izključeno, da se v njih zaredè tudi jeleni; samo da jih bodo lovci enako ščitili kakor do sedaj divjo kozo.

Tudi srnjaka lovè v pohorski jeseni, ne le s pri- in poganjači, temveč tudi kaj radi z zalezovanjem, ki je tem lažje in uspešnejše, ako je vreme deževno in listje na tleh premočeno, da ne šumi. Kadar pa le zadoni pasji lajež skozi visoko bukovje in se iz goste podraščine previdno prikaže srnjak, okrašen še navadno z rogovjem, skupen plen nikdar ni preobilen. Pohorski srnjaki se drže rajši više; le ob hudih zimah se potegnejo niže; imajo pa dobro razvito rogovje, ker imajo dobro hrano, dosti hojke in kopinja. Ko še pohorski gozdovi niso bili razredčeni, v njihovih visokih legah še ni bilo nobene planinske koče in so romarji edino na poti

k Sv. Arehu in Sv. Bolfenku enkrat ali dvakrat na leto nekoliko vznemirjali divjad, je v jesenskem času dvajset do trideset srn hodilo v eni sami čredi skupaj. Danes dà ena jesenska brakada dva do tri dobre srnjake, na severni Dravski strani v splošnem več ko na južni, obrnjeni proti Slov. Bistrici, Slov. Konjicam in Vitanjem. Na lovu v pohorski jeseni lisica ni nič redkega, bodisi da so jo psi pri brakadah zasačili na njenem roparskem pohodu k samotni pohorski kmetiji ali k visokoležečim planinskim kočam, bodisi da jo zapeljiva mesečina oktobrske noči zvabi na prosto, na njivo, na pašnik, v sadovnjak ali kurnik naravnost pred lovčevo puško. Koža pohorske planinske lisice je že koncem jeseni dobra in godna za uporabo, četudi še ne tako kakor pozimi. V vseh višinskih legah jo enako često zasači lovec; lisičine pa so pogosteje v nižjih legah, odkoder hodi zvitorepka v višje na rop. Ker segajo samotne pohorske kmetije s svojimi njivami, polji, vrtovi in sadovnjaki zelo visoko, na južni strani više ko na severni, je tudi jesenski lov na zajca tod uspešen, obenem pa tudi radi gorate pokrajine in njenih pestrih jesenskih barv in slik mnogo zanimivejši ko na Polju ob Dravi. Takozvana Bojtina med Sv. Uršo in Sv. Martinom na Pohorju slovi radi velikega zajčjega plena, ki ga nudi lovcu jeseni; pri Sv. Arehu, pri bližnjem kmetu Žigartu in na Klopnem vrhu so ustrelili tudi že planinskega belega zajca. V višinah nad tisoč metrov bo lovec v pohorski jeseni le težko srečal jazbeca; prijazni podplatar se rajši drži srednjih leg ter vznožja, ki mu kakor zajcu nudita mnogo več tečne in okusne hrane. Kune zlatice v gozdovih, belice v skalnatih predelih, dehorji okoli kmetij in njihovih hlevov so sicer na Pohorju stalni, a redki in redki tudi kot plen jesenskega lova. V semenskih letih se v iglastem gozdu veverice, v bukovju pa polhi zaredijo v pravo nadlogo. Če pa ni žira, v pohorskem bukovju tudi polhov ni. Vendar pa lov na polhe ni tako udomačen in razširjen kakor n. pr. na Dolenjskem ali v Zadrečki dolini.

Divjih golobov pohorska jesen ne pozna; kar jih je živelo preko poletja v pohorskih gozdovih, so vsi odleteli na jug skupno z onimi, ki so čez Pohorje hiteli v toplejše kraje. Začetkom novembra, redno med 10. in 15. tega meseca, letijo čez hrib in cerkev Sv. Antona in čez Zapadno Pohorje v velikih jatah divje gosi na jug z glasnim kričanjem, da se njihov »krav, krav« razlega daleč naokoli gori do samotne cerkvice sv. Volbenka pod Veliko Kopo. Če jih zasači jesenska megla, se »gasi« hitro spuste na tla, kjer jih domači lovec že čaka s puško, preden se morejo one znajti v megli in zopet odleteti. Čopasta laška šoja se v jesenskem času, ko je najbolj odebelela, okoli prežečega lovca dere, kriči in vznemirja

celo okolico, da si lovec more pomagati samo z njenim pravočasnim odstrelom. Lepo pisana, koketna zlatovranka, ljubiteljica toplih nižav, je bila v loviščih okoli Sv. Areha na Vranjkovem posestvu zasačena dvakrat. Obakrat je plačala svojo radovednost za visoko pohorsko jesen s svojim življenjem; nagačeno lahko vidiš v Ruški koči.

Za tistega pohorskega lovca, ki nima nobene prilike, da bi v pohorski jeseni prežal na divjo kozo, ko varovana in zaščitena, zato varna in mirna živi v svojem »paradižu«, je pač poleg lova na kljunača lov na gozdnega jereba, na leščàrko, največji užitek, kar mu jih še more nuditi Pohorje, preden pokrije njegove gozdove, gole kope in planje bela zimska odeja. Pohorje ni zgrajeno iz apnenca, ki propušča vodo v tisočih razpokah in luknjicah ter ustvarja suha, peščena tla. Granitno Pohorje je vlažno, kjerkoli ima globeli ali ravnopoševne planje, je pokrito s sočnimi zelenimi rušami in ponekod, zlasti na svoji osrednji visoki planoti in na svojih zapadnih golih planjah, z visokogorskimi močvarami. Bogato je osobito v kmetskih gozdovih na gosti podraščini, povsod pa bogato na vlažnih, hladnih, od mladih nasadov zasenčenih jarkih in jarugah. Za jereba pa ima Pohorje še prav posebej mnogo jagod, borovničevja, brusničevja, jerebičja. Ko se oktobra meseca kljunači selijo tudi čez Pohorje in se po njem ustavljajo, najdejo povsod primernih mest, kjer se, res premalo oprezni, zvečer o prvem mraku preletavajo, iščoč si hrane; pri tem njihovem delu preži lovec na nje na močvirnatem svetu pod Sv. Arehom, pod Klopnim vrhom, pri »Treh žrebljih«, pri različnih »jezerih«, »mlakah« in močvirjih. Pravi visoki lov lovca v pohorski jeseni, visoki lov na pernato divjad, pa je le in ostane lov na gozdnega jereba, na lepega, čednega viteza v jesenskem gozdu. Slovenija morebiti nima tako obširnega in tako visokega pogorja, ki bi prav v vseh svojih legah in predelih nudilo toliko prilike za uspešen lov na jereba kakor Pohorje. Na mestu, kjer prežiš na divjo kozo, pod Jelensko pečjo, ki še hrani spomin na nekdanje pohorske jelene, pod grotesknimi »Tremi hlebi« nad bobnečim Šumnikom, prežiš tudi na pretkanega in plahega, a krasnega ptiča gorske jeseni: prežiš nanj ob jarkih, ki skoz nje hite v ravnino Polskava, Oplotnica, Mislinja, Velka, Lobnica ali Bistrica; ga čakaš, kličeš in vabiš blizu Sv. Volbenka, Sv. Areha, pod Sv. Uršo, pri Sv. Treh kraljih, pod »Cerkvico« blizu Ribniških jezer, vsepovsod; v mnogih loviščih, tako ob gornji Polskavi blizu razpadlih cerkvic sv. Tomaža in sv. Primoža so jereba leta in leta varovali in ščitili. Sadovi niso izostali. Če znaš biti miren, potrpežljiv, vztrajen in previden, če imaš dober dan in dober veter, pa znaš pravilno visoko in pravilno glasno klicati,

povsod v pohorski jeseni se ti obeta uspeh. Pa ko pade lepi petelinček z rdeče obrobljenimi obrvmi in s svilnatim črnim podbradkom in ko potem v prvem mraku milo zadoni večerni zvonček iz stolpa sv. Urše, se ti zdi, da se jesen in jesenski lov poslavljata od Pohorja.

Lov v pohorski jeseni bi bil še mnogo pestrejši, obilnejši in bogatejši, če bi se javnim organom, zlasti orožništvu in sodišču posrečilo vsaj omejiti, če že ne popolnoma zatreti divjih lovcev, ki so se posebno na južni strani Pohorja razpasli in zaredili kakor gobe po dežju. Dokler ne bo orožniških postaj v vseh pohorskih župnih vaseh, dokler ne bo v vseh loviščih nastavljenih potrebnih gozdnih in lovskih čuvajev, tako dolgo o napredovanju divjadi in lova na Pohorju ni mogoče govoriti. Saj je že itak razvoj turizma in tujskega prometa na Pohorju, gradnja novih cest in novih planinskih postojank v mnogih predelih Pohorja vzela to, kar divjad potrebuje in mora imeti, namreč mir in čut varnosti.

Ing. Mirko Šušteršič

Škoda na gozdnem drevju po divjadi

Novi lovski zakon uvaja poleg rednega sodišča odškodninsko razsodišče, ki po predpisanem postopku razsoja o zahtevah po povračilu škode, storjene po divjadi, ako škoda ne presega vrednosti 1000 dinarjev (glej »Lovca« št. 8., od l. 1935., str. 302.). Važno je za lovce, kako člani razsodišča ocenjujejo škodo, ki jo povzroči divjad. V človeški naravi je, da vsak pojav škode ali nezgode prvi hip pretiravamo. Zlasti se to rado godi v lovskih zadevah še toliko bolj, ker javnost pretežno lovu in lovcem ni naklonjena. Kako je v tem oziru s škodo na polju, puščam to pot vnemar in se omejujem na škodo v gozdu in še tu zgolj na škodo gozdnega pomladka, to je mladih nasadov in samorasov, zlasti sadik gozdnega drevja in predvsem iglavcev.

Starejšemu drevju naša divjad skoro da ne more škodovati, razen jelenjadi, ki rada lupi debla, najraši smreko, dokler skorja ni prestara in prehrapava. To je poglavje zase in za nas manj važno, ker imamo jelenjadi izven ograd prav malo, in še ta, ker je redka, skoro da ne maji.

Brez posebne pripombe je jasno, da gre tu predvsem za srnjad, kajti zajec je v naših gozdih preneznatna prikazen in črna kuretina premalo pogosta, da bi škoda bila občutna.

Ostane le srnjad, ki si pozimi privošči nekaj zelenja in ščiplje vršičke mladih iglavcev.

Rada objeda tudi razne listovce spomladi, ko je listje mehko in sočno in dokler na posekah še niso pognala razna zelišča. Redko pa je pri nas škoda na listovcih omembe vredna, čeprav srnjad oskube nekaj jesenčkov, pristriže kak javor ali ga srnjad oguli z rogovjem. Listovci so navadno trdoživi in nanovo odženo in tem močneje, čim bolj jih poščiplje divjad. To vidimo na domačem drevju, če ga obrezujemo. Tudi ne škoduje visokodebelnosti drevja, če mu v mladosti parkrat srnjin zob odstriže vrh. Vse to se izravna kot otroku kostolom, in ko je drevo za žrd debelo, ni po poškodbi ne duha ne sluha.

Pozimi torej, če srnjad nima sveže zelene hrane, si poišče iglasto drevje in objeda vejice, kakor visoko jih doseže. Posebno rada grize poganjke mladega drevja, ki štrle izpod snega. Pa tudi na spomlad, ko že deloma odleze sneg, a zelenje še ne odganja, si privošči srnjad sočne in smolnate popke iglavcev, in ko ti odženo, ji gredo nežni mehki poganjki še celo v slast. Na posadih potem vidimo, da so glavni poganjki navadno tik pod popom

odjedeni. Če pa gre za majhne sadike, 1 do 4 let stare, so enoletne odščipnjene pri tleh, kot bi bile s srpom požete, dve- ali triletne pa navadno do spodnjega venca, to je ves glavni poganjek zadnjega leta, včasih tudi še niže do sredine stebeljca. Pri enoletnih samosevih iglavcev, četudi jih srnjad sem ter tja popase, ni posebne škode, ker je navadno toliko zaroda, da za pomladitev zadostuje majhen del tega. Občutnejša je škoda na posadih. Do tega napote srnjad posebne okoliščine prehrane. Koder se pojedanje pojavlja redno in v večjem obsegu, je to znak, da s prehrano srnjadi ni vse v redu, ali pa se je srnjad izrodila (degenerirala) ter zato kaže poleg telesnih znakov zakrnelosti, tudi posebne nenavadne lastnosti v prehrani. Takih pojavov je le prečesto kriv lovec z napačno gojitvijo. Zlasti je velikokrat zgrešeno zimsko krmljenje z zgolj suho hrano (beri knjigo »Naš lov«), ki ni naravna. Zato srnjad išče zelene paše, ki jo zima nudi z iglastim drevjem.

Če je torej srnjad iz tega ali onega vzroka popasla nasade iglavcev, izgleda tako mladičje s pristriženimi vršiči izprva prav žalostno, zlasti za lastnika posada. Zanj se vidi vse uničeno in marsikoga prvi pogled zapelje, da soglaša s takim pretiravanjem. Če so sadike odščipnjene pod spodnjim vencem vejic, so seveda uničene. To se pa le prav redko dogaja in le pri prav mladih enoletnih ali kvečjemu dveletnih, kakor sem že omenil. Velika večina poškodovanih sadik izgubi običajno le glavo, kakor navadno oškodovanec sam pri zahtevku odškodnine, in kvečjemu pri že večjih sadikah srnjad poščiplje nekoliko vejice. Če se je to zgodilo pozimi, preden je pognalo brstje, zastavi drevesce iz spečih rezervnih popov nove poganjke. Sadika v rasti v višino malo zastane, zato se pa okošati in požene nov vrh. Poškodba se v nekaj letih popolnoma vraste, četudi se morda to večkrat ponovi, in ko je nasad dosegel moč letvenika, o detinskih poškodbah ni ne duha ne sluha. Kar je sadika izgubila v prvih letih na višinskem prirastku, dohiti, ko odraste srnjim smrčkom, ker se je radi objedanja bolj razkošatila in si tako okrepila in pomnožila vejevje in korenine, da more potem tem krepkeje rasti.

Tista toliko poudarjena izguba na prirastku je spričo zrelostne starosti 60—120 let tako neznatna, da je praktično vzeto nič ni, kakor ni kakovostne škode na zrelem lesu. Ako srnjad pogrize brstiče, to je mlade poganjke, sadike v tistem letu v rasti znatno zaostanejo, zato pa v naslednjih letih dohite zamudo. Zaradi tega ne smemo škode ocenjevati po prvem videzu in prvo leto, temveč bi bilo pravilno počakati eno leto ali dve, da vidimo, kako odženo in se razvijajo poškodovane sadike. Ko je nasad star 10—20 let, nikomur več ne pade v misel, če ga ogleduje, da so ga

svojčas srne »popolnoma« uničile. Ako bi bilo res tako, kakor navadno nelovci in nepoznavalci gozdnih dreves pretiravajo, bi bile naše gore že zdavnaj gole in gozdi spremenjeni v pusti kras.

Navadno zvračajo škodo, ki jo je dejansko napravila pašna živina v gozdih, na divjad, zlasti na srnjad. Poglejmo si gozde ob planinah in krajih, kjer redno pasejo živino, kako izgleda pomladek. Nizke goste kopice smrekovega in bukovega grmovja predstavljajo »bodoči« gozd, ki ga leto za letom strižejo živinski gobci kakor vrtnar žive meje. V kmetskih gozdnih deležih se navadno nihče ne ozira na prepoved paše po pomlajenih posekah. Majhne sadike živina nehote s travo vred popase ali izpuli ali jih radi svoje velike teže potepta in tako uniči. Razen tega grabljenje stelje uniči zarod, a največ košnja, kjer steljo kose. Ker se kmetovalec na žalost ponajveč briga za vzgojo gozda le toliko, kolikor ga prisilijo nadzorne oblasti — častnih izjem ni preobilo — umetni ali naravni pomladek zaduši koncem koncev gozdni plevel ali grmovje. In ker je človek po naravi tako ustvarjen, da vidi v očesu bližnjega pezdir, bruna v svojem pa ne, zvali seveda v primeru gozdne škode vso krivdo na ubogo divjad in na lovca, ki naj plača nemarnost in neznanje takega gozdnega posestnika v obliki lovske škode.

Veke sta živela gozd in divjad v složni skupnosti in uspevala sta gozd in divjad. Ko je prišel človek in postal gospodar gozda, je uničil gozd in divjad, ki je dandanes gotovo najmanj kriva propadanja gozdov.

Te misli sem namenil onim, ki gredo v gozd, da cenijo škodo, storjeno po divjadi. Skromne so, kakor je skromna naša divjačina. Toda, če se jih bodo ob takih prilikah prizadeti spomnili, se malo pri njih pomudili ter tako postavili v gozdu vsako živo bitje kakor tudi sebe na pravo mesto, bodo sodili pravično in divjad in lovec jim bosta hvaležna, gozd bo pa veselo rastel.

Kratke resnice za one, ki imajo pse

Pri neuspehu išči napako najprej pri sebi, potem šele pri psu.
Nezasluženega udarca ne popravi niti sto dobrikanj.
Glasni lovci imajo naglušne pse.
Če bi psi smeli rabiti bič, bi bilo polovico manj lovcev.
V loviščih, kjer se lovi brez psa, smrdi po mrhovini.
Vsak lovec ima psa, kakor ga zasluži.
Svojih napak ne izbijaj z bičem iz psa!
Mirnost in doslednost pri tebi sta pogoj za dobrega psa.

Venče Jakil

Ne omalovažujmo brakov

Lovci smo v večji meri nego drugi stanovi dostopni predsodkom. Posebno smo dostopni takim nepotrebnim predsodkom, ki jih lovci sami morda v podzavesti preveč gojimo v pogledu psov različnih pasem in njih uporabnosti.

Ker lovim že dolga leta z braki in se lahko z marsikaterim uspehom pohvalim, se mi zdi potrebno in nujno, da neke predsodke glede naših brakov in brakad pojasnim in poskusim izpodbiti.

Imamo mnogo lepih, ostrih in mnogostransko uporabljivih pasem brakov. Pa v zadnjih časih se baš te pasme često po krivici zapostavljajo in pripisuje se jim izvor vsega zla na lovu in v loviščih. Toda lovci, ki pravilno lovimo tudi z braki, doživljamo z njimi najlepše urice, pa ne vidimo in ne umevamo, zakaj bi tak lov ne nudil pravega lovskega užitka ali bi bil manj lovski kakor drugi način lova. Ne rečem, da ni tudi brakad, ki niso za pravega, poštenega lovca, toda tudi pri drugih lovskih načinih najdemo izjeme, ki bijejo lovski pravičnosti v obraz. Takih izjem pa ni smatrati za pravilo. Zato se zamanj izprašujem, kako to, da se baš o izjemah pri lovih z braki tako glasno govori in se tako rade poobčujejo.

Taka in enaka vprašanja si zastavljamo opravičeno in tembolj, ko imamo danes prvovrstne pse brake, ki so najboljši pomočniki lovcu, ki gonijo glasno, so izredno pametni in ubogljivi ter vodljivi in pohlevni, ki opravijo krvno sled in se dajo redno odpoklicati ter kažejo v večini primerov izredno dober nos, za katerega jih lahko marsikatera druga upoštevana lovska pasma opravičeno zavida.

Seveda se taki psi braki ne poležejo. Treba jih je lova naučiti kakor vsakega drugega lovskega psa miljenca.

Nizki, poljski lov, kjer uporabljamo prečiščeno odrejene pasme lovskih psov, gre v tem pogledu že desetletja po pravem potu. Psa braka pa drže navadno večji del leta priklenjenega, da je hkratu tudi še hišni čuvaj. Če ga lovec med letom v najboljšem primeru vleče na vrvici po lovišču, da mu je v napotje, že zahteva od njega na jesen vse znanje in še več! Tak pes je prviček, ki se v lovišču in lovu ne more spoznati in znajti in, če že dvigne divjačino, izgubi pri prvi kljuki sled, porentači še nekoliko brezpotrebno po pogonu in se v najboljšem primeru vrne

sam domov, če ne podaljša gonje na dolgo sam in na lastno pest. Kdo je temu kriv? Zakaj se tak ali sličen lov z braki, ki so morda še pocestni konglomerat, poobčuje na vse brake ali celo na vse brakade? Krivdo, da imamo sploh take brake v lovu, moramo pogosto iskati v pogrešnem mnenju, da je za brakado vsako ščene dobro in sposobno, da le laja.

Skoraj ni mogoče razumeti, če moramo ob kaki priliki z obžalovanjem ugotoviti, kako malo ali nič vedo sicer dobri lovci o pasji odreji in šoli. Zakaj pa tako? Lovec, zlasti naš podeželski lovec, skoraj nima prilike, da bi si pridobil potrebnega znanja o tem delu lovskega znanja, kar pa ni vedno krivda njih samih, niti ne njihovih denarnic.

Predsodki in prevelika vnema posnemanja načina lova pri drugih narodih, ki lovijo pod drugimi prilikami in okolnostmi, je najbrž glavni vzrok neupravičeno razkričane brakade!

Jugoslovanski lovci! Roko na srce! Priznajmo si, da nas lovi še večina po sili prilik ali okoliščin z braki! Zakaj? Z gonjači ali ptičarji itd. ne opravimo v svojih prostranih in preraščenih hribovitih loviščih ali gozdovih ničesar. Tjakaj tudi ne spadajo drugi psi kakor braki, pa bilo po prilikah nižji ali višji. Žal, da nimamo in ne moremo imeti vsi nižinskih in poljskih lovišč. Z druge strani pa si vsi lovci poljskega lova niti ne želimo, vsaj iz razloga ne, da bi nam bil brak odveč.

Lovci z braki imamo popolno pravo trditi, da s svojo spretnostjo in vztrajnostjo na lovu premagujemo zapreke za dosego lovskega uspeha in to je bistvo lova od sportne strani. Šele, ko dosežemo smoter s strelom in postane divjad porabna, doprinesemo tudi k lovu kot gospodarski panogi.

Nikakor ne gre lova, ki se bo moral pri nas izvrševati v glavnem še dolga desetletja po sili prilik in okoliščin s psi braki, omalovaževati in baš ta način izvrševanja lova omejevati in zapostavljati.

Vsi lovci smo pozvani, da pravičneje sodimo o lovu z braki in o brakadah, da pravičneje presojamo lov z braki in le s primernim upoštevanjem teh lovskih tovarišev doprinašamo vsi k pravilnemu in lovsko pravičnemu izvajanju lova z braki, brakad povsod tam, kjer je tak lov mogoč in tak način izvrševanja lova potreben.[1]

---

[1] Op. uredništva. G. piscu smo dali prostora za to njegovo razmotrivanje zlasti v namenu, da se o načetem vprašanju zglasi še kaj drugih lovcev in pove svoje mnenje.

Gvido Bakarčič ml.

XXIV. uporabnostna tekma brakov-jazbečarjev v Avstriji

Od 18.—21. oktobra t. l. se je vršila v revirjih g. Funderja in bar. Auerja von Welsbach na Flattnitzer-Höhe in v Mölblingu uporabnostna tekma brakov-jazbečarjev avstrijskega »Kluba Dachsbracke«. Po sklepu odbora našega »Društva Brak-jazbečar« sem se te tekme udeležil kot društveni zastopnik in sodniški pripravnik. V naslednjem podajam kratko poročilo o poteku te tako z lovskega kakor tudi s kinološkega stališča izredno poučne in zanimive tekme.

Vsi udeleženci so se zbrali 18. oktobra v hotelu »Ladinig« v gorskem letovišču Flattnitz, kjer se je vršil na večer pred tekmo redni občni zbor avstr. »Kluba Dachsbracke«. Predsednik kluba g. ritmojster Baumann je po pozdravu vseh navzočih v svojem referatu v glavnem poudaril sledeče:

V preteklem poslovnem letu je pristopilo 27 novih članov, izstopilo 9. V društveni psarni je bilo vzrejenih 27 mladičev. Registriranih psarn je bilo 43. V društveni vzrejni register (DVR) je bilo vpisanih 79 psov. V ta register se vpišejo samo oni psi, ki izhajajo iz staršev s telesno oceno »odlično« ali »prav dobro«. Društvo bo priredilo še letos tečaj za vodnike psov, ki bo trajal tri dni. Preko dne se bo praktično pokazalo z dobrim psom, kaj vse zmore brak-jazbečar, zvečer pa se bodo vršila predavanja. Kako velik interes vlada za ta tečaj se vidi iz tega, da se je prijavilo že 28 vodnikov. Dalje je bilo sklenjeno na občnem zboru, da se smejo uporabiti kot psi za rejo tudi taki, ki dobe telesno oceno sicer »dobro«, vendar pa dosežejo pri uporabnostni tekmi najmanj drugo nagrado. Izključeni so za rejo oni psi (četudi ustrezajo gornjim pogojem), za katere se odloči sodniški zbor, da zaradi kakšne temeljne napake za rejo niso prikladni. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen dosedanji odbor za nadaljnjo dobo 3 let, nakar je predsednik zaključil občni zbor.

Drugo jutro, 19. oktobra, se je ob 9. uri pričelo pritiskanje na jelenjad. Delo po barvi je bilo namreč predvideno na naravni barvni sledi. Uspeh tega pritiskanja so bile 4 barvne sledi, katere so psi popoldan prav lepo izdelali. Posebno občudovanje je vzbujala psica Alma, ki je krasno izdelala serpentinasto sled nastreljene košute. Po približno 800 m je bila izpuščena, nakar je glasno gonila košuto in jo zaustavila, dokler ni prispel vodnik in oddal odrešilni strel.

Največ preglavic so delali sodnikom in psom trije sledovi, ki so se med seboj križali. Eden izmed strelcev je namreč izjavil, da je oddal z istega stojišča tri uspešne strele na tri komade jelenjadi. Na vseh treh nastrelih je bila res krvava sled. Psi pa so ponovno privedli svoje vodnike s prvega nastrela po ovinkih na drugi nastrel, od tu dalje pa so lepo držali svojo smer, tako da so pokazali od domnevanih treh sledi vedno samo dve. Končno so se sodniki in vodniki morali vdati in so pustili psom delati po svoje. In uspeh? Po prvi sledi so prišli do mrtvega jelena, po drugi pa do košute z dvema streloma. Sedaj je postalo seveda takoj vsem jasno, da je košuta po prvem strelu napravila velik ovinek, prišla zopet do istega strelca in dobila še drugi strel. Lep primer, kako je treba zaupati izvrstnemu nosu braka-jazbečarja veliko bolj kot pa človeškim pomislekom in nehotoma nepravilnim napovedim strelcev.

Ker je bilo k tekmi prijavljenih 10 psov, se je lov ponovil še popoldan in tudi v nedeljo, 20. oktobra, tako da je vsak pes dobil svojo svežo sled. Pri delu po barvi so imeli lepo priliko izkazati se tudi oni psi, ki oblajajo ali nakažejo mrtvo divjačino. Najboljši v tej grupi je bil pač Moritz Gamskogel, ki je najdeno košuto po 300 m dolgi barvni sledi s tako vnemo oblajal, da se še potem ni mogel umiriti, ko je že vodnik prišel do njega in ga zopet navezal na jermen.

V ponedeljek zjutraj so se udeleženci tekme (bilo jih je okrog 40) odpeljali z avtobusi in privatnimi avtomobili v Mölbling. Lovišče je kot ustvarjeno za »gonjo zdrave divjadi«: nizki griči, porasli z redkim črnim gozdom, kjer zajcev kar mrgoli, in med te gričke se zlivajo posamezne njive. Sodniki so imeli tu lahko delo, saj so mogli lepo opazovati »način iskanja« in »gonjo zdrave divjadi«. Tipično za vse pse je bilo, da so gonili zajce zelo ostro, toda ne dolgo. To je vprav bistvena razlika med brakom-jazbečarjem in navadnim brakom; kdor hoče pravilno loviti z brakom-jazbečarjem, bo napravil več pogonov, seveda manjših, ker tu pride ta pasma do svoje prave veljave, in uspeh bo gotovo dober. — Psica Agi Pernerhof je pokazala, kaj mora vedeti dober brak-jazbečar: pri iskarnju sta ji križali pot na pet korakov dve srni. Agi ju je samo mimogrede pogledala in mirno nadaljevala svoje delo. Tako obnašanje bi morali zahtevati od svojih psov vsi oni pravi lovci, ki v svojih dobro gojenih loviščih sploh ne brakirajo srnjadi.

Glede vodljivosti in poslušnosti so pokazali psi tako popolnost, da se boljše ne more zahtevati. Pri tej točki se je najlepše

videlo, kakšno absolutno ubogljivost in razumevanje lahko doseže vodnik od svojega psa, če se res z ljubeznijo zavzame za svojega učenca. — Že na komaj viden migljaj z roko pade Lissie takoj na zemljo in ostane na mestu kot pribita. Vodnik se oddalji, skrije v gozdu in odda strel: Lissie se ne zgane. Na rahel žvižg vodnika je psička takoj pri njem in že spet mirno leži. Sedaj odloži vodnik nahrbtnik in gre brez besede naprej. Skrit odda zopet en strel, žvižga, kliče — brez uspeha. Lissie se ne gane od nahrbtnika. Nekdo izmed gledalcev stopi k nahrbtniku in ga hoče vzeti: za spomin ima sedaj raztrgan plašč. — Podobno so se izkazali vsi prijavljeni psi, ta točka je bila skoraj majhna cirkuška predstava.

Pri delu z roparicami so psi pokazali svojo vztrajnost in zagrizeno sovraštvo do škodljivcev lova. Posamezni vodniki so predvajali še par izrednih točk, kakor: donašanje mrtve perjadi, delo v rovu itd., za kar so psi želi posebno priznanje.

Popoldan je predsednik g. Baumann zaključil tekmo, razglasil rezultate in razdelil med vodnike 10 lepih daril. I. a nagrado si je priborila že drugič psica Agi Pernerhof, in s tem prejela tudi naslov »zmagovalka«.

Lovske karte za leto 1936

Kakor smo že objavili v letošnji 9. številki »Lovca«, na str. 377., je stopil v veljavo pravilnik o obliki in izdajanju lovskih kart ter že tudi izšel v »Službenem listu« za Dravsko banovino (VI. 1935, 85. kos., 575). Po tem pravilniku mora vsak, kdor hoče dobiti lovsko karto, vložiti na pristojno sresko načelstvo (mestno poglavarstvo) p r i o b č i n i s v o j e g a s t a l n e g a b i v a l i š č a s 5 Din kolkovano prošnjo. Take prošnje za lovsko karto 1936 se morejo vlagati pri občinah že meseca decembra t. l.

Ker ima sresko načelstvo (mestno poglavarstvo) pravico, odnosno dolžnost, zahtevati od vsakogar, ki prosi za lovsko karto, dokazilo, da zna ravnati z lovskim orožjem in da pozna potrebno opreznost na lovu ter bistvene predpise zakona o lovu, naj se oni, ki prvič prosijo za lovsko karto ali ki jim je bila pravica do lovske karte odvzeta, pravočasno preskrbe s takim dokazilom in ga prilože prošnji za lovsko karto. Ta potrdila izdajajo sreska načelstva na podlagi ustne preizkušnje prosilca.

Da svojim članom olajšamo sestavo prošnje za lovsko karto, prinašamo v naslednjem dvoje obrazcev za take prošnje, in sicer obrazec A za lovske zakupnike, lastnike lovišč in goste, obrazec B pa za zaprisežene lovske čuvaje. Kakor je že ponovno objavljeno, zapriseženim lovskim čuvajem ni treba lovske karte, če love samo nezaščiteno divjad (škodljivo divjad, zveri) v lovišču, za katero so zapriseženi. Če pa love tudi zaščiteno divjad (zajce, srne, gamse, jerebice, race, golobe itd.), morajo imeti lovsko karto (§ 45, 3. odst. 2. o l.). Ta lovska karta je prosta državne takse, banovinske davščine in tudi prispevka za lovski sklad. Če pa hodi lovski čuvaj na lov tudi v drugo lovišče, mora vse te takse plačati kakor vsak drug lovec.

Ko odda prosilec za lovsko karto zadevno prošnjo pri občini, mora uradujoči osebi pokazati svoj orožni list, odnosno čuvaj svojo legitimacijo o zaprisegi in za posest ter nošenje orožja, ter staro lovsko karto, izročiti pa ji mora člansko izkaznico SLD, državni kolek ustrezajočega zneska ter v gotovini banovinsko davščino in prispevek za lovski sklad. Državni kolek mora biti za 30 Din, če lovi prosilec brez psa, za 40 Din, če lovi z enim psom, za 50 Din, če lovi z dvema psoma, in za 60 Din, če lovi s tremi ali več psi. Banovinska davščina znaša po polovico teh zneskov, prispevek za lovski sklad pa 10 Din.

Razen lovskih čuvajev, če love samo v zapriseženem lovišču, ne plačujejo državne takse: člani vladarskega doma, diplomatski in konzularni uradniki (razen častnih konzulov), potem državni šumarski uradniki, državni logarji in državni gozdni čuvaji; po predhodni odobritvi ministra za šume in rudnike tudi tuji lovci ne, ki jih povabijo na lov domače lovske organizacije. Slušatelji šumarskih šol plačujejo četrtinsko državno takso.

Kdor je oproščen državne takse, ne plača tudi banovinske davščine ne in prav tako ne prispevka za banovinski lovski sklad. Če pa je državna taksa samo znižana, je plačati cel prispevek za lovski sklad in pa 50% znižane državne takse kot banovinsko davščino.

Lovske karte se izdajajo samo za eno osebo.

Tujim državljanom, ki ne bivajo stalno v Jugoslaviji, izdaja ban mesečne lovske karte obenem z dovoljenjem za posest in nošenje orožja. Od teh kart se mora plačati za banovinski lovski sklad po 150.— Din.

Obrazec A.

Kolek za Din 5·—

ali: Sreskemu načelstvu

ali: Mestnemu poglavarstvu

v . . . . . .

Ime: . . . . . .

poklic: . . . . . .

bivališče: . . . . . .

prosi kot *ali:* lastnik lovišča . . . . . .

ali: zakupnik lovišča . . . . . .

ali: sozakupnik lovišča . . . . . .

ali: podzakupnik lovišča . . . . . .

ali: lovski gost, da se mu izda lovska karta za leto 1936 za lov — brez psa — z enim psom — z dvema psoma — s tremi in več psi.

Zadnja lovska karta, in sicer za leto 193 . .., mu je bila izdana od sreskega načelstva — mestnega poglavarstva — v . . . . . štev. . . . z dne . . . . . .

*) Za lovsko karto prosi prvič; v smislu čl. 8. pravilnika o lovskih kartah je bil izprašan.

Orožni list mu je izdalo sresko načelstvo — policijska direkcija — v . . . . . pod štev. . . . . z dne . . . . . *ali:* Je član Lovskega društva v . . . . in je plačal članarino za l. 1936. *ali:* Včlanjenja pri lovskem društvu je oproščen z dovolilom bana Dravske banovine štev. . . . z dne . . . . . .

Prilaga: članske izkaznico lovskega društva (*ali:* banovo dovolilo o oprostitvi včlanjenja), potrdilo, da je bil izprašan*), državno kolkovno takso za Din . . ter v gotovini Din . . kot banovinsko davščino in Din 10.— za banovinski lovski sklad.

V . . . . . , dne . . . . . 193 . .

. . . . . (podpis) . . . . .

*) To napiše tudi prosilec, ki mu je bila pravica do lovske karte odvzeta. Drugi prosilci ta odstavek odnosno stavek izpuste.

Obrazec B.

Kolek za Din 5·—

ali: Sreskemu načelstvu

ali: Mestnemu poglavarstvu

v . . . . . .

Ime: . . . . . .

poklic: . . . . . .

bivališče: . . . . . .

zapriseženi lovski čuvaj za

ali: občinsko lovišče . . . . . .

ali: lastno lovišče . . . . . .

prosi, da se mu izda lovska karta za leto 1936 za lovišče(-a), ki je zanje(-a) zaprisežen.

Loviti želi tudi v loviščih, za katera ni zaprisežen.*)

Legitimacijo o opravljeni zaprisegi mu je izdalo sresko načelstvo — mestno poglavarstvo — v . . . . . pod štev. . . . z dne . . . . . 19 . .

Legitimacijo za posest in nošenje orožja mu je izdalo sresko načelstvo — uprava policije — v . . . . . pod štev. . . . z dne . . . . . 19 . .

Zadnja lovska karta za leto 19 . . mu je bila izdana od sreskega načelstva — mestnega poglavarstva — v . . . . . dne . . . . . 19 . . štev. . . .

ali: Je član Lovskega društva v . . . . . in je plačal članarino za l. 1936.

ali: Je oproščen včlanjenja pri lovskem društvu z banovim odlokom z dne . . . . . 193 . . štev. . . .*)

Plačila državne takse ter banovinske davščine na lovsko karto je oproščen in prav tako prispevka za banovinski lovski sklad, ker bo lovil samo v zapriseženem(-ih) lovišču(-ih) . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Prošnji prilaga:

ali: 1) Člansko izkaznico lovskega društva.

ali: 1) Banovo dovolilo o oprostitvi včlanjenja pri lovskem društvu.*)

2) Prošnjo svojega službodavca, ker je čuvaj — državnih — samoupravnih — samostanskih — posestev.*)

3) Državno kolkovno takso Din . . . ter v gotovini Din . . . za banovinsko davščino in Din 10.— za lovski sklad.*)

V . . . . . , dne . . . . . 193 . .

. . . . . (podpis) . . . . . .

*) Ako ne velja, izpusti.

Najbolje je, da se odda prošnja za lovsko karto osebno pri občini, že iz razloga, ker se prosilcu takoj po vpogledu vrneta orožni list in lovska karta, odnosno legitimacija. Če se pošlje prošnja s potrebnimi prilogami po pošti, se lahko vrnitev lovskih dokumentov zavleče in brez njih prosilec ta čas ne sme loviti.

Občinski urad mora vloženo prošnjo z vsemi prilogami in taksami pospešeno predložiti sreskemu načelstvu s poročilom, ali obstoje kaki zadržki po § 28. zakona o lovu proti izdaji lovske karte. N. pr. tako-le:

Sreskemu načelstvu

v . . . . . .

po vpogledu orožnega lista in lovske karte — legitimacij —, ki sta se stranki vrnila(-i), ob priložitvi prosilčeve članske izkaznice SLD, državnega kolka za Din . . . ter gotovine Din . . . — potrdila v smislu točke a) čl. 7. pravilnika o lovskih kartah — banovega dovolila — prošnje službodavca — predloženo s poročilom, *ali:* da proti izdanju lovske karte ni zadržka iz § 28. zakona o lovu, *ali:* da obstoji proti izdanju lovske karte izključevalni razlog iz točk . . . § 28. zakona o lovu, ker prosilec . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . ,

V . . . . . , dne . . . . . 193 . .

Delovodja: Predsednik občine:

. . . .

Pečat
občine.

Tiskovine za prošnje za lovske karte je založilo Slovensko lovsko društvo in jih morejo dobiti člani pri svojih podružnicah za ceno 1 Din s poštnino vred. Pri naročilu je navesti, katere tiskovine naj se pošljejo, ali za lastnike, odnosno zakupnike in goste ali za lovske čuvaje.

Članske izkaznice za leto 1936. so proti plačilu članarine tudi že na razpolago pri pristojnih podružnicah.

Končno se pripominja, da se bodo glasom pravilnika za lovske karte tiskali obrazci za lovske karte v državni tiskarni v Beogradu, na štirih straneh, v velikosti 15 × 11 cm, in da bo treba tiskanice plačati. Cena še ni znana.

Karel Kores

Lovec v decembru

V nekaterih pokrajinah se začne mesec december že jako ostro, ne toliko s trajnim, hudim mrazom kakor z vlažno-mrzlim vremenom in južnim snegom, ki se neredko strdi po vrhu. Gonje se po polju in gozdih še lahko vršijo. Prenehati pa je z njimi takoj, če po dežju ali odjugi zmrzuje, da dobi sneg ledeno skorjo. Vsako vznemirjanje parkljaste divjadi naj se opusti.

Nepravega lovca, ki mu je za meso, ne motita vihar ali slabo vreme; njemu je tudi debel sneg prav, da še lahko izrabi strelni čas in pride na svoj račun. Dobro vzgojen in smotreno delujoč lovec pa skrbi poglavitno za to, da prevodi divjad močno, zdravo in odporno v pravo zimo in bo zaradi tega posvečal polno pažnjo smotrenemu krmljenju divjadi in skrbel za popoln mir v zasneženih loviščih.

Strehe krmišč je treba sproti popravljati, da ostane krma čista in zdrava; kar je plesnivega, gnilega, se mora takoj odstraniti. Pri tem se seveda ne sme puščati z nemar, da so krmišča tudi vabila za lovske tatove in roparice. Ob izdatnem snegu, ki ovira divjad, da si ne more sama poiskati hrane, naj je krmljenje obilnejše. Zlasti je važno, da se poderejo krmilna drevesa, kjerkoli je to količkaj mogoče.

Lov na črno divjad je ob novem snegu uspešen, če se prireja v najzgodnejših urah ter z vso previdnostjo. Ko se začne bukanje, naj se gonje na divje svinje opuste.

Da je vsako pobelino v mesecu decembru prav tako izkoristiti kakor v novembru, se razume po sebi.

Na še odprtih vodah je lov na race često uspešen. Z želodom se dajo race privabiti na primerne kraje za zalaz ali počakanje. Streljajo naj se samo racaki.

Če je mnogo snega ali je srežnat ali premrznjen, divjad ne more do tal in tudi le s težavo prehaja iz kraja v kraj. Če nima dovolj krme, oslabi in postane plen divjih lovcev ter zverjadi. V takih težavah rada poišče bližino človeških bivališč, na kar naj lovec prav posebno pazi, ker je nevarnost za divjad še večja.

Dolžnosti lovca čuvaja v decembru in januarju so velike in težavne, toda izpolnjevati jih mora, če hoče, da mu zaupana divjad dobro prezimi in se stalež obdrži na svoji višini.

Ing. Mirko Šušteršič

Nekaj jerebjih obiskov

Za jerebov obisk je treba iti v gozd in jereba poklicati. To je prav lahka zadeva, kajti v gozd gremo radi in jereb se ne drži prav nič naših pravil o lepem vedenju. Pri nas ljudeh bi bil družaben škandal, če bi po modi oblečen gospod šel v mesto, zatulil pod oknom spoštovanega znanca na pastirski rog in mu v tretje nadstropje povedal, naj pride dol, da se kaj pomenita. Jereb pa ne zameri, če ga kličemo ob nepravem času, ko ni pri volji za posete. V tem primeru pač ne pride in lovec toži o slabem dnevu, škandala pa ni nobenega.

In ker je lahko iti v gozd in klicati, se je tudi meni primerilo, da sem šel prav na tisto letnico našega štetja, ki po svojih številkah sešteta da osemnajst in na tisti dan, ko je bil mali Šmaren nedelja in narobe. Leto s takimi imenitnimi posebnostmi je po pratiki rodovitno na vse strani in spominjam se, da je bilo dovolj vina, kobilic, žita, vseh vrst bolezni, povodnji, suše na polju in v žepih ter še marsikaj hvalevrednega. Zakaj bi tudi gozd ne pridelal dosti jerebov, sem si mislil in pratika je kazala pravi čas, ko jerebi na vse grlo pojo. Tembolj temeljito morajo peti, če sta mali Šmaren in nedelja kar eno, ko morajo v enem dnevu opraviti vse tisto, kar sicer v dveh. Zato si na take zgoščene praznike naložе fantje tudi dvojnih batin, ker bi bili sicer za eno zabavo prikrajšani. To gotovo velja tudi za jerebe, ki so pravi fantje od fare pa prirejajo okrog malega Šmarna svatbe na prazno, samo da se malo zlasajo in zaplešejo in si zraven mislijo, kako je bilo ali kako bo spomladi, ko pojde zares. Sicer gre pri jerebih že jeseni precej zares, ker si tedaj izbirajo neveste za spomlad in si skušajo s pretepi zavarovati mirno posest rahločutnih družic. Srboriti so in bojeviti ter nepremišljeni, da se včasih zaletujejo v vse, kar samo približno tako cvrči in prha kakor sami.

Vse te okolnosti in pa izletniška polovična voznina na vlaku so odločile. Ker sta bila nedelja in mali Šmaren skupaj, je bila tudi dvojna vročina in že zjutraj pred zoro mi je postajalo toplo, da sem slekel suknjo. Preračunal sem, da prideva s spremljevalcem po enourni hoji od doma na prag jerebjega raja, ravno ko se bo danilo. Spremljevalec je vedno dober pri tem lovu, četudi je šele praktikant, kakor je bil moj, ker vsaj oprtnik nosi in tudi vso

krivdo, če nič ni. Lovec ni nikoli kriv, če ga polomi, nego vedno neroda-praktikant, ki nič ne zna razen kar pokvari. Nekateri jerebarji imajo rajši praktikantke, ker so manj nerodne, le oprtnikov ne nosijo. Razen tega je pa človeku dolgčas samemu biti, če iz gozda ni odziva.

Ob potoku pod Žingarskimi pečmi sva se torej znojila dnevu in jerebom nasproti. Rose ni bilo nobene, niti meglice nad potokom niti hladnega vetriča, ki veje zjutraj po gorskih dolinah nizdol in boža razgreti obraz kakor balzam. Medšmarni dnevi so izpili zemlji vlago, da je žehtela soparica že navsezgodaj iz tal. Suhi jug je podil nekaj kosmov oblakov čez gorske grebene, plehki njegov zrak je pa legal na prsi kakor mora, da so bile noge svinčene. Pred nama se je režal strmi Bojanek, da mi je prvi hip zastala noga. Na drugi strani potoka je bil kotel, kjer sem se že večkrat pomeril z jerebom. Ker sem pa hotel biti pod noč blizu višinske gozdne meje, kjer sem nameraval na travnatem plazu počakati srnjaka, sem preračunil, da bo s časom trda. Tudi svinčenim nogam se ni nič kaj hotelo do kotla z brega v breg in zopet nazaj, pa sva zastavila z lovskim praktikantom okovanke v rebra strmega Bojaneka. Medtem nama je posijalo solnce v hrbet, da se nama kar nič ni dalo navkreber. Kakor v pasjih dneh je pripekalo in morda je bil to vzrok, da sem nehote okrenil, mesto po rovtih okrog hriba na Stare hrame, v strmino, iščoč sence v bukovem gozdu, in v višine, kjer bi naju kak vetrič pustil do sape. Tako sva šla okrog života v žep in iskala jerebe tam, kjer sva vedela, da jih ni, kakor Ribničan svojega konjiča. Radi suše zgodaj odpalo listje je pod koraki delalo velik šum, kot bi hudič polhe gonil. Po parkratnem brezuspešnem klicanju sem to sploh opustil, ker nisem imel niti toliko volje več, da bi oponašal jereba kakor treba. Soparica je ohromela telo in misli. Kot bi nosila ves svet, sva sopla in se znojila v strmine, ki so nama sovražno izpodmikale stopinje na vresju, trdi travi in stelji, da sva klecala in se opotekala. Kravje muhe in komarji so nama silili v potna obraza, v usta, nos in oči, da sva prhala in otepala, kot da imava svetega Vida ples. Dve uri sva se zamudila na užitka polnem pohodu, ko bi bila okrog hriba po poti ravnotako brez jerebov in s četrtinskimi nevšečnostmi prišla v polovičnem času na isto mesto.

Na spodnjih obronkih gozdov, ki so se tam umaknili rovtom, so bile lepe, zanemarjene in gosto zarastle poseke med visokim gozdom, polne jagodičja, dračja in bukovega mladičja, ki je krepko tekmovalo z vso ostalo božjo naravo. Malo sva se oddahnila na pragu jerebjih domov in znova sem pregledal vse strelne in piskalne naprave, če so nared. Ob izsušenem potočku pod košatimi

bukvami sva se »tiho« pomikala skozi hreščečo steljo, iščoč primernega prostora, ki bi nudil kaj razgleda. Kakor rad bi bil svinčene noge malo upognil in se oprl na zadnjo plat, nisem mogel, ker je bil svet tako muhasto skrivljen, da sem moral stati, če sem hotel imeti pregled. Svečano sem prijel za čarobno piščal, medtem ko je lovski praktikant na moje povelje udobno sedel. Na vrvici nosim poleg šušlje vedno dve piščalki, da eni sami ni dolgčas in če ena stavka, da drugo porabljam za stavkokaza. Na vrvici, ki je na drugem koncu v zvezi s suknjo, jih je zato dobro imeti, da ne gredo po svojih potih, če te preseneti jereb in nimaš časa, da bi jih stlačil v žep. Če so privezane, moraš z njimi, četudi bi nate pozabile ali narobe. Tako stoječ, z vsemi žavbami namazan, sem zaklical v toplo dopoldansko solnce in gosto grmovje enkrat, dvakrat, sedemkrat. Sedmica je sveto število Arabcem, zato ne vem, če je bilo tudi meni sveto, vsekakor sem večkrat zacirikal. Po vseh predpisih moderne lovske znanosti sem to izvršil in okolica je ostala od začudenja kar dalje nema. Čez čas sem sprožil novo salvo, ki je imela isti učinek. Samo bukve nad mano so jele zmajevati z glavami in šušljati, ker jih je muhasti veter šegetal po gladki nagi koži. Lovski praktikant me je zaupno pogledal in moral sem rešiti čast. Znova sem zagodel nekaj kitic in takoj nato zabrenčal z usti, da bi tisti leni jereb v dračju mislil, da pretepač že brni nadenj. Prijetna tišina je trajala dalje. Zato sem nastavil šušljo in vabil, kakor hrepeneči kljun jerebice le more. Kmalu je jelo nekaj šumeti in stopicati po listju v bukovem mladičju. Bližalo se je v presledkih in pokazal se je — drozg. Lovski praktikant je spoštljivo pobesil oči in jug se je vršeč gnal po gozdu in pobočju navzgor. Tako sva delala na vseh postajah stoječ in sedeč do opoldne, ko je želodec zahteval svoj plen. Dala sva mu jesti ne pa piti, ker ni bilo vode. Daleč pod nama se je bliskala v solncu srebrna črta Save, kjer je teklo toliko vode, ki sva jo pila z dolgimi, globokimi pogledi. Tako pokrepčana sva s suhim grlom nadaljevala lov. Preko hudih strmin, kjer bi nama bil služil bolj Planinski vestnik kot Lovec, sva prišla v položnejši svet in sva se na prvem položnejšem hrbtu zleknila v mah. Za nama v strmini je bila stara visoka bukovina, pred nama pa mlad smrekov gozd z jasami, na katerih je rastlo kopinje in trava okrog posameznih skal. Svež veter je kakor usmiljeni Samaritan hladil najina potna hrbta in suhi grli. Čez čas sem mimogrede parkrat zapiskal. Kar se z lovskim praktikantom svetlo spogledava... Oglasil se je jereb! Glede smeri, iz katere se je odzval, sva bila točno nasprotnega mnenja. Vsak jerebar ve, kako jerebov glas goljufa v smeri in v oddaljenosti. Malo je nagajal veter in tako

sva se neodločna vrtela okrog svoje sedeče osi. Zato sem znova zapiskal. Ušesa so se nama kar zdaljšala, tako sva natezala in ko se je jereb znova odzval, sva bila tam, kjer prvič. Jaz sem trdil, da je pod nama, lovski praktikant, da je nad nama. Da bi še na mestu klical, si nisem upal, ker je bil prostor neugoden in bi naju jereb lahko presenetil. Razen tega je bil, po rahlem glasu sodeč, dokaj daleč. Verjel sem naposled lastnim ušesom in ko sem odhajal nizdol, je lovski praktikant žalostno pobesil oči ter obležal še dalje v mahu. Streljaj niže sem se utaboril na skali, ki je nudila po strmem pobočju navzdol lep razgled. Niže se mi ni dalo, ker bi moral zopet nazaj. Nad sabo sem imel nekaj grmovja, v levo pa gost mlad smrekov gozd, kamor oko ni moglo preko 20 korakov. Tišino je motil samo piš vetra, kar ni pri tem lovu prijazna in ugodna reč. Nekajkrat sem zapiskal, ko zabrni na levo za hrbtom, da me je privzdignilo na skali. Jereb je pribrenčal na par sežnjev za hrbet, jaz sem pa užival razgled po bregu nizdol. Odkod se je mrcina tako nepričakovano znašla za hrbtom, sam Bog ve. Vsekakor se je moral spustiti tiho preko doline in me je v velikem loku skozi smrekov gozd strateško vzorno zaskočil, da sem ostal prikovan na skalo kakor slavni Prometej. Čul sem, da me pošteno zmerja, ker sem ga dražil. Dolgo sem sedel kot podaljšek skale na mrzli kameniti podlagi, da bi se jereb ganil. Toda človek ima slabše živce in manj vztrajnosti. Sicer pa v danih okoliščinah ne bi bil najbrž nič pričakal, ker bi bil moral jereb priti prav do skale, da bi ga bil videl. Sedel je namreč za čopom mladih smrek, ki so mi baš v tisto smer zastirale ves pogled. Jel sem se počasi obračati in jereb je kmalu zbrnel s tal v goste smreke, ko je zagledal, da se skala giblje. Presenečen je glasno s svojim pri-pri-pri-prli svaril okolico k opreznosti. Da bi ga skoz steno igel mogel zagledati, je bilo kot pet krav za groš. V mislih sem se mu že odpovedal, kar mi je dalo korajžo, da sem zlezel z mrzlega sedeža v znosnejši položaj, obrnjen proti jerebu, ki je to mirno zdržal. Ves čas pa je svaril in jaz sem sedel in čakal. Za pol svoje življenjske dobe sem si podal obračun kakor pri veliki spovedi, pretehtal vso življenjsko in gospodarsko mizerijo, a jereb je še vedno sedel. Vendar je izgledalo, da se je precej pomiril, ker je samo še od časa do časa spustil svoj pi-pi-pli, a bolj mehko in tiho. Pripravil sem se in rahlo zapiskal nekajkrat zaporedoma. Kmalu se je odzval in tako sva si napevala nekaj časa. Po njegovem gostejšem oglašanju sem spoznal, da prihaja vanj življenje in da je pozabil na gibajočo se skalo. Čul sem, da se je premaknil in koj nato sfrčal iz gostega smrečja proti meni in sedel na najbližjo samostoječo mlado jelko. Medtem sem dvignil puško, ker sem računal, da

bom takoj streljal. Ali jereb je sédel tako previdno v veje, da ga nisem videl. Moral sem odstaviti puško, ker so omagovale roke. Čez čas se je oglasil. Tedaj sem ga pa podražil s šušljo, oponašajoč njegovo bojno žvrgljanje. Takoj se je nekaj premaknilo v vejah, našopirjeni jereb je zaplesal po veji svoj bojni ples, a že med pokom omahnil na zemljo. Pošteno sem se odpočil ob več ko enournem ždenju.

Praktikant v mahu ni spal, zato sva šla takoj naprej, kakor hitro sem jerebu izvlekel drob in ga obesil na oprtnik, da se ohladi.

Nekaj sto metrov, ko sva prešla plitvo dolinico in po strmem obronku stopila na položno široko polico pobočja, se je že na prvi postaji odzval drugi jereb. Radi jačjega vetra zopet nisva vedela odkod. Po večkratnem odzivu sva se zedinila za smer in šla nasproti. Tam in drugod se pa nama ni nič več odzvalo, čeprav sem izvajal vse znane mi umetnije. Zopet se je začela strmina, da sva lezla v potu svojega obraza in sem vabil z izsušenim grlom na vse pretege. Prešla sva najboljša mesta brez odziva, kajti solnce in jug sta krepko pritiskala in čas se je nagibal na tretjo popoldansko uro, ko sva se približala kraju najinega hrepenenja, vodi. Vendar se zna tudi žejen jerebar zatajevati in sedla sva kar na pot, kjer sem začel tolikrat ponavljano pesem. Po drugi seriji kitice, se je odzvalo daleč nad nama. Redno in na gosto je odgovarjalo, tako da sva ugotovila dva. Čudno je, da sta bila oba glasova v višini dokaj slična in tudi po napevu, kar se redko dobi. Dolgo smo se pogovarjali sem in tja, ko na lepem v daljavi nad nama zabrni, da mi je kar samo vrglo puško v pripravljenost. Naslednji trenotek se že pripelje med debli jereb in se spusti precej daleč v košato smreko. Solidarno smo utihnili in čakali. Ker pa se je jel v nasprotni strani za tem jerebom oglašati drugi, sem moral tudi jaz na dan, da bi ga tekmec ne potegnil za seboj. Zapiskal sem rahlo parkrat in koj nato malo požvrgljal na šušljo. Kratek strep perotnic je povedal, da se je jereb odgnal raz vejo. Trenotek nato se je že peljal v lepem loku med debli in grmovjem proti nama. Dvignil sem puško in čakal, da pristane. Dobrih deset korakov pred nama je pomolil glavico z naščeperjeno čopo preko parobka. Da ga ne bi razstrelil v kepo perja, ker je medtem pokazal tudi svoje grahaste prsi, sem vzel tik nad glavico. Po gromovitem strelu se je najprej presenečeno pritisnil k tlom, koj nato pa zbrnel s tal in sedel na smreko, ki je bila komaj par sežnjev od mene. Nisem imel časa opazovati, kateri izmed nas treh udeležencev je bolj bedasto gledal. Jereb je stopical po veji in drobil svojo jezico in začudenje, jaz sem pa odpiral risanico, iskal in tlačil v cev drug naboj. Smola je bila, da sem pograbil baš tulec, ki sem ga

bil že izstrelil v drugi puški in nanovo nabasal. Radi preciznega zaklepa risanice se je naboj z vso silo branil, da bi ga zaprl v cev. Njegovo trmasto medeno dno je imelo nekoliko razširjen rob. Nič manj torej nisem godel jaz pod smreko kot jereb na smreki, ki je gledal pod sabo medveda, vihtečega prelomljeno palico na vse strani. Končno se je naboj vdal in hrabri jereb je moral na tla.

Že med tem, ko sem plenu iztrebljal drob, se je oglasil znova drugi jereb. Obšla sva kraj, kjer sva domnevala, da tiči in znova sem mu napeval večno lepo in večno enako pesmico. Na šušljo sem ga vabil kakor jerebica, žvrgljal, ga prosil in rotil, brnel, pa ga ni prav nič ganilo. Le toliko se je oglasil in nekajkrat odgovoril, da sva ugotovila najino zmoto glede kraja. Tako zapeljivo lepo je pri tem žuborel studenček, da po polurnem čakanju in prestavljanju nisva več odolela in jereb naju je pihal v uho. Že pred šesto uro sva sedela v Črtežu tik ob gozdni meji na travnatem plazu, kamor pričakovanega srnjaka ni bilo. Ko sem z nočjo lezel v svoje jasli, sem si mislil, da lov na jerebe ni vedno in povsod legoten izprehod in da jerebi ne čakajo tako kot zrele hruške na drevju, da jih kdo sklati.

Z zoro je drugo jutro že vabila moja piščalka v gluhe gozde in poseke. Mesto jereba sem začopatil srnjaka, ki sem ga iskal par let in ga položil na dlako. Pravcato smolo je imel, da je v visokem malinju izdal svojo sivo glavo ter bil še toliko nepreviden, da se je prestopil, preden je odskočil in tako pokazal krogli svoja rebra med malinjem. Prepustil sem ga veščim rokam lovskega praktikanta, sam sem se pa spustil po bregovih izza Šmarce proti Ajdini, vso pot kličoč in vabeč po jerebjih domovih.

Solnce je že dobro grelo, ko sem stal vrhu poseke na prostem hrbtu in premišljeval, kam naj se obrnem, ker me je volja za jerebi zapuščala. Medtem sem kar mehanično parkrat zapiskal in gledal po Savski dolini, ki je tonila pri Šmarni gori v migotajočo soparico. Pa zatrepeče v bukovem gozdu levo od mene in ko okrenem oči, se je jereb že peljal proti poseki tiho in naščeperjen kot sova. Med tem, ko je sedal na samcato nizko smreko pod menoj, sem bil s puško že nared in tudi jereb, ki me je videl, se je hotel pognati v zrak, ko je počilo. Lepo se je speljal v smer, od koder je priletel, in izginil med košatimi bukvami. Res sem hitro naredil in smrečje je tudi lahko odneslo drobne šibre. Ošteval sem se z nerodo, ko sem gledal za jerebom. Za nekaj hipov, ko ga je skril gozd, sem čul iz tiste smeri padec ter kratek in rahel trepetajoč šumot po listju. Čakal sem na mestu, ker sem vedel, da strel privabi lovskega praktikanta, ki je med tem časom že zdavnaj po vseh predpisih opravil s srnjakom. Res je kmalu prilomastil

z brega in me vprašujoče gledal, ko me je videl praznih rok. Rekel sem mu, da jereb leži pod bukvami in pokazal v smer. Na smreki je bilo nekaj odstreljenih pereščkov, ki so mojo domnevo potrdili, da je namreč jereb zadet v prsi, kakor treba pogoditi srnjaka s kroglo. Lovski praktikant je menil, ko sem mu pokazal, kje naj išče pod bukvami, da jereb še lahko uide in da bi bil jaz pripravljen. Potolažil sem ga in po desetih korakih je pobral mrtvega jereba, ki mu je iz kljuna silila kri. Mladi korajžni fant se je elegantno speljal, brez znaka slabosti, še najmanj sto korakov daleč in potem omahnil v smrt.

Iznova sva se ločila z lovskim praktikantom, on nizdol v dolino, jaz pa za jerebi skozi listje in dračje, da je lomastelo, kot bi se pekel odpiral. Ves poten sem se rešil na mirnejšo stezico, pa navzlic temu dolgo ni bilo nič. V gozdu pred veliko poseko sem naposled sédel, da se malo oddahnem. Toda nisem še svoje teže preveznil na zadnjo plat, ko se v solnčnih pramenih za dober streljaj od mene nekaj v listju zgane in jereb je stal pred grmom, iz katerega ga je prignala radovednost. Dolgo sva si zrla iz obličja v obličje. Prav nič se mu ni mudilo. Dodobra sem se ohladil, preden je zlezel počasi za grm, da sem mogel vsaj pošteno sesti. Toda moral me je izza grma spoznati, ker je stekel od tam preko poti v breg, kjer je šumot v listju prestal. Ko sem začutil, da poganjam že korenine v tla, sem zaklical. Redno se je oglasil, a premaknil se ni za ped. Ko sem bil špasov sit, sem odrinil po poti proti poseki in jereb je točno s tistega mesta odletel. Ko sem lezel skozi grmovje na poseki, me je hrepeneče pozdravljal iz daljave s svojo privlačno pesmico.

Po dolgem iskanju in klicanju se mi je odzval še eden. Prav junaško je odpeval in s tako srditostjo, da sem bil v zadregi, kam naj se stisnem, preden me naskoči. Svet je bil prav nepripraven, da nisem imel nič razgleda. Previdno sem utihnil in čakal, da se mu prva jezica poleže. Čez čas, ko je tudi on zaprl kljun, sem odšel naprej in še za robom v neki dolini zaman klical jereba, kjer je bil sicer kar privezan. Računal sem, ko se vrnem, si pod njim izberem pripravno mesto in bo iz mladega smrečja, iz katerega je javljal toliko korajžo, prihrumel kar na klobuk. Res se je takoj oglasil, in sicer tam, kjer sem ga prej klical, premaknil se pa ni in še manj prihrumel. Po nekaj odzivih je umolknil.

Med tem časom je očak Triglav zavil svojo »glavo trojno« v oblake in jug sumljivo stegnil svoj megleni vrat preko grebenov in se jel vsipati v Bohinjsko dolino. Še dolgo sem hodil in klical, neskončno dolgo, da so mi postale noge trde in grlo hrapavo. Morda je res črnogledi jug oplašil njihova sicer tako hrabra srčeca.

Teden dni za tem je bil zopet dan kakor dar božji. Namenjen sem bil, da pogledam škodo, ki naj bi jo bila srnjad toliko napravila na smrekovem mladičju na poseki o Globokem potoku.

Ker je dolga pot vodila skozi jerebje domove, sva z lovskim praktikantom vrgla oči nanje. Za izpremembo sva pa že z zoro zlezla v peščene meli pod peči, v katerih so bili gamsi. Ali ti gamsi so tiči, ker so tako blizu vasi in ljudi. Tri ure sem lezel kakor martinček na razdalji pol kilometra in nazadnje — po delu pride plačilo — zgrešil gamsa. Kriv pa tega nisem jaz, nego gad, ki mi je zastavil edino skalo, ki moli iznad grmovja in drevja, kjer je možno udobno streljati. Ko namreč priplezam rahlo pod vrh skale, mi z vrhnje plošče vošči gad prav na blizu dobro jutro in počasi zleze v razpoko, ki je bila počez sredi skale. Edino tam se da dobro sesti ali uleči za strel, pa me ni mikalo, da bi s toploto lastnega trebuha grel gada. Lova nanj pred z gamsi zasedeno galerijo pa nisem hotel uprizarjati, ker gamsi za take igre nimajo smisla in bi gledišče sigurno zapustili pred koncem predstave. Še dolgo uro sem zaradi tega moral posnemati gaščarico, da sem dobil med drevjem zasilno razpoko, skozi katero je lahko šla krogla v beli dan.

Resnici na ljubo in lovski pravičnosti na žalost moram priznati, da sem tisto gamsovo teto pogodil, da se je zrušila kot snop in strkljala v grmovje. Po vsem, kar sem pa mogel ugotoviti, jo je strel nad hrbtom moral le oplaziti, da so teta padli v omedlevico, so pa še tistega meseca ozdraveli. Tako je ta dan šel prvi rogati jereb svojo pot. Ko je ta strah minil, sem zabredel med krilate jerebe, kjer sem piskal, šušljal in prhal do pijanosti. Sredi poti se je nasmehnila za trenotek sreča. Lovski praktikant pod menoj na poti je ugotovil, da poje jereb. Od veselja sva postala kar lačna, da sva razvezala na mestu malhe in se podprla. S potešenim želodcem, ki se je prej bolj oglašal kot moja piščalka, in z novim upom sva stopila dalje za najinim hrepenenjem. Računala sva, da je jereb bolj daleč in ko zavijeva okrog parobka, se je najino hrepenenje odpeljalo pod naju v neke bukve. Ta dogodek naju je posadil na zadnjo plat in čakala sva. Jerebar pač ne sme vedeti za rek, da je čas zlato. Ko sem parkrat zapiskal po primernem oddihu, se je odzval s čudno kitico, od katere je bilo čuti le začetek in konec. Lovskemu praktikantu sem rekel, da jereb gotovo jeclja in zato ne izgovarja vseh svojih besedi. Od začudenja je še sam zajecljal in njegov zadnji zlog so bila samo na »a« odprta usta. Pustila sva jecljavca z mirom, ker je on naju popustil in sva krenila naprej proti Globokemu potoku. Kar pršele so kitice v božji svet in tihi gozd; sever je gonil nekaj zgubljenih ovčic preko

gorskih grebenov, jerebi so bili pa tiho. Obšla sva kraje, kjer bi druge krati na jereba lahko pil strup, pa je bilo vse gluho in to pot bi se bil najmanj stokrat zastrupil, čeprav je sever brisal nebo.

Ravno poldne je bilo, ko sva prišla na najin cilj. Preden sva krenila na poseki v džunglo gozdnega plevela pregledovat, koliko smrečic so pojedle srne, sem za slovo sredi pota še parkrat zapiskal. Par korakov za menoj je stal lovski praktikant, oba pa na prostem s klobukom v roki, ker je solnce dobro grelo. »Si slišal«, rečem lovskemu praktikantu, »jereb je zacvilil nekje, pazi, kmalu bo tu.« Usta so se mu odprla na »a«, ko me je neverno pogledal. Pozneje mi je namreč povedal, da še ni slišal in ni verjel, da togoten jereb nekako cvili ali vrli. Lepo se je res pripeljal iz gozda in zavil po gozdni poti, ker naju je ugledal in tam sedel ves naščeperjen in nervozen. Sunkoma je tekel po poti naprej in jaz sem čakal, da ga ujamem v presledku med debli. Kakor nalašč je kmalu obstal na takem mestu. Ko sem jaz stisnil in jereb stekel naprej, je bilo eno in strel mu je pal pedenj za rep. To ga je pognalo v zrak, da je lepo zaokrožil okrog naju in sedel dvajset korakov nizko v bližnjo jelko. Seveda se je jezil nad mojo nevljudnostjo in me gledal, kako sem tlačil nov naboj v puško. Krepko sem pomeril in ga drugič gladko zgrešil. Niti takoj ni odletel, nego se je še neodločno obrnil na veji in potem odfrčal na sosednjo bukvo in sedel na debelo, vodoravno vejo. Lovski praktikant je medtem povečal odprtino ust v preglas »ae« in menil, da sta dva jereba. Med tem, ko se je jereb sprehajal po veji, sem jaz basal in lovskemu praktikantu razlagal skrivnosti jerebje neumnosti in jerebarjeve nerodnosti. Gotovo me je mora tlačila še pri belem dnevu, ker sem ponoči tako slabo spal. Ne spominjam se, da bi bila srečala kako žensko, niti sova ni ukala in pes ni tulil. Sam vrag me je jahal in v teh napetih trenutkih, ko je bila puška prazna in jereb na veji, sem preletel vsa svoja mizerna lovska dejanja četrt stoletja nazaj. Šele tretji strel me je zbudil in praktikant je pokazal bele zobe, ko mi je prinesel plen.

Zgodba ostalega poldne je ostala popolnoma prazna kot najina želodca, čeprav sva prelezla še nešteto reber in dolinic in sem razvijal vso umetnost jerebjega klica. Na koncu poti je menil lovski praktikant: »Nisem mislil...« in jaz sem zaključil..., »da ga jerebi tako prebito lomijo.«

Volc Al.

Zajec v ljudski besedi

Ako nebo pade, ni zajec ne bo utekel.
Cigani in zajci so pogumni, če jih nihče ne gleda.
Dva zajca iz istega grma spoditi.
Dokler je zajec rjav, je zima še daleč.
Dosti psov je zajčja smrt.
Je toliko za to ko zajec za brus.
Kadar zvečer sneg pada, drugo jutro zajec majko kliče.
Kdor na dva zajca meri, nobenega ne zadene.
Kdor rano vstaja, zajca uloví.
Ki je ustvaril zajčka, je tudi travco.
Ko bi ne bil zajec nazaj zijal, ne bi ga bil pes pobral.
Najbolj varen je zajec; po katerem strelja več lovcev.
Ne delaj ražnja brez zajca.
Ne moreš biti zajec in pes.
Ne vidim prvega zajca bežati.
Nimajo vsi zajci dolgih ušes.
Nisem letošnji zajec.
Ni v vsakem grmu zajec.
On zna spoditi zajčka iz grma.
Plašen ko zajec.
Preganjajo zajca, ki ni zelja obžrl.
Prej bi zajca privadil na strel, ko tebe na...
Rak zajca lovi.
Skoraj ni še zajca ulovil, komaj ga je pa.
Staremu zajcu ni treba kazati pota v zelnik.
Ta dva skupaj zajce lovita.
Ume se na to ko zajec na boben.
V coklah ne hodi zajcev lovit.
Vsak zajec leti na svoj dom.
Zajec beži, ko mu pride pes za hrbet.
Zajec beži pred volkom, a žaba pred zajcem.
Zajec gnoji, zajec tudi žanje.
Zajec mi je pot pretekel (ne bom srečen).
Zajec gre spomladi sam na polje, a jeseni popetnajstoren v gozd.
Zajec je tega, ki ga jé, ne tega, ki ga ustreli.
Zajec je majhen, a njegova ušesa velika.
Zajec misli, da je kmet zelje radi njega posadil.
Zajca lažje spodiš ko ujameš.

Iz lovskega oprtnika

Matevž Pavše — 70letnik. Odsek mariborske podružnice SLD na Prevaljah je dne 13. oktobra t. l. proslavil z uspelo strelsko tekmo in sestankom lovcev iz Mežiške doline 70letnico gospoda Matevža Pavšeta. Mariborska

podružnica je bila zastopana pri proslavi po svojem tajniku. Na pokrajinsko prekrasni točki ob naši skrajni severni meji, na Kotu nad Lešami pri Prevaljah, je plapolajoča velika trobojnica naznanjala bližnji in dalnji soseščini, da se vrši na Ravnjakovem posestvu — Pavšetovim je od nekdaj domače ime Ravnjaki — lovska proslava 70letnice stare grče g. Matevža. Zaslužil je možakar, da ga tamošnje lovstvo počasti, saj pooseblja Matevž Pavše s svojo zunanjostjo in s svojo notranjostjo tip pravičnega planinskega lovca, ki je imel prevaljsko občinsko lovišče v zakupu celih 38 let in ki se mu še danes ne odpoveduje. Življenjsko jesen mu sladijo lovski pohodi po tamošnjih bregih in grapah, kjer verno čuva priljubljeno mu divjad, predvsem peteline, gamse in srnjad. Matevžu Pavšetu še mnoga leta!

Prireditev je bila v rokah agilnega prevaljskega odseka, ki mu vzorno načeluje g. kapetan Ljudevit Gošler. Strelska tekma se je vršila le v manjšem obsegu, streljalo se je s 6 streli na stoječega gamsa (200 m) in na 10 glinastih golobov. Od 30 dosegljivih točk so dosegli: Gošler Ljudevit 45, Pratnekar Franc, gozdar, 43, Šerer Emil 42, Štangl Stanko, gozdar, 38, Jordanič Nikola 29 in en zapr. lovski paznik 18 točk. Vsi ostali so dosegli manj točk. Nagrade so se razdelile v denarju. Tekme se je udeležilo 24 strelcev in okrog 60 gledalcev.

Po tekmi se je razvila jako živahna prosta zabava. Ni manjkalo niti lovske godbe, niti nagovorov ter napitnic in celó veselo ukanje se je razlegalo tja proti Uršlji gori in zasneženi Peci. Res lepo in pomembno slavje je motilo razmeroma neprijetno vreme. A. S.

★

P o n o v n o o p o z a r j a m o vse lovske čuvaje, da nezgode, ki se jim pripetijo na lovu, t a k o j javijo tajništvu SLD, če hočejo dobiti odškodnino od zavarovalnice. V preteklem mesecu je zavarovalnica morala odkloniti zopet dve prijavi nezgode, ker sta nam bili javljeni šele po več mesecih, ko sta ponesrečenca že ozdravéla, odnosno se poškodba ni dala več kontrolirati, do česar ima zavarovalnica pravico. Ali ni škoda zamujati stotake in tisočake?

Opozorilo. Kr. banska uprava je naročila vsem prometnim podjetjem, da se strogo ravnajo po določilu § 26. zakona o lovu glede odprave divjačine. Dotični odstavek se glasi: »Železnice, parobrodi in druga prometna podjetja smejo prevzeti odpravo divjačine samo, če pošiljatelj predloži potrdilo o izvoru divjačine. Izvzeta iz

tega predpisa je divjačina, ki jo lovec nosi s seboj, toda na zahtevo nadzornih organov je dolžan pokazati lovsko karto. Divjačino, o kateri bi prodajalec ne mogel pokazati potrdila o izvoru, nadzorni organ zaseže in proda na javni dražbi. Polovica na dražbi dosežene kupnine pripada banovinskemu lovskemu skladu.«

Tiskovine za potrdila o izvoru divjačine je založilo SLD in se dobe v društveni pisarni v Ljubljani, Komenskega ulica 19, po 25 p komad.

Lovskim čuvajem priporočamo, da si nabavijo takse prosto lovsko karto, ker sicer tudi v prisotnosti svojih lovskih gospodarjev ne smejo loviti zaščitene divjadi. Kakor na drugem mestu povedano, stane taka lovska karta, če lovi čuvaj samo v lovišču, ki je zanje zaprisežen, le 5 Din, namreč kolek na prošnjo za lovsko karto.

Sejem za kožuhovino v Ljubljani bo dne 27. januarja 1936 v prostorih velesejma v Ljubljani. Lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki priredi ta sejem, oziroma dražbo, ima direktne zveze z inozemskimi odjemalci, ki plačujejo za blago svetovne cene. Zato opozarjamo vse lovce, naj svoj letošnji lovski plen oddajo v prodajo samo svoji prodajni organizaciji, ne pa raznim prekupčevalcem. Pri tem naj imajo na umu, da je samo v složnosti in medsebojni podpori moč in lastni dobiček. Nujno je potrebno, da so kože dobro in pravilno posušene. Ne sušite jih na peči, ampak na zraku! Koža se mora dobro očistiti in napeti. Dobro pripravljena koža je vredna skoraj še enkrat toliko kot slabo posušena iste kvalitete. Kože pošljite na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem.

Drznost divjih lovcev. Občinsko lovišče občine Sv. Krištof pri Laškem, ki meri 4700 ha, ima že več perijod v zakupu laški župan dr. Roš. Zakupnina je vedno še visoka: pred 10 leti je znašala preko 12.000 Din, zdaj pa je 5400 Din, ker je bilo nekaj katastralnih občin oddeljenih občini Hrastnik-Dol. V zadnjih desetih letih je stanje divjadi zbog pravilnega izvrševanja lova zelo napredovalo. Srnjad se je popetorila, zajcev je bilo znatno več, pa jih je vranični prisad letošnjo pomlad silno zredčil, od zakupnika zasajeni fazani so se razširili preko vsega okraja, jereba slišiš skoro v vsakem grmu, — seveda lovišče še vendar ni tako polno, kot bi lahko bilo, pač pa je prepolno divjih lovcev, ki jim ne škoduje nobena kuga in ki jih tudi marljivo zasledovanje po orožnikih ne iztrebi.

Čuti se, da je med gg. sodniki vedno manj lovcev in takih, ki bi imeli smisel za lov in ki bi čutili z lovcem, kadar se mu uničuje in ubija ono, za kar se žrtvuje in za kar živi, in ki bi videli tudi v divjadi božji stvor, v lovcu pa zaščitnika naših naravnih krasot.

Lani je dobil divji lovec, ki je ustrelil mlado srno — orožniki so našli pri njem svežo pečenko — celih 7 dni zapora. Ta bo pač še zanaprej imel veselje krasti divjad, kajti 7 dni se že odsedi, že radi počitka. Pa še na jasnem si niso sodišča, po kateri paragrafih naj sodijo. Ali bo ustvaril dr. Mundov članek v predzadnjem »Lovcu« kaj več jasnosti?

Tam pod Mrzlico je revir Zabovje. Precej srn živi tam pri ugodnih pogojih, škode ne delajo, saj daleč okrog ni njiv. Že več let smo čutili tam nekaj sumljivega: slišali so se streli, našli so se ponovno obstreljeni in poginjeni komadi srnjadi, vekali so mladiči brez mater; kmetje so šušljali, da hodi nekdo streljat srne »od tam iz kota«. Tudi sosednji lovci iz Dola so postali pazljivejši in res so nekoč zasačili divjega lovca, ki pa jim je ušel preko meje v Zabovje, proti kmetiji R. Sledila je ovadba na orožnike in hišna preiskava. Oba domača sina sta jo s smehom sprejela in R. J. je prinesel orožnikom leseno, surovo izdelano »puško« — češ, res sem bil ta dan preko meje v gozdu, pa le s to-le puško in

sem lovce, za katere sem vedel, da hodijo »raubšice« čakat, »potegnil«, sem se jim s to-le puško pokazal in bežal pred njimi. Orožniki so odšli z dolgim nosom.

Leto kasneje — l. 1932. — je dr. Rošev lovski paznik Žigart v družbi z lovskim čuvajem v Zabovju zopet prežal na divje lovce. Ko je padel strel, sta hitela v ono smer ter videla bežati moža, ogrnjenega v temno pelerino, pod katero je skrival puško. Bežal je zopet proti R.-ovi domačiji. Ker ga je pelerina ovirala na begu, bi ga zasledovalca ujela. Naenkrat se je obrnil ter ustrelil proti Žigartu, ne da bi ga zadel. Tedaj je tudi Žigart dvignil puško ter ustrelil za divjim lovcem, pa prepozno, že je bil pod mejo in izginil. Ovadba in poizvedbe: R. J. je s svojimi ljudmi podal sijajen alibi dokaz.

Tatvine so se nadaljevale, končno pa se je zanka vendarle zadrgnila. Dognalo se je, da je R. J. na binkoštno soboto letos ustrelil in ukradel srnjaka. Neki kmet je povedal, da ve, da je letos ukradel R. J. štiri kose srnjadi. Avgusta smo našli že močno nagnito srno v jarku pod Zabovjem.

Ves dan je trajalo zasliševanje po orožniški patrulji iz Laškega in lovskem pazniku Bastardiju. Končno se je R. J. vdal ter priznal, da je ustrelil srnjaka na binkoštno soboto. Šel je celo pokazat, kje ga je »klal« in odpiral. Našla se je tam še dlaka, ali je bila od binkoštne sobote pa do konca septembra še tam? Končno sta z bratom prinesla patrulji tudi puško, pa kako. Kratka cev precejšnjega kalibra z lesenim, surovim kopitom brez vsakih vzmeti in brez petelina. Kjer bi moral biti petelinček, je v cev izvrtana luknjica. V to luknjico se vtakne 1 cm dolga vžigalna nit in ko pomeri na cilj, pritakne gorečo cigareto. Četudi je moral demonstrirati in je res tudi zadel v desko, je le malo verjetno, da sta s to puško brata R. streljala divjad. Sta pač druge puške skrila, ta pa je služila za »vlečenje«.

R. J. je kmalu nato zagrozil paznику Bastardiju z obračunom. In res: 12. oktobra zvečer se je vračal B., ki nadzira tudi ekonomijo in gozdove dr. Roša, s službenega obhoda po Rečici proti Laškemu na kolesu. Prazno puško je imel na hrbtu. Bilo je že močno mračno. Pod rečiško šolo so priskočili trije moški, spodbili kolo, da je Bastardi padel na tla, nakar so ga s koli strahovito pretepli. Razbit nos, natrta kost v levi nogi, kakor je pokazalo rentgeniziranje, in druge poškodbe.

Stvar se je prijavila sodišču in orožništvu, R. J. pa, ki ga je paznik Bastardi seveda točno spoznal, taji in dokazuje, da je bil doma. Brat in njegova mati bosta potrdila ta njegov zagovor in ni izključeno, da bo R. ušel zasluženi kazni. Saj sta mati in brat lovskega tatu tudi izjavila, da je R. J. srnjaka sam jedel, da ga ona dva tudi pokusila nista in sodišče jima je menda verjelo. Z radovednostjo čakamo na izid kazenskega postopanja. Ali bo sodišče in sresko načelstvo s primerno obsodbo napravilo konec lovskim tatvinam okrog Laškega, ali pa bodo oblasti mirno gledale, kako se bo prebivalstvo še nadalje hujskalo proti lovu in lovcem, divja romantika tam pod Mrzlico in Gozdnikom pa končala na neizogibno tragičen način. —o—

Pozor lovci! Od 20 okt. t. l. pogrešam dva francoska baseta, »Hajduka« in in »Hajkača«. Odgnala sta iz Podlipe (občina Vrhnika) proti Št. Joštu (občina Horjul) in se nista več vrnila. Psa sta brata iz istega legla, stara po 3 leta. Imata približno 45 cm plečne višine, sta bolj dolga, bele barve z rumenimi lisami po glavi in životu, resaste dlake. Spoznata se najlaže po izredno dolgih klapastih uhljih. Ker sta ob drugih prilikah vedno našla domov, domnevam, da ju je kdo prijel in privezal. Sodim, da se psa nahajata kje v žirovskem ali polhograjskem pogorju, ni pa izključeno, da bi ne bila zašla še dalje v poljansko ali celo selško dolino. Psa

sta dragocena, saj sta bila na razstavi odlikovana z oceno »odlično«, in je »Hajduk« dosegel celo mednarodno prvenstvo. — Obračam se na vse lovske tovariše, naj mi gredo na roko, da se psa najdeta! — Nagrada najditelju 300 Din!

Vrhnika, dne 20. nov. 1935.

Lacko Vuk,
nadlovec psarne »Podgora«.

Nova knjiga Za lovce in druge prijatelje prirode je izšla te dni v založbi podružnice SLD v Mariboru knjiga »Jugoslovanski lovčevi zapiski«, ki jo je spisal znani strokovnjak in lovski pisatelj inž. Vojko Koprivnik. V knjigi, ki obsega 183 strani, je poleg kratkega uvoda v vezani besedi nanizanih trinajst sestavkov lovske in prirodopisne vsebine, prepletene s prizori iz domačnosti, rekel bi, vseh narodnostnih plemen naše domovine. Iz knjige razbereš, kako živi Šumadijec, kako Bosanec, kakšno je življenje v Sremu in Banatu, pa na zelenem Pohorju. Iz vseh sestavkov pa veje v prvi vrsti ljubezen do prirode, ki jo ume pisatelj popisovati tako, da te priklene z občudovanjem prav tako na golo krševino kakor na polna žitna polja ali zeleni gozd, da enako močno vzljubiš pohorske vinske gorice kakor rjavo ravan in širne mlakuže Obedske bare...

Lovec najde v knjigi ob pripovedovanju mikavnih zgodb, često napeto zanimivih doživljajev, navodila za lov na razno divjad in za primerno postopanje v kočljivih položajih. O lovnih živalih dobi daljše in krajše podatke in izve o njih, kje in kako žive in kakšen jim je boj za obstanek. Pa tudi o nelovnih živalih, ki oživljajo in krase naše pokrajine, o značilnem rastlinju in talnih razmerah je zanimivega gradiva polna knjiga. Skratka: Koprivnikovi Zapiski so tudi zemljepis in živaloslovje Jugoslavije v prizorih in zgodbah.

Knjiga je pisana poljudno in v prikupnem jeziku. Krasi jo preko 120 slik in sličic, po večini različne divjadi, pa tudi pokrajin in stavb, omenjenih v sestavkih.

»Lovčeve zapiske«, ki niso zgolj zapiski, ampak doživetja človeka, ki ljubi lov in kar je z njim v zvezi, z globočino svoje duše, moremo vsem lovskim tovarišem kar najbolj toplo priporočiti in moramo to storiti, če naj jih obveščamo o tem, kar je zanje koristno in vzgojno in kar »naj krepi v njih duha lovske pravičnosti«.

Kdor ima namen sebi ali svojcem kupiti primerno božično darilo, naj seže po Koprivnikovih Jugoslovanskih lovčevih zapiskih!

Cena trdo v platno vezani knjigi je za člane SLD samo 45.— Din, broširano sešiti pa 30.— Din. Dobiva se za to ceno pri podružnicah SLD ali naravnost od založnice: podružnice SLD v Mariboru.

Bela vrana. Od Sv. Jurija ob Ščavnici se nam poroča: »Lepega jesenskega dne v septembru sem šel na lov, pogledat za jerebicami in fazani. Takoj za vasjo sem zagledal na polju veliko jato vran, ki je glasno kričaje preganjala neko sivo ptico, jastrebove velikosti. Zaradi velike oddaljenosti na strel ni bilo misliti.

Po končanem lovu naletim domov grede na isto jato, ki je še vedno preganjala ubogega »sivca«. Dasi je bilo precej daleč, pomerim vendar na preganjanca in ustrelim. Dobro zadet je padel in pred menoj je ležala — bela vrana z rjavo liso na glavi.

G. urednik! Ali so taki primeri pogostni?« Matej Domajnko.

Op. uredništva. Bele vrane so redke, kar potrjuje že znana narodna primera. Če pa se pojavi tak belin, ga črne tovarišice ne trpe v svoji družbi in ga preganjajo. Na lep način opisuje to pisatelj Milan Pugelj v svoji črtici Bela vrana, le da se mu je primerila precejšnja zmota, ko pravi, da je bilo v vranjem gnezdu devet črnih mladičev in en bel, ko vsi lovci vemo, da

imajo vrane vseh vrst samo po 3—5, kvečjemu in izjemoma 6 jajec v gnezdu.

Klic jereba nekaterim ušesom neslišen? V 15. številki letošnjega »Waidmannsheila« piše znani lovski pripovedovalec g. Poglajen iz Kočevja, da mu je nekdo pripovedoval o gozdarju, ki je normalno slišal vsak zvok in glas, jerebovega klica pa ni slišal nikdar. G. Poglajen vpraša, če je znan še kak drug podoben slučaj, pa mu naj jaz odgovorim. Laški okraj je bogat na jerebih in tu so bili že od nekdaj in med prvimi lovci, ki so vabili jerebe s piščalko. To pripoveduje že prof. Valentinitsch v svoji znameniti knjigi o jerebu. Osobito so bili znani hrastniški jerebarji. Kdo izmed Hrastničanov se ne spominja starega, pred par leti umrlega Plaznika Franceta, ki je kraljeval tam na Dragi nad Hrastnikom. Bil je dober in pravičen lovec in dober, vesel lovski tovariš. Spominjam se, da je Plaznik večkrat, ko smo govorili o jerebih, pravil, da ga še ni slišal žvižgati. Nisem mu tega prav verjel. Ko smo pa nekoč lovili na Ostenku in me je Plaznik peljal na stojišče, je blizu naju zapel jereb, glasno in čisto. Plaznik je šel pred menoj, pa ni pokazal nobenega znaka, da je slišal jereba, česar bi pač ne storil noben lovec. Še drugič je zaklical jereb, pa zopet ni Plaznik reagiral. Vprašal sem ga, ali ni nič slišal, pa je odgovoril, da ne. In tedaj sem mu verjel —o—

Kapitalen jelen. V lovišču Thun-Hohensteina blizu Bodenbacha na Češkem so te dni ustrelili jelena, ki je imel 222 kg. Bil je dvaindvajseterak. Teža rogovja je bila 14 kg. Dolžina stebel 112.8 cm. Jelen je bil 10 let star in je bil lansko leto osemnajsterak. Ustrelil ga je direktor Vogt. B. H. S.

Prha v naravi. Znani ljubitelj ptic mi je pravil, kako je nedavno opazoval skupino kosov ob dežju. Eden njih se je obesil na vejo in visel z glavo navzdol, prhutajoč z perutmi. Mislil je, da je morda ranjen in da bo vsak hip telebnil na tla, kjer ga je nameraval pobrati. To se pa ni zgodilo, nego nasprotno; poravnal se je in ves vesel frfotal z perotmi, ki mu jih je dež blagodejno oprhal. Vseh ostalih pet kosov ga je posnemalo in se prhalo na isti način. Vesele igre je bilo na žalost prehitro konec. B. H. S.

Kako je pižmovka škodljiva. Najbolj dokazuje to primer pri Hartbergu na Gornjem Štajerskem, kjer je več kmetovalcem izginilo mnogo burgundske repe. Mislili so, da jo odnašajo tatovi in so pazili na nje. Slučajno pa je opazil posestnik, kako nese neka podgana repo proti obrežju. Zasledoval jo je in videl, da je izginila v rov. Sklicani kmetje so rov odkopali in našli tam celo zalogo repe ter nebroj pižmovk, katere so vse potolkli. Uničujte to nevarno žival, ki se grozno hitro množi, kjer jo zasledite! B. H. S.

Če se psi zagrizejo. Dostikrat vidimo razburjene lastnike psov, ki tolčejo po zagrizenih psih in vlečejo enega od drugega za rep ali celo za vrat. Ne glede na to, da je ta metoda največkrat brezuspešna, je tudi nevarna, ker pes ne ve, kam useka v svojem razburjenju in tako tudi brez premisleka ugrizne lahko lastnega gospodarja. Najbolje je v takih slučajih poriniti palico ali dežnik ali kako drugo trdo, daljšo reč enemu psov med zobe. Popustil bo takoj, in to brez nevarnosti za mirilca obeh bojevnikov. B. H. S.

Junaški fazan. Nedavno sem z dvema lovskima tovarišema opazil na travniku blizu ajdove njive pet fazank in močnega fazana. Petelin je skakal v zrak. Pri natančnejšem pogledu smo spoznali, da se plazi neka mačka v bližino. Petelin jo je neustrašeno naskočil in podil ter tudi res prepodil. Čudili smo se, da se mačka ni zakadila vanj. Vendar smo pa junaka in hrabrega branilca lepega spola z radostjo občudovali. B. H. S.

Pik komarja. Vsak lovec ve, kako je neprijeten, zlasti kadar je treba kot kip mirno stati. Priporoča se mnogo

sredstev proti piku. Ponajveč so vsa slaba. Vsekako pa pomaga proti srbečici in zateklosti, morda tudi proti piku, sledeče sredstvo: Acid. Carbolic. liqu. 20, Glycerini pur. 40, Sprit. vin. conc. 60 in Aqu. fontis 500. S tem se je umiti in dobro otreti. B. H. S.

Podlasica — zelo opasna tudi kuram. Gozdarju Olmanu je izginilo vseh 21 piščancev. Dolgo je iskal sledu in končno našel majhno odprtino pod vrati hleva. Tam se je torej prikradel ropar. Iskal je dolgo dalje in končno našel malo krvne sledi na slami na seniku. Razbrskal je snope slame in med njimi našel zadavljenih vseh 21 piščancev in od krvi napol opijanjeno podlasico. Udar na glavo ji je vzel grešno življenje. Vobče se premalo pažnje posveča podlasicam. Slede dehorjem radi kožuhovine, a podlasico preganjajo manj, dasi je ta nevarna tudi mlademu zajčjemu zarodu. Zato lovci, držite to roparico, kjer je je kaj več, prav na kratko! B. H. S.

Podlasica in jerebica. Poklicni lovec W. A. je opazoval, kako blizu nekega žitnega polja jerebica čudno skače v zrak. Previdno se je približal in zagledal, kako skuša velika podlasica skočiti jerebici na vrat. Jerebica se je pri vsakem zaletu malo dvignila v zrak z razpetimi krili in nato zopet sedla na tla. Čudil se je, zakaj ne odleti, in s tem enostavno nevarnosti umakne. Dobro pomerjeni strel je napadalko podlasico pogodil. Jerebica se je takoj nato pognala v zrak in za njo iz žitnega polja cela tropa mladih jerebic. Sedaj je bila razlaga za čudno skakanje podana. Jerebica je bila ali mati ali morda oče neizkušene trope mladičev in se je v roditeljski ljubezni izpostavila smrtni nevarnosti, samo da reši mladiče pogina. Zopet ginljiv primer ljubezni v naravi! B. H. S.

Albini v naravi. Meseca avgusta sem pogodil véliko raco, ki je bila skoro povsem bela in imela kljun modrikast. Včeraj sem pa na žalost le obstrelil kragulja, ki je bil po velikosti večji kot običajno, bil čisto bel in le prsi so mu bile rjavkasto šarene. Zaman sem ga iskal po goščavi. Najbrž jo je odkuril še precej daleč. B. H. S.

Fazan — skrben oče. V Južni Srbiji je neki kmet videl, da na veliki bukvi rojijo čebele. Pregledal je duplino v drevesu in našel obilo satovja v nji. Šel je po par desk in lepo z njimi zadelal odprtino, pustil pa nižje ob zemlji manjšo luknjico odprto. Po treh tednih se je vrnil in opazil, da je prav izpod drevesa odletel velik fazan. Odkril je odprtino in na svoje začudenje našel globoko v nji fazanko in štiri mladiče. Ti so bili v neprostovoljnem zaporu ves čas in fazan jih je krmil s koruzo in žitom, katerega ostanki so ležali ob drevesu. Odpadki so bili le na eni strani in je fazanka mati prehranila tako svoje mladiče. Res vzoren, dober oče, vreden posnemanja.

B. H. S.

Berač — divji lovec. V St. Pöltenu blizu Dunaja dolgo niso mogli izslediti nevarnega lovskega tatu. V bližnjih gozdih so mnogokrat našli ostanke fazanov, zajcev in srn, a ves trud, zajeti opasnega tatu, je bil zaman. Slučaj je pa hotel, da se je berač Josip Beilschmit v mestu spotaknil in padel na pločnik. Pri tem mu je pogledala cev puške izpod hlač. Kmalu ga je policija prijela in ugotovila, da si je privoščil skupno z nekim pajdašem ponočne love z električnimi žarnicami, s katerimi je preslepil divjad in jo nato streljal. Sedaj mu bo ričet nadomestek na boljšo jedačo. B. H. S.

Galeb in letalo. Na severnem Škotskem se je zaletel galeb v propeler hidroplana in ga močno poškodoval. Pilotu je uspelo pravočasno se spustiti na vodo ter rešiti sebe in aparat. Pač redek slučaj karambola ptice z letalom. B. H. S.

Zanimivo sredstvo proti glodanju dreves po zajcih. G. A. K. v Lafnitzu je poskusil svoje drevje zavarovati pred zajci, da ga pozimi ne oglodajo, z enostavnim sredstvom. Odrgal je

debla s starimi cunjami klobučine (polsti). Uspeh je bil presenetljiv. Niti eno steblo ni bilo oglodano. To jako enostavno sredstvo, ki ne povzroča skoro nikakih stroškov in jako malo dela, g. A. K. najtopleje priporoča. Poskusiti je treba! B. H. S.

Kazen za lovsko tatvino. V okrožju Münsterberg v Nemčiji so našli po tamošnjih loviščih večkrat obstreljeno ali mrtvo, usmrajeno divjačino. Na sumu, da kradeta divjačino, sta bila brata Schneider, ki sta se rada potikala po gozdih in kojih enega s polnim nahrbtnikom je že orožnik zasledoval, pa mu je ušel. Hišna preiskava pri bratih je prinesla na dan ustreljenega srnjačka in flobertovko. Brez drugih dokazov je sodišče obsodilo oba brata na zapor, in sicer je enemu prisodilo dve leti zapora, drugemu pa celo dve leti in osem mesecev. Državni pravdnik je pravilno izvajal, da lovski tat uničuje narodovo premoženje in da je lovska tatvina predstopnja za umor.

Psi rešitelji krize. Na Tirolskem je 24. avgusta 1933 izšla naredba deželne vlade, ki dovoljuje občinam obdavčiti lastnike psov po mili volji. Le psi čuvarji so izvzeti. Tako so neke občine že uvedle nove takse na primer za psa 30.— šilingov, za psico 100.— šilingov, kar je v dinarski veljavi 850 dinarjev. Na lovske pse se tudi ni oziralo, najbrž so mnenja, da naj se lovi brez psa. Obstreljena divjad naj pa pogine na nečloveški način, ker brez psa se je ne more iskati. Vsa avstrijska društva za varstvo živali se zgražajo nad to tirolsko iznajdbo — a v zemlji, v kateri ima toliko ljudi odločati o javnih vprašanjih, je tudi kaj takega mogoče. B. H. S.

Mačka in zajček. Čudovito igrico je opazoval gosp. Zenke v Greifswaldu v Nemčiji. Blizu hiše je videl majhnega zajčka. Bližala se mu je mačka. Mislil je, da jo bo zajec vsak hip ubral. To se pa ni zgodilo. Obstal je in pustil, da se mu mačka popolnoma približa. Nato sta se začela igrati kot stara znanca. Mačka je ob prihodu nekega znanca, ki ga je opazovalec poklical, odšla k hiši, zajček je pa še malo posedel in nato odskakljal. Pač zelo redka igrica med takimi prijatelji, še težje pa je kaj sličnega opazovati. B. H. S.

Kolera med racami. Na Gradiščanskem na jezeru Neusiedel je izbruhnila kolera med divjimi racami. Na stotine jih je poginilo. Bolezen se širi tudi na druge ptiče in so našli povodnega orla tudi poginulega. Boje se za domačo perjad. B. H. S.

Srečna boljševiška zemlja. V Volhiniji so se divje svinje tako zaredile, da so uničile skoro polovico nasajenih njiv. Največ škode so napravile krompirju in žitu. Ker zakupnega sistema lova v Rusiji ne poznajo več, so se tudi divje svinje strnile v kolhoze in žive kot v raju. B. H. S.

Čudno ponesrečeni srnjak. — Pred nedavnim je vozil avtomobil iz Graza v Stainz. Med potjo je prestrašen srnjak preskočil vozilo preko motorja in se pri tem najbrž na figuri na hladilniku ali na blatniku pretrgal trebuh, da so mu izstopila čreva. Težko ranjen je bežal ubogi srnjak še kakih 300 m po cesti pred vozom, vedno še omamljen od luči. Voznik je imel slučajno pri sebi samokres, odrešil srnjaka nadaljnjih muk in ga potem mrtvega oddal zakupniku lovišča. B. H. S.

Markiranje kitov. Neka angleška raziskovalna družba markira v južnih polarnih morjih kite. Marka je dolg, jeklen izstrelek iz puške in ima vrezano številko. Če kdo potem takega kita vjame in raztelesi, najde v njem izstrelek, ki ga odda družbi. Doslej so markirali nad 800 kitov, nazaj prejeli pa 20 izstrelkov.

Neustrašeni volk v vzhodni Prusiji. Na velikem jezeru Schobensee so ribiči lovili ribe in pri tem zapazili, da nekaj plava po vodi. Ko so se približali, se je zver zagrizla z vso silo v sprednji del čolna. Mislili so, da je kak pobesnel pes ovčjak in so ga potolkli z vesli. V svoje začudenje so pa izvlekli iz

vode 175 cm dolgega, okoli 45 kg težkega, starega volka. Preparali so mu trebuh, v katerem so bili ostanki srnjadi in kosti telička. Strahoval je dolga leta okolico. Le škoda, da ni bila lovcu dana možnost, da ga na lepši način upleni. B. H. S.

Siamski dvojčki — pri zajcih. Zobotehnik Hans Gally je na Nižje Avstrijskem v lovišču našel zajca, ki se je čudno pregibal. Na svoje presenečenje je opazil štiri zadnje noge. Previdno ga je zasledoval in ujel. Oddal ga je veterinarski šoli na Dunaju, kjer so ugotovili, da je nestvor zrastek dveh zajcev. Glava je bila zelo velika, prednji nogi dve, zadnje pa štiri. Prsni koš je bil eden, dočim je bila hrbtenica dvojna. Srce je bilo eno, obisti ene in tudi le en želodec, vse drugo pa dvojno. Najbrž bi ne mogel dalj časa živeti. Slična zraščena dvojčka je našel tudi prof. Fischer leta 1929, toda poginjena. Znanstveno utemeljujejo pojav z nasilnim lomom jajčne celice v jajčniku, kar se dogodi eventualno radi udarca ali padca. Celici se nato sprimeta in nestvor je posledica. B. H. S.

Srnjak — rekorder. — Na zalazu na Jezerskem sem zagledal na neki frati srno, ki jo je podil mlajši srnjak vilar. Urezala sta jo preko travnika in v največjem diru obletela živo mejo, ki je bila tam zasajena. V nekem kotičku se je srna brzo prerila skozi njo, srnjak pa je kratkomalo v elegantnem zaletu preskočil mejo in tik za njo plot, ki je meril, kakor sem ugotovil, 1 m 85 cm. In še je pustil pod seboj za kakih 30 cm zraka. Prekrasen je bil pogled na ta skok in jako sem obžaloval, da ga nisem mogel ujeti s kamero. Zopet dokaz kolosalne prožnosti, ki jo ima srnjad v svojih nogah. B. H. S.

Merjasci so izbirčni. Le če lakota pritisne in ni izbire, jé merjasec vse, sicer pa rad izbira, posebno krompir. Diši mu zlasti lep, bel krompir. Kjer je ta posajen, tam je vse razrito in poteptano. Zato so kmetje na Poljskem letos posadili največ rdečega krompirja, ki mu merjasec prizanaša. Okrog polja, kjer raste beli krompir, so pa napravili naprave iz žic, na katerih vise razne stvari, ki ob dotiku povzročajo rožljanje in ropot, katerega se svinje ustrašijo. Ogenj jih ukani le toliko časa, dokler gori. Žerjavice se več ne boje. B. H. S.

Koprivja bolezen. V raznih kinoloških časopisih opozarjajo na posebno bolezen, katero dobe psi, ki love med koprivami ali katere ostavi lovec na terenu polnem kopriv. Zastrupljeni dobe posebno vrsto lišaja. Interesantno bi bilo, če bi kdo gg. lovcev slična opazovanja tudi pri nas javil. B. H. S.

Mravlje. Velika nadloga so včasih mravlje po lovskih kočah in privatnih hišah. Prelezejo vse kotičke, celi roji, ki se stalno ponavljajo in vedno na novo prihajajo, odnašajo in prinašajo drobce zidu, jedil, lesa itd. Ne pomaga skoro nobeno sredstvo, da se jih človek odkriža. Vendar bi priporočal mazanje s karbolinejem, ki je pri mojem lovskem tovarišu v njegovi koči dovedlo do popolnega uspeha. Treba je namazati vse kotičke in mravlje v kratkem zapuste neprijetno jim postalo naselbino. B. H. S.

Kinološke vesti

Društvo brak-jazbečar opozarja svoje člane-vzreditelje, da v smislu pravilnika pravočasno prijavijo nova legla vodji društvenega vzrejnega registra g. Ernestu Bernetichu, Zagreb, Svačićev trg 6.

Vsem vzrediteljem in vodnikom je za vzgojo psov neobhodno potrebna

knjiga »Brak-jazbečar«, ki jo je spisal znani strokovnjak-kinolog Viljem Fürer pl. Haimendorf. Naroča se pri društvu za ceno: vez. 30 Din, broš. 20 Din. Po isti ceni se dobi tudi v trgovini A. Schuster, Mestni trg, in pri puškarju A. Šifrer, Gosposvetska cesta.

10-letnica Jugoslovanskega kinološkega saveza: Predsedstvo je prejelo od ministra dvora sledeče pismo: Po nalogu Nj. kralj. Vis. Kneza-Namesnika Kancelariji Nj. Vel. Kralja čast je izjaviti zahvalnost na odanim pozdravima, podnesenim Nj. kralj. Vis. Kraljeviću Andreju sa sednice Jugoslovenskog kinološkog saveza u Mariboru.

Psarne: V junijski številki »Lovca« na strani 246 naj se črta psarna pod a) KORAB in v septembrski št. »Lovca« na str. 381 naj se popravi psarna pod b) BISTRA v BISTRICA.

Važno za vse vzreditelje psov: Za vsako plemenitev morata lastnika psa in psice izpolniti tiskovino: »Potrdilo o plemenitvi« in lastnik psice mora potrdilo takoj predložiti strokovnemu poročevalcu svoje organizacije. Vsa legla je treba v teku osmih tednov polnoštevilno prijaviti k vpisu na določeni tiskovini »Prijava legla«. **Prepozne prijave se bodo odklanjale.**

Tiskovine se dobe pri saveznem tajniku in strokovnih poročevalcih.

Savezni tajnik.

Društvene vesti

Posavska podružnica Slov. lov. društva v Krškem poziva vse svoje člane, kateri žele s 1. I. 1936 iz društva izstopiti, da sigurno podružnici **do 15. decembra 1935** javijo svoj izstop. Kdor tega ne stori, bo moral plačati članarino za celo prihodnje leto.

Pravila Zveze lovskih društev v Dravski banovini je banska uprava odobrila. Podružnice SLD naj zdaj skličejo občne zbore, da se sprejmejo na njih pravila za lovska društva in naj potem pravila predlože potom prist. sreskega načelstva kr. banski upravi v odobrenje.

Vprašanja in odgovori

G. A. L. v M. — Kolikšno površino največ smejo še imeti **polosredki,** da se po določilu § 7. zakona o lovu zaradi boljšega gojenja divjadi še morejo priključiti samolastnim loviščem, ali kako veliki kosi zemljišč se morejo zaradi **poprave meje lovišča** odvzeti sosednjemu lovišču (§ 5., odst. 4., z. o l.), tega novi lovski zakon nikjer izrečno ne omenja. Ker pa smatra lovski zakon zemljišče s površino 200 ha za dovolj veliko, da se more na njem gojiti divjad, kajti dovoljuje, da se tolikšna lovišča že smejo izločiti kot samolastna lovišča, je gotovo v smislu lovskega zakona, da se prošnja za priključitev polosredka, ki meri 200 ha, odkloni. Enako velja za popravo mej lovišča. Sicer pa je treba vsak primer obravnavati zase z ozirom na terenske, lovne in druge prilike.

G. F. N. v L. — Lisice in drugo nezaščiteno divjad ter zveri **loviti s pastmi ali skopci** v naši državi ni prepovedano. Tudi lovski zakon nič ne predpisuje, kakšne morajo biti pasti ali skopci ali katere vrste samo se smejo rabiti. V Nemčiji pa so vsi skopci na stopalo prepovedani in dovoljen samo lov z »labodjim vratom«, ki zgrabi žival za vrat in jo takoj zaduši. Razne vrste pasti in skopcev najdete opisane in narisane v knjigi »Naš lov«, str. 134—145. V zanke loviti je ogabnost, ki je v nobenem primeru ni opravičiti, strupiti pa samo zasilen izhod, če se škodljivim dlakarjem sicer ne more do živega. Ni pa ugovora proti strupljenju vran in srak, če se vrši na način, ki ne povzroča škode drugim živalim.

G. J. K. na D. — **Število jajec v gnezdih lovnih ptičev** in trajanje valjenja je kaj različno. Prinašamo nekaj podatkov, kolikor nam dopušča prostor. — Divji petelin: 8—12 jajec, ki jih kokoš vali 26 dni; ruševec 6—12, 26; jereb 7—9, 22; belka 9—14, 24; jerebica 8—22, 23; prepelica 8—16, 19; fazan 11—20, 24; kljunači 4, 20; velika

divja raca 6—12, 26; orli 2, 30; kanja 2—4, 21; kragulj 2—4, 21; skobec 4—6, 20; vrane 3—5, 19; sraka 4—7, 18; šoja 5—7, 16; siva čaplja 3—5, 26.

G. J. Š. v L. — Za **nabavo nove lovske puške** morate imeti dovoljenje pristojne oblasti, v Ljubljani policijske direkcije. Tako nabavno dovoljenje dobite na podlagi priporočila SLD in Središnje uprave lov. udruženj v Beogradu. Priporočilo od Središnje uprave Vam preskrbi tajništvo SLD. — Za vsako prijavo ali izpremembo orožja je plačati po tarifni postavki 97., točka a), državno takso (kolek) 10 Din.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Prvovrstne, preizkušene **jamarje:** jazbečarje, terijerje, brake-jazbečarje ter njihove do pol leta stare mladiče proda Možina, trgovec, Zgornja Šiška.

Prvovrstno dresiranega **ptičarja** nem. kratkodlakarja 2 in pol leta starega z rodovnikom proda Možina, trgovina, Zgornja Šiška.

Prodam za 4000.— Din izvrstno puško brezpetelinko (Bock) za šibre, kalibra 16/16, izdelek slovite tvrdke Eckoldt, Suhl. Nabavna cena je bila 7500.— Din. Strelna učinkovitost za obe cevi je 82%. Na ogled dnevno od 9.—14. ure. Klemenčič, Ljubljana, Privoz št. 3.

Dobro ohranjena puška **trocevka brezpetelinka** z zanesljivim strelom, kal. 16+16+9, se proda za Din 1800.—, in 1 dvocevka petelinka kal. 16 za Din 600.—. — Naslov pri tajništvu SLD pod značko S.

Dve mladi irski seterici, poleženi 14. jul. 1935 od Sente v. Kleengrund JRP 1T po Hirschmannu v. Rebenhof ÖHZB-JS/136 se ugodno oddata v psarni »Bistrica«. Lastnik Fric Prieger, ravnatelj v p., Bistrica pri Limbušu.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče in pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg štev. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovsko municijo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Dvocevka petelinka kal. 16 . .	400 Din
Dvocevka Hamerles kal. 12 . .	1200 „
Browning puška kal. 16 . . .	2200 „
Bock puška petelinka kal. 16/8	2250 „
Trocevka petelinka kal. 16/9·3	2200 „
Enocevka Hamerles kal. 6·5 .	600 „
Mauser puška kal. 8	800 „
Enocevka repetirka kal. 6·5 .	600 „

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznano najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specijalnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zaprisežen izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šiferju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

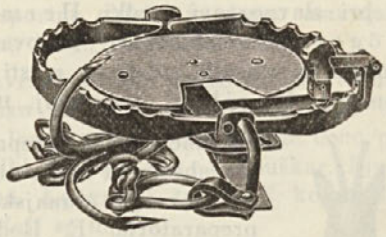
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščene še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta tvrdka pasti iz drugih tovaren. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri tvrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE